William M. Thackeray Gurur Dünyası

roman
dünya klasikleri

William M. Thackeray

Gurur Dünyası

İMGE kitabevi

İngilizce Aslından Çeviren
Nihal Yeğinobalı

William Makepeace Thackeray, 1811'de Kalküta'da doğdu. Babası 1815'te ölünce İngiltere'ye gönderildi. Chiswisk'teki eğitiminden sonra Cambridge'deki Trinity College'de ve ardından Londra Middle Temple'da hukuk öğrenimi gördü. Babasından kalan mirası kumarda ve başarısız yatırımlarda kaybettikten sonra 1836'da Paris'e gitti. Bir yıl sonra Londra'ya dönerek gazetecilik yapmaya başladı. Thackeray'in kendi adıyla yayımladığı ilk yapıtı aylık tefrikalar halinde basılan *Gurur Dünyası*'dır. Sağlığında Charles Dickens'ın tek rakibi olarak görülen Thackeray, 1863'te Londra'da öldü.

Thackeray'in Eserleri:
- *The Luck Of Barry Lyndon* (1844)
- *Vanity Fair* (1847-48; Gurur Dünyası, İmge Kitabevi Yayınları, 2006)
- *The Book Of Snobs* (1848)
- *The History Of Pendennis* (1848-50)
- *The Newcomes* (1853-1855)
- *The Rose And the Ring* (1855)
- *The Memoirs Of Barry Lyndon* (1856)
- *The Virginians* (1857-1859)

Nihal Yeğinobalı, Manisa'da doğdu. Orta ve lise öğrenimini Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nde tamamladıktan sonra çeviri yapmaya başladı. *Genç Kızlar* adlı ilk romanı ise Vincent Ewing takma adıyla 1950'de yayımlandı. Daha sonra Amerika'ya gitti. New York Eyalet Üniversitesi'nde edebiyat öğrenimi gördü. Yurda döndükten sonra çeviri yapmaya devam etti. Charles Dickens, Jane Austen, Manuel Puig ve Iris Murdock gibi yazarların çevirmeni olarak tanındı. Yeğinobalı, sayısız klasik ve çağdaş edebiyatçıyı, romanları ve öyküleriyle dilimize kazandırarak tanıtan usta bir çevirmen ve yazardır.

Yeğinobalı'nın Eserleri:
- *Mazi Kalbimde Bir Yaradır* (Roman)
- *Genç Kızlar* (Roman)
- *Sitem* (Roman)
- *Belki Defne* (Roman)
- *Cumhuriyet Çocuğu* (Anı)

Yeğinobalı'nın İmge Kitabevi Yayınları'ndan çıkan çevirileri:
- *Isfahan'dan Istanbul'a Hacı Baba'nın Maceraları* (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2004; İmge Kitabevi Yayınları, 2006)
- *Gurur Dünyası* (İmge Kitabevi Yayınları, 2006)

İmge Dağıtım

Ankara
Konur Sokak No: 43/A Kızılay
Tel: (312) 417 50 95-96 / 418 28 65
Faks: (312) 425 65 32
E-Posta: dagitim@imge.com.tr

İstanbul
Mühürdar Cad. No: 80 Kadıköy
Tel: (216) 348 60 58
Faks: (216) 418 26 10
E-Posta: kadikoy@imge.com.tr

William M. Thackeray

Gurur Dünyası

İngilizce aslından çeviren
Nihal Yeğinobalı

İMGE
kitabevi

İmge Kitabevi Yayınları
Genel Yayın Yönetmeni
Şebnem Çiler Tabakçı

ISBN 975-533-481-5

Özgün Adı
Vanity Fair, 1847-48

© İmge Kitabevi Yayınları, 2006

Tüm hakları saklıdır.
Yayıncı izni olmadan, kısmen de olsa
fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik
yöntemlerle çoğaltılamaz.

İmge Kitabevi Yayınları'nda
1. Baskı: Temmuz 2006

Yayına Hazırlayan
Zerrin Keskin

Kapak
Murat Özkoyuncu

Sayfa Düzeni
Yalçın Ateş

Baskı ve Cilt
Pelin Ofset Tipo Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Mithatpaşa Cad. No: 62/4 Kızılay-Ankara
Tel: (312) 418 70 93-94 • Faks: 418 10 46
www.pelinofset.com.tr

İmge Kitabevi
Yayıncılık Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Konur Sok. No: 3 Kızılay 06650 Ankara
Tel: (312) 419 46 10-11 • Faks: (312) 425 29 87
İnternet: www.imge.com.tr • E-Posta: imge@imge.com.tr

İçindekiler

BİRİNCİ BÖLÜM
Chiswick Çıkmazı 9
İKİNCİ BÖLÜM
Miss Sharp ile Miss Sedley Seferberliğe Hazırlanıyorlar 18
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Rebecca Düşmana Karşı 30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Yeşil İbrişim Kese 39
BEŞİNCİ BÖLÜM
Bizim Dobbin 55
ALTINCI BÖLÜM
Vauxhall 69
YEDİNCİ BÖLÜM
Kraliçenin Crawley'si ile Sir Crawley 84
SEKİZİNCİ BÖLÜM
Özel ve Gizli 94
DOKUZUNCU BÖLÜM
Aileden Portreler 106
ONUNCU BÖLÜM
Rebecca Dost Edinmeye Başlıyor 113
ON BİRİNCİ BÖLÜM
Köy Yaşantısının Sadeliğine ve Temizliğine Bir Bakış 121

ON İKİNCİ BÖLÜM
Oldukça Romantik Bir Bölümdür 138
ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitleme 146
ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Miss Crawley'nin Evinde 160
ON BEŞİNCİ BÖLÜM
Rebecca'nın Kocasını Kısaca Görüyoruz 181
ON ALTINCI BÖLÜM
İğnedenliğin Üstündeki Mektup 190
ON YEDİNCİ BÖLÜM
Yüzbaşı Dobbin Nasıl Piyano Aldı? 200
ON SEKİZİNCİ BÖLÜM
Yüzbaşı Dobbin'in Aldığı Piyanoyu Kim Çalıyor? 208
ON DOKUZUNCU BÖLÜM
Miss Crawley'nin Yeni Hastabakıcısı 218
YİRMİNCİ BÖLÜM
Yüzbaşı Dobbin Aşk Tanrısının Haberciliğini Yapıyor 225
YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM
Zengin Kızı Uğruna Bir Kavga 233
YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM
Bir Nikâh ve Bir Balayının Başlangıcı 243
YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Yüzbaşı Dobbin Nabız Yokluyor 251
YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Bay Osborne Babadan Kalma İncil'ini Raftan İndiriyor 257
YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM
Kahramanımız Brighton'dan Ayrılmayı Uygun Görüyor 266
YİRMİ ALTINCI BÖLÜM
Londra ile Chatham Arasında 284
YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM
Amelia Kendi Alayına Katılıyor 291
YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM
Amelia Alçak Toprakları Fethediyor 298
YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM
Brüksel 305
OTUZUNCU BÖLÜM
"Geride Bıraktığım Kız" 319
OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM
Jos Sedley, Kız Kardeşine Kol Kanat Geriyor 327

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM
Jos Tabanları Yağlıyor ve Savaş Sona Eriyor 339
OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Akrabaları Miss Crawley'nin Sağlık Durumuna Üzülüyorlar 355
OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
James Crawley'nin Yenilgisi 365
OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM
Bir Dul ve Bir Ana 380
OTUZ ALTINCI BÖLÜM
Beş Parasız Lüks Yaşamanın Kolay Yolu 391
OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM
Konuyu İşliyoruz 397
OTUZ SEKİZİNCİ BÖLÜM
Küçük Çapta Bir Aile 411
OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM
Alaycı ve Buruk Bir Bölüm 423
KIRKINCI BÖLÜM
Aile, Becky'yi Resmi Olarak Tanıyor 433
KIRK BİRİNCİ BÖLÜM
Becky, Dedelerinin Mülküne Geri Dönüyor 442
KIRK İKİNCİ BÖLÜM
Osborne Ailesini Ele Alıyor 454
KIRK ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Okuyucumuz Umut Burnu'nun Çevresini İki Kez Dolaşıyor 462
KIRK DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Londra ile Hampshire Arasındaki Dolambaçlı Bir Bölüm 471
KIRK BEŞİNCİ BÖLÜM
Hampshire ile Londra Arasında 480
KIRK ALTINCI BÖLÜM
Dertler ve Didinmeler 487
KIRK YEDİNCİ BÖLÜM
Gaunt House 495
KIRK SEKİZİNCİ BÖLÜM
Okuyucumuz Sosyetelerin En Yükseğine Giriyor 502
KIRK DOKUZUNCU BÖLÜM
Üç Ayrı Çeşit Yemek; Üstüne Bir de Tatlı Yiyoruz 512
ELLİNCİ BÖLÜM
Kibarlıktan Uzak Bir Olayı Ele Alıyor 519
ELLİ BİRİNCİ BÖLÜM
Oynanan Oyunun Okuyucuyu Şaşırtıp Şaşırtmayacağını Bilemiyoruz 527

ELLİ İKİNCİ BÖLÜM
Lord Steyne Yüreğinin İyiliğini Ortaya Vuruyor 535
ELLİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Bir Kurtuluş ve Bir Felaket 543
ELLİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Savaştan Sonraki Pazar 553
ELLİ BEŞİNCİ BÖLÜM
Aynı Konu İşleniyor 561
ELLİ ALTINCI BÖLÜM
Georgie Bir Centilmen Olarak Yetiştiriliyor 576
ELLİ YEDİNCİ BÖLÜM
Eothen 585
ELLİ SEKİZİNCİ BÖLÜM
Dostumuz Binbaşı 590
ELLİ DOKUZUNCU BÖLÜM
Eski Küçük Piyano 600
ALTMIŞINCI BÖLÜM
Kibar Çevrelere Dönüyoruz 608
ALTMIŞ BİRİNCİ BÖLÜM
İki Işık Sönüyor 613
ALTMIŞ İKİNCİ BÖLÜM
Ren Kıyılarında 620
ALTMIŞ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Eski Bir Tanıdığa Rastlıyoruz 629
ALTMIŞ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Göçebe ve Serseri Bir Bölümdür 637
ALTMIŞ BEŞİNCİ BÖLÜM
İş ve Eğlenceyle Dolu 648
ALTMIŞ ALTINCI BÖLÜM
Amantium Irae 656
ALTMIŞ YEDİNCİ BÖLÜM
Doğumlar, Evlenmeler ve Ölümler 672

BİRİNCİ BÖLÜM

Chiswick Çıkmazı

İçinde bulunduğumuz yüzyılın[1] daha yirmi yaşını doldurmamış olduğu sıralardaydı. Haziran ayında güneşli bir sabah, Miss Pinkerton'ın Chiswick Çıkmazı'ndaki özel kız okuluna, başı peruklu, şapkası üç köşeli, şişman bir arabacının saatte altı kilometre hızla sürdüğü, koşum takımları parıl parıl göz alan bir araba geldi. Bu arada Miss Pinkerton'ın ışıltılı pirinç levhasının önünde durur durmaz önde, şişman arabacının yanıbaşında oturan zenci uşak o eğri bacaklarını açarak yere atladı. Uşak çıngırağın ipini çekerken okulun oturaklı ve görkemli tuğla yapısının pencerelerinden dışarıya, en aşağı on beş yirmi tane genç kız kafası uzanmıştı. Hatta hatta, keskin gözlü biri, Miss Jemima Pinkerton'ın oturma odasının penceresindeki sardunya saksılarının arasında, bu saygın hatunun kendi ufacık, kırmızı burnunu bile seçebilirdi.

[1] On dokuzuncu yüzyıl (ç.n.).

"Bayan Sedley'in faytonuymuş, ablacığım," dedi, Miss Jemima. "Zenci uşak Sambo şimdi çıngırağı çaldı. Arabacının kırmızı yeleği de yeni."

Miss Barbara Pinkerton: Hammersmith semtinin Semiramis'i, dil bilgini ve yazar Dr. Johnson'un yakın dostu, ünlü Bayan Chapone'nin mektup arkadaşı olan bu azametli hanımefendi, kardeşine, "Miss Sedley'in okuldan ayrılışıyla ilgili hazırlıkların hepsini bitirdiniz mi, Miss Jemima?" diye sordu.

"Kızlar bu sabah dörtte kalkıp onun bavullarını hazırladılar, ablacığım. Ona bir bovket de yaptık."

"Bovket değil, bouquet, yani bukey diyeceksin, kardeşim Jemima. Daha kibar olur."

"İşte her neyse, ağaç büyüklüğünde bir bükey yaptık ona. Bayan Sedley için iki şişe çiçek suyunu da reçetesiyle birlikte Amelia'nın sandığına yerleştirdim."

"Amelia'nın hesabını da çıkardığını umarım, Miss Jemima? Bu mu? Güzeel. Doksan üç pound, dört şilin. Lütfen üstüne, Sayın Bay John Sedley, diye adres koy. Sonra benim Bayan Sedley'e yazdığım şu mektuba iliştir."

Miss Jemima'nın gözünde, ablası Miss Barbara Pinkerton'ın imzasını taşıyan bir mektup, bir hükümdarın mektubu kadar saygı gösterilmesi gereken bir şeydi. Miss Pinkerton velilere, ancak kızları okuldan ayrıldığı ya da evlendiği zamanlarda mektup yazardı. Bir de zavallı Miss Birch kızıl hummadan öldüğü zaman yazmıştı. Miss Jemima'ya sorarsanız, dünyada Bayan Birch'e kızının acısını unuttturabilecek tek bir şey varsa o da Miss Pinkerton'ın kendi eliyle yazdığı o din ve şiir kokan güzel mektuptu!

Miss Pinkerton'ın şimdi yazdığı mektup şöyleydi: "Chiswick Çıkmazı, 15 Haziran, 18..

"Sayın Hanımefendi, okulumuzda geçirdiği altı yılın sonunda Miss Amelia Sedley'i anne ve babasına, onların seçkin, kibar ve yüksek çevrelerinde yerini almaya layık

bir genç hanım olarak sunmak göğsümü kabartıyor ve bana mutluluk veriyor. Güzel huylu Miss Amelia Sedley'de kibar İngiliz kadınlarına özgü erdemler ve kendi ailesiyle mevkiine yaraşan hünerlerle bilgiler yönünden hiçbir noksanlık bulamayacaksınız. Kendisi çalışkanlığı ve söz dinleyişiyle öğretmenlerinin gönlünü kazanmış, uysallığıyla okulda genç yaşlı herkese kendini sevdirmiştir.

Müzik, dans, imla, her çeşit nakış dikiş, tentene işlerinde tam gönlünüze göre yetişmiş olduğunu göreceksiniz. Coğrafya bilgisi hâlâ biraz zayıf. Genç bir sosyete hanımı için şart olan yürüyüş ve yapı kusursuzluğuna erişebilmesi için de üç yıl boyunca her gün hiç aksatmaksızın dört saat sırt tahtası kullanması salık verilir.

Din ve ahlak terbiyesi yönünden de Miss Sedley'i bu okulun şanına layık bulacaksınız. Miss Amelia Sedley buradan ayrılırken arkadaşlarının kalplerini ve müdiresinin sevgi, saygı ve iyilik dileklerini beraberinde götürmektedir...

Sizi sayan ve her zaman için kulunuz olan, Barbara PINKERTON.

Not: Miss Sharp'ı da Miss Sedley'in yanında gönderiyorum. Miss Sharp'ın Russell Meydanı'ndaki konukluk süresinin on günü aşmaması özellikle rica olunur. Kendisine iş vermiş olan seçkin aile onun bir an önce işe başlamasını dilemektedir."

Bu mektubu bitirdikten sonra Miss Pinkerton, okulu bitiren her öğrencisine armağan ettiği, *Johnson'un Sözlüğü*'nün baş sayfasını Miss Sedley'e yazıp altını imzaladı. Kapağın içine, "Ölmüş Pek Saygıdeğer Dr. Samuel Johnson'ın Miss Pinkerton'ın Okulunu Bitiren Bir Genç Hanıma Yazdığı Satırlar" adlı yazının bir kopyasını sokuşturdu. Gerçeği so-

rarsanız ünlü dil bilgininin adı bu azametli kadının dilinden hiç düşmezdi. Johnson'un okula yaptığı bir ziyaret, onun ünüyle servetinin temeli olmuştu.

Ablasının "sözlüğü" dolaptan alması için verdiği buyruk üzerine Miss Jemima dolaptan iki tane sözlük çıkarmıştı. Miss Pinkerton birincisini imzaladıktan sonra Miss Jemima biraz tutarak ve çekingen bir tavırla ona ikincisini verdi.

Miss Pinkerton kanları donduran buz gibi bir sesle, "Ya bu kimin için, Miss Jemima?" diye sordu.

Miss Jemima tir tir titreyip o buruşuk boynuna kadar kıpkırmızı kesilerek, "Becky Sharp için," diye yanıtladı. Sonra ablasına arkasına dönerek, "Becky Sharp da gidiyor ya," diye ekledi.

Miss Pinkerton büyük harflerle, "MISS JEMIMA!" diye bağırdı. "Sen aklını mı oynattın? O sözlüğü hemen dolaba kilitle de ileride sakın böyle bir küstahlığa kalkışma!"

"Ama ablacığım, olup olacağı iki pound dokuz pens'lik bir şey! Vermezsek zavallı Becky belki gücenir."

Ablası, "Bana hemencecik Miss Sedley'i çağır," dedi.

Zavallı Jemima da tek bir söz daha söylemeyi göze alamadan dışarı çıktı. İyice canı sıkılmış, eli ayağına dolaşmıştı.

Miss Sedley'in babası Londralı, hayli zengin bir tüccardı. Becky Sharps ise burslu bir öğrenciydi. Miss Pinkerton ona zaten yeter derecede iyilik ettiğini, bir de ayrılırken sözlük armağan etmek şerefinin yersiz olduğunu düşünüyordu.

Mezar taşlarında yazılan sözlere ne kadar inanılabilirse, okul müdirelerinin mektuplarına da o denli inanmak gerekir: Ne daha az ne de daha çok. Gene de ölen kişi, bazen bakarsınız, taşçı ustasının mezar taşına kazdığı övgü sözlerine gerçekten layık olan bir örnek insan, tam bir Hı-

ristiyan, gerçekten iyi bir ana ya da baba, eş ya da evlattır. Aynı şekilde, okullarda da tarafsız bir öğretmenin bütün övgülerine gerçekten layık olan öğrencilere bazen rastlanır. İşte Miss Amelia Sedley bu eşine az rastlanır cinsten bir genç hanımdı: Yalnızca Miss Pinkerton'ın övgülerine layık olmakla kalmayıp o yaşlı, dar kafalı, ukala Minerva'nın[2] (öğrencisiyle arasındaki mevki ve yaş farkı yüzünden) göremediği daha birçok sevimli yönleri vardı. Bülbüller ya da bir Bayan Billington gibi şarkı söylemesi, bir Hillisberg ya da Parisot gibi dans etmesi, çok güzel nakış işleyip şu ünlü Sözlük kadar yanlışsız yazı yazması bir yana, öyle iyi yürekli, güler yüzlü, şefkatli, yumuşak başlı ve cömert ruhluydu ki yanına yaklaşan herkesin gönlünü kazanırdı: Yaşlı Minerva'dan tutun da, mutfaktaki yoksul bulaşıkçı kıza ve haftada bir okulda satış yapmasına izin verilen (ve bir sokak kadınının kızı olan) tek gözlü elmacı kadına kadar. Okuldaki yirmi dört genç kızın on ikisi onun çok candan, içli dışlı arkadaşıydılar. Kıskanç Miss Briggs bile hiçbir zaman onun arkasından kötü söylemezdi. Burnu havada, kendini beğenmiş bir kız olan Miss Saltire (Lord Dexter'in torunu) onun endamının çok zarif olduğunu söylemek büyüklüğünde bulunurdu. St. Kitts Adası'ndan gelme zengin, kıvırcık saçlı kırma Miss Swartz'a gelince -Amelia'nın okuldan ayrıldığı gün öyle bir ağlama krizine tutuldu ki hemen çağrılan Dr. Floss onu nane-ruhuyla yarı sarhoş etmek zorunda kaldı. Miss Pinkerton'ın öğrencisine olan bağlılığı, mevkiinin ve karakterinin yüksekliğinden de anlaşılabileceği üzere, serinkanlı ve ağırbaşlı bir bağlılıktı. Ama Miss Jemima, Amelia'nın gideceğini düşündükçe gözyaşı akıtmaktan kendini alamıyordu. Ablasından korkmasa, St. Kitts'li zengin melez kız gibi (bu kız normal okul

---

[2] Latince adı Minerva, Yunanca adı Athena'dır. Yunanlıların bakire tanrıçası ve Zeus'un kızıdır.

ücretinin iki katını ödüyordu) ağlama krizleri geçirecekti. Ne var ki bu biçim yas tutmak, ancak paralı öğrencilerin kesesinin elverdiği bir lükstür. Basit Jemimacık, hesap kitap, çamaşır, yemek işleri başından aşkın olduğu gibi mutfak ve sofra takımlarının sayımıyla ve hizmetçilere göz kulak olmakla da yükümlüydü. Ama ondan söz etmek niye? Şu dakikadan sonra ona bir daha rastlayacağınızı hiç sanmıyoruz. İki kanatlı, büyük, oyma demir bahçe kapısı, üzerine hele bir kez kapansın, o ve ürkütücü ablası, bu küçücük tarihçenin dünyasında bir daha görülmeyecekler.

Beri yandan, Amelia'yı sık sık göreceğinize göre dostluğumuzun daha başlangıcında, onun cici, cana yakın bir kız olduğunu söylemekte hiçbir zarar yok. Hatta, hem gerçek yaşam hem de romanlar (hele romanlar) en asık suratlı ve kötü kişilerle dolu olduğuna göre, böyle temiz ve iyi yürekli bir kişinin sürekli arkadaşlığına sahip olmak doğrusu el açıp şükredilecek bir şey sayılır. Amelia bir "başkişi" rolünde olmadığına göre tipini anlatmanın gereği yok. Bu da iyi bir şey çünkü korkarım ki Amelia'nın burnu bir roman başkişisine yaraşmıyacak kadar kısa, yanakları da biraz tombul ve pembe sayılırdı. Yüzü sağlık ve tazelik dolu bir gül renginde, dudakları tertemiz gülücüklerle kıpkırmızıydı ve içten, pırıl pırıl bir iyilik ve neşeyle ışıldayan gözleri vardı. Meğer ki bu gözler üzüntü yaşlarıyla dolu olsun! Bu da sık sık, hatta pek sık rastlanan bir durumdu, çünkü bu saçma sapan çocuk, ölen bir kanaryanın ya da kedinin pençesine geçirdiği sıçanın başında, hele acıklı biten romanları (ne denli sudan bir roman olursa olsun) okurken, hemen ağlardı! Bu kıza sert bir söz söylemek konusuna gelince böyle bir işe kalkışan kişi kendi taşyürekliliğinin cezasını kendisi çekerdi. Miss Pinkerton, bu sert ve tanrıçalar gibi dediği dedik kadın bile, Amelia'yı yalnızca bir kez azarlamış ve sonra buna tövbe etmişti. Gerçi insancıl duygular konusundaki bilgisi cebir bilgisiy-

le eş değerdeydi ama gene de Miss Sedley'e karşı son derece yumuşak davranmaları için bütün öğretmenlerine talimat vermiş, sert muamelenin onu çok kırdığını belirtmişti.

İşte böyle, ayrılık günü geldiği zaman Amelia Sedley ağlamakla gülmek arasında bocalayıp durdu ve hangi tutumu seçeceğini bilemedi. Eve döndüğüne sevinmekle birlikte okuldan ayrıldığı için de yüreği kan ağlıyordu. Laura Martin adındaki küçük yetim üç gündür bir köpek yavrusu gibi hiç peşinden ayrılmamıştı. Amelia en azından on dört kişiye armağan vermek ve on dört kişiden armağan almak zorunda kalmıştı. Miss Saltire, "Bana yazacağın mektupları büyük babam Lord Dexter eliyle yolla," diyordu. Kaprislerine, arap kıvırcığı saçlarına karşın insan canlısı, cömert ruhlu bir kız olan melez Miss Swartz, "Sen posta parasına aldırma, her gün yaz, şekerim," diyordu. El yazısına yeni başlamış olan öksüz Laura Martin de Amelia'nın elini sıkarak, "Mektuplarımda sana, anne diyeceğim," diyordu.

Bu kitabı Londra'daki kulübünde okumakta olan JONES'un bu ayrıntıları mankafa, entipüften, gereksiz ve aşırı duyarlı bulacağına inanıyorum. Evet Jones'u şu anda (yediği koyun budunun ve içtiği şarabın etkisiyle yüzü kızarmış bir durumda), kalemini çıkarıp satırların yanlarına, "çok aptal, sudan" gibi şeyler karaladığını, sonra da, "çok doğru", diye kendi görüşünü eklediğini görür gibi oluyorum. Ne yapalım, kendisi çok yüksek fikirli, parlak zekâlı bir adamdır; hayatta ve romanlarda yüce, kahramanca şeyleri sever. Bu yüzden biz şimdiden kulağını bükelim de başka kapıya gitsin.

Efendim, ne diyorduk? Miss Sedley'in çiçeklerini, armağanlarını, bavullarıyla şapka kutularını araba yerleştiren kara uşak Bay Sambo, üstüne Miss Sharp'ın kartı iliştirilmiş olan çok küçük ve eski bir valizi sırıtarak uzattı; arabacı da sırıtarak alıp içeri koydu. Ayrılık saati gelip çatmıştı. Miss Pinkerton'ın öğrencisine çektiği çok ibret verici nutuk, bu

dakikanın yasını oldukça hafifletmeye yaradı: Öylesine dayanılmaz derecede sıkıcı, tumturaklı ve beylikti! Sonra Amelia müdireden çok korktuğu için, onun gözleri önünde üzüntüsünü gösteremezdi. Çok önemli sayılan veli ziyaretlerinde olduğu gibi, salonda susamlı pasta yenilip bir şişe şarap içildi. Miss Sedley artık, okuldan ayrılabilirdi.

Bu arada, elinde kendi çantası, tek başına merdivenden inmekte olan genç kıza Miss Jemima, "Becky! Gidip Miss Pinkerton'la vedalaş lütfen," dedi.

Becky Sharp kılı bile kıpırdamadan, "Başka çarem olmasa gerek," diyerek Miss Jemima'yı şaşkınlıklar içinde bıraktı ve salonun kapısını tıklatıp girme izni alınca büyük bir serinkanlılıkla ilerleyip kusursuz bir Fransızcayla, *"Mademoiselle, je viens vous faire mes adieux* (Matmazel size hoşça kalın demeye geldim)" dedi.

Miss Pinkerton Fransızca bilmezdi. Hafifçe dudağını dişledi ve (tepesinde kocaman, kallavi bir türban sarılı duran) o muhteşem, romanesk burunlu kafasını arkaya doğru atarak, "Miss Sharp, size iyi sabahlar dilerim," karşılığında bulundu. Bu arada Hammersmith semtinin Semiramis'i şöyle bir elini de sallamış ve Miss Sharp tutup sıkmak fırsatını bulabilsin diye bir parmağını ileri doğru uzatmıştı.

Gel gör ki Miss Sharp kendi ellerini buz gibi bir gülümseyişle önünde devşirerek eğildi ve kendine sunulan şerefi açıkça tepmiş oldu. Bunun üzerine bizim Semiramis o türbanlı başını daha bir öfkeyle arkaya doğru attı. Doğrusunu isterseniz bu küçük savaş bu genç hanımla yaşlı hanım arasında eskiden beri süregelir, hanımların yaşlısı her zaman yenik düşerdi.

Şimdi de müdire, Amelia'yı kucaklayarak, "Tanrı'ya emanet ol, kızım," derken onun omzunun üstünden Becky Sharp'a dik dik bakıyordu.

Miss Jemima, "Gel, gidelim, Becky," diyerek Becky'yi büyük bir telaşla çekeledi; salon kapısı onların ardından temelli kapandı.

Bundan sonra sıra aşağıdaki ayrılış curcunasına geldi. Sözle anlatılamayacak bir sahneydi bu! Bütün hizmetçiler ve öğrenci kızlar holde toplanmışlardı. Dans öğretmeni de gelmişti. O itişip kakışmaları, sarılıp öpüşmeleri, hüngür hüngür ağlayışları ve Miss Swartz'ın delice hıçkırmalarını hiçbir kalem yazamaz; zaten yazmayı da insanın içi kaldırmaz.

Kucaklaşmalar bitti; arkadaşlar birbirinden ayrıldı. Demek istediğimiz, Miss Sedley arkadaşlarından ayrıldı. Miss Sharp epey önce, sessiz sedasız arabaya binmiş bulunuyordu. Onun ardından ağlayanı yoktu.

Eğri bacaklı Sambo fayton kapısını, ağlayan hanımının üstüne kapadı ve sıçrayarak arkadaki yerini aldı.

Tam o sırada Miss Jemima, "Dur!" diye bağırarak elinde bir paketle bahçe kapısına doğru koştu.

Amelia'ya, "Sana birkaç sandviç yaptım cicim," dedi. "Yolda belki acıkırsınız... Becky... sana da... ablamdan... yani ben... *Johnson'ın Sözlüğü*'nü getirdim. Seni eli boş gönderemezdik. Hadi güle güle! Arabacı, çek. Sağlıcakla gidin kızlar!"

Ve iyi yürekli hatuncağız gözyaşlarına boğularak içeriye çekildi. Ama ne şaşılacak şey! Tam fayton yürümeye başladığı sırada Becky Sharp o soluk benizli yüzünü pencereden dışarı uzattı ve kitabı resmen gerisin geriye, okul bahçesine fırlattı! Bunu gören Miss Jemima korkudan nerdeyse düşüp bayılıyordu.

"Bak şu işe!" diye söylendi. "Amma da küstah bir..." Eli ayağı öylesine titremişti ki cümlesinin arkasını getiremedi.

Araba yürüyüp gitti. Koca kapının çifte kanatları kapandı; dans dersinin başladığını bildiren zil çaldı. Dünya, faytondaki iki genç kızın önünde uzanıyordu. Elveda, ey Chiswick Çıkmazı!

Miss Sharp ile Miss Sedley Seferberliğe Hazırlanıyorlar

Miss Sharp önceki bölümde anlatılan kahramanlığı başarıp da sözlüğün havada uçtuğunu ve sonunda şaşırıp kalmış olan Miss Jemima'nın ayakları dibine düştüğünü görünce, yüzündeki kin dolu somurtuş yerini gene kin dolu acı bir gülüşe bıraktı. Genç kız rahatça arkasına yaslanarak,

"Böylece sözlüğün de hesabı görüldü," diye mırıldandı. "Ulu Tanrım! Şu Chiswick'ten kurtulduğuma öyle bir seviniyorum ki!"

Arkadaşının bu meydan okuyuşuna Amelia da hemen hemen Miss Jemima kadar şaşalamış ve telaşlanıp üzülmüştü. Öyle ya, unutmayın ki okuldan daha şu anda ayrılıyordu. Altı yılın etkisi de bir anda silinemez. Hatta bazı kimselerde gençliğin korku ve tasaları ömür boyu sürer. Örneğin, tanıdığım altmış sekiz yaşında ihtiyar bir beyefendi bir sabah kahvaltı sırasında bana, "Dün gece rüyamda Dr. Raines'den sopa yediğimi gördüm," dedi. Dr. Raines ve sopası o anda onun gözünde tıpkı on üç yaşındaykenki

gibi ürkütücüydü. Sözü geçen bay, elinde koca bir sopayla o saat ortaya çıksa da yürek titreten bir sesle, "Yaramaz çocuk, pantolonunu indir bakayım..." dese, bu beyefendi altmış sekiz yaşında olduğu halde, sanırım...

Her neyse, her neyse... Miss Sedley bu meydan okuyuş karşısında adamakıllı ürpermişti. Bir sessizlikten sonra,

"Rebecca;* nasıl yapabildin bunu?" diye sordu.

Rebecca güldü: "Ne var yani? Miss Pinkerton arkamdan gelip beni gene o zindana mı kapatacak sanıyorsun?"

"Değil ama..."

Rebecca Sharp, "Yerin dibine batsın hepsi!" diye dişlerini gıcırdattı. "Bir daha ömür boyu görmek istemiyorum. Thames Irmağı'nın dibine çökseler öyle sevinirim ki! Miss Pinkerton'ı da suyun içinde görsem elimi uzatıp kurtarmazdım. O türbanıyla akıntıya kapılıp gidişini seyretmek nasıl keyifli olurdu, kim bilir!"

"Sus!" dedi Amelia.

Rebecca, "Neden? Zenci uşak duyduklarını gidip söyler mi yoksa?" diye bir kahkaha attı. "İsterse Miss Pinkerton'a gitsin de ona bütün kalbimle diş biledğimi söylesin. Keşke söylese! Keşke ben de bunu Miss Pinkerton'a göstermenin bir yolunu bulabilsem! İki yıldır hakaretten başka bir şeyini görmedim. Mutfaktaki hizmetçilerden bile daha hor tutuldum. Senden başka kimseden ne güler yüz gördüm ne de tatlı bir söz işittim. Ufak sınıflardaki çocuklarla uğraşıp büyük kızlarla Fransızca konuşmak zorunda kaldım. Öyle ki sonunda kendi ana dilimden gına geldi... Boş ver... Demin Miss Pinkerton'ı Fransızca selamlayışım çok matraktı değil mi? Cadaloz tek kelime Fransızca bilmez ama burnu büyük olduğundan bunu belli edemez. Sonunda beni bu yüzden salıverdi gibime geliyor. Bu yüzden de Fransızcaya şükrediyorum! *Vive la France! Vice*

---

* Becky, Rebecca'nın kısaltılmış halidir (ç.n.).

L'Empereur! Vive Bonaparte! -Yaşasın Fransa! Yaşasın İmparator! Yaşasın Bonapart!"

"Rebecca, Rebecca, kuzum, ne ayıp!" diye Miss Sedley ünledi. Bu, Rebecca'nın şimdiye değin söylediği sözlerin en ağırıydı. Hele o günlerde "Yaşasın Bonapart!" demek, "Yaşasın Şeytan!" demekle birdi. "Rebecca, nasıl yapabilirsin bunu? Böyle kin dolu, çirkin duyguları nasıl besleyebilirsin?"

Rebecca, "Kin gütmek belki günah sayılır ama çok doğal bir duygudur," diye yanıtladı. "Ben de melek değilim ya!"

Gerçekten de melek değildi, Rebecca. İnsanlara düşman gözüyle bakan bu genç kız, hep gadre uğradığını ileri sürerdi. Bu dünyada gadre uğrayan kimselerin buna tam anlamıyla layık olduklarına kesinlikle inanabilirsiniz. Dünya, her bakana kendi öz yüzünü gösteren bir aynadır. Karşısına geçip surat asarsanız o da size surat asar; gülerseniz o da sizinle birlikte güler ve size neşeli, keyif verici bir dost olur. Bu yüzden bütün gençler yollarını şimdiden seçsinler. Şurası kesin bir gerçek ki çevresindekiler Becky Sharp'ı benimsememişlerse onun da kimseye en ufak bir iyilikte bulunduğu görülmemişti. Okuldaki yirmi dört kızın yirmi dördünün de Miss Amelia Sedley gibi iyi yürekli ve uysal olmaları ve her fırsatta Rebecca'nın katı yüreksizliğini, kötü huyunu alt etmeye; yüzlerce tatlı söz ve hizmetle, bir kezcik olsun onun insan düşmanlığını yenmeye çalışmaları beklenemez...

Rebecca Sharp'ın babası bir ressamdı ve bu nedenle Miss Pinkerton'ın okulunda resim dersleri vermişti. Zeki bir adam, sevimli, neşeli bir arkadaştı. Borca batmaya karşı bir eğilimi ve meyhaneye karşı da büyük sevgisi vardı. Sarhoş olduğu zaman karısıyla kızını döver, ertesi sabah başı çatlayacak gibi ağrırken, ondaki dehayı görmedi diye dünyaya sövüp sayar ve ince nükteler, bazen de çok sağ-

lam bir mantıkla, meslektaşları olan ressamları yerin dibine batırırdı. Ekmek parasını zor çıkarabildiği ve Soho semtine çepeçevre borçlu olduğu için, operada artist olan Fransız soyundan gelme bir kızla evlenerek durumunu düzeltmeyi düşünmüştü. Rebecca Sharp sonraları, annesinin bu hiç de seçkin sayılamayacak mesleğine değinmezdi de, Entrechat'ların Gaskonya'nın soylu ailelerinden olduğunu söyleyerek bu soydan gelmekle iyice övünürdü. Ne tuhaftır ki bu kızın yaşı ilerledikçe soyu sopu da yükselmeye, daha bir ün ve görkem kazanmaya başlamıştı.

Rebecca'nın annesi bir yere kadar okumuş bir kadınmış. Rebecca da tam bir Parisli aksanıyla duru bir Fransızca konuşurdu. Bu, o günlerde oldukça az rastlanan bir beceri olduğundan Miss Pinkerton'ın genç kıza okulda iş vermesini sağlamıştı. Rebecca'nın annesi ölmüştü. Üçüncü *delirium tremens*[1] krizinden kurtulamayacağını anlayan babası da göz yaşartıcı, erkekçe bir mektup yazarak öksüz ve yetim yavruyu Miss Pinkerton'a emanet etmiş ve tabutunun başında kavgaya tutuşan icra memurlarının yaygarası arasında kara toprağı boylamıştı. Rebecca burslu öğrenci olarak Chiswick'e geldiği zaman on yedi yaşındaydı. Görevi, gördüğümüz gibi, Fransızca konuşmaktı. Buna karşılık okulda parasız yiyip içerek yatıp kalkacak ve yılda eline geçen birkaç altınla da okuldaki öğretmenlerden, toplayabildiğince bilgi kırıntısı toplayacaktı.

Yapısı ufak, ince, benzi soluk, saçları kızıla çalan kumral renkli ve gözleri hep yerdeydi. Kaldırdığı zaman bu gözlerin çok iri, değişik, çarpıcı ve çekici olduklarını görürdünüz. Öylesine çekici ki, Oxford'u yeni bitirip Chiswick Başpapazı'nın yanına yardımcı girmiş olan papaz Bay Crisp, Miss Sharp'ın bakışlarının, Chiswick Kilisesi'ndeki

---

[1] Alkol zehirlenmelerinde görülen titremeler, üşüme ve bayginlikla kendini belli eden kriz hali (ç.n.).

okul bölmesinden ta öndeki okuma masasına doğru fırlattığı okla vurularak o saat âşık olmuştu. Bu genç adam arada bir, annesinin dostu olan Miss Pinkerton'la çay içmeye gelirdi. Öylesine vurgundu ki tek gözlü elmacı kadına, Miss Sharp'a versin diye emanet ettiği bir mektupta evlenmek önerisine benzer bir şeyler yazmıştı. Mektup ele geçmiş, annesi Bayan Crisp, Buxton'a çağırtılmış ve sevgili oğulcuğunu o saat aldığı gibi götürmüştü.

Gel gör ki Chiswick'teki kumru yuvasının içinde böyle bir şahin bulunduğunu düşünmek bile Miss Pinkerton'ı çarpıntılara boğmuştu; kontratı olmasa Miss Sharp'ı hemen kovardı. Genç kızın, Bay Crisp'le yalnızca iki kez, Miss Pinkerton'ın yanında çay içerken görüştüğünü, bunun dışında aralarında tek bir kelime geçmediğini belirten yeminlerine Müdire Hanım hiçbir zaman inanamıyordu.

Okuldaki sayısız uzun boylu, gürbüz, kanlı canlı genç hanımların yanı sıra Rebecca Sharp çocuk gibi kalırdı. Gelgelelim bu kızda yoksulluğun o içler acısı "büyümüş de küçülmüşlüğü" vardı. Babasının kapısından, çene gücüyle, az mı icra memuru ve alacaklı çevirmişti? Kaç türlü satıcı ve esnafı, yüz suyu ve dil dökerek yola getirmiş, babasıyla ona bir öğün yemek daha bağışlamalarını sağlamıştı. Çoğunlukla, onun hazırcevaplılığıyla övünen babasının yanında oturur ve onun serseri arkadaşlarıyla yaptığı bütün konuşmaları duyardı. Bunlar bir çocuğun dinleyebileceği türden laflar değildi. Ne var ki Rebecca zaten hiçbir zaman çocukluk nedir bilmediğini, sekiz yaşından beri kadın olduğunu söylerdi.

Ah, Miss Pinkerton, böyle yırtıcı bir kuşu nasıl oldu da o kumru kafesine alabildin?

İşin doğrusunu isterseniz, babasıyla birlikte okula geldiği zamanlarda Rebecca öyle uslu durmuştu ki Miss Pinkerton onu dünyanın en sessiz sedasız, "ağzı var dili yok" yaratığı sanmıştı. Rebecca'nın okula yerleşmesinden

bir yıl kadar sonra, yani on altı yaşında olduğu sırada Miss Pinkerton ona, kısa fakat tumturaklı bir konuşmayla bir oyuncak bebek armağan etmişti. (Sırası gelmişken bu bebeğin, Miss Swindle'ın malı olduğunu ve ders saatlerinde gizlice meme verirken yakalanması yüzünden elinden alındığını belirtelim.) Baba kız o geceki toplantıdan dönerken (bütün öğretmenlerin çağırılıp konuşmalar yaptıkları geleneksel toplantıydı bu) nasıl kahkahalarla gülmüşlerdi. Sonradan küçük hokkabaz Rebecca'nın bu bebeği kendisinin karikatürüne dönüştürdüğünü görse, Miss Pinkerton kim bilir nasıl küplere binerdi! Becky bebekle karşılıklı uzun konuşmalara girerdi ve bu, tüm bohem çevrelerinin eğlencesi olurdu. Tembel, serseri, gene de cin gibi akıllı ve neşeli bir adam olan üstat Sharp'la cin içmeye gelen genç ressamlar, Rebecca'ya, "Miss Pinkerton"ın evde olup olmadığını sormayı huy edinmişlerdi. Bir keresinde Rebecca okulda birkaç gün geçirmek mutluluğuna erişmiş ve bu kez ikinci bir bebek bulup adına Miss Jemy demişti. Gerçi iyi yürekli Miss Jemima ona okulda kaldığı sürece, üç çocuğa yetebilecek kadar bol bol pasta ve pelte, okuldan ayrılırken de yedi şilinlik bir mangır vermişti ama Rebecca'nın alaycı yönü, minnet duyabilme yeteneğinden daha üstündü. Bu yüzden Miss Jemima'yı da ablası gibi, gözünün yaşına bakmaksızın feda etmişti...

Sonra ölüm felaketi oldu ve Rebecca, Chiswick Çıkmazı'na yerleşti. Okulun katı disiplini onu boğuyordu. Değişmez bir düzenle birbirini izleyen dualar, yemekler, yürüyüşler ruhunu öyle sıkıyordu ki dayanılır gibi değildi! Soho'daki stüdyonun aç çıplak özgürlüğünü genç kız çok arıyordu ve herkes gibi kendisi de bu özlemi babasının ölümünden ötürü duyduğu yasa bağlıyordu. Okul hizmetçileri onun, tavan arasındaki küçük odasında geceleri bir aşağı bir yukarı dolaştığını ve hıçkıra hıçkıra ağladığını duyuyorlardı. Ama bunlar öfke gözyaşlarıydı, keder değil.

Genç kız bundan önce ikiyüzlü değilken şimdi yeryüzünde böyle yapayalnız kalmak ona yapmacıklığı öğretmişti. Kadınların arasına pek karışmışlığı yoktu; babası da tüm serseriliğine karşın gerçek bir sanatçıydı ve onunla yaptığı konuşmalar Rebecca'ya şimdilerde rastladığı kadın ve kızların konuşmalarından bin kat daha ilginç geliyordu. Yaşlı müdirenin kendini beğenmişliğiyle ukalalığı, kardeşinin iyi yürekli bönlüğü, büyük kızların kuş beyinli dedikodu ve gevezelikleri, öğretmenlerin buz gibi soğuk ve katı disiplini Becky'yi aynı oranda sinirlendiriyordu. Bu talihsiz kızın yüreğinde hiçbir yumuşaklık ya da şefkat yoktu. Olsa, kendi bakımına verilen küçük kızların çocuksu konuşmalarıyla oyalanıp avunabilirdi. Ne var ki aralarında iki yıl geçirdiği halde, okuldan ayrılırken çocukların hiçbiri onun ardından gözyaşı dökmedi. Becky'nin birazcık olsun bağlanabildiği tek kişi yumuşak başlı, yufka yürekli Amelia Sedley olmuştu. Ama zaten Amelia'ya bağlanmamak kimin elindeydi?

Çevresindeki kızların zenginliği, yüksek ailelerden gelmeleri Becky'nin içini anlatılmaz bir kıskançlıkla eziyordu. "Ne denli zengin olursa olsun, ben o melez kızdan bin kat daha akıllı ve çekiciyim. Ne denli soylu olursa olsun, kibarlık yönünden o Lord torununu kaç kez cebimden çıkarırım! Gelgelelim bu okulda benimle kimse ilgilenmiyor! Oysa babamın arkadaşı olan sanatçılar, akşamı benim yanımda geçirebilmek uğruna en neşeli balo ve toplantıları bile feda ederlerdi!"

Genç kız bu zindandan her ne pahasına olursa olsun kurtulmaya kararlıydı. İlk olarak, gelecek üzerine belirli ve düzenli planlar kurmaya başladı.

Böylelikle okulun sunduğu öğrenim olanaklarından, elinden geldiğince yararlandı. Yabancı dil ve müzik bilgisi zaten üstün olduğundan o çağda genç kızlar için gerekli sa-

yılan bir avuç dersi de çarçabuk öğrenip yuttu. Hele müzik çalışmalarına hiç ara vermiyordu. Bir gün öteki öğrenciler gezmekteyken Chiswick Minerva'sı onun piyano çalışını duydu ve öylesine beğendi ki hemen kafasını çalıştırarak, küçük kızlar için ayrıca müzik öğretmeni tutmak masrafından kurtulabileceği sonucuna vardı. Miss Becky Sharp'a da, bundan böyle küçük kızlara müzik dersini onun vereceğini bildirdi.

Genç kız ilk kez verilen bir buyruğa karşı çıktı ve dediği dedik olan o büyük burunlu müdireyi şaşkına çevirdi.

Rebecca kısaca, "Benim buradaki görevim çocuklarla Fransızca konuşmak; sizin paranız cebinizde kalsın diye onlara müzik öğretmek değil," diye karşılık verdi. "Para verin, öğreteyim."

Minerva Hazretleri buna boyun eğmek zorunda kaldı. O günden sonra da Rebecca'dan iyice soğudu! "Otuz beş yıldır benim evimde bana karşı çıkan olmamıştı!" diye pek doğru bir laf etti. "Demek koynumda yılan beslemişim."

Becky Sharp, "Yılan mı? Aa... Daha neler!" deyince yaşlı Minerva nerdeyse düşüp bayılıyordu. "Beni işinize yaradığım için evinize aldınız. Aramızda hiçbir gönül borcu söz konusu olamaz. Bu okuldan nefret ediyorum; çıkıp gitmeye de can atıyorum. Zorunlu olmayan hiçbir işe elimi sürmem..."

İhtiyar kadın karşısındaki kıza, "Bir Pinkerton'la konuştuğunun farkında mısın?" diye sordu ama boşuna!

Rebecca bir ifrit gülüşüyle, "İsterseniz elime topluca bir para verip beni başınızdan atın," diye karşılık verdi. "Ya da en iyisi, bir lord evinde mürebbiyelik bulun bana. Nasılsa birbirimizden nefret ediyoruz. Ben her an buradan ayrılmaya hazırım."

O azametli Miss Pinkerton irâde gücü ve direnç yönünden bu parmak kadar kızla baş edebilecek durumda değildi. Onu sindirmek için yaptıkları hep boşa gitti. Bir

keresinde onu herkesin içinde paylamaya kalkışınca Rebecca demin de gördüğümüz üzere, Fransızca karşılık vermek yoluna başvurdu ve müdireyi adamakıllı bozdu. Okulundaki egemenliğini sürdürebilmesi için Minerva'mızın bu isyancıyı, bu canavarı, bu zehirli yılanı, bu kundakçıyı kapı dışarı etmesi artık zorunluydu. Tam o sırada Bayan Müdire, Sir Pitt Crawley'nin evinden bir mürebbiye arandığını duyunca, zehirli yılan ve de kundakçı olup olmayışına bakmaksızın Miss Sharp'ı salık verdi. "Miss Sharp'ın benden başka kimseye saygısızlık ettiği ne yalan söylemeli, görülmemiştir," diye düşündü içinden. "Yetenek ve becerilerinin de yüksek değerde olduğunu kabul etmek gerek. Hiç değilse kafasının işleyişi yönünden okulumdaki öğrenim sisteminin yüzünü ağartacak nitelikte bir kız."

Müdire yaptığı işi vicdanıyla böylece bağdaştırdı ve genç yardımcı öğretmen de özgürlüğüne kavuştu. Burada birkaç satırda geçiştirdiğimiz çatışmanın gerçekte aylar sürdüğünü anlarsınız. Bu arada on yedi yaşını bulan ve okuldan ayrılmaya hazırlanan Miss Amelia Sedley, Becky Sharp'ı sevdiği için, onu mürebbiyelik görevine başlamazdan önce kendi evlerinde bir hafta kalmaya çağırmıştı.

Böylece bu iki genç kız hayata, okul dışındaki dünyaya adımlarını attılar. Amelia için yepyeni bir dünyaydı bu -taptaze, çiçeği burnunda, pırıl pırıl. Rebecca içinse bu dış dünya pek yeni bir yer sayılmazdı. Gene de onun, hayata "yeni" atılmasa da "yeniden" atıldığı söylenebilirdi.

Kızlarımız Kensington Turnikesi'ne varıncaya kadar Amelia, okuldaki arkadaşlarını unutmamakla birlikte gözyaşlarını silmiş ve at üstünde geçerken onu gören bir Muhafız Subayı'nın, "Piliç gibi kız, canına yandığım!" deyişini duyunca hem kıpkırmızı kesilip hem de sevinecek duruma gelmiş bulunuyordu. Araba Russell Meydanı'na varana dek, evlerindeki salondan, Kraliçe'ye takdim edilen hanımların kabarık etek ve pudra kullanıp kullanmadıklarından ko-

nuştu durdu. Gerçi Sayın Belediye Başkanı'nın balosuna gideceğini biliyordu ama, Kraliçe'ye takdim edilmek şerefine ulaşabilecek miydi acaba? En sonunda eve varıp da Sambo'nun kolunda faytondan indiği zaman koca Londra kentini arasanız Miss Amelia Sedley'den daha mutlu ve daha güzel bir kız bulamazdınız. Arabacıyla Sambo böyle düşünüyorlardı. Amelia'nın annesiyle babası ve küçük hanımı holde diz kırıp baş eğerek, güler yüzle karşılayan uşak ve hizmetçilerin hepsi de öyle!

Amelia'nın Rebecca'ya evi baştan aşağı gezdirdiğinden ve çekmecelerinde nesi var nesi yoksa hepsini birer birer gösterdiğinden hiç kuşkunuz olmasın: kitapları, piyanosu, tüm takıştıracakları... Sonra firuze ve beyaz akik yüzükleriyle küçük gelen çıtır çiçekli müslin elbisesini zorla Rebecca'ya verdi çünkü elbise Rebecca'ya tam gelecekti. Amelia beyaz kaşmir şalını da Rebecca'ya vermek için annesinden izin isteyecekti. Nasıl olsa ağabeyi Joseph ona Hindistan'dan iki tane daha şal getirmemiş miydi?

Joseph Sedley'in kız kardeşine Hindistan'dan yeni getirmiş olduğu iki göz alıcı kaşmir şalını görünce Rebecca tam bir içtenlikle, "İnsanın ağabeyi olması kim bilir ne tatlıdır!" dedi ve yeryüzünde kimsesiz olduğunu yufka yürekli arkadaşının yine aklına getirerek kendini acındırdı.

"Yalnız değilsin ki!" dedi Amelia. "Seninle ölünceye kadar arkadaş kalacağız, Rebecca; kardeş gibi seviyorum seni; bunu sen de biliyorsun."

"Ama insanın seninkiler gibi bir ana babası olması ne demektir! İyi, zengin, şefkatli bir ana baba! Sana her istediğini veriyorlar. Hepsinden daha değerlisi; sevgilerini veriyorlar sana! Bunun üstüne bir de ağabeyinin olması! Ah, kim bilir nasıl seviyorsundur onu?"

Amelia bir kahkaha attı.

"Ne? Sevmiyor musun yoksa? Hani sen herkesi severdin?"

"Canım, elbette seviyorum sevmesine de..."

"Eee?"

"Benim sevip sevmeyişim Joseph'in pek umurunda değil de! On yıl dışarıda kaldıktan sonra döndüğü zaman bana elinin iki parmağını uzattı, sıkayım diye! Çok iyi, çok efendi bir insandır ya, benimle ağzını açıp konuşmaz bile. Bazen piposunu dünyada her şeyden..." Sonra Amelia kendini tuttu. Öyle ya, ağabeyini çekiştirmenin yeri var mıydı? "Küçükken beni çok hoş tutardı," diye ekledi. "Ama dışarı gittiğinde ben beş altı yaşında bir şeydim."

"Çok zengin olsa gerek! Değil mi?" diye Rebecca sordu. "Hindistan'daki kodamanların hepsi çok zenginmiş diyorlar."

"Geliri epey büyük sanıyorum."

"Nasıl, yengen güzel mi bari?"

"Yok canım!" diye Amelia gene güldü. "Joseph evli değil ki!"

Bunu Rebecca'ya belki daha önce de söylemişti ama küçük hanımın aklında kalmamış olsa gerekti. Öylesine ki Amelia'nın bir sürü küçük yeğeniyle tanışacağını sandığına yeminler ediyordu. Joseph Sedley'in bekâr oluşuna pek canı sıkılmıştı doğrusu! Kendisi onu evli biliyordu; küçük çocuklara da bayılırdı.

Amelia arkadaşının bu birden ortaya çıkan çocuk sevgisi karşısında biraz şaşalayarak, "Ben de sana okuldayken çoluk çocuktan gına geldiğini sanırdım," dedi.

Doğruyu söylemek gerekirse Rebecca Sharp sonraları, yaşı ilerledikçe, böylesine zor yutulur yalanlar atacak kadar açık vermekten vazgeçecekti. Ancak unutmayın ki şu sırada ancak on dokuz yaşında olduğundan aldatmaca sanatını daha tam kavrayamamış durumdadır, zavallı, saf yavrucak! Bu yüzden de kendi deneylerini kendi üstünde yapmak zorunda. Yukarki soruları sorarken bu masum kız aslında gönlünden şunları geçiriyordu: "Madem Bay Joseph

Sedley zengin ve bekârmış, öyleyse onunla ben neden evlenmeyeyim? Gerçi önümde topu topu on dört güncük zaman var ama şansımı denemekten de bir şey çıkmaz ya!" Bu uğurda elinden geleni geri koymamaya içinden karar vermişti bile! Amelia'ya gösterdiği yakınlığı hemen iki kat artırdı. Yemek çıngırağı çaldığı zaman iki arkadaş, genç kızların huyu olduğu üzere, kollarını birbirlerinin beline dolamış olarak aşağı indiler. Rebecca öyle heyecanlanmıştı ki salon kapısından içeri nerdeyse giremiyordu! Arkadaşına,

"Bak, yüreğim nasıl da çarpıyor!" dedi.

Amelia, "Hiç de çarpmıyor işte!" diye karşılık verdi. "Gel, korkma! Babam çok iyi adamdır!"

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Rebecca Düşmana Karşı

İki kız salona girdiklerinde şömine başında gazete okumakta olan, kırmızı çizgili yelek, kocaman maden düğmeli çimen yeşili ceket, bir çift yumuşak çizme giymiş ve boynuna kat kat boyun bağlarıyla atkılar sarmış olan (o çağda yüksek sosyetenin şık ve cakalı bayları bu modayı izlerlerdi) şişman, tık nefes bir adam hemen yerinden fırladı ve kıpkırmızı kesilerek karşısındaki görüntüden ürkmüşçesine, yüzünü atkılarına gömdü.

Amelia, "Korkma Joseph, ben geldim," diye güldü ve kendine doğru uzanan iki parmağı sıktı. "Biliyor musun, temelli eve döndüm artık. Bu da arkadaşım Miss Sharp. Hani sana hep anlatırım."

Atkıların altındaki kafa, "Yoo, ben hiç..." diye iki yana sallandı. "Demek istediğim, elbette... Elbette... Havalar da, ne berbat gidiyor, değil mi Miss...." Lafın burasında şişman adam var gücüyle ateşi eşelemeye girişti. Oysa mevsim haziranın ortasıydı.

Rebecca oldukça yüksek bir fısıltıyla Amelia'ya, "Ağabeyin çok yakışıklı," dedi.

"Öyle mi? Dur söyleyeyim."

Miss Sharp ürkek bir ceylan gibi irkilerek, "Sakın ha! Ölümü öp!" diye fısıldadı. Aslında utangaç bakışlarını, salona girdi gireli halıdan kaldıramadığına göre, genç Bay Sedley'e bakacak fırsatı bulduğuna şaşmamak elde değil!

Amelia ocak maşasından yana, "Ağabeyciğim, o güzel şallar için çok sağ ol," dedi. "Ne güzel şallar, değil mi Rebecca?"

Miss Sharp bakışlarını halıdan ayırıp dosdoğru tavandaki avizeye dikerek, "Şahane!" diye karşılık verdi.

Joseph hâlâ, o soluk benzinin elverdiği oranda kıpkırmızı kesilmiş, oflaya poflaya, maşayı targırdatıp duruyordu.

Amelia, "Ben sana bu şallar gibi güzel armağanlar veremem elbet, Joseph," diye ekledi. "Gene de okuldayken senin için pek şirin bir çift jartiyer ördüm."

Ağabeyi büyük bir telaşla, "Tanrı aşkına Amelia, ne demek istiyorsun?" diye bağırdı. Bu kez var gücüyle çıngırağın kordonuna asılınca kordon elinde kaldı ve zavallı gencin daha da kızarıp bozarmasına yol açtı. "Kuzum ne olur, bak bakalım benim araba kapıda mı? Hemen gitmem gerek. Şu benim uşağım olacak herifin de canı cehenneme! Daha kaç saat bekleyeceğim be!"

Tam o sırada evin babası, cebindeki bozuk paraları tam bir İngiliz tüccarına yaraşır bir biçimde şıngırdatarak içeri girdi ve, "Ne oluyoruz, Emmy?" diye sordu. "Bu genç hanım da arkadaşın mı? Miss Sharp, evimize hoş geldiniz, safalar getirdiniz. Ne o, Emmy'yle bir olup daha şimdiden Joseph'le kavgaya mı tutuştunuz da çocukcağız kaçmak istiyor?"

Joseph, "Bizim Bonamy'ye söz verdimdi, efendim," dedi. "Yemeği onunla yiyeceğim."

"Atma, be Joseph! Annene yemeği burda yiyeceğim, dedin ya!"

"Ama bu kılıkla olmaz ki!"

"Miss Sharp, siz söyleyin, kuzum; oğlum en lüks yerlerde bile yemek yiyecek şıklıkta değil mi?"

Bu soru üzerine Rebecca'nın hemen Amelia'ya baktığını söylemenin gereği yok. İki arkadaş kahkahayı bastılar. Bu da yaşlı Bay Sedley'in pek hoşuna gitti.

Joseph ise, "Babacığım, çok rica ederim!" diye söylendi.

"Huyum kurusun! Şimdi de oğlanı gücendirdim. Bayan Sedley, hayatım, oğlunu darılttım galiba... Hadi hadi, Joseph, alınmaktan vazgeç de Miss Sharp'a kolunu ver; aşağıya, yemeğe inelim." Sonra, "Ben de bu iki genç kıza eşlik ediyorum," deyip bir kolunu karısına, öbür kolunu kızına verdi ve şen şakrak, yürüyüp gitti.

Sayın bayanlar; bu iri kıyım erkek güzelini ele geçirmeye gizlice karar verdi diye, Rebecca Sharp'ı kınamaya hiçbir hakkımız yok. Gerçi genç kızlar çoğunlukla ve yaşlarına pek yaraşan bir utangaçlıkla, koca avlama işini annelerine bırakırlarsa da unutmayın ki zavallı Miss Sharp bu pek incelikli meseleyi kendi adına çekip çevirecek bir anadan yoksundu. Koca dünyada bu yükü onun omuzundan alabilecek tek bir yakını yoktu.

Akıllı uslu, ağırbaşlı ana babalar acaba neden yıllık gelirlerinin beşte birini harcayarak, evlerinin altını üstüne getirmek pahasına danslı yemekler verip buzlu şampanyalar patlatırlar? Salt insan canlısı olmaları, gençlerin gülüp eğlenmesinden katıksız bir zevk almaları yüzünden mi? Yok canım! Kızlarını baş göz etmek istiyorlardır da ondan, elbet! Temiz yürekli Bayan Sedley nasıl daha şimdiden,

Amelia'nın başını bağlamak amacı güden birtakım gizli planlar kurmuşsa, sevgili ve kolsuz kanatsız Rebecca'mız da bir koca yakalamak için canla başla çalışmaya kararlıydı. Öyle ya, onun bir kocaya olan gereksinimi Amelia'nınkinden daha büyük değil miydi?

Rebecca'nın hayal gücü pek canlıydı ve üstelik kendisi *Binbir Gece Masalları*'nı ve *Guthrie'nin Coğrafyası*'nı da okumuştu. Yemekten önce üstünü değişirken ve Amelia'ya ağabeyiyle ilgili sorular sorduktan sonra genç kızın, kafasında gül pembe bir masal sarayı kurduğu bir gerçektir. Kendisi bu sarayın hanımıydı ve arka planda bir yerde de hayal meyal bir koca vardı. (Rebecca daha önce onu görmemiş olduğundan gözünde açıkça canlandıramıyordu.) Rebecca sayısız şallar, türbanlar ve elmas gerdanlıklarla bezenip bir filin sırtına binmiş, *Mavi Sakal*'daki marşın müziğine ayak uydurarak, Ulu Moğol Hanı'nı görmeye gidiyordu! Ah, gül pembe düşler! Sizi kurmak gençliğin mutlu hakkı ve ayrıcalığıdır!

Joseph Sedley kız kardeşi Amelia'dan on iki yaş daha büyüktü. Doğu Hindistan Kumpanyası'nda yüksek rütbeli bir diplomattı. Adı, *Doğu Hint Postası* adlı derginin Bengal sütununda, Boggley Wallah kesiminin Vergi Tahsil Dairesi Şefi olarak geçiyordu ki bunun itibarlı ve kârlı bir mevki olduğunu herkes bilir. Joseph'in Dışişlerinde başka hangi mevkilere yükseldiğini öğrenmek isteyenler aynı derginin daha sonraki sayılarına başvurabilirler.

Boggley Wollah pek güzel, ıssız, bataklık, balta girmemiş ormanları olan, avcılığa elverişli bir bölgedir ve avcıların arada sırada bir kaplan vurdukları da görülmemiş bir şey değildir. Sorgu Yargıçlığının bulunduğu Ramgunge buradan yalnızca 60-70 km. uzaklıktadır; 50 km. ötesinde bir süvari karargâhı vardır. İşte Joseph Vergi Tahsil Şefliği'ne atandıktan sonra sekiz yıl tek başına bu şirin köşede yaşamıştı. Kendi ırkından bir adam yüzünü yılda ancak iki

kez, topladığı vergileri Kalküta'ya götürecek olan bölük Boggley Wollah'a geldiği zamanlarda görürdü.

Neyse, şansı varmış ki sekiz yıldan sonra bir karaciğer illetine tutuldu ve bu hastalık onun memlekete dönmesini sağladığı gibi orada da ona büyük bir avuntu ve eğlence kaynağı oldu. Joseph Londra'da ailesinin yanında kalacağı yerde, neşeli bekârlara yaraşır biçimde, kendi başına bir daire tutmuş ve büyük kentin sosyete hayatına azimle atılmıştı. Parkta at sürüyor, şık ve pahalı tavernalarda yemek yiyor, tiyatroları hiç kaçırmıyor ya da içine zar zor sığdığı dar pantalonu ve kıvrık kenarlı şapkasıyla, operaya gidiyordu.

Ne var ki Boggley Wollah'ın balta girmemiş ormanlarında ne denli yalnız kalmışsa burda da öylesine yalnızlık çekiyordu. Bu büyük kentte hemen hiç tanıdığı yoktu. Doktoru ve doktorunun yazdığı o mavi haplarla hastalığı da olmasa genç adam arkadaşsızlıktan ölürdü. Haylaz, huysuz ve de boğazına düşkündü. Kadınlardan anlatılmaz derecede korktuğu için Russell Meydanı'ndaki hayat ve eğlence dolu baba evine pek seyrek uğrardı. Cüssesi de Joseph'i kara kara düşündürüp tasalandıran, hatta telaşlandıran bir şeydi. Arada bir fazla yağlarını eritmek için büyük bir çaba gösterirdi. Gel gör ki tembelliğiyle keyfine düşkünlüğü yüzünden bu reform çabaları boşa gider ve Joseph gene günde üç öğün tıkınmaya başlardı. Hiçbir zaman şık olamazdı. Ama gene de o iri gövdesini süsleyip püslemek için Tanrı'nın her günü birçok saat harcardı. Özel uşağı onun gardırobu sayesinde para yapmıştı. Tuvalet masasının üstü, yaşlanmış bir güzelin tuvaletinin üstü gibi, kavanoz ve şişelerle doluydu. Ve zavallı Joseph belini inceltebilmek için piyasadaki tüm kemer, kuşak ve korselerin topunu denemişti. Çoğu şişman gibi, giysilerini ille de çok dar yaptırtır ve en genç biçimlerle en parlak renkleri seçmeye özellikle dikkat ederdi. Böyle giyinip kuşandıktan sonra öğleden sonraları kendi başına parkta arabayla dolaşmaya

çıkardı. Sonra gene üstünü değişmek üzere evine döner ve gene kendi başına yemek yemeye, Piazza'ya giderdi. Kadın gibi kendini beğenmişin biriydi. Aşırı utangaçlığı bu aşırı kibrinin bir sonucu olabilirdi. Eğer Miss Rebecca daha hayata ilk atıldığı sırada bu adamı tongaya getirebilirse, doğrusu, olağanüstü akıllı bir genç kız sayılır!

İlk manevrasında yabana atılmaz bir ustalık göstermişti. Joseph'in "çok yakışıklı" olduğunu söylerken Amelia'nın bunu annesine yetiştireceğini, annenin de tutup Joseph'e söyleyeceğini biliyordu. Hiç değilse Bayan Sedley oğluna yapılan bu iltifata sevinecekti ya! Bütün anneler böyledir. Bir de bakmışsın iltifat Joseph'in kulağına da gitmiş! Nitekim Rebecca yüksek sesle fısıldamış ve onun sözlerini Joseph gerçekten duymuştu. Kendi yakışıklılığına kendi de inanmış olduğundan bu iltifat onun o kocaman gövdesini tepeden tırnağa heyecan ve zevkle ürpertmişti. Ama sonra bir tepki baş göstermiş ve Joseph genç kızı koluna takıp yemeğe götürürken kuşkular içinde kıvranmaya başlamıştı: "Beni gerçekten yakışıklı mı buluyor acaba? Yoksa benimle dalga mı geçiyor?" diye düşünüyordu.

Demin Joseph'in "kadın gibi kendini beğenmişin biri" olduğunu söylemiştik. Tanrı bizi korusun! Kadınlar şimdi bizden örnek alsalar da, "Erkek gibi kendini beğenmiş!" deseler yerden göğe haklı olurlar. İnsanların sakallı cinsten olanları da en koket kadınlar gibi övülmeyi sever, süslenmeye özenirler ve güzellikleriyle çekiciliklerinin de öylesine farkındadırlar!

Ne diyorduk? Aşağıya, yemeğe indiler: Joseph kıpkırmızı kesilmiş, Rebecca yeşil gözlerini utangaçlıkla yere eğmiş... Kar gibi beyaz omuzlarını açık bırakan beyaz elbisesiyle tam bir gençlik, saflık ve alçakgönüllü, sade, el değmemiş bir tertemizlik tablosu çiziyordu. "Sessiz sedasız durmamalıyım," diyordu içinden. "Hindistan konusuyla yakından ilgilenmeliyim."

Bayan Sedley oğlu için güzel bir körili sos hazırlatmıştı.

Joseph, "Nefis," dedi. Ağzı doluydu ve yüzü bu kez de karın doyurmanın zevkiyle kızarmıştı. "Anneciğim, Hindistan'da kendi hazırladığım soslar kadar güzel olmuş bu."

Rebecca, "Aa, Hint yemeğiyse ben de tadına bakmak isterim," dedi. "O ülkeden gelen her şeyi beğenecekmişim gibime geliyor."

Bay Sedley karısına, "Miss Sharp'a biraz köri ver, hayatım," dedi.

Rebecca bu yemeği ilk kez yiyordu.

Bay Sedley, "Nasıl, Hindistan'dan gelen her şey güzel mi bari?" diye sordu.

Acı biberden içi ateş gibi kavrulan Rebecca, "Aman pek nefis!" diye yanıtladı.

Şimdi iyiden iyiye ilgilenmiş olan Joseph, "Biraz da çili'den alın, Miss Sharp," dedi.

Rebecca soluk soluğa, "Çili mi! Çok iyi olur," dedi. Söylenişinden, çili'nin serinletici bir şeyler olacağını sanmıştı. "Ne de taptaze, yeşil yeşil duruyorlar!" diye ekleyerek bir tanesini alıp ağzına attı. Bu, köriden de acı bir şeydi. Artık bu kadarına da can dayanamazdı! Rebecca çatalı elinden bırakarak, "Biraz su! Tanrı aşkına su verin bana!" diye inledi.

Bay Sedley bir kahkaha attı. (Kendisi Borsa tüccarlarından, kaba saba bir adamdı. Zaten Borsa'da bu tür, "eşek şakaları" pek tutulur). "Namussuzum, gerçek Hint biberi bunlar, Miss Sharp. Sambo! Miss Sharp'a biraz su ver."

Bu şakaya pek bayılmış olan Joseph de babası gibi bir kahkaha patlattı. Bayan Sedley ile kızı hafifçe gülümsediler. Rebecca'nın çektiği eziyeti aşırı buluyorlardı. Rebecca'ya gelince, elinde olsa baba Sedley'i boğabilirdi. Ama o zıkkım gibi biberleri nasıl yuttuysa bu bozuntuyu da öylece yuttu ve soluğunu alır almaz güleç, şakacı bir yüzle,

"Binbir Gece Masalları'ndaki Acem Prensesi'nin kaymaklı tatlının içine koyduğu acı biberi unutmamalıymışım!" dedi. "Beyefendi, siz Hindistan'da kaymaklı tatlılara da acı biber koyar mıydınız?"

Baba Sedley gene gülmeye başladı ve Rebecca'nın çok iyi huylu, şaka kaldırır bir kız olduğuna karar verdi.

Joseph'se, "Kaymaklı tatlı mı?" diye söylendi. "Bizim Bengal'in kaymağı çok kötüdür. Çoğunlukla keçi sütü kullanırız."

Babası, "Miss Sharp, artık bundan sonra Hindistan'dan gelen her şeyi beğeneceğinizi pek sanmıyorum," dedi.

Yemekten sonra hanımlar salona geçip de iki erkek şaraplarıyla baş başa kaldıkları zaman ihtiyar tilki oğluna dönerek, "Ayağını denk al, Joe; bu kız sana göz koydu," diye ekledi.

Joseph, "Hadi canım, saçmalık!" diye babasına karşı çıktıysa da iyice koltukları kabarmıştı. "Hiç unutmam, efendim, Dumdum'da bir kız vardı," diye babasına anlatmaya başladı. "Topçu Tümeni'nden Cutler'in kızı; sonradan Tümen doktoru Lance'le evlendi ya, başlangıçta gözü bendeydi; aklına koymuştu beni tavlamayı; beni ya da Mulligatawney'i; hani size yemekten önce anlatıyordum. Şeker gibi çocuktur, bizim Mulligatawney; Budgebudge'de yargıçtır. Beş yıla varmaz, Danıştay'a girer... Evet, ne diyordum, efendim; Topçular bir balo veriyorlardı. Bizim Quintin de bana: 'Sedley, seninle ona on üç bahse girerim ki yağmur mevsimi girmezden önce Sophy Cutler ya seni ya da Mulligatawney'i tavlamış olacaktır,' dedi. Ben de 'Oldu, Quintin,' dedim... Bu kırmızı şarap da resmen enfes, efendim. Adamson mu yoksa Corbonell mi?"

Sorusunun tek yanıtı bir horultu sesi oldu. Sevimli tüccarımız uyuyakalmıştı. Bu yüzden Joseph'in öyküsünü de o gecelik yarım kaldı. Zararı yok! Bay Joseph erkeklerin yanında pek konuşkan olduğu için bu meraklı öyküyü, ka-

raciğerinin durumunu sorup mavi haplarını getiren Dr. Gollop'a şimdiye değin kaç kez anlatmıştır.

Hastalıklı bir adam olduğundan Joseph Sedley yemekte içtiğinin üstüne yalnızca bir şişe kırmızı şarapla yetindi. Bu arada kendini zorlayarak iki tabak üstü krem şantiyeli çilek ve bir köşede unutulmuş duran yirmi dört tane de kurabiyeyi haklamayı becerdi. Her şeyi bilmek romancıların ayrıcalığı olduğundan, onun yukarı kattaki kızı kafasına taktığını da söyleyebiliriz.

"Cici, neşeli bir kız," diye içinden geçiriyordu. "Sofrada mendilini yerden aldığım zaman yüzüme nasıl da baktı! İki kez düşürdü mendilini. Salonda şarkı söyleyen de kim? Yahu, gidip baksam mı acaba?"

Ne var ki utangaçlığı karşı gelinmez bir güçle yeniden bastırdı. Babası uyuyordu. Şapkası holdeydi. Köşede bir kiralık fayton bekliyordu. Joseph, "Gidip 'Kırk Haramiler'i göreyim, en iyisi," diye düşündü. "Miss Decamp'in dansını seyredeyim," diyerek çizmelerinin sivri burunlarının ucuna basa basa usulca yürüdü ve saygıdeğer babasını uyandırmadan dışarı çıktı.

Rebecca piyano çalarken salon penceresinden dışarı bakmakta olan Amelia, "Bizim Joseph gidiyor," dedi.

Annesi, "Miss Sharp'tan ürkmüş olsa gerek," dedi. "Zavallı Joe, neden bu denli utangaç, bilmem ki!"

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yeşil İbrişim Kese

Zavallı Joe'nun kapıldığı panik iki üç gün sürdü. Bu süre içinde Joe, Russell Meydanı'ndaki eve uğramadığı gibi Rebecca da bir kez bile onun adını ağzına almadı. Bayan Sedley'e karşı duyduğu saygıyı ve gönül borcunu belirtmekten bir an geri kalmıyor, bu iyi yürekli kadınla birlikte gittiği sergi ve tiyatrolardan ölçüsüz bir zevk alıyordu. Bir gün çağrılmış oldukları bir toplantıya Amelia başı ağrıdığı için gidemeyeceğini bildirince Rebecca da bütün ısrarlara karşın, onsuz şurdan şuraya adımını atmadı.

"Ne?" diyordu. "Sen ki şu zavallı kimsesiz kıza ömründe ilk kez sevginin, mutluluğun ne demek olduğunu gösterdin, seni bırakmak ha? Kafamı kesseniz gitmem!"

Gökyüzüne doğru çevrilen yeşil gözler yaşla dolmuştu. Bayan Sedley, kızının arkadaşının doğrusu çok iyi yürekli bir insan olduğunu düşünmekten kendini alamadı.

Bay Sedley'in şakalarına gelince, Rebecca bunların her birine ayrı ayrı öyle can ve gönülden gülüyordu ki onun bu tutumu saygıdeğer komisyoncumuzu pek hoşnut bırakıyor ve yumuşatıyordu. Miss Sharp kendisini yalnızca

evin efendileriyle hanımlarına sevdirmekle kalmamış, ahududu reçellerine karşı derin bir ilgi göstermek yoluyla kâhya kadın Bayan Blenkinsop'un gönlünü kazanmış ve zenci uşağı durmadan "Bay Sambo" ya da "Efendim" diye çağırarak da kendine ısındırmıştı. Ne zaman çıngırağı çalıp da oda hizmetçisini çağırsa verdiği zahmetten ötürü öyle bir alçak gönüllülük ve şirinlikle özür diliyordu ki Hizmetçiler Bölmesi de genç konuğu hemen hemen evin salonu kadar beğenmeye başlamıştı.

Bir gün, Amelia'nın okuldayken evine gönderdiği resimlere bakarlarken, resimlerden birini görür görmez Rebecca gözlerinden yaşlar boşanarak odadan dışarı koştu. Bu, Joe Sedley'in ikinci kez geldiği gündü. Amelia neden ağladığını öğrenmek için arkadaşının arkasından gitti ve biraz sonra, üzgün bir yüzle geri döndü.

"Biliyorsunuz; Becky'nin babası Chiswick'te resim öğretmenimizdi anneciğim. Çizdiğimiz resimlerin en iyi bölümleri onun elinden çıkmadır. Becky bu resmi görünce birden babasının bu resim üstünde çalıştığını görür gibi olmuş. Bu yüzden de, böyle..."

"Kızcağız tepeden tırnağa duygu!" diye Bayan Sedley iç geçirdi.

Amelia, "Keşke bizim yanımızda bir hafta daha kalabilseydi," dedi.

Joe, "Bizim Dumdum'daki Miss Cutler'a nasıl da benziyor!" diye fikir yürüttü. "Yalnız daha beyaz. Miss Cutler şimdi Topçu Tümeni'nin doktoru olan Lance'le evli. Biliyor musunuz anneciğim, bir balo gecesi bizim Quintin bana..."

Amelia, "Aman Joseph, o öyküyü ezbere biliyoruz," diye ağabeyinin sözünü kesti. "Sen şimdi onu anlatmaktan vazgeç de annemizi kandır, şu Sir Crawley'ye bir mektup yazıp zavallı tatlı Rebeccacığımız için bir hafta daha izin istesin. Ah, işte geldi! Gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüş."

Rebecca, Bayan Sedley'in uzattığı eli dünyanın en tatlı gülümseyişiyle alıp öperek, "Şimdi biraz açıldım," dedi. "Hepiniz öyle iyisiniz ki! Hepiniz şımartıyorsunuz beni." Sonra genç kız hafif bir kahkahayla, "Sizden başka herkes beni hoş tutuyor, Bay Joseph!" diye ekledi.

Joseph, aklından o saat kalkıp gitmeyi geçirerek, "Ben mi?" dedi. "Tuhaf şey! Ne demek istiyorsunuz, Miss Sharp?"

"Evet, siz ya! Sizi ilk gördüğüm akşam bana o zehir gibi acı biberli yemeği yedirmek taş yüreklilik değil miydi? Nasıl yapabildiniz bunu? Ameliacığım olsa bana dünyada kıyamazdı."

Amelia, "Joseph seni benim gibi yakından tanımıyor da ondan," dedi.

Bayan Sedley, "Seni bilip de hoş tutmayacak insanı ben düşünemiyorum güzelim," dedi.

Joe büyük bir ciddilikle, "Köri doğrusu enfesti, neme gerek," diye karşılık verdi. "Belki limon suyu biraz kıt gelmiş sayılırdı, ama hepsi bu."

"Ya o acı biberler?"

Joe, "Vay anasını! Gözlerinizden nasıl da yaş fışkırmıştı!" derken durumun gülünçlüğüne kendini kaptırarak bir kahkaha kopardı ama bu kahkaha, her zamanki gibi, gene birdenbire yarıda kesildi.

Bu kez yemeğe inerlerken Rebecca, "Bir daha sizin sözünüze ömür boyu kanmayacağım!" dedi. "Erkeklerin bizim gibi zavallı, zararsız kızlara acı çektirmekten zevk aldıklarını hiç bilmezdim."

"Aa, kör olayım, Miss Sharp! Ben sizi dünyada üzmek istemem."

Genç kız, "Yok; üzmeyeceğinizi biliyorum zaten," diyerek onun kolunu o küçücük eliyle belli belirsiz sıktı, sonra ödü kopmuşçasına elini geri çekti. Bir an onun yüzüne baktı. Sonra gözlerini yere, halıya indirdi. Bu küçü-

cük, ürkek, yumuşak ilgi belirtisi karşısında Joe'nun yüreği çarpmadı dersem yalan söylemiş olurum!

Terbiye kurallarından hiç şaşmayan birtakım çok görgülü, çok ince hanımefendiler, Rebecca'nın bu davranışını, çok atak bulduklarından ötürü belki de kınayacaklardır. Yalnız şunu anlamak gerekir ki zavallı cici Rebecca'mız kendi başının çaresine bakmak zorundaydı. İnsan uşak tutamayacak kadar yoksulsa, ne denli çıtkırıldım olursa olsun kendi evini kendisi süpürmek zorundadır. Bir kız da karşısındaki genç erkekle başını bağlayıverecek bir anneden yoksunsa, hiç çıkar yolu yok, bu işi kendisi yapacaktır. Şu kadın milletinin Tanrı vergisi yeteneklerini daha sık kullanmayışlarına nasıl şükürler etsek yeridir! Kullandıkları zaman karşı koyamıyoruz. Hele en ufak bir ilgi göstermeye görsünler -ortada kaç erkek varsa o saat dize getirirler. Yaşlı ya da çirkin olmuşlar, ne çıkar? Bunu hayatın kesin bir gerçeği olarak işte şuracığa yazıyorum: aşırı kambur olmamak şartıyla herhangi bir kadın, eline şöyle böyle bir fırsat geçerse, İSTEDİĞİ ERKEKLE EVLENEBİLİR. Biz erkekler oturup kalkıp bu dilber cinsin bir yönden, tarlada otlayan hayvanlara benzediklerine, yani kendi güçlerini bilmeyişlerine şükredelim. Bilselerdi bizi bir solukta alt ederlerdi.

Joseph yemek salonuna girerken, "Vay anasını!" diye düşünüyordu. "Dumdum'da Miss Cutler'in yanındaykenki gibi olmaya başladım namussuzum."

Miss Sharp sofrada ona, ortaya gelen yemeklerle ilgili yarı şaka, tatlı tatlı takıldı durdu. Çünkü artık Sedley ailesiyle iyice kaynaşmıştı. Amelia'yla birbirlerini iki kız kardeş gibi seviyorlardı. Genç kızlar böyledir zaten: beş on gün bir arada kaldılar mı birbirlerini hemen iki kardeş gibi sevmeye başlarlar.

Sanki Rebecca'nın aklından geçenleri desteklemek istercesine, Amelia bir ara ağabeyine daha önceden verilmiş bir sözü hatırlatmaz mı? Joseph onu bir gün Vauxhall Parkı'na götürmeye söz vermişmiş.

Amelia gülerek, "Şimdi hazır Rebecca da bizdeyken, tam sırasıdır," diyordu.

Rebecca, "Ah, ne güzel!" diyerek el çırpacak gibi yaptı. Sonra utangaçlığı aklına gelerek kendini tuttu.

Joe, "Bu gece olmaz," dedi.

"Yarın öyleyse."

Bu kez de Bayan Sedley, "Yarın babanızla ben akşam yemeğini dışarıda yiyoruz," dedi.

Kocası, "Bayan Sedley, benim Vauxhall'a gideceğimi sanmıyorsun ya?" diye sordu. "Senin yaşında ve senin cüssende bir hanımın o Tanrı'nın belası yerde soğuk almasına göz yummamı da bekleyemezsin, sanıyorum."

Bayan Sedley, "Ama çocukların başına bir büyük gerek," diye telaşlandı.

Baba Sedley, "İşte Joe gidiyor ya!" diye kahkahayı bastı. "Ondan büyüğü de can sağlığı."

Bunu duyunca büfede servis yapan Bay Sambo bile gülmekten kendini alamadı. Zavallı, şişko Joe! Nerdeyse baba katili oluyordu!

Acımak nedir bilmeyen baba Sedley "Korsesini gevşetin!" diye oğlunun üstüne üstüne gitti. "Yüzüne biraz su serpin ya da yukarı taşıyıp yatırın onu, Miss Sharp! Zavallıcık bayılmak üzere! Zavallı suçsuz çocuk! Yahu, taşısanıza şunu yukarı! Ne canı cini var ki! Tüyden hafif be!"

Joseph, "Beyefendi, bundan ötesine katlanacağımı sanıyorsanız yanılıyorsunuz!" diye gürledi.

Babası, "Sambo, Bay Jos'un filine eğer vur; hazır et," diye buyurdu. Sonra oğlunun ağlayacak gibi olduğunu görünce ihtiyar şakacı gülmeyi kesti ve, "Borsa'da gücenmek, alınmak diye bir şey bilmeyiz biz Jos," diyerek elini uzattı. "Sambo, sen de fili bir yana bırak da Bay Jos'a bir bardak şampanya ver."

Koca bir bardak şampanyayı görünce Jos'un keyfi yerine geldi. Hastalıklı bir adam olduğundan şampanyanın

ancak üçte ikisini gövdeye indirdi ama bu arada iki kız arkadaşı Vauxhall'a götüreceğine de söz verdi.

Baba Sedley, "Kızların her birine bir kavalye gerek," dedi. "Jos Miss Sharp'la ilgileneceğim derken Emmy'yi unutur. Numara 96'ya bir haber salın da George Osborne'a sorun bakalım, o da gelir mi?"

Bunu duyunca Bayan Sedley, hiç bilinmez neden, kocasına baktı ve şöyle bir güldü. Kocası da, gözleri anlatılmaz bir çapkınlıkla parlayarak Amelia'dan yana baktı. Amelia başını önüne eğdi ve ancak on yedi yaşındaki hanımkızların becerebildiği biçimde pespembe kesildi. Rebecca Sharp'a gelince onun yüzü ömründe kızarmamıştı -hiç değilse sekiz yaşında, dolaptan reçel çaldığı sırada yakayı ele verdiğinden bu yana kızardığı görülmüş değildi.

Baba Sedley, "Amelia kısa bir mektup yazsa iyi olur," dedi. "George Osborne da kızımızın Miss Pinkerton'ın okulunda nasıl inci gibi yazı yazmayı öğrendiğini görsün. Emmy be, ona ayın on ikisinde yemeğe gelsin diye yazdığın not aklında mı? On ikinci'nin bir i'sini noksan yazmıştın."

Amelia, "Yıllar önceydi o," diye karşılık verdi.

Bayan Sedley, "Dün gibi geliyor, değil mi Joe?" diye içini çekti.

O gecenin daha geç bir saatinde, ikinci kattaki bir ön odada, şahane, göz alıcı bir Hint kumaşından yapılma çadır kadar büyük bir tentenin altındaki kuş tüyü döşeğin iki yastığının üzerinde iki kırmızı yüz görüyoruz: biri dantelli bir gecelik başlığının fırfırıyla çerçevelenmiş, öbürünün tepesinde uzun, sivri, ucu püsküllü bir külah... Bayan Sedley, zavallı Joe'ya gösterdiği taş yüreklilikten ötürü kocasını paylamaktadır:

"Zavallı oğulcuğumuzla öylesine didişmeniz çok hainceydi doğrusu, Bay Sedley!"

Pamuklu püskül, "Hayatım, bizim Jos öyle kendini beğenmiş ki senin gençliğindeki kurumun bile onunki yanın-

da solda sıfır kalır," diye savunmaya geçti. "Başka bir şey dememin gereği var mı? Hiç değilse bundan şöyle böyle bir otuz yıl önce.. 1780'de filan değil miydi?... Senin kendini beğenmekte belki de hakkın vardı. Doğruya doğru... Gelgelelim Jos'un bir yandan züppe bir yandan da utangaç oluşuna hiç dayanamıyorum... Sonra, güzelim, bu çocuk bizim başımıza iş açacakmış gibi geliyor. Emmy'nin o çıtı pıtı arkadaşı, Jos'a adamakıllı cilve yapmaya başladı. Bunu görmemek için kör olmak gerek. Zaten Jos'u o avlamasa bir başkası avlayacak. Tanrı'nın her günü Borsa'ya gitmek benim nasıl alnıma yazılmışsa, bir kadına yem olmak da bizim oğlanın alnına yazılmış. Koluna kapkara bir gelin takıp getirmediğine şükredelim hayatım. Gene de sen benim dediğime iyi kulak ver: Jos oltayı ilk atan kadının kancasına yakalanacaktır!"

Bayan Sedley büyük bir hışımla: "Ben onu yarın sabah sepetlemesini bilirim, içten pazarlıklı küçük şırfıntı!" diye bağırdı.

"Ha o, ha başkası, ne çıkar Bayan Sedley? Hiç değilse bu kızın derisi beyaz. Jos'un kiminle evlendiği benim umurumda değil inan. Dilediğini yapsın!"

Biraz sonra da iki yastıktaki iki başın sesleri sustu; daha doğrusu konuşma sesleri yerlerini burundan gelen müziğe bıraktı ve Borsa Komisyoncusu Sayın Bay John Sedley'in Russell Meydanı'ndaki evinin üstüne, ancak saat başını çalan çanların ve bağırarak zamanı haber veren gece bekçisinin bozduğu, derin bir sessizlik indi.

Sabah olduğunda, iyi yürekli Bayan Sedley bir gece önce Miss Sharp'la ilgili olarak verdiği kararı uygulamadı. Bu çelimsiz, alçakgönüllü, saygılı, boynu bükük, sessiz ve utangaç mürebbiyeciğin, Boggley Wollah'ta vergi dairesi şefliği yapmış yüksek bir kişiye göz koymak küstahlığında bulunabileceğini, gündüz gözüyle hiç aklı kesmiyordu.

Cici Rebecca'nın şansı iyice yaver gitmeye başlamış olmalıydı ki hava durumu bile ondan yana çıktı. Vauxhall

Parkı'na gidileceği akşamdı. Karıkoca Sedley'ler Belediye Başkan yardımcılarından Bay Balls'un evine yemeğe gitmişler, George Osborne da Sedley'lere yemeğe gelmişti ki ancak Vauxhall Parkı'na gidileceği gecelerde görülen biçimde, gök gürültülü bir fırtına patladı ve gençleri ister istemez eve bağladı.

Bay Osborne bu durumdan hiç sıkılmışa benzemezdi. Yemekten sonra Joseph Sedley'le baş başa şarap içtiler. Bu arada Joseph Hindistan'da başından geçen olayların en meraklılarından beş altı tanesini anlattı. Çünkü erkeklerin yanında iyice çenesi açılırdı. Sonradan Amelia Sedley salonda herkese çay sundu. Dört genç öyle rahat, öyle tatlı bir gece geçirdiler ki, fırtınanın onları Vauxhall'a gitmekten alıkoyuşuna üzülecekleri yerde sevindiklerinde, dördü de görüş birliğine vardılar.

George Osborne Bay John Sedley'in vaftiz oğluydu ve yirmi üç yıldan beri bu evin ikinci bir erkek evladı gibiydi. Altı haftalıkken John Sedley ona gümüş bir kupa, altı aylıkken de altın ve gümüş çıngıraklar armağan etmişti. Şimdi de her Noel'de bayram parası verirdi.

"Joseph aklında mı, hani senin çizmelerinin püsküllerini kestiğim zaman nasıl küplere binmiştin de Miss... Öhö... Yani Amelia beni senin elinden zor kurtarmıştı! Yere diz çökerek, zavallı küçük George'u dövme diye nasıl yalvarmıştı sana?"

Jos bu ilginç olayı çok iyi anımsamakla birlikte şimdi, unutup gittiğine yeminler ediyordu.

"Hani Hindistan'a gitmeden önce faytonla bizim Dr. Swishtail'in okuluna gelmiştin de başımı okşayıp avucuma bir altın para sıkıştırmıştın, hatırlıyor musun? O zamanlar ben seni en azından iki metre boyunda görürdüm. Hindistan'dan döndüğünde benden daha uzun boylu olmadığını görünce öyle şaştım ki!"

Rebecca hayranlık dolu bir sesle, "Bay Sedley'in okulunuza kadar gelip size para vermesi iyi yürekliliğini gösterir!" dedi.

"Evet! Hem de ben onun çizmelerinin püsküllerini kestikten sonra! İnsan çocukken ne aldığı armağanları unutuyor ne de armağan verenleri."

Rebecca, "Püsküllü çizmelere bayılırım ben," dedi.

Bay Jos Sedley gerçi bunu duyunca bacaklarını sandalyesinin altına doğru çekti ama kendi bacaklarını çok beğendiği ve süs olsun diye hep püsküllü, yumuşak çizmeler giydiği için Rebecca'nın sözleri iyice hoşuna gitmişti!

George Osborne, "Miss Sharp," dedi. "Siz çok iyi resim yaparmışsınız. Öyleyse o çizme olayını büyük, tarihi bir tablo olarak canlandırmalısınız. Jos, bir elinde püskülleri kesilmiş çizmesi, öbür eliyle benim yakama yapışmış durumda görünmeli. Amelia da onun önünde diz çökûp o minik ellerini kavuşturmuş, yalvarıyor. Sonra tabloya şöyle alegorik, tumturaklı bir ad takarız."

Rebecca, "Burdayken yapmaya vaktim olmayacak ki!" dedi. Sonra sesini alçaltarak, "Burdan... ayrıldığım zaman yaparım," diye mırıldandı. Yüzü öylesine üzgün, duruşu öyle acıklıydı ki onun kara yazgısının düşüncesi herkesin içini sızlattı ve hepsi de ondan ayrılacakları için yüreklerinin burkulduğunu hissettiler.

Amelia, "Vah benim Beckyciğim; keşke daha kalabilseydin!" diye çırpındı.

Arkadaşı daha da acıklı bir sesle, "Neden?" diye sordu. "Sizleri yitirdiğim zaman daha da mutsuz olayım diye mi?" Ve başını öte yana çevirdi.

Amelia ağlamaklı olmuştu. Zaten sulu gözlülüğün de bu saçma sapan kızın başlıca kusurlarından biri olduğunu söylemiştik. George Osborne iki genç kızı şöyle bir süzdü. Hem ilgilenmiş hem de içi kalkmıştı. Gözlerini püsküllü

çizmelerinden ayırmayan Jos Sedley'in o geniş göğsüyse, içini çekercesine kabarıp inmişti.

George birden, "Hadi, biraz müzik dinleyelim, Miss Sedley... Amelia!" dedi.

O anda içinden Amelia'yı bağrına basmak ve herkesin gözü önünde öpmek için karşı konulmaz bir istek kabarmıştı. Bir an bakıştılar. Birbirlerine bu bir tek dakika içinde vurulduklarını söylersem yalan olur. İşin gerçeği şu ki Amelia'yla George'u aileleri, birbirlerine vurulsunlar diye büyütmüşlerdi. Ana babaları en azından on yıldır onları sözlü sayıyordu.

Şimdi iki genç, çoğu piyano gibi arka salonda duran piyanoya doğru yürüdüler. Burası eni konu loş olduğundan Amelia büyük bir sadelikle, elini George Osborne'un eline verdi. Genç adamın gözleri daha keskin olup koltuk ve pufların arasından yolunu daha iyi seçebiliyor olsa gerekti!

Beri yandan onların gidişi Jos Sedley ile Rebecca'yı ön salonda baş başa bırakmıştı. Rebecca yeşil ibrişimden bir kese örüyordu. Yavaş sesle, "Bu durumda soru sormanın gereği yok," dedi. "Amelia'yla Bay Osborne sırlarını ortaya vurdular bile."

Joseph, "George kıta görevine başlar başlamaz bu iş olacak sanıyorum," diye cevap verdi. "Kendisi şeker gibi çocuktur."

"Kız kardeşiniz de dünyanın en tatlı kızı! Ne mutlu onun gönlünü kazanabilen erkeğe!" Ve Rebecca derinden derine göğüs geçirdi.

İki evlenmemiş genç baş başa verip de böyle oyuncaklı bir konu üstüne konuşmaya başlarlarsa çok geçmeden aralarında eni konu bir yakınlık doğar. Şimdi de Jos Sedley, ömründe hemen hemen ilk olarak, zıt cinsten birisiyle rahatça, utanıp sıkılmadan konuşmaya başlamıştı. Rebecca

ona Hindistan'la ilgili birçok soru sordu ve o da hem Hindistan hem de kendisi üzerine birçok ilginç anı anlatmak fırsatını buldu. Vilayet Konağı'nda verilen baloları, sıcak havada nasıl serinlediklerini, kaplan avlarını ve böyle bir av sırasında, kızgın bir kaplanın pençesiyle onun bindiği filin eğerini nasıl yere indireyazdığını anlattı. Rebecca baloları zevkle, bu kaplan olayını da korkuyla dinledi.

"Kuzum Bay Sedley, annenizin hatırı için söz verin bana; sizi seven tüm dostlarınızın hatırına söz verin, bir daha sakın böyle korkunç işlere kalkışmayacaksınız!"

Jos gömleğinin yakasını çekeleyerek, "Hadi hadi, Miss Sharp," diye gülümsedi. "İşin en büyük zevki tehlikesindedir."

Aslında tek bir kez kaplan avına çıkmış, o zaman da başına bu olay gelince zavallı Jos (kaplan tarafından değil de) korkudan ölme tehlikesi atlatmıştı. Ama şimdi konuşurken öyle açıldı, üstüne öyle bir pervasızlık geldi ki Miss Sharp'a bu yeşil ibrişim keseyi kime ördüğünü soracak kadar ileri gitti. Ve kendi çapkınca rahatlığına kendi de şaştı.

Rebecca ona tatlı, içe işleyen bir bakışla bakarak, "Kim kese istiyorsa ona," diye karşılık verdi.

Jos, elinden geldiğince şiirli bir demeç vermeye hazırlanarak, "Ah Miss Sharp, bilseniz..." diye söze başlamıştı ki öbür salonda söylenen şarkı birden sona erince genç adam kendi sesini açıkça duydu; büyük bir utanç içinde sustu, kızardı ve ne yapacağını bilemeyerek burnunu sümkürdü.

Bay Osborne Amelia'ya, "Ağabeyin nasıl bülbül gibi ötüyor, duydun mu?" diye sordu. "Arkadaşın mucizeler yaratmış."

Amelia, "Daha da yaratır umarım," diye yanıtladı. Çünkü bütün kadınlar gibi o da doğuştan çöpçatandı ve Joseph'in Hindistan'a evli olarak dönmesini istiyordu.

Bildiği kaç şarkı varsa söylemişti. Arka salonda da yeterince kalmışlardı. Amelia artık arkadaşını piyanoya çağırmanın sırası olduğunu düşündü. George Osborne'a dönerek,

"Önce Rebecca'nın şarkı söylemesini duysaydın beni hiç dinleyemezdin," dedi. (Oysa söylediğinin doğru olmadığını biliyordu.)

Osborne, "Gene de benim gözümde Miss Amelia Sedley'in sesinin üstüne ses yoktur," dedi. "Arkadaşının da bunu bilmesini isterim."

Amelia, "Hele onu da bir dinle," diye karşılık vedi.

Joseph Sedley şamdanları piyano başına taşımak inceliğinde bulundu. George karanlıkta oturmaktan sıkılmayacağını söylüyordu. Amelia ona güldü ama gene de onun yanında kalmayıp arkadaşıyla ağabeyinin peşinden piyanoya doğru yürüdü.

Herkes kendi düşüncesinde özgür olmakla birlikte Rebecca gerçekten Amelia'dan daha güzel şarkı söylüyor, hele bu gece tüm ustalığını göstermek için elinden geleni yapıyordu. Önce bir Fransız şarkısı söyledi. Sonra, bundan kırk yıl önce pek tutulan ve konularını İngiliz askerleri, İngiliz Kralı, zavallı Susan, mavi gözlü Mary gibi şeylerden alan tatlı halk şarkılarına geçti. Bu çeşit şarkılar, müzik yönünden pek parlak olmadıkları söylenirse de, sade ahenkleriyle duyguları etkiler. Dinleyicilerin bunları, şimdi moda olan Donizetti tipi müziğin sulu süte benzer logrime'lerinden, sospiri ve felicita'larından daha iyi anladıkları da bir gerçektir. Söylenen şarkıların arasında, konularla ilgili duygusal konuşmalar geçiyordu ki dört gencin bu konuşmalarına Sambo, aşçı kadın, hatta Bayan Blenkinsop bile, sahanlıktan kulak vermek iyiliğini gösteriyorlardı.

Rebecca'nın o gece söylediği en son şarkı çok acıklıydı ve şu göz yaşartıcı satırlarla son buluyordu:

Bozkırlarda uluyarak rüzgâr esiyor.
Dağ taş donmuş, soğuk, tenha ve ıssız.
Köy evinin ocağında ateş yanıyor.
Orda her şey rahat, sakin, sıcacık...
Tanrı acısın bugün bütün kimsesizlere
Evsiz barksız olanlara, tüm yersiz yurtsuzlara...
Kulak verin: rüzgâr nasıl uluyarak esiyor!

Bu, Rebecca'nın biraz önce, "Ben buradan ayrıldıktan sonra," derken dile getirdiği duyguların tazelenmesinden başka bir şey değildi. Nitekim en son satıra geldiği zaman Miss Sharp'ın o derin tınılı sesi hafifçe titredi. Ve herkes ister istemez onun kimsesizliğini ve yakında buradan ayrılacağını düşündü. Müziksever, yufka yürekli bir adam olan Joseph Sedley, bu şarkıya bayılmış ve hele sonunda içi cız etmişti. Eğer yüreğini pekleştirebileydi ve George'la Amelia, George'un istediği gibi öbür salonda kalmış olsalardı Joseph'in bekârlığı o saat, oracıkta sona erecek ve bu roman da hiçbir zaman yazılamayacaktı. Ne var ki şarkının sonunda Rebecca piyanonun başından kalktı ve Amelia'nın elini tutarak ön salonun alacakaranlığına doğru yürüdü. Tam o sırada Sambo da elinde bir tepsiyle içeri girdi ve Joseph Sedley'in dikkati hemencecik, tepsinin üstündeki sandviç ve jölelerle pırıl pırıl sürahi ve bardaklara yöneldi. Evin büyükleri döndükleri zaman gençler kendi aralarında konuşmaya öyle bir dalmışlardı ki arabanın geldiğini duymadılar bile!

Ana baba Sedley'ler oğullarının, "Sevgili Miss Sharp, bize büyük zevk veren zahmetinizin yorgunluğunu almak üzere, biraz jöle buyurmaz mısınız?" dediğini duydular.

Yaşlı Bay Sedley hemen, "Bravo, Jos!" diye bağırdı.

Babasının alaycı sesini duyar duymaz Jos ürkek bir sessizliğe gömüldü ve çok geçmeden kalkıp gitti. O gece, Miss Sharp'ı sevip sevmediğini düşünmekten uykusu kaç-

tı, diyemeyiz. Aşk denilen ateşli duygu Bay Joseph Sedley'in iştahını ya da uykusunu zerre kadar etkilemezdi. Gene de genç adam böyle şarkıları her zaman dinleyebilmenin kendine nasıl büyük bir zevk vereceğini, Rebecca'nın nasıl "seçkin tipli" bir kız olduğunu, Vali Paşa'nın karısından bile daha güzel Fransızca bildiğini ve Kalkūta'daki balolarda nasıl bir heyecan yaratacağını düşünmekten kendini alamadı. "Zavallı kızcağızın bana yangın olduğu ortada," diye aklından geçirdi. "Hindistan'a gelen kızların çoğu ondan yoksul. Hiç de yabana atılmaz doğrusu."

Miss Sharp'ınsa, "Acaba yarın sabah gelecek mi gelmeyecek mi," diye düşünmekten uykusunun kaçtığını söylemek gereksiz, sanıyorum. Ertesi sabah oldu ve herkesin zaten umduğu üzere, Bay Joseph Sedley öğle yemeğinden önce çıkıp geldi. O zamana dek Russell Meydanı'na böyle bir şeref verdiği görülmüş şey değildi. Her nedense George Osborne da ordaydı o sabah. Joseph'in arabası kapıda durunca George ile Amelia'nın arasında telgraf gibi bakışlar geçti. Sonra iki genç hınzırca gülümseyerek Rebecca'dan yana baktılar. Rebecca, sarı bukleli başını elindeki örgünün üstüne doğru eğerken kıpkırmızı kesilmeyi de başardı. Joseph, merdiven tırmanmaktan soluğu kesilmiş, parlak çizmeleri gıcırdayarak, yeni yeleğinin ve kat kat atkılarının üstündeki yüzü terden ve utangaçlıktan kıpkırmızı bir durumda odaya girdiği zaman Rebecca'nın yüreği nasıl da çarpıyordu! O dakikada herkes heyecanlıydı ya, Amelia, Rebecca ile Joseph'ten bile daha büyük bir korku içindeydi.

Kapıyı açıp Bay Joseph'in geldiğini haber veren Sambo genç efendinin peşi sıra salona girdi. Elinde iki küçük ama güzel çiçek buketi vardı. Joseph son derece ciddi reverans-larla buketleri kız kardeşiyle Rebecca'ya sundu.

George, "Bravo Jos!" diye el çırptı.

Amelia, "Eksik olma, ağabeyciğim," dedi. Yüz bulsa, ağabeyini yanaklarından öpmeye hazırdı. (Ben olsam,

Amelia gibi tatlı bir kızın öpücükleri uğruna Bay Lee'nin limonluğundaki çiçeklerin hepsini satın alırdım.)

Rebecca, "Ah, ne güzel, ne güzel çiçekler bunlar!" diyerek buketi önce koklayıp sonra göğsüne bastırdı ve gözlerini, kendinden geçmişçesine, tavana dikti. Buketi koklarken, acaba çiçeklerin arasında gizlenmiş duran bir aşk mektubu var mı, diye çarçabuk bir göz atmış olabilir ama yazık ki hiçbir şey yoktu.

George Osborne, "Boggley Wollah'da çiçeklerin dilinden anlarlar mı?" diye gülerek sordu.

Joseph, "Püf, saçmalık!" diye yanıtladı. "Nathan'dan aldım. Beğendiğinize sevindim. Ha, Ameliacığım, bir de ananas alıp Sambo'ya verdim. Soğukluk yapar da kuşlukta yeriz, diye düşündüm. Bu sıcak havada pek iyi gider; insanı serinletir."

Rebecca ömründe hiç ananas yemediğini ve dünyada en büyük isteğinin ananas tatmak olduğunu bildirdi.

Konuşma bu havada sürüp gitti. George biraz sonra ne diye odadan ayrıldı, Amelia nereye kayboldu, bilmiyorum. (Belki de ananası dilimletmeye gitmiştir.) Ama bir süre sonra Jos, Rebecca'yla baş başa kaldı. Genç kız örgüsünü gene eline almıştı ve yeşil ibrişimle parlak şişler o ince, beyaz parmaklarının arasında hızlı hızlı titreşiyordu.

Joseph Sedley, "Dün gece bize söylediğiniz şarkı şahaneydi, Miss Sharp," diye söze girişti. "Çok şahaneydi, namussuzum. Nerdeyse gözlerimi yaşarttı!"

"İyi yüreklisiniz de ondan, Bay Joseph! Zaten siz Sedley'ler ailecek iyi yürekli sinir gibi geliyor bana."

"Dün gece uyuyamadım. Bu sabah daha yataktan kalkmadan şarkınızı kendi kendime mırıldanarak çıkartmaya çalışıyordum, namussuzum. Doktorum Bay Gallop saat on birde geldiği zaman (yazık ki sağlık durumun hiç iyi olmadığından doktorum beni her gün yoklamaya gelir de), bu sabah beni... bülbül gibi şakırken buldu!"

"Ah, ne şakacısınız! Kuzum söyleyin de ben de duyayım, n'olur!"

"Tanrı saklasın! Ama siz, Miss Sharp... sevgili Miss Sharp, yalvarırım size, şarkı söyleyin."

Rebecca, "Şimdi olmaz, Bay Joseph," diye göğüs geçirdi. "İçim kaldırmaz şu sırada. Hem de keseyi bitirmem gerek. Bana yardım eder misiniz, Bay Joseph?"

Ve Doğu Hindistan Kumpanyası'nın seçkin şeflerinden Bay Joseph Sedley daha "Nasıl?" diye soramadan, kendini yeşil ibrişim çilesini ellerine geçirip kollarını yalvarırcasına Rebecca'ya doğru uzatmış ve gözlerini dayanılmaz bir bakışla, ibrişimi yumak yapmakta olan genç kıza dikmiş buldu.

George Osborne ile Amelia, ananasın hazır olduğunu haber vermeye geldikleri zaman genç çifti böyle romantik bir durumda buldular. İbrişim çilesinin dibindeki karton parçası görünmüştü ama Bay Jos henüz ağzını açıp tek söz söylemiş değildi.

Daha sonra Amelia arkadaşının elini kendi avuçlarında sıkarak, "Bu gece açılacağına inanıyorum canım," diye mırıldandı.

Joseph Sedley de kendi gönlüne danışmış ve içinden, "Anasını satayım," demişti. "Ona Vauxhall'da evlenme teklif edeceğim!"

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bizim Dobbin

Cuff'un Dobbin'le yaptığı dövüş ve bunun umulmadık sonucu, Dr. Swishtail'in ünlü okulunda okumuş olan öğrencilerin kafasında uzun zaman yaşayacaktır. Çocukların, her zaman, "Oha, Dobbin, çüşş Dobbin" ve buna benzer küçük düşürücü biçimlerde çağırdıkları Dobbin, okulun en sessiz, en hantal ve beceriksiz, görünüşe göre belki de en et kafalı öğrencisiydi. Babası bakkaldı ve ortada Dobbin'in "takas usulü"yle okuduğu üstüne bir söylenti dolaşıyordu. Yani babası onun okul ücretini para değil, malla ödermiş. Bu yüzden delikanlı, fitilli kadife pantolonuyla ceketine zor sığarmış gibi duran o iri kemikli yapısıyla arkadaşlarının gözüne, şu kadar kutu çayla şu sayıda muma, şu kadar kilo şeker, kuru incir, erik ve sabuna eşit bir nesne gibi görünürdü.

Öğrencilerden birinin, baba Dobbin'in servis arabasını müdürün kapısında mal boşaltırken gördüğü gün, zavallı genç Dobbin için bir felaket günü olmuştu. O günden sonra çocukcağız rahat yüzü görmedi. Espriyi çok seven okul arkadaşları onu nerede görseler,

"Merhaba, Dobbin," diye selamlıyorlardı. "Gazetede iyi bir haber var. Şekere zam geliyormuş!"

Ya da birbirlerine matematik problemleri soruyorlardı: "Bir kilo mum şu kadar para ederse bizim Dobbin'in fiyatı kaça gelir?"

Ve içlerinde temizlikçi kalfa da olmak üzere bütün bu haytalardan bir kahkahadır yükseliyordu. Çünkü hepsi de, perakende mal satmayı, haklı olarak, gerçek centilmelerin hor görüp burun kıvırmaları gereken aşağılık ve utanç verici bir iş sayıyorlardı.

Dobbin, ensesinde böyle boza pişmesine yol açan küçük çocuğu tenhada yakalayınca, ona "Senin baban ne ki? Yalnızca bir tüccar, değil mi Osborne?" diye sordu.

Küçük George Osborne kibir ve çalımla, "Benim babam bir beyefendidir; özel arabası var," diye karşılık verdi.

William Dobbin de, çaresiz, okul bahçesinin ücra bir köşesine çekildi ve yarım günlük tatili burada, zehir gibi duygular içinde kahrolarak geçirdi. Hepimizin çocukluğunda böyle apacı, kapkara keder saatleri olmamış mıdır?

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, William Dobbin, *Eton Latince Gramer* kitabındaki dersleri bir türlü öğrenemeyişi yüzünden, Dr. Swishtail'in öğrencilerinin en gerilerindendi. Sersem sersem yere bakan gözleri, sayfalarının uçları kıvrım kıvrım olmuş okuma kitabı ve daracık fitilli kadife kostümüyle aralarında dev gibi koskocaman durduğu o pembe yüzlü, önlüklü küçük çocuklar onu Tanrı'nın her günü, durmadan "bozar"lardı. Dobbin büyük küçük herkesin maskarasıydı. Hınzır çocuklar geceleyin onun zaten dar olan pantolonunun paçalarını dikerledi. Yatağının bağlarını keserlerdi. Ayağı takılıp da düşsün diye yolunda kova ve sandalye devirirlerdi; Dobbin de bunlara ayağı takılıp düşerek başını gözünü yarmaktan hiçbir zaman geri kalmazdı. Ona içinde, babasının sattığı mum ve sabunlar bulunan paketler gönderirlerdi. Her öğrenci, ne denli kü-

çük olursa olsun, mutlaka Dobbin'le alay eder, dalga geçerdi. Ve Dobbin, tepeden tırnağa dilsiz bir üzgünlükle dopdolu, her şeye katlanırdı.

Beri yandan Cuff, onun tam zıttı, okulun bir numaralı züppesi ve çocukların elebaşısıydı. İçeri kaçak olarak şarap sokup içerdi. Sokak çocuklarıyla dövüşe tutuşurdu. Cumartesi günleri babası onu aldırmak için okulun kapısına kısraklar gönderirdi. Cuff tıpkı Dr. Swishtail gibi enfiye çekerdi. Operaya gitmişti ve ünlü aktörlerin birbirleriyle kıyaslamasını yaparak Bay Keane'i Bay Kemble'den üstün bulurdu. Bir saatte kırk tane Latince şiiri size ezberden okuyabilir ve kendisi Fransızca şiir yazardı. Zaten Cuff'un bilmediği, yapamadığı ne vardı ki? Koca Dr. Swishtail'in bile ondan ürktüğü söylenirdi.

Böylece, okulun rakipsiz kralı olan Cuff, uyruklarının üstünde şahane bir üstünlük ve zorbalıkla egemenliğini sürdürüp gidiyordu. Çocuklardan biri onun pabuçlarını boyarken öbürü ekmeğini kızartıyordu. Başkaları da kriket oyunları sırasında saatler saati, ona top verebilmek için bekleşiyorlardı. Cuff'un koca okulda en hor gördüğü çocuk "İncir Dobbin"di. Cuff onu her zaman alay ve hakaret konusu etmekle birlikte hiçbir zaman karşısına alıp konuşmak onurunu ona bağışlamazdı.

Derken günlerden bir gün iki genç çocuk takıştılar. Ders odasında tek başına olan İncir Dobbin evine mektup yazmaya çalışıyordu. Tam o sırada Cuff içeri girdi ve onu, çörek ve börekle ilgili bir işe yollamak istediğini belirtti.

Dobbin, "Olmaz," dedi. "Mektubumu bitirmek istiyorum."

"Olmaz mı? Lütfen söyler misin kuzum, neden olmuyormuş? Anne İncir'e yarın mektup yazarsın."

Dobbin büyük bir sinirlilikle yerinden kalkarak, "Ağzını bozma!" dedi.

Okulun horozu da, "Sen de gönderdiğim yere git öyleyse!" diye öttü.

"Ver o mektubu bana! Centilmen dediğin başkasının mektubunu okumaz."

"Sen gidiyor musun bakayım?"

Dobbin, "Gitmiyorum işte!" diye gürledi. Sonra "Bana elini sürmeye kalkışma yoksa seni parçalarım!" diye bağırarak kurşundan bir mürekkep hokkasını eline alıp kaldırdı. Görünüşü öyle ürkünçtü ki genç Bay Cuff şöyle bir duraladı. Sonra ceket kollarını gene indirdi, ellerini ceplerini soktu ve alaylı bir dudak büküşüyle dışarı çıktı.

Ondan sonra da bakkalın oğluna hiç sataşmadı. Gene de hakkını vermek gerek: Onun ardından hâlâ eskisi gibi alaycı ve yere batırıcı bir dille konuşup durmayı sürdürüyordu.

Bu çatışmadan bir süre sonra, güneşli bir gün, öbür çocuklar çeşitli oyunlar oynarlarken William Dobbin okul bahçesindeki bir ağacın altına uzanmış, elinden pek düşürmediği *Binbir Gece Masalları*'nı okuyordu; yapayalnız ve sanki mutluydu. Zaten büyükler, ana babalar ve öğretmenler çocukları rahat bırakmasını öğrenseler çok daha iyi olmaz mı?

William Dobbin de o sırada dünyayı unutmuş, Denizci Sindbad'la birlikte Elmaslar Vadisi'nde dolaşıyor ya da Prens Ahmet'le birlikte Peribanu'nun bulunduğu (ve hepimizin gitmek istediği) gizemli mağaraya giriyordu ki küçük bir çocuğun ağlamasını andıran tiz çığlıklar onun bu tatlı dalgınlığını dağıttı. Delikanlı başını kaldırınca, karşıda Cuff'un küçük bir oğlancığı pataklamakta olduğunu gördü.

Bu, bakkal arabası konusunda onu ele vermiş olan çocuktu ama bizim Dobbin kinci bir insan değildi. Hiç değilse kendinden yaşça ve yapıca ufak olanlara karşı kin gütmezdi.

Cuff elindeki sarı renkli kriket sopasını oğlancığın kafasına doğru kaldırmış, "Sen o şişeyi nasıl kırarmışsın ha, yumurcak?" diye bağırıyordu.

Küçük çocuğu az önce bir işe göndermişti. Çocuk bahçe duvarını (üstündeki cam parçalarının sökülmüş ve tuğlaların arasında basamak gibi oyuklar açılmış olan bir yerinden) aşarak çeyrek mil ötedeki bir dükkâna gidecek, oradan (deftere yazdırarak) bir şişe rom alacak ve müdürün casuslarını atlatarak gene okula dönecekti. Bu arada ayağı kayınca şişe kırılmış ve zavallı çocuk patronunun karşısına hem pantolonu kirlenmiş hem de ödü kopmuş bir durumda titreyerek dikilmişti. Cuff,

"Şişeyi kırmak ne demek?" diye köpürüyordu. "Seni acemi hırsız! Romu içtin, şişesi de kırıldı diyorsun, öyle değil mi? Uzat şu elini bakayım!"

Sarı sopa küttedenek, çocuğun eline indi. Bir inilti duyuldu. Dobbin bakıyordu. Peribanu'yla Prens Ahmet sihirli mağaranın en dip köşesine kaçmışlardı ve Denizci Sindbad bulutların arasında yitmişti. Dürüst ve mert William'ın gözü önünde şimdi yalnızca, kendinden küçük bir çocuğu yok yere döven büyük bir çocuk vardı.

Cuff, yüzü acıdan buruşmuş olan küçüğe, "Öbür elini uzat küçük bey!" diye gürledi.

Dobbin baştan ayağı ürperdi ve o daracık, eski kostümünün içinde şöyle bir toparlandı.

Cuff, "Al sana, yumurcak!" diye bağırdı ve sopa gene küçüğün eline indi.

Sopa gene küçüğün eline inince Dobbin yerinden fırladı.

Amacının ne olduğunu size söyleyemem. İngiltere'nin özel okullarında çocukların birbirlerini hırpalamaları son derece meşrudur. Buna karşı gelmek, hatta (bir bakıma) centilmenliğe aykırı kaçar. Kim bilir, Dobbin'in kalın kafası belki de zorbalığa karşı çıkıyordu; belki içinde kalmış

gizli bir öç alma isteğiyle, her görünüşünde davullar çalınıp bayraklar sallanır ve yirmi bir pâre top atılırcasına bir debdebe ve tantanayla egemenliğini sürdüren bu göz kamaştırıcı zorba ve diktatörle boy ölçüşmeye can atıyordu. Bilmiyorum. Yalnız, ne dürtmüşse dürtmüş ve Dobbin, "Dur hele Cuff!" diye haykırarak yerinden fırlamıştı bile. "Çocukcağızı rahat bırak. Yoksa seni..."

Cuff, işine karışılması karşısında şaşırıp kalarak, "Yoksa beni ne yaparsın?" diye sordu. Sonra gene: "Uzat şu elini be, eşek sıpası!" diye gürledi.

"Eşek sudan gelene değin döverim seni," diye Dobbin, Cuff'un sorusunu yanıtladı.

İçini ve burnunu çeke çeke ağlamakta olan Küçük George Osborne böyle hiç umulmadık bir biçimde, birdenbire kendinden yana çıkmış olan bu koruyucuya, inanmazlıktan ağzı bir karış açılmış, bakakaldı. Cuff'un uğradığı şaşkınlık da onunkinden geri kalmıyordu. Ölmüş Kralımız III. George'u, Amerika'daki kolonilerin baş kaldırdıklarını öğrendiği dakikada bir düşünün. Goliath adındaki o yüzsüz devi, minnacık David'in kendine meydan okuduğu dakikada gözünüzün önüne getirin. Genç Bay Reginald Cuff'ın şu sıradaki duygularını anlamış olursunuz.

Delikanlı bir durdu ve karşısındakine, *"Vasiyetini yaz ve arkadaşlarına son isteklerini bildir,"* dercesine bir bakış fırlatarak, "Okuldan sonra," diye kararını bildirdi.

"Nasıl istersen," dedi Dobbin. "Osborne, sen benim temsilcim olacaksın!"

Küçük Osborne, "Eh, ne istiyorsan olurum," diye karşılık verdi.

Anlarsınız ya, kendi babası özel araba kullanan bir centilmen olduğu için küçük Osborne koruyucusunun bir bakkal oğlu oluşundan biraz utanıyordu. Evet, dövüş saati geldiği zaman, "Yaşa, İncir! Vur!" diye bağırmak görevini bile utanarak yaptı.

Zaten bu ünlü dövüşün ilk iki üç raundunda tek bir çocuğun bile böyle bağırdığı duyulmadı ki! Dövüşün başlangıcısında usta Cuff, yüzünde alaycı bir gülümseyişle, baloda dans edercesine hafif ve şen, hasmını bir yumruk yağmuruna tuttu ve üç kez yere düşürdü. Her düşüşte seyircilerden bir sevinç bağırışı yükseliyor ve çocuklar şampiyonu kutlamak için sabırsızlanıyorlardı.

Küçük Osborne kurtarıcısını yerden kaldırırken içinden, *"Hele bu kavga bitsin sıra bana gelecek,"* diye düşünüyordu.

"Pes desen iyi olur, Dobbin," diye öğütte bulundu. "Şunun şurası elime sopayla vuruyordu. Ben buna alışığım, biliyorsun."

Gelgelelim tepeden tırnağa öfkeyle titreyen ve burnundan solumakta olan İncir Dobbin onu yavaşça itti ve dördüncü kez dövüşe girişti. Kendine sallanan yumruklardan korunmasını bilemediğine ve bundan önceki üç rauntta da dövüşe, daha onun elini bile kaldırmasına fırsat bırakmadan hasmı başlamış olduğuna göre İncir Dobbin bu kez saldırıya karşılık vermeye karar verdi. Solak da olduğundan sol kolunu kaldırdı ve var gücüyle üst üste iki yumruk salladı: Biri Bay Cuff'un sol gözüne, öbürü de o güzelim romanesk burnunun orta yerine.

Bu kez yere yıkılan, çocukların şaşkın bakışları önünde Reginald Cuff oldu. Küçük Osborne bu işten anladığını ortaya koyan bir tavırla, "Helal olsun -güzel vurdun be!" diyerek, koruyucusunun sırtını okşadı. "Göster kendini, İncir, salla şu solunu!"

Dövüşün geri kalan bölümünde İncir'in sol yumruğu hasmına aman vermedi. Cuff her yumruğu yiyişte yere yıkılıyordu. Altıncı rauntta "Yaşa, İncir! Vur!" diye bağıran çocukların sayısı hemen hemen, "Vur, Cuff! Ye onu!" diye bağıranların sayısını bulmuştu. On ikinci rauntta eski şam-

piyon darmaduman olmuş durumdaydı; aklı başından gitmiş, ne saldırabiliyor, ne de kendini savunabiliyordu. İncir Dobbin, onun tam tersine iyice serinkanlıydı. Solgun yüzü, iri parlak gözleri ve yarılan alt dudağından bolca akan kanlarla genç çocuğun yürekleri titreten, ürkünç bir görünüşü vardı.

Gene de yılmaz bir genç olan Cuff on üçüncü kez ayağa kalkmış; başındaki dönmeye ve sersemlemiş olmasına karşın azimle hasmının üstüne yürüyünce bizim İncir Dobbin gene her zamanki gibi, sol yumruğunu onun burnunda patlattı ve Cuff'u bir daha kalkmamak üzere, yere yıktı.

Onun yere devrilişine bakarak, "Bu iş de burda biter sanırım," diye mırıldandı.

Gerçekten de ona kadar sayıldığında genç Bay Reginald Cuff yattığı yerden kalkamadı - ya da kalkmak istemedi.

Şimdi çocukların, "Yaşa Dobbin!" diye bağırışlarını duysanız onu okulun gözdesi sanırdınız! Bu curcunaya Dr. Swishtail çalışma odasından dışarı koştu ve ne oluyor diye bakmaya geldi. Olup biteni öğrenir öğrenmez elbette ilk işi Dobbin'in üstüne yürümek oldu. Ama bu arada kendine gelmiş, yaralarını yıkamakta olan Cuff ayağa kalkarak, "Suç bende, efendim, İnc... Yani Dobbin'de değil," diye konuştu. "Kendimden küçük bir çocuğa karşı zorbalık ediyordum, cezamı buldum."

Bu büyük yürekli konuşmasıyla yalnızca Dobbin'i dayaktan kurtarmakla kalmadı, dövüşteki yenilgisiyle elinden aldırmak üzere olduğu itibarını, üstünlüğünü de yeniden kazanmış oldu.

Küçük Osborne ailesine yazdığı bir mektupta olayı şöyle anlattı:

Sugarcane House, Richmond,

"Mart, 18..

Sevgili anneciğim, nasılsınız, iyi misiniz? Bana bir pastayla beş şilin gönderirseniz çok sevinirim. Bizim burada Cuff'la Dobbin arasında bir dövüş oldu. Cuff, bilirsiniz ya, okulun Horoz'u sayılırdı. On üç raunt dövüştüler; Dobbin kazandı. Bu yüzden Cuff şimdi Birinci Horozluktan, İkinci Horozluğa düştü. Dövüş benim yüzümden oldu. Bir süt şişesi kırdım diye Cuff bana sopa atıyordu; İncir buna dayanamadı. Adına İncir deyişimiz babasının bakkal oluşu yüzünden. Thames Sokağı'nda, Dobbin ve Pudge Gıda Pazarı. Benim uğruma dövüştüğüne göre bence artık siz de çay ve şeker gibi şeyleri onun babasından alsanız iyi olur. Cuff her cumartesi eve çıkardı ama bu hafta sonu çıkamıyor çünkü iki gözü de morardı. Onu almaya doru at üstünde üniformalı bir uşak geliyor; onun için de beyaz bir kısrak getiriyor. Keşke benim babam da bana bir kısrak alsa. Ellerinizden saygıyla öpen oğlunuz,

George Sedley Osborne.

Not: Küçük Emmy'ye lütfen benden selam söyleyin. Ona kartondan bir fayton hazırlıyorum. Kuzum, pasta susamlı değil de meyvalı olsun..."

Kazandığı zaferden sonra Dobbin arkadaşlarının gözünde inanılmaz derecede yükseldi ve o zamana değin küçültücü anlamda kullanılan "İncir" adı artık dillerde saygı ve sevgiyle gezer oldu.

Yaşının küçüklüğüne karşın okulda çok tutulan George Osborne, "Ne olmuş...," diyordu. "Babası bakkalsa oncağızın suçu değil ya!"

Arkadaşları onun bu düşüncesini alkışlıyorlardı. Dobbin'i, bakkal oğlu diye alaya almak alçaklık sayılmaya başlamıştı. Artık o sinsi, zibidi temizlikçi kalfa da Dobbin'le alay etmiyordu.

Durumundaki düzelme Dobbin'e yürek de vermişti. Delikanlının derslerinde büyük ilerlemeler görülüyordu. Hatta o burnu Kaf Dağı'nda Cuff ona Latince derslerinde yardım etmeye bile başlamıştı. Ders aralarındaki çalıştırmaları sayesinde Dobbin'i ilk sınıftan orta sınıfa geçirdi ve hiç de kötü sayılmayacak bir öğrenci yapıp çıkardı. Dobbin'in Latince'ye pek aklı ermemekle birlikte matematikte ateş gibi olduğu ortaya çıkmıştı. Yaz ortasındaki sınavlarda cebirden üçüncü gelip de ödül olarak Fransızca bir kitap kazanınca herkes sevindi. Tüm öğrencilerinin gözü önünde müdür bu ödülü Dobbin'e verdiği zaman, anne Dobbin'in yüzünü görmeliydiniz! Çocukların hepsi sevinç ve sevgiyle el çırparak İncir'i kutladılar. Bu arada İncir'imizin utangaçlığı, kızarıp bozarmaları, ödülünü alıp dönerken basıp ezdiği ayakların sayısı... Hangisini anlatmalı? Oğluna ilk olarak bir saygı duymuş olan Bakkal Dobbin, ona herkesin içinde iki altın armağan etti. Dobbin bu paranın çoğunu okul arkadaşlarına güzel bir şölen çekerek harcadı ve tatilden sonra okula sırtında bir frakla döndü!

Dobbin öylesine alçakgönüllü bir delikanlıydı ki durumundaki bu mutlu düzelişin nedenini kendi büyük yürekli, yiğit davranışında aramak elbette aklından geçmezdi. Hangi akılla bilinmez, şansının açılmasını küçük George Osborne'un iyi yürekliliğine borçlu olduğuna karar verdi ve ona ancak çocuk yüreğinin duyabileceği bir sevgiyle bağlandı. Daha doğrusu, küçük Osborne'a sanki tapınır oldu! Zaten ilk gördüğünden beri onu uzaktan uzağa pek beğenirdi. Şimdi artık onun köpeği, kulu kölesi, sadık Cuma'sı olup çıktı. Gözünde George hiç kusuru olmayan, dünyanın en yakışıklı, en yiğit, en canlı, en akıllı, en iyi ve

mert çocuğuydu. Dobbin harçlığını onunla paylaşıyor, ona durmadan çakı, kalem, altın mühür, şekerleme, kitap gibi sayısız armağanlar veriyordu. Her biri derin bir bağlılık ve tapınma simgesi olan bu armağanları George kendi üstünlüğüne yaraşır bir lütufkârlıkla kabul ediyordu.

Böylece, Vauxhall'a gidileceği gün Teğmen Osborne Russell Meydanı'ndaki eve gelip de, "Sayın Bayan Sedley, umarım sofrada bir boş yeriniz vardır, bizim Dobbin'i de çağırdım," dediği zaman kimse şaşmadı. "Kendisi utangaçlıkta Jos'tan geri kalmaz sanırım."

Jos bunu buyunca Miss Sharp'tan yana ok gibi bir bakış fırlatarak, "Utangaçlık mı?" diye sordu. "Onu da nerden çıkardın?"

Osborne gülerek, "Öyledir, öyledir ama sen ondan bin kat daha kıvraksın, Jos," diye karşılık verdi. "Seni aramaya gittiğim zaman Bedford'da rastladım ona. Miss Amelia'nın okuldan döndüğünü, bu gece hep birlikte Vauxhall'a eğlenmeye gideceğimizi söyledim. Dedim ki, Bayan Sedley o yaş günü toplantısında senin bôl kâsesini kırdığını unuttu, hem de bağışladı, dedim. Yedi yıl önceki o felaket aklınızda mı, hanımefendi?"

İyi yürekli Bayan Sedley, "Hem de Bayan Flamingo'nun al ipekliden elbisesinin üstüne dökmüştü!" diye başını salladı. "Kız kardeşlerinin de sakarlıkta ondan geri kalır yanları yok. Leydi Dobbin dün kızlardan üçüyle birlikte Highbury'deydi. Ne de hantal şeyler, zavallıcıklar!"

Osborne hınzırca bir gülüşle, "Sir Dobbin çok zengin, öyle değil mi?" diye sordu. "Hem de Belediye Yönetim Kurulu Üyesi. Kızlarıyla benim aramı yapsanız iyi olmaz mı?"

"Şapşal çocuk! Şu sapsarı benzinle seni hangi kız beğenir sanıyorsun?"

"Benim mi yüzüm sarı? Siz hele bizim Dobbin'i görün de ondan sonra konuşuruz. İnan olsun, çocuk sarı hummaya üç kez yakalanmış; ikisi Nassau'da, biri de St. Kitts'te."

"Olabilir ama senin yüzünün sarılığı şimdilik yeter bize. Öyle değil mi, Emmy?"

Amelia anasının bu sorusuna yalnızca hafif bir gülümseyişle karşılık verdi. George Osborne'un o solgun, sevimli yüzüne, genç adamın kendisinin bile beğenmekten kendini alamadığı o güzelim, pırıl pırıl, kıvırcık kara saçlarıyla yan sakallarına bakıyor bakıyordu da, Majestelerinin Ordusu'nda (ne de dünyanın başka hiçbir yerinde) bundan daha yiğit, daha yakışıklı bir erkek olamayacağını düşünüyordu.

Yüksek sesle, "Yüzbaşı Dobbin'in yüz rengi, sakarlığı filan beni hiç ilgilendirmez," dedi. "Ben onu her zaman sever, beğenirim."

Osborne, "Orduda ondan daha örnek bir insan, daha iyi bir subay bulamazsınız," dedi. "Gene de bir Adonis gibi yakışıklı olmadığı da bir gerçektir." Genç adam bunu derken öyle büyük bir saflıkla aynadan yana baktı ki! Bu arada Rebecca Sharp'ın keskin bakışlarla kendini süzdüğünü gördü ve elinde olmadan hafifçe kızardı.

Rebecca içinden, "Ah, mon dieu Monsieur! Senin de numaranı verdim şimdi!" diye geçirdi. Hınzır kız!

O akşam Amelia sırtında beyaz bir elbiseyle, Vauxhall'da gönüller kazanmaya hazır, çiçek gibi taptaze, bülbül gibi şakıyarak salona indiği zaman, çok uzun boylu ve hantal yapılı bir genç erkek ona doğru ilerledi ve insanlık tarihinde görülmüş görülecek en biçimsiz reveranslardan birini yaptı. Elleri ayakları kocamandı; kısa kesilmiş kara saçları kepçe kulaklığını daha da göz önüne seriyordu ve üstünde o zamanın subay üniforması olan şeritli ceketle üç köşeli şapka vardı. Bu, Majesteleri'nin ordusunda piyade subayı olan ve Batı Hint Adaları'ndaki bulaşıcı hummadan yeni dönen Yüzbaşı William Dobbin'den başkası değildi.

Kapıya öyle çekinerek, öyle usulca vurmuştu ki onun geldiğini yukarı kattaki hanımlar hiç duymamışlardı. Yok-

sa Miss Amelia'nın salona şarkı söyleyerek girecek kadar ileri gitmeyeceğine inanabilirsiniz. Ama şimdi onun o minicik, billur gibi tatlı sesi dosdoğru yüzbaşının yüreğine girdi ve orada yuva kurdu. Yüzbaşı Dobbin, Amelia'nın ona uzattığı küçücük eli kendi avucunun içinde sıkarken, "Nasıl olur bu?" diye düşünüyordu. "Daha dünmüş gibi gelen o yaş günü toplantısındaki pembe elbiseli küçük kız mısın sen? Hani o bôl kâsesini devirdiğim gece? George Osborne'un evlenmek istediği küçük kız sen misin? Nasıl da güzelleşip serpilmişsin! Hınzır George! Ne şanslı herifmiş meğer!" Bütün bu düşünceleri Yüzbaşı Dobbin, kızın elini tutmasıyla başındaki üç köşeli şapkayı yere düşürmesi arasında geçen zamana sığdırabilmişti.

Onun okulu bitirişinden şu dakikaya kadar geçen yılların tarihçesini, ayrıntılı olarak anlatmamakla birlikte, birkaç sayfa önce geçen bir konuşmada, aklı olan okuyucularımıza yetecek biçimde verdiğimizi sanıyoruz. Bir zamanların o hor görülen Bakkal Dobbin'i şimdi Belediye Yönetim Kurulu üyelerinden Sir Dobbin'di. Sir Dobbin bir yandan da, Fransız kuşatmasına karşı koymak aşkıyla tutuşan Hafif Süvari Alayı'nda albaydı. Baba Osborne'un yalnızca bir yedek onbaşı rütbesiyle görev gördüğü bu alay hem Kral hem de York Dükü tarafından denetlenmiş ve Komutan Albay Dobbin'e "Sir" payesi verilmişti. Albay Dobbin'in oğlu ve daha sonra da George Osborne, orduya girip aynı alaya katılmışlar, Batı Hint Adaları'nda ve Kanada'da görev yaptıktan sonra memlekete yeni dönmüşlerdi. Dobbin'in George Osborne'a olan bağlılığı hâlâ, tıpkı delikanlılık günlerindeki gibi sıcacık ve sapasağlamdı.

İşte böyle, bu değerli kişiler az sonra sofraya oturdular. Savaştan, şandan, şereften, Boney'le[1] Lord Wellington'dan konuştular. Rebecca Sharp bu heyecanlı konuları

[1] Napolyon Bonapart (ç.n.).

dinledikçe coşuyor, Amelia ise korku ve kaygıyla titreyerek bayılacak gibi oluyordu. Bay Jos Sedley kaplan avı öykülerinin en seçmelerini ve Miss Cutler ile Doktor Lance olayını anlattı; Rebecca'nın tabağını sofradaki yemeklerle doldurdu ve kendisi de bol bol yiyip içti.

Hanımlar beylerden önce salona geçerlerken Jos can yakıcı bir incelikle onlara kapıyı açtı. Sonra gene sofra başına dönerek şarap bardaklarını birbiri ardına dikmeye ve sinirli, telaşlı bir aceleyle içmeye başladı.

George Osborne, Dobbin'in kulağına eğilerek, "Yüreklenmek için hazırlık yapıyor," diye fısıldadı.

En sonunda gezinti saati gelip çattı ve onları Vauxhall'a götürecek olan araba sokak kapısında belirdi.

ALTINCI BÖLÜM

Vauxhall

Kavalımla çaldığım havanın durgun, sade bir şey olduğunu bilmez değilim. Gerçi bir süre sonra çok sürükleyici bölümler gelecek; gene de sayın okuyucuma yalvarırım: Şu sırada ele aldığımız konunun yalnızca Russell Meydanı'ndaki bir tüccar ailesinin basit yaşantısı olduğunu unutmasın. Bu kişiler, sıradan sade vatandaşlar gibi yemek yiyip gezintiler yapıyorlar, çene çalıp seviyor, seviliyorlar. Ne var ki sevdalarının akışında göze çarpan hiçbir olağanüstü ya da ateşli olay yok.

Oysa bu konuyu daha başka biçimlerde de işleyebilirdik. Örneğin bu olaylar daha seçkin bir semt olan Grosvenor Meydanı'nda geçseydi ve biz burda Lord Joseph Sedley'in âşık oluşunu ve Osborne Marki'sinin Leydi Amelia'ya olan tutkusunu anlatsaydık... Ya da en yüksekten en alçağa doğru kayarak Bay Sedley'in mutfağında olup bitenleri ele alsaydık... Kara Sambo'nun aşçıyı nasıl sevdiğini (ki gerçekten de seviyordu), aşçının uğruna arabacıyla nasıl dövüştüğünü, aşçı yamağının haşlanmış koyun budu

çalarken enselenişini, Miss Sedley'in yeni oda hizmetçisinin hanımından bile daha nazlı ve çıtkırıldım oluşunu belirtseydik... Ya da heyecanlı serüvenlere merak sarıp yeni oda hizmetçisini azılı bir eşkıya olarak verseydik de bu kişi haydut çetesiyle birlikte gece evi bassa, kara Sambo'yu efendisinin ayakları dibinde bıçaklasa ve Miss Amelia'yı, üçüncü bölüme dek ortaya çıkamayacağı bir yerlere kaçırsaydı...

Gelgelelim benim okuyucularım böyle şeyler ummasınlar ve Vauxhall'u anlatan bir bölümle yetinsinler. Öyle kısa bir bölüm ki aslında bölüm adını taşımaya pek layık sayılmayabilir. Gene de gerçek bir bölümdür, hem de en önemli cinsinden. Hepimizin yaşamında, hiç üstünde durmadığımız halde ömrümüzün geriye kalan yıllarına damgasını vuran böyle kısacık bölümler yok mudur?

Öyleyse Russell Meydanı'nda biz de faytona binelim ve Park'a gitmek üzere yola düzülelim. Önde oturan Jos'la Miss Sharp arasında pek yer yok. Karşı sıradaki Yüzbaşı Dobbin'le Amelia'nın arasına da George Osborne sıkışmış...

Arabadakilerin hepsi de o gece Jos Sedley'in Rebecca'dan, Bayan Joseph Sedley olmayı kabul etmesini isteyeceğine inanmış durumdaydılar. Amelia, o huy ve akıldaki bir genç kızdan umulacağı gibi, bu evlenmeyi yürekten istiyordu. Jos son günlerde bir iki kez ona açılacak gibi olmuşsa da içini hiçbir zaman açamayarak yalnızca dökmekle yetinmiş ve dönüp gitmişti. Bu yüzden Amelia'nın yüreği kuş gibi çırpınıp duruyordu. Bu tatlı konuyu Rebecca'yla konuşmadığı zamanlar kâhya kadınla uzun ve candan konuşmalar yaparak avunuyordu. Bayan Blenkinsop bu konuşmaları, üstü kapalı da olsa, Bayan Sedley'in oda hizmetçisine açmış, o da aşçıyla konuşurken ağzından kaçırmıştı. Aşçının durumu, kapıya gelip giden esnafa duyurduğuna ve bu yüzden de Bay Jos'un evlenme işinin Russell Meydanı'nda

bir sürü insanın ağzında sakız gibi dolaştığına ben kesinlikle inanıyorum.

Bayan Sedley, elbet ki oğlunun bir ressam parçasının kızını almakla kendini alçaltmış olacağına inanıyordu.

Kâhya kadın Bayan Blenkinsop'sa, "Ama hanımefendiciğim, Bay S.'le evlendiğimiz zaman bizim de olup olacağımız bakkal kızı değil miydi?" diyordu. "Bay S. de bir komisyoncunun yanında kâtipten başka neydi ki? Onun elindeki parayla bizim elimizdeki parayı bir araya getirsen beş yüz altın etmezdi. Ama bak şimdi nasıl zengin olduk!"

Amelia da bu düşünceleri paylaştığından ikisi bir olup iyi yürekli Bayan Sedley'i çok geçmeden kendilerinden yana döndürdüler.

Baba Sedley tarafsızdı.

"Jos kimi isterse onu alsın!" diyordu. "Beni ilgilendirmez. Bu kızın parası yokmuş. Ben aldığımda Bayan Sedley'in de parası yoktu. İyi huylu, akıllı, güler yüzlü bir kıza benziyor. Belki bizim oğlana çeki düzen verir. Hayatım, bir düzüne abanoz renkli torunumuz olmasındansa, varsın bu kızla evlensin, bence yeğdir."

Böylece talih Rebecca'dan yana gülmüş gibiydi. Genç kız yemeğe inerken çok rahat bir şekilde Jos'un koluna girmiş, faytonda da onun yanında oturmuştu. Gerçi kimse evlenme sözü etmiyordu ama herkes bu konuda anlaşmış gibiydi. İş artık yalnızca Jos'un ağzını açmasına kalmıştı. Ah, şimdi Rebecca bir ananın... genç adamla baş başa, tatlı tatlı çene çalarken evlenme sözünü genç adamın ağzından on dakika içinde, şıp diye çekip alıverecek şefkatli ve becerikli bir ananın eksikliğini öyle içten duyuyordu ki!

Araba Westminster Köprüsü'nün üstünden geçerken durum işte böyleydi.

Bir süre sonra Park'ın önünde durdular. Jos Sedley o iri kıyım cüssesiyle arabayı gıcırdatarak yere inince sokaktaki kalabalık bu şişman beye alkış tuttu. Şişman bey kıp-

kırmızı kesildi; Rebecca'yı koluna taktığı gibi, yürüyüp gitti. George da, güneş ışığında gül ağacı gibi mutlu duran Amelia'nın koluna girmekten geri kalmadı. Başını arkaya çevirerek, "Kuzum Dobbin, sen şu bizim şallara filan bakıversene, bir zahmet," dedi, sonra onlar da yürüyüp gittiler.

William Dobbin'se kolunu şallarla atkılara vermek ve kapıda herkesin giriş parasını ödemekle yetinmek zorunda kaldı. Büyük bir alçakgönüllülükle ötekilerin arkasından yürüyordu. Oyunbozanlık etmeye niyeti yoktu. Rebecca'yla Jos ona vız geliyorlardı. Ama genç yüzbaşının gözünde Amelia Sedley, George Osborne'a bile layık olabilecek değerde bir kızdı. Bu yüzden William Dobbin onun bu geceki saf mutluluğunu, baba sevgisine benzer bir iç titreyişiyle ve göğsü kabararak seyrediyordu. Sorsanız, belki o da kolunda şallardan başka bir şey isterdi. Gelgelelim kendini düşünmek gibi bir huy William Dobbin'de yoktu. Arkadaşı hoşça vakit geçirdiği sürece o durumundan yakınamazdı ki!

İşin doğrusunu sorarsanız Yüzbaşı William Dobbin, Vauxhall Bahçeleri'nin gösteriş ve güzelliğinin farkında bile değildi. Ağaçların arasındaki binlerce lambayı, parkın orta yerindeki yaldızlı deniz kabuğu biçimindeki pavyonun altında sihirli nağmeler çalan kemancıları, kâh gülünç kâh romantik şarkılarla kulakları okşayan şarkıcıları, alkış ve kahkahalar arasında oynanan köy oyunlarını, Madame Saqui'nin yıldızlara doğru gerilmiş bir ip üzerinde gezinmeye başlayacağını belirten işareti, ışıklı mağarasında bekleyen dervişi, genç âşıkların konuşmaları için pek elverişli olan loş, ağaçlık yolları, ellerden ellere dolaşan bira ve viski kupalarını, mutlu müşterilerin yemek yedikleri şıkır şıkır locaları... Hayır, Yüzbaşı Dobbin bunların hiçbirini görmüyordu.

Kolunda Amelia'nın beyaz kaşmir şalıyla Amelia'nın peşinden yaldızlı deniz kabuğuna doğru yürüdü. Orada

Bayan Salmon'un Borodino Savaşı üzerine söylediği, son günlerde Rusya'da boyunun ölçüsünü almış olan Korsikalı fırlamayı yeren bir kantatayı dinlediler. Ama ordan uzaklaşırken Yüzbaşı Dobbin'in dudaklarında Amelia'nın birkaç saat önce salona inerken söylediği şarkının mırıltısı vardı.

Genç adam kendi kendine ufak bir kahkaha attı. Ne yalan söylemeli, sesi baykuş sesine benziyordu.

İki genç çiftimizin, bütün gece boyunca birlikte olacaklarına yeminler ettikten on dakika sonra birbirlerinden ayrıldıklarını söylemenin gereği yok sanıyorum. Vauxhall'a giden çiftler birbirlerinden hep ayrılırlar zaten. Sonra akşam yemeğinde gene bir araya gelirler ve başlarından geçenleri anlatırlar.

Bay Osborne'la Miss Amelia'nın başından neler geçmişti? Bu bir sırdır. Yalnız şuna inanabilirsiniz ki çok mutluydular. İkisinin de davranışlarında hiçbir aykırılık yoktu. On beş yıldır olageldiği üzere, baş başa olmaları hiçbir yenilgiye, hiçbir değişime yol açmadı.

Beri yandan Rebecca Sharp'la tıknaz kavalyesi baş başa kaldıkları zaman, durumun son derece nazik ve önemli olduğunu ikisi de hissettiler. Rebecca, Jos Sedley'in utangaç dudaklarında titremekte olan soruyu sordurtmak için fırsatın bu fırsat olduğunu düşündü. Biraz önce Moskova Panoromasını görmeye gitmişlerdi. Burada kaba saba bir herif ayaklarına basınca Rebecca ufak bir çığlıkla, Joe'nun kucağına kendini atmıştı. Bu küçük olay Joe'nun tatlı duygularıyla kendine olan güvenini öyle bir depreştirmişti ki genç adam en sevdiği Hindistan öykülerinin birçoğunu belki altıncı kez yeniden anlatmıştı. Rebecca: "Ah, Hindistan'ı görmeye öyle can atıyorum ki!" dedi.

Joseph can yakıcı bir baygınlıka, "Gerçekten mi?" diye mırıldandı.

Bu anlamlı sorunun ardından daha da anlamlı bir ikinci soru geleceği ortadaydı. Çünkü genç adam durmadan oflayıp pofluyordu. Rebecca'nın elini yüreğine bastırmış olduğundan bu organın nasıl küt küt attığını genç kız duyabiliyordu. Tam o sırada... Tüh, aksi şeytan! Renkli fişeklerin atılacağını haber veren çan çaldı. Herkes koşuşmaya başladı; bizim iki ateşli âşık da, kalabalığa katılmaktan başka çıkar yol bulamadılar.

Yüzbaşı Dobbin yemek sırasında arkadaşlarına katılmaya kararlıydı. Ne yalan söylemeli, Vauxhall'un eğlenceleri onu pek oyalayamamıştı. Ama iki çiftin yemeğe oturduğu locanın önünden birkaç kez gelip geçtiği halde onunla ilgilenen çıkmadı. Zaten sofra dört kişilik kurulmuştu. İki çift şen şakrak gülüp söylüyorlardı. Yüzbaşı Dobbin onların kendini tümden unutmuş olduklarını anladı. Onlardan yana biraz hüzünle bakarak,

"Yanlarına gidersem fazlalık olurum," diye düşündü. "İyisi mi gidip dervişle konuşayım."

Böylece konuşma ve kahkaha sesleriyle tabak çatal şıkırtılarından uzaklaştı ve sonunda göstermelik dervişin oturduğu karanlık yola saptı. Dobbin'in iyi vakit geçirdiği söylenemez. Zaten kendimden biliyorum; Vauxhall'da yalnız kalmak dünyanın en iç karartıcı durumlarından birisidir.

Locadaki gençlerin mutluluğuna ise, doğrusu diyecek yoktu. Tüm parlaklığı üstünde olan Jos Sedley garsonları buyruklarıyla dört döndürüyordu. Salatanın yağıyla sirkesini o karıştırdı, şampanya şişesini o açtı; piliçleri o dilimledi. Sonra da bunların çoğunu gene kendisi silip süpürdü. En sonunda bôl içilsin diye tutturdu. Vauxhall'a gelindi mi böl içilirdi.

"Garson, bize bôl!"

Bu romanın konusu da garsonun getirdiği o bôl kâsesinden doğacaktı ya! Doğsun varsın! Ha bir kâse bôl, ha başka bir neden, hepsi bir değil mi? İşte bir kâse bôl de bizim şu anlattığımız, kahramanı olmayan romandaki belli başlı kişilerin yazgılarını değiştirecekti. Oysa onların çoğu bôlü ağızlarına bile sürmediler.

Kızlarımız bôl içmezlerdi; Osborne da sevmezdi. Bu yüzden boğazına düşkün tıknaz Joe kâseyi dibine kadar içti. Koca kâse bôlü bitirmenin sonucu olarak üstüne bir keyif geldi. Önceleri şaşırtıcı olan bu neşe gitgide sıkıcı ve üzücü olmaya yüz tuttu. Joe öyle yüksek sesle gülüp söylüyordu ki locanın önünde bir sürü seyirci toplanmıştı. Bu da locanın içindekilerin adamakıllı canını sıkmıştı. Joe bir ara coşarak (çakırkeyif baylara özgü olan o tiz, paytak sesle) bir şarkı tutturunca hemen hemen yaldızlı sedef kabuğunun altındaki çalgıcılarınkine yakın sayıda dinleyici topladı; bol bol da alkışlandı.

Birisi, "Yaşşa be şişko!" diye bağırdı. Bir başkası, "Gene söyle, bülbülüm benim!" dedi. Bir üçüncüsü, "Tam ip cambazı olacak herif!" diye bağırınca locadaki kızların eli ayağı titredi; George Osborne'un da tepesi attı.

George, "Tanrı aşkına, Jos, toparlan, gidelim!" dedi ve kızlar o an ayağa kalktılar.

Şu anda aslanlar gibi yürekli olan Jos, "Gitme, benim canımın canı, biricik sevgilim gitme!" diyerek Rebecca'nın beline sarıldı.

Rebecca şaşaladı ama kaçamadı. Dışarıdaki kahkahalar deminkinin iki katına çıkmıştı. Jos durmadan içiyor, Rebecca'ya kur yapıp şarkı söylerken seyircilerine de centilmence kadeh kaldırıp göz kırpmaktan geri kalmıyor, herkesi locaya buyur edip içkiden payını almaya çağırıyordu.

Tam George Osborne bu çağrıdan yararlanmak isteyen yüksek çizmeli bir beyefendiyi yumrukla yere yıkmak

ve ister istemez bir karışıklık çıkarmak üzereyken, büyük bir şans eseri olarak o sırada parkta dolaşan Dobbin adında birisi locanın önünde belirdi. "Savulun, sersemler!" diyerek kalabalığı şöyle bir omuzlayıp dağıttı ve büyük bir üzgünlük ve heyecanla içeri daldı.

Osborne, "Vay canına be, Dobbin! Nerelerdeydin?" diye arkadaşının kolundaki beyaz kaşmir şalı alıp Amelia'nın omzuna sardı. "Kuzum bir işe yara da şu bizim Jos'un gereğine bak. Ben de kızları hemen arabaya götüreyim."

Jos bu sözlere karşı çıkmak üzereydi ki Osborne onu parmağının ucuyla dürterek gene yerine yıktı, sonra kızları arabaya kaçırdı. Jos onların ardından parmaklarının ucuyla öpücükler yolluyor ve "Tanrı'ya emanet olun! Çok yaşayın!" diyordu. Hıçkırık da tutmuştu. Gene de Yüzbaşı Dobbin'in ellerine sarıldı ve gözlerinden yaşlar akarak ona gönlünün en gizli sırlarını açıkladı. Az önce locadan çıkmış olan şu kıza tapınıyordu; yazık ki yaptığı kabalıklarla onun kalbini kırmıştı. Ama yarın sabah onunla evlenecek, Hanover Meydanı'ndaki St. George Kilisesi'nde nikâh kıydırtacaktı. Hemen Lambeth'e gidip Cantenbury başpiskoposunun kapısını çalarak nikâh kıymaya hazır bulunmasını söyleyecekti. Yapacaktı bunu, anasını sattığım!

Yüzbaşı Dobbin onun bu sözlerinden esinlenip kurnazlığını kullanarak, bir an önce Lambeth'e gitmelerini önerdi ve sokağa çıktıkları zaman Jos'u hiç uğraşmadan bir faytona atıp evine götürdü.

ꕥ

George Osborne kızları kazasız belasız evlerine bıraktı. Sonra Russell Meydanı'ndan karşıya geçerken öyle bir gülmeye başladı ki gece bekçisi şaşırıp kaldı. Amelia merdivenden yukarı çıkarken arkadaşından yana üzgün üzgün bakıyordu. Sonra onu öptü ve başkaca bir şey söylemeden

odasına girip yattı. Rebecca içinden, "Yarın evlenmeyi önermesi gerek," diye düşünmekteydi. "Bana dört kez, canım, cicim, canımım içi, dedi. Amelia'nın gözü önünde elimi sıktı. Yarın önerisini yapması şart."

Amelia da böyle düşünüyordu. Bu arada gelinin nedimesi olarak giyeceği elbiseyi, küçük görümcesine vereceği armağanları ve sonradan, kendisinin başrolü oynayacağı başka bir düğünü de aklından geçirdiğinden hiç kuşkumuz yok.

Ah, toy, saf yaratıklar! Vauxhall bölünün etkisini siz nereden bileceksiniz? Bu bölün ertesi sabah yarattığı baş ağrısını nereden bileceksiniz? Şu kadarına bir erkek olarak kalıbımı basabilirim: Vauxhall bölünün insana verdiği baş ağrısının üstüne yoktur! Aradan yirmi yıl geçti, ben gene de iki bardak Vauxhall bölünün etkisini unutmuş değilim. Oysa karaciğerinden rahatsız olan Jos Sedley koskoca bir kaseyi tek başına bitirmişti.

Ertesi sabah, Rebecca'nın kendi mutluluğunun üstüne doğacağını umduğu güneş, Jos'u, kalemin yazmaktan çekindiği acılar içinde kıvranır buldu. Maden sodası henüz icat edilmemişti. İnanılır gibi değil ama o günlerde baylarımız, bir gece önceki içkinin etkilerine karşı ilaç olarak yalnızca bira kullanırlardı. İşte George Osborne da Jos Sedley'i kanepenin üstünde, elinde bir bardak birayla inim inim inler durumda buldu. Yüzbaşı Dobbin daha önce gelmiş, hastanın hizmetini görüyordu. İki subay önce dün gecenin işaretçisine, sonra birbirlerine baktılar ve bıyık altından, "Vah, vah," dercesine gülümsediler. Her zaman alabildiğine ciddi, resmi ve asık suratlı olan uşak bile zavallı efendisine baktıkça sırıtmaktan kendini alamıyordu.

"Bay Sedley dün gece pek ateşliydi, gözü dönmüş gibiydi," diyerek George Osborne'un kulağına fısıldadı. "Arabacıyla dövüşmeye kalkıştı. Tanrı yüzbaşımdan razı olsun; efendimi çocuk gibi kucaklayıp yukarı taşıdı." Bay

Brush'un yüzünden, belirsiz bir gülümseme uçup gitti. Sonra uşak gene o her zamanki okunmaz ciddiliğine bürünerek, "Bay Osborne geldi efendim," diye yeni geleni efendisine haber verdi.

Bay Osborne hastayı şöyle bir süzerek, "Nasılsın bakalım Sedley?" diye sordu. "Kırığın çıkığın yok ya umarım? Aşağıda kafası sargılı, gözü morarmış bir arabacı var; davacıyım diye tutturmuş."

"Nasıl davacıymış yani?" diye Jos ölgün bir sesle sordu.

"Dün gece adamcağıza dayak attın da! Öyle değil mi, Dobbin? Yaman yumrukluyordun, dostum. Gece bekçisi bile pek beğenmiş. İnanmazsan Dobbin'e sor."

Dobbin, "Doğru söylüyor, arabacıyla dalaştın," dedi. "Yatıştırmakta güçlük çektik."

"Ya o Vauxhall'daki beyaz ceketli adam! Jos onu nasıl da yumruk yağmuruna tuttu ha? Kadınlar nasıl çığlığı bastılar! İnan dostum, bayıldım sana. Ben de siz sivilleri pısırık sanırdım. Meğer aldanmışım. Artık sen kafayı bulduğun zaman karşına çıkmamaya çalışacağım Jos."

Jos kanepenin üstünden, "Tepem attı mı kimse beni tutamaz," dedi ve yüzünü öyle tasalı, öyle gülünç bir biçimde buruşturdu ki yanındaki iki subay kendilerini artık tutamayarak kahkahayı bastılar.

George Osborne arkadaşının bu süngüsü düşük durumundan, gözünün yaşına bakmaksızın yararlandı. Jos ile Rebecca'nın evlenmeleri konusu çoktandır kafasını kurcalamaktaydı. Kendisinin kız alacağı aileden birinin kötü bir evlilik yaparak ne idüğü belirsiz bir mürebbiye parçasıyla evlenmesine içi hiç razı gelmiyordu.

"Kimse tutamazmış!" diye dudak büktü. "Zavallı dostum! Yahu, ayakta bile duramıyordun be! Kendin ağlıyordun ama tüm parktakileri gülmekten kırdın geçirdin. İyice romantikleşmiştin Jos. Şarkı söyleyişin aklında değil mi?"

"Ne şarkısı?"

"Bir sevda şarkısı. Sonra da Rosa mı, Rebecca mı, her kimse... Hani şu Amelia'nın küçük arkadaşı... Ona, canım, cicim, ciğerim filan diyordun."

Sonra Osborne insafsız bir gülüşle Jos'un elini tuttu ve Dobbin'in "Taş yürekli olma, George" diye yalvarmalarına kulak asmadan, dün geceki sahneyi yeniden canlandırdı.

Hastayı Dr. Gallop'un ellerine bırakarak dışarı çıktıkları zaman Osborne, Yüzbaşı Dobbin'in çıkışmasına karşılık, "Neden acıyacakmışım ona?" diye sordu. "Bizi elâlemin maskarası yapmaya ne hakkı vardı? Sonra herkesin önünde Jos'a göz süzüp iç çekerek kur yapan bu küçük hanım da kim oluyor kuzum? Sedley'ler zaten çok parlak bir aile değil. Bir de bu kız aralarına girerse iyice gözden düşecekler. Ben geniş düşünceli insanımdır. Ama gene de onuruma düşkünüm doğrusu. Çizmeden yukarı çıkmayı sevmem. O da yerini bilsin. Yoksa Jos'un kendini şimdikinden de gülünç bir duruma düşürmesini önlemeyi ben boynuma borç bilirim. Bu yüzden ona ayağını denk almasını, kızın onu hakaret yüzünden mahkemeye verebileceğini söyledim."

Dobbin onunla pek eş düşüncede değildi. Gene de, "Sen bilirsin," dedi. "Sen oldum olası tutucusundur. Ailen de İngiltere'nin en eski soylarından biri ama..."

Teğmen Osborne, "Gel, gidip kızları görelim," diye onun sözünü kesti. "İstersen Miss Sharp'a sen kur yap."

Ama Yüzbaşı Dobbin onunla birlikte Russell Meydanı'na gitmek istemedi. George Osborne da Southampton Row'dan aşağı inerken Sedley'lerin köşkünün iki ayrı katından iki ayrı kafanın dışarı uzanmış bakmakta olduğunu görünce güldü. Miss Amelia salonun balkonunda, meydanlığın karşı yanına doğru bakarak teğmenin yolunu gözlemekte, Rebecca da üst kattaki küçük yatak odası penceresinden Bay Joseph'in gelmesini beklemekteydi.

Genç teğmen Amelia'ya, "Arkadaşının gözleri yolda ama boşuna; kimse gelmeyecek," dedi ve büyük bir keyifle gülerek Joseph'in perişan durumunu anlattı.

Amelia tasalı bir yüzle, "Çok taş yüreklisin George," dedi.

Ama genç adam onun üzüntülü haline daha da güldü. Dün akşamki olayı çok komik buluyordu. Biraz sonra Rebecca aşağı indiğinde George ona da, çekiciliğinin erkekler üstündeki etkisi konusunda epey takıldı.

"Ah, Miss Sharp, onu bu sabah görebilseydiniz! Çiçekli sabahlığıyla nasıl da inleyerek kıvranıyordu. Dilini doktoruna uzatıp, aa, deyişini görmeliydiniz!"

Rebecca, "Kimi?" diye sordu.

"Kimi mi? Kimi ha? Kimi olacak, Yüzbaşı Dobbin'i elbet! Dün gece hepimizin candan ve yakından ilgilendiğimiz Yüzbaşı Dobbin."

Amelia kıpkırmızı kesilerek, "Çok ayıp oldu," diye kekeledi. "B... ben onu... Doğrusu... Unuttum gitti."

Osborne hep gülerek, "Unutursun ya!" dedi. "Zaten onu her dakika düşünmeni ben istemem, Amelia. Öyle değil mi Miss Sharp?"

Miss Sharp başını kibirle arkaya doğru atarak, "Geçen gece sofrada şarap bardağını devirmesi dışında yüzbaşıyla hiç ilgilenmedim," dedi.

"Çok güzel Miss Sharp. Bunu kendisine söylerim."

Rebecca bu genç subayı dinledikçe kuşku ve güvensizliğe kapılmaya başlamıştı. Osborne işin farkında değildi ama genç kız, "Bu adam benimle dalga geçiyor demek," diye düşünüyordu. "Joseph'i de böyle alaya aldı mı acaba? Sakın onu ürkütmüş olmasın! Belki de Joseph benim yüzüme bakamayacağını düşünüyor, belki de gelmeyecek." Gözlerine bir donukluk, yüreğine bir çarpıntı gelmişti.

Elinden geldiğince saf saf gülümseyerek, "Çok şakacısınız teğmenim," dedi. "Her işi şakaya vurun; vurun bakalım. Nasılsa beni savunabilecek kimsem yok."

Ve oradan uzaklaştı. Onun arkasından bakan George Osborne, Amelia'nın sitemli gözlerini de yüzünde hissedince, bu savunmasız yaratığı gereksiz yere yaraladığı için ufak bir iç sızısı duymaktan kendini alamadı.

"Canım Amelia'm," diye mırıldandı. "Senin iyiliğinin, yufka yürekliliğinin sonu yok. Dünyayı tanımıyorsun sen daha. Bense tanıyorum. Arkadaşın Rebecca yerini bilmeli."

"Sence şimdi bizim Jos..."

"Yemin ederim, sevgilim, bilmiyorum. Olabilir de olmayabilir de. Ben Jos'a söz geçiremem ki! Tek bildiğim, kendisi kibirli, sersem herifin biri, küçük arkadaşını da dün gece yerin dibine geçirdi. Canımmış! Ciğerimmiş! Canımın içiymiş! Bakın hele!" George gene kahkahalarla gülmeye başlamıştı. Öyle içten gülüyordu ki Amelia da kendini tutamayarak güldü.

Akşam oldu; Jos gözükmedi. Ne var ki Amelia artık kaygısızdı. Ağabeyinin evine bir uşak göndermiş, ondaki bir kitabı isteterek hatırını sordurtmuştu. Uşak geri gelince Bay Joseph'in yatakta hasta yattığını, doktorun çağırtılmış olduğunu bildirmişti. Amelia, "Yarın gelir artık," diye düşünüyordu. Gene de bu konuda Rebecca'ya tek söz söyleyecek yüreği yoktu. Rebecca da o gün ve o gece konuyla ilgili hiçbir şey söylemedi.

Ertesi gün sabahtan, iki kız oturmuş nakış işler, roman okur ya da mektup yazar gibi yaparlarken uşak Sambo o her zamanki cana yakın gülümseyişiyle içeri girdi. Koltuğunun altında yassı bir paket, elindeki gümüş tepsinin içinde de bir mektup vardı.

"Bay Jos'tan size mektup Miss Amelia," dedi.

Ah, Amelia mektubu açarken nasıl da titriyordu! Mektup şöyleydi:

"Sevgili Amelia -sana *Ormanın Yetimleri*'ni gönderiyorum. Dün çok hasta olduğumdan gelemedim. Bugün de Cheltenham'a gidiyorum. Eğer elinden gelirse iyi yürekli

Miss Sharp'tan benim adıma özür dileyiver. Kuzum beni bağışlasın. Vauxhall'da ne yaptım, ne söyledimse hepsini unutsun. Sağlık durumum çok sarsıldı. Yerine gelir gelmez birkaç aylığına İskoçya'ya gideceğim.

Seni seven ağabeyin, Jos Sedley."

Bu, ölüm hükmüydü! Her şey bitmişti. Amelia arkadaşının o solgun yüzüne ve alev alev yanan gözlerine bakamayarak mektubu onun kucağına bırakıp yukarı, kendi odasına çıktı; yüreciği sökülürcesine ağladı, ağladı...

Biraz sonra kâhya kadın Bayan Blenkinsop onu orada buldu ve avutmaya çalıştı:

"İçinize böyle bir dert etmeyin, küçük hanım. Size söylemek istemezdim ama bizler onu artık hiç sevmez olduk. Anneciğinin mektuplarını açıp okuduğunu ben kendi gözlerimle gördüm. Pinner de senin çekmecelerini karıştırırken kaç kez görmüş. Senin de beyaz kurdeleni alıp kendi bavuluna koyduğunu söylüyor."

Amelia, "Onu Miss Sharp'a ben verdim," dedi.

Ama bu, kâhya kadının düşüncesini değiştirmedi. Oda hizmetçisini gördüğünde,

"Zaten bu mürebbiye milletinden oldum olası pirelenirim," diye fikir yürüttü. "Hanımefendiler gibi türlü çeşitli poz keserler ama aldıkları maaş senin benim maaşımdan yüksek değildir."

Şimdi evin içinde, zavallı Amelia'dan başka herkes Rebecca'nın artık gitmesi, hem de bir an önce gitmesi gerektiğini düşünür olmuştu. İyi yürekli Amelia tüm çekmecelerini, dolaplarını, kutu, sepet ve sandıklarını gözden geçirdi ve Rebecca için bir yığın süs ve giyim eşyası ayırdı. Ona her yaş gününde yaşının sayısınca altın vereceğini söylemiş olan babasına gitti, bu cömert İngiliz tüccarından, altınları kendisinin yerine Rebecca'ya vermesini istedi. Nasılsa kendisinin her şeyi vardı. Rebecca'nınsa her şeyi eksikti. Amelia, George Osborne'dan bile bağış kopardı.

Aslında zengin yürekli bir genç olan George hiç direnmeden Bond Sokağı'na gitti ve bulabildiği en şık, en pahalı şapkayla yelek ceket takımını aldı. Amelia kocaman kutuyu övünçle arkadaşına göstererek, "Bak, Rebeccacığım, George sana ne almış!" dedi. "Ne ince zevkli çocuk! Dünyada bir eşi yoktur doğrusu!"

Rebecca, "Yoktur ya!" diye karşılık verdi. "Eksik olmasın!" İçindense, "Evlenmeme George Osborne engel oldu," diye geçiriyor ve teğmeni ona göre seviyordu.

Ayrılış hazırlıklarını büyük bir serinkanlılık içinde yaptı; yufka yürekli Ameliacığın tüm armağanlarını, tam gereken dozda birer duralama ve isteksizlikten sonra alıp kabul etti. Bayan Sedley'i ölünceye dek şükranla anacağını söylemekten geri kalmamakla birlikte pek rahatsız etmemeye çalışıyordu. Çünkü kadıncağız utanmış duruma düşmüş, Rebecca'yla karşılaşmamak istediği belliydi. Bay Sedley para kesesini çıkardığı zaman genç kız onun elini öptü ve onu gelecekte de her zaman yakın dostu ve koruyucusu olarak düşünmek için izin istedi. Bu tutumu öylesine iç sızlatıcıydı ki yaşlı tüccar nerdeyse onun adına yirmi altınlık bir çek yazıyordu. Ama neyse, duygularını baskı altına almayı başarabildi. Arabası kapıda bekliyordu. Bay Sedley,

"Tanrıya emanet ol, yavrum. Londra'ya her inişinde bekleriz," diyerek yürüdü. "James, Mansion House'a çek."

Sıra en son Amelia'dan ayrılmaya gelmişti. Bu tablonun üstüne bir peçe örtmek istiyorum. Oynayanlardan birinin tepeden tırnağa candan, öbürünün salt yapmacık olduğu bir sahneden, kucaklaşmaların, nane ruhlarının, gözyaşlarının bol bol kullanılmasından sonra Rebecca'yla Amelia ayrıldılar. Amelia arkadaşını ömür boyu seveceğine yeminler ediyordu.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kraliçenin Crawley'si ile Sir Crawley

18.. yılındaki Saraylılar Kılavuzu'nda, "C"harfiyle başlayan adların en saygınlarından biri, Crawley adıydı: Sir Pitt, Baronet, Büyük Gaunt Sokağı, Londra ve Kraliçe'nin Crawley'si Konağı, Hants. Bu şerefli ad yıllardan beri aralıksız olarak parlamenterler listesinde de kendini gösteriyordu.

Kraliçenin Crawley'si kasabasının tarihçesini şöyle anlatırlar: Kraliçe Elizabeth gezintilerinin birinde Crawley köyünde konaklar. O zamanki Sir Crawley'nin (sivri sakallı, düzgün bacaklı, yakışıklı bir bay) kendine sunduğu çok güzel Hampshire birasının tadını öyle sever ki Crawley'nin o an kasaba yapılmasını ve Parlamento'ya iki temsilci göndermesini ferman verir. Kasabanın adı da bu şahane ziyaretten ötürü, Kraliçenin Crawley'si olarak kalır.

Gerçi aradan geçen yıllar ve bu yılların imparatorluklar, kentler, kasabalar üstünde yarattığı değişimler yüzünden Kraliçenin Crawley'si artık eskisi gibi kalabalık ve cı-

vıl cıvıl bir yer değildi. Hatta kasabanın çökmek üzere olduğunu söyleyenler vardı ama Sir Pitt her zamanki ince, tatlı konuşmasıyla pek haklı olarak,

"Çökmek mi? Nah sana!" derdi. "Sen onu dedemin külâhına anlat! Bana yılda temiz bin beş yüz altın bırakıyor ya."

Adını büyük halkçı Başbakan Pitt'ten almış olan Sir Pitt Crawley, Kral II. George zamanında Ölçüler ve Mühürler Ofisi'nin başında bulunan Sir Walpole Crawley'nin oğluydu. Çağın birçok saygıdeğer vatandaşı gibi Sir Walpole da zimmetine para geçirmek suçundan yargılanmıştı. Kendisinin, John Churchill Crawley'nin oğlu olduğunu söylemenin bilmem gereği var mı? Kraliçenin Crawley'sinde asılı duran soyağacında, Kral I. James'in zamanında yaşamış olan Crawley'nin oğlu Charles Stuart (ki sonradan Kurukemik Crawley adıyla anılacaktı) ve Kraliçe Elizabeth'in Sir Crawley'si de yer alır. Kraliçenin Sir Crawley'si tablonun önünde, çatal sakalı ve zırhıyla görülmekte, soyağacı da onun yelek cebinden filiz sürmektedir. Bu öykümüze konu olan Sir Pitt'in yanı başında erkek kardeşi Papaz Bute Crawley'i ve ailenin kadınlı erkekli birçok bireyini görebiliriz.

Sir Pitt ilk olarak Lord Binkie'nin altıncı kızı Grizzel'le evlenmişti. Grizzel'den iki oğlu oldu: Adını büyük halkçı başbakan kadar babasından da almış olan Pitt'le Galya Prensi'nin arkadaşının adını taşıyan Rawdon Crawley. Leydi'sinin ölümünden uzun yıllar sonra Sir Pitt ikinci kez dünya evine girmiş ve Mudbury köyünden Bay G. Dawson'ın kızı Rosa'yla evlenmişti. Rosa'dan iki kızı vardı. İşte Rebecca Sharp şimdi bu iki kızın mürebbiyesi olacaktı. Onun Russell Meydanı'ndaki çevreden çıkınca çok daha yüksek ve seçkin bir çevreye gireceğini yakında göreceğiz.

Rebecca öğrencilerinin kendini beklediğini, eski bir zarfın arkasına yazılmış olan şöyle bir pusulayla öğrenmişti:

"Sir Pitt Crawley, Miss Sharp'la eşyasının salı günü burda olmasını diliyor. Çünkü yarın sabah erkenden Kraliçenin Crawley'sine gidiyorum.

Büyük Gaunt Sokağı."

Rebecca, bilebildiği kadarıyla, ömründe hiç baronet görmemişti. Bu yüzden Amelia'dan ayrılıp iyi yürekli Bay Sedley'in keseyle verdiği altınları saydıktan ve gözlerini kuruladıktan sonra (ki bunları araba köşeyi döner dönmez yapıp bitirmişti) baronet unvanı taşıyan bir adamın neye benzeyeceğini gözünün önünde canlandırmaya çalıştı: "Göğsüne yıldızlı nişan mı takıyor acaba? Yoksa yalnızca lordlar mı yıldızlı nişan takar? Ama ne olsa saraylılar gibi fırfırlı gömlekler çok şık kostümler giyiniyordur; saçını da Covent Garden Tiyatrosu'ndan Bay Wroughton'unki gibi azıcık pudralıyordur sanırım. Kim bilir burnu nasıl havadadır; bana nasıl tepeden bakacaktır! Ne yapalım, başa gelen çekilir. Hiç değilse görgüsüz tüccar takımından kurtulup soylular arasına gireceğim..." Russell Meydanı'ndaki dostlarını, öyküdeki hani erişemediği üzüme koruk diyen ünlü tilkinin duygularıyla eleştirmeye koyuldu.

Gaunt Meydanı'ndan Büyük Gaunt Sokağı'na sapmış olan araba en sonunda, iki yüksek, karanlık evin ortasındaki yüksek, karanlık bir üçüncü evin önünde durdu. Sir Pitt'in köşkünün ilk katındaki pencereler kapalı, panjurlar eski gazetelerle örtülü duruyordu. Yalnızca yemek odasının pencereleri hafifçe aralıktı.

Rebecca'yı Russell Meydanı'ndan getirmiş olan uşak John kapıyı çalmak için arabadan inmek zahmetine katlanmadı: Sokaktan geçen bir sütçü çocuğu çağırarak bu işi ona gördürdü. Çıngırak çalınca yemek odasındaki panjurların arasından bir kafa dışarı uzandı. Biraz sonra koyu dizlik ve tozluğu olan bir pantolonla pis bir ceket giymiş ve kıllı boynuna partal, leş gibi bir eşarp sarmış olan parıl

parıl dazlak kafalı, sırıtkan kırmızı yüzlü, kurşuni boncuk gözlü bir adam kapıyı açtı.

John oturduğu yerden, "Sir Pitt Crawley'nin evi burası mı?" diye sordu.

Kapıdaki adam, "Hıı," diye baş salladı.

"Şu bavulla sandığı alıver bakalım."

"Kendin indir," dedi adam.

"Anlamıyor musun atlarımı bırakamam! Hadi, al şunları aslanım. Küçük hanım sana bahşiş verecek!" John at kişnemesini andıran bir gülüşle güldü. Rebecca'ya karşı saygılı davranmak gereğini duymuyordu çünkü genç kız artık Sedley'lerden ayrılmış ve ayrılırken bahşiş de vermemişti.

Dazlak kafalı adam ellerini ceplerinden çıkararak ilerledi, sandığı omzuna aldı ve eve taşıdı.

Rebecca hışımla arabadan inerek, "Lütfen şu bavulla sepeti al ve kapıyı aç John," dedi. "Bay Sedley'e mektup yazıp bana gösterdiğin saygısızlığı anlatacağım."

Uşak John, "Ben olsam yazmazdım," diye karşılık verdi. "Bir şey unutmadınız ya, Bayan? Miss Amelia'nın küçülen elbiselerinin hepsini aldınız mı? Güzel! Siz almasaydınız oda hizmetçisi alacaktı da. Sırtınızda paralansın. Kapıyı kapatıver, ahbap. Boşuna da umutlanma. Bu bayanın kimseye yararı dokunmaz. Varsa yoksa kendisi! Dağlara taşlara!"

Böyle diyerek Bay Sedley'in arabacısı arabayı sürdü ve oradan uzaklaştı. İşin doğrusunu ararsanız John biraz önce lafını ettiği oda hizmetçisiyle sevişiyordu ve onun hakkı saydığı giysilerden yoksun kalmasına içi razı değildi.

Rebecca dazlak kafalı kişinin buyruğu üzerine yemek odasına girdi. Burası ıssız ve iç karartıcı bir görünümdeydi. Sahipleri yazlıkta olan kent evlerinin odaları çoğunlukla böyledir, zaten: Uzaktakilerin yasını tutuyorlar sanırsınız. Türk halısı rulo olup büfenin altına girmiş, somurt-

makta; tablolar yüzlerini kahverengi kâğıtların altına gizlemiş, avizeler bez torbalarının içinde ışıksız; pencere ve perdeler eski, sarı gazete sayfalarının ardında görünmez olmuş... Sir Walpole Crawley'nin mermer büstü loş köşesinden çıplak odayı süzüyor, sandalyeler üst üste bindirilip duvar diplerine dizilmiş...

Neyse ki şöminenin başında yuvarlak bir masayla iki mutfak sandalyesi, bir de iyice eski ateş maşası göze çarpıyordu. Sönmeye yüz tutmuş, ölgün ateşin üstünde de saplı, küçük bir bakraç vardı. Masanın üstünde biraz peynir ekmek, teneke bir şamdan ve bir sürahi içinde biraz siyah şarap.

"Karnınızı doyurup da gelmiş olmalısınız. Çok sıcak değil ya burası? Biraz bira alır mısınız?"

Rebecca şahane bir gururla, "Sir Pitt Crawley neredeler?" diye sordu.

"Hih-hih! Sir Pitt Crawley benim işte! Bavulunuzu taşıdım diye bana bahşiş verecektiniz. Alacağım olsun. Öyle değil mi, Bayan Tinker. Miss Sharp, size Bayan Tinker'i tanıştırayım. Bayan mürebbiyeyle Bayan hizmetçi. Hih hih hih!"

Bayan Tinker adını taşıyan kadın tam o sırada elinde bir pipo ve bir külah tütünle içeri girmişti. Bunları ateşin başına oturmuş olan Sir Pitt'e uzattı.

Sir Pitt, "Paranın üstü nerde?" diye sordu. "Sana üç buçuk pens vermiştim, Bayan Tinker. Üstünü uçlan bakalım."

Bayan Tinker, "Al be," diyerek bozuk parayı yere fırlattı. "Mangırların üstünde durmak anca zengin baronetlerin harcıdır zaten."

Sayın Parlamento Üyesi, "Günde bir mangır yılda yedi şilin eder," diye hesap çıkardı. "Yedi şilin de yedi altının bir yıllık faizidir. Aklını başına devşir, koca Tinker: İnsan mangırlarının üstünde durursa altınlar kendiliğinden gelir."

İhtiyar kadın somurtuk bir yüzle Rebecca'ya doğru dönerek, "Hiç kuşkunuz olmasın, Sir Pitt Crawley'nin ta kendisini görüyorsunuz," diye söylendi. "Çünkü ondan başkası mangır saymaz. Çok geçmeden siz de öğrenirsiniz ya."

Yaşlı adam nazik bir gülüşle, "Buna karşın beni seveceksiniz, Miss Sharp," dedi. "Ne yapayım; haksever olmayı açık elli olmaktan daha üstün tutuyorum."

Tinker, "Ömründe kimseye bir mangır bile vermemiştir," diye homurdandı.

"Hiçbir zaman! Ölünceye dek de vermeyeceğim. Çünkü ilkelerime aykırıdır. Tinker, oturmak istiyorsan git, mutfaktan bir sandalye daha getir. İki lokma bir şey yiyelim."

Sofraya oturulduğu zaman baronet tencereden bir parça iskembeyle bir baş soğan çıkardı. İkiye böldü ve Bayan Tinker'le paylaştı.

"Miss Sharp, ben burda yokken Bayan Tinker'e yemek için ek ücret öderim. Ama ben burdayken kendisini soframa alırım. Kah kah kah! Miss Sharp'ın karnını doyurup geldiğine pek sevindim; sen de sevindin mi, Tink?"

Sonra efendiyle hizmetçi kadın gerçekten "iki lokma bir şey" yemeye giriştiler.

Yemekten sonra Sir Pitt Crawley piposunu tüttürmeye koyuldu. Ortalık iyice kararduğı zaman da teneke şamdandaki ucuz mumu yaktı. Dipsiz ambara benzeyen cebinden bir tomar kâğıt çıkartarak okuyup sıralamaya başladı.

"Bir mahkeme işine bakmak için kente indim güzelim," dedi. "Bu sayede yarın güzel bir yol arkadaşıyla birlikte yolculuk edebileceğim."

Bayan Tinker şarap sürahisini eline alarak, "Mahkeme işleri hiç bitmez ki zaten!" diye burun kıvırdı.

Baronet, "İçin için, herkes içsin," dedi. "Evet güzelim, Tinker doğru söylüyor. İngiltere'de benim kadar dava ka-

zanıp kaybetmiş adam yoktur. İşte bak: Davacı: Crawley, Baronet. Davalı: Snaffle. Onu dümdüz etmezsem bana da Pitt Crawley demesinler. Sonra şu; Davacı: Podde; Davalı: Crawley, Baronet... Davacı: Snaily köyü, Davalı: Crawley, Baronet... Toprakların kamu malı olduğunu nasıl kanıtlayacaklar bakalım! Alınlarını karışlarım! Bütün o topraklar benim malımdır. Bin altın masraf edecek bile olsam bunu ortaya koyacağım. İstersen bu evrakı gözden geçirebilirsin, güzelim. Yazın düzgün müdür? Kraliçenin Crawley'sine gidince senden çok yararlanacağım. Bunu böyle bilesin, Miss Sharp. Anneciğim öldü öleli bir yardımcının yokluğunu duyar oldum."

Tinker, "Anası da, işte bunun gibiydi," dedi. "Alışveriş ettiği kaç esnaf varsa, hepsini dava ederdi. Dört yılda tam kırk sekiz tane erkek uşak kovdu!"

Baronet sade bir dille, "Sıkıydı, çok sıkı," diye başını salladı. "Gelgelelim benim için paha biçilmez bir yardımcıydı. Beni kâtip tutmak masrafından kurtarırdı."

Konuşma böyle, aile işlerini ortaya döker anlamda sürdü gitti. Rebecca çok eğleniyordu. Sir Pitt Crawley, iyi ya da kötü, hiçbir huyunu gizlemeden, hep kendini anlatıyordu. Kâh kibar Londra şivesiyle, kâh en kaba Hampshire ağzıyla, uzun uzun konuştu. Sonra Miss Sharp'a saat beşte hazır olmasını bildirerek iyi geceler diledi.

"Bu gece Tinker'la birlikte yatacaksın," dedi. "Yatak büyüktür; ikiniz de sığarsınız. Leydi Crawley o karyolada öldü. İyi uykular."

Sir Pitt bu yürek ferahlatıcı dilekten sonra çekildi. Yüzü gülmez Tinker da, elinde şamdan, Rebecca'nın önü sıra çıplak mermer merdivenden yukarı çıktı. Tokmakları kâğıtlara sarılmış olan karanlık salon kapılarının önünden geçtiler ve Leydi Crawley'nin son uykusuna dalmış olduğu geniş yatak odasına girdiler. Bu oda ve içindeki karyola öy-

lesine karanlık ve kasvetliydi ki Leydi Crawley'nin hortlağının hâlâ burada dolaştığını söyleseler inanırdınız!

Gelgelelim Rebecca odayı büyük bir keyifle inceledi. Hizmetçi kadın dua ederken o, kocaman gömme dolaplarla gardıropların içine baktı. Çekmeceleri de açmaya çalıştı ama hepsi kilitliydi. Sonra duvardaki sıkıcı resimlerle tuvalet masanının üstündeki eşyaları gözden geçirdi.

Bayan Tinker, "Vicdanım rahat olmasa şu gördüğün karyolada kafamı kesseler yatmazdım, Miss," dedi.

Rebecca, "Bu karyolaya bizden başka yarım düzine de hortlak sığar," diye güldü. "Canım Bayan Tinker, hadi bana Leydi Crawley'le Sir Pitt'i anlat, e mi? Herkesi anlat bana!"

Ama emektar Tinker bu küçük sorgu meleğinin sorguya çekebileceği kadınlardan değildi! Yatağın konuşmak değil yatmak için yaratıldığını belirterek kendi köşesine büzüldü ve ancak vicdanı temiz olanların çıkarabileceği bir horultu tutturdu.

Rebecca ise yattığı yerde uzun zaman uyanık kaldı. Yarını, eşiğinden adımını atmış olduğu yeni dünyayı ve bu dünyada başarı kazanıp kazanamayacağını düşünüyordu. Mum titrek bir ışıkla pırpır yanmaktaydı. Şömine duvarın üzerine dev gibi, kapkara bir gölge düşürmüştü. Leydi Hazretleri'nin ölmezden önce yarıya dek işlemiş olduğu gergef ve iki aile resmi bu gölgenin içinde kalmıştı. Resimlerden biri kolej cübbeli, öbürü kırmızı subay ceketli birer delikanlıyı gösteriyordu. Rebecca uykuya daldığı zaman rüyasında subay üniformalısını görmeye niyet etti...

Büyük Gaunt Sokağı'nı bile neşeye boğan gül pembe bir yaz sabahı, saat dörtte Sir Pitt, koca Tinker'la yatak arkadaşını uyandırdı. Genç kıza yolculuk için hazırlanmasını söyledikten sonra gidip sokak kapısının (tangırtısı uykulu sokak boyunca yankılar uyandıran) demirlerini çekti, kilidini açtı. Sonra Oxford Sokağı'nın başına giderek orada

bekleyen kira arabalarından birini çağırdı. Arabacı, meyhaneden sendeleyerek dönen genç bir hovarda, sarhoşluğun verdiği açık ellilikle bol para verir diye umduğu için Swallow Sokağı'nın yakınında durmuştu.

Bu umutların kökünden yıkıldığını, kentin merkezine götürdüğü sayın Baronet'ten bir kuruş bile bahşiş koparamadığını söylemenin gereği yok sanıyoruz. Kent dışı posta arabasına aktarma yapılacak olan durağa geldikleri zaman arabacı Rebecca'nın eşyasını sokağa atarcasına bıraktı. Bir yandan da müşterisini karakola şikâyet edeceğini söyleyip duruyordu.

Oradaki seyislerden biri, "Vazgeç ahbap," dedi. "Karşında Sir Pitt Crawley var."

Baronet, "İyi dedin Joe," diye güldü. "Beni kazıklayacak babayiğit daha anasının karnından doğmadı! Varsa karşıma çıksın; görmek isterim."

Joe, "Ben de," diye acı acı sırıttı ve Baronet'in eşyalarını şehir dışı arabasının üstüne yerleştirmeye başladı.

Saygıdeğer Parlamento Üyesi bu kez arabacıya dönerek, "Reis, kapalı yeri bana sakla," dedi.

Arabacı, "Baş üstüne, Sir Pitt," diye elini kasketine götürdü ama içinden köpürüyordu çünkü kapalı yeri Cambridge'li genç bir beyefendiye söz vermişti ve ondan yarım altın bahşiş sızdırabileceğini biliyordu.

Cambridge'li genç bay önde oturmak zorunda kalınca suratını nasıl sallandırdı... Sonra Rebecca'nın yanına gelip oturunca nasıl yüzü güldü... Onun dizine nasıl paltosunu sardı ve neşeyle gülüp söylemeye başladı... Astımlı ihtiyar, bir kamu taşıt aracına ilk olarak bindiğini yeminle söyleyen kibarlık budalası hanım (her posta arabasında böyle birisi bulunur), cebinde konyak şişesi taşıyan şişman dul nasıl yerlerini aldılar... Biletçi nasıl hepsinden bilet parası istedi ve yaşlı beyin altı sent verdiği yerde şişman dul nasıl yalnızca beş sent verdi... Araba en sonunda nasıl kalktı ve

yola düzüldü... Hepsini birer birer anlatmanın gereği yok! Ama eski günlerde, tıpkı böyle günlük güneşlik bir havada böyle güzel bir yolculuk yapmış olan yazarınız o eski posta arabalarını içinde tatlı bir sızıyla anmaktan kendini alamıyor. Nerde şimdi o yol ve yolculuğu noktalayan neşeli olaylar? Arabacılarla seyisler şimdi nerelerdedirler, ne iş yaparlar acaba? Ya onların konakladıkları hanlar?

Şimdi kundakta olan ve sevgili okuyucumun çocukları için romanlar yazacağı umulan büyük dâhilerin gözünde posta arabaları ve arabacıları, tıpkı Nineveh'ler ve Aslan Yürekliler gibi bir efsane, tarihten bir sayfa olacak. Geleceğin yazarları posta arabasını geçmişten kalma romantik bir tablo gibi göz önünde canlandıracak: masallardaki atlar kadar göz alıcı ve şahane iki çift beygir. Ah, tüyleri nasıl da parıl parıl parlardı, seyislerin elinden kurtulup yola düzüldükleri zaman... Kuyrukları nasıl sarsılır ve yolun sonunda nazlı adımlarla han avlusuna girdikleri zaman terli sağrılarından nasıl dumanlar tüterdi? Ne yazık! Gece yarısı çalınan borazanı bir daha hiç duymayacağız! Han kapılarının önümüzde ardına değin açıldığını hiç göremeyeceğiz artık!

Ama bu hafif trafalgar arabası bizi nereye götürüyor şimdi? Bir an önce Kraliçenin Crawley'sine inelim de Miss Rebecca Sharp'ın orada neler yaptığını görelim, bakalım.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Özel ve Gizli

Miss Rebecca Sharp'tan Miss Amelia Sedley'e:

"Çok sevgili, çok tatlı Ameliacığım - Ah, en sevgili arkadaşıma bu mektubu yazmak için kalemi elime aldığım şu dakikada yüreğim nasıl acıyla karışık bir sevinçle çarpıyor! Ah, dünle, bugünün arasında ne büyük bir zıtlık var. Şu anda yalnız ve kimsesizim; dün ise evimde, dünya durdukça sevecek olduğum biricik kız kardeşimin yanındaydım.

Beni senden ayıran uğursuz geceyi nasıl gözyaşları ve üzüntüyle geçirdiğimi anlatmayacağım. Salı günü sen yanında annen ve seni çok seven genç subayınla birlikte Parkinslerin balosuna gitmeye hazırlanıyordun. Balodaki kızların en güzelinin sen olduğunu gözümle görmüşçesine biliyorum. Bense eski arabanızla Sir Pitt Crawley'nin kentteki evine geldim. Burada uşak John bana iyice küstah davranıp hakaret etti (parasız ve kimsesiz kişilere hor davranmak yazık ki çok kolay, çok tehlikesizdir), sonra beni

Sir P.'nin yanına bırakıp gitti. O geceyi eski, çirkin bir karyolada eski, çirkin bir hizmetçi kadının yanında geçirdim. Gözüme bir damla bile uyku girmedi.

Sir Pitt hiç de biz aptal kızların, okulda *Cecilia* romanını okurken gözümüzde canlandırdığımız baronetlere benzemiyor. Daha doğrusu o romandaki Lord Orville'e daha az benzeyen birisi düşünülemez. Gözünün önüne yaşlı, tıknaz, kısa boylu, kaba saba ve çok pis bir adam getir; eski püskü giysileri üstünden dökülen, pipo tüttüren ve yiyeceği yemeği bakraç içinde, ateş üstünde kendisi pişiren leş gibi bir ihtiyar. Ağzı taşra şivesine çalıyor. O hizmetçi kadına ve bizi hana kadar getiren arabacıya ağız dolusu küfürler etti.

Sabah şafak sökerken hizmetçi kadınla beni uyandırdı. Handa bindiğimiz arabada beni önce içeri aldı. Sonra, yolda adamakıllı yağmur düşmeye başlayınca, inanır mısınız; beni dışarı çıkmak zorunda bıraktılar. Meğer yolcu arabasının sahibi Sir Pitt'miş. Mudbury'de paralı bir yolcu bindiğinden ben ister istemez açıkta kaldım. Neyse ki Cambridge'li genç bir bey beni paltosuyla sarıp sarmaladı... Eksik olmasın...

Bu beyle bekçi, Sir Pitt'i yakından tanır gibiydiler; iyice alaya alıyorlardı. Onun sıkı elli, paragöz bir adam olduğunu söylediler. Kimseye beş para koklatmaz, diyorlardı. Ben de cimrilik denen şeyden tiksinirim doğrusu!

Her neyse, Mudbury'de dört tane şahane beygire koşulmuş, üstü armalı bir araba bizi bekliyordu. Sonunda, dört mil uzaktaki Kraliçenin Crawley'sine, böyle debdebeyle girdik. Geniş parkın kapısından evin kapısına, bir mil uzunluğunda, iki yanı ağaçlı nefis bir yol uzanıyor. Kapıcı evindeki kadın (sütunların üzerinde Crawley armaları var) demir bahçe kapılarını bize açarken tekrar tekrar diz kırıp selam verdi. Bu kapılar bana iğrenç Chiswick Çıkmazı'ndaki okulun bahçe kapısını andırdı.

Sir Pitt, 'Bu yol bir mil uzunluğundadır,' diye bana bilgi verdi. 'Şu gördüğün ağaçlardan altı bin çekilik odun çıkar, şu içinde. Nasıl? Dile kolay, değil mi?' Taşralı şivesiyle konuşması öyle komikti ki! Yanında Mudbury'de aldığımız Bay Hodson diye biri de vardı. Karşılıklı kerestecilik, ormancılık, çiftlik işlerinden, köylülerden konuşuyorlardı ama çoğundan bir şey anlayamadım. Yok, Sam Miles ruhsatsız avlanırken yakalanmış; yok Peter Bailey sonunda düşkünler yuvasına kaldırılmış. 'Oh olsun!' diyordu Sir Pitt. 'Bailey'ler yüz elli yıldır o çiftliği benden yok pahasına kiralıyorlar.'

Yolda, parktaki ihtiyar karaağaçların arasından yükselen çok güzel bir kilise kulesiyle çimliklerin arasında duran, yüksek bacaları yeşil sarmaşık kaplı, eski bir kırmızı tuğla ev gördüm. Güneş pencerelere vurmuştu. 'Bu sizin köyün kilisesi mi, efendim?' diye sordum.

Sir Pitt. 'Evet, anasını sattığım,' diye yanıtladı. (Ama onun asıl kullandığı küfür öyle ağırdı ki, hayatım!) Sonra Hodson'a dönerek, 'Sevgili kardeşim Bute ne âlemde, bakalım?' diye güldü. Bana da, 'Benim sevgili papaz kadeşim Bute, güzelim' diye açıklamada bulundu. 'Ha! Ha! Ha!'

Hodson da bir kahkaha attı. Sonra ciddileşerek, 'Çok üzgünüm ama iyileşti, Sir Pitt,' dedi. 'Dün kısrağa binmiş dolaşıyordu; bu arada bizim mısır tarlalarını da gözden geçirdi.'

Sir Pitt, 'Mirasını gözden geçirdi, öyle mi, Tanrı belasını versin onun!' diye homurdandı. (Yalnız çok daha ağır bir küfür kullandı). 'İçtiği konyaklar onu ne zaman gebertecek? Herifin hiç ölmeye niyeti yok, galiba!'

Bay Hodson gene güldü. 'Küçük beyler okuldan döndüler. John Scroggins'i öyle bir sopadan geçirdiler ki adamcağız nerdeyse geberiyordu.'

Sir Pitt, 'Ne! Benim ikinci koru bekçimi sopadan geçirdiler ha!' diye gürledi. Ama Bay Hodson, 'Scroggins pa-

paz efendinin toprağındaydı, Sir Pitt,' dedi. Sir Pitt de, eğer papazla adamlarından herhangi birini kendi toprağında yakalarsa sürgüne göndereceğine yeminler etti. Sonra, 'Papaz ruhsatını sattım, Hodson,' diye ekledi. 'Bute'un soyundan kimseye kalmayacak!' Hodson ona yerden göğe hak verdi. Ben de bu konuşmalardan, iki erkek kardeşin arasında geçimsizlik olduğu sonucunu çıkardım. Okuldaki o Scratchley kız kardeşleri biliyorsun ya, nasıl durmadan kavga ederlerdi! Mary Box da her dakika Lovisa Box'u pataklar dururdu!

Biraz sonra Sir Pitt ormanda çalı çırpı toplayan iki oğlan çocuk görünce hemen Hodson'a bir emir verdi. O da arabadan aşağıya atlayıp kırbacını kaldırdığı gibi çocukların üstüne yürüdü. Sir Pitt, 'Vur, Hodson!' diye bağırıyordu. 'Eşek sudan gelinceye dek sakın salıverme, ha! Bok soyları! Sizi deliğe tıktırmazsam bana da Sir Pitt demesinler!' Hodson'un kırbacı zavallı küçüklerin omuzlarında şaklamaya başladı. Burunlarını çeke çeke ağlıyorlardı. Sir Pitt suçluların güvenilir ellerde olduğuna kanaat getirince arabayı konağa çektirtti.

Bütün uşak ve hizmetçiler büyük holde bizi karşılamak için toplanmışlardı. Sonra..."

.....

"Sevgili Amelia, dün gece mektubun burasına gelmiştim ki kapıma pat pat vurulduğunu duydum. Kim gelmiş dersin? Sabahlığı ve gecelik takkesiyle Sir Pitt! Evlere şenlik! Olduğum yerde tor-top büzülmüş, kalmışım! Seninki izin filan istemeden içeri girdiği gibi elimdeki şamdanı çekip aldı. 'Saat on birden sonra mum yakmak yasak, Miss Becky!' dedi. 'Karanlıkta yat artık, yavrum benim!' diye ekledi. 'Her gece gelip şamdanı kendi elimle almamı istemiyorsan saat tam on birde yatağına girersin!' Sonra yanında başuşak Horrocks'la birlikte gülerek uzaklaştı. Bu ziyaretlere bir daha yol açmayacağıma inanabilirsin. Daha

sonra iki kocaman, yırtıcı av köpeğini bahçeye salıverdiler. Hayvanlar sabaha dek bahçeyi fır dönerek aya karşı havlayıp durdular. Sir Pitt, 'Bu köpeklerden birinin adı Cellat,' diyor. 'Çünkü bir adam öldürdü. Kah kah kah!'

Kraliçenin Crawley'si kırmızı tuğladan yapılma, çirkin, eski tarz bir konak. Kraliçe Elizabeth stilinde uzun bacalı, çıkıntılı çatılı bir yer. Önünde, ailenin simgesi olan güvercin ve yılan desenleriyle süslenmiş bir teras var. İlk kattaki büyük salonun yere inen camlı kapıları buraya açılıyor. Ah, canım Amelia, öylesine büyük ve kasvetli bir salon ancak bizim okuduğumuz romanlarda bulunabilir. Şöminesi öyle kocaman ki Miss Pinkerton'ın okulunun yarısını içine alır. Demirlerinin üstünde bütün bir öküz rahat kızartılabilir! Duvarlarda kim bilir kaç kuşak Crawley'nin portreleri asılı! Kimi sakallı, boynu fır fır yakalıklı; kimi kocaman peruklu, sivri pabuçlu, kimi sımsıkı korse ve düz elbise giymekten çomak yutmuşa dönmüş; kimi de bukle bukle saçlı ve hiç korse giymedikleri ortada!...

Salonun bir ucunda kara meşeden yapılma kocaman bir merdiven var. Baktıkça insanın içi kararıyor! Bu iki merdivenin yanında, üstlerine süs olsun diye geyik boynuzu asılmış yüksek kapılar büyük sarı salonla bilardo odasına, kütüphaneye ve sabah güneşi alan odalara açılıyor. Birinci katta en azından yirmi yatak odası olduğunu sanıyorum. Birinin içinde Kraliçe Elizabeth'in yattığı karyola duruyor. Bu sabah yeni öğrencilerim bana bu odaları birer birer gezdirdiler. Panjurların hep kapalı durması bu odalara daha da karanlık ve sıkıcı bir hava veriyor. İnan bana, her kapıyı açışta, içeride bir hortlak görecekmişim gibi geliyordu!

Ders odası ikinci katta. Bir yanda benim yatak odam, öbür yanda öğrencilerimin odası buraya açılıyor. Sonra Sir Pitt'in en büyük oğlu Bay Pitt Crawley ile küçük oğlu Bay Rawdon Crawley'nin daireleri geliyor. Bay Rawdon da,

başka bir tanıdığımız genç gibi subay. Şu sırada alayıyla birlikte uzaklardaymış. Konakta sıkışıklık ve yer darlığı diye bir şey olmadığına inanabilirsin. Bana kalırsa Russell Meydanı'nda oturan tüm ahali burda barınabileceği gibi geriye yer de artar!

Biz geldiğimizden yarım saat sonra büyük yemek çıngırağı çaldı. Hepimiz Leydi Crawley'nin oturduğu küçük salonda toplandık. Kendisi ikinci Leydi Crawley ve benim öğrencim olan iki kızın annesi. Bir demirci ustasının kızıymış. Baronetle evlendiği zaman herkes başına devlet kuşu kondu, demiş. Bir zamanlar güzelmiş, sanırım. Şimdi hep, güzelliğinin geçip gitmesine ağlarmış gibi, gözleri sulu duruyor. Solgun benizli, çıkık omuzlu, sıska bir şey. Ağzını açıp konuşmaktan korkuyor sanki. Üvey oğlu, Sir Pitt'in en büyük çocuğu olan Bay Pitt Crawley onun yanındaydı. Tepeden tırnağa resmi giyinmiş, gösterişli bir ağırbaşlılık içindeydi. O da soluk, sıska bir adam. Çirkin, sessiz, ince bacaklı, çökük göğüslü, yan sakallarıyla saçları saman renginde. Şöminenin üstünde resmi asılan ölmüş anacığının bir kopyası. Hani şu soylu Binkie'lerin kızı olan Griselda.

Leydi Crawley bana doğru ilerleyip elimi tutarak, 'Bay Crawley, size yeni mürebbiyemiz Miss Sharp'ı tanıştırayım,' dedi.

Bay Crawley, 'Yaa!' diyerek başını tek bir kez öne doğru eğdi sonra gene elindeki geniş sayfalı broşürü okumaya devam etti.

Leydi Crawley o sulu kızarık gözleriyle, 'Umarım kızlarıma karşı pek sert davranmazsınız,' dedi.

Büyük kız, 'Aman anne, sen de, neden sert davransın?' diye söylendi. Evin hanımından yana hiçbir korkum olamayacağını o an anladım.

Biraz sonra Kraliçe Elizabeth'in fırfırlarını andırır kocaman, beyaz fırfır yakalı, siyahlar içindeki başuşak, 'Ye-

mek hazır, Mileydi,' dedi. Leydi Hazretleri üvey oğlu Bay Crawley'nin koluna girip önümüze düşerek yemek salonuna yürüdü. Ben de öğrencilerimin ellerinden tutarak onun peşinden gittim. Sir Pitt sofra başına oturmuştu bile. Elinde gümüş bir içki sürahisi vardı ve o da resmi giyimliydi. Yeni getrlerini çıkarmış ve o bücür bacaklarına siyah çorap çekmişti. Büfenin üstü pırıl pırıl antika yemek takımlarıyla kaplıydı; gümüş ve altından kadeh, bardak, tabak ve tepsiler. Sofradaki kaşık, bıçak ve çatallar da gümüştendi. Büfenin iki yanında kanarya rengi üniformalar giymiş kızıl saçlı iki genç uşak duruyordu.

Bay Crawley uzun bir dua okudu; Sir Pitt, 'Amin,' dedi sonra o kocaman gümüş servis tabaklarının kapakları açıldı.

Baronet, 'Yemeğe ne var, Betsy?' diye sordu.

Leydi'si, 'Sanırım koyun eti var, Sir Pitt,' diye yanıtladı.

Başuşak feci bir Fransızcayla, çok da ciddi, 'Mouton aux nacets,' diye açıklamada bulundu. 'Çorba olarak potage de mouton'a l'Ecossaise, garnitür olarak pommes de terre au naturel ve choufleur à l'eau var.'

Baronet Hazretleri, 'Koyun eti, koyun etidir; tadına da doyum yoktur,' buyurdu. 'Hangi koyun bu, Horrocks? Ne zaman kestiniz?'

'Kara yüzlü İskoçlardan biriydi, Sir Pitt. Perşembe günü kestik.'

Sir Pitt, 'Ucundan alan oldu mu?' diye sordu.

Uşak, 'Mudbury'den Steel bir kürekle iki art bacağı aldı, Sir Pitt. Yalnız bacaklar pek tazeymiş, iyice de tüylü...'

Bay Crawley, 'Biraz çorba alır mısınız, şey... Miss... Blunt?'[1] diye sordu.

---

[1] Blunt: Keskin, sivri, açıkgöz anlamına gelen Sharp'ın tersi. Kör, kesmez, küt, donuk, kaba saba, dobra dobra gibi anlamlara gelir (ç.n.).

Babası, 'Mis gibi İskoç çorbası güzelim,' diye ekledi. 'Fransızca ad takmalarına bakma!'

Bay Crawley kibirli bir tonla, 'Yüksek sosyetede yemekleri Fransızca olarak söylemenin olağan olduğunu sanıyorum, efendim,' dedi.

Ve çorbalar gümüş çorba taslarında dağıtıldı. Kızlarla benim önümdeki şarap bardaklarına bira konuldu. Ben gerçi biradan anlamam; gene de soğuk suyu bu içkiye yeğ tuttuğumu hiç çekinmeden söyleyebilirim.

Biz böyle yiyip içeduralım, Sir Pitt kesilen koyunun kürek kısmının ne olduğunu sordu.

Mileydi ürkek ve çekingen, 'Sanırım hizmetçilerin bölmesinde yendi,' diye yanıtladı.

Horrocks, 'Öyle oldu, Mileydi,' diye ekledi. 'Kaç gündür görüp göreceğimiz nimet de zaten bu.'

Sir Pitt kaba bir kahkahayla güldü. Sonra Horrocks'a, 'Hani şu Kent cinsi domuzun yavrularından bir küçük, kara domuz vardı,' dedi. 'Kim bilir nasıl fıstık gibi semirmiştir,'

Başuşak hiç istifini bozmadan, 'Pek de şişmanlıktan patladığı söylenemez, Sir Pitt,' diye cevap verdi. Bunun üzerine Sir Pitt gene kahkahalarla gülmeye başladı. Kızları da ona katıldılar.

Bay Crawley bunun üstüne, 'Miss Crawley,' diye sesini yükseltti, 'Miss Rose Crawley bu kahkahalarınızı pek yersiz buldum.'

Baronet, 'Boşverin, domuzun tadına cumartesi günü bakarız,' dedi. 'Horrocks, cumartesi günü kesin domuzu. Miss Sharp domuz etine bayılır, değil mi, Miss Sharp?'

Sofra başında konuşulanlardan aklımda bir bunlar kalmış... Yemekler bitince Sir Pitt'in önüne bir sürahi sıcak suyla bir şişe rom getirildi. Başuşak Horrocks benimle öğrencilerime küçük birer bardak, Mileydi'ye bir su bardağı şarap verdi. Salona çekildiğimiz zaman Leydi Hazretleri

nakış çekmecesinden, hiç bitmeyecekmiş gibi görünen kocaman bir örgü işi çıkardı. Kızları da kirli bir deste iskambil kâğıdı alarak pişpirik oynamaya koyuldular. Salonda tek bir şamdan yanıyordu ama bu, şahane bir antika gümüş şamdandı. Leydi Hazretleri bana birkaç soru sordu; sonra kendi halime bıraktı. Eğlenmek için, Bay Crawley'nin bırakmış olduğu bir cilt dinsel vaazla mısır yetiştirmenin kural ve yasalarını inceleyen bir broşürün birinden birini seçebilirdim. Böylece bir saat oturduk; sonra dışarıda ayak sesleri duyuldu.

Leydi Crawley eli ayağı titreyerek, 'Aman kızlar, iskambil kâğıtlarını kaldırın,' dedi. 'Miss Sharp, siz de Bay Crawley'nin kitaplarını bırakın kuzum.'

Biz bu denilenleri daha yeni yerine getirmiştik ki Bay Crawley içeri girdi.

Kızlara dönerek, 'Gene dün akşamki konumuzu inceleyeceğiz, yavrularım,' dedi. 'Siz de sırayla birer sayfa okuyacaksınız. Böylece Miss... Miss... Short[2] da sizi dinlemek fırsatını bulmuş olur.'

Zavallı kızlar böylece, Liverpool'un Bethesda Kilisesi'nde, Amerika'daki Chickasaw Kızılderilileri'ni Koruma Misyonu'nun verdiği uzun, can sıkıcı bir vaazı okumak zorunda kaldılar. Ne tatlı bir akşam geçirmişiz, değil mi?

Saat onda Bay Crawley hizmetçiye gidip Sir Pitt'le öbür ev halkını duaya çağırmasını söyledi. Önce Sir Pitt geldi. İçkiden yüzü kıpkırmızı kesilmiş, ayakta pek duramıyordu. Onu başuşakla yemek odasındaki 'kanarya'lar, yani Bay Crawley'nin özel uşağı, ahır ahır kokan üç uşak ve dört kadın izledi. Bunlardan bir tanesi iyice süslü püslüydü. Diz çökerken benden yana, iyice hor gören bir bakış fırlattı. Bay Crawley dualar okuyup bir vaaz verdikten sonra hepimiz şamdanlarımızı alıp odalarımıza çekildik.

---

[2] Short: kısa (ç.n.).

Orada ben, biraz önce de dediğim gibi, biricik, sevgili Amelia'ma mektup yazmaya başladım ama yarım kaldı.

İyi geceler, canım; binlerce, binlerce, binlerce öpücük!"

"Cumartesi. Bu sabah saat beşte o küçük siyah domuzun çığlıklarını duydum. Küçük Violet'le Rose dün beni bu hayvanla tanıştırmışlardı. Ahıra, köpek evlerine, bahçıvan kulübesine gitmiştik, çocukları pazara göndermek üzere meyve toplayan bahçıvandan bir salkım limonlukta yetişmiş üzüm dilendiler. Ama adam Sir Pitt'in, üzüm salkımlarının 'her bir tanesine' numara koyduğunu, onları verirse işinden olacağını ileri sürerek bu isteği geri çevirdi. Bunun üzerine bizim cici kızlar bir tay yakalayarak, 'Biner misiniz?' diye bana sordular. Sonra kendileri bindiler. Derken seyis ağza alınmayacak küfürler savurarak geldi ve onları kovdu.

Leydi Crawley durmadan örgü başında. Sir Pitt her gece kafayı tütsülüyor, sonra gidip başuşak Horrocks'la çene çaldığını sanıyorum! En büyük oğlu Bay Crawley habire vaaz okuyor. Sabahları çoğunlukla çalışma odasına kapanıyor ya da kasaba yönetim işlerine bakmaya, Mudbury'ye gidiyor. Çarşamba ve cuma günleri de Squashmore köyündeki kiracı çiftçilere vaazler veriyor.

Canımın içi, annenle babana binlerce kez sevgimi ve teşekkürlerimi bildir. Zavallı ağabeyin bölün etkisinden kurtulabildi mi bari? Ah bana, vah bana! Erkekler bu hain içkiden ne denli sakınsalar azdır!

Her zaman senin, Rebecca,"

Her şeyi dikkate alırsak Russell Meydanı'ndaki sevgili Amelia Sedley'imizin Rebecca Sharp'tan ayrılması kendi yararına oldu, diyebiliriz. Rebecca'nın insanı güldürüp eğ-

lendirmesini bilen, komik bir kız olduğu su götürmez. Yeni gittiği konağın kişilerini tanımlaması da onun zekâsını ve yaşına göre iyice "görmüş geçirmiş" olduğunu gösteriyor. Dua etmek için diz çöktüğü zaman Miss Horrocks'un "süsü püsü"nden daha yüce şeyler düşünmesi gerektiğini siz de ben de aklımızdan geçirmişizdir. Ne var ki sevgili okuyucum bu romanın *Gurur Dünyası* adını taşıdığını aklından çıkarmamalıdır. *Gurur Dünyası* da bir sürü yapmacık, sahtecilik, gösteriş ve iddiayla dolu, aptallıktan, günahtan ve kendini beğenmişlikten geçilmeyen, saçma sapan bir yerdir. Böyle bir yerin içyüzünü ortaya vururken hiç de hoş olmayan birçok gerçek ister istemez gün ışığına çıkacaktır.

Napoli'de, sokak başlarında öyküler anlatan bir ozanı duymuştum. Bir gün deniz kıyısında bir yığın ipsiz sapsız aylağa öykü anlatırken kendi uydurduğu kötü ve hain adamın kötülükleriyle hainliklerine öyle içerlemiş, öyle bir köpürmüş ki dinleyicileri de ona karşı koyamamışlar ve öykücüyle bir olup anlatılan uydurma canavara ana avrat sövüp saymaya başlamışlar.

Beri yandan Paris'in küçük, sokak arası tiyatrolarında, oyunun kötü kişisine bağırıp çağıranlar bir yana, çoğu oyuncular bu biçim rollere çıkıp Infames Anglais "Alçak İngiliz" ya da "Zalim Kazak" gibi kişileri canlandırmaya kesinlikle sırt çevirerek daha az bir para karşılığında, "iyi karakterli Fransız vatandaşı" rolünde oynamayı yeğ sayarlar. Bunları size anlatmaktaki amacım şu: Romanımdaki kötü kişilerin kötü yönlerini, kâr kaygısıyla değil onlardan tiksindiğim ve bu tiksintiyi bastıramadığım için ortaya çıkarıyorum.

Bu yüzden, "sevgili okuyucu"nun kulağını bükeyim ki size anlatacağım kahredici kötülüklerin ve arapsaçı gibi karışık olmakla birlikte (umarım ki) ilgi çeken suçların sudan ve göstermelik olmadığına şimdiden kalıbımı basa-

rım. Sırası gelince ağzımızı bozmaktan da çekinecek değiliz -yok, ne münasebet! Yalnızca durgun yerlerde ve dönemlerde biz de serinkanlı olmak zorundayız. Çay bardağında fırtına koparmak gülünç kaçar! Biz fırtınaları engin okyanuslara ve ıssız gece yarılarına saklayalım. Bu bölümümüz pek durgun geçti. Gelecekte... ama vaktinden önce açıklama yapmayalım!

Romanımdaki kişileri ortaya çıkardıkça yalnızca size tanıtmakla kalmayıp ara sıra onlar üstüne konuşabilmem için de, bir kardeş ve insan olarak izninizi isteyeceğim: İyi kimselerse onları sevmek, gülünçlerse sizinle birlikte onları alaya almak, kötü ve taş yürekliyseler, terbiyemin elverdiği oranda onlara sövmek için.

Yoksa sizler, söz gelişi Miss Sharp'ın çok gülünç bulduğu dua konusuyla benim alay ettiğimi sanabilirsiniz. Oysa alay, paradan başka hiçbir şeye saygı duymayan ve başarıdan başka hiçbir şeyi önemsemeyen bir kişiden gelmektedir. Dünyamızda bu gibi kimseler ne de çoğaldı: İnançsız, umutsuz, acımasız. Bence kahkaha, asıl bu gibi kişilerin içyüzünü ortaya çıkarmak ve onlarla baş edebilmek amacıyla yaratılmış olmalı...

DOKUZUNCU BÖLÜM

Aileden Portreler

Sir Pitt Crawley halk ağzında, "avam hayatı" denilen türlü yaşamaktan zevk alırdı. Soylu Binkie'nin kızıyla evlenmesi ana babasının zoruyla olmuştu. Ömür boyu yüzüne karşı da söylediği gibi, Griselda kibirinden yanına varılmayan, öyle kafası kırılası kavgacının biriydi ki Sir Pitt o ölürse bir daha taş çatlasa onun gibisini almayacaktı! Griselda öldüğü zaman Sir Pitt sözünde durdu ve Mudbury'den demirci Bay John Thomas Dawson'un kızı Rose Dawson'la evlendi. Rose Dawson böylece Leydi Crawley olduğu için nasıl da mutluydu!

Mutluluğunu oluşturan öğeleri isterseniz birlikte inceleyelim: İlk olarak genç kız o zamana değin birlikte gezdiği Peter Butt adındaki genci bıraktı. Peter de aşkta uğradığı hayal kırıklığı yüzünden izinsiz avlanmak ve kaçakçılık gibi kötü yollara saptı. Sonra Rose, boynunun borcu olduğu üzere, gençlik ve çocukluk arkadaşlarının topuna sırt çevirdi. Öyle ya, o biçim kişilerin Kraliçenin Crawley'si

konağına girip çıkmaları, bir Leydi Crawley'le dost olmaları düşünülemezdi. Beri yandan yeni gelin, girdiği çevrede kendini bağrına basıp eşit tutacak birini de bulamadı! Sir Huddleston Fuddleston'un üç kızı vardı ama üçü de Leydi Crawley olmayı ummuşlardı. Sir Giles Wapshot'un kızları desen öyle! Kızı olmayan baronetler arkadaşlarının böyle aşağı sınıftan biriyle evlenmesine içerlemişlerdi. Aşağı sınıftan gelenlerin homurdanmalarına ise pek kulak asmayacağız.

Sir Pitt onları zerrece umursamadığını söylüyordu. Güzel Rose onundu ya, sen ona bak! Artık her gece içip içip sarhoş oluyor, kimi kez güzel Rose'unu dövüyor, parlamento toplantılarına katılmak üzere Londra'ya gittiği zaman da onu Hampshire'da dımdızlak bırakıyordu. Kadıncağızın koca yeryüzünde tek bir arkadaşı yoktu. Papazın karısı Bayan Bute Crawley bile ona yüz vermiyordu. Tanrı'nın Leydi Crawley'ye verdiği tek bağış pembe yanaklı, beyaz tenli güzelliğiydi. Kendisi kişilik, akıl fikir gibi şeylerden, oyalanıp eğlenecek uğraşlar bulmak yeteneğinden yoksun olduğu gibi, bazen en saman kafalı kadınlarda görülen canlılık, güç ve dayanıklılıktan da payını alamamıştı. Bu yüzden Sir Pitt ondan az zamanda usandı. Genç kadının yanaklarındaki güller solmuş, vücudunun taze kıvraklığı da iki doğum yaptıktan sonra yok olmuştu. Şimdi artık Rose, kocasının evinde bir makineden başka bir şey değildi. Yalnızca adı Leydi Crawley'di, o kadar! Gece gündüz örgü örüyordu. Kendi yetiştirdiği gül bahçesinin dışında hiçbir şeyi sevmiyor, hiçbir şeyden de nefret etmiyordu. Ah, *Gurur Dünyası! Gurur Dünyası!* Sen aklını çelmesen bu kız kim bilir nasıl mutlu olurdu! Peter Butt'la evlenip mis gibi geçinir; kutu gibi bir çiftlik evinde, nur topu gibi yavrularının arasında ömür sürerdi. Ne var ki senin ölçülerine göre dört atlı bir özel araba, gerçek mutluluktan daha önemlidir!

Küçük kızlarının bu pısırık ve durgun anneyi pek sevmediklerini anlayabilirsiniz. Onlar konağın hizmetçiler bölümüyle ahırında daha hoşça vakit geçiriyorlardı. Neyse ki İskoç bahçıvanın iyi bir karısıy ve terbiyeli çocukları vardı da kızlar onun evinde doğru dürüst bir ev yaşantısı gördüler. Miss Sharp'tan önceki öğrenimleri de bu kadarla kaldı.

Çocuklara mürebbiye tutulmasına Sir Pitt'in büyük oğlu, Leydi Crawley'nin tek dostu ve koruyucusu Bay Pitt Crawley neden olmuştu. Lord Binkie'nin torunu olan Bay Pitt Crawley, bu köklü soya yaraşır, kibar, görgülü bir centilmendi. Büyüyüp Christchurch Koleji'ni bitirdikten sonra baba ocağına döndüğü zaman, konağın iyice gevşemiş olan disiplinini yeniden sıkılaştırmaya girişmişti. Babası bile ondan çekiniyordu! Genç adam etiket kurallarına öylesine bağlıydı ki beyaz yakalık takmadan sofraya oturmaktansa aç kalmayı yeğ sayardı. Daha kolejden ilk geldiği sıralarda bir gün Horrocks ona gelen bir mektubu gümüş tepsiye koymadan uzatınca öyle bir bakış bakmış, öyle bir nutuk çekmişti ki zavallı uşak o gün bugündür onu görünce titremeye başlardı.

Tüm ev halkı ona saygı gösterirdi. O evdeyken Leydi Crawley'nin saçlarını sardığı kâğıt parçaları ve Sir Pitt'in çamurlu getrleri hemen ortadan kalkardı. Yaşlı baronet oğlunun yanında fazla içki içmekten çekinir, hizmetçilerine karşı terbiyeli ve ölçülü davranırdı. Hizmetçiler onun, oğlunun yanındayken karısına küfretmediğini söylerlerdi.

Başuşağa, "Yemek hazır, Mileydi," demesini öğreten ve üvey anasını yemeğe kolunda götürmekte direnen hep Bay Pitt Crawley'di. Gerçi üvey annesiyle çok konuşmazdı ama konuştuğu zamanlar son derece saygılı davranır, Leydi Hazretleri ne zaman odadan çıkacak olsa genç adam hemen fırlayıp kapıyı açar, sonra yerlere kadar eğilirdi.

Eton'da okurken zalim arkadaşları ona, "Miss Crawley" diye ad takmışlardı. Ne yazık ki küçük kardeş Rawdon her kavgada onu tepelerdi. Gene de Pitt Crawley çalışkan, gayretli bir öğrenciydi ve sekiz yıllık okul yaşamında bir kez bile cezaya kalmamıştı.

Kolejde genç adam kamu hizmetine atılmak amacıyla hazırlanmış, geçmişin ve günün konuşmacılarını büyük bir titizlikle incelemiş, münazaralara çıkarak durmadan konuşmuştu. Ne var ki çene gücüne, o kısık sesine iyice tumturaklı bir ton verebilmesine, tüm sözlerinin baştan aşağı beylik ve bayat olup her birinin bir Latin atasözüyle desteklenmesine karşın... Kısacası yeneteklerinin, hayatta başarı kazanmasını garantileyecek kadar orta karar olmasına karşın genç adam nedense bir türlü parlayamamış, hiçbir ödül alamamıştı.

Koleji bitirince dedesi Lord Binkie'nin özel sekreterliğini yaptı. Sonra Pumpernickel'daki* sefarete ataşe olarak atandı. Bu görevi hakkıyla yerine getirerek yurda bazı belgelerle -bunlar arasında dönemin Dışişleri Bakanına getirdiği Strasburg çöreği tarifi de vardı- döndü. On yıl (değerli Lord Binkie öleli yıllar vardı) ataşelikte kaldıktan sonra terfi temposunu biraz ağır bulduğu için diplomasi mesleğini nefretle bıraktı ve taşralı bir centilmen yaşantısına özendi.

İngiltere'ye döndüğü zaman, unutulup bir köşede kalmayı sevmediğinden Malt sorunuyla ilgili bir kitapçık hazırladı ve Zenci Eşitliği akımına katıldı. Parlamentonun toplandığı zamanlar olmasa bile mayısta, dinsel toplantıların yapıldığı mevsimde Londra'da bulunurdu. Taşradayken sorgu yargıcı ve kilisesi bulunmayan köylerde vaazlık yapardı. Lord Southdown'un üçüncü kızı Leydi Jane Sheepshanks'e kur yaptığı da söyleniyordu; hani, *Denizcinin Gerçek Kılavuzu* ve Finelley Meydanı'ndaki *Elmacı Kadın* gibi sevimli yazıları olan Leydi Emily'nin kız kardeşi...

---

* Karaçavdar ekmeği (ç.n.).

Rebecca Sharp mektubunda onu anlatırken doğru söylemişti. Genç adam hizmetçilere ve babasına zorla dua ettiriyordu. Crawley kasabasındaki bağımsız bir dua evinde de vaazlar veriyordu. Bunun, erkek kardeşi Papaz Bute'u çileden çıkardığını gördükçe Sir Pitt seviniyordu. Hatta bu yüzden kendisi de birkaç kez oğlunun vaazlarını izlemiş ve erkek kardeşinin Crawley Kilisesi'nde ateş püsküren vaazlar vermesine yol açmıştı. Ne var ki değerli baronetimiz şekerlemelerini hep kilisede, vaaz sırasında yaptığından, bu yaylım ateşleri ona hiç dokunmamıştı.

Bay Crawley, ulusun ve Hıristiyanlık dünyasının hayrı adına, babasının parlamentodaki sandalyesini kendisine bırakmasını yürekten istiyordu. Ama babası buna hiçbir zaman yanaşmıyordu.

Salt cimrilik insanı zengin edebilse Sir Pitt Crawley çok zengin bir adam olurdu. Kafasından başka sermayesi bulunmayan bir taşra avukatı olsa parlar, hatırı sayılır başarılar kazanabilirdi. Yazık ki miras olarak soylu bir ada ve büyük olmakla birlikte dertleri de sayısız olan bir mülke konmuştu. Bunların yararından çok zararını görüyordu. Mahkeme işlerinden hoşlanması ona her yıl binlerce sterline patlıyordu. Kâhya tutup dolandırılmaya niyeti olmadığından işleri, hiçbirine tam güvenemediği bir sürü adamın elinde kalıyordu. Toprağından bol tohumu bile esirgeyecek kadar cimriydi. Bu yüzden doğa, daha bol elli çiftçilere verdiği ürünleri ondan esirgiyordu. Sir Pitt durmadan spekülasyonlara da atılıp kanal hisseleri satın alır, yolcu arabaları işletir, hükümetle kontratlara girerdi. Sahibi olduğu taşocağında namuslu bir işçi başına verilmesi gereken aylığı çok gördüğünden, tuttuğu ucuz adamlardan dört tanesi ceplerini doldurarak Amerika'ya kaçmışlardı. Hükümete sığır eti sağlamak üzere imzaladığı kontrat, etlerin bozuk olması yüzünden geri tepmişti. İşlettiği yolcu

arabalarına gelince, ucuza alıp kötü beslemek yüzünden sayısız at yitirdiği, herkesçe bilinen bir şeydi.

Huy yönünden insan canlısı bir adamdı. Gurur, kibir bilmez; hatta bir at alım-satımcısının arkadaşlığını kendi büyük oğlu gibi kibar beyefendilerin arkadaşlığına yeğ sayardı. İçmekten, küfürlü konuşmaktan, köy kızlarıyla şakalaşmaktan hoşlanırdı. Kimseye bir şilin verdiği ya da bir iyilik ettiği görülmemişti. Ama neşeli, şakacı bir yaradılışı vardı. Bugün karşılıklı içki içip şakalaştığı bir çiftçiye yarın kazık atabilirdi. Kadınlara karşı nasıl kibar davrandığını da Miss Rebecca Sharp'tan öğrenmiş bulunuyoruz! Kısacası, İngiltere'nin soylu soysuz, unvanlı unvansız tüm ahalisini tarasanız ondan daha kurnaz, hain, bencil, aptal ve kötü huylu bir adam bulamazdınız! Sir Pitt Crawley'nin lekeli elini kendi cebinden başka her cepte bulabilirdiniz. İngiliz aristokrasisinin hayranı olduğumuz için, böyle soylu bir kişide bunca kötü huyun bir araya geldiğini görmek ve söylemek doğrusu ağırımıza gidiyor.

Sir Pitt'in evlenmemiş bir üvey kız kardeşi vardı. Bu hanıma annesinden büyük bir miras kalmıştı. Baronetimiz bu parayı ipotek karşılığında ödünç almak istemişse de Miss Crawley buna yanaşmamış, parasının güvenliğini gelecek faizden üstün saymıştı. Yalnızca mirasını, Sir Pitt'in ikinci oğlu Rawdon'la Papaz Bute'un ailesi arasında paylaştıracağını belirtmiş ve Rawdon'ın hem kolejde hem de orduda yken edindiği bazı kumar borçlarını ödemişti. Bu yüzden Kraliçenin Crawley'sine geldiği zaman sonsuz saygı görürdü. Bankada bunca parası olan bir insan nereye gitse sevilip sayılır zaten.

Ah, şu bankadaki para yaşlı bir hanıma nasıl bir ağırlık kazandırır, bilseniz! Akrabaları onun kusurlarını nasıl

bağışlarlar, huyunu nasıl da beğenirler! Hobbs ve Dobbs Firması'nın genç ortağı onu, o şişman arabacının çektiği armalı faytonuna kadar geçirir! Ve biz, bu sevgili hısımımız bizi görmeye geldiği zaman, eşe dosta onun mali durumunu bildirmek için hiçbir fırsatı kaçırmayız. "Ah, onun çek defteri bende olaydı!" deriz! Eşimiz de, "Binlikleri onluk niyetine bozduruyor," diye ekler. "Akrabanız mı oluyor?" diye sorulduğunda, hiç umursamazmış gibi, "Halam oluyor," deriz. Ona durmadan sevgimizi hatırlatan mektuplar yazar, öte beri göndeririz. Kızlarımız durmadan ona şallar, zembiller, yastıklar örüp işler. Başka zaman sabahları soğuk odalarda giyindiğimiz halde o gelince şöminelerimizde ne güzel, gürül gürül ateşler yanar! O kaldığı sürece evimiz başka zamanlarda bulamayacağımız bir derli topluluk, bir sıcaklık, neşe ve şirinlik havası taşır. Öyle değil mi, beyefendi? Siz bile yemekten sonra uyuyup kalmayı unutur, iskambil oynamaktan hoşlanmaya başlarsınız. Sofranıza da öyle özenirsiniz ki! Her gün bıldırcın, Londra'dan özel getirtilmiş balık, şarapların en iyisi!... Hizmetçiler de bu bolluktan nasiplerini alırlar. Hala Hanım'ın arabacısı aralarında kaldığı sürece sofralarına gelen bira hem kuvvetli hem de boldur. Hala Hanım'ın oda hizmetçisi çayını şekerli sevdiğinden çay ve şeker kısıtlaması ortadan kalkar. Doğru mu, değil mi? Ey, ulu Tanrım, bana da böyle, faytonu armalı hiç evlenmemiş bir hala göndersen! Çocuklarım ona sayısız çantalar işlerlerdi! Sevgili Julia'mla ben de onu rahat ettirmek için yırtınır dururduk! Ah, ne tatlı bir düş! Ve ne hoş bir umut!

ONUNCU BÖLÜM

Rebecca Dost Edinmeye Başlıyor

Portresini yukarıda kısaca çizdiğimiz sevimli ailenin içine girdikten sonra Rebecca, velinimeti saydığı bu kişilerin gönlünü ve güvenini kazanmayı boynuna borç bildi. Böyle kimsesiz bir kızın bu denli iyilik bilir oluşuna parmak ısırmamak elde mi? Düşüncelerine biraz bencillik karışsa bile hangimiz ona hak vermeyiz ki? Zavallı yetim kız, "Yapayalnızım," diye içinden geçiriyordu. "Bir dikili ağacım yok. Maaşımdan başka beş param yok. Benim yarım kadar bile akıllı olmayan pembe yüzlü, salak Amelia'nınsa on bin altın ağırlığı var; geleceği de güvence altında. Oysa Rebecca (endamı onunkinden çok daha düzgün olmakla birlikte) kendine, kendi zekâsına güvenmek zorunda. Eh, görürsünüz bakalım - günlerden bir gün zekâm sayesinde zengin bir koca bulup Amelia'ya olan üstünlüğümü kanıtlamazsam! Zavallı Amelia'ya bir düşmanlığım yok. Öyle

zararsız, iyi yürekli bir yaratığa kim düşman olabilir? Yalnız, hayatta ona tepeden bakabildiğim gün başım gerçekten göğe erecek doğrusu! Neden olmasın, bu benim hakkım değil mi?

Böylece küçük romantik dostumuz gelecek üzerine gülpembe düşler kurup duruyordu. İspanya'daki bu şatoların her birinin içinde oturan baş kişinin bir "koca" olduğunu öğrendiğimiz zaman da Becky'mizi kınamayalım. Genç kızların kocadan başka düşünecek neleri vardır ki? Genç kızların anneleri bu konudan başka ne düşünürler zaten? Rebecca, "Kendi kendime annelik etmek zorundayım," diyordu içinden. Ve Jos Sedley yenilgisi aklına geldikçe ürpermekten kendini alamıyordu. Bu yüzden çok yerinde bir kararla, Kraliçenin Crawley'si konağındaki yerini sağlama bağlamayı ve çevresindeki herkesle dost geçinmeyi aklına koymuştu.

Leydi Crawley o denli pısırık ve kişilikten yoksun bir kadındı ki kendi evinde sözü geçmiyordu. Bu yüzden Rebecca çok geçmeden onun dostluğunu kazanmanın yersiz (hatta bir bakıma olanaksız) olduğuna karar verdi ve öğrencilerine ondan, *"zavallı anneciğiniz,"* diye söz etmeye başladı. Mileydi'ye karşı görünürde her zaman serinkanlı bir saygıyla davranıyor ama asıl çaba ve gayretlerini ailenin geri kalan bireylerine yöneltiyordu.

Kalplerini iyice kazanmış olduğu çocuklara karşı kullandığı yöntem çok basitti: Onların taze beyinlerini aşırı bir bilgi yüküyle çökertmeyecek, tersine, onların kendi kendilerini eğitmeleri yolunda yardımcı olacaktı. Öyle ya, insanın kendi kendini eğitmesinden daha etkili bir öğrenim yöntemi düşünülebilir mi? Büyük kız okumayı seviyordu. Konağın eski kütüphanesinde de, Fransız ve İngiliz edebiyatının daha hafif seçmelerinden (Sir Walpole'un skandaldan önce toplamış olduğu) hatırı sayılır bir koleksiyon olduğuna ve bu kitaplara pek elini süren bulunmadığına gö-

re Rebecca, Miss Rose Crawley'nin eğitiminde önemli hem de zevkli bir rol oynamak olanağına kavuşmuş sayılırdı. Miss Rose'la birlikte güzel İngiliz ve Fransız romanları okuyarak çok tatlı saatler geçiriyorlardı. Okuduklarının arasında bilgili Dr. Smollett'le zeki Henry Fielding'in, ölmez şair Gray'in pek beğendiği zarif ve büyüleyici Crébilon'un ve evrensel yazar Voltaire'in yapıtları vardı.

Günlerden bir gün Bay Pitt Crawley küçük üvey kardeşinin Fransız sahne oyunları okuduğunu görünce ağzı bir karış açık kalmıştı. Ama mürebbiye bu oyunları, Fransızların konuşma dilini ve deyimlerini öğrenmek amacıyla okuduklarını söyleyince genç adam ister istemez boyun eğmişti. Bay Crawley kendi Fransızcasıyla son derece övündüğünden mürebbiyenin bu konuda kendine sürekli yaptığı iltifatları her zaman göğsü kabararak dinliyordu.

Miss Violet'in zevkleriyse, tersine, daha haşarı, canlı ve kaba saba bir yöndeydi. O, tavukların yumurtladıkları gizli köşeleri bilir, ağaçların tepesine tırmanıp kuş yuvalarından yumurta çalardı. En sevdiği şey ahırdaki genç kısraklara binip ovalarda rüzgâr gibi dolaşmaktı. Babasıyla seyislerin gözdesi oydu. Aşçıbaşının hem gözbebeği hem de başının tatlı belasıydı, çünkü reçel kavanozlarının yerlerini bulup çıkarır ve kimse görmeden kaşıkla saldırıya girişirdi. Ablasıyla durmadan kavgaya tutuşurdu. Rebecca onun bu yaramazlıklarını öğrendiği zaman, "Eğer bir dahaki sefere uslu duracağına ve beni çok seveceğine söz verirsen annene söylemem," diyordu. Leydi Crawley küçük kızının yaptıklarını haber alsa gidip hemen Sir Pitt'e ya da daha kötüsü, Bay Crawley'ye söylerdi çünkü!

Bay Crawley'ye karşı Rebecca söz dinler ve saygılı bir tutum içindeydi. Fransızca kitapların (annesi Fransız olmasına karşın) anlayamadığı yerlerini ona soruyordu. Genç adam bu uçarı kitaplar konusunda ona yardım etmekle kalmıyor, daha ciddi ve eğitici kitaplar seçip getiriyor ve

evdeyken herkesten çok onunla konuşmak inceliğini gösteriyordu. Rebecca onun, Quaşimaboo Kızılderililerine Yardım Derneği'nde yaptığı konuşmayı ölçüsüz beğenmiş, malt konusundaki broşürüyle yakından ilgilenmişti. Onun geceleri verdiği dinsel ve eğitici vaazlar karşısında gözleri yaşla dolacak kadar duygulandığı oluyor ve gözlerini tavana dikip içini çekerek, "Sağ olun, efendim, var olun," diye mırıldanıyordu. Bay Crawley de bu yüzden bazen onun elini sıkmak büyüklüğünü gösteriyor ve "Ne olsa, soylu kan kendini her yerde belli eder," diye düşünüyordu. "Sözlerim Miss Sharp'ın içine işliyor, oysa öbürlerinin umurunda bile değil. Ben onlara göre çok ince, çok yüksek kalıyorum. Annesi Montmorency'lerdenmiş!"

Gerçekten de, meğer Miss Sharp'ın anne tarafı da bu ünlü Fransız ailesinden gelme değil miymiş? Genç kız annesinin bir sahne artisti olduğunu açıklayamazdı elbet. Bay Crawley'nin dinsel titizliğine aykırı kaçardı bu. Rebecca Fransa'daki iğrenç ihtilalin evsiz barksız bıraktığı soylu göçmenlerden söz ediyor ve Montmorency'lerin geçmişi üzerine birçok öykü anlatıyordu. Bay Crawley bu olaylardan bazılarını kütüphanedeki *D'Hozier'in Tarihçesi*'nde buldu. Böylece Rebecca'nın doğruyu söylediğine ve gerçekten soylu bir kişi olduğuna iyiden iyiye inandı.

Onun bu meraklılığına, kitaplar karıştırmasına bakarak, küçük arkadaşımızla ilgilendiği sonucuna varabilir miyiz acaba? Hayır, onunki basit bir dost ilgisiydi. Kendisinin Leydi Jane Sheepshanks'e bağlı olduğunu belirtmiştik ya!

Bay Crawley, Rebecca'ya Sir Pitt'le tavla oynaması konusunda birkaç kez çatarak bunun Tanrısızlara özgü bir oyun olduğunu ileri sürdü. Rebecca'nın böyle oyunlarla vakit öldüreceği yerde *Moorfields'li Kör Çamaşırcı Kadın* ya da *Thrump'ın Mirası* gibi eğitici ve ruh yüceltici kitaplar okumasının daha yararlı olacağını söyledi. Ama Rebecca

anneciğinin de bir zamanlar ihtiyar Triktrak Kontu ve aksaçlı Cornet Dükasıyla tavla oynadığını belirterek tavlayı ve benzeri oyunları savundu.

Küçük mürebbiye esas patronun gözüne hoş görünmek için yalnızca tavla oynamakla kalmıyordu. Ona yararlı olabilmenin birçok yolunu arayıp buluyordu. Onun dava dosyalarını tükenmez bir sabırla okuyor, mektuplarını temize çekip imla yanlışlarını düzeltiyordu. Konakla ilgili her şey onu yakından ilgilendirmeye başlamıştı: çiftlik, park, bahçelerle ahırlar... her şey. Arkadaşlığı da öyle oyalayıcıydı ki baronet artık kahvaltıdan sonra yaptığı sabah gezintilerine onsuz çıkmaz olmuştu. (Çocukları da yanlarına alıyorlardı, elbet.) Rebecca hangi fundaların budanacağı, hangi çiçek yataklarının kazılacağı, hangi sebze ve ürünlerin toplanacağı, hangi atların arabalara hangilerinin çifte koşulacağı konusunda öğütler veriyordu. Konağa geleli daha bir yıl olmadan baronetin tüm güvenini kazanmıştı. Bundan önce sofra başında en çok başuşak Bay Horrocks'la konuşmak huyunda olan Sir Pitt şimdi yalnızca Miss Sharp'la çene çalıyordu. Hele Bay Crawley'nin yokluğunda, genç mürebbiyeyi evin hanımı sanırdınız! Gene de Rebecca mutfak ve ahırda söz sahibi olanların karşısındayken onları gücendirip sinirlendirmeyecek biçimde alçakgönüllü ve güler yüzlü davranıyordu. İnsan yirmi bir yaşındayken tutturduğu bir ikiyüzlülük sistemini aylar ve yıllar boyunca pek sürdüremez. Gelgelelim Rebecca'mızın yaşça genç olmasına karşın yaşantı yönünden epey görmüş geçirmiş olduğunu okuyucularımız unutmasınlar. Sonra okuyucularımız bu hanımkızın çok akıllı olduğunu da şimdiye dek anlayamamışlarsa boşuna yazıp çizmişiz demektir.

Sir Pitt'in iki oğlu, hava durumunu gösteren oyuncaklı kutulardaki kadın ve erkek kuklalar gibiydiler: Hiçbir zaman bir arada görünmezlerdi çünkü birbirlerini hiç mi hiç sevmezlerdi. Daha doğrusu orduda ağır süvari olan Raw-

don Crawley, baba evine iyice tepeden bakar ve halasının yıllık ziyaretini yaptığı zamanların dışında, pek uğramazdı.

Bu yaşlı hanımın başlıca ve en büyük erdemine önceden değinmiştik. Kendisinin yetmiş bin altını vardı ve Rawdon'ı aşağı yukarı evlat edinmiş gibiydi. Rawdon'ın ağabeyini ise hiç sevmez, ona "muhallebi çocuğu" diye, hor bakardı. Bay Pitt Crawley de buna karşılık hiç gözünü kırpmadan halasının ölünce cehenneme gideceğini ileri sürer, Rawdon'ın öbür dünyadaki geleceğini de aynı şekilde karanlık görürdü.

"Halamızın durumunun korkunçluğunu düşündükçe ben ürperiyorum," derdi. "Mezara bu denli yakınken böylesine Tanrısız, günah ve çılgınlık dolu bir yaşam sürdürsün!"

Gerçeği isterseniz yaşlı Miss Crawley büyük yeğeninin her gece verdiği vaazları dinlemeyi kesinlikle reddediyor ve onun ziyaretleri sırasında bu gelenekten vazgeçiliyordu.

Sir Pitt, "Halanız geldiği zaman vaazlarını keseceksin, Pitt," diyordu. "Mektubunda diyor ki, ahlak dersi dinlemeye katlanamazmış."

"Ah, beyefendi, hizmetçileri düşünsenize!"

Sir Pitt, "Hizmetçilerin canı cehenneme!" diye omuz silkiyor oğlu ise vaazların arkası kesilirse hizmetçilerin gerçekten cehennemlik olacaklarını düşünüyordu.

Baba Pitt onun dırıltılarına karşı, "İnsaf etsene, Pitt!" diyordu. "Yılda üç bin altını elimizden kaçırmamızı istiyecek kadar ukalalık edemezsin ya!"

"Aman efendim! Ruhsal dirliğimizin yanı sıra paranın lafı mı olur?"

Sir Pitt buna bir dudak büküşüyle karşılık veriyordu: "Halan parasını nasılsa sana bırakmayacak; bunu demeye getiriyorsun, öyle değil mi, Pitt?"

Kim bilir, Pitt Crawley belki gerçekten de bunu demeye getiriyordu.

Yaşlı Miss Crawley gerçekten de hovardanın biriydi. Londra'da, seçkin Park Lane semtinde kutu gibi bir evi vardı. Sonbahar ve kış mevsimini burada geçirir, iyi yer, iyi içer, yazın da ya Harrogate'e ya da Chertenham'a giderdi. Hiç evlenmemişti ama dünyanın en güler söyler, en konuk sever insanlarından biriydi ve gençliğinde güzelliğinin dillere destan olduğunu ileri sürerdi. (Bütün yaşlı kadınların gençliklerinde birer içim su olduklarını bilmez miyiz?) Nükteci bir kadın ve çağına göre müthiş bir radikaldi. Fransa'ya yaptığı bir geziden sonra Fransız romanlarına, Fransız yemeklerine ve Fransız şaraplarına merak sarmıştı. Voltaire'i okur, Rousseau'yu ezbere bilir, boşanmayı hafife, kadın-erkek eşitliğiniyse pek ciddiye alırdı. Evinin her odasında muhalefet lideri Bay Fox'un resimleri asılıydı!

İşte bu değerli hanım, Rawdon Crawley'yi daha çocukluğundan beri pek tutmuştu. Onu, Oxford'a giden Pitt'e zıtlık olsun diye Cambridge'a göndermiş ve iki yıl sonra bu üniversite yönetimi genç Bay Rawdon'ın okuldan ayrılmasını dilediklerinde, Miss Crawley sevgili yeğeninin bir muhafız subayı olarak orduya girmesini para ödemek yoluyla sağlamıştı.

Genç subayımız da Londra'nın ünlü hovardalarındandı. O çağda İngiliz soyluları arasında boks, fare avı, kumar ve dört atlı araba sürmek gibi şeyler modaydı ve Rawdon bütün bu bilim dallarında ustaydı. Kendisi saray muhafızlarından olduğu için henüz dış ülkelerde kahramanlık göstermiş değilse de şimdiye dek üç kanlı düello yapmak yoluyla ölümden yılmadığını kanıtlamıştı.

Ağabeyi Pitt gözlerini devirerek, "Ölümden yılmadığı gibi öbür dünyada kendini bekleyen akıbetten de yılmıyor," derdi.

Kendisi ise her dakika, erkek kardeşini ve kendisiyle eş düşüncede olmayan başka kimseleri öbür dünyada bek-

leyen sonu düşünür dururdu. Zaten ciddi ve ağır başlı kişiler kendi kendilerini hep bu yollu düşüncelerle avuturlar.

Uçarı ve romantik Miss Crawley ise sevgili yeğenini bekleyen tehlikeyi düşünüp dehşete düşeceği yerde her düellodan sonra onun borçlarını öder ve onu yeren tek bir sözün bile edilmesine izin vermezdi.

"Gençtir," derdi. "Kurtlarını dökecek elbet. O ağabeyi denen ikiyüzlü mıymıntı, Rawdon'ın tırnağının ucu bile olamaz!"

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Köy Yaşantısının Sadeliğine ve Temizliğine Bir Bakış

Sade ve temiz yaşantıları kır hayatının kent hayatına olan üstünlüğünü gösteren dürüst karakterli ve iyi yürekli konak halkından sonra okuyucumuza, konaktakilerin hem komşu hem de akrabaları olan Papaz Bute Crawley ile karısını da tanıtmalıyız.

Saygıdeğer Bute Crawley kasabada ağabeyi baronetten daha çok sevilen uzun boylu, anlı şanlı, neşeli, candan bir adamdı. Kolejdeyken okul takımında kürekçilik yapmış ve kentin kaç tane ileri gelen "yumruğu" varsa hepsini boksta yenmişti. Bu spor ve boks sevgisini özel hayatında da sürdürür ve çevredeki hiçbir dövüş ya da yarışı, balo ya da seçimi, hele hele resmi ya da özel hiçbir yemeği kaçırmazdı! Fuddleston'larda, Roxby'de ya da Wapshot Hall'da ne zaman şölen verilse papazın faytonuyla yavru kısrağını kapı önünde görebilirdiniz, çünkü papaz efendi kasaba ve dolaylarındaki bütün lord ve baronetlerle içli dışlıydı. Tatlı, gür bir sesi vardı. "Güney Rüzgârları; Bulutlu Gökler," şarkısını

pek güzel söyler, hele dörtlüklerin arasındaki naraları öyle bir atardı ki herkes ona alkış tutardı. Siyah beyaz kumlu binici kostümüyle ava çıkardı ve yörenin en usta balıkçılarından biriydi.

Papazın karısı Bayan Crawley akıllı, becerikli, ufak tefek bir hanımcağızdı ve kocasının vaazlarını kendisi kaleme alırdı. Çok iyi bir ev hanımı olduğundan papaz evinin işlerini kızlarının yardımıyla kendisi çekip çevirirdi. Bayan Bute Crawley kocasına evin dışında tam bir özgürlük tanıyacak kadar akıllıydı. Papaz efendi istediği yere gidip gelmekte ve isterse bütün yemeklerini dışarıda yemekte serbestti, çünkü Bayan Bute bir şişe şarabın kaça alındığını bilen, tutumlu bir kadındı. (Kendisi yarbay Hector Mac Tavish'in kızı olup, iyi bir aileden gelmeydi. Genç Papaz Bute'u annesiyle birlikte, Harrogate'de yazlıktayken tavlayıp kafese koymuşlardı.) Gelgelelim karısının tutumluluğuna ve idaresine karşın Papaz Bute'un yakası borçtan kurtulmazdı. Kolejde edindiği borçları temizlemesi on yıl almıştı. 179. yılında, tam bu yükten kurtulduğu sırada Derby yarışlarında, Kangaroo üstüne yüze bir oynadı ve Kangaroo birinci geldi. Papaz Efendi bu parayı fahiş bir faizle ödünç almak zorunda kaldı. O gün bugündür bu borçtan kurtulmak uğruna didinip duruyordu. Ablası arada bir ondan yana bir yüzlük toslardı. Ama papazın asıl umudunu onun ölümüne bağladığını söylemenin bilmem gereği var mı? "Anasını sattığım," derdi bu konuda. "Matilda parasının yarısını bana bırakmazsa ben ne yaparım?"

Bu para konuları... Yaşamak ve ölmek üzerine yürütülen bu spekülasyonlar... Altın uğruna sürdürülen bu sessiz sedasız savaşlar... Kardeşlerin arasındaki sevgi... İki erkek kardeşin elli yıl sonra beş altın uğruna bozuştuklarına tanık olmuşumdur. Yüksek çevredeki sevgi ve saygıların bu dayanıklılığına hayran kalmamak elde değil!

Sir Pitt'in konağına Rebecca gibi bir kimsenin gelip yerleşmesi ve yavaş yavaş kendini herkese sevdirip benimsetmesi elbette Bayan Bute Crawley'nin gözünden kaçmayacaktı. Konakta kesilen bir sığırın kaç gün yenildiğine, çamaşır günlerinde kaç çarşaf yıkandığına, ağaçlarda kaç tane şeftali olduğuna, Mileydi'nin hastalığı sırasında kaç kaşık ilaç aldığına değin her şeyi bilen Bayan Bute, yeni gelen mürebbiyenin karakteri ve geçmişiyle ilgili her çeşit araştırma ve soruşturmayı yapmadan elbette duramazdı.

Papaz evindeki hizmetçilerle konaktaki hizmetçiler oldum olası çok iyi anlaşır ve geçinirlerdi. Hatta efendiler arasında olduğu gibi iki evin hizmetçileri arasında da akrabalık bağları vardı. Ve iki aile bu kanaldan, birbirlerinin yapıp ettiklerini ezbere bilirlerdi. Kardeşinizle aranız iyiyse ne yapıp ettiğini sormazsınız. Ama kavgalıysanız her hareketini en usta casustan daha iyi bilirsiniz.

Rebecca konağa geldikten az sonra adı Bayan Bute'a verilen haber bültenlerinde yer almaya başlamıştı. Bu bültenler aşağı yukarı şöyleydi: "Kara domuzu kestiler. Şu kadar kilo geldi. Kürek kısımları tuzlandı. Akşam yemeğine de budu yendi; kuşbaşından etli börek yapıldı... Mudbury'den Bay Cramp, Sir Pitt'e John Blackmore'u hapse atmak konusunda danışmaya geldi... Sir Pitt toplantıya gitti. (Toplantıya katılanların adları birer birer sayılarak...) Mileydi bildiğiniz gibi... Çocuklar mürebbiyeleriyle..."

Derken: "Yeni mürebbiye öylesine becerikli bir kız ki, bildiğiniz gibi değil... Sir Pitt ona bayılıyor. Bay Crawley de öyle. Ona boy boy risaleler okuyor..."

Ufak tefek, esmer, hamarat Bayan Bute, "Ne şırfıntı şey!" diye söyleniyordu...

Çok geçmeden raporlar mürebbiyenin herkesi "parmağında oynattığı"nı bildirmeye başladı. Evi ve de ev halkını artık o çekip çeviriyor, Sir Pitt'in mektuplarını o yazıyor, defterlerini o tutuyormuş!

Bunu duyan Bayan Bute bu kızın, içten pazarlıklı kaltağın teki olduğunu, kim bilir ne dolaplar çevirdiğini söylemekten geri kalmadı... O fıldır fıldır kara gözleriyle düşman karargâhında olup biten her şeyi gördüğü gibi gözle görülmeyen birçok şeyi de keşfediyordu:

Bayan Bute Crawley'den, Chiswick Çıkmazı'nda Miss Pinkerton'a Mektup. Kraliçe'nin Crawley'si, Aralık, 18..

"Çok Sayın Hanımefendi,

Okulunuzda çok zevkli, eşsiz ve paha biçilmez bir öğrenim gördüğümden bu yana uzun yıllar geçmesine karşın Chiswick Çıkmazı ve değerli Miss Pinkerton konusundaki çok tatlı anılarım her zaman kalbimde yaşamıştır. Tanrı Miss Pinkerton'ı eğitim ufuklarımızdan eksik etmesin! Dostum Leydi Fuddleston sevgili kızlarına bir mürebbiye aradığını söylediği zaman ben hemen, "Bu konuda danışılacak tek insan eşsiz ve çok değerli Miss Pinkerton'dır!" dedim. Kısacası, hanımefendi, listenizde sevgili dostum ve komşum Leydi Fuddeston'a sağlık verebileceğimiz gibi kızlar var mı? Tutacağı mürebbiyeyi ille sizin seçmenizi diliyor!

Sevgili kocam da, Miss Pinkerton'ın okulundan çıkan her şeyi sevdiğini söylemekten zevk alıyor! Onu ve sevgili kızlarımızı, gençlik yıllarımın kılavuzu ve Büyük Dil Bilgini'nin yakın arkadaşı olan hanımla tanıştırabilmeyi öyle isterdim ki! Yolunuz Hampshire'a düşerse bu alçak gönüllü taşra papazının yoksul fakat mutlu evine şeref vermenizi kocam da benim gibi candan diliyor.

Sevgi ve saygılarımla,

Martha Crawley."

"Not: Bay Crawley'nin üvey ağabeyleri olan baronet kızlarına bir mürebbiye tutmuş. Bu hanımın sizin okulda

okumak mutluluğuna ermiş olduğunu duydum. Kendisi hakkında çeşitli şeyler kulağıma geldi. Yeğenlerimi kendi çocuklarımdan ayırt etmediğim ve sizin öğrenciniz olan herkese yakınlık göstermek istediğim için bu genç mürebbiye konusunda bana bilgi vermenizi candan dilerim, sevgili Miss Pinkerton... M.C."

Miss Pinkerton'dan Kraliçe'nin Crawley'sinde, Papaz Levi'ndeki Bayan Bute Crawley'ye:

"Johnson House, Chiswick 18..

Sayın Hanımefendi,

Göndermek lütfunda bulunduğunuz nazik mektubu sevinçle aldım; hemen karşılık veriyorum. Öğrencilerine gösterdiği ana şefkatinin karşılıksız kalmadığını öğrenmek benim gibi görevi güç olan bir kadın için öyle sevindirici bir şey ki! Olgun ve kibar Bayan Crawley'nin bir zamanlar en parlak öğrencilerimden saydığım yaşam ve beceri dolu Miss Martha Mac Tavish olduğunu bilmek de ayrı bir zevk. Okulumda şimdi sizin gibi birçok eski öğrencimin yavruları okuyor. Sizin sevgili kızlarınızı da bunların arasında görebilseydim öyle mutlu olurdum ki!

Leydi Fuddleston'a saygılarımla birlikte iki öğrencimi tanıtmak isterim: Miss Tuffin'le Miss Hawks.

Bu hanımkızların ikisi de Eski Yunanca ve Latince'yle biraz İbranice öğretebilecek yetenektedir. Ayrıca matematikle tarih, İspanyolca, Fransızca, İtalyanca, coğrafya, şan, piyano ve dans dersleriyle fen bilgisi öğretebilirler. Bunlara ek olarak Miss Tuffin (kendisi Cambridge, Corpus Koleji'nden, ölmüş Papaz Thomas Tuffin'in kızı olur) Syriac dilinde ve Anayasa Hukuku konusunda ders verebilir. Ne var ki kendisi ancak on sekiz yaşında ve taş bebek gibi güzel olduğundan belki Sir Hudleston Fuddleston'ın ailesine pek uygun gelmeyebilir.

Miss Letitita Hawks ise güzel bir kız sayılmaz. Yirmi dokuz yaşında olup yüzü adamakıllı çiçek bozuğudur. Ayağında hafif bir aksaklık, gözünde belli belirsiz bir şehlalık vardır ve saçları da kızıl renktedir. Bu hanımların ikisi de dini ve ahlakı bütün kızlardır. Ücretleri de elbet değerleriyle orantılıdır. Saygıdeğer Bute Crawley'ye candan selamlarla,

Her zaman emirlerinizi bekleyen,
Barbara Pinkerton."

"Not: Sözü geçen Miss Sharp okulumda öğrenciydi. Kendisi hakkında olumsuz bir şey söyleyemem. Gerçi tipi alımsızdır (Tanrı'nın işine karışamayız) ve düşük bir ailenin kızı olur (babası beş parasız bir ressamdı; annesinin de operada dansözlük ettiğini sonradan öğrenerek dehşet içinde kaldım) ama Rebecca çok yetenekli bir kızdır. Onu iyilik olsun diye okuluma aldığıma hiç pişman değilim. Tek korkum bana bir Fransız Kontesi olarak tanıtılan, aslında çok düşük bir kadın olduğunu sonradan öğrendiğim annesinin ahlak ve huylarını almış olmasıdır. Gene de kendisinin şimdiye kadar dürüst davranmış olduğuna ve Sir Pitt Crawley'nin zarif ve yüksek çevresine aykırı kaçacak hiçbir olay çıkmayacağına inanıyorum."

Miss Rebecca Sharp'tan Miss Amelia Sedley'e:

"Sevgili Ameliacığım, haftalardır yazmıyorum. (Sıkıntı Sarayı) adını taktığım bu yerden verilecek hiçbir haber yok ki! Şalgam ürünü iyi ya da kötü olmuş, büyük domuz şu kadar kilo çekmiş senin ne umurunda? Sana yazdım yazalı bütün günler birbirine benziyor. Kahvaltıdan önce Sir Pitt ve köpeğiyle bir gezinti; kahvaltıdan sonra okul odasında ders; dersten sonra Sir Pitt'in sekreterliği; yemekten sonra Bay Pitt Crawley'nin konferanslarını dinlemek ya da Sir Pitt'le tavla oynamak. Leydi Hazretleri bütün bu uğraşlara

tam bir kayıtsızlıkla seyirci kalıyor. Yalnız son zamanlarda biraz daha ilginç bir kişi oldu, çünkü sağlık durumu bozuldu; bu yüzden de konağa bir yabancı geldi; genç bir doktor.

Güzelim, genç kızlar Tanrı'dan umudu hiç kesmemeli! Bu doktor senin, adı gerekmeyen bir arkadaşına evlenme önerisinde bulundu. Bu küstah kişiye gerektiği gibi ağzının payını verdim elbet. Sanki ben bir köy doktorunun karısı olmak için yaratılmışım! Dr. Glauber bu yanıt üzerine büyük bir üzüntüyle evine döndü. Ama bu derde deva olan bir ilaç almış olsa gerek ki artık bir şeyciği kalmadı! Sir Pitt benim kararımı candan alkışladı. Küçük sekreterini elinden kaçırmak ister mi? Koca maymun! Bu evde sevdiği bir insan varsa o da benim, sanıyorum.

Gelelim Sıkıntı Sarayı'na... Bir süredir burası Sıkıntı Sarayı olmaktan çıktı: Şişman atların çektiği arabası, şişman uşakları ve şişman köpeğiyle, Miss Crawley bizi görmeye geldi. Hani bankada yüzde beş faizle işlettiği yetmiş bin altını bulunan, erkek kardeşlerinin bayıldığı (daha doğrusu parasına bayıldığı) şu ünlü Miss Crawley! Görünüşünden tansiyonunun çok yüksek olduğu anlaşılıyor. Kardeşlerinin ona özenle bakmaları, onun sağlık durumuyla yakından ilgilenmeleri bu yüzden olsa gerek. Arkasına yastık dayamak, onun kahvesini getirmek için öyle bir yarış ediyorlar ki!

O da her zaman, 'Buraya geldiğimde dalkavuğumu getirmiyorum, çünkü erkek kardeşlerim bu görevi pek güzel yerine getiriyorlar,' diyor. (Şakacı bir hanım!)

O geldiği zaman bizim konağı görsen, bir zamanların hovarda Sir Walpole'u dirilmiş sanırsın! Yemekler veriyoruz; dört atlı lüks arabayla gezmelere çıkıyoruz; uşaklar en yeni, kanarya rengindeki üniformalarını giyiyorlar; her gün pahalı şarap ve şampanya içiyoruz; okul odasında iyi cins mum bulundurup bütün ocaklarda ateş yakıyoruz.

Leydi Crawley gardırobundaki en canlı yeşil elbiselerini giyiyor; öğrencilerim de kaba pabuçlarıyla kalın ekose önlüklerini çıkarıp, baronet çocuklarına yaraşır ipek çoraplar ve müslin elbiselerle donanıyorlar...

Dün Rose'un başına kötü bir kaza geldi. Eflatun ipekli elbisesiyle ahıra gitmiş. Çok sevdiği Wiltshire cinsi ana domuz onu devirmiş ve elbisesini yırtmış. Bu iş bir hafta önce başına gelseydi Sir Pitt ona bir temiz dayak atar, bir ay da sade suyla ekmek cezasına çarptırırdı. Oysa dün yalnızca, 'Halanız gittikten sonra hesaplaşırız, küçük hanım!' diyerek gülüp geçti. Dua edelim de Miss Crawley gidinceye dek onun öfkesi de geçsin!

Miss Crawley'le yetmiş bin altınının bir güzel etkisini de Sir Pitt'le Papaz Bute Crawley'nin davranışlarından görebiliyoruz. Koca yıl birbirlerine diş bileyen bu iki erkek kardeş Noel ve Miss Crawley geldi mi, canciğer kuzu sarması olup çıkıyorlar. Duyduğuma göre Miss Crawley onların dargınlıklarına pek öfkeleniyormuş da kafası kızarsa mirasını Shropshire'lı Crawley'lere bırakacağını söyleyip gözdağı veriyormuş! Ne var ki Shropshire'lı Crawley de Bay Bute gibi papazmış. Ve Miss Crawley'nin erkek kardeşlerine kızıp oraya gittiği bir günde, evde ayin yapıp da dua okuyarak ve ahlak konusu üstüne vaazlar vererek zengin kuzininin iyice tepesini attırmış!

Miss Crawley burdayken bizim evde de dua kitabı açılmıyor! Onun hiç sevmediği Bay Crawley Londra'da kalmayı yeğ tutuyor. Beri yandan Miss Crawley'nin göz bebeği olan ünlü hovardalarımızdan Yüzbaşı Crawley ortaya çıkıyor...

Onun nasıl bir şey olduğunu merak edersin, sanıyorum. Kendisi pek iri yarı bir hovarda. Boyu iki metreye yakındır bana kalırsa. Kalın bir sesi var; durmadan küfürler savuruyor, uşakları, hizmetçileri sağa sola koşturtuyor.

Ama onlar yüzbaşıya gene de bayılıyorlar, çünkü eli açık mı açık. Öl dese hizmetçilerin hepsi onun için ölürler.

Yüzbaşı Crawley babasını iyice hor görüyor. Ondan kaç kez, 'Moruk,' diye söz ettiğini duydum. Çapkınlıkta iyice adı çıkmış! Gelirken av köpeklerini de yanında getiriyor; istediği komşuyla ava çıkıyor; istediğini yemeğe çağırıyor; Sir Pitt de kız kardeşini öfkelendirmek korkusundan, gık diyemiyor!...

Yüzbaşının bana yaptığı bir komplimanı sana anlatayım mı? Çok hoşuma gitti de. Bir gece, inanır mısın, danslı bir toplantı vermiştik. Sir Huddleston Fuddleston'la ailesi, Sir Giles Wapshot'la kızları, daha kimler, kimler vardı! İşte bu toplantıda yüzbaşının bir ara, beni demeye getirerek, 'Anasını sattığım! İlik gibi kız!' diye söylendiğini duydum. Sonra kendileri benimle iki köy dansı etmek onurunu bağışladılar! Taşralı mülk sahipleriyle pek hoşça vakit geçiriyor. Onlarla içki, kumar, av ve binicilik âlemleri yapıyor. Ama taşralı kızların iç sıkıcı olduğunu söylüyor ki bence yerden göğe haklı. Bu kızların bana tepeden bakışlarını bir görsen! Onlar dans ederken ben hanım hanımcık oturup piyano çalıyorum. Ne var ki geçen gece yüzbaşı biraz da içkiliydi. Benim piyano çaldığımı görünce yüksek sesle, salonda en iyi dans eden kızın bendeniz olduğumu söyledi. Benimle dans edebilmek için gidip Mudbury'den çalgıcıları getirteceğine de bir yemin patlattı!

Bunu duyan Bayan Bute Crawley (cıvıl cıvıl kara gözlü, esmer mi esmer bir yaşlı kadın; başındaki türbanı her zaman biraz eğri durur, nedense), 'Ben onun yerine bir köy dansı çalayım öyleyse,' dedi.

Ben yüzbaşıyla dans ettikten sonra da, inanır mısın, bu kadın yanıma geldi ve dans edişimi övdü! Duyulmadık şey! Tiptoff Kontu'nun kuzini olan ve Leydi Crawley'ye tepeden bakan o kibirli Bayan Bute Crawley! Zavallı Mi-

leydi! Bu eğlenceler olup biterken kendisi çoğunlukla üst kattaki yatak odasında, haplar yutarak vakit geçiriyor...

Evet, Bayan Bute'un nedense bana pek kanı kaynadı. Beni ve kızları papaz evine çağırıp duruyor! Sanki ben onun içinden geçenleri bilmezmişim gibi! Sinyor Clementi bize o piyano derslerini bedava vermezdi! Ama sevgili Bayan Bute çocuklarına bedava piyano hocası arıyor! Gene de gidip kendimi ona sevdirmek için elimden geleni yapacağım. Dünyada kimsesi, kolu kanadı olmayan zavallı bir mürebbiyenin, kendini herkese sevdirmek boynunun borcu değil mi?!

Senin verdiğin Hint müsliniyle pembe ipeklinin bana pek yaraştığını söylüyorlar, sevgili Amelia. İkisi de iyice yıprandı ama neylersin? İnsan yoksul olursa gardırobunu ha deyince yenileyemiyor ki! Ne mutlu sana! Her istediğini vermeye çalışan bir annenle baban var! Hoşça kal, sevgili kardeşim.

Seni seven,
Rebecca."

"Not: Yüzbaşı Rawdon Crawley beni dansa kaldırınca, Londra'dan şık kılıklarla gelmiş olan Blackbrook kız kardeşler (Amiral Blackbrook'un kızları) öyle bir bozuldular ki görebilmeni isterdim!"

Bayan Bute Crawley (cin fikirli Rebecca'mız onun aklından geçenleri nasıl da şıp diye okumuştu!) yalnızca Rebecca'yı çağırmakla kalmadı; iki dargın kardeşin aralarını bulmak için Miss Crawley'ye de başvurdu. Gülüp eğlenmesini seven, çevresindekilerin de hep neşeli olmasını isteyen zengin kadın böyle bir barışmaya ve yakınlaşmaya yürekten razıydı. Böylece iki kardeş evindeki çocukların birbirleriyle sık sık görüşmeleri kararlaştı. İhtiyar arabulucu konakta kaldığı sürece bu arkadaşlık da sürüp gitti.

Bir akşam konaktan dönerlerken Papaz Bute karısına, "O Rawdon olacak deyyusu ne diye yemeğe çağırdın sanki?" diye çıkıştı. "İstemiyorum, efendim! Taşralılara vahşi muamele bakan bir adam. Sonra mahzenimdeki en pahalı şarabı getirtip içmeden içi rahat etmiyor, anasını sattığım. Oysa o şarap sana şişesi on şiline patlıyor! Hem zaten serserinin teki o adam. Kumar, içki, her türlü kötü huy onda. Bir keresinde düello ettiği adamı vurmuş. Boğazına kadar borca batmış. Miss Crawley'nin mirasının da çoğuna varis olmuş durumda. Waxy diyor ki bizim kocakarı ona bir elli binlik ayırmış..." Lafının burasına gelince papaz efendi yumruğunu sıkıp aya doğru salladı ve dudaklarından küfüre pek benzer bir söz döküldü. Sonra melankolik bir sesle, "Demek ki bizlere de aramızda bölüşmek için kala kala otuz bincik kalıyor," diye ekledi.

Papazın karısı, "Miss Crawley yolcu," diye fikir yürüttü. "Sofradan kalkarken suratı kıpkırmızıydı. Korsesini gevşetmek zorunda kaldım."

Saygıdeğer kilise adamı alçak sesle, "Yedi bardak şampanya yuvarladı," dedi. "Ağabeyimin şampanyası da zıkkım gibi şeydir ha, ama siz kadınlar içkiden anlamazsınız."

Bayan Bute, "Biz kadınlar zaten hiçbir şeyden anlamayız," dedi.

"Yemekten sonra kirazdan yapılma konyak içti, kahvesinin yanında da çuracao likörü vardı. Üstüne para verseler ağzıma sürmezdim. Mide yanmasından gebertiyor beni. Ablamız bu gidişle çok dayanamaz, hayatım; göçmesi yakındır. Hatta ikiye beş bahse girerim ki Matilda bu yılı çıkaramayacak..."

Bu önemli hesapları; özel okullarda okuyan iki oğulları Jim'le Frank'i ve teyzelerinden umdukları miras dışında bir kuruş çeyiz paraları olmadığı gibi güzel de olmayan dört kızlarını düşüne düşüne, papazla karısı yollarına devam ettiler.

Bir sessizlikten sonra Papaz Bute, "Ağabeyim Pitt benim papazlığımı başkasına devren satacak kadar alçaklık edemez," diye konuştu. "Büyük oğlu olacak o muhallebici Metodistin de gözü parlamentoda."

Papazın karısı, "Sir Pitt Crawley'den her şey umulur," dedi. "Miss Crawley'yi kendimizden yana çekmeliyiz. Papazlığı ancak Jim'e vereceği konusunda Sir Pitt'ten o söz almalı."

"Sen Pitt'in verdiği sözlere ne bakıyorsun? Her istediğine söz verir o; ama sözlerin hiçbirinde durmaz... İşte bu alçağın serseri oğlu da Matilda'nın mirasına konacak. Serseri, kumarbaz, dolandırıcı, cani... Deyyusta her kötülük var, ikiyüzlülüğün dışında. İkiyüzlülüğe de ağabeyi el koymuş!"

"Sus, canımın canı! Sir Pitt'in topraklarından çıkmadık daha..."

"Her türlü kötülük onda, diyorum sana. Sözümü kesme. Yüzbaşı Tarker'ı o vurmadı mı? Kakao Barı'nda o zavallı lordu o dolandırmadı mı? Hele zamparalık konusunda..."

"Tanrı aşkına, Bay Bute... Benim yanımda bu konuyu açma, rica ederim."

Öfkesinden kuduran papaz, "Sen de bu adamı tutmuş evimize, yemeğe çağırıyorsun. Sen... Bir papaz karısı... Genç çocukları olan namuslu bir ana, bir aile kadını... İnsaf be!" diye söyleniyordu.

Papazın karısı küçümseyen bir dudak büküşüyle, "Bute Crawley, sen sersemin tekisin!" diye karşılık verdi.

ꕥ

Konağa gelişinden az bir süre sonra Miss Crawley de Rebecca'nın çekiciliğinin etkisi altına girmişti. Bir sabah günlük araba gezintisine çıkarken, "Küçük mürebbiye"nin de

kendisiyle birlikte Mudbury'ye gelmesini istemek lütfunda bulundu. Araba gezintisinden döndüklerinde Rebecca yaşlı kızın gönlünü fethetmiş bulunuyordu çünkü yol boyunca onu eğlendirmiş ve tam dört kere güldürmeyi başarmıştı.

Ablası onuruna bir yemek düzenleyen ve yöredeki bütün baronetleri çağıran Sir Pitt'e ablası: "Ne!" diye bağırdı. "Miss Sharp'ı şölen sofrasına çağırmayacaksın ha? İki gözüm, sen beni Leydi Fuddleston ya da Sir Giles Wapshot gibi kızlarla çene çalacak mı sanıyorsun? Miss Sharp da yemeğe gelsin! Ben böyle istiyorum! Sofra başında yer yoksa Mileydi odasında otursun ama o küçük Miss Sharp ille gelsin! Ayol sen deli mi oldun? Burada konuşulabilecek tek kişi o be!"

Bunun üzerine küçük mürebbiye Miss Sharp'a aşağı salondaki şanlı konuklara katılması için buyruk verildi. Sir Huddleston şatafatlı bir resmilikle Miss Crawley'yi sofranın başköşesine oturtup kendisi de onun yanında yerini almaya hazırlanırken ihtiyar kadın tiz bir sesle,

"Miss Sharp! Becky Sharp! Yanıma gel otur da beni eğlendir!" diye bağırdı. "Sir Huddleston da Leydi Wapshot'un yanına otursun!"

Bu çeşit toplantılar sona erip konukların arabaları uzaklaştığı zaman da Miss Crawley, "Hadi, tuvalet odama gel de bu geceki konukları çekiştirelim Becky," diyordu.

Gerçekten de bu iki dost baş başa verince adam çekiştirme işini pek güzel başarırlardı. Sir Huddleston nasıl sesli-solukluymuş, Sir Wapshot çorbasını nasıl höpürdetiyormuş, Leydisinin sol gözünde nasıl bir tik varmış... Becky bunların ve toplantıda geçen can sıkıcı konuşmaların öyle güzel taklidini yapardı ki Miss Crawley, "Güzelim, sen kusursuz bir trouvaille'sin, derdi. "Ah, seni Londra'ya da götürebilsem! Ne var ki seni zavallı Briggsciğim gibi alaya alamam! Ne gezer, seni sinsi domuz, sen çok kurnaz, çok cin kızsın. Öyle değil mi Bayan Firkin?"

Hanımının kafasında kalmış olan bir tutam saçı fırçalayan oda hizmetçisi Bayan Firkin burnunu havaya dikerek, "Evet, haklısınız, küçükhanım gerçekten çok kurnaz," diye dudak büktü.

Her namuslu kadının başlıca niteliklerinden biri olan kıskançlığa Miss Firkin'de de rastlayabilirdiniz.

Sir Huddleston Fuddleston'u tersledikten sora Miss Crawley her gün yemeğe inerken Rawdon'ın kendisine eşlik etmesi ve Rebecca'nın da şiltesini taşımasında diretti. Ya da Rebecca'nın koluna girip şiltesini Rawdon'a taşıtıyordu.

"Birbirimizden ayrılmayalım," diyordu. "Bu dünyada üçümüzden başka gerçek Hıristiyan kalmamış!"

Miss Matilda Crawley böylesine dini bütün bir kadın olmasının yanısıra sosyal ve politik konularda da aşırı liberal fikirler taşır ve bunları her fırsatta açık açık ortaya vurmaktan zevk alırdı.

Rebecca'ya çoğu zaman, "Soy sop da ne oluyormuş, güzelim?" derdi. "Şu kardeşim olacak Pitt'e baksana! İkinci Henry'nin çağından beri bu yörede oturan şu Fuddleston'lara bak! Papaz evindeki zavallı Bute'a bak! Akıl ve kıvraklık, incelik ve kibarlık konusunda hangisi senin eline su dökebilir? Seni bırak, zavallı nedimem Briggs'le, hatta başuşağım Bowls'la bile boy ölçüşemez onlar. Hele sen güzelim, sen küçük bir hazinesin; pırlantasın, inan olsun! Şu kasaba halkının yarısının akılları bir araya gelse senin zekânı tutamaz! Düşes olmaya layıksın sen! Ama yok, ben sınıf sistemine kökten karşıyım; düşes diye bir şey kalmamalı ortada. Gene de sen herkesten üstün durumda olabilmelisin, güzelim. Ben seni her yönden kendime eşit sayıyor, kendimle bir tutuyorum... Hayatım, şu ocağa biraz daha kömür atar mısın ki? Sonra şu elbisem var ya... Kuzum şurasını şöylece değiştiriver; öyle güzel dikiş dikiyorsun ki!..."

Ve böylece bu yaşlı demokrat kendine eşit saydığı arkadaşına bütün hizmetleriyle dikişlerini yaptırttığı gibi her gece uykuya dalabilmek için başucunda kitap bile okutuyordu!

Bir gece, "İşte Lord Nelson'un kişiliğinin en sevdiğim yönü bu!" diye başını salladı. "Bir kadın uğruna her şeyi feda etti. Böyle bir şey yapabilen bir adam kötü insan olamaz. Bu biçim uygunsuz aşklara bayılırım ben. Bir soylu tutup bir değirmencinin kızını aldığı zaman dört köşe olurum. Lord Flowerdale öyle yaptı ya. Bütün soylu kadınlar çarladılar. Umarım günün birinde soylu bir adam da seni kaçırır, Rebecca; öyle güzelsin ki!"

Rebecca, "Doğrusu çok tatlı olur," diye itirafta bulundu.

"Sonra yoksul bir delikanlının bir zengin kızıyla kaçması hoşuma gider. Rawdon'ın ille biriyle kaçmasını aklıma koydum."

"Yoksul biri mi yoksa zengin biri mi?"

"Kaz kafalı! Rawdon'ın beş parası yok ayol! Benim verdiğim harçlıkla geçiniyor. Hayatta ilerleyip zengin olacaksa kendi başının çaresine bakması gerek."

Rebecca, "Çok mu akıllı?" diye sordu.

"Akıl mı güzelim? Ne gezer! Atlarından, ordudan, av ve eğlenceden başka en ufak bir düşüncesi yoktur. Gene de hayatta ilerleyebileceğine kalıbımı basarım. Öyle sevimli bir hınzırlığı var ki! Alayındakiler ona tapıyorlar. Wattier'in Barı'ndaki, Kakao Bar'daki gençlerin de gözbebeğidir."

Rebecca, sevgili arkadaşı Amelia'ya yazdığı mektupta konaktaki baloyu ve Yüzbaşı Crawley'nin kendisiyle ilgilenişini anlatırken, ne tuhaftır ki tam doğruyu yazmamıştı. Çünkü yüzbaşımız onunla balodan çok daha önce ilgilenmeye başlamıştı. Kaç yürüyüşte "hiç bilmeden" ona rastlamıştı! Kaç koridor ve sahanlıkta onun karşısına çıkmıştı!

Kaç geceler Rebecca şarkı söylerken Yüzbaşı Rawdon piyanonun başına çakılıp kalmıştı. Yüzbaşımız Rebecca'ya mektuplar bile yazmıştı! (Kendisinin imlası pek düzgün değil ama kadınlar yakışıklı erkeklerin aptal oluşuna pek aldırmazlar.) İri yarı süvari subayı bu mektupların ikincisini üç köşeli olarak büküp Rebecca'nın önündeki nota kitabının sayfaları arasına koyduğu zaman küçük mürebbiye gözlerini onun gözlerine dikerek yerinden kalkmış, üç köşeli mektubu iki parmağıyla tutup alarak ateşe atmış, sonra yüzbaşının önünde bir reverans yapıp gene yerine otururak eskisinden daha neşeli bir şarkı çalmaya başlamıştı.

Müziğin yarıda kesilmesiyle şekerlemesinden uyanan Miss Crawley, "Ne oldu?" diye sormuştu.

Rebecca da hafif bir kahkahayla, "Bir falso," diye yanıtlamış; beri yandan Yüzbaşı Rawdon yerin dibine geçip köpürmüştü.

İşte böyle... Bayan Bute Miss Crawley'nin küçük mürebbiyeyi ne denli sevdiğini görebiliyordu, gene de Rebecca'yı kıskanmayışı, hatta papaz evine buyur edişi onun ne iyi yürekli ve geçimli bir kadın olduğunu göstermez mi? Bayan Bute yalnızca mürebbiyeyi değil, yüzde beşler konusunda kocasının baş rakibi olan Yüzbaşı Rawdon'ı sık sık evine çağırıyordu. Bayan Bute'la yüzbaşı pek kaynaşmışlardı. Yüzbaşı ava çıkmaz, yöre baronetlerinin toplantılarına katılmaz olmuştu artık! Başlıca zevki Miss Crawley, Miss Sharp ve çocuklarla birlikte Papaz Evi'ne gitmekti... Akşam olunca konağa yürüyerek dönüyorlardı. Miss Crawley değil, elbette; o arabasına biniyordu. Ama papaz eviyle konağın arasındaki loş korulardan, ağaçlık yollardan yürümek, hele ay ışığında, Rebecca'yla Rawdon gibi iki romantik için eşsiz bir zevkti!

Rebecca o cıvıl cıvıl yeşil gözlerini gökyüzüne dikerek, "Ah, bu yıldızlar! Bu yıldızlar!" diye içini çekiyordu.

"Onlara baktıkça maddesel varlığımdan sıyrılmış gibi oluyorum sanki!"

"Vay ana... Evet be... Tıpkı benim gibisiniz, Miss Sharp! Puromun dumanı sizi rahatsız etmiyor ya?"

Miss Sharp da açık havada puro kokusunu dünyada her şeyden çok sevdiğini söylüyor hatta daha ileri giderek kendisi de puro tüttürmeyi deniyordu. Puroyu dudaklarına alıp ufak bir tutam duman üfleyişi, ufak bir çığlık koparıktan sonra kıkır kıkır gülüşü öylesine şirindi ki yüzbaşı bıyıklarını burup purosunu baca gibi tüttürüyor ve,

"Anasını sattığım!" diyordu. "Bu puroların üstüne yoktur namussuzum!"

Çünkü zekâsı gibi konuşması da tam bir ağır süvariye yaraşacak nitelikteydi!

Oldukça Romantik Bir Bölümdür

Şimdi artık bu kır cennetini ve burada temiz bir köy yaşamı sürdüren dürüst taşralıları bırakarak Londra'ya dönüp Miss Amelia'dan haber sormanın sırasıdır.

Tanımadığım bir okuyucum, "Miss Amelia bizim umurumuzda değil!" diye yazıyor. Minicik, düzgün el yazısıyla pembe mühründen onun bir genç hanım olduğu belli. "Renksiz, sünepe bir kız o!"

Sayın okuyucu, sanırım ki siz de birçok üstün nitelikli hanım arkadaşlarınızdan buna benzer fikirler duymuşsunuzdur: Miss Smith'te beğenilecek ne buluyorsunuz bilmem!.. Kuzum şu binbaşı aklını peynir ekmekle mi yedi de gitti, o taş bebek güzelliğinin dışında hiçbir şeyi olmayan silik, sersem, saman kafalı Miss Thompson'la nişanlandı? Şu erkekler de pembe yanaklarla mavi gözlerde ne bulurlar, bilmem ki!

Bu hanımlar, çok yerinde olarak kafa ve bilgi üstünlüğünün, edebiyat ve müzik kültürünün bir kadın için gelip geçici ten güzelliğinden daha değerli olduğunu ileri sürerler. Kendilerinin, ten güzelliğinin gelip geçiciliği ve entipüfleniği konusunda yürüttükleri düşünceler çok yüceltici idir doğrusu!

Gerçi böyle uçup gidici bir ten güzelliğine sahip bulunmayan mutsuz kadınlar kendilerini bekleyen acıklı sonu hiç akıllarından çıkarmasalar çok yerinde olur. Gene de bu güzel, güler yüzlü, taze, saf, şefkatli hanım hanımcık zavallıların tek bir avuntusu vardır: Erkekler nedense onları seçer ve onlara tapınırlar!

Bana sorarsanız bir kadın için en büyük kompliman kendi cinsi tarafından hor görülmesidir!

Amelia'nın çevresindeki genç kızlar da bu işi pek güzel başarıyorlardı. Örneğin, George Osborne'un kız kardeşleriyle Yüzbaşı Dobbin'in kız kardeşlerinin yeryüzünde en iyi anlaştıkları konu, erkek kardeşlerinin bu aptal kızda ne bulduklarına bir türlü akıl erdiremeyişleriydi.

Bir çift boylu boslu, iri kıyım kız olan Osborne kız kardeşler, "Kızcağızı hoş tutuyoruz," derlerdi. Ve ona öyle tepeden bakarak öylesine aşırı bir candanlık gösterirlerdi ki zavallı küçük onların yanında gerçekten dilini yutup aptallaşırdı! Evleneceği gencin kız kardeşleri olduklarından onları sevmek için kendini zorlardı. Onlarla "uzun sabahlar" geçirirdi, dünyanın en sıkıcı, en ağır başlı sabah saatleri! Onlarla Osborne'ların o kocaman faytonuna binerek ciddi ciddi org ve oratoryo konserlerine, St. Paul Katedrali'ndeki yetimler yuvasına giderdi. Bu uzun sabahlar sona erdiği zaman Amelia evine dönerek derin bir oh çekerdi, Büyük Miss Osborne, Küçük Miss Osborne ve iri kemikli bir kız-oğlan-kız olan bir mürebbiyeleri Miss Wirt de, bir öncesinden daha büyük bir şaşkınlıkla,

"Kuzum, George bu kızda ne buluyor acaba?" diye birbirlerine sorarlardı.

"Nasıl olur bu?" diye dırdırcı bir okurumuz araya giriyor. "Okulda herkesin sevgilisi olan Amelia hayata atılınca nasıl olur da kendi cinsinin hor gördüğü bir insan durumuna düşer?"

Sayın bayım, unutmayın ki Miss Pinkerton'ın okulunda ihtiyar dans öğretmeninin dışında hiç erkek yoktu. Kızların da onun için birbirlerine girmesi beklenemez ya! Gelgelelim yakışıklı George Osborne Tanrı'nın her günü Amelia'ya koşmaya başlayınca ihmale uğrayan kız kardeşlerinin az buçuk "bozulmaları" doğaldır. Lombard Sokağı'ndaki Hulker ve Bullock Kumpanyası'nın genç ortaklarından Bay Bullock, iki mevsimdir Miss Maria Osborne'a kur yapmakta olduğu halde bu kez Amelia'yı dansa kaldırırsa Miss Maria'nın sevinmesi mi gerekir yani? Gene de kin tutmayan, temiz yürekli bir kızmış ki, bu işe çok sevindiğini söyledi. Dans bittikten sonra Bay Bullock'un yanına yaklaşarak güler yüzle, "Ameliacığı beğendiğine çok sevindim, doğrusu!" dedi. "Kendisi bizim George'a sözlüdür. Pek bir derinliği yoktur ama dünyanın en temiz yürekli, en yapmacıksız kızıdır. Hepimiz onu öyle seviyoruz ki!"

Sevgili Maria! Bu "öyle" sözcüğünün altında gizli olan derinlikleri kim ölçebilir?

İki kız kardeşiyle Miss Wirt George Osborne'a, Amelia'yla evlenmesinin ne büyük bir fedakârlık ve cömertlik olacağını öyle çok söylediler ki sonunda genç adam, kanımızca, buna kendi de inanmaya başladı ve kendini sevmesine izin vermekle Amelia'ya büyük bir lütuf yaptığını düşünür oldu.

Gene de her sabah evinden çıkıp gittiği ve haftanın altı gecesi dışarıda yemek yediği halde genç adam, kız kardeşlerinin sandığı gibi her zaman Amelia'nın yanında değildi. Kaç kere William Dobbin arkadaşı George'u aramaya

geldiği zaman yüzbaşıyla yakından ilgilenen, anlattıklarını merakla dinleyerek hep annesinin hatırını soran Büyük Miss Osborne, gülerek meydanlığın karşı yanını göstermiş ve, "George'u arıyorsanız Sedley'lere gitmeniz gerek!" demişti. "Biz artık onun yüzünü göremez olduk."

Ama bu lafları duyduğu zaman Yüzbaşı Dobbin biraz gergin bir gülümseyişle konuyu değiştiriyor ve operadan, Prensin Carlton House'da verdiği son balodan, ya da havadan söz açıyordu. Çünkü böyle zamanlarda, Osborne kız kardeşlere söylememiş olmakla birlikte, çoğu kez George'u Sedley'lerin evinde arayıp bulamayınca buraya gelmiş oluyordu. Pencere başında oturmuş nişanlısının yolunu gözleyen zavallı Ameliacığa da George'u görmediğini, nerede olduğunu da bilmediğini söylüyordu.

"Ama olsa olsa kendi evinde, kız kardeşlerinin yanındadır. Gidip yaramazı çağırayım bari!" diyerek oradan kaçıyordu.

Amelia minnet ve dostlukla ona elini veriyor, sonra gene oturup George gelsin diye bekliyor, bekliyordu. Ama George gelmiyordu.

Zavallı yavru kuş! Umut, özlem, güven ve inançla çırpınıp duruyordu...

Görüyorsunuz ya, pek öyle yazmaya değer bir yaşantı değil bu. İçinde öyle (sürükleyici) diyebileceğimiz olaylar geçmiyor. Sabahtan akşama aynı duygu, aynı düşünce; ne zaman gelecek? Yatarken de kalkarken de hep bu heyecan, hep bu soru...

Bir seferinde üç günlük bir uzaklıktan sonra Amelia başına şapkasını geçirdi ve gözünü iyice karartarak gidip Osborne'ların kapısını çaldı.

Osborne kız kardeşler onu görünce, "Ne?" diye ünlediler. "George'u bırakıp bizim yanımıza geliyorsun ha? Yoksa kavga mı ettiniz? Hadi anlatsana Amelia!"

Yok, yok; kavga filan etmemişlerdi! Amelia gözleri dolu dolu olarak, "İnsan onunla kavga edemez ki!" diye mırıldandı. "Ben yalnızca size... ben yalnızca sizi görmeye geldim. Görüşmeyeli çok oldu da!"

Amelia o gün öylesine utangaç ve aptaldı; eli, ayağı, dili öylesine dolaşıyordu ki Osborne kız kardeşlerle mürebbiyeleri onun boynu bükük, üzgün üzgün uzaklaşmasına baktılar, baktılar da, George'un bu zavallı kızcağızda ne bulduğuna her zamankinden daha çok şaştılar.

Şaşarlar ya! Ürkek, munis Amelia bu küstah kara gözlü hanımlara açılamazdı ki! Sıkılıp içine kapanırdı elbet... Çiçekler vardır, kuytu, gölgelik yerlerde açarlar; yumuşacık, güzel kokulu ama gizlidirler. Çiçekler vardır, tabak gibi kocaman ve parlak renkli, bahçelerin ortalık yerlerinde açarak güneşin göz alıcığıyla yarışa girmiş gibidirler. Amelia Sedley'in bir kasımpatıdan çok bir mor menekşe olduğunu söyleyebiliriz.

Hayır, hayır... Baba evinden henüz ayrılmamış olan kendi halinde bir aile kızının yaşantısında, roman kahramanlarının başına gelen türden heyecan verici olaylara pek rastlanamaz. Becky Sharp bir taşra konağında kendi yolunu kendisi bulmaya çalışarak bir sürü dalların üstünden uçar ve bir sürü tuzaklardan kaçınırken Amelia, Russell Meydanı'ndaki evinde, ana babasının kanadi altına sığınmış, güvenlikteydi. Dış dünyaya çıktığı zaman da büyüklerinin kanadı onun üstünden eksik olmuyordu. Sevgi ve bolluk içinde yaşadığı bu rahat yuvada onun başına hiçbir kötülük gelemez sanırdınız! Anneciği sabahleyin ev içindeki görevlerini yapıyor, her gün araba gezintisine çıkıyor, sonra Londralı zengin hanımların eğlencesini meydana getiren ziyaret ve alışverişlere dalıyordu. Babacığı Borsa'daki esrarlı işlerini yürütüyordu. O günlerde, Avrupa'nın her yerinde savaşların tüm şiddetiyle hüküm sürdüğü, koca imparatorluklar üstüne pazarlıklara girişildiği, bir gün bir

Vittoria Muharebesi'nin yapılıp ertesi gün Moskova'nın yandığı, akşamleyin Russell Meydanı'ndan borazanını öttürerek geçen habercinin: "Leipzic Muharebesi – altı yüz bin asker çarpıştı – Fransızların tam yenilgisi – iki yüz bin ölü–" gibi haberler verdiği o günlerde Borsa hareket ve heyecan dolu bir yerdi. Baba Sedley eve birkaç kere çok düşünceli bir yüzle dönmüştü; Avrupa'nın bütün yürek ve Borsaları böyle haberlerle çalkalanırken buna şaşmamak gerek.

Beri yandan Bloomsbury semtinin Russell Meydanı'ndaki evin içindeki yaşam, Avrupa'nın durumu hiç de karışık değilmişçesine, her zamanki gibi sürüp gidiyordu. Askerlerin Leipzic'den geri çekilmesi, Kara Sambo'nun hizmetçi bölmesine taşıdığı yemeklerin sayısını hiç etkilemedi. Müttefik orduları Fransa'ya doluştular ve Sedley'lerin evinde akşam yemeğinin çıngırağı gene her zamanki gibi saat beşte çalındı. Ameliacığın Brienne ya da Montmiral'i zerrece umursadığını sanmıyorum. Daha doğrusu genç kız savaşla doğru dürüst ilgilenmedi bile -ta ki İmparator tahtından kendiliğinden ininceye değin! O zaman Amelia sevinçle el çırpıp Tanrı'ya şükürler etti: Ah, hele şükür! Ve kendini, her göreni şaşırtan bir coşkunlukla, George Osborne'un kucağına attı.

Öyle ya, barış ilan edilmişti artık; Avrupa dövüşmekten kurtulacaktı. Hain Korsikalı devrilmişti; demek ki George Osborne'un alayı artık cepheye gönderilmeyecekti. Amelia'nın mantığı işte bu yollu işliyordu. Onun gözünde Avrupa'nın kaderi, Teğmen George Osborne demekti. Onun tehlikeyi atlattığını duyan genç kız bayram etti. Kendisinin Avrupası, imparatoru, müttefik kralları ve şanlı prensi, George'du. George onun 'ay'ıydı, 'güneş'iydi, her şeyiydi. Hatta bana öyle geliyor ki o, Mansion House'ta müttefik hükümdarlarının onuruna verilen şahane balonun bile Teğmen George Osborne için verildiğini sanıyordu...

Zavallı, yoksul Rebecca Sharp'ın hayat dersini parasızlık, bencillik, idare gibi öğretmenlerden aldığını söylemiştik. Amelia'nın en son öğretmeniyse aşktı. Bu çok sevilen öğretmenden ders almaya başlayalı beri kızın gösterdiği ilerleme şaşırtıcı olmuştu. On beş ya da on sekiz aydır her gün bu öğretmenin derslerine dikkatle kulak asmak Amelia'ya öyle sırlar öğretmişti ki değil meydanlığın karşı yanındaki Miss Wirt'le kara gözlü kız kardeşler, Chiswick Çıkmazı'nın biricik Miss Pinkerton'ı bile bunları bilemezdi. O namuslu, el değmemiş bakireler böyle şeyleri nereden bilsin? Miss Pinkerton'la Miss Wist'in bu yaştan sonra âşık olmaları söz konusu edilemez. Miss Maria Osborne gerçi Hulker, Bullock ve Bullock firmasının genç ortaklarından sayın Bay Frederick Augustus Bullock'a "çok bağlıydı" ama çok ağırbaşlı bir bağlılıktı onunkisi. Maria genç Frederick yerine yaşlı baba Bullock'a da varabilirdi çünkü onun aklı (kültürlü iyi bir aile kızına yaraştığı üzere), Park Lane'deki kışlık evle Wimbledon'daki yazlık evde, açık kapalı arabalarla atlar, uşaklar ve Hulker, Bullock ve Bullock firmasının yıllık kazancının dörtte birindeydi!

Gelgelelim güzel Amelia'nın öğrenimini bütünleyen aşk böyle bir duygu değildi. Amelia'nın aşkı bir yıllık bir süre içinde temiz ve toy bir kızı, temiz ve olgun bir kız yapıp çıkmıştı ve mutlu saat gelip çattığı zaman bu öğretmen bu kızı temiz ve iyi bir hayat eşi ve ev kadınına dönüştürecekti. İşte bu genç kız bütün kalbiyle (kim bilir, annesiyle babası onun bu tapınmaya benzer aşkını ve saçma romantik fikirlerini desteklemekle belki de yanlışa düşüyorlar) Majesteleri'nin ordusundaki genç bir teğmeni deli gibi seviyordu. Sabah uyanınca ilk düşüncesi ve gece yatarken ettiği dualarda geçen en son ad, oydu. Amelia ömründe böylesine güzel, akıllı; binicilikte, dansta böylesine usta, kısa-

cası böyle parlak bir kahraman görmemişti. Herkes bir prenstir tutturmuştu. George'un yanında prens kim olurdu ki? George olsa olsa peri padişahının oğlu olabilirdi. Böyle üstün bir varlığın da Amelia gibi silik bir Sindrella'ya bakması ne büyük bir alçakgönüllülüktü!

Miss Pinkerton bilse, sanırız genç kızın bu gözü kapalı tapınmasına gem vurmaya çalışırdı. Ama hiçbir sonuç alamazdı buna inanın! Bazı kadınların yaradılışı ve içgüdüsü böyledir. Kadınların kimisi dolaplar çevirmek kimisi sevmek için yaratılmıştır. Saygıdeğer bekar okuyucularımızın dikkatine...

Bu şiddetli aşkın etkisi yüzünden Amelia, Chiswick'teki on iki arkadaşını unutup gitmişti. Aklı fikri hep bu konuyla dopdoluydu ama içinden ne soğukkanlı Miss Saltire'a ne St. Kittsli zengin, yün saçlı Miss Swartz'a açılmak geliyordu. Yalnızca tatilde küçük Laura Martin'i yatıya çağırmıştı. Ona açıldığını, evlendiği zaman onu yanına alacağına söz verdiğini ve aşk konusunda iyice aydınlattığını sanıyorum. Yazık, çok yazık ama korkarım ki Emmyciğin iradesi pek öyle gerektiği kadar sağlam değildi!

Ya ana babası ne yapıyorlardı, bu minicik yüreğin böyle aşırı derecede çarpmasını önlemek için? Baba Sedley olup bitenin pek farkında değildi. Son günlerde sessizleşmiş, Borsa'daki işlerine kendini iyice kaptırmış gibiydi. Bayan Sedley derseniz öyle geniş, meraksız bir kadındı ki kıskançlık etmesini bile beceremezdi! Bay Jos uzaklarda, Cheltenham'da yaşayan İrlandalı bir dulun kolları arasındaydı. Amelia'nın çok zamanlar evde tek başına kaldığı oluyordu. Ve bu uzun saatleri, görevi başında olduğundan bir an bile kuşkulanmadığı sevgilisine uzun mektuplar yazarak geçiriyordu.

Osborne'un kısa ve askersi mektuplarına karşılık Amelia'nınkiler öyle uzundu ki eğer onları bu romana ekleyecek olsak en romantik okurun bile dayanamayacağını itiraf etmek zorundayız.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitleme

Korkarım, Amelia'nın mektup yazdığı bay bunların değerini pek bilmiyordu. Her gittiği yere kuş sürüsu gibi peşinden gelen mektupların sayısı öyle çoktu ki Teğmen Osborne arkadaşlarının alay konusu olup çıkmış ve mektuplarını özel odasından başka bir yere getirmesin diye uşağına talimat vermişti. Onun bir gün bu mektuplardan biriyle purosunu yaktığını gören Yüzbaşı Dobbin dehşete düşmüştü. Dobbin'in böyle bir mektuba karşılık çok şey feda edebileceğini sanıyoruz.

George bir süre Amelia'yla olan nişanını gizli tutmaya çalıştı. Yalnızca hayatında bir kadının bulunduğunu itiraf etti, o kadar.

Bunu duyan Asteğmen Spooney arkadaşı Asteğmen Stubble'a dönerek, "Bu şimdiye kadar kaçıncısı oluyor!" diye başını salladı. "Demerara'da bir yargıç kızı vardı;

Osborne için deli oldu. Sonra St. Vincent adasındaki o güzel melez kızı da biliyorsun. İngiltere'ye döndük döneli Osborne tam bir Don Juan kesildi diyorlar, yemin ederim ki!"

Bir Don Juan olmak bu genç subayların gözünde dünyanın en büyük erdemlerinden biri olduğu için Teğmen Osborne da alayın en gözde, en beğenilen kişilerinden biriydi. Açık hava sporlarında, şarkı söylemekte, geçit resimlerinde hep gözleri kamaştırırdı. Babasının bol bol gönderdiği parayı o da gözünü kırpmadan harcardı. Üniforması onun üstüne herkesinkinden daha iyi otururdu ve ceketlerinin sayısı herkesinkinden çoktu. Kısacası arkadaşlarının bayıldığı bir insandı. İçki içmekte, yaşlı Albay Heavytop da içinde olmak üzere, bütün subayları yaya bırakırdı. Quebec yarışlarına kendi atı Yağlı Şimşek'le katılmış ve kupayı kazanmıştı. Kısacası bu yakışıklı genç teğmene Amelia'dan başka tapınanlar da vardı!

Şimdi, Stubble, Spooney ve öbür subaylar Osborne'un mektuplaştığı bu hanım konusunda pek romantik tahminler yürütmekteydiler. Bu kadın teğmene tutulmuş olan Londralı bir düşesti, yok, başka biriyle nişanlı olduğu halde teğmene delicesine gönlünü kaptıran bir general kızıydı, hayır, kocasını bırakıp teğmenle kaçmayı kuran bir milletvekili karısı... Ya da buna benzer, ille romantik, yürek çarptırıcı ve skandal çıkartıcı durumlar akıllarına geliyordu.

Osborne da bu tahminlerin hiçbirine evet ya da hayır demeyerek bırakıyordu, genç arkadaşları diledikleri gibi romanslar yaratsın! Yüzbaşı William Dobbin'in patavatsızlığı olmasa işin içyüzünü alaydakilerden hiçbiri öğrenemeyecekti!

Günün birinde Yüzbaşı Dobbin kışlanın salonunda kahvaltısını ederken yukarıda adı geçen iki genç teğmenle asistan doktor Cackle'nin gene Osborne'a mektuplar yazan kadın konusunda ileri geri konuştuklarını duydu. Stubble'ı

dinlerseniz bu kadın Kraliçe Charlotte'un maiyetinden bir düşesti; Cackle'a kalırsa aşifteliğiyle ün yapmış bir opera şarkıcısı...

Bunu duyan Dobbin öyle sinirlendi ki o sırada ağzı tereyağlı ekmekle dolu olduğu ve zaten hiç konuşmaması gerektiği halde kendini tutamayarak, "Enayilik etmesene, Cackle!" diye patladı. "Saçmalıyorsun; aslı astarı bulunmayan dedikodular ediyorsun! Miss Sedley dünyanın en temiz, en cici kızlarından biridir. Beşikten beri birbirleriyle nişanlı onlar. Bir daha böyle laflar ettiğinizi duymayayım!"

Haber yarım saat içinde bütün alaya yayılmıştı. Hemen o gece Binbaşı O'Dowd'un karısı oturup Dublin'deki küçük kız kardeşi Glorvina'ya, yola çıkmakta acele etmemesini, çünkü Teğmen Osborne'un yazık ki nişanlı çıktığını bildiren bir mektup yazdı.

Yemekte viski bardağını kaldırarak teğmeni tatlı sözlerle kutladı. Teğmen de küplere binerek hemen Dobbin'in odasına, sırrını açıkladı diye kavga etmeye gitti.

"Benim işlerimi herkese anlat diye kim izin verdi sana?" diye bağırdı. "Bütün alay benim nişanlı olduğumu ne diye öğrensin? Neden o boşboğaz yaşlı cadaloz Peggy O'Dowd sofrada benim nişanımı üç düvele ilan edebilsin? Ne hakkı var, herkese benim nişanlı olduğumu söyleyip işlerime burnunu sokmaya? Ha, Dobbin?"

Yüzbaşı Dobbin, "Bence bu..." diye söze başladı.

Arkadaşı, "Okurum şimdi bencene sencene senin!" diye bağırarak onun sözünü kesti. "Sana çok şey borçlu olduğumu bilmez değilim. Hiçbir zaman unutmam bunu. Gene de benden beş yaş büyüksün diye bana her dakika konferans vermeni de çekemem doğrusu!"

Yüzbaşı Dobbin istifini bozmadan, "Sen nişanlı mısın, değil misin?" diye sordu.

"Nişanlıysam bundan kime ne yani?"

"Nişanlından utanıyor musun?"

George, "Bana bu soruyu ne hakla sorduğunuzu söyler misiniz, beyefendi?" diye bağırdı. "Bunu bilmek isterim."

Dobbin, "Aman Tanrım! Yoksa nişanı bozmak mı istiyorsun?" diye yerinden fırladı.

Osborne hırsla, "Kısacası sen bana şerefli bir insan olup olmadığımı soruyorsun," dedi. "Bunu demeye mi getiriyorsun? Son zamanlarda bana karşı öyle bir davranışın var ki, artık çekemeyeceğim, namussuzum!"

"Nasıl davranmışım sana? Dünyanın en cici kızlarından birini çok ihmal ettiğini söylemekten başka ne dedim? Kumara gideceğine onun yanına gitmeni söyledim."

George burun kıvırarak, "Ödünç verdiğin parayı geri istiyorsun, öyle değil mi?" diye sordu.

"Elbette isterim. Armağan etmeyip ödünç verdim çünkü. Ama onun bu konuyla ne ilgisi var?"

George birden pişmanlığa kapılarak, "Elbet yok, Tanrı kahretsin!" diye söylendi. "Senden özür diliyorum, William. Sen bana olan dostluğunu belki yüz kez kanıtlamışsındır. Beni sayısız belalardan kurtardın. O yüzbaşı Rawdon Crawley olacak tilki o gece kumar masasında benden yüklü bir para kazandığı zaman... sen imdadıma yetişmesen işim bitmişti. Biliyorum bunu. Gene de bana karşı böylesine amansız davranıp her saat kafamı ütüleme, yahu! Amelia'yı çok sevdiğimi bilirsin; bayılırım ona, falan filan. Kızgın bakma öyle; Amelia bir melektir. Bunu bilmez değilim. Gene de insanı azıcık peşinde koşturtmayan avı avlamakta pek bir zevk yok Dobbin. Batı Hint Adaları'ndan yeni döndük. Az buçuk kurtlarımı dökmeden edemiyorum işte. Ama evlendiğim zaman öyle bir uslanacağım ki! Namussuzum, durulup oturacağım. Ay başında da sana bir yüzlük ödemeye söz veriyorum. Sonra yarın Heavytop'tan izin isteyip Amelia'yı görmeye gideceğim. Oldu mu şimdi?"

İyi yürekli yüzbaşı, "Ah, George!" diye içini çekti. "Sana kızabilsem bile öfkem uzun sürmüyor. Paraya gelin-

ce, üstünde durma; en son kuruşumu bile seninle paylaşırım, biliyorsun."

George, "Bilmez olur muyum, Tanrı aşkına!" diye arkadaşının omuzuna vurdu.

"Yalnız şu kurtların artık toptan dökülse de kurtulsak diyorum, George. Geçen gün gittiğim zaman Emmyciğin yüzü öyle bir üzgündü ki! Görsen şu bilardo toplarını fırlattığın gibi onun yanına koşardın, namussuzum! Hadi, git de ona uzun bir mektup yaz. Onun yüzünü güldürecek bir şey yap. Ufak bir şey buna yetecek, inan."

Teğmen kendini beğenen bir gülümseyişle, "Gerçekten de Emmycik bana vurgun," dedi, sonra kışlaya, arkadaşlarıyla içki içmeye gitti.

Chatham Kışlası'nda geçen bu konuşmanın ertesi günü George Osborne sözünün eri olduğunu belirtmek için albayından izin istedi; bu da Yüzbaşı Dobbin'i çok sevindirdi.

Teğmen Osborne arkadaşını bir köşeye çekerek, "Ona gönlünü alacak küçük bir şey götürmek isterdim ama neylersin ki babamdan harçlık çıkıncaya kadar meteliksizim," diye içini döktü.

Dobbin böyle bir ince düşünceyle cömertliğin boşa gitmesine göz yumamazdı elbet! Hemen cebinden birkaç banknot çıkardı; teğmen de biraz mırın kırın ettikten sonra bunları alıp cebine attı.

Hem kitap çarpsın, Amelia için çok da güzel bir armağan alacaktı. Ne var ki Fleet Sokağı'nda arabadan indiği zaman kuyumcunun vitrininde nefis bir kravat iğnesi gözüne ilişti. Bunu almadan edemezdi! İğnenin parasını ödedikten sonra da elinde o kadar az bir şey kaldı ki! Amelia'ya ucuz bir şey götürmek de olmazdı elbet!

Aldırmayın, canım! Amelia'nın gözü onun getirdiği armağanlarda değildi, biliyorsunuz. Genç adam Russell Meydanı'na gelince Amelia'nın yüzü parladı. Sanki bu adam

güneşin ta kendisiydi. Kızcağız günler ve gecelerdir çektiği kaygı ve korkuları, uykularını dağıtan, gözlerinden yaşlar akıtan üzüntü ve kuruntuları o saat unuttu. Çünkü George Osborne salon kapısından ona bakarak gülümsüyordu; gür favorileri, uzun boyuyla anlı şanlı, bir tanrı gibi...

Kara Sambo küçük hanımının nasıl bir sevinçle irkilip pembeleşerek yerinden fırladığını görünce ağzı kulaklarına vararak gülümsedi ve hemen çekildi.

O zaman küçük kuş kanatlarını çırparak gitti, Teğmen George Osborne'un yüreği üstüne kondu. Sanki bildiği, istediği tek yuva buydu! Vah, zavallı küçük kuş! Ormanda gördüğü en uzun, en iri, en gür yapraklı, en dimdik ağaç bile, içinden gizlice kurt kemirdiği için çürük olabilir ve günlerden bir gün, bakarsın boylu boyunca devrilivermiş!

Aman Tanrım! İnsan ve kereste üstüne döktürülen bu benzetmeler nasıl da eski ve köklüdür!

Alaycı bir Fransız, "Her aşk alışverişinde iki taraf vardır; seven ve kendini sevdirtmeye tenezzül eden," demiş. Bu "Seven taraf" bazen kadındır, bazen de erkek. Su götürmez olan bir şey varsa o da Amelia'nın nişanlısını İngiltere İmparatorluğu'nun en seçkin ve parlak kişilerinden biri saymasıydı. Bu düşünceye Teğmen Osborne'un kendisinin de katıldığı akla gelebilir. Kendisi belki biraz uçarıydı ama birçok genç erkek uçarı olmaz mıydı? Genç kızların da uçarı ve hovarda erkekleri sümsük muhallebi çocuklarına yeğ tuttukları da bir gerçekti. George daha kurtlarının hepsini dökmemişti şimdilik, ama yakında durulup otururdu elbet. Şimdi Korsikalı Canavar, artık Elbe adasına sürülüp barış ilan edilmişti ya, George da ordudan ayrılırdı. Onun ve Amelia'nın gelirleriyle kent dışında, iyi avlanılabilecek bir semtte şirin bir yer alırlardı; George burada

avcılık ve çiftçilikle vakit geçirir, gül gibi geçinip giderlerdi. Evlendikten sonra orduda kalacak değildi elbet. Bu, düşünülemezdi bile! George kendisi için pek bir şey istemiyordu ama Amelia, onun karısı olarak, sosyetede hak ettiği yeri bulacaktı...

Bu yollu konuşup İspanya'da şatolar kurarak (Amelia bu şatoları çiçek bahçeleri, ağaçlı yollar, köy kiliseleri gibi şeylerle donataraktan) iki nişanlı çok tatlı birkaç saat geçirdiler. Sonra teğmenimiz, başka boş günü olmadığından ve yapacak bir sürü önemli işi bulunduğundan Emmy'den ayrılması gerektiğini bildirdi ve onun bu arada gidip müstakbel görümceleriyle oturmasını önerdi. Emmy bu çağrıyı sevinçle kabul etti. George onu kendi evine götürüp kız kardeşlerine emanet ederek önemli işlerini görmeye gitti.

Kısacası gidip Charing Cross'taki bir pastacıda dondurma yedi; Pall Mall'da yeni bir ceket prova etti; Slaughter'de Yüzbaşı Connon'la sekiz el bilardo oynayıp yedisini kazandı.

Bu arada Amelia da öyle neşeyle gülüp söylemekteydi ki ondaki bu değişikliğe şaşıp kalan Osborne kız kardeşler, "George bu kızı adam edecek galiba," diye fısıldaşıyorlardı.

George yemeğe yarım saat geç geldi ama keyfi iyice yerindeydi. Oysa baba Osborne için böyle bir şey söyleyemeyiz. Kendisi Borsa'dan eve dönüp de salona girdiği zaman Osborne kız kardeşlerle Miss Wirt onun (en neşeli zamanlarında bile soluk, asık ve şişkin duran) yüzündeki ifadeden, kara kaşlarının durup durup çatılmasından hemen anladılar ki o geniş, beyaz yeleğin altında çarpan yürek tedirgin ve tasalıdır. Onu görünce her zaman korkudan titreyen Amelia'nın selamına Bay Osborne bu kez homurtuya benzer, anlaşılmaz bir mırıltıyla karşılık verdi ve o minicik eli kendi kıllı pençesine almasıyla hemen bırakması bir oldu. Gülmez gözlerle döndü; büyük kızına

baktı. Miss Osborne bu bakışın, "Bu kızın burada ne işi var?" demeye geldiğini anlayarak, "George'un Atlı Muhafız Garnizo'nunda bir işi varmış, Beyba," dedi. "Onu görmeye gitti ama yemeğe dönecek."

"Öyle mi? Yalnız, geç kalırsa yemeği onun yüzünden bekletmek yok Jane, ona göre." Böyle diyerek baba Osborne her zamanki koltuğuna kendini bıraktı ve o zaman bu güzel döşeli salona, yalnızca büyük duvar saatinin telaşlı tıkırtısının bozduğu tam bir sessizlik indi.

Fransız işi olan bu kocaman araç katedral çanlarını andıran gümbür gümbür bir sesle saat beşi vurduğunda Bay Osborne sağ yanındaki çıngırağın ipini var gücüyle çekti ve başuşak koşa koşa geldi.

"Yemek!" diye gürledi Bay Osborne.

Uşak, "Bay George henüz dönmediler efendim," dedi.

"Bay George'a da, sana da başlatma beni. Bu evin efendisi ben miyim? Değil miyim? Y E M E K!"

Bay Osborne gözlerini öyle bir devirdi ki Amelia'nın ödü koptu; öteki üç hanım da bakışlarıyla birbirlerine bir telgraf haberi çektiler. Aşağı kattaki uysal çan yemek saatini çalmaya başladı ve aile reisi ellerini o pirinç düğmeli, kocaman mavi ceketinin kocaman ceplerine sokup dört genç hanımdan yana hışım gibi bir bakış fırlatarak, tek başına yürüyüp aşağı indi.

Kızlar babalarının ardından sakına sakına yürürken, "Ne oldu acaba?" diye fısıldaşıyorlardı.

Miss Wirt, "Hisse senetlerinde bir düşüş başlamış olsa gerek!" dedi.

Sonra bu ürkmüş ve sinmiş kadınlar kafilesi, sessizlik içinde, çatık kaşlı önderlerini izlediler ve gene sessizlik içinde sofrabaşındaki yerlerini aldılar. Baba Osborne homurtu gibi bir sesle dua okudu. Kocaman gümüş tabakların kocaman kapakları kaldırıldı. Amelia'nın içi titriyordu,

çünkü ürkünç babanın yanı başına düşmüştü: George gelmediğinden öbür yanı da boştu.

Bay Osborne kepçeyi kavrayıp gözlerini ona dikerek iç karartan bir sesle, "Çorba?" diye sordu. Servisi yaptıktan sonra da bir süre konuşmadı. Sonunda, "Miss Sedley'in tabağını kaldırın," diye uşağına buyurdu. "Çorbayı yiyemiyor. Ben de öyle! Çorba değil, bulaşık suyu. Hicks, kaldır şu çorbayı, Jane sen de yarın aşçıyı kovacaksın."

Çorba konusundaki görüşlerini böylece özetledikten sonra Bay Osborne balık konusunda da yırtıcı ve alaycı birkaç fikir belirtti ve gene sessizliğe gömülerek bardak bardak şarap yuvarlamaya başladı. Suratı asıldıkça asılıyordu. Derken kapının tıklayışı George'un geldiğini haber verince herkesin biraz yüzü gülmeye başladı.

Efendim, George daha erken gelememiş çünkü Atlı Muhafız Garnizonu'nda General Daguilet onu çok bekletmiş. Çorbayla balığa boş verilsinmiş. Yalnızca kuzu fırın istiyormuş o. Kuzu da nefismiş, yani. Her şey nefismiş...

Neşesi babasının somurtkanlığıyla çelişerek, genç adam bir yandan yedi, bir yandan çene çalarak herkesi, ama özellikle adını vermemiz gerekmeyen bir kişiyi, sevindirdi.

Biraz sonra hanımlar salona geçerek baba oğulu şaraplarıyla baş başa bıraktılar. Amelia, George'un sofrada pek oyalanmayarak hemen yanlarına geleceğini umuyordu. Üst salondaki o kocaman, oyma bacaklı, meşin kaplamalı, kuyruklu piyanoda George'un en sevdiği valsleri çalmaya başladı. Ama bu küçük hile boşa gitti. George'u yukarıya çekemeyen valsler hafifledikçe hafifledi ve üzgün piyanist sonunda taburesinden kalktı. Öbür üç hanım sırayla repertuvarlarındaki en yeni ve en canlı parçaları çaldılarsa da Amelia bunların tek bir notasını bile duymadı. Bir felaket önsezisiyle içi çürümüş olan genç kız ses çıkarmadan oturuyordu. Baba Osborne'un her zaman asık olan suratını hiç bu akşamki kadar ürkünç bulmamıştı. Adam, Amelia'da

gizli bir suç bulur gibi, gözleriyle hep onu izlemişti. Nasıl bir iş vardı bu işin içinde? Ah, bu kadın kısmı! Önsezilerini nasıl da besleyip büyütürler! En ürkütücü kuruntularını, sakat doğmuş birer çocuk gibi bağırlarına basarlar!

Babasının somurtkanlığı sonunda George'u da kaygılandırmıştı. Peder Bey böyle kaşlarını çatıp burnundan soluduğu sürece zavallı George kendisine çok gerekli olan parayı ondan nasıl sızdırabilecekti? Genç adam babasının getirttiği şarabı övüp göklere çıkarmakla işe başladı.

"Batı Hint Adaları'ndayken biz böyle Madeira bulamazdık, efendim. Sizin bana gönderdiğiniz şişelerden üçünü daha geçen gün Albay Heavytop gövdeye indirdi."

"Öyle mi? Şişesi sekiz şilinden geliyor bana."

George, "Bir düzinesini altı gine'den satar mısınız, babacığım?" diye gülerek sordu? "Ülkemizin en büyük adamlarından biri istiyor."

"Öyle mi? O da kimmiş?"

"Başkomutan, efendim. Kendisi Majesteleri'nin sağ koludur."

Çatık kaş, "Neme gerek, gerçekten enfes bir şarap!" diye mırıldandı. Somurtkanlığı biraz hafiflemiş gibiydi. George da bu iyi havadan yararlanıp lafı para konusuna getirmek üzereydi ki babası, "Şu çıngırağı çal, bir şişe de klaret getirsinler!" dedi. "Bakalım onu da Madeira şarabı kadar sevecek misin? Majesteleri'ne gelince, ondan şarabımızı esirgeyecek değiliz ya! Dedim de aklıma geldi, George, klaret'lerimizi içerken seninle önemli bir şey konuşmak istiyorum."

Yukarıda diken üstünde oturmakta olan Amelia çıngırağın çalındığını duydu. Nedense felaket haberi getiren, esrarlı bir şey buldu bu çıngırağın sesinde. Evet, insanların böyle durmadan sezinledikleri felaketlerden hiç değilse birkaç tanesinin başlarına gelmesi kaçınılmaz bir şeydir, sanıyoruz.

Baba Osborne ilk bardak klaret'ini ağır ağır yudumlayarak, "Bilmek istediğim bir şey var, George," dedi. "Şu yukarıdaki... şey... küçükhanımla aran nasıl, bakalım?"

George kendini beğenen bir gülümseyişle, "Doğrusu efendim, durum gün gibi ortada işte," diye karşılık verdi. "Nefis bir şarap bu, babacığım!"

"Ne demek, ortada?"

"Kuzum babacağım, üstüme üstüme varmasanıza! Alçakgönüllü bir adamım ben. Don Juan'lığa özendiğim de yok ama kızın beni deliler gibi sevdiği de ortada işte! Herkesin bildiği bir şey."

"Ya senin duyguların?"

"Aman babacığım, siz bana onunla evlenmemi buyurmuştunuz ya! Ben de söz dinleyen bir çocuk olduğuma göre... Babalarımız arasında yıllar önce pişirilip kotarılmış gözüyle bakıyoruz bu işe."

"Söz dinleyen çocuğu da sevsinler! Ben senin Lord Tarquin'le, yok Yüzbaşı Crawley'yle, Baronet Daudeace'le filan yediğin naneleri bilmez miyim sanıyorsun? Ayağını denk alsan iyi olur efendim; çok iyi olur."

Baba Osborne bu aristokrat adlarını sayarken ağzı kulaklarına varıyordu. Kendisi ne zaman soylu birisiyle karşılaşsa hemen el etek öper ve ancak sade bir İngiliz vatandaşının becerebileceği tarzda dalkavukluğa girişirdi. Sonra eve gelir, Soylular Kataloğu'nda yeni tanışının aile tarihçesini bulup okur, laf arasında ondan söz eder ve kendi kızlarına bile bu konuda caka satardı.

Şimdi George bu adların böylece sıralandığını duyunca telaşa kapıldı. Babasının birtakım kumar alışverişlerini haber almış olmasından korktu. Neyse ki baba Osborne hayatından hoşnut bir ses tonuyla, "Ey, ne yapalım, erkek eşek anırır," diyerek onun içine su serpti. "Senin böyle, İngiltere'nin en yüksek sosyetesine karıştığını gördükçe seviniyorum George. Seni hep böyle seçkin çevrelerde gör-

mek isterim. Bunun için de gücümün yettiğini yapmaktan geri kalmayacağım."

George hemen bu noktayı mimleyerek, "Eksik olmayın, efendim," dedi. "Yalnız bu yüksek kişilerle bir arada bulunmak bedavaya olmuyor. Şu kesemin durumuna baksanıza!" Ve genç adam Amelia'nın örmüş olduğu, dibinde Dobbin'in verdiği paralardan en sonuncusu bulunan küçük keseyi cebinden çıkarıp salladı.

"Parasız kalmayacaksın, George. Bir İngiliz tüccarının oğlu parasız kalamaz! Yarın Bay Chopper'e uğra, keseni doldursun. Paralarım da sana helal olsun, George yeter ki sen hep böyle seçkin çevrelerde gez. Seçkin kişilerin yanlış bir iş yapmayacağını iyi bilirim... Beni kibirli bir adam sanma, oğlum. Halktan bir insanım ben. Ama seni centilmenler gibi yetiştirdim. Bunu kullan. Birçok soylu çocuğundan daha varlıklı durumdasın. Hanımkızlara gelince..." Baba Osborne o kalın kaşlarının altından oğluna bakarak göz kırptı ve biraz da pis pis sırıttı. "Delikanlısın, kanın kaynayacak elbet. Sana yalnızca tek bir şeyi yasak ediyorum, o da kumar! Ant olsun ki kumar oynadığını duyarsam seni mirasımdan yoksun bırakırım!"

George, "Elbet, efendim; çok haklısınız," diye başını salladı.

"Neyse, biz gelelim şu Amelia konusuna. Sen neden bir borsa komisyoncusunun kızıyla yetinesin? Neden daha yüksek bir yerin kızını almayasın? Benim bilmek istediğim bu."

George bir fındık kırıp ağzına atarak, "Ama bu bir aile meselesi, değil mi efendim?" diye sordu. "Sizle Bay Sedley bu evlenmeye yıllar önce, kendi aranızda karar vermediniz mi?"

"Vermedik demiyorum ama insanların durumları zamanla değişebiliyor, oğul. Servetimi Sedley'e borçlu olduğumu da inkâr edecek değilim. Daha doğrusu benim üstün

zekâma ve yeteneklerime uygun olarak yükümü tutmak olanağını sağlayan yolu bana o gösterdi. Ama ben de ona karşı olan minnet borcumu ödedim doğrusu; hele şu son günlerde! Çek defterime bakan bunu açıkça görebilir. George, sana bir sır söyleyeceğim; Bay Sedley'in iş durumunu hiç beğenmiyorum. Başkâtibim Chopper de beğenmiyor ki o eski bir borsa kurdudur; her şeyi bilir. Korkarım ki Sedley büyük bir sarsıntı geçiriyor. Amerikalı korsan gemisi Molasses'in ele geçirdiği Jeune Amelia şilebi Sedley'inmiş diyorlar. Bak oğlum, dediğim dedik: Amelia'nın on bin altın ağırlığını peşin ve nakit olarak avucuma saymazlarsa onunla evlenmek yok. Topu atmış bir tüccarın kızını aileme sokmam ben. Şarabı uzat bakalım. Ya da çıngırağı çal, kahve getirsinler."

Böyle diyerek Bay Osborne akşam gazetesini eline alıp açtı. Bu da konuşmanın sona erip aile büyüğünün bir şekerleme kestirmek üzere olduğunu belirten işaretti.

George Osborne neşe içinde yukarı, Amelia'nın yanına çıktı. Bu gece neden acaba ona karşı her zamankinden daha ilgili ve yakındı? Haftalar var ki Amelia onu yanında böyle candan, böylesine güler söyler görmemişti. Acaba kızcağızın başına gelecekleri bilmek genç adamın yufka yüreğini mi sızlatmıştı? Yoksa elinden kaçırmak düşüncesi küçük pırlantasını onun gözüne daha mı kıymetli göstermişti?

Genç kız günlerce bu mutlu akşamın anısıyla yaşadı; nişanlısının sözleri, bakışları, ona doğru eğilişi, ona sokuluşu hiç aklından çıkmıyordu. Osborne'ların evinde saatler hiç o akşamki kadar çabuk geçmemişti. Öyle ki Amelia, Kara Sambo'nun onu almak için erkenden çıkıp gelişine, belki de ilk olarak, sinirlenmişti.

George ertesi sabah kışlaya dönmeden önce geldi ve onunla, gene candan ve yakın, vedalaştı. Sonra hemen Borsa'ya koşarak babasının başkâtibi Chopper'ı gördü. Bay

Chopper'ın verdiği kâğıdı da Hulker ve Bullock firmasına götürerek cep dolusu paraya çevirdi. O bankaya girerken yaşlı John Sedley iyice üzüntülü bir yüzle bankerin odasından çıkmaktaydı. Ne var ki George Osborne çok neşeli olduğundan vaftiz babasının nasıl çökmüş ve bitkin olduğunu, bakışlarındaki karamsarlığı fark etmedi bile! Eskiden John Sedley'i sırıtarak kapılara kadar geçiren oğul Bullock bugün görünürde yoktu.

Bankanın iki tarafa açılır kapıları Bay John Sedley'in üstüne kapanırken kasiyer Quill, genç George Osborne'un eline gıcır gıcır banknotlar saymaktaydı.

Teğmenimiz bunları sevinçle cebine tıkıştırdı ve hemen o akşam yemekte Yüzbaşı Dobbin'e elli pound ödedi.

O akşam Amelia da oturdu ve nişanlısına uzun aşk mektuplarının en tatlısını, en içtenini yazdı. Yüreği sevgiyle dolup taşıyordu ama hâlâ bir felaket duygusuyla burkulmaktaydı. Bay Osborne'un o kızgın bakışlarının nedeni ne olabilirdi? Acaba Bay Osborne'la kendi babasının arasında bir şeyler mi geçmişti? Kendi babacığının da ağzını bıçak açmıyordu son günlerde. Hepsi onun için endişeleniyorlardı. Kısacası, dört sayfa dolusu aşk, korku, umut ve kuruntu.

George bu mektubu okurken, "Zavallı küçük Emmy! Tatlı Emmycik!" diye düşündü. "Bana nasıl da düşkün! Tuh, anasını be! Şu karışık panç başımı amma ağrıttı ha!"

Gerçekten de, zavallı Emmy!

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Miss Crawley'nin Evinde

Bu günlerden bir gündü; Park Lane Sokağı'ndaki dayalı döşeli, kutu gibi bir evin önünde, pencereleri armalı lüks bir fayton durdu. Bu, Hants yöresinden dönen dostumuz Miss Crawley'nin arabasıydı. Durduğu zaman çeşitli uşakların yardımıyla arabadan, şallara sarılmış büyük bir bohça indirildi. Sonra da genç bir bayan yere atladı ve bu bohçanın yanı sıra eve girdi. Bohça, Miss Matilda Crawley'den başkası değildi. Kendisini hemen üst kata çıkarıp yatağına yatırdılar ve odasını bir hasta odası kıvamında ısıttılar. Aile doktoruna haberler gönderildi. Doktor geldi, hastayı yokladı, reçetesini yazdı ve gitti. Onun talimatını dinlemek için hasta odasına gelmiş olan genç bayan, doktorun yazdığı ilaçları hastaya verdi.

Ertesi gün Saray muhafızlarından yüzbaşı Rawdon Crawley, Knightsbridge Kışlası'ndan çıkıp geldi ve siyah

küheylanı kişneyerek Park Lane'deki kutu gibi evin kapısı önünde durdu. Yüzbaşı biricik halasının sağlık durumunu sevgi ve ilgiyle sordu. Durum "kaygı verici" gibiydi. Yüzbaşı, halasının oda hizmetçisini görülmedik derecede asık suratlı ve karamsar buldu; nedime Bayan Briggs de oturma odasında gözyaşları dökmekteydi. Sevgili arkadaşının hastalanarak eve döndüğünü duyar duymaz hemen koşup gelmişti. Ama onu Miss Crawley'nin odasına bile almamışlardı. Miss Crawley'nin başında bir yabancı vardı; Miss Crawley'ye ilaçlarını taşradan gelme bir yabancı veriyordu. Küstah bir yabancı! Nedimenin sesi hıçkırıklara boğuldu ve zavallı yaşlı kız o zavallı kırmızı buruncuğuyla üzüntüsünü ıslak mendiline gömdü.

Rawdon Crawley geldiğini somurtuk oda hizmetçisiyle hasta odasına bildirtti. Biraz sonra da Miss Crawley'nin yeni arkadaşı kuşlar gibi sekerek merdivenden aşağı inip o minicik elini, heyecanla kendine yaklaşan ağır süvarinin kocaman eline verdi; afallayıp kalan Miss Briggs'ten yana küçümseyen bir bakış fırlatarak yüzbaşıyı yemek odasına çağırdı.

Bu iki kişi burada on dakika kadar baş başa konuştular. Yukarıda yatan hastanın sağlık durumundan konuşmuş olsalar gerek. On dakikanın sonunda çıngırak hızla çalındı ve buna Miss Crawley'nin iri yapılı başuşağı Bowls yanıt verdi. (Zaten kendisi çoktandır yemek odasının anahtar deliğinin başındaydı.) Başuşağın peşinden bıyıklarını bura bura Yüzbaşı Rawdon çıktı; sokakta yerleri eşeleyip duran kara küheylanına bindi ve kapı önünde birikmiş olan yumurcakların hayranlık dolu bakışları arasında, dört nala uzaklaştı. Ama bu arada yemek odasının penceresinden yana bir bakış fırlatmaktan da geri kalmadı. Yukardaki genç bayanın da bir an için pencerede durup dışarı baktığı görüldü. Sonra genç bayan içeri çekildi ve hiç kuşkusuz, hasta kadının iyilik melekliğini yapmaya gitti.

Bu kız kimdi acaba? O akşam yemek odasında iki kişilik yer hazırlanmıştı. Hastanın başında oda hizmetçisi Bayan Firkin nöbet tutarken nedime Miss Briggs'le genç bayan karşılıklı yemeğe oturdular.

Briggs öyle üzgündü ki etin bir lokması bile boğazından geçmedi. Genç bayansa önündeki eti büyük bir incelik ve ustalıkla kesti; sonra öyle tane tane konuşarak, "Biraz terbiyeli sos" istedi ki Briggs irkildi; kepçeyi iyice şakırdatarak sos verdi sonra hüngür hüngür ağlayarak arkasına yaslandı.

Genç bayan bu kez iri yarı başuşağa dönerek, "Miss Briggs'e bir bardak şarap verseniz iyi olmayacak mı?" dedi.

Uşak şarabı verdi; Briggs bardağı ne yaptığını pek bilmeden alıp dikti, biraz içini çekti sonra tabağındaki eti evirip çevirmeye başladı.

Karşısındaki genç kız hiç istifini bozmadan, "Kendi servisimizi kendimiz yapabiliriz sanıyorum," dedi. "Bay Bowls, bir şey gerekirse çıngırağı çalıp seni çağırırız."

Başuşak, çaresiz, aşağı kata indi ve orada öfkesini suçsuz bir uşaktan çıkardı.

Yukarıda, sofra başındaysa yabancı genç kız serin kanlı, hafif alaycı bir ses tonuyla, "Kendinizi böylesine kapıp koyuvermeniz çok yazık doğrusu, Miss Briggs," dedi.

Derdi tazelenen Briggs, "Sevgili arkadaşım çok hasta ama beni yanına almıyor," diye hıçkırmaya başladı.

"Arkadaşınızın durumu artık iyiye döndü, Miss Brigss; üzülmeyin. Çok yemektendi hastalığı, hepsi bu. Şimdi adamakıllı kendini toparladı. Yakında ayağa kalkar. Haydi, ağlamayı bırakın da biraz daha şarap alın."

Miss Briggs kuzu meler gibi bir sesle, "Peki ama neden beni odasına almıyor, neden?" diye sordu. "Ah, Matilda! Matilda! Yirmi üç yıllık sevginin sonunda zavallı Arabella'na göstereceğin karşılık bu muydu?"

Öteki bıyık altından gülerek, "Ağlamayı kes artık, zavallı Arabella," dedi. "Benim kendisine senden daha iyi baktığıma inandığı için beni yanında tutuyor. Sabaha dek onun başucunda nöbet beklemek bana çok mu eğlenceli geliyor sanki? Bu görevi sen yapsan ben de sevinirdim, inan."

"O yatağın başucunda yıllar yılı nöbet tutan ben değil miydim? Oysa şimdi..."

"Şimdi o başka birini istiyor. Ne yapalım, hastalar böyle kaprisli olur, kaprislerine boyun eğmek zorundayız. Ama üzülme, Miss Crawley iyi olunca ben giderim. Beni kıskanmanız çok yersiz, sevgili Miss Briggs. Ben kimsesiz öksüzün biriyim; kimseye zararım dokunmaz. Sizin yerinizi almak istediğim de yok. Gidişimden sonra bir haftaya kalmaz, o beni unutur. Sizin arkadaşlığınızın yerini hiçbir şey dolduramaz. Kuzum, zahmet olmazsa bana biraz şarap verin de dost olalım. Tanrı bilir ya, dünyada pek az dostum var benim."

Yufka yürekli Miss Briggs bu yakarış karşısında hiç sesini çıkaramadan elini genç kıza uzattı. Gene de Matilda'sının vefasızlığını unutmuş değildi. Genç kıza bu vefasızlıktan acı acı dert yandı.

Yarım saat sonra sofradan kalktıkları zaman Miss Rebecca Sharp (evet; şimdiye değin büyük bir kurnazlıkla, genç bayan ya da yabancı genç kız, diye tanımladığımız kişi onun ta kendisiydi) gene yukarı, hastasının başına çıktı ve son derece şirin ve terbiyeli bir tavırla oda hizmetçisi Bayan Firkin'i kapı dışarı etti.

"Eksik olmayın, Bayan Firkin, artık rahatınıza bakabilirsiniz. Ne güzel yapmışsınız, elinize sağlık! Başka bir şey istersek ben çıngırağı çalarım. Çok teşekkürler."

Bayan Firkin bir kıskançlık kasırgası içinde aşağı indi. Tam o sırada oturma odasının kapısını açan şey acaba bu kasırganın bir esintisi miydi? Yok, yok; Miss Briggs'in

eliydi! Miss Briggs oda hizmetçisinin yolunu gözlemekteydi.

"Ey, Firkin?" dedi. "Ey, Jane? Ne haber?"

Bayan Firkin odaya girince kafasını iki yana sallayarak, "Kötü, Miss Briggs" diye cevap verdi. "Gitgide de kötüleşiyor. Bir ara hatırını soracak oldum bana 'kes kesini be, şapşal,' dedi. Başkaca da hiçbir laf konuşmadı benimle. Ah, Miss Briggs, ah, bu günleri de görecek miydik?" Ve çeşmeler gene şarıl şarıl akmaya başladı.

"Firkin, bu Miss Sharp denen kız nasıl bir şey, kuzum? Eski dostlarım Papaz Lionel Delamare'yle hanımının sıcak yuvalarında Noel Bayramı'nı kutlarken, en sevgili arkadaşım Matilda'nın gönlündeki yerimi bir yabancıya kaptırmakta olduğumu nasıl... ah, nasıl bilebilirdim, Firkin?"

Kullandığı dilden de anlaşılabileceği üzere Miss Briggs romantik ve edebiyatçı bir hanımdı. Hatta bir zamanlar yazdığı şiirleri kitap halinde toplayıp bastırtmıştı bile: "*Bülbül Şakımaları*. Yazan: Arabella Briggs. Ödemeli gönderilir."

Bayan Firkin, "Ah, Miss Briggs, hepsi bu kıza âşık!" dedi. "Sir Pitt'e kalsa onu buraya göndermezdi ya, Miss Crawley'ye karşı çıkmaktan ödü kopuyor da ondan gönderdi. Papaz Evi'ndekiler bile ona bayılıyorlar. Bayan Bute onu her dakika yemeğe çağırıyor. Yüzbaşı onun için deli divane oluyor. Bay Pitt Crawley kıskançlıktan çatlıyor. Miss Crawley de hastalandığından beri bu kızdan başka kimsecikleri yanına sokmuyor. Nedendir, niçindir, bilmiyorum. Ama bazen, bu kız herkese büyü yapmış gibime geliyor..."

Rebecca o gece sabaha dek hastanın başucunda oturdu. Ertesi gün Miss Crawley öyle derin uyudu ki nöbetçisi de onun ayak ucundaki kanepede uzun uzun kestirme fırsatını buldu. Çok geçmeden Miss Crawley adamakıllı iyileşmişti. Artık yatakta doğrulup oturabiliyor ve Rebecca'nın

yaptığı taklitlere kahkahalarla gülüyordu. Rebecca hele Miss Briggs'in kederli hallerini öyle güzel canlandırıyordu ki! Miss Crawley'nin neşesi çok geçmeden yerine geldi. Onun en ufak bir hastalığı nasıl gözünde büyüttüğünü ve ölümden ne denli korktuğunu bilen doktorları bu değişikliğe pek sevindiler.

Miss Crawley'nin hastalanışı ve erkek kardeşinin evinden ayrılışı, romantiklikten öylesine uzak olaylardı ki böyle kibar ve duygusal bir romanda anlatılmaları yakışık almaz sanıyoruz. Öyle ya, yüksek aileden gelme bir hanımefendinin biraz oburcana olduğunu dokundurmaya nasıl dilimiz varır? Kendisi hastalığını havanın rutubetine yorarken biz nasıl, "Hayır; papaz evinde yediği sıcak istakozlar dokundu," diyebiliriz? Matilda'nın geçirdiği mide krizi öyle şiddetliydi ki tüm akrabaları onun artık kurtulamayacağına inandılar ve büyük bir heyecanla miras konusunu düşünmeye daldılar. Rawdon Crawley, Londra'daki sosyete sezonu açıldığı zaman bankada hiç değilse bir kırk bini bulunacağına gizliden kalıbını basıyordu. Pitt Crawley hastanın gurur dünyasından öbür dünyaya göçüşünü kolaylaştırmak için ona seçme birkaç dinsel broşür gönderdi. Ama tam zamanında çağrılan Southamptonlu bir doktor istakozu tepeleyip hastayı kurtardı ve onun Londra'ya, kendi evine dönebilmesini sağladı. Sir Pitt de bu sonuca son derece canının sıkıldığını gizleyemedi.

Miss Crawley'nin Sir Pitt'in konağında hasta yattığı sırada, herkes başucunda pervane gibi döner, papaz evine her dakika haberler gidip gelirken, evin başka bir köşesinde ağır hasta yatan başka bir kadın vardı ki bu, konağın hanımı olan Leydi Crawley'den başkası değildi. Gelgelelim kimsenin ona aldırdığı yoktu. Kadıncağız yalnız odasında,

tek başına eriyip gidiyordu da, bahçede kuruyup solan bir kır çiçeğiymişçesine, hiç kimsenin umurunda bile değildi!

Beri yanda konağın kızları mürebbiyesiz kalmışlardı çünkü Miss Crawley, Rebecca'dan başkasının elinden ilaç içmiyordu. Bayan Firkin daha konaktayken tahtından inmişti.

Yüzbaşı Rawdon halasının hastalığını ileri sürerek izin almış, konaktan ayrılmaz olmuştu. Miss Crawley en büyük ve şahane yatak odasına yatırılmıştı. Bu odaya küçük bir salondan geçiliyor ve Rawdon'la babası hemen her saat bu salonda karşılaşıyorlardı. Ya da Rawdon'ın koridordan aşağı doğru geldiğini duyar duymaz Sir Pitt kendi kapısını açıyor ve o kırmızı, çakal yüzüyle, oğluna yiyecek gibi bakıyordu. Onların birbirlerini böylesine gözaltında bulundurmaları nedendi? "Bakalım sevgili hastamıza en çok özen ve ilgiyi kim gösterecek?" diye tatlı bir yarışa girmiş olsalar gerekti. Rebecca da arada hasta odasından çıkıyor ve onların ikisini birden ya da ayrı ayrı avutuyordu? Bu bayların ikisi de ona hastanın durumunu sormaya can atıyorlardı.

Rebecca akşamları yarım saat için sofra başına indiği zaman onların kavgaya girişmesini önlüyor, sonra gene üst kata çıkıp bütün gece hastanın başucunda bekliyordu. Bu görev başında yorucu ve çetin iki hafta geçirdi ama sinirleri demirden yapılmış olsa gerek ki, görevinin ne güçlüğü ne de sıkıntısı onu sarsmış gibiydi.

Yaptığının ne denli güç bir iş olduğunu ancak çok sonra açıklayacaktı. Sağlığında neşeli olan ihtiyar kadın hastalandığında öyle huysuz ve titizdi ki! Çatacak yer arıyor, geceleri uyku tutmadıkça ölüm korkuları içinde kıvranıyordu... Güzel, genç okuyucum, gözünün önünde dünya zevklerine düşkün, bencil, kaba, nankör, kitapsız bir kadının ıstırap ve korku içinde kıvranışını canlandır: hem de başında takma saçı olmaksızın! Evet, bu manzarayı

düşün de, yaşın ilerlemeden sevmesini ve dua etmesini öğren!

Rebecca Sharp bu ağzı bozuk, değer bilmez ihtiyarın başucunda sarsılmaz bir sabırla bekliyordu. Sinirlendiği görülmemiş şeydi. Her zaman tetikteydi; çıt deyince uyanıyor ama ha deyince gene uyuyabiliyordu. Yorgun olduğunu yüzünden hiç anlayamazdınız. Ne zaman hasta odasından çıksa taptaze, derli toplu ve güler yüzlüydü.

Yüzbaşı Crawley onu övmekle bitiremiyordu. Keskin uçlu sevda oku ağır süvarinin o kalın derisine iyice işlemişti. Altı hafta süren şu yakınlık ve sık sık görüşme fırsatı onu temelli yenilgiye uğratmıştı. Genç adam papaz evindeki yengesine sırrını açtı! Bayan Bute onunla tatlı tatlı dalga geçti bu konuda. Onun çılgınlığının ne zamandır farkında olduğunu söyleyerek ayağını denk almasını söyledi. Ama en sonunda küçük Becky'nin, dünyanın en akıllı, en şirin, en tuhaf, en iyi huylu, sade ve şefkatli kızı olduğunu kabul etmekten kendini alamadı. Yok yok, Rawdon bu cici kızın kalbiyle oynamamalıydı. Miss Crawley böyle bir suçu dünyada bağışlamazdı çünkü o da küçük mürebbiyeyi kızı gibi seviyordu. Rawdon hemen Londra'ya dönüp bu zavallı masum kızı rahat bıraksa çok iyi ederdi.

Bu arkadaş canlısı hanımın, aşk çeken subaya sevdiği kızla baş başa olmak ve baş başa yürümek fırsatları yarattığını gördük. Şimdi de genç adamın bazı konularda kulağını bükmeyi boynuna borç biliyordu. Bir keresinde ağır süvariye, "Sözlerime mim koy, Rawdon," dedi. "Bu günlerden bir gün Becky Sharp sana akraba olacak."

"Ne akrabası, Bayan Bute? Ha, yoksa kuzenimi mi demeye getiriyorsun? Sizin Jim'in kızda gözü mü var yoksa, ha?"

Bayan Bute o kara gözlerinde şimşekler çakarak, "Yok canım!" dedi. "Uzağa gitmesene."

"Pitt mi yoksa? Olamaz! O sinsi yılan Becky gibi bir kıza layık olamaz. Hem zaten Leydi Sheepshanks'e sözlü ya!"

"Ah, siz erkekler, kör gibi gezersiniz! Aptal çocuk, Leydi Crawley'nin başına bir şey gelirse Rebecca üvey annen olacaktır. Şimdi anladın mı?"

Rawdon duyduğu şaşkınlığı belirten uzun bir ıslık çaldı ama bu sözlerdeki gerçek payına sırt çeviremezdi. Babasının Becky'ye olan düşkünlüğü gözünden kaçmış değildi. İhtiyarın karakterini, dünyaya nasıl metelik vermediğini de iyi bilirdi. Ağır süvarimiz bıyıklarını burarak eve döndü ve Rebecca'yı yalnız bulduğu zaman babasının ona olan bağlılığı konusunda, her zamanki "inceliğiyle" nükteler savurdu. Genç kız küçümseyen bir bakışla başını arkaya doğru attı, genç adamın gözlerinin içine bakarak,

"Evet, bana bağlı olduğunu biliyorum," dedi. "Hem yalnız o da değil. Yüzbaşım, yoksa babanızdan korkacağımı mı sandınız? Şerefimi koruyamaz mıyım, sandınız?" Küçük mürebbiyenin bu soruları sorarken kraliçeler gibi şahane, gururlu bir duruşu vardı.

Genç adam bıyıklarını burarak, "Ne olsa," diye söylendi. "Gene de... sizin kulağınızı bükmek istedim... Haberiniz olsun da ayağınızı denk alın... falan filan."

"Yani bu evde benim şerefimle oynanacağından mı korkunuz var?"

"Vay canına... yani şey... demek istediğim... şey be, Miss Sharp!..."

"Kimsesiz, yoksul bir kız olduğum için beni duygudan yoksun mu sanıyorsunuz? Asıl siz zenginler katı yürekli siniz. Bir mürebbiyeyim diye siz kibarlar kadar aklım, fikrim ve kültürüm yok mu sanıyorsunuz? Ana tarafından bir Montmorency'yim ben. Montmorency'ler siz Crawley'lerle boy ölçüşemez mi sanıyorsunuz?"

Miss Sharp böyle üzülüp heyecanlanarak anasının soyundan söz açtığı zamanlar belli belirsiz bir ecnebi şivesiyle konuşur ve bu da onun çın çın öten ahenkli sesini büsbütün tatlılaştırırdı.

Şimdi de konuştukça ateşlenerek, "Yok, yok!" diye ekledi. "Ben yoksulluğa katlanırım ama şerefsizliğe, asla! Bir köşede unutulmaya razıyım ama şerefime leke sürdürtmem... Hele siz... Siz... Hiçbir zaman!" Sonra kendini kapıp koyuvererek ağlamaya başladı.

"Tüh anasını be! Miss Sharp! Rebecca! Tüh be! Böyle bir şeyi dünyada yapmam ben! Sus, Rebecca! Dur!"

Ama genç kız kaçıp gitmişti bile. O gün Miss Crawley'yle araba gezintisine çıktı. (Bu, Miss Crawley'nin hastalığından önce oluyordu.) Akşam yemeğinde de her zamankinden daha hayat dolu ve göz kamaştırıcıydı. Ama ağır süvarinin baygın bakışlarını, anlamlı işaretleriyle imalı sözlerini görmezlikten, duymazlıktan geliyordu. Kısa süren seferberlik hep buna benzer çatışmalarla geçti; anlatması sıkıcı, sonuçlar hep bir: Crawley'nin ağır topları yenilgiden deliye dönüyor ve her gün gerisin geri püskürtülüyordu.

Crawley konağının baroneti eğer ablasının mirasını elinden kaçırmak korkusuna kapılmasaydı, sevgili kızlarını değerli mürebbiyelerinin paha biçilmez eğitiminden yoksun bırakabilir miydi? Eski konak Rebecca'sız çöle dönmüştü. Meğer genç kız kendini nasıl da sevdirmiş! Herkesin nasıl işine yarıyormuş! Şimdi Sir Pitt'in yazdığı mektupları düzeltip temize çeken yoktu; hesap defterlerini tutan, ev işlerini çekip çeviren yoktu! Baronetin bu hizmetlere ne kadar muhtaç olduğu, Becky'ye geri dönsün diye her gün yazdığı mektupların ifadesinden ve imlasından

belliydi. Sir Pitt ablasına da her gün acıklı mektuplar göndererek kızlarının öğretmensiz kaldıklarından yakınıyordu. Ama Miss Crawley'nin bu mektuplara aldırış bile ettiği yoktu!

Miss Briggs işinden resmen atılmış değildi ama nedimelik görevi artık gülünç bir gösterişten ibaretti. Beri yandan Miss Crawley, Rebecca'yı geri göndermenin sözünü ettirmemekle birlikte, evinde resmi ve sürekli bir göreve yerleştirmiş de değildi. Çoğu zengin gibi Miss Crawley kendinden aşağı durumda olanları kullanabildiğince kullanmaya ve artık işe yaramadıkları zaman da rahatlıkla, "güle güle," demeye alışkındı. Zenginlerde minnet duygusu aramayın. Bulduğunuz zaman da şaşın. Ama bulmadığınız zaman sakın gücenmeye kalkışmayın ha! Ben seni bilmez miyim? Parazit, etek öpücü, çanak yalayıcı sen de! Sen o insanı değil onun parasını seviyorsun!

Eski Londra kurtlarından olan Miss Crawley'nin de, Rebecca Sharp'ın, hizmetlerinden yararlanmakla birlikte, niyet ve amaçlarını kuşkuyla karşıladığını sanıyoruz. Miss Crawley bunca hamaratlık ve şefkatin, bunca sabır ve özenin kendi kara gözlerinin hatırına olmadığını; kimsenin kimseye karşılıksız hiçbir şey yapmayacağını çoğu zaman aklından geçirmiş olsa gerek. Kendisinin çevresine karşı beslediği duyguları ölçebiliyorsa çevresinin de kendine karşı beslediği duyguları biliyor demekti. Belki de, "Kimseyi gerçekten sevmeyen kişilerin alınyazısı elbet ki gerçek dostları olmamasıdır," diye düşünüyordu.

Her neyse, bu arada Becky onu avutuyor, eğlendiriyor, rahatını sağlıyordu. O da Becky'ye iki tane elbise yaptırttı; eski bir gerdanlığıyla şalını verdi ve bütün yakın arkadaşlarını onunla çekiştirip alaya almak yoluyla ona olan sevgisini ispatladı! Miss Crawley iyileşmeye yüz tutup oturma odasına indiğinde Becky onun için şarkı söyledi. Miss Crawley arabayla çıkabilecek duruma geldiğinde Becky'yi

de yanına aldı. Bu yaptıkları araba gezintileri sırasında Becky yaşlı dostunu günlerden bir gün nereye götürdü, dersiniz? Bloomsbury Semtinin Russell Meydanı'na, John Sedley'in evine!

Bu ziyaretten önce iki okul arkadaşı arasında birkaç mektup geçmiş olduğunu söylemenin gereği yok. Rebecca'nın Hampshire'da kaldığı sürece bu ölmez arkadaşlık (üzülerek açıklıyoruz) eni konu küllenmişti; hatta öylesine eskiyip yıpramıştı ki temelli çökmek üzereydi. İşin doğrusunu söylemek gerekirse kızların ikisinin de düşünceleri başlarından aşkındı. Buna rağmen tekrar karşılaştıkları zaman, genç kızların birbirlerine karşı takındıkları tavrın ayırt edici özelliği olan o coşkunlukla kucaklaştılar.

İlk görüşmeleri kısa sürdü. Amelia giyinmiş, yürüyüşe çıkmak üzereydi. Miss Crawley aşağıda, arabada bekliyordu. Arabacısı ve uşakları kendilerini Bloomsbury gibi orta halli bir semtte bulmayı yadırgıyorlar ve Kara Sambo'ya bir turistin acayip bir yabancıya baktığı gibi bakıyorlardı. Gelgelelim Amelia gülümseyerek aşağı inip Miss Crawley'nin arabasına doğru yürüyünce Park Lane'li aristokratlar Bloomsbury'den böyle bir kız çıkabileceğine şaştılar da kaldılar. Hele Miss Crawley, utana çekine kendini selamlamaya gelen güzel kızın o tatlı ve pespembe yüzüne bayıldı!

Sonradan Park Lane'e dönerlerken, "O ne ten öyle! Hele sesinin tatlılığı!" diye Amelia'yı övmeye girişti. "Sevgili Rebecca, arkadaşın şeker gibi kız. Onu bizim eve çağıralım, olmaz mı?" Miss Crawley zevkli kadındı. Çevresine güzel yüzler toplamayı severdi, güzel resim ve porselen toplamayı sevdiği gibi. O gün kaç kez Amelia'dan hayranlıkla söz açtı. Akşam yemeğe gelen yeğeni Rawdon'a onu övdü.

Rebecca'nın da bunu duyar duymaz hemen Amelia'nın nişanlı olduğunu... Çok eskiden beri tanıdığı Teğmen Osborne diye biriyle evleneceğini söylemesi doğaldır.

Yüzbaşı Crawley, "Aa, acaba şu bizim Osborne mu?" dedi ve bir ağır süvariye yaraşır bir çabalamadan sonra Osborne'un alayının numarası aklına geldi.

Rebecca, "O sanırım," dedi. "Yüzbaşılarının adı da Dobbin'di."

"Bildim, uzun boylu, hantal, sakar bir çocuk; her önüne çıkanın ayağına basar. Osborne da yakışıklı çocuktur. Uzun kara favorileri vardır."

Rebecca, "Kocaman kocaman!" diye güldü. "Bunlarla çok da övündüğünü sanıyorum."

Rawdon Crawley bir kahkaha attı: "Bir de bilardo oynayabildiğini sanır. Kakao Bar'da iki yüz papelini aldım. Oyun kim, o kim! Yazık, o gün daha çok yolardım ben onu ama dostu Yüzbaşı Dobbin çekti götürdü, yere batasıca!"

Yeğeninin bu sözlerini büyük bir zevkle dinlemekte olan Miss Crawley, "Rawdon, Rawdon! Kötü çocuk olma!" diye güldü.

"Ne yapayım, halacığım! Şimdiye kadar çok toy insan gördüm ama böyle toyunu görmedim. Turquin'le Deudace ondan istedikleri parayı şıp diye çekiyorlar. Çocuk yanında bir lordla görünmenin uğruna, öl desen ölecek. Onları Greenwich'te yemeğe çağırıyor; onlar da yanlarına kendi konuklarını alıp gidiyorlar."

Rebecca, "Herhalde çok da güzel konuklardır!" diye güldü.

"Tam üstüne bastınız, Miss Sharp, her zamanki gibi! Güzel güzel konuklar. Hah hah hah!"

Halası, "Rawdon, yaramazlığı bırak!" diye gürledi.

"Her neyse, babası tüccar. Karun kadar zengin, diyorlar. İnan olsun, bu gibileri bulduğun yerde yolacaksın."

"Hiç utanmıyorsunuz, Yüzbaşı Crawley! Amelia'ya söylemezsem! Kocasının kumarbaz olmasını istemez sanırım."

Rawdon ciddi ciddi, "Kumarbaz kocası olmak ne feci şey, değil mi?" diye mırıldandı. Sonra aklına birden bir şey gelerek, "Halacığım, onu buraya çağıralım," dedi.

"Adam içine çıkabilecek gibi bir şey mi bari?"

"Elbette; hem de çok. Ziyaretçi kabul etmeye başladığınız zaman çağıralım buraya. Nişanlısı mı, sevgilisi mi, hangi zımbırtıysa onu da çağıralım. Bakalım Osborne bilardodan başka ne oynuyor!... Onun nerde oturduğunu biliyor musunuz, Miss Sharp?"

Bu konuşmadan birkaç gün sonra Teğmen Osborne, Yüzbaşı Crawley'nin çocuksu el yazısıyla yazılmış olan ve kendisini Miss Crawley'nin Park Lane'deki evine çağıran bir mektup aldı. Rebecca da sevgili Amelia'sına bir çağrı mektubu yollamıştı.

Amelia Park Lane'deki eve sabahtan geldi. Buradaki hanımlar ona çok yakınlık gösterdiler. Ondan çok daha zeki olan Rebecca hemen koruyucu bir tavır takındı. Ameliacık öyle uysal ve iddiasız bir kızdı ki böyle zamanlarda baş kaldırmak hiç aklına gelmediğinden Rebecca'nın buyruklarına seve seve, güler yüzle boyun eğdi. Miss Crawley de durmadan Amelia'yı övüyordu; hem de yüzüne karşı! Sanki Amelia bir taş bebek, bir biblo ya da bir hizmetçiydi sanırdınız!

Onun bu aşırı iltifatlarıyla arkadaşının tepeden bakan halleri Ameliacığı yormuştu. Neyse ki biraz sonra George geliyordu.

George'la Yüzbaşı Crawley yemeği baş başa, *en garçon* yiyeceklerdi.

Erkek kardeşleri o kocaman aile faytonuna binerek Park Lane'e yollanınca kendileri yemeğe çağrılmamış olan Osborne kız kardeşler bu ilgisizliği umursamadıklarını açıkça belirttiler. Gene de soylular kataloğunda Sir Pitt'in adını arayıp bakmaktan geri kalmayıp Crawley ailesiyle

Binkie'lerin tarihçesi konusunda verilen bütün bilgileri su gibi yuttular.

Bu arada Rawdon da George'u büyük ve erkekçe bir candanlıkla karşılamış, onun bilardo oynayışını överek rövanş maçını ne zaman yapacaklarını sormuştu. Hemen o akşam oynamalarını önerecekti ya, Miss Crawley kendi çatısı altında kumar oynanmasını kesinlikle yasaklamıştı. Gene de iki genç subay ertesi gün için randevulaştılar. Yüzbaşının satılık bir atı vardı; Park'ta onu deneyip sonra birlikte yemek yiyecekler ve geceyi yüzbaşının soylu birkaç arkadaşıyla geçireceklerdi.

Rawdon bilgiç bir göz kırpışıyla, "Yani, güzel Miss Sedley'in başında nöbette değilsen!" diye güldü. "Şeker gibi kız be, Osborne, namussuzum!" diye eklemek büyüklüğünü gösterdi sonra. "Denizde kum, onda paradır sanıyorum. Öyle değil mi?"

George Osborne ertesi gece "nöbette" olmadığını, yüzbaşıyla seve seve buluşacağını söyledi. Sonra, "Sahi, o küçük Miss Sharp nasıl?" diye sordu. "Çok iyi bir kızcağızdır o. Mürebbiye olarak işinize yarıyor mu bari?"

Yüzbaşı Crawley o minicik mavi gözleriyle Teğmen Osborne'dan yana ateş püsküren bir bakış fırlattı. Biraz sonra yukarki salona çıktıkları zaman da teğmenin güzel mürebbiyeyi selamlayışını dikkatle izledi. Eğer ağır süvarinin bağrında kıskançlıktan herhangi bir eser varsa bile Rebecca'nın davranışı onu iyice rahatlatacak nitelikteydi, sanıyoruz.

George Osborne kendine güvenen ve karşısındakine tepeden bakan çalımlı adımlarla Rebecca'ya doğru yürümüştü. Niyeti ona karşı dost ve candan davranmak, hatta hatta, Amelia'nın dostu olduğundan onunla tokalaşmaktı. Kızcağızın bu büyük onur karşısında aptallaşacağına iyice inanmış olarak,

"Vay Miss Sharp! Nasılsınız bakalım?" diye sol elini uzattı.

Rebecca'ysa yalnızca sağ elinin işaret parmağını uzatarak öyle soğuk bir baş selamı verdi ki, olup bitenleri karşı köşeden seyreden Rawdon, teğmenin iyice bozulduğunu gördü ve gülmemek için kendini zor tuttu. "Şeytanı bile bozum eder bu kız, anasını satayım!" diye içinden geçirdi? Zevkten başı dönmüş gibiydi.

George Osborne lafa girişmiş olmak için tatlı bir sesle Rebecca'ya, yeni yerini sevip sevmediğini sordu.

Rebecca istifini bozmadan, "Yerim mi?" diye sordu. "Bunu aklıma getirmeniz ne büyük bir iyi yüreklilik. Evet, yeni yerim oldukça iyi sayılır; aldığım ücret de öyle. Ablalarınızın mürebbiyesi Miss Wirt kadar çok para almıyorum ama zarar yok... Sahi, kız kardeşleriniz nasıl kuzum? Gerçi bunu sormamam gerekir ama..."

Afallayıp kalmış olan Osborne, "Neden?" diye sordu.

"Amelia'larda kaldığım sırada kız kardeşleriniz benimle konuşmayı, evlerine filan çağırmayı gururlarına yediremezlerdi de! Ama zarar yok; biz zavallı mürebbiyeler böyle hor tutulmaya alışkınızdır."

Osborne, "Aman, Miss Sharp! Rica ederim!" diye söylendi.

"Daha doğrusu bazı kimselerden bu muameleyi görmeye alışkınızdır. Ama insanlardan insana ne büyük farklar olduğunu bilemezsiniz! Sir Pitt'in ailesi belki bazı Londralı aileler kadar paralı pullu değildir; ama ne olsa ben şimdi bir centilmenin evinde, köklü bir İngiliz ailesinin yanındayım. Sir Pitt'in babası kendisine sunulan lordluk payesini geri çevirmiş; bilmem bundan haberiniz var mıydı? Beni nasıl tuttuklarını da görüyorsunuz. Rahatım yerinde. Evet teğmenim, yerimi seviyorum. Siz de gerçekten çok iyisiniz; benimle ilgilendiğiniz için."

Osborne nerdeyse kuduruyordu! Burnunu havaya dikerek, "Londra'daki tanıdığınız aileleri sevdiğinizi sanıyordum," dedi.

"Geçen yıl demek istiyorsunuz – o pis, bayağı okulu yeni bitirdiğim sırada. Elbet seviyordum ya! Daha gözüm açılmamıştı ki! Ama on sekiz aylık bir deneyimin insanı nasıl değiştirdiğini bilseniz, Bay Osborne! Hem de centilmenlerin yanında geçen on sekiz ay! Sevgili Amelia'mıza gelince: Onun pırlanta gibi bir kız olduğunu yadsıyacak değilim. Ama tüccar ailelerinden çoğu tuhaf oluyorlar, doğrusu! O Bay Jos neydi öyle? Sahi, ne yapıyor kuzum?"

Osborne, "Aklımda kaldığına göre geçen yıl Bay Jos'u tuhaf değil de parlak buluyordunuz," diye mırıldandı.

"Çok insafsızsınız. *Entre nous*, gerçi ona gönül vermiş değildim ama bana evlenme önermiş olsaydı Bay Joseph Sedley'le evlenecektim. Öyle ya, meteliksiz, kimsesiz bir kızcağız ondan daha parlak bir kısmet düşünebilir miydi? İşte, işin içyüzünü şimdi öğrendiniz. Benim gizlim saklım yoktur. Sizin de bu koşullar altında o konuya değinmeniz büyük yürekliliğinizi gösterir doğrusu. Yüreğinizin iyiliğini ve terbiyenizi gösterir... Ameliacığım, Bay Osborne'la ben ağabeyciğin Joseph'i konuşuyorduk. Kendisi iyi mi bari?"

Böylece George temelli mat olmuştu. Rebecca, kendisi haklı olmasa bile George'u haksız göstermeyi çok güzel başarmıştı doğrusu! Genç adam biraz daha kalırsa Amelia'nın karşısında küçük düşeceğini anlayarak hemen oradan kaçtı!

Ama ertesi gün buluştukları zaman Yüzbaşı Crawley'ye Miss Sharp konusunda açılmaktan kendini alamadı. Onun saman altından su yürüten tilkinin teki ve çok tehlikeli, hercai gönüllü bir kız olduğunu söyledi. Yüzbaşı bütün bu düşüncelere gülerek hak verdi. Sonra hemen gidip Rebecca'ya yetiştirdi. Böylece Rebecca'nın Osborne konu-

sundaki eski inançları pekişmiş oldu? Geçen yıl ilk aşk serüveninin yarıda kalmasına George Osborne neden olmuştu, Rebecca bunu kadınlık sezisiyle biliyor ve genç teğmeni ona göre değerlendiriyordu.

George Osborne da bu yaptığını gidip Amelia'ya anlattı: O kurnaz tilki Rebecca konusunda Rawdon Crawley'nin kulağını bükmüş, ayağını denk almasını söylemişti.

"Kim konusunda?" diye Amelia hafif bir çığlık attı.

"Arkadaşın Rebecca konusunda, dedim. Neden öyle şaştın?"

Amelia, "Ah, George, gene ne yaptın!" diye inledi. Çünkü aşkın keskinleştirmiş olduğu kadınlık sezisi ona dün gece, ne Miss Crawley'nin, ne bakire Briggs'in ne de Teğmen Osborne'un göremedikleri bir sırrı göstermişti. Nitekim Rebecca onun şalını omzuna verdiği sırada Amelia, arkadaşlığın en tatlı yönü olan gizli fısıldaşmaya fırsat bulmuş ve "Rebecca, benim gözümden hiçbir şey kaçmadı!" demişti.

Rebecca da onu öpmüştü. Bu zevkli ve gizemli konuyu başkaca deşmemişlerdi. Ama Rebecca'nın sırrının çok geçmeden ortaya çıkması kısmetmiş!

Bu anlattığımız olaylardan kısa bir süre sonra, Rebecca hâlâ Miss Crawley'nin yanındayken, Sir Pitt'in Büyük Gaunt Sokağı'ndaki evinin kapısının üstüne siyah bir çelenk asıldı: Zavallı Rose Dawson Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş ve Sir Pitt gene dul kalmıştı.

O yapayalnız ölüm döşeğinin başını bir tek Bay Pitt Crawley beklemişti. Mileydi'ye öbür dünyanın eşiğinde yürek ve avuntu veren sözleri Pitt Crawley söylemişti. Zaten yıllar var ki o yalnız ve güçsüz kadın ondan başka kimseden dostluk ve yakınlık görmemişti. Zaten kadınca-

ğızın gönlü bedeninden çok önce ölmüştü. Çünkü o, *Gurur Dünyası*'nda anneler ve kızlarının hemen her gün yaptıkları bir pazarlıkla gönlünü, Sir Pitt Crawley'nin karısı olabilmek için satışa çıkarmıştı.

Kadıncağız bu dünyadan göçtüğü sırada kocası Londra'da, sonu gelmez işlerinin peşinde, sayısız avukatlarıyla görüşmeler yapmaktaydı. Bununla birlikte Park Lane'e gitmek ve Rebecca'ya konağa dönmesi için yalvaran, buyuran birçok mektup göndermek fırsatını bulmuştu. Ne var ki Miss Crawley Rebecca'nın gitmesinin lafını bile ettirmiyordu!

Mileydi Crawley'nin ölüm haberi Miss Crawley'nin aile çevresinde, umulduğundan ileri bir acı ya da heyecan yaratmadı.

Miss Crawley, "Ayın üçünde vereceğim toplantıyı geriye bırakmam gerekiyor sanırım," dedi. Kısa bir sessizlikten sonra da, "Umarım bizim Pitt yeniden evlenip de bizi rezil etmez!" diye söylendi.

Rawdon her zamanki gibi hemen ağabeyini düşünerek, "Evlenirse Pitt amma da küplere biner ha!" diye fikir yürüttü.

Rebecca hiçbir şey demedi. İçlerinde en suskun ve üzgün o gibiydi. O gün salondan, Rawdon'dan daha önce ayrıldı ama daha sonra, Rawdon giderken aşağıda nasılsa rastlaştılar; aralarında kısa bir görüşme geçti.

Ertesi sabah Rebecca pencereden dışarıyı seyrederken, birden telaşlı bir sesle, "Aa, Sir Pitt geldi!" diye bağırarak, sakin sakin bir Fransız romanı okumaya dalmış olan Miss Crawley'yi yerinden sıçrattı.

Tam o sırada da baronetin kapıya vurduğu duyuldu.

Miss Crawley, "Aman Tanrım! Onunla konuşamam şimdi! Konuşmak istemiyorum!" diye bağırdı. "Bowls'a söyle, hanım evde yok, desin. Ya da sen git, benim çok hasta olduğumu söyle. Sinirlerim çok bozuk. Şu sırada karde-

şimle konuşamam!" Ve Miss Crawley gene Fransız romanını eline aldı.

Rebecca kuş gibi sekerek aşağı indi ve yukarki kata çıkmak üzere olan Sir Pitt'i karşılayarak, "Ablanız çok hasta, efendim; sizinle görüşemeyecek," dedi.

Sir Pitt, "Daha iyi ya, işte! Ben seni görmek istiyorum, Becky!" diye karşılık verdi. "Gel, şu salona girelim."

Birlikte salona girdiler. Sir Pitt siyah eldivenlerini, siyah kurdeleli şapkasını çıkarıp gözlerini kıza dikerek,

"Senin Crawley'ye dönmeni istiyorum, küçükhanım," dedi. Bakışları öyle tuhaf bir direnişle onun gözlerine dikilmişti ki Rebecca adeta titremeye başladı.

Yavaş sesle, "Yakında gelirim, herhalde," dedi. "Miss Crawley biraz daha iyileşsin, ben de... o... oraya, sevgili çocuklarımın başına döneceğim."

"Üç aydır bunları söyleyip duruyorsun, Becky. Ama bak, hâlâ ablamın yanındasın. Senden usanınca silkeleyip atıverir o; eski bir eldiven gibi... Seni istiyorum, dedik işte. Cenaze töreni için konağa dönüyorum. Benimle geliyor musun? Evet mi, hayır mı?"

Becky, "Bunu göz almak... doğru olur mu? Olmaz gibi geliyor... sizinle konakta yalnız kalamam, efendim," diye söylendi. Heyecandan dili dolaşmış gibiydi.

Sir Pitt, "Seni istiyorum dedim ya!" diye yumruğunu masaya vurdu. "Sensiz edemiyorum, be kız! Sen gittikten sonra iyice anladım bunu. Evde hiçbir işim yolunda gitmiyor. Ev o ev olmaktan çıktı sanki. Hesap defterlerim gene arap saçına döndü. Gelmezsen olamam diyorum sana. Ne olur gel, sevgili Becky; yalvarırım gel artık."

Rebecca soluğu kesilerek, "Nasıl, efendim? Ne sıfatla?" diye sordu.

Baronet şapkasını eline alarak, "Canın isterse Leydi Crawley olarak gel," diye cevap verdi. "Nasıl? Buna ne buyrulur? Benim karım olarak dön konağa. Soymuş sop-

muş, vız gelir bana. Sen benim gözümde bütün lord kızlarına bedelsin. Onların hiçbiri kafa yönünden senin eline su bile dökemez. Nasıl, geliyor musun? yanıtını ver!"

Rebecca içi kalkarak, "Ah, Sir Pitt!" diye inledi.

Sir Pitt, "He de bana. Becky!" diye yalvardı. "Yaşıma bakma; demir gibiyimdir ben. Daha yirmi yıl dayanırım. Benimle mutlu olacaksın; bak gör. Ne karışanın olacak ne de görüşenin; parayı bildiğin gibi harcayacaksın. Sana maaş bağlarım. Her şeyi yollu yolunca yapmasını bilirim ben! Bak, gör işte!" Ve yaşlı baronet kızın önünde diz çökerek sırıttı.

Rebecca'nın yüzü tam bir şaşkınlık ve üzgünlük tablosuydu. Bu öykünün başlangıcından bu yana onun serinkanlılığını yitirdiğini hiç görmedik. Ama şimdi yitirmişti işte! Gözlerinden belki de ömrünün en içten, en candan gözyaşları fışkırarak,

"Ah, Sir Pitt!" dedi gene. "Ah, efendim! Ben... bendeniz evliyim efendim!"

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Rebecca'nın Kocasını Kısaca Görüyoruz

Duygusal yaradılışta olan her okuyucu (ki biz başka türlüsünü zaten istemiyoruz) küçük dramımızın yukarki perdesini kapatan tabloyu beğenmiş olsa gerektir! Öyle ya, Güzel'in önünde dize gelmiş Aşk'tan daha sevimli bir manzara düşünülebilir mi?

Ne var ki bizim Aşk, Güzel'in evli olduğunu duyar duymaz yerinden fırladı ve dudaklarından öyle öfke sözleri döküldü ki Güzelimiz biraz öncekinden daha bile korkarak sapsarı kesildi.

Baronet o ilk öfke ve şaşkınlığı geçtikten sonra, "Evli mi? Şaka yapıyorsun?" diye söylendi. "Beni alaya alıyorsun, Becky. Yahu, beş parasız kızın birisin. Seni kim alır be?"

Rebecca hıçkırıklara boğularak, "Evliyim ya! Gerçekten evliyim!" diye ağlıyordu. Sesi heyecandan kısılmış,

mendili gözlerinde; şömineye yaslanıp ağlayışı en taş yürekleri bile eritecek kadar acıklıydı. "Sir Pitt, ah, sevgili Sir Pitt, beni nankör bir kız sanmayınız! Sizin cömertliğiniz olmasa sırrımı ele vermezdim!"

Sir Pitt, "Cömertliğin canı cehenneme!" diye gürledi. "Kimle evlisin, sen onu söyle! Nerde oldu bu iş?"

"İzin verin, sizinle birlikte konağa döneyim, efendim. Gene eskisi gibi bakayım size. Ne olur, yalvarırım, beni Crawley Konağı'ndan ayırmayın!"

Baronet durumu "çakmaya" başladığını sanarak, "Herif seni bırakıp kaçtı ha?" diye sırıttı. "Ey, Becky, istiyorsan gel. Ne yapalım, kısmetten ilerisi olmuyor. Her neyse, ben alnımın akıyla sana önerimi yaptım ya, sen ona bak: Mürebbiye olarak gel bari. Nasıl istersen öyle olsun."

Rebecca elini ona doğru uzattı. Ağlaması insanın içini sızlatıyordu. Saçının bukleleri yüzüne ve alnını dayadığı mermer şömineye dökülmüştü.

Baronet, "Demek kaçtı kerata!" diye onu avutmaya kalkıştı. "Boşver, Becky! Sana ben bakarım!"

"Ah, efendim! Crawley Konağı'na dönüp gene eskisi gibi çocuklarınıza ve size bakmak benim için en büyük şereftir. Bana yaptığınız öneriyi düşündükçe içim şükranla dolup taşıyor. İnanın bana. Sir Pitt, sizin karınız olamıyorum madem, bırakın... izin verin de... kızınız olayım!"

Rebecca böyle diyerek bu kez kendisi diz çöktü. Sir Pitt'in kayış gibi sert ve esmer ellerini kendi (pamuk gibi beyaz, ipek gibi yumuşak) ellerinin içine alarak yüzünü tatlı bir güven ve yalvarışla ona doğru çevirmişti ki birden kapı açıldı ve Miss Crawley içeri daldı.

Baronetle mürebbiye salona girdikleri zaman nasılsa salon kapısının önünden geçmekte olan Bayan Firkin'le Miss Briggs, gene "tesadüfen" anahtar deliğinden içeri gözleri kayınca ihtiyarı kızın önünde dizüstü görmüşler ve yaptığı parlak öneriyi de duymuşlardı. O an merdivenden

yukarı, Miss Crawley'nin roman okuduğu odaya koşmaları ve kadına bu akıllara durgunluk veren haberi iletmeleri bir olmuştu: Sir Pitt dize gelmiş, Miss Sharp'a evlenme önerisi yapmaktaydı!

Ne var ki Miss Crawley aşağıya koşuncaya değin baronet ayağa kalkmış, Rebecca diz çökmüş bulunuyordu.

Miss Crawley, "Diz çöken oğlan değil, kızmış ayol!" diye dudak büktü. "Oysa bana senin dize geldiğini söylemişlerdi, Sir Pitt. Hadi, gene diz çök de içim açılsın!"

Rebecca ayağa kalkarak, "Sir Pitt'e teşekkür ediyordum, efendim," dedi. "Hiçbir zaman Leydi Crawley olamayacağımı söylüyordum ona."

Miss Crawley daha da afallayarak, "Ne? Onu geri mi çevirdin?" diye sordu.

Eşikte duran Firkin'le Briggs'in de şaşkınlıktan gözleriyle ağızları bir karış açık kalmıştı.

Rebecca üzüntüden titreyen bir sesle, "Evet; geri çevirdim," diye karşılık verdi.

Miss Crawley, "Kulaklarıma inanamıyorum," dedi. "Yani sen sahiden mi evlenme önerdin, Sir Pitt?"

"Sahiden ettim ya?"

"Kız da sana varmıyor, öyle mi?"

Baronet ağzı kulaklarında, "Varmıyor," dedi.

"Sen de pek üzülmüşe benzemezsin."

Sir Pitt, "Neden üzülecekmişim?" diye omuz silkti.

Onun bu serinkanlılığıyla neşesi ablasını nerdeyse delirtiyordu! Soylu, unvan sahibi bir erkek beş parasız bir mürebbiye parçasının önünde diz çökerek evlenme önerisinde bulunsun; olumsuz yanıt aldığı zaman da kahkahalarla gülsün. Beş parasız bir mürebbiye parçası yılda dört binlik geliri olan bir baronete varmak istemesin! Miss Crawley'nin aklına sığmayan bir bilmeceydi bu! En sevdiği Fransız romanındaki entrikaları bile gölgede bırakan birtakım olaylar!

Kadıncağız şaşkınlığından kurtulup bir ipucu bulmak için çırpınarak, "Neyse, hiç değilse senin bu işi gülünç bulduğuna sevindim, Sir Pitt," diye söylendi.

"Bitirim," dedi Sir Pitt. "Kimin aklına gelirdi! Ne sinsi şeymiş bu, meğer! Nasıl da saman altından su yürütürmüş? Kimin aklına gelirdi?" Ve gene, için için güldü.

Miss Crawley ayağını yere vurarak, "Kimin aklına ne gelirdi?" diye haykırdı. "Size gelince, Miss Sharp, acaba Prens hazretlerinin boşanmasını mı bekliyorsunuz ki bizim aileyi kendinize layık görmüyorsunuz?"

"Hanımefendi, bana verilen büyük şerefi hor görmediğim deminki duruşumdan da anlaşılmıyor mu? Beni taş yürekli mi sanıyorsunuz siz? Ah benim dostlarım! Velinimetlerim! Ah, sevgili, biricik Miss Crawley, bana şükran duygularını bile çok mu görüyorsunuz? Bu artık çok fazla; içim öylesine dolu ki!" Ve genç kız yürek paralayan hıçkırıklarla kendini bir koltuğa bıraktı.

Sir Pitt, "Benimle evlensen de evlenmesen de iyi kızsın, Becky! Ben senin dostunum; bana güvenebilirsin" dedi ve kara şeritli şapkasını başına geçirerek dışarı çıktı.

O zaman Rebecca derin bir soluk aldı. Miss Crawley henüz onun sırrını öğrenememişti ve Rebecca bu fırsattan yararlanarak biraz kafasını toplamalıydı. Mendilini yüzüne bastırıp eteklerini toplayarak kendisi de dışarı kaçtı ve odasına çıktı.

Miss Briggs'le Miss Crawley salonda kalıp bu heyecan verici, şaşırtıcı olayı tartışırlarken Bayan Firkin hemen aşağıya, mutfak bölümüne indi ve durumu oradaki kadın erkek tüm hizmetçilerle konuştu. Hatta öyle heyecanlanmıştı ki bununla da yetinmeyerek hemen o gece oturdu ve Bayan Bute Crawley'ye bir mektup yazıp: "Sir Pitt ne yapsa beğenirsiniz? Tuttu Miss Sharp'a evlenme teklif etti! O da Sir Pitt'i gerisin geriye çevirerek hepimizi şaşkınlıklar içinde bıraktı!" diye haber verdi.

Yemek salonunda kalmış olan iki hanım da bu olayın yarattığı şaşkınlığın tadını doya doya çıkardılar. Miss Briggs büyük bir uyanıklılıkla, Rebecca'nın önceden verilmiş bir sözü olması gerektiğini, yoksa aklı başında hiçbir kızın böyle parlak bir öneriye, "Hayır," diyemeyeceğini söylüyordu.

Miss Crawley, "Sen olsan evet derdin, değil mi Briggs?" diye sordu.

Briggs, "Miss Crawley'nin kardeşi olabilmek şerefini kim tepebilir?" diye yuvarlak bir yanıt verdi.

Miss Crawley, "Neme gerek, Leydi Crawley olmak Becky'ye yaraşırdı!" dedi. Kız baroneti geri çevirmiş, ortada hiçbir tehlike kalmamıştı ya, Miss Crawley artık istediğince cömert ve açık fikirli olabilirdi! "Cin gibi akıllı kız. Yol yordam da öğrettim ona; davranışları artık kusursuz sayılır. Ama ne olsa Montmorency'lerden geliyor. Kim ne derse desin, soylu kan bir yerde kendini gösterir. Evet, Rebecca, Leydi Crawley olsaydı o et kafalı taşralılara kök söktürürdü!"

Briggs her zamanki gibi ona hak verdi; sonra Rebecca'nın kime sözlü olabileceğinin tartışmasına geçtiler.

Miss Crawley, "Siz kimsesiz, yoksul kişiler hep olmayacak, aptalca aşklar yaşarsınız zaten," dedi. "Sen de bir zamanlar bir yazı öğretmenine gönül vermiştin ya! Ağlama be, Briggs! Ne kadar ağlasan onu diriltemezsin ki! Bizim Becky de böyle enayice romantik bir ilişki kurmuş olsa gerek. Ya bir eczacı, ya da bir ressam ya genç, parasız bir stajyer papazdır, varsan baksan."

Miss Briggs, "Zavallıcık! Vah zavallıcık!" diye hıçkırdı. Yirmi dört yıl geriye dönmüş, sarı saçının bir perçemini ve inci gibi düzgün, gene de okunmaz bir yazıyla yazmış olduğu mektupları yukarki çekmecesinde gözü gibi sakladığı o genç, ateşli yazı öğretmeni gözlerinin önünde canlanmıştı. Kendisi de gene pembe yanaklı, on sekizinde bir

kızdı sanki; akşamleyin kiliseye gitmişti ve o ateşli genç öğretmenle yan yana duruyor, aynı dua kitabına bakarak heyecandan titreyen seslerle bir ilahi okuyorlardı.

Miss Crawley, "Rebecca'nın bu örnek davranışına karşılık ailemizin de bir şeyler yapması gerekir," diye hevesle konuştu. "Briggs, kızcağız kimi seviyor, öğren. Çocuğa bir dükkân mı açacağız; portremizi mi ısmarlayacağız, bir şeyler yapalım artık. Becky'ye çeyiz verip bir de düğün yaparım. Sen de gelinin nedimesi olup bûfeyi kendin hazırlarsın, Briggs."

Miss Briggs bunu severek yapacağına yemin etti; Miss Crawley'nin iyiliğini, elinin açıklığını övdü ve bu konuları konuşup avutmak üzere Rebecca'nın odasına çıktı.

Rebecca onu çok üzgün ama candan karşıladı. Briggs'in gösterdiği yakınlığa büyük şükran gösterdi ve önceden başka birine verilmiş bir sözü olduğunu itiraf etti. Ama bu "başka biri"nin kim olduğu şimdilik tatlı bir sır olarak kalmalıydı.

Miss Briggs'in gelişinden beş dakika sonra Miss Crawley de çıkageldi ki onun, yanında çalıştırdığı kişilerin yatak odasına gelmesi görülmedik, duyulmadık bir onurdu. Ne var ki Miss Crawley sabırsızlanmış ve gönderdiği elçinin işi uzatmasını önlemeye karar vermişti. Odaya girince Miss Briggs'i kapı dışarı etti; Rebecca'nın tutumunu övdü ve bu konuda daha geniş bilgi istedi.

Meselenin can alıcı noktasına hemen parmak basarak, "Ortada başka bir erkek olmasaydı kardeşimi dünyada geri çeviremezdin Becky," dedi. "Her şeyi anlat bana. Hayatında bir erkek var, değil mi?"

Rebecca gözlerini yere indirdi ve titrek, tatlı bir sesle, "Çok iyi bildiniz hanımefendi," diye yanıtladı. "Biliyorum, benim gibi kimsesiz, yoksul bir kızın hayatına kim girmiş olabilir, diye merak ediyorsunuz. Ama neylersiniz, yoksulluk aşka set çekemiyor ki! Keşke çekebilseydi!"

Duygulanmaya her zaman hazır olan Miss Crawley, "Zavallı yavru!" dedi. "Karşılıksız bir aşka mı düştük yoksa? Gizli sevda mı çekiyoruz? Bana her şeyi anlat, Becky; ben seni avuturum."

Rebecca hep o ağlamaklı sesle, "Keşke avutabilseniz," diye içini çekti. "Keşke! Öyle ihtiyacım var ki buna!" Başını Miss Crawley'nin omzuna yaslayarak küçük bir çocuk gibi ağlamaya başladı. Gafil avlanan yaşlı kadın da bir anne şefkatiyle onun saçlarını okşamaya, sevgi sözleri mırıldanmaya, Becky'sini öz kızı gibi sevdiğine, ona elinden gelen her türlü yardımı yapacağına yeminler etmeye koyuldu.

"Kimdir bu sevdiğin, hadi söyle bana. O güzel arkadaşın Miss Sedley'in ağabeyi mi yoksa? Geçen gece onun lafı geçti de. O ise hemen buraya çağırırım. Ne yapar yapar aranızı bulurum Becky; inan bana."

Rebecca, "Şimdi bana hiçbir şey sormayın, sevgili dost!" diye içini çekti. "Yakında her şeyi öğreneceksiniz. Şimdi söyleyemem. Çok üzgünüm. Beni her zaman seveceğinize söz verin; her zaman."

İhtiyar kadın ciddi ciddi, "Söz veriyorum," diyerek onu yanağından öptü. Kendinin de içi kalkmış olduğundan gözleri yaş içindeydi. Sonra Miss Crawley sevgili Becky'sinin çok tatlı, masum, yufka yürekli, anlaşılmaz bir kız olduğunu söyleyerek kendi odasına döndü.

Şimdi yalnız kalan Rebecca da bugünün getirdiği inanılmaz olayları düşünmeye; "Neler oldu? Oysa neler olabilirdi!" diye bir hesap yapmaya fırsat buldu. Genç kız, daha doğrusu genç kadın nasıl duygular içindeydi acaba? Her şeyden önce onun yürekten hayıflanıp diz dövdüğünü belirtelim. Başına konmaya gelen göz kamaştırıcı devlet kuşunu kendi eliyle kışlamak zorunda kalmıştı! Onun bu üzüntüsünü tüm okuyucularımızın paylaşacağını sanıyoruz.

Tüh, aksi şeytan! Leydi Crawley'nin böyle çabucak ölüp gideceğini insan nerden bilsindi? Onun gibi hastalıklı kadınlar çoğu zaman yıllar yılı yaşarlar... Rebecca şimdi, "Ben Leydi Crawley olabilirdim!" diye düşündükçe içinden saçını başını yolmak geliyordu? "O ihtiyarı boynuna yular takar, istediğim yere çekerdim! Bayan Bute'la Bay Pitt'e, bana tepeden baktıkları için gereken dersi verirdim. Londra'daki evi yeni baştan dayatır döşetirdim. Kentin en şahane faytonu benim olurdu; operada bir locam olurdu. Önümüzdeki mevsim sarayda Majesteleri'ne takdim edilirdim..."

Bunların hepsi ayağına kadar gelmişken Rebecca bu nimetleri tepmek zorunda kalmıştı... Bundan sonra da... Bundan sonrasının ne olacağını Tanrı bilirdi ancak...

Ne var ki Rebecca kararlıydı ve enerjik bir kadındı. Olup bitmiş şeyler için aşırı üzüntüye kapılmanın bir işe yaramadığını bilirdi. Böylece akıllılık ederek bütün dikkatini, artık geçmişten çok daha önemli olan geleceğe çevirdi. İçinde bulunduğu durumu, olumlu ve olumsuz yönleriyle, umut ve tehlikeleriyle gözden geçirdi.

Birincisi, o artık evli bir kadındı ve Sir Pitt bunu biliyordu! Evlenme önerisi karşısında afallayıp kalan genç kadın ayaküstü bir kararla sırrını Sir Pitt'e açmıştı. Ama bu sırrı Miss Crawley nasıl karşılayacaktı? Asıl önemli sorun işte buydu. Bunu düşündükçe Rebecca'nın içi çürüyordu. Sonra genç kadın Miss Crawley'nin konuşmalarını aklına getiriyordu: Soy sop ve sınıf farkları konusundaki cüretli ve liberal düşünceleri, romantikliği, Rebecca'ya olan düşkünlüğü, yeğenini taparcasına sevmesi... "Onu öylesine seviyor ki ne yapsa bağışlar," diyordu Rebecca kendi kendine. "Bana da iyice alıştı; bensiz olamayacağını sanıyorum..."

Her şey ortaya çıkınca Miss Crawley kıyametleri koparıp kriz geçirecek, sonra da büyük ve dokunaklı bir bağışlama ve barışma sahnesi yaşanacaktı. Her neyse, bu işi sürüncemede bırakmanın bir yararı yoktu! Olan olmuştu ar-

tık. Ha bugün, ha yarın, sonuç değişmeyecekti. Böylece Rebecca haberi Miss Crawley'ye açmanın en iyi yolunun ne olabileceğini düşünmeye koyuldu. Burada kalıp fırtınaya göğüs mü germeli, yoksa fırtınanın ilk azgınlığı geçinceye değin ortadan yok mu olmalı?

Bu düşünceler arasında genç kadın oturdu ve aşağıdaki mektubu yazdı:

"Sevgili dost, çoktandır beklediğimiz büyük kriz sonunda gelip çattı. Sırrımızın yarısı ortaya çıktı? Çok düşündüm ve öbür yarısını da açmanın tam sırasıdır, sonucuna vardım. Bu sabah Sir Pitt bana geldi. Ne yapsa beğenirsin? Diz çöküp evlenme teklif etti! Bir düşün! Zavallı ben, Leydi Crawley olabilirdim. Bayan Bute'la Miss Crawley kim bilir nasıl sevinirlerdi bu işe! Adı gerekmeyen birinin annesi olabilirdim!!! Oysa şimdi onun... Ah, her şeyi hemen söylemek zorunda olduğumuzu düşündükçe içim titriyor!...

Sir Pitt benim evli olduğumu öğrendi. Kiminle evli olduğumu bilmediğinden bana kızmadı. Halamız da bana karşı tepeden tırnağa sevgi ve anlayışla dolu. Beni bir ana gibi bağrına basacağına yeminler ediyor. Gerçeği ilk duyuşunda zangırdayacaktır. Ama öfkesinin çabucak geçeceğine inanıyorum. Bir kere seni deli gibi seviyor (ah yaramaz, hayırsız adam!) Senden sonra da beni sevdiğini, bensiz edemeyeceğini sanıyorum. Sevgilim, onu fethedeceğimiz içime doğuyor! Sen askerlikten ayrılacaksın; kumarı, at yarışlarında oynamayı bırakıp uslanacaksın. Park Lane'de oturacağız ve halamız bütün parasını bize bırakacak.

Yarın saat üçte her zamanki yerimizden geçmeye çalışacağım. Yalnız değilsem akşama yemeğe gelir ve bu mektubun yanıtını Porteus'un vaazlarının üçüncü cildinin içine koyarsın... Senin, R."

Bu mektubun alıcısının burma bıyıklı Yüzbaşı Rawdon Crawley'den başkası olmadığını bütün okuyucularım çoktan anlamışlardır, sanıyorum.

İğnedenliğin Üstündeki Mektup

Nasıl evlendikleri hiç kimseyi en ufak bir şekilde ilgilendirmez. İkisi de ergenliklerini kanıtlamış olan bir erkekle bir kadının evlenme ruhsatı satın alarak herhangi bir kilisede bir şeyi aklına koydu mu ne yapıp edip elde edeceğini söylemenin bilmem gereği var mı? Bana kalırsa Miss Sharp'ın, sevgili arkadaşı Amelia'yla sabah kahvesi içmeye gittiği bir sabah, ona çok benzeyen bir kızın bambaşka bir semtteki bir kiliseye yanında burma bıyıklı bir beyle girdiği görülebilirdi. Çeyrek saat sonra bu iki kişi kiliseden çıkmışlar; kapıda bekleyen kira faytonuna binerek uzaklaşmışlardı.

Her gün görüp geçirdiğimiz sayısız olaylardan sonra kimin kiminle evleneceğini nasıl kestirebiliriz? Okumuş, akıllı fikirli kaç beyefendi evlerindeki aşçı kadına nikâh kıymışlardır! Aklı kıt, iştahı çok olan, ömründe hiçbir ar-

zusuna gem vurmayı öğrenemeyen bir ağır süvarinin birdenbire, o yaştan sonra, hesaplı ve ölçülü bir insan olmasını hangi hakla umabiliriz? Zaten herkes, ille uygun bir evlilik yapıncaya değin beklese dünya nüfusunun artması dururdu!

Kaldı ki bana sorarsanız Rawdon'ın Rebecca'yla evlenmesi ömründe yaptığı en dürüst işlerden biri sayılır. Bir kadına gönül vermenin, gönül verdikten sonra da o kadınla evlenmenin erkekliğe sığmadığını kimse ileri süremez. İri kıyım savaşçımızın içinde, ufak tefek Rebecca'ya karşı zamanla uyanıp gitgide kökleşen hayranlık, sevgi, tutku, sonsuz güven ve tapınmaya da, hiç değilse kadın okurlarım alkış tutacaklardır. Rebecca şarkı söylediği zaman her nota Rawdon'ın o donuk ruhunda yankılar yaratıp o iri bedenini ürpertirdi. Rebecca konuştuğu zaman Rawdon dinleyip anlamak için beyninin olanca gücünü kullanır ve duydukları karşısında hayranlıktan şaşkına dönerdi. Rebecca'nın şakacılığı tuttuğu zaman Rawdon onun yaptığı espirileri kafasında evirip çevirir ve yarım saat sonra, sokakta, kahkahayı basardı! Kızın sözleri onun için peygamber sözü gibiydi, en ufak bir hareketi yanılmaz bir incelik ve isabet taşırdı. Baş başa kaldıkları zamanlar ona, "Vay canına, Becky! Seni başkomutan ya da başpiskopos yapmalı, anasını sattığım!" dediği çok olurdu. Ama bu şaşılacak bir durum sayılmamalı. Kendini ufak tefek Dalila'ların kollarında unutmuş kocaman Samson'lara her zaman rastlamaz mıyız?

Böylece Rebecca büyük krizin gelip çattığını, eyleme geçmek gerektiğini söylediği zaman Rawdon onun her dediğini yapmaya hazır olduğunu bildirdi. Rebecca bambaşka bir karar vermiş olsaydı Rawdon ona da peki diyecekti.

"Senin kafan ikimize de yeter, Becky," diyordu. "Sen bizi bu çıkmazdan kurtarırsın. Ben ömrümde çok yaman karılar gördüm ama senin eline su dökebileceği şimdiye dek görmedim, namussuzum!"

Bu göz yaşartıcı güven bildirisinden sonra âşık süvari kurulan planın kendine düşen bölümünü yerine getirmeye gitti ki bu, kışlanın yakınlarındaki Brompton semtinde Yüzbaşı ve Bayan Crawley adına ufak bir daire tutmaktan ibaretti. Rebecca, bizce çok yerinde olan bir kararla izini ortadan silmeye karar vermişti. Rawdon üstüne düşen görevi sevinerek yerine getirdi çünkü karısıyla baş başa bir eve taşınmayı haftalardır istemekteydi.

Aşkın verdiği coşkun hızla gidip ev kiraladı. Haftada iki gine kira ödemeye öyle çarçabuk razı oldu ki ev sahibi kadın daha fazla para istemediğine hayıflandı. Sonra yüzbaşı bir piyano, ev dolusu çiçek ve kasalarla yiyecek içecek ısmarladı. Körkütük âşık olmanın ve sınırsız bir krediye sahip bulunmanın verdiği eli açıklıkla şallar, güderi eldivenler, ipek çoraplar, antika saatler, bilezik ve parfümler de getirtti. Sonra gidip subay kulübüne oturdu ve hayatının dönüm noktası olan saat gelsin diye, diken üstünde, beklemeye koyuldu.

Bir gün önceki olaylar: Rebecca'nın son derece parlak bir öneriyi reddedişi, gizli üzüntüsü ve bu üzüntüye katlanışındaki uysallık ve sessizlik Miss Crawley'nin içine dokunmuştu. Zaten evlilikle ilgili herhangi bir olay kadın milletinin hemen heyecanını depreştirir. Herhangi bir nikâh töreni ya da düğünde, damadın erkek arkadaşlarının gözyaşına boğulduğu görülmüş şey midir? Oysa düğünle hiç ilişkisi olmayıp yoldan geçen kadınların, evlenme çağını çoktan geride bırakmış ninelerin, bir sürü kız ve oğlan evlendirmiş orta yaşlı annelerin, henüz avcılık döneminde olan pembe şapkalı tazelerin, nerde bir gelinle güvey görseler içlerini çektiklerini ve mendillerini gözlerine götürerek ağlamaya başladıklarını hepimiz biliriz...

Böylece Sir Pitt'in evlenme önerisinden sonra Miss Crawley'le Briggs de duygusallığın iyice tadını çıkardılar. Gizli gözyaşları ve esrarlı derdiyle küçük Becky Sharp günün kahramanı olup çıktı. O gece Rebecca her zamankinden daha tatlı tatlı konuştu; her zamankinden daha güzel şarkılar söyledi. Bir sarmaşık gibi Miss Crawley'nin gönlüne dolandıkça dolandı. Sir Pitt'in önerisini yaşlı bir adamın kaprisi olarak ele alıyor ve bu konuda şakalaşırken gözleri dolu dolu oluyordu.

Miss Crawley, "Bu olup bitenden sonra artık konağa dönemezsin Becky!" dedi. "Burada, benim yanımda kalıp bana bakacaksın."

Eğer Rawdon Crawley o sırada odada olsaydı da suçlu çift hemen diz çöküp af dileselerdi ihtiyar kadın onları o saat bağışlardı. Ama o zaman da bu roman yazılamazdı, çünkü Miss Crawley'nin kanadı altına sığınabilselerdi başlarına burada okuyacağınız serüvenlerden hiçbiri gelmeyecekti!

Miss Crawley'nin Park Lane'deki evinde Bayan Firkin'in yönetiminde olan ve evin üst katının orta işlerine bakan Hampshire'lı bir genç hizmetçi vardı. Crawley'lerin bir emektarının kızı olan bu hizmetçinin ağabeyi de Yüzbaşı Crawley'nin bölüğünde askerdi. İşin gerçeğini deşelerseniz bu kızın olup bitenler konusunda çok şey bildiği anlaşılır, sanıyorum. Nitekim kendine Rebecca'nın bahşiş olarak verdiği üç gine'yle sarı bir şal, bir çift yeşil potin ve açık mavi bir şapka satın almıştı. Küçük Miss Sharp hiç de açık elli sayılmayacağına göre Betty Martin'e bunca parayı önemli bir hizmet karşılığında vermiş olsa gerektir...

Sir Pitt Crawley'nin Rebecca Sharp'a evlenme önerdiğinden iki gün sonra sabahleyin genç kız her zamanki sa-

atte yukarı çıkıp mürebbiyenin kapısını tıklattı. Cevap alamayınca gene tıklattı, ama içeriden hâlâ ses seda çıkmıyordu. Bunun üzerine Betty elinde sıcak su ibriğiyle kapıyı açtı ve içeri girdi.

Küçük karyolanın bembeyaz örtüsü hiç bozulmamıştı. Bir köşede iple birbirine bağlanmış iki bavul duruyordu. Pencere başındaki masanın üstünde de, fırfırlı pembe iğnedenliğe iliştirilmiş bir mektup göze çarpıyordu. Görünüşe göre bu mektup bütün geceyi o şişman, pembe iğnedenliğin üstünde geçirmiş olsa gerekti.

Betty uyandırmaktan korkarcasına ayaklarının ucuna basa basa iğnedenliğe yaklaştı; mektubu aldı, sırıtarak elinde evirdi, çevirdi, sonra aşağıya, Miss Briggs'in odasına götürdü... Benim bilmek istediğim; okuması yazması hiç olmayan Betty bu mektubun Miss Briggs'e yazılmış olduğunu nereden bilmişti?..

"Amanın, Miss Briggs, bir şeyler olmuş galiba!" diye bağırarak içeri girdi. "Miss Sharp odasında yok; yatağında da yatmamış. Galiba kaçmış, Miss! Size de bu mektubu bırakmış!"

Miss Briggs elindeki tarağı yere düşürerek, "Ne!" diye bağırdı. "Kocaya mı kaçtı dersin? Miss Sharp ha! Ver, ver bakalım bu neymiş?" Ve mühürü heyecanla açarak mektubu yutarcasına okumaya başladı:

"Sevgili Miss Briggs, dünyanın en iyi yüreğinin sahibi olduğunuzdan bana acıyacak, beni anlayıp bağışlayacaksınız: Buna inanıyorum. Zavallı, yoksul yetim, onca iyilik ve şefkat görmüş olduğu bu yuvadan gözyaşları arasında ayrılırken sizi şükranla Tanrı'ya emanet ediyor. Üzerimde velinimetimden daha büyük hak sahibi olan birisi beni yanına çağırıyor. Görevimi yapmaya, kocamın yanına gidiyo-

rum. Evet, Miss Briggs, ben evliyim. Kocamın buyruğu üzerine küçük yuvamıza gidiyorum. Çok sevgili Miss Briggs bu haberi, ince duygularınızın size yol göstereceği biçimde, alıştıra alıştıra, biricik dostum ve koruyucum olan Miss Crawley'ye açmanızı rica ediyorum. Lütfen ona söyleyin, dünyada her şeyden çok istediğim, gene onun çatısının altına dönüp ona hizmet etmektir. Ah, kaderimin yönünü çizecek olan yanıtı nasıl içim titreyerek bekliyorum!...

Sir Pitt bana evlenme önermek lütfunda bulunduğu zaman ona zaten evli olduğumu söyledim. O bile beni bağışladı. Yalnız ona her şeyi söylemeye yüreğim elvermedi. Onun karısı olamayacağımı, çünkü artık kızı olduğumu, bir türlü dilim varıp da söyleyemedim! Ben dünyanın en iyi, en büyük ruhlu adamının karısıyım. Miss Crawley'nin Rawdon'ı benim de Rawdon'ım artık. Onun buyruğu üzerine size her şeyi açıklıyor ve onun peşi sıra ufak yuvamıza gidiyorum. Nasıl ki onun peşinden gerekirse dünyanın öbür ucuna bile gidebilirim...

Benim iyi yürekli dostum, ne olur Rawdon'ımın sevgili halasına her şeyi anlatın. Rawdon'ına ve onun bütün soyundan eşsiz iltifatlar görmüş olan bu zavallı kıza acısın. Miss Crawley'ye bizim adımıza siz yalvarın; çocuklarını bağrına bassın!

Size ve bütün ev halkına şükran ve hayır dualarıyla,

Rebecca Crawley."

Miss Briggs, kendini Miss Crawley'nin evindeki, eski başköşesine oturtan bu ilginç mektubu tam bitirmişti ki odaya Bayan Firkin girdi.

"Bayan Bute geldi, Miss Briggs. Hampshire arabasından inmiş. Bir fincan çay istiyor. Gelip kahvaltı hazırlar mısınız acaba?"

Miss Briggs bunu duyar duymaz, kendine çeki düzen verip giyinmeye bile vakit ayırmaksızın, saçı kâğıt parçala-

rıyla sarılı olarak, sırtında sabahlığıyla hemen aşağıya, bu akıllara durgunluk verici havadisi sıcağı sıcağına Bayan Bute'a iletmeye indi.

Betty Martin de, "Ah, Bayan Firkin!" dedi. "Neler, neler oldu! Miss Sharp tutmuş Yüzbaşı Crawley'ye kaçmış! Birlikte Gretna Green'e gitmemişler mi?"

Bayan Firkin'in duygularına bütün bir bölümü ayırabilirdik ama ne yapalım ki evin hanımının duyguları bizim kibar esin perimizi daha yakından ilgilendiriyor.

Gece yolculuğunun soğuğundan donmuş olan Bayan Bute Crawley salondaki şöminenin başında ısınırken Miss Briggs'in verdiği haberleri dinledi ve tam şu sırada gelmiş olmasını kaderin tatlı bir cilvesi olarak yorumladı. Zavallı Miss Crawley'nin bu sarsıntıyı atlatmasına yardım edebilirdi; o Rebecca Sharp olacak kız saman altından su yürüten kurnaz şıllığın biriydi; kendisi hiçbir zaman güvenememişti ona; Rawdon'a gelince kendisi Miss Crawley'nin bu adama ayılıp bayılmasına hiçbir zaman akıl erdirememişti doğrusu; ona göre Rawdon Crawley kumarbaz, eline geçen parayı har vurup harman savuran yola gelmez, adam olmaz bir serseriydi. Bu korkunç olay hiç değilse Miss Crawley'nin gözlerini açmaya, bu günahkârın içyüzünü ortaya sermeye yarayacaktı.

Bütün bunları söyledikten sonra Bayan Bute iştahla çay içip kızarmış ekmek yedi.

Bu arada şunu söyleyelim ki, Miss Crawley odasından ancak öğleye doğru çıkardı. Aşağıdaki hanımlar onun salona gelmesini beklemeye karar vermişlerdi. Zavallıcık, hiç değilse şu birkaç saati rahat geçirsindi! Ona yalnızca Bayan Bute'un gelmiş olduğunu haber verdiler.

En sonunda Miss Crawley odasından çıkıp salona indi. Hanımlar arasında âdet olan kucaklaşma ve hatır sormalar yapılıp bitirildi; Miss Crawley köşedeki koltuğuna yerleşti. Ancak o zaman üç kafadar ona her şeyi anlatmak için harekete geçtiler. Kadın kısmının, birine bir kötü haber vermek gerektiği zaman, alıştıra alıştıra "çıtlatmalarına" bayılmamak elde midir? Miss Crawley'nin arkadaşları da bilmeceli, üstü kapalı cümlelerle işe giriştiler ve çok geçmeden kadıncağızı büyük bir kaygı ve telaşa boğmayı başardılar.

Bayan Bute, "Sir Pitt'i reddedişi boşuna değilmiş," dedi. "Sevgili Miss Crawley, iki gözüm, sıkı durunuz. Bu işin içinde bir iş varmış. Başka türlü davranmak kızın elinde değilmiş!"

Miss Crawley, "Elbet bir nedeni var," dedi. "Kız başkasını seviyor. Bunu dün de Briggs'e söylemiştim."

Briggs, "Sevmek mi?" diye ufak bir çığlık kopardı, "Sevgili dostum! Bu kız evliymiş ayol!"

Bayan Bute da, "Evliymiş ayol!" diye ekledi.

Miss Crawley, "Gelir gelmez bana gönderin onu!" dedi. "Küçük hokkabaz! Nasıl olur da benden gizli tutar böyle bir şeyi?"

"Onu bugün pek ummayın artık. Sıkı durun, canımın içi! Uzun zaman buraya dönmeyecek. Daha doğrusu, hiç dönmeyecek; temelli gitti."

"Aman Tanrım! Peki benim kakaomu kim pişirecek? Hemen haber gönderip getirtin onu. Hemen gelsin istiyorum."

Bayan Bute, "Dün gece çıkıp gitmiş," dedi.

Miss Briggs, "Bana bir mektup bırakmış," diye ekledi. "Meğer evlendiği adam bizim..."

"Onu iyi hazırlayın, Miss Briggs! Kuzum, böyle işkence etmeyin! Alıştıra alıştıra söyleyin!"

Miss Crawley heyecandan tıkanarak, "Kimmiş evlendiği adam?" diye bağırdı.

"Bizim... sizin... bir akrabanızmış, efendim."

"Sir Pitt'i reddetti ya! Söyleyin ayol! Deli etmeyin beni!"

"Ah, hanımefedi! Vah, hanımefendi! Rawdon Crawley'le evliymiş meğer!"

"Rawdon evlenmiş ha! Rebecca... mürebbiye... ne idüğü belirsiz... Defol evimden, sersem, enayi, Briggs olacak budala, hiç utanma yok mu sen de? Hepsi senin başının altından çıkma bunların! Becky'yle bir oldun! Onu kandırdınız! Mirasımı ona bırakırım diye umdunuz! Evet, evet, bu işi sen yaptın, Martha!"

Zavallı Miss Crawley kriz geçiriyor, ne dediğini bilmeden çığlık çığlığa bağırıyordu.

"Ben mi hanımefendi? Ben, bu evden bir kişiye bir resim öğretmeninin kızını almasını söyleyeceğim ha?"

Miss Crawley, "Anası Montmorency'lerdenmiş!" diye inledi.

Bayan Bute, "Anası opera artistiymiş," diye yapıştırdı. "Kendi de sahneye çıkmış. Hatta daha beter işler yapmış!"

Miss Crawley son bir çığlık kopardı, sonra bayılarak yere düştü. Başındakiler onu gene yatak odasına taşımak zorunda kaldılar. Kadıncağız ayılıp ayılıp gene bayılıyordu. Doktor çağırtıldı. Eczacı geldi. Bayan Bute yatağın başucunda yerini aldı. Bu iyi yürekli kadın, "Yakınları şu sırada onu yalnız bırakmamalı!" diyordu.

Tam o sırada içeriye başka birisi girdi ve kötü haberin bu kişiye de bildirilmesi gerekti. Bu Sir Pitt'ten başkası değildi.

"Becky nerde?" diye soruyordu. "Bavulları nerde? Onu alıp konağa götürüyorum."

Briggs, "Onun gizlice evlendiğini duymadınız mı yoksa? Bu şaşırtıcı olaydan haberiniz yok mu?" diye sordu.

Sir Pitt, "Evli olduğunu biliyorum," diye yanıtladı. "Ama bundan bana ne? Hiçbir şey çıkmaz. Söyleyin de hemen gelsin. Beni bekletmesin."

Miss Briggs, "Onun evden kaçtığını da bilmiyor musunuz yoksa?" diye sordu. "Miss Crawley onu Yüzbaşı Rawdon'a kaçtığını duyunca kahrından öleyazdı; baygınlıklar geçiriyor. Bundan da haberiniz yok muydu?"

Sir Pitt, Rebecca'nın kendi oğluyla evlenmiş olduğunu duyunca öyle yakası açılmadık küfürler savurmaya başladı ki zavallı Briggs titreyerek dışarı kaçtı. Biz de kapıyı, öfkeden ve kinden kudurmuş olan bu ihtiyarın üstüne örtelim ve çekilelim...

Kraliçe'nin Crawley'sine döndükten sonra bir gün Sir Pitt çılgınlar gibi Rebecca'nın odasına daldı ve onun eşyalarını tekmelemeye, kâğıtlarını ve giysilerini alıp yırtarak savurmaya başladı. Bu giysilerden bazılarını başuşağın kızı Miss Horrocks aldı. Geri kalanlarını çocuklar kapışarak evcilik oyunlarında kullandılar. Anneleri daha birkaç gün önce ölmüş ve sessiz sedasız, hıçkırıksız, gözyaşısız kaldırılan cenazesi mezarlık mahzeninde, bir sürü yabancının arasına gömülmüştü...

Brompton'daki kutu gibi evlerinde baş başa oturdukları bir sırada Rawdon, "Ya bizim kocakarı yola gelmezse?" diye küçük karısına sordu. "Ha, Becky, ya acuze yola gelmezse?"

Rebecca sabahtan beri yeni piyanosunu tıngırdatıp duruyordu. Yeni eldivenleri eline tam gelmiş, yeni şalları pek yaraşmıştı; yeni yüzükleri parmaklarında ışıldıyor, yeni saati göğsünde tık tık atıyordu.

"Korkma," diye küçük Dalila koca Samson'un saçlarını okşadı. "O yola gelmezse seni zengin etmenin yolunu ben bulurum!"

Samson o minicik elleri öperek, "Senin yapamayacağın şey yoktur!" dedi. "Yoktur, namussuzum. Hadi, bir arabaya atlayalım da yemeği dışarıda yiyelim, anasını sattığım..."

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Yüzbaşı Dobbin Nasıl Piyano Aldı?

Gurur Dünyası'nda duygu ile alayın kol kola girip gezebilecekleri, gözyaşıyla kahkahanın bir arada bulunduğu, hem tatlı ve üzgün hem de acı ve kırıcı olmanın yakışık aldığı bir gösteri varsa -bu, *The Times* gazetesinin son sayfasında her gün birçoğu ilan edilen açık artırmalardan biridir. Bu satışlara bir kere olsun gitmeyen pek az Londralı vardır sanıyoruz. Olaylardan ibret dersi almayı sevenler ise böyle bir yerde tuhaf bir ürpertiyle, kendi sıralarının da bir gün geleceğini, saygıdeğer Bay Hammerdown'ın mirasçılarından aldığı talimatla kendi kitaplarını, ev eşyasını, sofra ve gümüş takımlarını, gardırobundaki giysileriyle mahzenindeki seçme şarapları açık artırmaya çıkaracağını buruk buruk düşünürler.

Öbür dünyaya göçmüş olan arkadaşının cenaze töreninin en pis bölümü olan bu açık artırmayı izlerken en bencil ve umursamaz Gurur Dünyalı bile içinin üzüntüyle

burkulmasını önleyemez. Zavallı Lord Dives'ın naaşı mahzendeki aile mezarlığına gömülmüş; mermerci ustaları mezar taşının üstüne onun övgülerini ve geride bıraktıklarının acılarını kazımaktayken bu geride bıraktığı kişiler onun eşyalarını elden çıkarıyorlar. Bir zamanlar Lord Dives'ın sofrasında bulunmuş olan bir dost bu tanıdık evin önünden üzüntüye kapılmaksızın geçebilir mi? Saat akşamın yedisi olunca bu ev nasıl şıkır şıkır ışıklarla donanırdı! Salon kapıları nasıl da ardına kadar açılırdı. Yerlere kadar eğilen uşakların arasından geçerek Lord Dives'ın güler yüzle arkadaşlarını karşıladığı salona gelirdiniz. Ne çok arkadaşı vardı kendisinin ve onları nasıl da ağırlardı! Dışarıda bir karış suratla gezen nice kişi onun kapısından içeri girince neşeli ve nükteci kesilirdi! Dışarıda birbirini yiyen kimseler onun çatısının altında barışırlardı. Biraz kendini beğenmişti Lord Dives ama insanın öyle bir aşçısı olunca böyle ufak bir kusurun üstünde mi durulur? Biraz bön sayılabilirdi ama mahzenindeki şarapların enfesliği sofrasındaki konuşmaların neşeli ve nükteli olmasını sağlamaya yetmez miydi? Üyesi bulunduğu kulüpte onun yasını tutan dostları, "Her ne pahasına olursa olsun onun o kırmızı şaraplarından almalıyız!" diyorlar kendi aralarında...

Bu tanıdık ev nasıl da değişmiş ama! Ön duvarlara, satışa çıkarılan eşyayı kocaman harflerle sayıp döken kâğıtlar yapıştırılmış. Yaşlı kadınlar, amatör eşya meraklıları üst katları sarmış, karyola perdelerini elliyor, şilteleri yokluyor, dolap kapaklarını açıp kapatıyor. Becerikli ve hamarat yeni evliler, bakalım bizim eve uyacak mı diye ayna ve perdeleri ölçüyor. (Bayan Züppe yıllar yılı, "Bunu Dives'ın evinden aldımdı," diye böbürlenecek!) Açık artırma memuru Bay Hammerdown büyük maun yemek masasının başına oturmuş, küçük fildişi çekicini sallayarak, mesleğinin tüm becerisiyle her parça eşyaya en yüksek fiyattan alıcı bulmak için yırtınıyor. Derken çekiç kaderin sillesi

gibi iniyor, satış tamamlanıyor ve sıra bundan sonraki eşyaya geliyor...

Satışın son günleriydi. En usta ellerin yapıtı olan şahane möbleler, ev sahibinin ince bir zevkle, pahasını hesaba bile katmaksızın seçmiş olduğu nadide şaraplar, zengin ve eksiksiz gümüş ve sofra takımları, önceki günlerde satılmıştı. En iyi şarap kasalarından bazılarını dostumuz John Osborne uşağını yollayıp kendisi için aldırtmıştı. Sofra ve gümüş takımlarının en gerekli olanlarını Borsa'dan birkaç genç komisyoncu kapatmışlardı. Şimdi sıra daha önemsiz eşyalara gelmişti ve masa başında Bay Hammerdown dilinin tüm ustalığını kullanarak büyük bir tabloya alıcı bulmaya çalışıyordu.

"No. 369!" diye haykırıyordu. "File binmiş bir bayın portresi. Kim alacak bu şahane portreyi? Bay Blowman, lütfen resmi şöyle kaldırın da herkes görsün!"

Maun masanın öbür ucunda oturmuş olan uzun boylu, soluk benizli genç subay bu portreyi görünce kendini tutamayarak bıyık altından güldü. Bu, satış memurunun gözünden kaçmamıştı.

"Resmi yüzbaşımdan yana çevirin, Bay Blowman. Yüzbaşım, kaç para veriyorsunuz şu file?"

Ne var ki yüzbaşı kıpkırmızı kesilerek başını salladı ve başka yere baktı.

"Bu sanat yapıtına yirmi gine paha biçelim mi, bayanlar baylar? On beş gine diyelim mi? On? Beş? Siz söyleyin! Fili araya katmadan yalnızca bu bay bile beş gine etmez mi?"

Şakacı biri, "İyi ki fili çökertmemiş!" diye espri savurdu. "Yüz kilo çekse gerek!"

Bunu duyan seyirciler kıkır kıkır gülüştüler. Derken birinin portreye beş şilin verdiği duyuldu; solgun benizli yüzbaşı bu cömert öneriyi yapanlara doğru baktı ve kolunda genç bir hanımla bir başka yüzbaşı gördü. Sonunda hanımla yüzbaşı kendilerini çok eğlendirdiği anlaşılan bu resmi yarım gine'ye aldılar.

Masa başındaki yüzbaşı onları görünce hemen arkasını döndü ve sıkıntıdan kızaran yüzünü gizlemek istercesine başını iyice önüne eğdi.

O gün satışa çıkan eşyalardan yalnızca bir tanesi bizi ilgilendiriyor; bu da küçük, dört köşeli bir piyanoydu. (Büyük, kuyruklu piyano daha önce satılmıştı.) Yüzbaşının yanındaki genç kadın bu küçük piyanonun kapağını açtı ve usta parmaklarını tuşların üstünde gezdirmeye başladı. Bunu gören soluk benizli gene kıpkırmızı kesilmişti. Piyano satışa çıkarılınca genç kadının temsilcisi hemen artırmaya katıldı.

Ama karşılarında bir rakip buldular; bu da soluk benizli yüzbaşının temsilcisiydi. Bu iki Musevi bay kıran kırana artırmaya giriştiler; Bay Hammerdown da onları kışkırtıp ateşe körükle gitmekten geri kalmadı. Sonunda filli resmi almış olanlar yarıştan çekildiler ve piyano yirmi beş gine'ye soluk benizli yüzbaşının üstüne kaldı.

Kendisinin derin, rahat bir soluk aldığı duyuldu. Tam o sırada rakipleri de onun yüzünü görmüşlerdi.

Kadın, "Aa, Rawdon bak, bizim Yüzbaşı Dobbin'miş!" diye ünledi.

Rebecca kocasının yeni aldığı piyanodan hoşnut kalmamıştı belki. Belki de bu piyanoya, borcu ödenmediğinden, satıcıları el koymuşlardı. Ya da Rebecca sevgili arkadaşı Amelia Sedley'le kaç kez baş başa çaldıkları bu küçük piyanoya duygusal bir nedenle göz koymuştu.

Evet, bu açık artırmalı satış eski dostumuz John Sedley'in Russell Meydanı'ndaki evinde yapılıyordu. O babacan Bay Sedley iflas edip mahvolmuştu. Eşyaları da alacaklılarınca satışa çıkartılmıştı. Evet, şaraplarının en iyilerini eski dostu olan John Osborne aldırtmıştı. Gümüş takımlarını alan genç komisyonculara gelince, Threadneedle Sokağı'ndaki Dale, Spiggot ve Dale firmasının ortakları olan bu beyler Bay Sedley'den gördükleri sayısız iyilik ve efendilikleri düşünerek, bu küçük armağanı saygı ve sev-

gileriyle birlikte Bayan Sedley'e göndermişlerdi. Amelia'nın pek sevdiği küçük piyanosuna gelince, Yüzbaşı Dobbin müzikten hiç anlamadığına göre bu şirin eşyayı kendisi için almamış olsa gerekti.

Kısacası piyano o akşam, Fulham Caddesi'nden ayrılan küçük bir sokaktaki küçücük bir eve gönderildi. Bu sokakların St. Adelaida gibi, Anna Maria gibi tumturaklı ve romantik adları vardır ve iki yanda dizilen evler bebek evleri gibi miniminnacıktır. Akşam olunca iş semtlerinde çalışan küçük memurların yorgun argın bu evlere döndükleri görülür. Bay John Sedley'in kâtibi olan Bay Clapp de burada otururdu. Dünya başına çöktüğü zaman yaşlı baba kızını ve karısını alarak böyle bir eve sığınmıştı.

Babasının felaketini öğrendiği zaman Jos Sedley tam kendinden umulacak bir biçimde davranmıştı. Londra'ya dönmeyi gereksiz saymış ama annesine bir mektup yollayarak onun hesabından istedikleri kadar para çekebileceklerini bildirmiş; böylece ana babasının beş parasız kalmalarını önlemişti. Sonra Jos Sedley Cheltenham'daki yaşantısını gene eskisi gibi sürdürmüştü. Arabasıyla geziyor, şarabını içiyor, iskambil masasında Hindistan serüvenlerini anlatıyor ve İrlandalı dulun onu avutup pohpohlamasına izin veriyordu.

Okurlarımızın Yüzbaşı Rawdon Crawley'le karısını iyi tanıdıklarını umarız. Bu genç karıkoca iflas etmiş bir tüccarın ailesini görmek için kalkıp ta Bloomsbury'lere gidecek türden kişiler değildiler elbet. Rawdon'la kaçmasından bir ay kadar sonra Rebecca'nın aklına arkadaşı Amelia gelmişti. Kocası da bunu duyunca at kişnemesi gibi bir gülüşle kendisinin de Teğmen George Osborne'u görmek istediğini bildirmişti.

"Onun dostluğu pek kârlıdır, Becky!" diye başını sallamıştı. "Bir de bakarsın, ona bir at daha satmışım! Ya da bilardo oynarım onunla. Şu sırada Teğmen Osborne pek işimize yarar bizim, sevgili Bayan Crawley; pek işimize yarar, kah kah kah!"

Doğruyu sorarsanız kocakarı hâlâ yola gelmemekte direniyordu. Aradan bir ay geçtiği halde başuşak Bowls hâlâ Rawdon'ı, Park Lane'deki kutu gibi evin kapısından içeri almıyordu. Halaya giden mektuplar hiç açılmadan geri gönderiliyordu. Miss Crawley hasta olduğundan hiç dışarı çıkmıyor, Bayan Bute da onun yanından hiç ayrılmıyordu. Rawdon'la karısı Bayan Bute'un o evdeki varlığını hiç hayra yormuyorlardı.

Rawdon, "Vay anasını!" diyordu. "Konakta olduğumuz sırada bu karının neden bizi hep bir araya getirdiğini şimdi anlar gibi oluyorum!"

Rebecca, "Amma da kurnaz, ikiyüzlü karıymış ha!" diye diş gıcırdatıyordu.

Karısına hâlâ delice vurgun olan yüzbaşı, "Valla sen pişman değilsen ben hiç pişman değilim, namussuzum!" diyordu.

Karısı da onu bir öpücükle sevindiriyordu. Kocasının ona böyle gözü kapalı güvenmesi koltuk kabartıcı bir şeydi. Genç kadın, "Böylesine beyinsiz olmayaydı onu öyle bir adam ederdim ki" diye içinden geçiriyordu.

Ama bu düşüncesini ona hiç sezdirmiyordu. Onun kışla yaşamı üstüne anlattığı hikâyeleri yorulmaz bir sabır ve ilgiyle dinliyor, yaptığı esprilerin hepsine gülüyordu. Kocasını her akşam güler yüzle karşılıyordu. Rawdon dışarı çıkmak istediği zaman da ona piyano çalıp şarkılar söylüyor, nefis içki ve yemekler hazırlıyor, terliklerini ısıtıp ayağına veriyor, kısacası onu rahat ve dirliğe boğuyordu.

Ninem derdi; en iyi kadınlar ikiyüzlü olanlarmış. Biz erkekler kadınlarımızın bizden neler gizlediklerini, en saf ve içten göründükleri zamanlarda ne denli hesaplı ve tetikte

olduklarını; ha deyince dudaklarında bitiveren o candan gülüşlerin bizi yumuşatmak ya da atlatmak için kullanılan birer silah olduğunu hiçbir zaman bilemeyiz. Böyle yapanlar yalnızca yosmalardır, hafif kadınlardır demek istemiyorum; örnek, namuslu ev kadınları da böyledir. Kocasının aptallığını gözden gizleyen ya da yırtıcılığını yumuşatıp küllendiren kadınları hepimiz bilmez miyiz? Bu köle ruhluluğu kadınlığın başlıca erdemi olarak övüp göklere çıkaran, bu ikiyüzlülüğe dürüstlük gözüyle bakan biz erkekler değil miyiz? İyi bir ev kadını ikiyüzlü olmak zorundadır.

İşte bir zamanlar serserinin ve zamparanın baştan tutması olan Rawdon Crawley de karısının bu türden hileleri sayesinde çok mutlu ve uysal bir ev erkeği olup çıkmıştı. Eskiden gezip tozduğu yerler artık onun yüzünü görmüyordu. Her zaman gülüp söyleyen güzel karısı, şipşirin evinin rahatlığı, sofrasında ağız tadıyla yediği yemekler ve yuvasında geçirdiği keyifli saatler, gizlilikten ve yenilikten doğan bir büyüyle onu bağlıyordu.

Evlendiklerini henüz gazetede ilan etmemişlerdi. Yüzbaşının parasız bir kız aldığı duyulursa tüm alacaklılarının üstüne saldırmasından korkuyorlardı. Böylece Brompton'da sessiz sedasız yaşıyorlar ve yüzbaşının birkaç erkek arkadaşının dışında kimseyle görüşmüyorlardı. Bu arkadaşlarının hepsi de küçük Bayan Crawley'ye bayılmışlardı. Neşeyle yenilen lezzetli yemekler, yemeği izleyen müzik şölenleri hepsinin pek hoşuna gidiyordu. Öyle ki Binbaşı Martingale nikâh cüzdanını sormayı akıl bile etmiyordu. Yüzbaşı Cinqbars Bayan Crawley'nin yaptığı bôllere bayılıyordu. Yüzbaşı Spatterdash'in de genç kadını görür görmez vurulduğu gün gibi ortadaydı. Ne var ki Rebecca kocasının arkadaşlarına karşı hiç aksamayan bir ciddilik ve ağır başlılıkla davranıyordu. Rawdon'ın gözünü budaktan sakınmayan bir savaşçı olarak tanınması da herkesin Rebecca'ya saygılı davranmasını sağlıyordu.

Karıkoca borç-harçla gül gibi geçinip gidiyorlardı. Zaten Londra sokaklarında siz yaya gezerken saf kan atlara ya da şahane faytonlara binen, son moda giyinip her gözlerine kestirdiklerini satın alan bazı kişiler vardır ki onların bunca parayı nereden bulduklarına hiç aklınız ermez. Oysa bu kişiler borç almak yoluyla, peşin para sayanlardan çok daha rahat ve iyi yaşamasını bilirler. Cebi Delik Jack'in bir gün, "İki gözüm, Avrupa'nın bütün başkentlerinde borç takmışımdır," dediğini duymuştum. Rebecca'nın da işte böyle bir adama vardığını açıklamak zorundaydım. Evlerinde peşin paradan başka her şey vardı.

Günlerden bir gün *Ordu Gazetesi*'nde Teğmen George Osborne'un yüzbaşı rütbesini satın alacağını okudukları zaman, yukarıda anlattığımız gibi, George'la Amelia'yı anımsamışlar ve Russell Meydanı'na gidip Sedley'lere uğramaya karar vermişlerdi.

Açık artırmada Yüzbaşı Dobbin'i görünce Sedley'lerin başına gelen felaket konusunda ondan bilgi almaya karar verdiler. Ama onlar kalkıp yanına gidinceye değin Dobbin ortadan yok olmuştu. Crawley'ler satış memurunun verdiği bilgiyle yetinmek zorunda kaldılar.

Rebecca, "Çok iyi adamdı, John Sedley," diye mırıldandı. "Çok üzüldüm, doğrusu."

"Yok canım, bu Borsa komisyoncuları için olağan şeydir topu atmak. Onlar alışıktır buna."

"Keşke paramız olaydı da o tabak takımını alabilseydik Rawdon! Piyano pahalıya gitti doğrusu. Okulu bitirdiğimiz zaman Broadwood'dan otuz beş gine'ye almıştık."

"Hey, Becky, adı neydi onun -şu Osborne, bu durumda nişanı atar gibi geliyor bana. Senin o güzel arkadaşın da karalar bağlar artık."

Rebecca, "Elbet zamanla avunur," diye gülümsedi.

Başka şeylerden konuşarak arabalarını sürdüler.

Yüzbaşı Dobbin'in Aldığı Piyanoyu Kim Çalıyor?

Öykümüz şimdi kendini önemli olaylarla ünlü kişilerin arasında ve tarihin eteğinde bulunca biraz şaşalıyor. Fırlama Korsikalı Napolyon, Elbe Adası'ndan kaçtıktan sonra, kartal armalı bayrağını Provence üstüne çekmiş, sonra kuleden kuleye dalgalandırarak ta Paris'e, Notre Dame'a kadar ulaşmıştı. Bu kibirli kartalların gözleri acaba Londra kentinin Bloomsbury denilen semtine hiç ilişmiş miydi? Öyle sessiz, öyle kendi halinde bir köşeydi ki burası, o müthiş kanatların sesi buradan duyulmaz, gölgesi buraya düşmez sanırdınız.

"Napolyon Cannes'a çıkmış!"

Böyle bir haber Viyana'da panik yaratabilir, Rusya'nın kartlarının elinden düşmesine neden olur, Prusya'yı bir köşeye kıstırarak Talleyrand'la Metternick'i düşündürür-

ken Hardenberg Prensi'yle Londondery Marki'sini şaşkına döndürebilirdi. Ama bu haber Russell Meydanı'nda oturan, sokaktaki gece bekçisinin saat başlarını haber vermesini dinleyerek uykuya dalan, öbür sokaktan birkaç metre kurdele almaya bile gidecek olsa Kara Sambo'suz yola çıkmayan, ücretli ücretsiz bir sürü koruyucu meleğin her dakika gözünün içine bakıp her hizmetini seve seve gördüğü bir genç kızın yaşantısını nasıl etkileyebilirdi? Ulu Tanrım! İmparatorluklar arasındaki çatışma, kumrular gibi sevişmekten ve nakış işlemekten başka bir düşüncesi olmayan on sekiz yaşındaki bir kızın yaşamını sarsmadan gelip geçemez miydi? Ne gezer! Napolyon en son kozunu oynuyor; Amelia Sedley'in mutluluğu da her nasılsa buna bağlanmış.

Birincisi, Napolyon'un dönüşü haber alınınca, ortaya çıkan çalkantı Amelia'nın babasının servetini silip süpürmüştü. Ayrıntılara kaçmanın ne gereği var? Başarının nazlı ve yavaş olduğu yerde yıkıntının hızlı ve kolay olduğunu herkes bilir. Baba Sedley işlerinin kötüden kötüye gittiğini kimseye söylemiyordu. Russell Meydanı'ndaki o düzenli, varlıklı evde her iş eskisi gibi yolunda gidiyor sanırdınız. Evin iyi yürekli hanımı hiçbir şeyden habersiz, hamaratça tembelliğini ve rahat işgüzarlığını sürdürüyordu. Evin kızı kafasını tek bir tatlı düşünceye takmış, dünyasını unutmuştu ki kaderin yumruğu her şeyi yerle bir etti.

Bir gece Bayan Sedley vereceği bir toplantının çağrı kartlarını yazmaktaydı. Osborne'lar bir toplantı düzenlemişlerdi; kendilerinin de onlardan geri kalması olmazdı. Borsa'dan çok geç bir saatte dönmüş olan John Sedley şömine başında sessiz oturuyor, karısının çene çalmasını dinliyordu.

Bayan Osborne, "Emmy'miz mutlu değil," diyordu. "George Osborne onu ihmal ediyor. Şu Osborne'ların burnu büyüklüğüne illet oluyorum, inan. Kızlar üç haftadır

bize gelmiyorlar. George iki keredir izinli çıktığı halde bize uğramıyor. Edward Dale onu operada görmüş geçen gece. Edward Dale bizim kızla evlenmek için can atıyor, biliyorum. Yüzbaşı Dobbin de öyle! Ama George züppenin teki olup çıktı son günlerde. Çalımından yanına varılmıyor. Güzel bir toplantı vereyim de onlardan aşağı kalmadığımızı görsünler... Ah, bizim kız Edward Dale'e yüz verse ya biraz... Neden konuşmuyorsun John? Salı gecesine çağıralım mı herkesi... Hayatım, neden yanıt vermiyorsun? John! Aman Tanrım! Neyin var, John?"

John Sedley yerinden fırladı ve kendisine doğru koşan karısını karşıladı. Onu kucakladı ve çabuk çabuk, "Mahvolduk, Mary," dedi. "Her şeye yeniden başlamamız gerekiyor, canım. Her şeye."

Konuşurken baştan aşağı titriyor, bayılacak gibi oluyordu. Karısının bu habere dayanamayacağını sanmıştı. Ama asıl büyük sarsıntıyı geçiren kendisiydi. Kendisi koltuğa yığılıp kaldığı zaman karısı onun titreyen elini aldı, öptü, kolunu boynuna dolayarak, "John, sevgili John, bir tane John," diye mırıldanmaya başladı. Sayısız, bölük pörçük sevgi ve şefkat sözleriyle sardı onu; o tatlı, vefalı sesi, candan okşayışlarıyla kocasının üzüntüsünü dağıttı; ruhunu ezen gam yükünü hafifletti...

Baş başa geçirdikleri o uzun gece, saatler boyunca John Sedley ne zamandır içine gömdüğü dertleri döktü; karısı da sabır ve anlayışla onu dinledi. Bu saatler boyunca yalnız bir kere serinkanlılığını yitirdi ve kendini tutamayarak,

"Tanrım! Bu iş Emmy'nin pek ağırına gidecek!" diye inledi.

Baba Sedley zavallı kızını unutmuştu. Ameliacık, uyanık ve mutsuz, üst kattaki odasında yatıyordu. Kendini seven bir ana babası ve dostları olduğu halde yapayalnızdı. Annesine içini dolduran kuşku ve tasaları açamıyordu. Abla gözüyle görmek istediği kızlar her geçen gün ondan bi-

raz daha uzaklaşır gibiydiler. Aklına gelen korkulu düşünceleri kendi kendine bile itiraf edemiyordu. Sevdiği adamın bu sevgiye layık olmadığını kabul etmek kolay mı? Bütünüyle vermiş olduğu gönlünü geri almak kolay mı?

İşte 1815 yılının Mart ayında, Napolyon Bonapart Cannes'e çıktığı, 18. Louis tabanları yağlayıp kaçtığı, Avrupa baştan aşağı telaşa kapılıp paraların piyasadan çekildiği ve John Sedley iflas ettiği zaman yumuşak başlı küçük Ameila bu çeşit üzüntü ve kederler içindeydi.

John Sedley'in Borsa'da geçirdiği son günleri ayrıntılarıyla verecek değiliz. İflas haberi resmen ilan edilmişti. John Sedley yazıhanesine gitmiyordu artık. Faturaları protesto edilmiş, Russell Meydanı'ndaki evi ve eşyaları alacaklılarca açık artırmaya çıkarılıp satılmıştı. Sonra John Sedley karısını ve kızını alarak ücra bir köşede küçük bir kira evi bulup başını sokmuştu.

Amelia'nın oda hizmetçisi başka bir ailenin hizmetine girmiş, Kara Sambo bir meyhane açmaya karar vermişti. En eski emektar olan, verdikleri maaş sayesinde adamakıllı yükünü tutan yaşlı Bayan Blenkinsop onlardan ayrılmaya razı olmadı. Para mara istemediğini söyleyerek onlarla birlikte küçük eve taşındı.

John Sedley'le alacaklıları arasında geçen çatışmalar adamcağızı beş-altı hafta içerisinde on-on beş yaş çökertti. Onu en çok üzen, ona en çok karşı çıkan, işleri en çok yokuşa süren hasmı da John Osborne'du: eski komşusu ve dostu, işini kurup ilerletmesini ona borçlu olan, ona karşı ağır bir minnet yükü taşıyan, oğlu onun kızıyla nişanlı bulunan John Osborne...

Bir adam bir başka adama karşı olağanüstü bir minnet borcu altındayken bu adamla bozuşursa, herhangi bir ya-

bancıdan çok daha insafsız ve amansız bir hasım kesilir. Böyle bir durumda insan kendi katı yürekliliğini ve nankörlüğünü hoş gösterecekse, karşısındakine çok ağır bir suç yüklemek zorundadır. Siz kendiniz bencil, zalim, insaniyetsiz olamazsınız! Karşınızdaki adam en aşağılık hileler ve hainliklerle sizi mahvetmiştir de siz bu yüzden ona çullanıyorsunuzdur. Zalim adamın düşen adama suç yüklemesi mantık gereğidir: Onun kötülüğünü kanıtlayamazsa kendi alçaklığı ortaya çıkacaktır da ondan!

İşte bu nedenle John Osborne eski dostu Sedley'e görülmedik bir yırtıcılık ve küçümsemeyle davranmaya başladı. Bununla da kalmayarak oğluyla Amelia'nın nişanını hemen veto etti. Amelia'nın çok adi, içten pazarlıklı bir şıllık olduğunu söylüyordu. Haksızlık ve kinciliğin başlıca şartı, ezdiğiniz kişiye ilişkin yalanlar söylemek, sonra da bu yalanlara inanmaktır...

John Osborne'dan Amelia'ya gelen, George'un nişanı attığını ve bütün suçun Bay Sedley'de olduğunu bildiren mektup, en çok iyi yürekli ana Sedley'i sarstı. Amelia mektubu okuyunca sapsarı kesildi ama istifini bozmadı. Bu onun, çoktan işlemiş olduğu suçtan, çok fazla ve gözü kapalı olarak sevmek suçundan giydiği hükümdü, o kadar! Böylece genç kız sessiz sedasız odasına kapandı ve günden güne sararıp solmaya, göz göre göre eriyip bitmeye başladı.

John Sedley de şimdi baba-oğul Osborne'lara atıp tutuyor, "Benim o aileye verecek kızım yok!" diyordu. "Amelia, o çocuğu kafasından silip atacaksın; mektuplarıyla armağanlarını ona geri vereceksin."

Amelia bunu yapacağına söz verdi. George'un kendine vermiş olduğu birkaç incik boncuğu topladı; mektuplarını çıkardı. Sanki ezbere bilmezmiş gibi yeni baştan okudu hepsini. Bunlardan ayrılamazdı! Ayrılmak zorunda kalırsa ölür ya da çıldırırmış gibi geliyordu. Bu mektupları aldığı

zaman nasıl kızarır, bozarır, kimseye göstermeden okumak için nasıl uçar gibi adımlarla odasına koşardı! Oysa şimdi her şey sona ermişti ve genç kız geçmişte yaşıyordu.

Uzun süren bir nişanlılık, adaletsiz bir ortaklık gibidir: Tarafların biri tüm sermayesini bu ortaklığa yatırmışken karşı tarafın kontratı istediği anda bozup çekilebileceği bir ortaklık...

Öyleyse genç kızlar, ayağınızı denk alın. Nişanlanmadan önce iyice düşünüp taşının. Sevginizi açığa vurmayın sakın; duygularınızı gizleyin. Daha iyisi, pek duyarlı olmayın öyle. Rahatınızı kaçırabilecek olan duygulara kapılmayın. *Gurur Dünyası*'nda yükselip ilerlemenin, sayılıp sevilmenin tek yolu budur.

Amelia geride bıraktığı dostlarının onu nasıl yerdiklerini duysaydı yanlış yol tutturmuş olduğunu anlayabilirdi.

Dobbin kız kardeşler, "Yüzbaşı Osborne elbet iflas etmiş bir adamın kızını alamaz!" diyorlardı. "Kızın babası tarafından dolandırılmış olmak yetmez mi? Zaten Amelia'nın aptallığı şuradan belli ki..."

"Nereden belli?" diye Yüzbaşı Dobbin gürleyiverdi: "Çocukluğundan beri George'la nişanlı değil miydi? Böyle bir nişanın nikâhtan ne farkı vardır? Hem siz Miss Sedley'i hangi hakla yeriyorsunuz? Melek gibi kızdır o!"

Jane Dobbin, "Kuzum, William, bizim üstümüze yürüme! Biz erkek değiliz ki! Seninle düello edemeyiz!" dedi. "Zaten Miss Sedley'i yeren kim? Gene de eskiden beri çok densiz davrandığı bir gerçektir."

Ann Dobbin alaylı bir dudak büküşüyle, "Nişan bozulduğuna göre Miss Sedley'e sen talip olsana William!" dedi. "'Senin için çok parlak bir evlilik olur, doğrusu."

William Dobbin kıpkırmızı kesilerek, "Siz bu işleri çok hafife alıyorsunuz diye onu da kendiniz gibi sanmayın!" diye ablalarına çıkıştı. "Susma, konuş Ann! Ailemizin en esprili insanı sensindir. Hadi, nüktelerinle dostlarımızı eğlendir."

Ann, "Kışlada olmadığını tekrar anımsatmak isterim, William!" diye mırıldandı.

"Anımsatmanın hiç gereği yok, Ann! Kışladan birisi benimle böyle konuşsaydı dersini çok iyi verirdim! Zaten erkekler çoğunlukla böyle konuşmazlar ki! Böyle baş başa vererek tıslayıp gak gak yapmak kadınlara vergidir. Hoppala! Ağlayacak ne var şimdi bunda? Size kaz diyen kim, yahu? Kuğu demek istiyordum. Siz Amelia Sedley'e dil uzatmayın da isterseniz cennet kuşu olun!"

William'ın bu bezelye beyinli, saman kafalı kıza olan vurgunluğu görülmedik bir şeydi doğrusu. Ana Dobbin'le kızları artık George'dan ayrılan Amelia'nın bu kez kancayı William'a atacağından korkuyorlardı. Hele şükür ki alay çok yakında ülke dışına gönderilecek, William da böylece bu tehlikeden yakasını sıyırmış olacaktı!

Şimdi Fransız İmparator'un bu küçük duygusal güldürüde ikinci kez rol oynadığını göreceğiz. Napolyon, Bourbon'larla John Sedley'i mahvettiği yetmezmiş gibi Paris'e girmekle tüm Avrupa'nın silaha sarılmasına neden olmuştu. Fransız ulusuyla ordusu onun kartallarına bağlılık yemini ededursun, dört yüce Avrupa ordusu büyük bir kartal avına çıkmaya hazırlanıyorlardı. Bunlardan biri Yüzbaşı Dobbin'le Yüzbaşı Osborne'un da içinde bulundukları Büyük Britanya ordusuydu.

Napolyon'un Elbe'den kaçmasının ve Paris'e varmasının haberi bütün ülkede ve hele ordu saflarında öyle büyük bir heyecan yaratmıştı ki bunun yanında insanların özel meseleleri silik kalmıştı. George Osborne'un daha durgun zamanlarda çok önemseyeceği olayları şu sırada umursamayışı belki de bu yüzdendir. John Sedley'in uğradığı felaket onu pek üzmemişti, ne yalan söyleyelim. John Sedley'in alacaklılarıyla ilk buluştuğu gün George Osborne yeni üniformasını giymiş ve kendine pek yaraştırmıştı.

Ama o gece, kışlasına dönerken Sedley'lerin evinin duvarlarına yapıştırılmış olan açık artırma yaftalarını gördü. Ay ışığında bembeyaz parlıyordu bu kâğıtlar. O güzelim ev sımsıkı kapatılmıştı. Peki öyleyse Amelia'yla ana babası nereye gitmişlerdi? Genç adam içinin burkulduğunu hissetti. Arkadaşları o gece, çok keyifsiz olduğunu ve çok içtiğini fark ettiler.

Üç gün sonraydı. Dobbin onu kışlasındaki odasında, başını masaya dayamış, çok kederli bir durumda buldu. Masanın üstüne bir sürü kâğıt saçılmıştı.

"Bak, Will... Bir zamanlar ona aldığım ufak tefek şeyleri geri göndermiş. Şuraya bak..." Kâğıtların arasında bir yüzük, George'un delikanlılığında Amelia için panayırdan aldığı gümüş bir bıçak, altın bir zincir ve içinde George'un saçı duran bir kolye göze çarpıyordu. "Her şey bitti artık, Will. Al, bak istersen oku."

Amelia'nın mektubu kısacıktı ve şöyle diyordu:

"Babam, daha mutlu günlerde bana vermiş olduğunuz bu armağanları geri göndermemi istiyor. Bu size yazdığım son mektup olacak. Başımıza gelen felaketi sizin de benim kadar yakından hissettiğinizi biliyorum. Sizi, bana vermiş olduğunuz sözden azat ediyorum. Babanızın babam konusunda ortaya vurduğu fikirler, katlanmak zorunda kaldığımız dertlerin en acısıdır ama sizin bu fikirlere katılmadığınızı biliyorum. Hoşça kalın. Elveda. Tanrı'dan sizi her zaman korumasını ve bu acıya dayanabilmem için bana güç vermesini dilerim.

A."

"Piyanoyu her zaman çalacağım. Onu bana göndermeniz tam sizden umacağım bir jestti."

Dobbin yufka yürekli adamdı. Zayıf yaratıkların acı çektiklerini görmeye dayanamazdı. Bu mektubu okuduğu zaman bazılarının belki de erkekliğe sığdıramayacağı bir duyarlılıkla gözleri yaşardı. Osborne da Amelia'yı, Ame-

lia'yla geçen uzun yılları düşünüyordu. Bütün bunları bir anda yitirmek ne acıydı! Ama bunca yıldır elinde bulundurduğu halde değerini bilmemiş olduğunu düşünmek daha da acıydı. Genç adamın içi utanç ve pişmanlıkla burkuluyordu. İki arkadaş bir süre savaş, zafer, şan, şeref gibi şeyleri unutarak Amelia'yı konuştular.

Sonunda George, "Neredeler şimdi?" diye usulca sordu. Bunu bilmediği için yüzü kızarıyordu. "Nereye taşındılar, Will? Zarfın üstüne adres yazmamış."

Onların nerede oturduklarını Dobbin biliyordu. Amelia'ya piyanoyu göndermekle kalmamış, gidip onları görmüştü de. Zaten bu veda mektubuyla küçük paketi alıp getiren kendisiydi.

Küçük eve gittiği zaman Bayan Sedley'i heyecanlı bulmuştu. Hanımcağız piyanonun George'dan geldiğine ve bir sevgi belirtisi olduğuna inanıyordu. Dobbin bu yanlışı düzeltmeyerek Bayan Sedley'in dertlerini sabırla dinledi. Ancak ondan sonra, Amelia'yı görmek için izin istedi. Her zamanki gibi odasına kapanmış olan Amelia'yı annesi gidip getirdi. Genç kız öyle solgun ve bitkin görünüyordu ki Dobbin onun yüzüne baktığı zaman korktu. Birkaç dakika sonra Amelia getirdiği küçük paketi onun eline sıkıştırarak, "Zahmet olacak ama bunu George'a götürüp veriverin, Yüzbaşı Dobbin," dedi. "Bizi unutmayıp gelmenize çok teşekkür ederiz. Çok iyisiniz. Yeni evimiz ne şirin, değil mi? Anneciğim... izin verirseniz odama çıkıp yatmak istiyo-rum. Başım dönüyor da..."

Sonra Amelia hafifçe diz kırıp gülümseyerek yukarı çıkmıştı. Ve annesi, imdat ister gibi bir bakışla Dobbin'den yana bakmıştı. Ama bunun gereği yoktu. Dobbin Amelia'yı o kadar çok seviyordu ki şu durumunu görünce içi anlatılmaz bir keder, acıma ve korkuyla burkulmuştu. O küçük evden, suç işlemiş de kaçıyormuşçasına uzaklaştı...

George Osborne arkadaşının Amelia'yı bulduğunu duyunca ellerine sarıldı; heyecanla, kaygıyla, "Nasıl? İyi mi?" diye sormaya başladı. "Ne yaptı seni görünce? Ne dedi?"

Arkadaşı onun gözlerinin içine bakarak, "George, Amelia bu üzüntüye çok dayanmaz," diye karşılık verdi.

Sedley'lerin küçük evinde çalışan gürbüz, al yanaklı bir İrlandalı kız vardı. Bu kız günlerdir, boş yere Amelia'yı avutmak, onun yüzünü güldürmek için çırpınıp duruyordu. Gelgelelim Emmy öylesine üzgündü ki kızcağızın gösterdiği ilgi ve yakınlığın bile farkında değildi.

Osborne'la Dobbin'in konuşmalarından üç dört saat sonra bu hizmetçi kız, gene eski mektupları açmış okuyan küçükhanımın odasına girdi. Ağzı kulaklarında, gözlerinin içi gülerek, "Miss Emmy!" diye seslendi.

Amelia arkasına bile bakmadan, "Geliyorum," dedi.

Hizmetçi kız, "Size bir haber getirdim," diye gülümsedi. "Sizinle görüşmek isteyen biri var. Size mektup yolladı. Hadi bunu alın da o eski mektupları kaldırın artık!"

Emmy hizmetçi kızın uzattığı mektubu aldı ve okudu:

"Seni mutlaka görmeliyim. Biricik Emmy, biricik sevgilim, karım benim seni bekliyorum. Bana gel."

George'la Bayan Sedley dışarıda, onun kapısının önünde bekliyorlardı.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Miss Crawley'nin Yeni Hastabakıcısı

Miss Crawley'nin oda hizmetçisi Bayan Firkin'in, evde olup biten önemli şeyleri hemen Bayan Bute Crawley'ye bildirmeyi boynuna borç bildiğini yazmıştık. Bayan Bute'un hem oda hizmetçisine hem de nedime Bayan Briggs'e gösterdiği yakınlık ve ilgiye de değinmiştik. Bu çeşit ilgiler parayla olmadığı gibi insanın hiçbir yerini de eksiltmez. Ama karşıdakinin gönlünü kazanmakta birebirdir. "Lafla peynir gemisi yürümez!" diyen enayi kimmiş, çok merak ederim. Hayattaki peynir gemilerinin yarıdan fazlası lafla su üstünde durur; lafla yürür.

Rawdon Crawley halasının gözdesi olduğu zamanlarda bile onun çevresindekilerin gönlünü almayı hiç düşünmez, hatta halasından gördüğü gibi, onları alaya alırdı. Bu yüzden o günlerde bile sevilmediği için gözden düşün-

ce Miss Crawley'nin evinde hiçbir tutanı, acıyanı kalmadı. Beri yandan Bayan Bute komutayı ele aldığında bütün garnizon seve seve onun çevresine toplandı. Çünkü onun kendilerini gözeteceğine, rütbelerini yükseltip maaşlarını artıracağına inanıyorlardı.

Bayan Bute yüzbaşıdan korkuyordu. Onun bir tek yenilgiden sonra geri çekileceğine hiç inanmıyordu. Rebecca'nın ne denli kurnaz, yaman ve gözü kara olduğunu da bilmez değildi. Rebecca savaşmakta direnecekti. Bayan Bute da kendini ona göre hazırlamalı, herhangi bir saldırı ya da baskına karşı her an tetikte durmalıydı.

Birincisi: Bayan Bute kaleyi zaptetmiş olmakla birlikte kale sahibine yüzde yüz güvenemiyordu. Miss Crawley savaşı sürdürebilecek miydi? Yoksa sur kapılarını düşmana açmak için gizli bir istek mi duyuyordu? Rawdon'u severdi; Rebecca onu oyalamakta, eğlendirmekte birinciydi. Bayan Bute kendi takımından hiç kimsenin hovarda kocakarıyı oyalamakta bu iki düşmanla boy ölçüşemeyeceğini kendinden gizlemiyordu.

"Onu bizim eve götürsem sıkıntıdan patlayıp kaçar; gene Rawdon'ın pençesine düşer. İyi ki şu ara hasta. Daha birkaç hafta onu odasında tutup bu arada bir plan kurmalıyım..."

Miss Crawley'ye en sağlıklı gününde, "Bugün yüzün soluk!" deseniz hemen doktorunu çağırtırdı. Onun için Bayan Bute onu, çok hasta olduğuna inandırmakta hiç güçlük çekmedi. Ev halkının kafasını da bu yollu şartlandırmak için sokağı diz boyu samanla döşetip kapı tokmağını söktürdü. Doktorun Miss Crawley'yi günde iki kez yoklaması için diretti ve hastaya iki saatte bir şurup ve haplar vermeye başladı. Odaya bir giren olsa Bayan Bute öyle bir, "Şşşşş!" çekiyordu ki yataktaki hastanın ödü kopuyordu.

Miss Crawley'ye öyle geliyordu ki Bayan Bute başucundaki koltuktan hiç kımıldamıyordu. Ne zaman başını çevirse gözleri Bayan Bute'un o boncuk gibi kapkara gözlerine takılıyordu. Karanlıkta ışır gibiydi bu gözler! Çünkü Bayan Bute perdeleri hep kapalı tutuyor ve odanın içinde kedi gibi sessiz adımlarla dolaşıyordu.

Miss Crawley günler günü böylece yatarak onun okuduğu dinsel kitapları dinledi. Geceler gecesi uyanık yattığı yerden gece bekçisinin saat başlarını bildiren bağırışını, gece mumlarının fısırdayarak sönüşünü duymak zorunda kaldı. Gece yarısında sinsi adımlarla eczacı içeri giriyor ve onun ilaçlarını getiriyordu. Ve sonra Miss Crawley Bayan Bute'un karanlıkta ışıyan gözleriyle yalnız kalıyordu... *Gurur Dünyası*'nın bu kır saçlı kişisi, sağlığı yerinde olduğu zaman bütün dinsel inançları alaya alırdı. Ama hastalanır hastalanmaz en şiddetli ölüm ve cehennem korkularının pençesinde kıvranmaya başlardı...

Bayan Bute, "Ah, benim adam biraz akıllı olaydı şu sırada zavallı Miss Crawley'yi ne güzel avuturdu!" diye içinden geçiriyordu. "Ona ömür boyu işlediği günahlardan ötürü tövbe ettirtir, ailenin yüz karası olan o bıçkını mirasından resmen yoksun bıraktırırdı. Ondan sonra da kendi kızlarımızla oğullarımızın onun gözüne girmesi için elimizden geleni yapardık."

Günah ve kötülükten nefret etmek erdemli olma yolunda atılmış bir adım sayılacağından, Bayan Bute yengesini Rawdon'la Rebecca'dan soğutmak için var gücüyle çabalıyor, onların günahlarının öyle bir çetelesini tutuyordu ki bu, değil tek bir yüzbaşı, koca bir orduyu karaya boyamaya yeterdi! Şu kadarını söylemek zorundayız ki Rawdon olacak sefili karaya boyamak için gerçekler yeter de artardı bile -yalan uydurmanın hiç gereği yoktu!

Bayan Bute, sevgili yengesini erdemli bir düşünce ve yaşam tarzına kavuşturmak uğrunda hiçbir zahmetten

kaçmıyordu. Bir gün Miss Crawley'nin arabasını alarak Chiswick Çıkmazı'na kadar gitti ve azametli Miss Pinkerton'dan Rebecca ile babasının bir zamanlar oturdukları evin adresini aldı. Oradan hiç üşenmeyerek kalktı, Sharp'ların Greek Sokağı'ndaki eski pansiyonuna gitti. Pansiyoncu Bayan Stoke konuşkan bir kadındı. Bay Sharp'la kızı konusunda ne biliyorsa hepsini hemencecik anlatmaktan çekinmedi: Yoksul ressamın bütün ipsiz sapsızlığına rağmen nasıl güler yüzlü ve sevimli olduğunu, icra memurlarıyla alacaklıların kapısından nasıl hiç ayrılmadığını, karısına ölümünden az önce nikâh kıydığını, kızının tuhaf, değişik, cin gibi bir şey olduğunu, bıcır bıcır konuşmaları ve taklitleriyle herkesi güldürdüğünü, evde içilen cinleri meyhaneden onun gidip aldığını, o semtte oturan ressam ve sanatçıların bu kızı tanıyıp sevdiklerini!... Kısacası, her şeyi bir bir anlattı.

Bayan Bute bütün bu edindiği bilgileri sıcağı sıcağına Miss Crawley'ye yetiştirmekten geri kalmadı. Bayan Rawdon Crawley bir opera artistinin kızıymış. Kendisi de ressamlara modellik edermiş, işret âlemlerinde oynayıp şarkı söylermiş... Babası ve babasının dostlarıyla oturur cin içermiş... Kısacası Bayan Bute'a göre Rawdon'la karısı, kurtarılması olanaksız birer günahkârdılar. Aklı başında kişiler bir daha onların adını bile anmazdı!

İşte ihtiyatlı Bayan Bute, Park Lane'deki evi Rawdon'la Rebecca'nın herhangi bir saldırısına karşı bu gibi ağır silahlarla donatmaktaydı.

Bu kampanyanın tek bir aksayan yönü varsa o da komutanın aşırı işgüzarlığıydı. Miss Crawley'yi öyle sıkıyor ve baskı altında tutuyordu ki yaşlı kadın ilk fırsatta kaçıp kurtulmak için can atmaya başlamıştı. Oysa Bayan Bute onun uğruna saçını süpürge ediyor, kendi uykusundan, gezip tozmasından, yiyip içmesinden fedakârlıklar yapıyordu.

Bir gün bu fedakârlıklarını eczacı Bay Clump'a anlatırken, Bay Clump, "Sayın Bayan, sevgili dostumuz konusunda kendinizi yok yere, aşırı derecede üzüyorsunuz," dedi. "Kendi sağlığınızı da yok yere tehlikeye atıyorsunuz bu konuda."

Bayan Bute, "Ben görev uğruna baş koyanlardanım Bay Clump!" diye karşılık verdi.

"Gerekirse evet; ama sizin şu sırada kendinizi böyle harcamanızın hiç gereği yok, sayın bayan. Dr. Squills'le ben Miss Crawley'nin durumunu inceledik. Kendisinin sinirleri zayıf. Bir depresyon geçiriyor. Aile içinde geçen bazı olaylar onu çok sarsmış."

"Ah o serseri yeğen! Halasına yaptıkları yüzünden cehenneme gidecek!"

"Siz tam zamanında gökten inen bir melek gibi hastamızın imdadına yetiştiniz. Sizin sayesinizde hastamız kendini topladı. Doktorla ben onun artık odasına kapanıp kalmasında bir yarar görmüyoruz. Açık hava, değişiklik, neşe onun için şu sırada en şifalı ilaçlardır. Onu zorla yatağından kaldırıp açık havaya çıkartın. Araba gezintileri yapın onunla. Bu sayede sizin yanaklarınızda da güller açacağını söylememe izin verin, Bayan Bute."

Papazın karısı baklayı ağzından çıkararak, "Parkta gezintiye gidersek, o yeğeni olacak alçağı görür, yeniden kriz geçirir!" dedi. "Yok, yok, Bay Clump, hastamız evden dışarı çıkmamalı. Ben başında bulunduğum sürece onun böyle bir tehlikeye atılmasını göze alamam. Benim sağlığıma gelince: Ne önemi var? Miss Crawley'ye feda olsun!"

Bay Clump bu kez açıktan açığa, "Valla siz bilirsiniz ama o karanlık odada biraz daha kapalı kalırsa öbür dünyayı boylar!" diye konuştu. "Eğer mirasının o serseri yeğene kalmasını istiyorsanız tam yolunu seçmişsiniz, derim."

Bayan Bute, "Aman Tanrım!" diye ünledi. "Sevgili yengemin hayatı tehlikede ha! Aman Bay Clump! Neden daha önce söylemediniz bunu?"

Hampshire'dan geldiğinden beri Miss Crawley'nin vasiyetnamesini değiştirtmek için Bayan Bute'un yapmadığı kalmamıştı. Ne var ki bu konu açıldığı zaman Miss Crawley'nin ölüm korkusu daha da depreşiyordu. Bayan Bute'un bu amacına erişebilmesi için onun sağlık durumunun düzelip neşesinin yerine gelmesi gerektiğini artık anlamıştı. Ama nereye gidebilirlerdi? Sorun buydu. Rawdon'la Rebecca'ya rastlamak korkusu olmaksızın gidebilecekleri tek yer kiliseydi ki bunun da Miss Crawley'yi neşelendirmeyeceğini papazın karısı iyi biliyordu.

Sonunda, "Gidip Londra'nın banliyölerini gezelim bari!" diye düşündü. "Güzellikleri herkesin dilinde!"

Böylece tutsağını faytona bindirdiği gibi bu pitoresk köşelere götürmeye başladı. Yolda da vakit geçsin diye, Rawdon'la Rebecca'nın kötülüklerini sayıp döküyordu.

Ne var ki Bayan Bute dizginleri biraz fazlaca çekmişti. Miss Crawley'nin gerçi Rawdon'la Rebecca'dan sıtkı sıyrılmıştı ama Bayan Bute'dan da ödü kopmuştu. Bir süre sonra açıkça baş kaldırdı ve banliyö gezilerini veto etti. İlle de parka gitmek istiyordu!

Bayan Bute parkta Rawdon'la karşılaşacaklarını biliyordu. Nitekim haklı çıktı. Bir gün Rawdon'ın açık arabasıyla karşılaştılar. Rebecca kocasının yanında oturuyordu. Karşıdan gelen arabayı tanıyınca yüreği küt küt atmaya başladı. Birbirlerini sıyırıp geçerlerken genç kadın ellerini göğsünde sıkarak Miss Crawley'nin yüzüne, acı, sevgi, yalvarış dolu gözlerle baktı. Rawdon da tiril tiril titremeye başlamış ve burma bıyıklarının ardında yüzü pancar rengini almıştı. Öbür arabada ise kılı kıpırdamayan tek kişi Miss Briggs olmuştu. İri, ürkek gözleriyle genç karıkocadan yana bakıyordu. Miss Crawley başını kesinlikle öte yana çevirmiş, Bayan Bute ise harıl harıl, kucağındaki küçük köpeğin kıvırcık tüylerini okşayarak, "Güzelim, tatlım, nonoşum!" diye onu sevmeye dalmıştı.

Arabalar zıt yönlerde uzaklaşırlarken Rebecca, "Rawdon bir kez daha dene!" dedi. "Sevgilim, tekerleklerimizi onların tekerleklerine geçiremez misin?"

Ama Rawdon böyle bir manevrayı göze alamıyordu. Arabalar bir daha karşılaştığı zaman yüzbaşımız ayağa kalkıp bakışlarını halasına dikmekle yetindi. Bu kez Miss Crawley'nin başı da öte yana çevrili değildi. O ve Bayan Bute yeğenlerinin yüzüne baktılar ve onu görmezlikten geldiler. Rawdon bir sövgüyle yerine çöktü ve atlarını kamçılayarak dört nala eve döndü.

Bu, Bayan Bute için parlak ve kesin bir zaferdi. Ama o, bu tür karşılaşmalardaki tehlikenin farkındaydı. Yengesinin sinirlerinin de hâlâ bozuk olduğunu görerek deniz havası almak için Brighton'a gitmelerini yürekten öğütledi.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Yüzbaşı Dobbin Aşk Tanrısının Haberciliğini Yapıyor

Nasıl olduğunun farkına bile varmadan Yüzbaşı Dobbin kendini arkadaşı George Osborne'la Amelia Sedley'in aracı ve çöpçatan rolünde buldu. O araya girmeseydi bu iki genç dünyada birleşemezlerdi! Bunu William da görüyor ve bu çöpçatanlığın düşe düşe kendine düştüğünü düşündükçe dudaklarında buruk bir gülümseyiş beliriyordu. Ama bu iş ne denli üzücü olursa olsun, William üstüne görevi aldı mı sağına soluna bakmadan, en kestirme yoldan yerine getirmeyi severdi. George'a kavuşamazsa Amelia'nın derdinden öleceğine inanmıştı ve niyeti Amelia'nın hayatta kalmasını sağlamaktı. William'ın aracılığıyla birbirine kavuşan George'la nişanlısının neler konuştuklarını bir bir anlatacak değiliz. Annesi, Amelia'nın George'u görünce düşüp bayılacağından korkmuştu. Ama böyle bir şey olmadığını

görünce iki genci baş başa bıraktı. O zaman Emmycik sevinç gözyaşlarıyla genç adamın elini dudaklarına götürdü ve sevgiyle, alçakgönüllülükle öptü.

Onun bu tutumu George Osborne'un hem içine dokundu hem de koltuklarını kabarttı. Bu güzel kızın ona kul köle olduğunu bilmek ruhunu nefis bir kudret duygusuyla ürpertti. Mademki o bir sultandı, bu küçük cariyesini kraliçeliğe yükseltecekti... Amelia'nın, ömrünün güneşi çekilince solup sararmaya başlamış olan tüm umutları ve mutluluğu, güneşinin yeniden doğmasıyla can bulmuş, tazelenmişti. O gece Amelia'nın yastığında yatan çehreyi görseniz bir gece önceki solgun, cansız yüz olduğuna inanmazdınız! Genç kız o gece derin ve dinlendirici bir uyku uyudu ve sabahleyin içinde anlatılmaz bir sevinçle, gözlerini gün ışığına açtı.

"Bugün gene gelecek!" diye düşündükçe şarkılar söylemek istiyordu. "Gene göreceğim onu, dünyanın en parlak, en iyi insanını!"

İşin doğrusunu sorarsanız dünyanın en iyi ve en cömert insanı olduğuna, Amelia'yı benimsemekle çok büyük bir fedakârlık yaptığına George da inanıyordu!

Ameila'yla nişanlısı üst katta baş başa söyleşirlerken Bayan Sedley'le Yüzbaşı Dobbin de alt katta durumun hesaplaşmasını yapıyorlardı. Bayan Sedley kocasının bu evlenmeye dünyada razı olmayacağı kanısındaydı. Baba Osborne öyle nankörlük etmişti ki! Böyle bir adamın oğluna Bay Sedley dünyada kız vermezdi! Sonra kadıncağız yüzbaşıya uzun uzun eski günleri anlattı: John Osborne'un çok yoksul olduğu günlerde karısı doğum yaptığı zaman Bayan Sedley ona Jos'un küçülen giysilerini gönderirmiş de Bayan Osborne bunları sevine sevine alır kullanırmış! Şu acı günlerde Bay Sedley'in en ağırına giden şey Osborne'ların nankörlüğü olmuş. Bu yüzden böyle bir evlenmeye taş çatlasa he demezmiş!

Dobbin, "Öyleyse onlar da kaçarlar!" diye güldü. "Emmy'nin arkadaşı olan küçük mürebbiyeyle yüzbaşı Rawdon Crawley'nin izinden giderler."

Bu havadisi duyunca Bayan Sedley neşeli bir heyecana kapıldı. Rebecca ha! Bu işi Blenkinsop duymalıydı. Blenkinsop Rebecca'nın sağlam ayakkabı olmadığını söyler dururdu. Jos'un verilmiş sadakası varmış da ucuz kurtulmuş doğrusu...

Ama William Dobbin içinden, baba Sedley'den çok baba Osborne'dan korkuyor, asıl baba Osborne'un bu evlilik konusunda yola gelmeyeceğini sanıyordu. O zaman George ne yapardı? Dobbin, "Annesinden kalma bir miktar parası varmış," dedi kendi kendine. "Bununla binbaşı rütbesi alır, sonra gider Kanada'ya filan yerleşir artık."

Yanında böyle bir hayat eşi olsa kendisinin Sibirya'ya bile gitmekten kaçınmayacağını düşünüyordu.

Bu güç durumları, aradaki bu engelleri düşündükçe nikâhın bir an önce kıyılması gerektiğine inanıyordu. Acaba kendi yönünden de bu işin bir an önce olup bitmesini mi istiyordu? Nasıl ki bir ölüm olduğu zaman cenazenin bir an önce kalkmasını isteriz; birinden ayrılacağımız zaman, ayrılık saati gelse de beklemenin işkencesi bitse diye sabırsızlanırız... Yüzbaşı Dobbin de şimdi bu işi bir an önce sonuçlandırmak için çırpınıyordu.

Konuyu kocasına kendisi açmayı göze alamayan Bayan Sedley'in yüreklendirme ve dualarıyla Dobbin, önce Bay John Sedley'le görüşmeye gitti. Onu, Borsa'daki yeni adresi olan Tapioca Kahvesi'nde buldu. Kendi yazıhanesi kapanalı beri zavallı dertli adam her sabah, hâlâ işine gidercesine bu kahveye gidiyor, oturup mektup yazıyor ve bu adrese gelen mektuplarını, esrarengiz paketler halinde, ceketinin iç ceplerinde taşıyordu. Sonra her önüne gelene bunları çıkarıp gösteriyordu: Eski dostlarının onu avutmak ya da yardım eli uzatmak amacıyla yazdığı bu nezaket

mektuplarını okuyup yanıtlamak onun tek uğraşıydı şimdi; hem de onu yaşama bağlayan tek umut ışığı...

Dobbin bir zamanların o kanlı canlı, güler söyler, para babası John Sedley'sini neredeyse tanımayacaktı! Sedley'in yüzü çökmüş, tıraşı uzamıştı. Öyle zayıflamıştı ki yeleğiyle ceketi üstünden düşüyordu. Eskiden gittiği yerde neşesi, canlılığıyla dikkati çeker, garsonları çevresinde fır döndürürken şimdi Tapioca'nın garsonu John'a karşı onun böyle boynu bükük ve saygılı davrandığını görmek insanın içini paralıyordu.

Çocukluğunda sık sık harçlık verdiği, sonradan şakalaşıp takıldığı William Dobbin'i şimdi karşısında görünce dili dolaştı ve onu, "Beyefendi," diye selamladı.

Onun bu durumunu görünce William'ın içini bir suçluluk ve utanç duygusudur bürüdü; sanki Sedley'in böyle acıklı bir duruma düşmesinden kendisi sorumluydu!

John Sedley duraksayan bir sesle, "Hoş geldiniz, beyefendi," dedi. "Çok sevindim sizi gördüğüme, Sayın belediye başkan yardımcımız iyidirler ya umarım? Ya anneniz, sayın Mileydi?" John Sedley "Mileydi" derken dönüp garson John'a bakmaktan kendini alamamıştı. Sanki: "Dinle bak, John! Dostlarımın hepsi beni terk etmiş değil. Hem de yüksek rütbeli kişilerden arayıp soranlarım var!" demeye getiriyordu. "Size iş konusunda bir yardımım dokunabilir mi, beyefendi? Şimdilik işlerimi benim adıma genç dostlarım Dale ve Spiggot yönetiyorlar. Ama yakında yeni yazıhaneme geçeceğimi umuyorum. Ne emredersiniz, yüzbaşım? Ne içersiniz?"

Dobbin kekelemekten kendini alamayarak hiçbir şey yiyip içmeyeceğini, yalnızca Bay Sedley'i görüp eski bir dost olarak hatırını sormaya geldiğini söyledi.

"Annemle babam da iyidirler, efendim. Daha doğrusu annem epey hastalık geçirdi ama şimdi iyileşti. İlk fırsatta gidip Bayan Sedley'i görmek istiyor. Bayan Sedley nasıllar, efendim? İyidirler ya, umarım?"

Oysa daha biraz önce Bayan Sedley'in yanından ayrılmıştı.

Sedley, "Annenizi görünce karım çok sevinecektir," diyerek cebindeki mektupları karıştırmaya başladı. "Babanızdan çok güzel bir mektup aldım, beyefendi. Kendisine benim adıma teşekkür edin, lütfen; selamlarımı bildirin. Leydi Dobbin yeni evimizi biraz küçük bulacaktır; gerçekten de küçük ama pek rahat, pek şirin bir yer. Hava değişikliği de insana iyi geliyor ne de olsa."

Ama yaşlı adamın düşünceleri bambaşka yerlere kaymış gibi, gözlerine bir dalgınlık gelmiş, parmakları masanın üstünde sinirli bir tempo tutmaya başlamıştı.

"Siz askersiniz," dedi birden. "Sorarım size, Will Dobbin, o Korsikalı alçağın Elbe'den kaçabileceği kimin aklına gelirdi? Geçen yıl müttefik hükümdarlarını burada ağırladığımız zaman barışın temelli kurulmuş olduğuna hepimiz kanaat getirmemiş miydik? Sorarım sana, William, Avusturya İmparatoru'nun ikiyüzlü bir dönek olduğunu ben nereden bilebilirdim? Oysa öyleymiş meğer. Ben Boney'in Elbe'den kaçısının onun işi olduğuna inanıyorum. Onun yanı sıra daha beş altı kralın parmağı var bu işte. İngiltere'yi batırmak için komplo kurdular, William, yoksa o alçak nasıl kaçabilirdi? Onun başında bekleyen İngiliz komiser ne yapıyordu o sırada? Nasıl kaçırdı onu? Bu komiseri kurşuna dizmek gerek, efendim! Askeri mahkemede yargılayıp kurşuna dizmek gerek!"

Yaşlı adamın öfkeyle sıkılmış yumruklarını, şakaklarında fırlayan damarları görünce telaşa kapılmış olan Dobbin yatıştırıcı bir sesle, "Bizler Boney'i ele geçireceğiz, efendim," dedi. "Wellington Dükü bu amaçla Belçika'ya gitti bile. Bizler de hareket emrini her dakika bekliyoruz."

"Aman vermeyin alçağa! Cezasını bulsun artık. Ah, ben de orduya yazılırdım ama çok yaşlandım, artık. O deyyus yüzünden daha da çöktüm... Mahvoldum..."

Onun böyle öfke ve kederden çılgına döndüğünü görünce Dobbin'in içi parçalanıyordu!

John Sedley, "Dost düşman böyle günde ayırt ediliyor, Will," diye ekledi. "Bir zamanlar elini eteğini öpenler bir de bakıyorsun, yılan gibi seni sokuyorlar! Kimi demeye getirdiğimi biliyorsun, değil mi oğul?"

Dobbin, "Arkadaşım George'dan böyle bir şeyler duydum, efendim," dedi. "Babasıyla sizin aranızın bozulması George'u çok üzdü. Doğrusunu isterseniz buraya onun aracısı olarak geldim."

Sedley, "Yaa, demek öyle!" diyerek yerinden fırladı. "Bana geçmiş olsun demek istiyor, öyle mi? Lütfediyor, züppe! Benim oğlum adam olaydı onu düelloya çağırırdı. Onu evime aldığım güne lanet okuyorum. Kızım onunla evleneceğine ölsün, daha iyi!"

"Babasının davranışında George'un bir suçu yok, efendim. Kızınızın onu sevmesine izin veren, hatta neden olan sizlersiniz. Şimdi onların duygularıyla oynayıp mutluluklarını baltalamaya ne hakkınız var?"

Sedley, "Bu nişanı bozan Osborne değildir; benim!" diye bağırdı. "Kızımı o züppeyle evlenmekten men ediyorum. Gidip hepsine söyleyebilirsiniz bunu."

Dobbin yavaş sesle, "George'la kızınızı ayırmaya sizin bile gücünüzün yetmeyeceğini sanıyorum, efendim," dedi. "Kızınız sizin rızanızı alamazsa izinsiz evlenecektir. Hem zaten bana sorarsanız, Osborne'un size attığı çamurları yalanlamak için bundan daha güzel bir yol düşünülebilir mi? Oğlunun sizin aileye girip kızınızla evlenmesi! Bir düşünsenize!"

Yaşlı babanın gözlerinin içi güler gibi oldu. Gene de Amelia'nın George'la evlenmesine dünyada razı olmayacağını söylüyordu.

Dobbin, "Öyleyse o da sizin rızanızı almadan evlensin!" diye güldü. Sonra ona da Yüzbaşı Crawley'le Rebecca'nın evlenme haberini verdi.

John Sedley bu kez açıkça gülerek, "Siz yüzbaşılar yaman adamlarsınız!" dedi. "Sizden korkulur!"

Can düşmanı Osborne'a böyle bir darbe indirmek düşüncesinden pek hoşlanmış olduğu ortadaydı.

"Jane'le Maria diyorlar ki bu kızın güvercin yumurtası büyüklüğünde elmasları varmış..." George gülerek anlatıyordu. "O esmer cildinin üstünde kim bilir nasıl lamba gibi parlar bu elmaslar. Kuzguni kara saçları sizin Sambo'nun saçları gibi kıvır kıvır. Saraya giderken burnuna halka takmış olduğunu söylerlerse şaşmam!"

Birbirlerine kavuşmalarının ertesi günüydü. George, Amelia'ya kız kardeşlerinin yeni edindiği arkadaşı anlatıyordu. Batı Hint Adaları'ndan gelme, çok zengin bir kırma kızmış bu. Adalarda bilmem kaç tane çiftliği, bankalarda şu kadar parası, Surrey'de bir konağı, Portland Place'de bir köşkü varmış. Anası babası olmadığından Albay Haggistoun'un dul karısı ona "şaperon"luk yapıyor, onun yanında oturup evini çeviriyormuş. Osborne kız kardeşler bu kızı yaşlı Hulker'ın evindeki bir toplantıda tanımışlar. (Hulker ve Bullock Kumpanyası kızın kendi adasındaki bankanın Londra temsilcisiymiş.) Hem kimsesiz hem de çok zengin olduğunu öğrenince Maria'yla Jane'in ona hemen kanları kaynamış. O da kız kardeşlere büyük yakınlık göstermiş. Şimdi Osborne kız kardeşler Rhoda'dan başka bir şey konuşmaz olmuşlar evde. Onu övüp göklere çıkarıyorlarmış.

Amelia birden, "Kaç yaşında bu kız?" diye sordu.

"Valla, Kara Prensesimiz daha okulu yeni bitirmiş olmasına karşın yirmi iki yirmi üç yaşında olsa gerek. Yazısını bir görsen! İyi ki mektuplarının çoğunu Bayan Haggistoun yazıyor. Yoksa kızcağızın imlası anlaşılır gibi değil!"

Amelia, "Aaa, bu sakın bizim okuldaki yatılı öğrenci Miss Swartz olmasın!" dedi. Ve kendisi okuldan ayrılırken ağlama krizleri geçiren iyi yürekli zengin kırma kızı görür gibi oldu.

George, "Ta kendisi!" dedi. "Babası bir Alman Yahudisi'ymiş. Geçen yıl ölmüş; kız da Miss Pinkerton'ın okuluna gelmiş; orayı bitirmiş. Piyanoda iki parça çalabiliyor; üç şarkı öğrenmiş, imlası da sıfır. Ama ne çıkar? Jane'le Maria'nın ona ilk görüşte kanları kaynamış."

Amelia üzgün üzgün, "Bana da kanları kaynasaydı ne olurdu?" diye mırıldandı. "Eskiden beri buz gibidirler bana karşı."

"Yavrucuğum, iki yüz bin altının olaydı bak seni de nasıl severlerdi! Onların ölçüleri bu. Ne yapalım, peşin para dünyasında yaşıyoruz, bankerler, borsacılar arasında. Topunun birden canı cehenneme! Her biri paragöz birer vahşi! Ne zaman onların arasına girsem sıkıntıdan patlıyorum. Babamın verdiği şatafatlı toplantılardan utanıyorum namussuzum. Ben şık ve kibar insanlarla bir arada olmaya alıştım, Emmy; kaplumbağa çorbasıyla kursaklarını şişiren esnaflarla değil! O çevrede gerçek bir hanımefendi olan tek sen vardın. Yok yok, iltifat etmiyorum. Gerçekten tepeden tırnağa hanımefendisin sen. En yüksek çevrelere alışık olan Bayan Crawley bile bunu hemen mimlemedi mi? Bizim Rawdon Crawley'e de bravo doğrusu. Paraya pula bakmadan sevdiği kızla evlenmesi çok hoşuma gitti."

Amelia da Yüzbaşı Crawley'i bu yönden çok beğendiğini, hem ona hem Rebecca'ya mutluluklar dilediğini söyledi. Böylece iki sevgili tıpkı eski günlerdeki gibi neşeyle çene çalmaya daldılar.

Öğleden sonra George'u almaya gelen Yüzbaşı Dobbin Amelia'nın yeniden gençleşmiş olduğunu görünce sevindi. Genç kızın bıcır bıcır konuşarak piyano çalışını ve eski şarkıları söyleyişini duymak ona derin bir mutluluk verdi.

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

Zengin Kızı Uğruna Bir Kavga

Miss Swartz'ın niteliklerine sahip olan bir kıza kim desen âşık olabilir! Baba Osborne da kafasında yatan bir sürü hayali ancak Miss Swartz'ın gerçekleştirebileceğini düşünüyordu. Bu yüzden kızlarının genç ve zengin meleze gösterdikleri dostluğu candan destekliyor, onların kendilerine arkadaş seçmekteki yeteneklerini alkışlıyordu.

"Sayın Miss Rhoda," diyordu kırma kıza, "Russell Meydanı'ndaki fakirhanemizde Londra'nın West End semtinde alıştığınız şatafatı, debdebeyi bulamayacaksınız. Kızlarım kendi halinde, sade kızlardır ama size kanları pek kaynadı. Bu da onlar için övünülecek, evet övünülecek bir duygudur. Bana gelince, ben de sade, basit, alçakgönüllü bir İngiliz tüccarıyım ama dürüst olduğumu sayın dostlarım Hulker ve Bullock da size söyleyebilirler. Kendilerinin sizin mülkünüzü de temsil ettiklerini öğrendim... Göre-

ceksiniz ya, biz sessiz sedasız ama mutlu ve birbirine bağlı bir aileyiz. Sizi de içimizden biri gibi sevdik... Ben açık konuşan bir adamım, Miss Rhoda; içim neyse dışım da o."

Baba Osborne bütün bu dediklerine inanmıştı; kızların Miss Swartz'a kanlarının kaynadığı da bir gerçekti. Bu, su götürmez! *Gurur Dünyası*'nın insanları paralı kişilere gerçekten içtenlikle bağlanırlar. Sade vatandaşlar da böyledir. Siz bile, yemekte yanınıza düşen adamın milyonları olduğunu öğrenirseniz ona daha bir ilgiyle bakarsınız. Sizler bizler böyle olduktan sonra artık Gurur Dünyalıların paraya ne denli önem verdiklerini kestirebilirsiniz! Büyük para görünce en tatlı ve yumuşak duyguları depreşir onların! On beş yıldan beri Amelia Sedley'i tam bir candanlıkla bağrına basmamış olan Osborne ailesinin Miss Swartz'ı bir tek gecede benimseyivermeleri bunun en birinci kanıtıdır.

Bu kız George için ne parlak bir "parti" olurdu! Osborne kız kardeşlerle Miss Wirt bu konuda aynı fikirdeydiler. Rhoda Swartz, erkek kardeşlerine o silik, sümsük Amelia'dan bin kat daha uygundu. Baba Osborne da onların bu düşüncesine yürekten katılıyordu. George bu kızla evlenirse ordudan ayrılıp parlamentoya girebilir, en yüksek çevrelerin parlak bir yıldızı olup çıkardı. Osborne adının oğlunun kişiliğinde soyluluk rütbesi kazandığını ve kendisinin bir baronet dedesi olduğunu gözünde canlandırdıkça bu dürüst İngiliz tüccarının kanı kaynıyordu.

Kendisi Borsa'da çalıştığı için zengin kızın servetine ilişkin her şeyi biliyordu. Ona bu bilgilerin çoğunu sağlayan genç Fred Bullock,

"George boşuna vakit geçirmesin!" diye öğüt veriyordu. "Demir tavında dövülür, biliyorsunuz. Kız daha okuldan yeni çıkmış; gözü açılmamış. Bir aya kalmaz West End'li cebi delik lordun ya da baronetin biri karşısına çıkar; ünvanıyla gözlerini kamaştırıp kızı kapatıverir. Geçen yıl Lord Fitzrufus Miss Grogram'ı nasıl kapatıverdi, kaşla

göz arasında? Oysa kız Podder ve Brown firmasından genç Podder'e söz bile vermişti. Yol yakınken davranmalı, Bay Osborne; benim düşüncem bu!"

Genç Fred Bullock zengin kırma kıza kendisi "pey sürmek" için can atıyordu ama Maria Osborne'a sözlü durumdaydı. Gene de hiç bencil bir insan olmadığından, "Zengin kızı hiç değilse George'a yarasın!" diye düşünüyordu.

İşte böyle, George Osborne'un kendi karakterinin iyi yönü ve iyilik perisi diyebileceğimiz William Dobbin onu Amelia'ya doğru çekerken, babası ve kız kardeşleri onun adına böyle parlak bir "parti" vurmaya hazırlanıyorlardı. George'dan bir direniş görecekleri de akıllarına bile gelmiyordu.

Baba Osborne herhangi bir kimseye bir "laf dokundurduğu" zaman, en kalın kafalının bile bunu anlamamasının yolu yoktu. Sözgelişi bir uşağı merdivenden aşağı tekmelemek ona göre uşağın işten ayrılmasını istediği konusunda bir "laf dokundurmak"tı. Böylece bu ince düşünceli adam George'a bir zengin kızı konusunda gene bir "laf dokundurmaya" karar verdi ve oğlunu karşısına çağırarak Miss Rhoda'yla evlenmesini buyurdu.

Bu "ima" George'un çok canını sıktı. Şu sırada Amelia'yı yeni baştan keşfetmiş gibiydi ve başka biriyle, hele böyle kuzu gibi kıvırcık saçlı, koyu esmer tenli bir kırma kızla evlenmek düşüncesi ona iğrenç ve gülünç geliyordu. Zaten genç Osborne da en az babası kadar inatçı bir insandı; bir şeyi kafasına koydu mu elde etmek için olanca azmini kullanırdı ve kızdığı zaman da tıpkı babası gibi gözü dünyayı görmezdi.

Babası Miss Rhoda'yla evlenmek düşüncesini ilk açtığı zaman George kaçamakça davranmaya çalıştı: "Keşke bu işi daha önce düşünseydiniz efendim!" diye başını salladı. "Şu sırada olamaz! Ülke dışına çıkmak için her an emir

bekliyoruz. Dönüşümü beklemek zorundayız; eğer dönersem, yani."

Babası buna karşılık olarak, eğer gecikirlerse West End'lilerin zengin kıza el koyacaklarını ileri sürdü. George Miss Rhoda'yla hemen evlenmese bile resmen nişanlanabilirdi. "Kaldı ki onun gibi bir kızla evlenip yılda on binlik bir gelire konmak dururken dışarı ülkelere gidip canını tehlikeye atmak bence enayiliktir!"

George, "Demek bu kızın parası uğruna bana korkak damgasını vurdurtmak, ailemizin adını beş paralık etmek istiyorsunuz, öyle mi efendim?" diye dudak büktü.

Bu sözler baba Osborne'u temelinden sarstı. Gene de tüccarımız son söz kendinde kalsın diye sert bir sesle,

"Yarın akşam burada yemek yiyeceksiniz beyefendi," dedi. "Miss Rhoda ne zaman bize gelse siz de burada olup ona iltifat edeceksiniz. Para istiyorsanız Bay Chopper'e uğrayın."

Böylece Amelia'yla sevdiği adamın arasına yeni bir engel dikilmiş oluyordu. Ne var ki George bir kez kafasına bir şey koydu mu, önüne çıkan engeller yalnızca onun kararını pekiştirmeye yarardı.

Büyük Osborne planının temel taşı olan genç kız işin farkında bile değildi. Osborne kız kardeşlerin iltifatlarına candan bir sevgi gösterisi diye bakıyordu. Kendisi de, önceden bildiğimiz üzere, ateşli sıcak kanlı bir hanım kız olduğundan yeni arkadaşlarının yakınlığına tropikal bir coşkunlukla karşılık vermekte gecikmedi.

Belki onu Russell Meydanı'ndaki eve çeken başka bir şey de vardı; kim bilir? Öyle ya George Osborne çok yakışıklı bir genç erkekti ve onun o gür favorilerine vurulan ilk genç kız Rhoda değildi! George'un havasında çalımla

melankoliyi, çekingenlikle ateşi birleştiren bir şey vardı. Onun ateşli hisler, gizli kederler, heyecanlı sırlarla dolu olduğunu sanırdınız. Sesi derin ve zengin tınılıydı.

"Bu akşam hava çok sıcak, değil mi?" dediği zaman insana; bu sözlerin altında dünyalar gizliymiş gibi gelirdi. "Dondurma buyurmaz mısınız?" diye sorsa karşısındaki genç hanım bir aşk ilanı duymuşçasına içinin ürperdiğini hissederdi.

Bütün bunlar, ne yalan söyleyelim, Rhoda'nın üstünde de etkisini göstermeye, o kıvıcık favoriler genç kızın yüreğine dolanmaya başlamıştı.

Baba Osborne'un oğluna "laf dokundurduğunun" ertesi günüydü. Akşam yemeğinden az önce George salondaki bir kanepenin yastıklarına, kendine çok yaraşan melankolik bir tavırla yaslanmış oturmaktaydı. Biraz önce Fulham'daki küçük evde sevgili Amelia'sıyla baş başa üç saat geçirmekten gelmiş ve salonda, kolalı eteklik hışırtılarıyla dolaşan kız kardeşlerinin ortasında alev renkli saten bir gece elbisesi giymiş ve firuze bilezikler, sayısız elmas yüzükler, rengârenk çiçekler, tüyler takmış olan esmer Rhoda Swartz'ı bulmuştu.

Kızlar tüm çabalarına karşın George'un dilini çözemeyince kendi aralarında modadan konuşup dedikodu etmeye başlamışlardı. George onların davranışlarını sevgili Emmy'sinin kibarlık ve uysallığıyla, onların çın çın öten seslerini Emmy'nin o yumuşak, yavaş, tatlı sesiyle, onların gösteriş ve çalımını kendi Emmy'sinin göze batmayan inceliğiyle kıyaslamaktan kendini alamıyordu. Osborne kız kardeşler, "Prag Savaşı"nı çalmaya başlamışlardı.

George birden, "Yeter artık! Kesin şu zımbırtıyı!" diye patladı. "Kuduruyorum bunu duydukça! Kuzum, Miss Swartz, hadi, n'olur, siz bir şey çalın bize. Hem çalın hem söyleyin."

Miss Swartz, "*Mavi Gözlü Mary*'yi mi yoksa *Dolap* şarkısını mı istersiniz?" diye sordu.

Kız kardeşler, "*Dolap* şarkısı pek tatlı," dediler.

Kanepedeki Asık Surat, "Onu dinledik," diye homurdandı.

Rhoda Swartz ürkek bir sesle, "Sözleri olsa size *Fleuve de Tage*'yi söylerdim," diye mırıldandı. Bu, genç kızın repertuvarındaki en son parçaydı.

Maria, "Aa, bizde onun yazılısı var," diyerek koştu, şarkı kitabını getirdi.

Bu şarkı kitabını Osborne kız kardeşlere bir arkadaşları getirmişti; iç sayfaların birinde de bu arkadaşın adı yazılıydı. Miss Rhoda Swartz şarkıyı söyleyip alkışlar arasında bitirdikten sonra kitabın yapraklarını karıştırırken gözü birden iç sayfanın köşesindeki "Amelia Sedley" sözcüklerine takıldı.

Genç kız piyano taburesini o hızla geriye doğru döndürerek, "Aaa! Benim Amelia'm olmasın bu?" diye sordu. "Okul arkadaşım! Elbette odur. Ta kendisi! Demek onu tanıyorsunuz? Nasıl Ameliacık? Nerede şimdi?"

Maria Osborne, "Onun sözünü açma bize, Rhoda!" dedi. "Ailesi rezil oldu onun. Babası bizim beybabamızı dolandırdı. Bu yüzden bizim evde onların adı anılmıyor artık."

Ama George hemen yerinden fırlayıp Rhoda'nın yanına giderek, "Siz Amelia'nın arkadaşı mısınız?" diye bağırdı. "Ne güzel bir rastlantı! Kuzum, kız kardeşlerimin dediklerine inanmayın siz. Babasını bilemem, ama kızcağızın bu işte hiçbir suçu yok. Dünyanın en temiz, en iyi..."

Jane, "Onun adını ağzına almayacaksın, George!" diye kardeşinin sözünü kesti. "Babam yasak etti; biliyorsun."

George, "Vız gelir!" diye bağırdı. "İsterseniz gelin susturun! Ondan konuşuyorum işte! Diyorum ki o dünyanın en temiz, en iyi, en cici kızıdır. Babası isterse yüz kez top

atsın, kendi kız kardeşlerim onun tırnağının ucu bile olamaz, diyorum! Miss Swartz, onu gerçekten seviyorsanız hemen gidip görün; şu sırada candan dostlara çok ihtiyacı var. Şu sırada ona yakınlık gösterenden Tanrı razı olsun, derim. Onun dostu benim de dostumdur. Onu yerenler benim düşmanımdır."

Kız kardeşler, "George! George!" diye yalvarırcasına bağrıştılar.

George, "Amelia Sedley'i kim seviyorsa o..." diye söze başlamışken birden sustu.

Baba Osborne içeri girmiş, kıpkırmızı bir yüz ve ateş püsküren gözlerle oğluna bakıyordu.

George cümlesini yarım bırakmıştı ama kan başına sıçramış olduğundan temelli susup sinmeye hiç niyeti yoktu. Hemen kendini toparladı ve babasının zorba bakışına, meydan okuyan, kararlı bir bakışla karşılık verdi. Öyle ki sonunda gözlerini yere indiren babası oldu.

John Osborne, "Bayan Haggistoun, izin verirseniz sizi yemeğe götüreyim," dedi. "George, sen de kolunu Miss Swartz'a ver, lüften."

George koluna giren genç kıza dönerek, "Miss Swartz, ben Amelia'yı seviyorum," dedi. "Onunla ben beşik kertmesi sayılırız."

Bütün yemek boyunca genç adam kendini bile şaşırtan, babasının da iyice sinirlerini geren bir rahatlıkla konuşup durdu.

Babayla oğlun aralarında şu fark vardı: Babanın saldırgan ve zorba olduğu yerde George yürekli ve gözü pekti ve kendisi saldırabildiği gibi saldırılara karşı direnmekte de birinciydi. Aralarındaki hesaplaşma saatinin gelip çattığını ikisi de biliyorlardı. George son derece serinkanlıydı; yemeğini büyük bir iştahla yiyordu. Babasıysa sinirinden yerinde duramıyor ve çok içiyordu. Oğlunun sakinliği onu daha da kudurtur gibiydi.

Sonunda George Osborne yerinden kalktı, salona çekilmek üzere olan hanımlara çalımlı bir reveransla kapıyı açtı; gelip bardağına şarap doldurdu; bir yudum aldı ve, "Ey, siz başlayın bakalım!" dercesine babasının gözlerinin içine baktı. Babası da bardağına "cephane" boşaltmaya davrandı ama eli titrediğinden bardak sürahiye çarparak şıngırdadı.

Baba Osborne derin bir soluk aldı öfkeden pancara dönmüş olan yüzüyle, "Beyefendi, benim evimin salonunda, Miss Swartz'ın huzurunda o adı hangi cüretle ağzınıza alabildiniz bu akşam?" diye gürledi. "Sorarım size, beyefendi, hangi cüretle?"

"Susun efendim! Cüretten söz etmeyin!" diye George karşılık verdi. "Büyük Britanya Orduları'nda yüzbaşı olan bir erkeğin cüreti sorgulanamaz!"

"Oğlum değil misin, dilediğim gibi sorguya çekebilirim seni! Canım isterse evlatlıktan bile reddedip dilenci yerine sokabilirim!"

George küstah bir gururla, "Beyefendi, sizin oğlunuz da olsam bir centilmenim ben!" diye bağırdı. "Bana herhangi bir şey söylemek ya da bir şey buyurmak istediğinizde benim alışkın olduğum bir dille konuşmanızı çok rica edeceğim!"

Oğlu ne zaman böyle yukarıdan atmaya başlasa baba Osborne ya siner ya da köpürürdü. Aslında yaşlı adam gizliden gizliye oğlunun kendinden daha yüksek bir "centilmen" olduğuna inanır ve ondan ödü kopardı.

Şimdi de bunu ortaya vurmamak için son derece acı ve alaycı bir ses tonuyla, "Babam bana, benim sana verdiğim öğrenim ve olanakları sağlamadı," diye konuştu. "Benim sana verdiğim parayı da vermezdi bana. Gene de benim zamanımda insanın babasına hakaret etmesi centilmenlikten sayılmazdı. Böyle bir şey yapmaya kalkışsam babam beni tekmeyle merdivenden aşağı yuvarlardı."

"Ben size hakaret etmedim ki, efendim! Oğlunuzun da sizin gibi bir centilmen olduğunu aklınızdan çıkarmayın, dedim yalnızca! Bana çok bol para verdiğinizi bilmez değilim, efendim," diye genç adam o sabah Bay Chopper'dan almış olduğu banknotları cebindeki eliyle okşayarak ekledi. "Bunu bana öyle sık sık söylüyorsunuz ki unutacağım diye korkmanız çok yersiz efendim!"

Babası, "Keşke her şey böyle aklında kalsa!" dedi. "Bu eve gelmekle bize şeref vermene karşın, bu geminin kaptanı benim, yüzbaşım; bunu da unutmasanız iyi olur. Kaptan ben olduğum sürece de bu gemide Sedley adı ağza alınmayacak anladın mı?"

George bardağına biraz daha kırmızı şarap doldurarak, "Miss Sedley konusunu ilk açan ben olmadım efendim," dedi. "Miss Swartz açtı. Kız kardeşlerim de Miss Sedley'i yerin dibine sokmaya başlayınca dayanamadım. Nerede olursa olsun o adın şerefini kendi şerefim gibi korumazsam namussuzum, efendim! Ailemizin o kıza ettiği kötülük yetti!"

Baba Osborne gözleri evlerinden dışarı uğrayarak, "Söyleyin, söyleyin, beyefendi! Susmayın!" diye haykırdı.

"Daha ne söyleyeyim efendim? O melek gibi kıza yaptığımız haksızlıkları mı sayıp dökeyim? Zaten onu seviyorsam bunun sorumlusu kim? Yakamı bıraksanız belki başka birini seçerdim. Ama siz bana onu uygun buldunuz; ben de sizin sözünüzü dinledim. Şimdi ise sırt çevirmemi istiyorsunuz. Başkalarının suçu yüzünden o ceza yiyecek, belki de ölecek, öyle mi? Ayıp denen bir şey var! Bir genç kızın gönlüyle oynamak insanlığa sığar mı?"

Yaşlı tüccar, "Benim bu biçim romantik, yapmacık laf salatalarına karnım tok!" diye bağırdı. "Benim aileme dilenci kızı giremez! Gözünün içine bakan paralı kızlara ille sırtını çevireceksen kendin bilirsin ama o zaman da pılını pırtını alır, benim evimden def olur gidersin. Tamam mı?

Şimdi sana son defa soruyorum. Benim dediğimi yapacak mısın, yapmayacak mısın?"

"O melez kızı almak mı? Hayır efendim, yapmayacağım. Rengi hoşuma gitmiyor efendim."

Baba Osborne çıngırağın ipine deli gibi asıldı ve eşikte beliren başuşağa, mosmor bir yüzle, Yüzbaşı Osborne için sokaktan bir fayton çağırmasını buyurdu.

Bir saat sonra George arkadaşı Yüzbaşı Dobbin'in karşısına çıkarak, "Oldu, bitti," diye haber verdi. Yüzü sapsarıydı.

Dobbin, "Olup biten nedir?" diye sordu.

George babasıyla arasında geçeni anlatarak bir sövgü savurdu; sonra, "Yarın evleniyorum!" dedi. "Biliyor musun Dobbin, her geçen gün biraz daha fazla seviyorum onu."

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

Bir Nikâh ve Bir Balayının Başlangıcı

En inatçı ve yürekli bir hasım bile açlığa karşı koyamaz. Bu yüzden baba Osborne da, yukarıda anlattığımız çatışmadaki hasmının, parası suyunu çekmeye başlar başlamaz gelip kayıtsız şartsız teslim olacağına inanıyordu. Çocuğa daha o sabah yüklüce bir para verilmiş olması gerçi şanssızlıktı ama bu para George'a kaç gün dayanırdı ki? Yaşlı adam kızlarına kavgayı anlattı ama bilmezlikten gelmelerini, erkek kardeşleri dönüp geldiği zaman hiçbir şey olmamış gibi davranmalarını söyledi. Sofrada George'un yeri gene her gün hazırlanıyordu ve kim bilir, belki de babası onu dört gözle bekliyordu ama genç yüzbaşı dönüp gelmiyordu bir türlü! Kışlaya adam göndertip sordurttu; Yüzbaşı Dobbin'le Yüzbaşı Osborne'un Londra'dan ayrılmış olduğunu söylediler...

Nisan sonuna doğru rüzgârlı, soğuk bir sabah, duvarları ve kaldırımları dövercesine yağan yağmurun altında

George Osborne, Slaughter'ın kahvesine girdi. Yüzü solgun ve çöküк olmasına karşın sırtında çok şık, pirinç düğmeli bir mavi ceket ve son moda bir yelek vardı. Burada, kendisi de maviler giymiş olan William Dobbin, heyecanından kâh parmaklarıyla masanın üstünde tempo tutup kâh tırnaklarını kökünden kemirerek ve durmadan saate bakarak onu beklemekteydi.

Giyiminin şıklığı ve üstündeki heyecan, kahveye girip çıkan silah arkadaşlarının gözünden kaçmıyordu. Bunlardan biri (Mühendis Binbaşı Wagstaff) ona, "Ne o, yoksa evleniyor musun?" diye sordu. Will Dobbin de, "Evlendiğim zaman, sana düğün pastasından bir dilim gönderirim," diyerek güldü.

En sonunda, demin söylediğimiz gibi iyice şık ve solgun olan George Osborne içeri girdi. Dobbin'le tokalaştı, saate baktı ve garsondan biraz curaçao istedi. Sinirli bir heyecan içinde bu kordiyalden iki bardak yuvarladı.

"Dün gece gözüme uyku girmedi, be Dobbin! Başım çatlayacak gibi ağrıyordu. Belki ateşim de vardı!"

"Bir şeyler yesene."

"Sen dünyanın en iyi dostusun, Dobbin! Kadehimi senin şerefine kaldırıyorum. Hadi..."

"Yok, yok, iki kadeh yeter!" diyerek Dobbin içkiyi arkadaşının elinden aldı. "John, gel şu likörü kaldır... George, pilicinin üzerine biraz ekşi biber serp. Ama elini çabuk tut biraz; saatimiz yaklaştı."

Bu sırada saat on bir buçuk sularıydı. Dışarıda Yüzbaşı Osborne'un uşağı bir kira arabasının içinde beklemekteydi. Biraz sonra iki yüzbaşı başlarının üstüne bir şemsiye açarak koşup bu arabaya bindiler. Uşak da yağmura ve üstünden dumanlar tüten arabacıya söve söve, öne geçti. Araba Piccadilly Meydanı'ndan aşağı doğru inmeye başladı ve Brompton'dan geçerek Fulham yolunun yakınlarındaki küçük bir kilisenin önünde durdu.

Burada dört atlı bir arabayla, "Cam araba" denen cinsten bir ikinci fayton beklemekteydi.

Eski dostumuz Jos Sedley dört atlı arabanın içinden çıkarak, "Şükür gelebildiniz!" dedi. "Beş dakika geç kaldın, oğlum George! Ne hava, değil mi? Lanet olsun! Bengal'deki yağmur mevsiminin başlangıcını andırıyor. Neyse ki benim araba su geçirmez. Şöyle gelin Emmy ile annem içeride bekliyorlar."

Jos Sedley göz kamaştırıyordu. Daha da şişmanlamış, gömleğinin yakası daha da yükselmiş, yüzü daha kızarmıştı ve rengârenk yeleğinin önünden köpük gibi danteller ışkırıyordu. Açık yeşil ceketinin yakasındaysa açılmış manolyalara benzeyen bembeyaz bir düğün rozeti vardı.

Kısacası köprüler atılmıştı. George evlenmek üzereydi. Heyecanı ve benzinin solukluğu da bu yüzdendi ya! Duyduğuma göre insan üç dört kez evlendikten sonra bu heyecana alışıyormuş. Ama ilk düğünün heyecanının pek berbat bir şey olduğunu herkes söylüyor.

Gelin hanım kahverengi ipekliler giymişti ve başında pembe kurdeleli bir hasır şapka vardı. Şapkanın üstündeki beyaz Chantilly dantelleri ağabeyi Bay Jos Sedley'in armağanıydı. Boynundan sarkan altın zincirle saati Yüzbaşı Dobbin, yakasındaki elmas iğneyi de annesi takmıştı. (Bayan Sedley'in elinde en son kalan birkaç parça mücevherden biri.)

Bay Sedley gelmediği için onun yerini Jos alarak, gelini kolunda, papazın önüne kadar getirdi. Yüzbaşı Dobbin de damadın sağdıcıydı. Ayin sırasında Bayan Sedley'in usul usul ağladığı, İrlandalı hizmetçi kızla baba Sedley'in eski kâtiplerinden Bay Clapp'ın onu avuttukları göze çarpıyordu.

Kilisede papazla yamağından ve ufak düğün alayından başka kimsecikler yoktu. İki erkek uşak her şeye burun kıvırarak uzaktan bakıyorlardı. Yağmur camları dövüyor

ve papazın sesi kısıldığı sıralarda bunun sesiyle Bayan Sedley'in hıçkırıkları duyuluyordu.

Kilise öylesine boştu ki papazın sorduğu en son soru duvarlarda tasalı bir tınıyla yankılandı. George, "Evet," yanıtını derin, gümbür gümbür bir sesle verdi. Emmy'nin "Evet"iyse yürekten gelmesine karşın öyle yavaş çıktı ki Will Dobbin'den başkası pek duymadı.

Ayin bitince Jos gelip kız kardeşini yanağından öptü. George'un tedirginliği geçmiş, yüzünde gururlu, mutlu, parıl parıl bir bakış belirmişti. Elini arkadaşının omzuna koyarak,

"Gelini öpme sırası sende, Will," dedi.

Will Dobbin eğildi ve dudaklarını Amelia'nın yanağına dokundurdu.

Papaz odasına geçerek kayıt defterini imzaladılar. O zaman George arkadaşının elini tutup sıktı ve gözleri yaşararak, "Tanrı senden razı olsun, Dobbin!" dedi. "Sık sık yaz bize. İlk fırsatta da gel."

Dobbin, peki, gibilerden başını salladı. Yüreği öylesine dolmuş taşmıştı ki konuşacak durumda değildi. Amelia'nın, hüngür hüngür ağlayan annesiyle vedalaşmasından sonra gelinle damat dışarı çıktılar; kapıda bekleyen dört atlı arabaya doğru koştular. Ayaklarına takılan sokak çocuklarına George, "Çekilin, yumurcaklar!" diye bağırdı. Yağmur yüzlerine çarpıyordu. Arabaya bindiler. Sokak çocuklarından hafif bir alkış yükseldi ve sonra araba, çevreye çamurlar sıçratarak ilerledi...

ꕥ

Bu düğün töreninden on gün kadar sonra, çok iyi tanıdığımız üç genç erkeğin, Brighton sayfiyesinin ana caddesinde dolaştıklarını görüyoruz, bir yanlarında Brighton'un cumbalı, şirin evleri; öbür yanlarında mavi deniz... İnsan

bu caddede yürürken bazen denizden yana bakar: yüzlerce gamzesiyle gülümseyen, beyaz yelkenlerle beneklenmiş, eteklerini öpen kumsalda dizilen sayısız plaj kulübeleriyle, deniz... bazen de cumbaların ardında kaynaşan ve değişik yüzlerle dışarı vuran renkli, cıvıl cıvıl yaşam insanın gözünü alır. Ama şu sırada Brighton'u uzun uzadıya anlatacak vaktimiz yok -o Brighton ki gıcır gıcır temiz bir Napoli'yi andırır; her zaman yaşam dolu, hareketli, neşeli ve göz alıcıdır. Bu öykünün geçtiği yıllarda Londra'yla Brighton'un arası yedi saatti ama bu uzaklık günden güne azalıyor... Zaman geçtikçe sayfiyenin Londra'ya daha ne kadar yaklaşacağını Tanrı bilir!

Caddede piyasa yapan üç genç erkekten biri, "Şu şapkacının üstündeki pencereden bakan kızı gördünüz mü?" diye sordu. "Nefis bir parçaydı, azizim! Hey Crawley, bana nasıl göz kırptı, gördün mü?"

Yanındakilerin biri, "Kızcağızın gönlünü çalma sakın, zampara Jos!" diye onun sırtına vurdu. "Yazık etme zavallıya, seni koca Don Juan!"

Jos Sedley ağzı kulaklarına vararak, "Benimle alay etmesene!" dedi sonra pencereden sarkan hizmetçi kıza can yakan bir bakış fırlattı.

Jos Sedley kız kardeşinin düğününde gördüğümüzden daha da renkli ve göz kamaştırıcı giyinmişti. Son zamanlarda mahmuzlu çizmeleri ve apoletli ceketleriyle kendine bir subay havası vermeye çalıştığı gözden kaçmıyordu.

"Hanımlar dönünceye kadar ne yapıyoruz?" diye sordu.

Hanımlar onun o şahane arabasıyla bir gezintiye çıkmışlardı.

Üç erkekten en uzun boylu ve burma bıyıklı olanı, "İsterseniz bilardo oynayalım," diye öneride bulundu.

Jos hafif bir telaşa kapılarak, "Sakın ha!" diye ünledi. "Dünkü oyunda beni soyduğun yetti, Crawley!"

Crawley, "Aslında iyi bilardo oynuyorsun," diye güldü. "Öyle değil mi, Osborne?"

George Osborne, "Öyle ya," dedi. "Zaten Jos yaman adamdır. Her yaptığını iyi yapar. Bize o kaplan avını anlatsana ha, Jos? Dinlesen bayılırsın, Crawley." Sonra George Osborne uzun uzun esnedi. "Bu yakınlarda kaplan olaydı da biz de ava çıkaydık. Yapacak hiçbir şey yok burada, canına yandığım!"

Yüzbaşı Crawley, "Snaffler'in oraya gidip atlara bakalım," dedi. "Lewes Panayırı'ndan alıp getirmiş."

Jos bir taşla iki kuş vurmak istiyor olsa gerek ki, "Gidip Dutton'da jöle yiyelim," diye fikir verdi. "Oradaki garson kız bitirim namussuzum."

George, "Bence gidip yıldırım postasını karşılayalım," dedi. "Tam gelme saati."

Bir öneri atlarla jölelerden baskın çıktı ve üç kafadar Londra'dan doğrudan doğruya gelen hızlı yolcu arabasını karşılamak üzere araba yazıhanesine yollandılar.

Yolda Jos'un faytonuyla karşılaşıp durdular. Faytonun içinde iki genç kadın vardı: En son modaya göre giyinmiş, ufak tefek, ince, şık bir kadınla gül yüzü insanın içini açan, gözleri gülen hasır şapkalı, kahverengi elbiseli bir küçük kadın. Bu küçük kadın üç erkeği görünce arabayı durdurttu; sonra da otoritesini kullanmakla yanlış bir iş yapmış olmaktan korkarcasına kıpkırmızı kesilerek,

"Çok güzel eğlendik, George!" dedi. "Sizi bekliyoruz. Joseph, sakın onları geç bırakma."

Rebecca da parmağını Jos'dan yana sallayarak (mum gibi düzgün, bembeyaz güderi eldivenler giymişti), "Sakın kocalarımızı baştan çıkarmayın, sizi çapkın sizi!" diye güldü. "Bilardo, sigara, yaramazlık yasak!"

Jos, "Aman siz de, Bayan Crawley!" diye sırıttı. Sonra elmas yüzüklü eliyle arabadan yana bir öpücük fırlattı.

Ah Cheltenham'dakiler, Kalküta'dakiler şimdi burada olsalardı da onun Yüzbaşı Crawley gibi ünlü bir çapkının yanında, böyle iki dilberle cilveleştiğini görebilselerdi!

Düğünlerinde bulunduğumuz genç gelinle damat balaylarını Brighton'daki Gemi Han'da geçirmeye karar vermişlerdi. Birkaç gün sonra Jos da onlara katılmıştı. Derken bir öğleden sonra deniz kıyısında yaptıkları bir gezintiden otele döndükleri zaman Rebecca'yla kocasını da orada bulmasınlar mı? Rebecca o saat en sevgili arkadaşının kollarına atılmıştı. Ondan sonra da, birkaç saat içinde, son görüşmeleri sırasında George Osborne'la aralarında geçen atışmanın anısını silip unutturmayı başarmıştı.

"Miss Crawley'nin evindeki karşılaşmamız aklınızda mı, Yüzbaşım? Ne kaba davranmıştım size. Ameliacığımla yeterince ilgilenmiyormuşsunuz gibi gelmişti. Bu yüzden öyle hırçınlık etmiştim. Ne olur, beni bağışlayın."

Rebecca elini öyle şirin bir açık yüreklilikle uzattı ki George bu eli alıp sıktı ve Becky'nin bu jestinin içten geldiğine inandı.

İki genç çiftin birbirlerine anlatacak dünyalar kadar şeyi vardı. Nasıl evlendiklerini ve bu yüzden ailelerini nasıl darılttıklarını iki taraf da hiç çekinmeden anlattılar: George'un evlendiğini, babasına Yüzbaşı Dobbin anlatacakmış. George bu konuşmanın sonucunu korkuyla bekliyormuş. Rawdon'ın tüm umutlarını bağladığı halası da hâlâ ondan yüz çevirmiş durumdaymış. Brighton'a da halasının peşinden, hiç değilse burada görüşebilmek umuduyla gelmiş. Halasının kapısında her saat adam bekletiyormuş ama henüz bir sonuç alamamış.

Rebecca gülerek, "Londra'dayken bizim kapımızda bekleyenleri görmeliydiniz!" diye lafa karıştı. "Emmy, sen hiç icra memuru ya da alacaklı vekili gördün mü? Bunların iki tanesi bütün hafta evimizin karşısındaki manavdan

bizim kapıyı gözetledi. Ancak pazar günü kaçabildik. Halamız yola gelmezse ne yapacağız bilmem!"

Rawdon da gürül gürül kahkahalar atarak icra memurları, alacaklılar ve Rebecca'nın bunları atlatmaktaki ustalığıyla kıvraklığı üstüne birçok gülünç olay anlattı. Karısının değerini her geçen gün biraz daha iyi anladığını söylüyordu...

Bundan sonra iki genç çift birbirinden ayrılmaz oldular. Beyler geceleri oyun masasının başındayken hanımlar baş başa verip çene çalıyorlardı. Bu sayede hoşça vakit geçtiği gibi Rawdon'ın kesesi de biraz dolmuş oluyordu...

İşte böyle, şimdi bu üç genç erkeğin Londra'dan gelen direkt ve hızlı yıldırım postasını karşılamaya bir arada gittiklerini görüyoruz. Araba tam saatinde geldi; bekçi borazanını öttürdü ve William Dobbin'in üst katta oturduğunu gören George Osborne,

"Bakın! Bizim Dobbin gelmiş!" diye bağırdı. "Hoş geldin, Will. Nasılsın bakalım? Sonunda gelebildin! Seni görünce Emmy çok sevinecek."

Böyle diyerek Osborne arkadaşının elini sevinçle sıktı. Sonra daha yavaş sesle,

"Ne haber?" diye sordu. "Bizim eve gittin mi? Peter ne diyor? Çabuk anlat."

William Dobbin'in solgun ve ciddi bir görünüşü vardı. "Babanı gördüm George. Miss Amelia nasıl? Her şeyi biraz sonra anlatırım ya, sizlere çok büyük, çok önemli bir haberim var."

"Anlatsana, birader!" diye George bağırdı.

"Belçika'ya hareket emri çıktı. Bütün ordu, muhafızlar filan, hepimiz gidiyoruz. Heavytop damla hastalığından yatıyor; yerinden kalkamadığına kuduruyor. Komutaya O'Dowd getirildi. Önümüzdeki hafta, Chatham'dan yola çıkıyoruz!"

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yüzbaşı Dobbin Nabız Yokluyor

Arkadaşlık denen şeyin nasıl bir büyüsü vardır ki, her zaman uyuşuk ya da soğuk ya da pısırık olan kişiler bile bu büyünün etkisiyle tez canlı, sıcakkanlı, kararlı ve atılgan olup çıkarlar? Bu sorunun cevabını akıllı okuyucularımdan bekliyorum. Bu arada gerçek olan bir şey varsa şuydu: Kendi çıkarı için karşı kaldırıma geçmek zahmetine bile katlanmayacak bir yaradılışta olan Yüzbaşı William Dobbin arkadaşı George Osborne'un hatırı için şu günlerde dağlar devirmekteydi.

George'la küçük karısı Brighton'da, balaylarının o ilk gülpembe günlerini yaşarlarken iyi yürekli Will onların evliliklerinin pratik sorunlarını çözümlemekle yükümlü bir elçi olarak Londra'da kalmıştı. Baba Sedley'i ziyaret edip yumuşatmak, Jos'la George'u birbirine yaklaştırmak (belki Jos Sedley'in yakın zamanda yüksek mevkilerde bulunmuş paralı bir adam oluşu John Osborne'u etkiledi) ve

en önemlisi, kıyılan nikâhı, en az sinirlendirecek bir biçimde, baba Osborne'a açmak ona düşüyordu.

William Dobbin bu haberi baba Osborne'a vermezden önce hiç değilse kızları kendinden yana çekmekte çok yarar görüyordu. Osborne kız kardeşlerin aslında pek öfkeli olamayacaklarını düşünüyordu. Hiçbir kadın romantik bir aşka karşı gerçek bir öfke duyamaz! Böylece yüzbaşımız biraz sorup soruşturarak kız kardeşlerin gideceği bir baloya kendini de davet ettirtmeyi başardı! Baloda kızlarla üst üste dans etti, sonra yüzünü kızdırıp yüreğini pekleştirerek Miss Jane Osborne'dan ertesi sabah ona gelip biraz konuşmak için randevu istedi! Miss Jane'e açmadan edemediği son derece ilginç bir konu olduğunu söylüyordu.

Bunu duyunca Jane'in şiddetle irkilmesi, gözlerini bir an onun yüzüne dikip sonra yere indirmesi nedendi acaba? Kızcağız bir an bayılacak gibi oldu. Neyse ki Will Dobbin tam o sırada bilmeden ayağını çiğneyerek onu ayılttı! Dobbin'in sözleri kızı neden böylesine heyecanlandırmıştı acaba? Bunu hiçbir zaman bilemeyeceğiz.

Yalnızca ertesi sabah Dobbin, Russell Meydanı'ndaki eve geldiğinde Miss Maria salonda yoktu. Miss Wirt de bir bahaneyle dışarı çıkınca Yüzbaşıyla Miss Jane baş başa kaldılar. İkisi de öyle sessiz oturuyorlardı ki şöminenin üstünde duran ve Ifigenya'nın kurban edilişini gösteren saatin hafif tıkırtısı açıktan açığa duyuluyordu.

En sonunda Miss Osborne buzları çözmek için, "Dün geceki balo ne güzeldi, değil mi?" diye sordu. "Siz... sizin de dans edişinizde büyük bir ilerleme var, Yüzbaşı Dobbin." Sonra tatlı bir çapkınlıkla, "Birilerinden ders alıyorsunuz galiba!" diye gülümsedi.

Dobbin, "Albay O'Dowd'un hanımıyla köy dansı oynayışımı görseydiniz böyle konuşmazdınız!" dedi. "Kim olsa sizinle iyi dans eder, Miss Osborne, çünkü siz öyle güzel dans ediyorsunuz ki!"

"Nasıl, binbaşının karısı genç ve güzel mi bari, yüzbaşım? Ah, asker eşi olmak kim bilir ne güç bir şeydir! Sevgili George'umuzun başına gelebilecekleri düşündükçe yüreğim ağzıma geliyor, inanın! Sizin alaydaki evli subayların sayısı epey çok mu?"

Miss Wirt, "Vay canına, elini çok belli ediyor." dedi ama bunu anahtar deliğinin arkasından ve içinden söylediğine göre bizi ilgilendirmez.

Dobbin hemen ana konuya gelerek, "Arkadaşlarımızdan biri daha geçen gün evlendi," dedi. "Eskiden beri sevdiği kızı aldı. İkisi de beş parasız ama çok sevişiyorlar."

Miss Osborne, "Ah, ne tatlı şey! Ne romantik!" diye içini çekti.

Bundan cesaret alan Dobbin, "Bizim alayda ondan daha efendi, daha yakışıklı, daha yiğit bir subay yoktur!" diye ekledi. "Evlendiği kız da şeker gibi doğrusu. Görseniz siz de beğenirsiniz sanıyorum, Miss Osborne. Daha doğrusu onu çok beğeneceğinizi biliyorum."

Yüzbaşının sesi heyecandan öyle kısılmış, eli ayağı öyle bir dolanmıştı ki Jane Kader Saatinin gelip çattığına inandı. "Hele bir kendini toparlasın, iyice açılacak," diye düşündü; onu can kulağıyla dinlemeye hazırlandı. Tam o sırada Ifigenya'nın tepesindeki saat on ikiyi vurmaya başlayınca, soluksuz bekleyen kız kurusuna bu vuruşlar hiç bitmeyecekmiş gibi geldi.

Dobbin, "Ama benim niyetim size bundan... yani sizinle konuşmak istediğim... açıkcası, sizinle George hakkında konuşmaya geldim," diye kekeledi.

Jane, "George mu?" diye sorarken uğradığı düş kırıklığı sesine öyle açıkça vurmuştu ki kapının dışından içerisini dinleyen Miss Wirt'le Maria gülmekten kendilerini alamadılar.

Hatta ikiyüzlü Yüzbaşı Dobbin bile bıyık altından, gizlice gülümsedi çünkü Jane'nin tutumunun ne anlama geldiğini oldum olası sezmiş olacak kadar zekiydi.

"Evet, George için," diye konuşmasını sürdürdü. "George'un babasıyla arası açılmış. Benim de onu kardeşten ileri sevdiğimi bilirsiniz. Bu yüzden araları düzelsin istiyorum. Dışarıda bir cepheye sevk edilmemiz gün meselesi. Savaşta kimin ölüp kimin kalacağı bilinmez ki! Yok yok, üzülmeyin Miss Osborne. Ama baba oğulun dargın ayrılmaları doğru olmaz."

"Arada bir dargınlık yok, Yüzbaşı Dobbin. George'la babam sık sık atışırlar böyle. Ama George yakında dönüp gelecektir. Öyle ya, babam yalnızca onun iyiliğini istiyordu. George dönüp geldiği zaman her şey yoluna girecektir. Rhoda'nın bile onu bağışlayacağını sanıyorum. Kadın kalbi çabuk bağışlar."

"Sizin gibi bir meleğin kin tutamayacağını biliyorum, Miss Osborne. Ama hiçbir erkek bir kadına acı verdiğinden ötürü, kendi kendini bağışlayamaz. Güvendiğiniz bir erkek sizi aldatsa ne yapardınız?"

"Yıkılırdım. Pencereden atardım kendimi. Zehir yutardım. Derdimden ölürdüm. Bunu çok iyi biliyorum."

"Sizin gibi vefalı, sizin gibi ince duygulu başka bir kız olduğunu düşünün. George'u çocukluğundan beri seven, ondan başka bir erkeği düşünmesine izin verilmeyen bir genç kız... Anladınız, elbet. Miss Sedley'i söylüyorum. Miss Osborne, böyle bir kıza sadık kaldığı için erkek kardeşinizi kınayabilir misiniz? Böyle bir kızdan ayrılsaydı George kendi kendini bağışlayabilir miydi? Ne olur, siz de Miss Sedley'i terk etmeyin. Beni buraya George gönderdi. Miss Sedley'e verdiği kutsal sözden dönemeyeceğini söylüyor; hiç değilse sizin ondan yana çıkmanız için yalvarıyor."

Will Dobbin herhangi bir şeyi derinden hissettiği zamanlarda ilkin biraz bocalasa da sonradan dili çözülür, önem verdiği konularda bülbül gibi konuşurdu. Şimdi döktüğü dilerin de karşısındakini etkilediği ortadaydı.

Miss Osborne, "Aman Tanrım!" diye söylendi. "Şaşırdım kaldım... çok acı şey bu.. bir yaşıma daha girdim, valla... Bilmem ki... beybam ne diyecek şimdi? George başına konan devlet kuşunun değerini bilmedi, doğrusu. Neyse, sizin gibi bir dost bulmuş olmak dünyalara değer... Gene de benim hiç umudum yok. Zaten biz oldum olası bu evlenmeyi pek istemezdik. Ama bunu Miss Sedley'e sezdirmemeye çalışırdık. Babamın yola geleceğini hiç sanmıyorum, Yüzbaşı Dobbin. Bu durumda aile terbiyesi almış, onur sahibi bir genç kızın yapacağı şey... demek istediğim, George bu kızdan çaresiz vazgeçecek, yüzbaşım. Başka hiç çıkar yolu yok."

"Bir erkek sevdiği kıza... hele bu kızın kötü gününde... sırt çevirmeli midir? Sevgili Miss Osborne... sizden böyle bir sözü dünyada bekleyemem. Ona dost elini siz uzatacaksınız. George ondan nasıl vazgeçebilir? Sizin babanız iflas etse, sizinle nişanlı olan bir erkek sizden vazgeçebilir miydi?"

Miss Osborne, hele demin ileri sürdüğü düşüncelerden sonra bu soruya yanıt veremezdi. Bu yüzden,

"Ah, siz erkekler! Bazen yalancı, bazen de çok romantik oluyorsunuz!" diye kaytarmaya saptı.

Will Dobbin onun üstüne varmadı. Onu iyice hazırlamak için birkaç nazik cümle, birkaç iltifat daha savurdu; sonra haberi onun kulağına fısıldadı:

"George Amelia'dan vazgeçemezdi, çünkü George Amelia'yla evlenmişti..."

Sonra Yüzbaşı Dobbin bu evliliğin nasıl olup bittiğini anlattı: Zavallı Ameliacığın derdinden yataklara düşmesi, baba Sedley'in kıyametleri koparması, ondan gizli kıyılan nikâh ve sonra yeni evlilerin Bay Joseph Sedley'in faytonuyla, balayı için Brighton'a gitmeleri... George sevgili ablasının kadınca şefkatine sığınarak ablasına araya girmesi ve babasını yumuşatması için yalvarıyordu... Yüzbaşı Dobbin

bunları söyledikten sonra Miss Osborne'u gene görmek için izin istedi; bu izni kolayca kopardı ve söylediklerini beş dakika sonra tüm ev halkının duyacağına inanarak, oradan ayrıldı.

O daha sokak kapısından çıkmadan Maria'yla Miss Wirth salona daldılar; Miss Osborne da heyecanlı sırrı hemen onlara açtı. Haklarını yemeyelim; kız kardeşlerin bu habere pek canları sıkılmamıştı. Gerçekten de romantik aşk serüvenlerine pek az kadın ciddi olarak kızabilir. Hatta böyle izinsiz kaçıp evlenmekte gösterdiği pervasızlık Amelia'nın değerini Miss Osborne'ların gözünde biraz yükseltti bile!

Tam onlar bu işin dedikodusunu yaparken kapıya hızla vurulduğunu duyarak ürperdiler. Sakın babaları mı gelmişti? Ama hayır; gelen yalnızca, kız kardeşleri bir çiçek sergisine götürmek üzere randevusu olan Bay Frederick Bullock'tu.

Heyecanlı bu haberi çok geçmeden bu genç bayın da duyduğunu söylemenin gereği, sanırım, yok. Ne var ki haberi duyunca Frederick'in yüzünde beliren şaşkınlık, kız kardeşlerin yüzündeki romantik şaşkınlıktan bambaşka bir şeydi. Ee, Bay Frederick Bullock ne olsa bir dünya adamı ve zengin büyük bir firmanın genç ortaklarındandı. Paranın değerini iyi bilirdi. Bay George'un aptallığı sayesinde Osborne kız kardeşlerine otuzar bin altın daha fazla düşeceğini ayak üstü hesaplayarak Maria'nın gözlerinin içine tatlı tatlı baktı.

Sonra Abla Miss Osborne'a dönerek, "Vay canına be Jane!" diye keyifle mırıldandı. "Bu gidişle ağırlığın elli bine çıkacak! Eels de seninle evlenmekten vazgeçtiğine kim bilir nasıl pişman olacak!"

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bay Osborne Babadan Kalma İncil'ini Raftan İndiriyor

Böylece Will Dobbin, Osborne kız kardeşleri aydınlattıktan sonra üstüne aldığı görevin en ağır bölümünü yerine getirmek üzere Borsa'nın yolunu tuttu. Baba Osborne'la yüz yüze gelmek düşüncesi elini ayağını titretmiyor değildi. Birkaç kere duraladı; geri dönecek gibi oldu. Kızlar nasıl olsa bu haberi ilk fırsatta babalarına yetiştireceklerdi. Ama George'a verilmiş sözü vardı. Bu yüzden baba Osborne'un Thames Sokağı'ndaki işyerine gitti ve ona kendisiyle özel olarak konuşmak istediğini bildiren bir haber gönderdi. Bay Osborne onu hemen yanına çağırdı.

"Hoş geldin, oğlum; nasılsın bakalım?" diye elini sıkarken gösterdiği candanlık zavallı elçinin duyduğu suçluluğu iki kat artırdı.

Şimdi Dobbin'e, her şey kendi başının altından çıkmış gibi geliyordu. George'un Amelia'ya dönmesini o sağlamış-

tı. Onların evlenmelerini o hazırlamış, o alkışlamış... bir nikâhlarını kıymadığı kalmıştı! Oysa bu evlenmeyi istemeyen ve yasaklamış olan baba şimdi onu "hoş geldin"lerle, "oğlum"larla, sırtını sıvazlayarak buyur ediyordu. Zavallı elçi, yerin dibine geçse azdı!

Bu arada Bay Osborne da Dobbin'in, oğlunun yenilgisini bildirmeye geldiğini sanıyordu. Ellerini ceplerine sokmuş, bozuk paralarını şıngırdatarak, karşısında dilini yutmuş gibi oturan Dobbin'i süzüyordu. "Amma yontulmamış herif ha!" diyordu içinden. "Bir de yüzbaşı olmuş. George'un ona biraz yol yordam öğretmediğine şaşarım doğrusu!"

Neden sonra Dobbin yüreğini pekleştirerek, "Efendim," diye söze başladı. "Size çok önemli bir haberim var. Alayımızın bu hafta içinde Belçika'ya sevk edilmesi kesinleşmiş bulunuyor. Oraya gidince düşmanla çarpışmanın kaçınılmaz olduğunu biliyorsunuz. Kim bilir kaç tanemize geri dönmek nasip olmayacak."

Baba Osborne ciddileşerek, "Vay canına!" dedi. "Ama sizin alay görevini alnının akıyla yerine getirecektir; buna inanıyoruz."

"Fransız ordusu çok güçlü, efendim. Ruslarla Avusturyalıların cepheye asker sevk etmeleri de uzun sürecek. Ateşe ilk atılan biz olacağız. Boney bunu bize pahalıya ödetecek; buna güvenebilirsiniz."

John Osborne kaşlarını çatarak, "Ne demeye getiriyorsun, Dobbin?" diye sordu. Tedirgin olmuştu. "İngiliz askeri o Fransız godoşlarından mı korkacak, yani?"

"Hayır, efendim. Benim demek istediğim, cephede bizleri bekleyen ciddi tehlikeyi göz önüne almanızı rica edecektim. Eğer George'la aranızda bir dargınlık filan varsa, barışsanız iyi olur, diyecektim. Eğer onunla dargın ayrılırsanız... sonra onun başına bir şey gelirse, kendi kendinizi hiç affetmezsiniz sanıyorum da..."

Zavallı Will Dobbin bunları söylerken kıpkırmızı kesilmişti çünkü vicdan azabı çekiyordu. Öyle ya, kendisi olmasa baba ile oğulun araları belki de hiç açılmayacaktı!

Bay Osborne daha yumuşak bir sesle, "Sen çok iyi bir çocuksun, William," dedi. "Söylediklerin de çok doğru: George'la ben dargın ayrılmasak iyi olur. Ama bak, beni dinle. Benim gibi baba çok az bulunur. Ona her şeyi verdim. İstersen Chopper'a sor. George'un kendine sor. Herkese sor. Şimdi de onu, lordların ağzını sulandıracak bir kızla evlendirmek istiyorum. Ömrümde ondan istediğim tek şey bu. Ama o beni geri çeviriyor. Ben mi haksızım? Kavgayı çıkartan ben miyim? Ben onun iyiliğini istiyorum? Irgatlar gibi çalışıyorsam kendim için mi? Benim bencil olduğumu kimse söyleyemez. George dönüp gelsin, efendim. Ben onu bağışlamaya hazırım. Yaptıklarını unuttum bile. Şu sırada evlenmesi nasılsa söz konusu değil. Şimdi nişan yaparız. George albay olduğu zaman evlenirler. Evet, William, parayı sayıp onu albay yapacağım... Sonunda yola geldiğine sevindim. Bu senin işin, biliyorum. Zaten sen onu kaç kez böyle sıkışık durumlardan kurtardın. Çekinmesin, gelsin. İkiniz de gelin, yemeği Russell Meydanı'nda yiyelim. Sofram size açık; hesap soran da olmayacak!"

Bu sevgi ve güven dolu sözler Dobbin'in ta içine işlemişti. Yaşlı babanın ağzından çıkan her sözcük onun suç dağarcığındaki yükü arttırır gibiydi.

"Efendim, korkarım yanlışınız var," dedi sonunda. "George para uğruna evlilik yapmayacak kadar yüksek ruhludur. Onu mirasınızdan yoksun bırakmakla korkutursanız size karşı gelecektir."

John Osborne hâlâ karşısındakini çıldırtan bir dostlukla, "Aman yavrum! Yılda sekiz on bin altın sunmak da korkutmak sayılmaz ya!" diye güldü. "Ant olsun, Miss Swartz beni alsa bir dakika bile durmam! Ama derisi bir iki ton koyucanaymış, ben aldırmam!"

Sayın elçimiz büyük bir ağırbaşlılıkla, "Efendim, Yüzbaşı Osborne'un önceden verilmiş sözleri olduğunu unutuyorsunuz," dedi.

"Ne sözleri? Ne demek istiyorsun?" Sonra Bay Osborne karşısındakinin ne demek istediğini anlayınca gitgide artan bir şaşkınlık ve öfkeyle, "Yoksa benim oğlan hâlâ o dolandırıcının kızının peşinde koşacak kadar enayi mi?" diye köpürdü. "Yoksa sen bana oğlumun onunla evlenmek istediğini söylemeye mi geldin? Ha? Çok şık doğrusu! Tek oğlum sokakta sürünen bir dilenci kızını alacak ha? Tanrı belasını versin! Böyle bir işe kalkışırsa çöpçülük yapmayı da göze alsın! Zaten o sümsük kız hep benim oğlana yılışır, göz süzer dururdu? Bu aklı ona o babası olacak üç kâğıtçı öğretmiştir. Bundan hiç kuşkum yok!"

Dobbin, "Bay Sedley bir zamanlar sizin en iyi dostunuzdu, efendim," diye onun sözünü kesti. Öfkelenmeye başlamıştı ve buna neredeyse seviniyordu. "Eskiden ona ne üç kâğıtçı derdiniz, ne de dilenci. Onun kızını oğlunuza almak isteyen sizdiniz! Bir genç kızın gönlüyle oynamak George'un vicdanına sığar mı?"

"Gönlüyle oynamak ha?" diye baba Osborne kükredi. "Vicdan ha? O gün karşımda ukalalık ederken bizim türedi bey de bu sözleri kullandıydı. Perşembe günü iki hafta oluyor... Kendini yetiştiren beybabasına, Büyük Britanya Ordusu, diye havalar basıyordu. Demek senden öğrenmiş bu ağızları, ha? Demek bunu sana borçluyum, öyle mi? Aileme dilenci kızı sokmak isteyen sensin demek? Eksik olma, yüzbaşım. Yahu, benim oğlum o kızla neden evlensin be? Kız nasılsa nikâhsız da onun koynuna girer!"

Dobbin öfkesini gizlemeyerek, "Beyefendi," diye ayağa fırladı. "O kıza benim yüzüme karşı kimse hakaret edemez, hele siz!"

"Yaa, bana meydan okuyorsun, öyle mi? Dur, şu çıngırağı çalayım da bize iki tabanca getirsinler. Demek Bay George seni buraya babasının yüzüne tüküresin diye gönderdi, öyle mi?"

Bay Osborne çıngırağın ipini çekmeye başladı.

Dobbin sesi titreyerek, "Asıl dünyanın en temiz kızına leke süren sizsiniz," dedi. "Bundan vazgeçseniz yerinde olacak, efendim, çünkü o kız artık oğlunuzun karısı oldu!"

Dobbin başkaca bir şey söylemeyerek kendini dışarı attı. John Osborne onun ardından bakakalmıştı. Çıngırak sesine bir kâtip geldi. Sonra başkâtip Bay Chopper sokak kapısından, koşarak Dobbin'e yetişti. Onu ceketinin etek ucundan kavrayarak,

"Tanrı aşkına! Ne oldu?" diye bağırdı. "Patron kriz geçiriyor. Bay George ne yaptı gene?"

Dobbin, "Beş gün önce Miss Sedley'le evlendi," diye yanıtladı. "Sağdıcı bendim, Bay Chopper. Sen de umarım onun dostusundur!"

İhtiyar başkâtip başını iki yana sallayarak, "İşte bu haber kötü haber, yüzbaşım!" dedi. "Patron onu dünyada affetmez."

O gece Osborne ailesi yemeğe indiklerinde evin babasını yerli yerinde buldular. Gelgelelim babanın yüzünde, ne zaman görseler hepsini sus pus eden bir asıklık vardı. Kızlar ve yemeğe gelmiş olan genç Bay Bullock önemli haberin ona iletilmiş olduğunu anladılar. Sofranın üstüne çöken karanlık hava uşakları da etkilemişti. Hepsi de cenaze törenindeymiş gibi gülmez yüzlerle, sessiz sedasız gidip geliyorlardı. Bay Osborne önüne getirilen eti hiç ses çıkarmadan dilimledi ama kendi tabağına düşen parçaya elini bile sürmedi desek yeri var. Yalnız bol bol şarap içti.

Yemeğin sonuna doğru sol eliyle George'un tabağını göstererek, "Kaldırın şunu!" dedi, sonra bir sövgüyle yerinden kalkıp sandalyesini iterek öbür odaya geçti.

Burası, "çalışma odası" denilen, evin efendisinden başka kimsenin ayak basmasına izin verilmeyen, yarı kutsal bir yerdi. Bay Osborne kiliseye gitmek istemediği pazar sabahları buraya gelir, kırmızı meşin koltuğuna gömülerek gazetesini okurdu. İki duvarda, Bay Osborne'un elini bile sürmediği ciltlerle dolu iki kitap dolabı vardı. Yalnız arada bir, yemeğe konuk çağrıldığı pazar akşamlarında Bay Osborne dede yadigârı olan kocaman, kırmızı kaplı İncil'i raftan indirir ve ailesiyle hizmetçilerini yemek odasında toplayarak, yüksek, tumturaklı bir sesle akşam dualarını okurdu.

Bay Osborne bu odada kâhyanın hesaplarını ve başuşağın tuttuğu mahzen defterini gözden geçirirdi. Bu odanın pencerelerinden, temiz çakıl döşeli avlunun karşısındaki ahırların arka kapısını görebilirdi. Yılda dört kez Miss Wirt'le kızlar bu odaya gelerek maaş ve harçlıklarını alırlardı. Çocukluğunda George kaç kereler bu odada kırbaç cezasına çekilirken anneciği, kırbacın her vınlayışında ürpererek merdivende beklemişti. George'un kırbaç yerken ağlayıp bağırması duyulmuş şey değildi! Sonradan annesi onu gizlice öpüp sever, avutmak için avucuna babasından habersiz para sıkıştırırdı.

Bu anne kara toprağın altında yatıyordu şimdi, çoktan unutulmuş. George'la babası ve kız kardeşleri de kendi âlemlerine dalmış ve birbirlerinden iyice kopmuşlardı...

Karanlık çöktükten en az bir saat sonra başuşak, çağrılmış olmadığı halde yüreğini pekleştirdi çalışma odasının kapısını tıklatarak efendisine şamdan ve çay getirdi.

Bay Osborne kırmızı meşin koltuğunda gazetesini okur gibi yapmaktaydı. Şamdanı ve çayı bırakıp çıkan uşağın ardından kalktı ve kapıyı kilitledi.

O zaman tüm aile bireyleri anladılar ki George'un başına büyük bir felaket gelmek üzeredir!

Büyük, cilalı yazı masasının bir gözünü baba Osborne oğlu George'un işleriyle kâğıtlarına ayırmıştı. George'un ilk-

okul kitapları, resim defterleri, anne ve babasına o yuvarlak, çocuk yazısıyla sevgi ve saygılarını göndererek susamlı pasta isteyen mektupları hep burda dururdu. Bay Osborne şimdi bu gözü açtı ve bu mektupları gözden geçirmeye başladı. Sonra George'un Batı Hint Adaları'ndan gönderdiği mektuplar, subay oluşunu ve terfilerini bildiren ordu gazetesinin küpürleri, içinde saçının bir perçemi duran bir kolye ki bir zamanlar annesi boynunda taşımıştı...

Kederli baba saatler saati bu anıları elinde ve kafasında evirdi, çevirdi. Bütün isteklerini, gelecekle ilgili bütün düşlerini oğluna bağlamıştı. Nasıl göğsü kabarırdı onu gördükçe, düşündükçe! Dünyanın en güzel çocuğu olarak görürdü onu. Herkes George'un bir lord çocuğuna benzediğini söylerdi. Bir gün Kew Bahçeleri'nde dolaşırken, kral ailesinden gelme bir prenses onu görüp sevmiş, adını sanını sormuştu. George bir prens olsa bundan daha güzel yetiştirilebilir miydi? John Osborne paranın satın alabileceği hiçbir şeyi oğlundan esirgememişti... Öyleyken şimdi bu... her şeyin sonu bu mu olacaktı? Yaşlı baba olup bitenleri bir türlü içine sindiremiyor, sözle anlatılmaz öfkeler ve acılar içinde kıvranıyordu. Şu anda içinde kızgınlık, hayal kırıklığı, kin ve evlat sevgisi birbirine karışmıştı.

John Osborne en sonunda bu çekmeceyi bir kutuya boşalttı; kutuyu sımsıkı bağladı ve kendi mührüyle mühürledi. Sonra kitap dolabından altın yaldızlı kırmızı kaplı kocaman İncil'i indirdi. Bu dede yadigârı kitabın başında İbrahim Peygamber'in, oğlu İshak'ı kurban edişinin resmiyle süslenmiş boş bir sayfa vardı. Bu sayfaya John Osborne iri harfli yazısıyla evlenme tarihini, karısının ölümünü, çocuklarının doğumlarıyla adlarını yazmıştı. Önce Jane, sonra George Sedley, en sonra da Maria Frances...

John Osborbe eline bir kalem alarak George'un adını ve doğum tarihini dikkatle karaladı. Sayfa iyice kuruyunca kitabı kapadı ve gene dolaba kaldırdı. Sonra başka bir

çekmeceden başka bir kâğıt aldı; okuduktan sonra elinde buruşturarak mumun alevinde yaktı. Bu onun vasiyetnamesiydi. Vasiyetname kül olunca John Osborne oturdu, bir mektup yazdı. Uşağı çağırıp mektubu uzatarak sabahleyin götürüp vermesini söyledi. Yatağına girdiği zaman şafak sökmüştü ve Russell Meydanı'ndaki ağaçların taze yeşil yaprakları arasında kuşlar şakıyordu...

Daha sonra, her zamanki saatinde, Borsa'daki yazıhanesine gittiği zaman yanında çalışanlar Bay Osborne'un yüzünü görülmedik derecede soluk ve yorgun buldular. Saat on ikide, Higgs ve Blatherwick Davavekilleri Şirketi'nden Bay Higgs onun isteği üzerine görüşmeye geldi. Bay Osborne onu özel odasına aldı. Burada yaklaşık bir saat baş başa kaldılar. Sonra Başkâtip Bay Chopper ve yardımcısı Bay Birch tanıklık yapmak üzere içeri çağrıldılar ve bir kâğıda imzalarını attılar.

Bay Osborne, "Yeni vasiyetname yaptım da," dedi.

Başkaca bir konuşma olmadı. Biraz sonra Bay Higgs son derece ciddi bir yüzle dışarı çıktı ve Bay Chopper'ın yüzüne anlamlı anlamlı baktı ama hiçbir açıklamada bulunmadı. Bütün gün Bay Osborne'un çok sessiz ve yumuşak başlı oluşu dikkatlerden kaçmadı. Sabahki asık yüzünü kötüye yormuş olanlar şaşıp kaldılar. Bay Osborne yazıhaneden erken saatte ayrıldı. Çıkmazdan önce Chopper'ı yanına çağırarak çeşitli işler verdi, sonra,

"Al şu mektubu, Yüzbaşı Dobbin'e ver, Chopper," diyerek şapkasını aldı ve tuhaf bir bakışla, "Şimdi artık içim rahat," dedi.

Saat tam ikiyi vururken Bay Frederick Bullock geldi; iki adam birlikte sokağa çıktılar...

ꕥ

Bay John Osborne'un vasiyetnamesini değiştirdiği günün sabahında Alay Komutanı olan yaşlı albay çok sevdiği Yüz-

başı Dobbin'i kahvaltıya çağırmış ve yemek sırasında hepsinin çoktandır beklemekte oldukları şeyin, Belçika'ya gitme emrinin çıktığını açıklamıştı:

"İşte böyle oğlum. Annene, babana ya da başka birine veda edeceksen, vasiyetnameni filan yazacaksan, fırsat bu fırsattır..."

Haber kışlada bir yangın hızıyla yayıldı. Bir ara Onbaşı Stubble'ın oturmuş ağlayarak anneciğine mektup yazdığını gören Will Dobbin, George Osborne'a mektup yazmayı aklından geçirdi. Sonra vazgeçerek,

"Amelia hiç değilse bir mutlu gece daha geçirsin," diye düşündü. "Yarın sabah erkenden annemle babamı görürüm, sonra da Brighton'a giderim..."

Bay Chopper patronunun Yüzbaşı Dobbin'e yazdığı mektubu getirdi. Bay Osborne yüzbaşıya saygılarını sunuyor ve zarfın içindeki mektubu George'a iletmesini rica ediyordu. Dobbin soru sorarcasına başkâtibin yüzüne baktı ama Chopper'ın da bir bildiği yoktu...

Eğer o gün öğleden sonra Yüzbaşı Dobbin, Jane Osborne'u görmeye gitse ve onun umduğu soruyu sorsaydı bu evde kalmış kız belki erkek kardeşinden yana çıkardı. O zaman belki George'la öfkeli ablasının arası bulunabilirdi. Ama Will Dobbin, Miss Osborne'u görmeye gitmedi. İşleri başından aşkındı ve zaten beklenen soruyu Miss Osborne'a sormaya niyeti de yoktu.

Akşam üzeri Bay Osborne evine döndüğünde Yüzbaşı Dobbin'in bir daha içeri alınmayacağını bildirdi. Bunu duyan Miss Osborne'un en son umutları da kırılmış oldu... Daha sonra Friedrick Bullock geldi ve hem Maria'ya hem de üzgün babaya her zamankinden daha yakın davrandı. Gerçi baba Osborne artık içinin rahat olacağını söylemişti ama bu iç rahatlığına kavuşmak için attığı adım hiç de istenilen sonucu sağlamışa benzemiyordu. Şu son iki günün olayları yaşlı babayı gözle görülür biçimde çökertmişti.

Kahramanımız Brighton'dan Ayrılmayı Uygun Görüyor

Gemi Han'da bekleyen hanımların yanına gidince Yüzbaşı Dobbin neşeli bir tavır takındı ve havadan sudan çene çalmaya başladı. Bu da genç subayın ikiyüzlülükte her geçen gün biraz daha ustalaştığını gösterir.

Yolda George'a, "Bana sorarsan Napolyon üç haftaya kalmadan piyade ve süvarileriyle üstümüze yürüyecek," demişti. "Bizim düke öyle bir darı kavurtturacak ki bundan önceki savaşlar bunun yanında çocuk oyuncağı gibi kalacak. Ama bunları Amelia'ya söylemenin bence bir gereği yok... Bir de bakarsın bizim cephede çarpışma olmaz da Belçika'daki işimiz bir askeri işgalden öteye geçmez. Birçokları bu düşüncede. Sosyeteden birçok soylu ve şık leydi, Brüksel'e eğlenmeye gidiyorlarmış..."

Böylece ikiyüzlü Dobbin'imiz Amelia Osborne'u neşeyle selamladı ve ona birkaç kompliman yaptı. Bu koplimanların nasıl bir gerçeği gizlediğinin Ameliacık farkında bile değildi. Gelgelelim, yanına yaklaşan herkesi incelediği gibi Dobbin'i de dikkatle süzmekte olan Rebecca onun duygularını hemen anlamış, gizli gizli gülümsüyordu.

Ne yalan söylemeli, küçük Amelia, William Dobbin'i pek beğenmezdi. Çirkin, hantal, beceriksiz, utangaç bulurdu onu. Bir gün gelecek, yakından tanıdıkça onun hakkındaki fikirlerini baştan sona değiştirecekti ama o gün henüz çok uzaklardaydı.

Rebecca'ya gelince: Amelia'ya olan aşkını sezdiğinden mi nedir, Dobbin'i hiç sevmiyor hatta gizliden gizliye, ondan çekiniyordu. Dobbin'in de Rebecca'ya hayran kaldığı söylenemez. Genç kadının kurnazca iltifat ve numaraları bu dürüst ve mert erkeği hiç etkilemiyordu. Tam tersine, William Dobbin, Rebecca'ya içgüdüsünün verdiği bir kuşku ve tiksintiyle bakıyordu. Rebecca bunu sezdiğinden, onun Amelia'ya duyduğu tapınmaya benzer sevgiyi daha da kıskanıyor ve kıskandığı oranda diş biliyordu. Gene de ona karşı son derece saygılı ve yakın davranmaktan geri kalmıyordu...

Bir süre sonra George'la Dobbin, Dobbin'in odasına çekildiler. Dobbin arkadaşına babasından gelen mektubu uzattı.

George biraz telaşlanarak, "Babamın yazısı değil bu," dedi. Gerçekten de mektup Bay Osborne'un avukatındandı ve şöyle diyordu:

Bedford Row, 7 Mayıs 1815

"Beyefendi – Bay Osborne size ilk verdiği karardan caymadığını ve onun istemediği bir evlilik yapmış olduğunuzdan ötürü sizi artık kendi ailesinden saymadığını bildirmemi buyuruyorlar.

Gerçi Bay Osborne'un son günlere kadar size harcamış olduğu paralar kişisel servetinizin (yani annenizden kalan mirasınızın) çok üstündedir. Gene de kendisi 2000 sterlin olan bu mirasınıza hiç dokunmayarak tümünü size bıraktığını bildiriyor ve istediğiniz zaman bu parayı makbuz karşılığında size ödememez için bize emir veriyor. Saygılarımla,

S. Higgs."

"Not: Bay Osborne'un sizinle ne bu ne de başka bir konuda, mektup ya da sözle hiçbir zaman haberleşmek istemediğini de bildirmek zorundayım."

ꕥ

George bu mektubu okuyunca Will Dobbin'e yiyecek gibi bakarak, "Bu işin altından pek güzel kalktın doğrusu!" diye homurdandı. "Romantikliğim yüzünden dilenci durumuna düştüm... Tüh, lanet olsun bize! Bekleyemez miydik sanki? Savaştan dönüp dönmeyeceğimi kim biliyor? Dönmezsem Amelia bir dilenciden dul kalmış olacak. Pek mi işine yarayacak bu onun? Hepsi senin işin, Will! Beni evlendirip batırmadan için rahat etmedi! İki bin sterlini ne yapayım ben? İki yıl bile yetmez bu bana. Buraya geldiğimden beri Crawley'ye oyunda yüz kırk sterlin borçlandım. Aferin sana Will! Çok iyi iş beceriyorsun, doğrusu!"

Dobbin eline tutuşturulan mektubu donuk bir yüzle okuduktan sonra, "Durumun zor olduğu su götürmez," diye karşılık verdi. "Dediğin gibi bunun sorumlusu biraz da benim." Sonra buruk bir gülüşle:

"Kim bilir kaç kişi seninle yer değiştirmeye can atar," diye söylendi. "Bizim alayda kaç yüzbaşının bankada iki bini vardır ki? Baban yumuşayıncaya dek maaşınla geçinmek zorundasın. Eğer ölürsen karına yılda yüz altın maaş bağlanır?"

George, "Benim gibi yaşamaya alışmış olan bir insan bir yüzbaşı maaşıyla geçinebilir mi sanıyorsun?" diye bağırdı. "Aptal aptal konuşmasana, Dobbin!"

Dobbin neşeyle, "Öfkelenme, canım!" diye cevap verdi. "Şimdilik fırtınaya göğüs germeye çalış da sabret, hava açılsın bakalım. Çok sürmez. Hele cephede yaptığın kahramanlıklar *Ordu Gazetesi*'ne geçmeye başlasın, evdeki düşmanın da beyaz bayrak sallayacağına kalıbımı basarım."

George, "*Ordu Gazetesi* ha!" diye dudak büktü. "Ya adım cephede ölenler listesinde geçerse ne olacak?"

Dobbin, "Dereyi görmeden paçaları sıvama, George!" diye güldü. "Benim biraz param var, biliyorsun. Evlenecek de değilim. Eğer sana bir şey olursa geride bıraktıklarını unutmam; sen hiç korkma."

George, "Sana da kızılmaz ki, birader!" diye söylendi ve çatışma böylece sona erdi.

Bu arada Rawdon Crawley kendi odasında akşam yemeğine hazırlanmakta olan karısına, "Bana baksana Becky!" diye seslendi.

Ayna başında oturan Rebecca başını çevirip ona bakarak, "Ne var?" diye sordu. Kor gibi bembeyaz, tiril tiril, açık omuzlu bir elbise giymişti. Çıplak boynundaki ince gerdanlığı ve belindeki mavi kurdelesiyle bir tertemizlik, tazelik ve mutluluk simgesi gibiydi.

Yüzbaşı Rawdon Crawley o gür saçlarını iki fırçayla birden fırçalayarak içeri girdi ve küçük karısının güzelliğini hayran hayran süzerek, "Hey Becky, bizim Osborne cepheye gidince karısı ne yapacak dersin?" diye sordu.

Becky, "Ağlamaktan iki gözü önüne akacak sanırım," diye yanıtladı. "Zaten daha şimdiden benimle konuşurken durup durup zırlıyor."

Rawdon karısının gösterdiği duygusuzluğa yarı kızarak, "Ama senin umrunda bile değil!" diye homurdandı.

Becky, "Serseri!" diye güldü. "Ben seninle geliyorum. Haberin yok mu bundan? Hem zaten senin durumun başka. General Tufto'nun yaveri olarak gidiyorsun sen. Sıradan bir subay karısı sayamazsın ki beni!" Bayan Rawdon Crawley bunu söylerken başını öyle büyüleyici bir gururla geriye doğru attı ki kocası dayanamayıp eğildi, onu öptü.

"Rawdoncuğum... sen de bu fikirde değil misin bilmem? Ama o parayı bizim Küpidon'dan bir an önce alsan iyi olmaz mı?"

George'u yüzüne karşı da "Küpidon" diye çağırıyordu. Onu her fırsatta yakışıklılığından ötürü pohpohluyor, gece yatmazdan önce onun Rawdon'la iskambil ya da bilardo oynadığı odaya uğrayarak, "Seni sefahat düşkünü! Emmy'ye söylemezsem!" diye parmağını sallıyordu. Onun sigarasını kendi eliyle verip kendi eliyle yakıyordu. Eskiden Rawdon'ın üstünde denemesini yaptığından bu manevranın etkisini iyi bilirdi! Böylece George onun neşeli, cin gibi zeki, çapkın ve "distinguée" bir genç kadın olduğunu düşünmeye başlamıştı. Rebecca küçük Emmyciği hiç güçlüksüz gölgede bırakıyordu. Kocasıyla arkadaşı neşeyle gülüp söylerken Emmycik sessiz sedasız köşesinde oturuyor, lafa karışmaktan çekiniyordu.

Doğrusunu isterseniz Emmy'nin içi Rebecca konusunda hiç rahat değildi! Arkadaşının hazırcevaplığı, canlılığı, neşesi ve becerileri Amelia'yı tedirgin ediyor, ürkütüyordu. Evleneli bir haftacık olmuştu ama işte George daha şimdiden ondan sıkılmış, başka bir kadının arkadaşlığını aramaya başlamıştı. Amelia geleceği düşündükçe ürperiyordu. "Böylesine parlak ve akıllı bir erkeğe ben nasıl eşlik edebileceğim? Ben ki saf, sönük kızın biriyim!" diye içi içini yiyordu. "George benimle evlenmekle nasıl büyük gönüllülük gösterdi! Nasıl bir fedakârlık yaptı! Onu geri

çevirmem gerekirdi ama nerde bende o yürek? Evimde oturup zavallı babacığıma bakmam gerekirdi, onunla evlenip buralara geleceğim yerde..." Genç kadın bunca zamandır ilk olarak ana babasını düşündü ve utancından kızardı. "Ah," diye inledi içinden. "Kötü iş yaptım ben; onları unutmam, George'la evlenmem büyük bencillik sayılır. Ona layık olmadığımı bilmez değilim. Beni unutur, bensiz bal gibi mutlu olurdu; bunu da biliyorum... Gene de... zorlamadım ki onu... bırakmıştım... aramıyordum..."

İnsanın daha bir haftalık gelinken böyle düşünceler, bu biçim duygular arasında yavaş yavaş boğulması kolay değil. Ama böyleydi işte. Evleneli bir hafta olmuştu ve durum buraya gelip dayanmıştı. Gelecekteki günler gözüne karanlık görünmekle birlikte Amelia öyle çekingen, öyle ürkekti ki duygularını içine atıyor, kimseye açılamıyordu...

George, "Vay anasını, ne güzel bir gece! Ay da amma parlak ha!" diyerek purosunun dumanını havaya doğru, "Püf!" diye üfledi.

Rebecca, "Açık havada puro kokusuna bayırılım!" dedi. Sonra gözlerini aydan yana kaldırıp gülümseyerek, "Ayın bizden çok uzakta olduğuna kim inanabilir?" diye mırıldandı. "Ne akıllı kızım değil mi? Neler de biliyorum! Miss Pinkerton'ın okulundayken öğrenmiştik bunları... Deniz ne kadar durgun. Her yer nasıl da aydınlık! Karşıdan Fransa kıyılarını görebilecekmişiz gibi geliyor!" Genç kadının yemyeşil gözleri öyle parlak, bakışları öylesine keskindi ki gerçekten de, geceyi delip geçer gibiydi.

Rebecca, "Bir sabah ne yapacağım, biliyor musunuz?" diye güldü. "Crawley Hala'mızın nedimesi olan Miss Briggs... hani şu çengel burunlu kadın denize girdiği zaman ben de suya dalıp onun kulübesinin altından geçeceğim... biliyorsunuz, çok iyi yüzüyorum... Böylece Miss Briggs'le su içinde barışmak için direteceğim. İyi akıl değil mi?"

George bu fikri çok komik bularak bir kahkaha patlattı. Ve Amelia ağladığını kimse görmesin diye, usulca kendi odasına çekildi.

Bu, Yüzbaşı Dobbin'in Londra'dan geldiği günün akşamı, yemekten önceydi. George aldığı haberleri Amelia'ya birden açmak istememişti. Ama akşam yemeğine hazırlanmazdan önce, elinde babasının avukatının mektubuyla karısının odasına girdi. Yüzü öyle ciddiydi ki her an kötü bir haber almaya zaten hazır olan Emmycik bir felaket oldu diye korkarak hemen ondan yana koştu; ona sarıldı ve her şeyi hemen söylemesi için yalvarmaya başladı; George cepheye gidiyordu; savaş olacaktı! Amelia biliyordu bunu!

George cephe konusunun üstünden geçerek, "Sevgili Emmy, babamdan kötü bir haber aldım!" dedi. "Kendim için değil, senin için üzülüyorum. Babam bizi reddediyor, görmek bile istemiyor. Beş parasız kaldık. Bana göre hava hoş ama ya sen... sen nasıl dayanacaksın buna? Al bak, oku."

Emmycik yatağın üstüne oturarak kocasının uzattığı mektubu okudu. Ne var ki yüzündeki bulutlar aydınlamıştı. Sevdiği bir erkekle güçlüklere ve yokluğa göğüs germek düşüncesinin seven bir kadını ürkütmediğini daha önce de görmüştük. Hatta bu düşünce Emmyciğe tatlı geldi! Sonra, her zamanki gibi, en olmayacak bir şeye sevinmesinden utanarak duygularını gizledi ve yumuşak bir sesle,

"Zavallı sevgilim!" dedi. "Babandan ayrı kalmak düşüncesi kim bilir sana nasıl acı geliyordur!"

George, "Acı geliyor ya!" diye göğüs geçirdi.

"Ama babanın dargınlığı nasılsa uzun sürmez. Sana dayanamaz ki, benim büyük ruhlu, melek sevgilim! Nasılsa seni bağışlayacaktır. Yoksa ben kendimi dünyada bağışlamam!"

George, "Beni asıl üzen senin düşüncen, zavallı Emmyciğim!" dedi. "Birazcık yokluk çekmek benim gözümü

korkutmaz. Sonra, övünmek gibi olmasın ama, kendime yeni bir hayat kurabilecek yeteneğim var sanıyorum."

Savaşın hemen durması ve kocasının generalliğe yükselmesi gerektiğine inanan Amelia, "Elbette var!" dedi.

"Evet, ben kendime yeni bir hayat kurabilirim? Ama sen, sevgilim... karım olarak hak kazandığın mevkiden ve konfordan senin yoksun kalmana nasıl dayanabilirim? Benim biricik sevgilim savaşan bir alayın lojmanlarında, bir sürü yokluk ve güçlük içinde mi yaşayacak? Düşündükçe kahroluyorum!"

Kocasının tek sıkıntısının bu olduğunu öğrenince rahatlamış olan Emmy yüzünü parlatan bir gülümseyişle onu elinden tuttu.

"İki bin sterlin bir dolu para değil mi, George?"

George onun saflığına güldü. Sonra kol kola yemeğe indiler. Amelia alçak sesle neşeli bir şarkı tutturmuştu.

Böylece yemek çok neşeli geçti. Savaşa gitmek düşüncesinin verdiği heyecan George'a canının sıkıntısını unuttumuştu. Dobbin hâlâ gülüp söyleyip duruyor, Belçika'da İngiliz ordusunun eğlenti ve balolara katılmaktan başka hiçbir şey yapmadığını anlatarak çevresindekileri güldürüyordu. Sonra Binbaşı O'Dowd'un karısının, o ünlü sarı türbanıyla üstündeki cennet kuşu biçimindeki iğnesini kocasının teneke şapka kutusuna kaldırmış olduğunu anlattı. Bu türbanla kuşu, Ghent ve Brüksel'deki ordu balolarında kim bilir ne sükse yapacaktı!

Amelia birden irkilip ürpererek, "Ghent mi? Brüksel mi?" diye hafifçe bağırdı. "Emir mi çıktı yoksa, George?" Ve genç kadın o tatlı yüzünü gölgeleyen bir korkuyla kocasına sarıldı.

George neşeyle, "Korkma, canım," dedi. "Topu topu on iki saatlik bir yol. Sen de gelirsin, Emmy."

Becky, "Ben gidiyorum," diye kararını bildirdi. "Ben zaten sizin alaydan sayılırım. Ne de olsa General Tufto benim hayranlarımdandır. Değil mi, Rawdon?"

Rawdon her zamanki gibi gürül gürül bir kahkaha attı.

Will Dobbin kıpkırmızı kesilmişti. "Gidemez," dedi. "Orası çok..." Tehlikeli, diyecekti. Ne var ki deminden beri orada hiç tehlike olmadığını anlatmaya çalışan kendisi değil miydi? Ne diyeceğini bilemeyerek sustu.

Amelia coşarak, "Gidebilirim, hem de gideceğim işte!" diye bağırdı.

George da onun bu kararını alkışlayarak çenesini okşadı. Will Dobbin içinden, "Ona göz kulak olurum," diye düşünüyordu. "Tehlikelerden korurum onu. Benim karım olsa orduyla birlikte gelmesine izin vermezdim ama George'un işine karışamam!"

Biraz sonra Rebecca kolunu arkadaşının beline doladı ve iki hanım, beyleri içkilerinin başında heyecanlı ve coşkun, güler-söyler bırakarak çekildiler.

Daha ileri bir saatte Rawdon'a karısı ufak bir pusula gönderdi. Bu pusulada, "Büyük müjde!" diye yazıyordu. "Bayan Bute gitmiş. Parayı Küpidon'dan bu gece mutlaka al. Geri bırakma. R." Rawdon kâğıdı hemen buruşturup mum alevinde yaktı. Ve hanımların yanına, kahve içmeye inecekleri sırada George'un omuzuna dokunarak,

"Osborne, kardeşim," dedi. "Eğer senin için bir sakıncası yoksa bizim şu ufak hesabı kapayıver, olur mu?"

Sakıncası olmaz olur muydu? Gene de George elini cüzdanına attı ve hatırı sayılır bir deste banknot çıkararak Rawdon'a verdi.

George, Jos ve Dobbin, purolarını yaktıktan sonra bir savaş konseyi topladılar ve ertesi gün Jos'un açık arabasıyla Brighton'dan Londra'ya dönmeye karar verdiler. Nitekim ertesi sabah da yola çıktılar. Amelia erkenden kalkıp bavullarını hazırlarken kocası George yattığı yerden, ona bu işte yardım edecek bir hizmetçi tutamayışlarına hayıflanıyordu. Ne var ki Amelia bu işi seve seve yapmıştı.

Çünkü daha şimdiden, içinde arkadaşı Rebecca'yla ilgili belirsiz, adsız bir tedirginlik duyuyordu. İki arkadaş gerçi ayrılırlarken birbirlerini sevgiyle, şefkatle öpmüşlerdi; gene de biz kıskançlığın ne olduğunu iyi biliriz!...

Brighton'da, bu anlattığımız kişilerden başka dostlarımız da olduğunu unutmayalım. Miss Crawley ile maiyetini demek istiyoruz. Rebecca'yla kocası gerçi pek yakındaydılar ama sevgili halalarının kapısı, tıpkı Londra'daki gibi onlara kapalıydı. Miss Crawley araba gezintisine çıktığı zaman vefalı Bayan Bute da yanında gidiyor, sevgili Matilda'sının o hain yeğeniyle ansızın karşılaşıp üzülmesini önlüyordu. Sokakta karşılaştıkları zaman Miss Crawley ve maiyeti burunlarını havaya kaldırıyor ve Rawdon'la karısını görmezlikten gelerek çatlatıyorlardı.

Rawdon böyle zamanlarda keyfi iyice kaçarak, "Londra'dan buraya gelişimiz bir işe yaramadı," diyordu.

Daha neşeli bir yaradılışta olan karısı, "Brighton'da rahat bir han, Chancery Sokağı'ndaki düşkünler evinden yeğdir!" diye karşılık veriyordu. "Evimizin karşısında tam bir hafta nöbet tutan o iki şerif yardımcısını düşünsene, sevgilim Rawdon!"

Rawdon, hâlâ sıkkın, "Celp kâğıtlarını alıp buraya gelmediklerine şaşarım!" diye söylendi.

Yılmaz Becky, "Geldikleri zaman onları atlatmasını da biliriz!" diye güldü. Sonra kocasını avutmak için Jos'la George'un buraya gelişlerinin ne büyük bir şans olduğunu belirtti. Öyle ya, bu sayede çepleri biraz nakit para görmüştü.

Karamsar olmakta ille direnen yüzbaşı, "Hanın borcunu ödemeye yetmez!" diye homurdandı.

Hiçbir lafı yanıtsız bırakmayan hanımı, "Ödemek şart mı yani?" diye omuz silkti.

. Rawdon'ın valesi* Miss Crawley'nin erkek uşaklarıyla bir selam-sabah sürdürüyordu. Miss Crawley'nin arabacısını nerde görse içki ısmarlaması için de efendisinden talimat almıştı. Bu sayede genç çiftimiz yaşlı halalarının ne yapıp ettiğini oldukça iyi biliyorlardı. Tüm ev halkının Bayan Bute'un sıkı yönetimi altında inim inim inlediğini de öğrenmişlerdi.

Papazın karısı yönetime el koyduğu şu birkaç ay içinde hastayı öyle bir yıldırmış, ağzını dilini öylesine bağlamıştı ki zavallıcık durumundan Firkin'le Briggs'e bile yakınamıyordu. Miss Crawley'nin günde içmesine izin verilen şarabı Bayan Bute yanılmaz bir elle ölçüyordu. Sabah, öğle, akşam, gece, doktorun verdiği ilaçları hastanın ağzına dayayıp gık dedirtmeden içiriyordu. Bunu gören Firkin, "Zavallı hanımcığım, ilaçlarını kuzu kuzu alıyor!" diyordu. Hasta ne zaman en ufak bir direnme belirtisi gösterip biraz daha çok yiyecek ve biraz daha az ilaç istese Bayan Bute onu o saat ölümle korkutuyor; Miss Crawley de o saat yelkenleri suya indiriyordu. Firkin Briggs'e, "Hanımefendinin ruhu söndü!" diyordu. "Üç hafta var, bana aptal bile demedi!"

İşte tam bu sırada Bayan Bute'u bu zevkli görevlerinin başından ayrılmak zorunda bırakan bir şey oldu: Kocası Papaz Bute bir gece evine dönerken attan düşüp köprücük kemiğini kırdı. Ateşi yükselip iltihaplanma korkusu ortaya çıkınca Bayan Bute da Sussex'ten Hampshire'a dönmek zorunda kaldı. Kocası iyi olur olmaz biricik Matilda'sına döneceğine söz vermiş ve ev halkına hastanın bakımıyla ilgili uzun talimatlar bırakmıştı.

O posta arabasına biner binmez Miss Crawley'nin evinde bir bayram havası esti! Miss Crawley o gün öğleden sonraki ilacını içmedi. Başuşak Bowls kimseye hesap ver-

* Oda hizmetçisi (ç.n.).

meden bir şişe şeri açarak Firkin'le paylaştı. O gece Miss Briggs hanımına, yatmazdan önce dua etmek yerine bir el iskambil oynamayı önerdi...

Miss Briggs haftanın iki üç sabahında erkenden deniz kıyısına iner ve bir yüzen kulübeye girerek sırtında fanila kostüm, başında muşamba keple deniz banyosu yapardı. Duyduğumuz gibi Rebecca bunu biliyor ve onu denizden çıkarken tazelenmiş, canlanmış durumda ele geçirmeyi kuruyordu. Böyle zamanlarda onun keyfinin tam yerinde olacağını sanıyordu çünkü.

Böylece bir sabah Miss Briggs tam deniz banyosunu bitirmiş, kıyıdaki çakıl taşlarına adımını atarken Rebecca'yla yüz yüze geldi. Rebecca'nın selamına karşılık vermemek elinde değildi ki!

"Miss Shh... Bayan Crawley!"

Bayan Crawley önce onun elini tutup yüreğine bastırdı. Sonra birden içinden gelerek kollarını açtığı gibi onu kucakladı, yanağından öptü.

Öyle dokunaklı bir sesle, "Canım dostum benim! Sevgili arkadaşım!" dedi ki Miss Briggs o saat mum gibi erimeye başladı.

Rebecca onu konuşturtmakta hiç güçlük çekmedi ve kendisinin kaçmasından bu yana olup bitenleri bütün ayrıntılarıyla öğrendi. Rebecca onun anlattıklarını koltuk kabartıcı bir dikkat ve ilgiyle dinledi, dinledi. Sonunda sevgili Miss Crawley'sinin başında o ve Bayan Firkin gibi candan kişiler bulunduğuna şükretti. Çünkü içi Miss Crawley'ye karşı hâlâ gönül borcu ve sevgiyle dolup taşıyordu. Belki bazıları onun, Rebecca'nın, nankörlük ettiğini söyleyebilirledi ama Rebecca'nın işlemiş olduğu kusur çok doğal, "beşeri" bir şey sayılmaz mıydı? Bir genç kız, gönlünü kazanmış olan adamla nasıl olur da evlenmemezlik edebilirdi?

Romantik Miss Briggs bu sorgulara karşı hafifçe içini çekip gözlerini gökyüzüne karşı devirmekten kendini ala-

madı. Öyle ya, yıllar önce o da sevmişti; bu yüzden de Rebecca'nın işlediği suçun pek ağır olmadığını kabul edebiliyordu.

"Ah, Miss Briggs, kimsesiz yetim kızı bağrına basan o büyük ruhlu dostu ben unutabilir miyim, sanıyorsunuz? O bana kapısını kapasa bile ben onu uzaktan uzağa, ömür boyu seveceğim... Bu işte Bayan Bute'un oynadığı rolü bilmez değilim. O açgözlü kadın çok geçmeden Miss Crawley'nin sizlerle de arasını açacak diye korkuyorum. Ama herkes bir Bute Crawley değildir, sevgili dost! Eğer bir gün sizler de kendinizi o kara yürekli papazla karısının kurbanları arasında bulursanız benim kapım sizlere her zaman açık olacaktır!"

İki kadın gene kucaklaştılar. Sonra Rebecca, "Ama gerçekte benim Bayan Bute'dan yakınmamam gerek," diye ekledi. "Öyle ya, biricik Rawdon'ımı ona borçlu değil miyim?"

Sonra Rebecca Miss Briggs'e, konakta kaldığı sırada Bayan Bute'un kendisiyle Rawdon'ı birbirlerine yaklaştırmak için ne dolaplar çevirmiş olduğunu anlattı...

Miss Briggs, Miss Crawley'nin Rawdon'la karısını ömür boyu bağışlamayacağından korkuyordu. Bunu da Rebecca'dan gizlemedi. Ne var ki bu konuda Rebecca her şeye karşın hâlâ iyimserdi. Miss Crawley onları hemen şimdi değilse bile aradan zaman geçince bağışlayacaktı... Böylece Miss Briggs'le bir saate yakın çene çaldı. Sonra konuştuklarının sıcağı sıcağına ve harfi harfine Miss Crawley'ye yetiştirileceğini bilmenin verdiği bir iç rahatlığıyla evine döndü.

Hana döndüğünde Jos'la Sedley'ler yola çıkmak üzereydiler. Rebecca mendilini gözlerine bastırarak Amelia'nın boynuna sarıldı. Sonra (aslında hiç ıslanmamış olan) bu mendili pencereden, yolcuların ardından uzun uzun salladı. Böylesine üzgün ve heyecanlı olan bir kızın kahvaltı

masasına oturunca büyük bir iştahla karnını doyurduğunu görmek inanılır şey değildi doğrusu! Bir yandan da genç kadın kocasına o sabah Miss Briggs'le yaptığı konuşmaları anlatıyordu. Böylece oldukça yüksek olan beklentilerini kocasının da kabul etmesini sağladı. Zaten, ister neşeli olsun ister tasalı, tüm düşüncelerini kocasına aşılamayı eninde sonunda başarırdı.

"Şimdi, bir tanem, yazı masasının başına oturup halamıza şöyle güzel bir mektup yazacaksın. Uslu bir çocuk olduğunu, onu çok sevdiğini söyleyeceksin, filan falan."

Rawdon masa başına oturduğu gibi tarihi ve "Sevgili halacığım," sözlerini bir çırpıda yazdı. Ama bundan sonra ne yapacağını bilemediğinden kaleminin ucunu dişleyerek karısının yüzüne baktı. Rebecca gülmekten kendini alamadı. Sonra, elleri arkasında, odanın içinde volta atarak mektubu kocasına dikte ettirmeye girişti:

"Çetin bir savaşa katılmak ve belki de geri dönmemek üzere yad ellere gitmezden önce..."

"Ne ellere?" diye Rawdon şaşkın şaşkın sordu.

"Yad ellere... gitmezden önce, en eski ve en yakın dostumun eteğine yüz sürmek için buraya geldim. Tek isteğim... belki de en son isteğim, cepheye giderken o mübarek ellerinizi öpebilmektir..."

Rawdon, "Ellerinizi öpebilmektir," diye çabuk çabuk yazarken kendi kaleminin akıcılığına kendi de hayran kalmış gibiydi.

"Yalvarırım size, dargın ayrılmayalım. Bazı yönlerden ben de bütün ailem gibi gururluysam da bazı yönlerden değilim. Yoksul bir ressamın kızıyla evlendim; ama hiç utanç ve pişmanlık duymuyorum..."

"Duymuyorum ya... namussuzum," diye Rawdon bıyık burdu.

Rebecca "Seni koca maymun," diyerek onun kulağını çimdikledi. Sonra yazdıklarını okuyarak, "Yat değil yad el-

ler olacak," diye imlasını düzeltti. "Ressamı da iki s ile yazacaksın."

Rawdon karısının imla bilgisindeki üstünlüğüne boyun eğerek yanlışlarını düzeltti.

Rebecca gene mektuba dönerek, "Benim sevgimi sezdiğinizi sanıyordum," dedi. "Bayan Bute bunu biliyor ve candan alkışlıyordu. Size de söylemiştir, sanıyordum. Yoksa size kendim söylerdim. Şurasını bilin ki halacığım, ben sizi paranız için değil, kendiniz için seviyorum. Paranızı dilediğinize bırakın. Yalnızca cepheye gitmezden önce benimle görüşmeye razı olun, yeter. Sonra iş işten geçebilir. Sizden tatlı bir söz duymadan çıkıp gitmek düşüncesine dayanamıyorum..."

Becky, "Halamız bunu benim yazdığımı dünyada anlayamaz!" dedi. "Cümleleri kısa ve yalın yazdım."

Gelgelelim yaşlı Miss Crawley yeğeninin mektubunu açıp yüksek sesle okuduğu zaman Miss Briggs'in gözlerinin dolu dolu olmasına gülerek, "Kaz kafalı, bunun tek kelimesini bile Rawdon yazmamış," dedi. "Görmüyor musun? Birincisi, Rawdon bana ancak para istemek için mektup yazar. Sonra tek bir cümlesi düzgün değildir. İmla yanlışlarıyla ünlem işaretlerinden geçilmez. Yok yok, Briggs, o küçük yılanın işi bu." Yaşlı kadın içinden, "Al birini, vur ötekine," diye düşünüyordu. "Hepsinin gözü paramda. Bir an önce öleyim diye sabırsızlanıyorlar..."

Sonra soğuk, umursamaz bir sesle, "Rawdon'ı şu sırada görmüşüm, görmemişim, bence hepsi bir," diye ekledi. "Bağırıp çağırmalar, ağlayıp sızlanmalar olmadığı sürece görüşebiliriz. Ne var ki karısı benim karşıma çıkamaz! Buna dünyada izin vermeyeceğim."

Miss Briggs genç çifte ister istemez bu yarım müjdeyi vermek zorunda kaldı. Miss Crawley tekerlekli sandalyesiyle, deniz kıyısındaki yamaca hava almaya çıktığı zaman Rawdon'ın da orada olması kararlaştırıldı.

Hala yeğen yamaçta karşılaştılar. Eski gözdesini gördüğü zaman Miss Crawley'nin içi kalktı mı bilmem. Ama daha dün ayrılmışlar gibi rahat bir güler yüzlülükle ona elini uzattı. Rawdon ise kıpkırmızı kesilmiş, heyacandan eli ayağı titremişti. Sonradan bu görüşmeyi karısına anlatırken,

"Kocakarı bana hiç surat etmedi doğrusu," dedi. "Ama benim için bir tuhaf oldu, ne yalan söyleyim. Evinin kapısına kadar geçirdim onu. İçeri girmeyi çok canım istiyordu ama..."

Karısı, "Rawdon!" diye bir çığlık attı. "Yoksa içeri girmedin mi?"

"Girmedim ya! Eşiğe gelince çocuklar gibi korkmadımsa arap olayım, kitap çarpsın!"

Rebecca, "Sersem! İçeri girecek, bir daha da hiç çıkmayacaktın," diye bağırdı.

İri yarı subayımız, "Sövgü istemem!" diye suratını astı. "Sersemlik etmiş olsam da senin bunu yüzüme karşı söylemeye hiç hakkın yok Becky." Karısına fırlattığı bakışlardaki öfke doğrusu pek ürkünçtü.

Becky kaşık düşmanını yatıştırmaya çalışarak, "Her neyse canikom, yarın çıkar halanın yolunu gözlersin," dedi. "Sonra o seni çağırsa da çağırmasa da içeri girersin."

Rawdon da buna karşılık, paşa gönlü ne isterse onu yapacağını, Rebecca'dan tek istediğinin de ağzını bozmaması olduğunu söyleyerek kapıyı çekti ve somurtuk, sessiz, bilardo oynamaya gitti.

ꕥ

Ne var ki o akşam gene her zamanki gibi karısının haklı olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. Rebecca'nın içeri girip girmemek konusundaki düşünceleri haklı çıkmıştı!

Yamaçtaki karşılaşmadan sonra evine döndüğünde yaşlı Miss Crawley, "Rawdon şişmanlamış, bozulmaya da başlamış Briggs," demişti. "Burnu kıpkırmızı. O kadını aldı alalı kaba saba bir şey olup çıktı. Bayan Bute onların baş başa kafayı çektiklerini söylüyordu zaten. Gerçekten de, Rawdon'ın soluğu leş gibi cin kokmuyor muydu?"

Briggs, Bayan Bute'un herkese çamur attığını söyleyerek Rawdon'la karısını kollamaya çalıştı.

"Yeğeniniz sizi görünce çok duygulandı hanımefendi. Siz de onun cepheye, düşman ateşinin altına gitmek üzere olduğunu düşünürseniz.."

Miss Crawley, "Rawdon sana kaç para rüşvet verecek Briggs?" diye acı acı sordu. Sonra, "Öf, sus be, ağlama!" diye bağırdı. "Ağlamaları zırlamaları çekemediğimi biliyorsun. Benim şu başım hiç dinç kalmayacak mı, kuzum? Hadi git, ağlayacaksan yukarıda, kendi odanda ağla... Yok yok, dur. Sil şu gözlerini de eline bir kalem al. Yüzbaşı Crawley'ye bir mektup yaz."

Zavallı Briggs burnunu çekerek gidip yazı masasının başına oturdu.

"Sayın beyefendi, diye başla. Ya da, sayın bayım, de. Sayın bayım daha iyi. De ki Miss Crawley... yok yok... Miss Crawley'nin doktoru Bay Creamer'den aldığım talimat üstüne yazıyorum, dersin. Miss Crawley'nin sağlık durumu çok tehlikeli olduğundan, doktorun onu sinirlendirebilecek tüm aile görüşmelerini yasakladığını söylersin. Rawdon'a, Brighton'a geldiği için teşekkür edersin. Ama benim yüzümden artık burda kalması gereksiz... İyi yolculuklar dile kendisine. Gray'in Hanı Meydanı'ndaki avukatlarımın yazıhanesine uğrarsa bir emanet bulacağını ekle. Evet evet. Bunu duyarsa hemen Londra'ya döner."

Mektubu damgalarken yaşlı kadın, "Bayan Bute gider gitmez fırt diye ortaya çıkmakla çok ayıp ettiler doğrusu!" diye söyleniyordu. "İnsanı aptal yerine koyuyorlar...

Briggs, hayatım, Bayan Bute'a da yaz -artık buraya dönmesinin hiç gereği kalmadığını söyle. Bir daha ölsem istemem o kadını burda! Beni kendi evime köle gibi kapatıyor karı be! Bir yandan aç bırakıp öbür yandan ilaçla zehirliyor. Eksik olsun! Zaten herkes beni öldürmek istiyor. Herkes, herkes..."

Zavallı, yapayalnız ihtiyar hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı...

Miss Briggs'in mektubunda avukata ilişkin olarak yazdıkları yüzbaşıyla karısını biraz avutmuştu. Sonra Rawdon'ın Londra'ya dönmek için birden sabırsızlanmaya başlaması da ihtiyar halanın bu paragrafı eklemekte nasıl yerinde bir iş yaptığını kanıtlıyordu.

Jos'dan ve Osborne'dan kumarda kazandıklarıyla Rawdon, hanın hesabını ödedi. Han sahibi ne büyük bir tehlike atlattığını bugüne değin bilmiyordur sanırız!

Yolda bir ara Rawdon, "Kocakarıyı bir kerecik daha görebilseydim iyi olurdu!" diye söylendi. "Öyle çökmüş, erimiş, iğne ipliğe dönmüş ki fazla yaşamaz sanırım... Vauxy bana kaç paralık çek verecek dersin? Hiç değilse iki yüz verir gibime geliyor. İki yüzden de aşağı olamaz ha, ne dersin Becky?"

Middlesex şerifine bağlı icra memurlarının gösterdiği aşırı yakınlık ve ilgiden kaçtıkları için Rawdon'la Becky kendi evlerine dönmeyip bir handa geceledîler. Sabah erkenden Rawdon, Gray'in Hanı Meydanı'na gitti ve öfkeden ateş püskürerek döndü.

"Lanet olsun bu karıya! Becky be! Yirmi poundcuk vermiş bana!"

Gerçi gülünç düşen kendileriydi. Gene de espri öyle yerindeydi ki Rebecca kocasının yüzüne bakınca bir kahkaha atmaktan kendini alamadı.

Londra ile Chatham Arasında

Brighton'dan döndüğü zaman dostumuz George Osborne hemen Cavendish Meydanı'nda, dört atlı araba kullanan bir beyefendinin şanına layık lüks bir otele indi. Burada şahane bir daire ve beş altı tane sessiz ve siyah garsonun el pençe divan durduğu zengin bir sofra onları bekliyordu. George bir prens edasıyla Jos'la Dobbin'i yemeğe çağırdı ve Amelia heyecan ve korkudan titreyerek ilk ev sahipliğini yaptı.

Dairenin ve şölenin pahalılığı gözünü korkutmuş olan Dobbin yemekten sonra, Jos koltuğunda uyuyup kaldığı sırada, George'un kulağını bükmeye çalıştı ama boşuna! George, "Ben adam gibi yaşamaya alışmışım!" diyordu. "Karımı da hanımefendiler gibi yaşatacağım!"

Dobbin ona, Amelia'nın mutluluğunu pahalı şampanya açtırtmakla sağlayamayacağını söylemek istedi. Ama söylemedi.

Yemekten sonra Amelia çekine çekine, Fulham'a gidip annesini görmek istediğini söyledi. George onun istediği izni biraz homurdanarak verdi. Ameliacık hemen koşarak yukarıdaki kocaman yatak odasına çıktı. Odanın ortasına doğru uzanan o büyük ve sevimsiz karyolaya bakmamaya çalışarak şapkasını sevinçle giydi; şalını omzuna sardı ve gene aşağı, yemek salonuna indi. George hâlâ şarap içmekteydi. Onu görünce hiç yerinden kımıldamadı.

"Sen de benimle geliyor musun, sevgilim?" diye sordu Amelia.

Ama yok! "Sevgili"sinin bu akşam "işi" varmış. Valesi Amelia'ya araba çağırıp onunla birlikte gelecekmiş. Amelia bir hayal kırıklığıyla dudak büktü. Sonra üzgün üzgün, otelin o geniş merdivenlerinden aşağı indi. Dobbin de onun arkasından yürüdü ve arabaya binmesine yardım etti. George şarap içmekten usanınca Bay Keane'i Yahudi Shylock rolünde seyretmeye, tiyatroya gitti. Yüzbaşı Osborne tiyatroya bayılırdı. Birçok garnizon sahnesinde kendisi de parlak ve başarılı roller çıkarmıştı!...

Araba kapıda durur durmaz Bayan Sedley'in dışarı fırladığından ve ağlayarak boynuna sarılan küçük gelini sevgi, özlem ve şefkatle, sevinçle bağrına bastığından hiç kuşkunuz olmasın. Anayla kız bu kuytu köşede kucaklaştıkları zaman sellerin aktığını, azıcık duygulu olan her okuyucumuz gözünde canlandırabilir. Zaten kadınlar ne zaman ağlamazlar ki? Sevinince, üzülünce... kısacası her fırsatta ağlamazlar mı? Biz de alacakaranlıkta, konuk odasının loşluğunda sarmaş dolaş ağlayan ana kızın duygularına saygı gösterip çekilelim. Bay Sedley de böyle yapmıştı. İçeri giren kızını sevgiyle öpüp bağrına basmış, sonra akıllıca davranarak anayla kızı baş başa bırakmıştı.

Amelia baba evinden, ana kucağından ayrılalı topu topu dokuz gün oluyordu. Gelgelelim, aradan öyle uzun bir zaman geçmiş gibiydi ki! Şimdiki Amelia'yla geçmiş yaşantısı arasında nasıl bir uçurum vardı!

Çoğu romancılar perdeyi, kadın ve erkek kahramanları nikâhın eşiğinden içeri girerken indirirler. Sanki insanların dramı, hayatın bocalama ve çabalamaları bu eşikte sona erer! Sanki evlilik diyarında her şey toz pembe, günlük güneşliktir ve karıkocanın, kol kola girip mutlu ve kusursuz bir verimlilik içinde, yaşlılığa doğru ilerlemekten başka hiçbir işleri yoktur. Gel gör ki küçük Amelia'mız bu yabancı diyarın kıyısına daha yeni çıkmış olmakla birlikte, geride bıraktığı kıyıyı daha şimdiden özlüyor, arıyordu!

Konuşmalarının ilk hızı geçtikten onra ana Sedley kızını ağırlamak için uzun hazırlıklara girişmek gereğini duydu ve aşağı kata indi. Herkes sevgisini belirtmek için kendince bir yol seçer. Bayan Sedley'in yolu da kızına kızarmış ekmekle bol bol portakal marmelatı sunmaktı...

Annesi bu hazırlıkları yapadursun, Amelia yukarki kata çıktı ve kendini, nasıl olduğunu pek bilmeden, kızlık odasında, acı düşüncelere dalarak saatlerce oturduğu eski koltuğunda buldu. Bir dostun kucağına gömülür gibi gömüldü bu koltuğa. Şu geçen dokuz günü ve önünde uzanan günleri düşünmeye koyuldu. "Sahici George"un evlenmezden önce tapındığı o aslan gibi yiğitten nasıl bambaşka biri olduğunu kendi kendine itiraf edebiliyor muydu? Ama bir kadının gururu böyle bir itirafta bulunmasına izin verinceye değin aradan çok, çok uzun yıllar geçmesi... ya da kocasının çok, çok kötü bir adam olması gerekir... Sonra Ameliacık birden, Rebecca'nın ışıltılı yeşil gözlerini ve hain gülüşünü görür gibi olunca içi ürperdi.

Daha bir hafta önce kendinin olan küçük beyaz yatağa baktıkça bu gece burada uyumak ve sabahleyin gene eskisi gibi burada, annesinin gülümseyen yüzüne karşı uyana-

bilmek istiyordu. Cavendish Meydanı'ndaki o kocaman, karanlık Grand Hotel'in kocaman, karanlık kral dairesinde kendini bekleyen o damıska örtülü, kocaman karanlık karyolayı düşündükçe içi ürperiyordu. Sevgili, beyaz yatakcık! Kaç geceler Amelia şu yastığı gözyaşlarıyla ıslatmıştı. Kaç geceler burada, umutsuzluğa kapılarak ölmek istemişti. İşte şimdi, o zamanlar umudunu kestiği her şeyi elde etmiş, sevdiği adama kavuşmuş değil miydi? İyi yürekli anacığı... Nasıl üzgün üzgün gelirdi bu odaya! Yatağın başında nasıl sevgi ve sabırla diz çöker, beklerdi!

Amelia da yere diz çöktü. Şimdiye kadar aşktan başka din bilmemişti. Ama şimdi daha başka, daha güvenilir bir avutucunun yokluğunu duyuyordu... Onun dualarını burada yazmaya, hatta dinlemeye hakkımız var mı? Hayır kardeşim; bunlar bizim öykümüzün geçtiği yer olan *Gurur Dünyası*'nın sınırları dışında kalan şeylerdir...

Yalnız şunu söyleyelim ki sonunda çaya çağırıldığı zaman Amelia daha neşeli ve kıvrak adımlarla aşağıya indi. Son günlerde kafasını dolduran karamsar ve uğursuz kaygılar: George'un soğukluğu, Rebecca'nın gözleri, hepsi unutulmuştu. Genç kadın aşağı indi ve neşeyle gülüp konuşarak yaşlı anasıyla babasının içini açtı. Dobbin'in almış olduğu piyanonun başına oturdu; babasının en sevdiği şarkıları çalıp söyledi. Karşısındakileri mutlu kılmak için çırpındıkça kendisi mutlu olarak annesinin çayını, marmelatını övüp göklere çıkardı...

George tiyatrodan döndüğünde karısı o kocaman karyolada mışıl mışıl uyuyordu. Onun içeri girdiğini duyunca uyanıp gülümsedi.

Ertesi gün George'un gerçekten önemli bir işi vardı. Bilardo ve iskambil oyunlarında kaybettiği paralarla otel giderleri cebindeki paranın tümünü yemiş gibiydi. Kesesini yeniden doldurabilmesi için annesinin mirasının ucundan almak zorundaydı. Gene de babasının yakın bir zamanda

yola geleceğine inanıyordu. Kendisi gibi kusursuz bir evladın karşısında hangi babanın yüreği erimezdi ki!

Böylece genç adam Amelia'yı gene bir faytonla annesine gönderdi. Onun Avrupa yolculuğuna hazırlık olarak, Bayan George Osborne'un şanına yaraşır kıyafetler düzmesini, bu yolda istediğince para harcayabileceğini söyledi. Ana kızın bu işe ayırabilecekleri tek bir günleri vardı. Akşamlara dek çarşıdan dönmediklerini anlayabilirsiniz! Gene eskisi gibi faytona binip dükkân dükkân dolaştıkça Bayan Sedley başlarına gelen felaketi unutur gibi oluyordu. Dükkân dükkân dolaşmak, pazarlık etmek, güzel güzel şeyler görüp almak Amelia'nın da hoşuna gidiyordu. (Zaten alışverişten hoşlanmayan bir kadın hiçbir erkeğin gözünde beş para etmez!) Bütün dükkâncılar da Amelia'nın giyimden anladığını, çok şık ve zevkli olduğunu söylüyorlardı...

Başlamak üzere olan savaşa gelince, Amelia bu konuda pek telaşlı değildi. "Bonaparti"nin gık diyemeden tepeleneceğine inanıyordu. Zaten gazeteler de bu "fırlama dolandırıcı"yı tefe koyup çalıyorlardı. "Korsikalı kopuğun baş tutması" Birleşik Avrupa ordularına, Wellington Dükü'nün dehasına karşı koyacaktı ha! Amelia onu önemsemiyordu bile! Kimse önemsemiyordu. Böylece genç Bayan Osborne annesiyle birlikte bütün gün çarşıda dolaştı ve çok eğlendi.

Bu arada George da, başında kasket, eller cepte, çalımlı asker adımlarıyla Bedford Row'a sapmış ve babasının avukatının yazıhanesine bir lord edasıyla girmişti. Kim bilir, belki de içeri girdiğinde Bay Higgs'in ona babasından bir barışma önerisi ileteceğini umuyordu! Belki de bu tepeden bakan, küstah tutumuyla kesin kararlı ve gözü pek olduğunu belirtmek istiyordu. Ne var ki Bay Higgs'in ona karşı takındığı buz gibi soğuk ve umursamaz tutum karşısında bu çalım boşa gitti. Avukat, masasının üstündeki bir kâğıdı okur gibi yaparak, başını kaldırmadan,

"Oturmaz mısınız yüzbaşım?" dedi. "Şimdi size bakacağım. Bay Poe, imzalanacak kâğıtları getirin, lütfen." Sonra bir şeyler yazmaya başladı.

Bay Poe'nun gereken kâğıtları getirmesi üzerine Bay Higgs, "Annenizin mirasının vasilerinden biri dışarıda," dedi. "Gene de müvekkilim bu işi bir an önce bitirmenizi istiyor."

Yüzbaşı, "Öyleyse bir çek yazın yeter," diye ters ters söylendi. Sıra küsuratın yazılmasına gelince, "Bozuk paralara boş verin kuzum," dedi. Sonra bu jestiyle ihtiyar avukatı utandırdığına inanarak çeki cüzdanına koydu ve dışarı çıktı.

Onun arkasından Bay Higgs Bay Poe'ye dönerek, "Bu herif iki yıla kalmadan borca batıp hapishaneyi boylar," dedi.

"Babası bir daha barışmaz mı dersiniz efendim?"

"Bir kaya parçası insanla barışır mı?"

Kâtip, "Gerçekten de çok hızlı yaşıyor bu genç," diye başını salladı. "Evleneli daha bir hafta oldu. Dün gece tiyatro kapısında Bayan Highflyer'i arabasına bindirirken gördüm."

Sonra başka bir müvekkil geldi ve avukatla kâtibi Yüzbaşı George Osborne'u unuttular...

Çek, Lombard Sokağı'ndaki dostlarımız Hulker ve Bullock'ların bankasına yazılmıştı. George avukat yazıhanesinden çıkınca oraya gitti ve parasını aldı. O sırada genç Bay Frederick Bullock da orada, bir hesap defterinin üzerine eğilmiş durumdaydı. Yüzbaşıyı görünce o soluk benizli yüzü daha bir sapsarı kesilerek suçlu suçlu dışarı savuştu. George da aldığı banknotları şişinerek saymaya öyle bir dalmıştı ki kız kardeşinin bu çökük avurtlu sözlüsünü görmedi bile!

Ama Frederick gidip baba Osborne'a olan biteni anlattı.

"Oğlunuz elini kolunu sallaya sallaya geldi bugün," dedi. "Parasının tümünü çekti. O para onun gibi bir adama kaç gün dayanır ki?"

John Osborne ağır bir sövgüyle, bunun kendisine vız geldiğini bildirdi. Frederick artık her akşam yemeğini Russell Meydanı'nda yer olmuştu.

George'a gelince, o durumdan hoşnuttu. Eşyaların hemen hazırlanmasını buyurdu. Karısının alışveriş masraflarıyla hanın hesabını da, çalımından geçilmeyerek, çeklerle ödedi.

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Amelia Kendi Alayına Katılıyor

Jos'un şahane arabası Clatham'daki hanın kapısında durduğu zaman Amelia'nın gördüğü ilk tanıdık yüz William Dobbin'in dost yüzüydü. Dobbin bir saatten beri, gözleri yolda, onları bekleyerek kaldırımları aşındırmaktaydı. Kırmızı kuşağı ve hançeriyle öyle yiğit bir görünüşü vardı ki onun kendi yakın dostları olduğunu düşününce Jos'un göğsü kabardı.

Yüzbaşının yanında duran asteğmen Stubble, Amelia'yı görünce, "Vay canına, ne güzel kız be!" diye hafifçe bağırdı.

Gerçekten Amelia onun bu övgüsüne hak kazanacak kadar güzeldi. Dobbin ilerlerdi ve onun arabadan inmesine yardım etti. Stubble o zaman genç kadının o minicik el ve ayaklarının güzelliğini de görmüş oldu. Nedense kıpkırmızı kesilerek yerlere kadar eğildi. Onun kasketinde kendi kocasının alay numarasını okuyan Ameliacık da gülümseyerek diz kırdı ve genç asteğmenin gönlünü o saat kazan-

dı. Daha doğrusu küçük Bayan Osborne'a bayılmak, toz kondurmamak alayın genç subayları arasında bir çeşit moda olup çıktı. Alayının zaten gözdesi olan George, böylesine güzel ve iyi bir kızı, parasızlığına bakmaksızın aldığı için arkadaşlarının gözünde daha da yüceldi.

Kendileri için hazırlanmış olan oturma odasında bir mektup bulunca Amelia şaşırdı. Bu üç köşeli, pembe bir mektuptu ve açık mavi mum mühürün üstüne vurulan damgada bir güvercinle zeytin dalı görülüyordu. Zarfın üstü iri ve kararsız bir kadın eliyle yazılmıştı.

George, "Peggy O'Dowd'dan bu!" diye güldü. "Zarfın üstündeki mühürden tanıdım."

Gerçekten de Binbaşı O'Dowd'un karısı Peggy o gece yapılacak olan küçük bir dost toplantısına Bayan George Osborne'un da şeref vermesini diliyordu.

George, "Orada bütün alaydakilerle tanışacaksın," dedi. "O'Dowd bizim alay komutanıdır; Peggy de O'Dowd'un komutanı."

Onlar daha mektubu okuyalı birkaç dakika olmuştu ki kapı ardına dek açıldı ve binici elbisesi giymiş tombul, sevimli bir kadın, peşinde birkaç subayla içeri daldı.

İrlanda şivelerinin en yayvanıyla, "Ay kardeş, çay saatini dünyada bekleyemedim," dedi. "Hadi beni hanımınla tanıştırsana, canım George! Hanımefendi sizinle görüştüğümüze çok memnun oldum. Kocam Binbaşı O'Dowd'u tanıştırayım size." Böyle diyerek bu neşeli hanım Amelia'nın elini tuttu, uzun uzun sıktı. Sonra gülerek, "Kocanız beni size çok anlatmıştır," diye ekledi.

"Öyle; anlattı," diye gülümsedi Amelia.

Bayan O'Dowd, "Kim bilir beni nasıl yerin dibine batırmıştır!" dedi. "George'un ne maymun olduğunu hepimiz biliriz."

Binbaşı O'Dowd, "Gene de onun için canımızı veririz!" diye güldü.

George da güldü. Sonra ciddileşerek büyük bir ağır başlılıkla tanıştırma törenini yerine getirdi.

"Sevgilim, seni Alay Komutanımız Binbaşı O'Dowd'un eşi, bizim iyi yürekli, yakın arkadaşımız olan Auralia Margaretta'yla tanıştırayım. Öbür adıyla Peggy."

"Kendisi İrlanda'nın Kildare ilinden Fitzjurld Bersford de Burgo Malony'nin kızıdır."

Tombul hanım gururla, "Muryan Meydanı, Dublin," diye ekledi. "Aklında mı sevgili binbaşım, orda kur yapmıştın bana!"

Başkalarının yanındayken hanımının her dediğini onaylayan binbaşı şimdi de gülümseyerek baş salladı.

Mesleğinde attığı her ileri adımın karşılığını mertliği ve yiğitliğiyle fazlası fazlasına ödemiş olan Binbaşı O'Dowd herkesin içindeyken dünyanın en sessiz sedasız, en uysal adamcıklarından biriydi. Her şeyde çocuk gibi karısına uyar ve onun sözünü dinlerdi. Kışlada da herkesle iyi geçinir, serinkanlılığıyla güler yüzünü hiçbir zaman yitirmezdi. Ne Hindistan'ın sıcak güneşi, ne de Walcheren humması bu serinkanlılığı bozabilmişti. Binbaşı O'Dowd cephede bir batarya topunun yanından da, sofra başına gidercesine istifini bozmadan geçerdi. At etini de kaplumbağa çorbasıymışçasına iştahla yerdi. Hâlâ hayatta olan ihtiyar anacığına tek bir kez baş kaldırmıştı: O da Peggyy Malony'yle kaçtığı zaman.

Peggy'ye gelince: Glenmalony soyunun (beşi kız olan) on bir çocuğundan biriydi. Kocasıyla anne tarafından kardeş çocukları olurlardı. Peggy sosyete hayatına atıldıktan sonra dokuz yıl Dublin'de, iki mevsim de Bath ve Cheltenham'da şansını deneyip kendine bir hayat eşi bulamayınca kuzeni Mick'e, "Benimle evleneceksin!" diye komut vermişti.

O da bu komuta boyun eğerek Peggy'yi kaçırmış ve yeni atandığı alaya katılmak üzere Batı Hint Adaları'na götürmüştü.

Peggy O'Dowd birisiyle yeni tanıştıktan sonra beş dakika içinde tüm yaşantısını ve soyunu sopunu anlatırdı. Şimdi de Amelia'ya, "Hayatım, benim gözüm de George'daydı; kız kardeşim Glorvina için düşünüyordum onu," diye anlatmaya başladı. "Ama bunlar olmuş bitmiş şeyler. Ben de seni kız kardeşim yerine koyar, bağrıma basarım, izin verirsen. Zaten yüzünden iyilik akıyor senin. Çok güzel anlaşacağımıza inanıyorum. Sen de artık bizim aileden sayılırsın."

Binbaşı, ağzı kulaklarında, "Elbette," diye baş salladı.

Kendini birden böylesine kalabalık akrabalar arasında bulmak Amelia'nın hem tuhafına hem de hoşuna gitmişti.

Binbaşının karısı, "Burada hepimiz birbirimizle kaynaşmış kişileriz," diye ekledi. "Bizimkinden daha iyi anlaşan, daha güzel geçinen bir alay daha bulamazsın! Bizim aramızda kavga dövüş, dedikodu, çekiştirme, birbirinin ayağının altına karpuz kabuğu koyma gibi şeyler görülmemiştir. Hepimiz birbirimizi severiz."

George, "Hele Bayan Magenis'i pek severiz," diye ekledi.

"Kaptan Magenis'in karısıyla barıştık George. Gerçi bana yaptıkları çok ağırıma gitmişti ama gene de bağışladım onu... Sen kocanın dediğine bakma güzelim. Koca milleti, lafa karışmazsa olmaz! Ben alaydakileri sana bir yalnız kaldığımızda anlatırım, artık. Şimdi bana ağabeyini tanıştır bakalım. Pek aslan gibi bir genç, nazar değmesin. Aklıma kuzenim Dan Malony'yi getiriyor. Sizinle tanıştığıma çok sevindim, Bay Joseph Sedley... Bu gece bizim yemekhanede mi yemek yiyeceksiniz?"

Binbaşı, "Hayatım, 150. Alay bize bir veda yemeği veriyor; oraya gidiyoruz," diye araya girdi. "Ama Bay Sedley için de bir kart buluruz elbet."

"Asteğmen Simple, hemen koş, 150. Alay'dan Albay Tavish'e Peggy O'Dowd'un selamlarını götür. De ki Yüzba-

şı Osborne kayınbiraderini de yemeğe getirecek... Güzelim, senle ben de burda iki lokma atıştırırız."

Asteğmen komutu yerine götürmek üzere koşup gitmişti bile.

George, "Ordunun temeli söz dinlemektir," diye güldü. "Emmy, bizler görevimizi yerine getirirken Peggy O'Dowd da seni alaydakiler konusunda aydınlatsın."

George'la Jos, binbaşının birer koluna girerek çıktılar.

Küçük yeni dostuyla baş başa kalan Bayan O'Dowd da ona alay ve alaydakiler konusunda öyle bol keseden bilgi dağıtmaya başladı ki, kimsenin aklında kalmasının yolu yoktu. Ameliacık yeni katıldığı bu geniş ailenin bireylerine ilişkin yüzlerce ayrıntıyı dinlemek zorunda kaldı: Albayın karısı Bayan Heavytop Jamaica'da sarı hummadan ölmüş ama aslında derdinden ölmüş sayılırmış. Çünkü pis ihtiyar albay ordaki bir kırma kıza gönül vermişmiş... Bayan Magenis okul yüzü görmemiş olmakla birlikte iyi yürekli bir kadınmış. Gene de çenesinden yaka silktirirmiş adama. Sonra oyun masasında kendi anasına bile hile yaparmış... Yüzbaşı Kirk'ün karısı, tersine, hilesiz oynanan oyunları bile günah sayarmış..., Bayan Bunny hamileymiş ama ne yalan söylemeli, onun hamile olmadığı zaman yok gibiymiş zaten. Teğmen nur topu gibi yedi çocuk yapmış, daha şimdiden... Asteğmen Tom Posky ile karısının kavga ederken bağırıp çağırmaları da gökyüzünün yedinci katına çıkarmış! Onların kavga ederken tabak bardak kıracak kadar ileri gittiklerini söyleyenler varmış. Sonra geçenlerde Tom'un gözü mosmor şişmiş ama teğmen bu konuda hiçbir açıklama yapmamış...

İşte Amelia'mız kendini, damdan düşercesine, böyle karma karışık bir ailenin içinde bularak şaşırıp kalmıştı! Çay toplantısına gittikleri zaman Peggy O'Dowd onu öbür subay hanımlarına da tanıttı. Genç kadın sessiz, uysal ve ortalama güzel olduğundan subay hanımları onu önce pek

sevip benimsediler. Ne var ki baylar da toplantıya katılınca iş değişti. Subaylar Amelia'nın çevresinde toplanmaya başlayınca hanımları da onda kusur bulmaya başladılar.

Bayan Magenis Bayan Bunny'ye, "Umarım Osborne'un gözü çöplükte kalmamıştır," diye dilekte bulundu.

İki aydır alayın "yeni gelin"i olan ve bu yerini Amelia'ya kaptırmış bulunun Bayan Posky, "Eski çapkınlar iyi koca olurmuş," dedi. "Eğer öyleyse Bayan Osborne yaşadı."

Bayan Kirk, Amelia'ya din konusunda bazı sorular sordu ve onun bu konuda henüz "uyanmamış" olduğunu görünce eline *Uluyan Issızlık, Wandsworth'lü Çamaşırcı Kadın* ve *İngiliz Askerinin Gerçek Süngüsü* diye üç küçük dinsel risale tutuşturarak bunları her gece yatmazdan önce okumasını söyledi.

Beri yandan erkekler onda hiçbir kusur bulamayarak çevresini almışlardı. Gecenin gözdesi olduğunu anladıkça Amelia'nın gözleri parlıyor, neşesi tazeleniyordu. Arkadaşlarının onu beğenmeleri George'un da hoşuna gitmişti. Biraz saf ve çekingen olmakla birlikte neşeli ve ince davranışlarıyla Amelia da çok tatlıydı doğrusu. Amelia'ya gelince, kocasının salondaki herkesten çok daha yakışıklı olduğunu düşünüyordu. "Onun tüm arkadaşlarına yakınlık göstereceğim!" diye içinden yeminler ediyordu. "Onu sevdiğim gibi seveceğim hepsini. Her zaman neşeli ve güler yüzlü olup ona sıcak bir yuva kuracağım."

Gerçekten de bütün alay onu candan bağrına basmıştı. Yüzbaşılar, teğmenler, asteğmenler, hepsi bayılmışlardı Emmy'ye. Hele genç Stubble ondan ona giderek, "Vay canına be, ne şeker şey değil mi?" diye fısıldıyor, gözlerini ondan ayıramıyordu.

Yüzbaşı Dobbin'e gelince; bütün gece Amelia'yla konuştuğu bile söylenemez. O daha çok Jos Sedley'le ilgileniyordu. İyice çakırkeyif olan Jos kaplan avı öyküsünü,

hem kışladaki yemekte hem de sonradan Bayan O'Dowd'a, çok içli bir dille anlatmıştı. Dobbin'le 150. Alay'dan Yüzbaşı Porter bir süre sonra onu hana götürüp yatırdılar. Sonra William Dobbin sokağa çıktı ve bir puro yakarak han kapısının önünde dolaşmaya başladı. Bu arada George karısının şalını özenle omuzuna sarmış ve onu subay arkadaşlarının alkışları arasında bir faytona bindirerek hana getirmişti. Bu durumda, Dobbin Amelia'nın arabadan inmesine yardım etti. Genç kadın da ona, toplantıda kendisiyle pek ilgilenmediği için gülümseyerek sitem etti.

William Dobbin, handa ve sokakta el ayak çekildikten sonraya kadar kapı önünde purosunu tüttürüp durdu. Işıkların Osborne'ların oturma odasında sönüp yatak odasında yanmalarını izledi. Kendi odasına döndüğünde saat sabaha yaklaşıyordu. Thames Irmağı boyunca yolculuğa başlamazdan önce yük bindiren gemilerden şarkı ve bağırış sesleri yükselmekteydi...

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Amelia
Alçak Toprakları Fethediyor

Alayımızın erleriyle subayları majestelerinin hükümetince sağlanan gemilerle nakledilecekti. Bayan O'Dowd'un düzenlediği neşeli toplantıdan iki gün sonra, ırmaktaki Doğu Hindistan gemileriyle kıyıdaki askerlerden yükselen bağırışlar, *Tanrı Kralı Korusun* marşını çalan bandonun nağmeleri, seyircilerin alkış ve yaşa sesleri, subayların şapka sallamaları arasında nakliye gemileri, konvoy olarak Ostend'e doğru açıldılar. Bu arada Bayan O'Dowd'la Amelia da Jos'un eşliğinde Ramsgate'e gitmişler ve oradan bir vapura binerek Ostend'e açılmışlardı.

Jos'un yaşamının şimdi başlayan bölümü öyle renkli ve hareketli geçecekti ki ona yıllar yılı konuşma konusu sağlayacak ve dostumuz, Waterloo Savaşı üzerine anlattığı ilginç olaylar arasında kaplan avının öyküsünü bile unutacaktı. Genç adamın, kız kardeşiyle Belçika'ya gitmeyi kabul eder etmez bıyık bırakmaya başladığı görüldü. Daha Chatham'dayken manevra ve resmi geçitleri büyük bir ti-

tizlikle izliyordu. Subay arkadaşlarının konuşmalarını can kulağıyla dinleyerek birçok askeri terim ve isim öğrendi. Bu çalışmalarında Bayan O'Dowd ona çok yardımcı oluyordu. Sonunda yola çıkacakları gün Jos, *Güzel Gül* gemisinin güvertesinde, çok şık bir sırma şeritli ceket ve kasket giymiş olarak göründü. Faytonuyla birlikte gelmiş olduğundan ve önüne gelene Wellington Dükü'nün ordusuna katılmaya gittiğini söylediğinden, herkes onu hiç değilse bir hükümet kuryesi olan çok önemli bir kişi sanıyordu.

Yol boyunca deniz tutmasından yattı. Hanımlar da çok hastalandılar ama vapur Ostend'e yanaşırken kendi alaylarını taşıyan nakliye gemisinin de limana girdiğini görünce Amelia hemen canlandı. Jos, perişan durumda, kendini hemen bir hana attı. Yüzbaşı Dobbin de önce hanımları hana yerleştirdi sonra Jos'un arabasıyla eşyalarını gümrükten geçirmeye gitti. Çünkü Jos şu sırada valesizdi. Onun valesiyle George'un valesi Chatham'da anlaşmış ve deniz aşırı yerlere gitmeyi kesinlikle reddetmişlerdi. Bu başkaldırış Jos'u öyle telaşlandırmıştı ki genç adam neredeyse Belçika'ya gitmekten kendi de vazgeçiyordu. Ama Yüzbaşı Dobbin kâh gülüp kâh azarlayarak onu yola getirmiş, zaten bıyıklar da önceden büyütülmüş olduğuna göre Jos sonunda vapura binmişti.

Yalnızca İngilizce konuşan besili ve terbiyeli Londra uşaklarının yerine Dobbin hiçbir dil konuşamayan ufak tefek, esmer bir Belçikalı uşak buldu. Bu adam hamarat tutumları ve her zaman "Milord" diye konuşması sayesinde Jos'un hemen gözüne girdi.

Ostend'de şimdi zamanlar değişti. Ama o çağda, Wellington Dükü'nün peşi sıra ya da beraberinde giden her İngilizin kendi cebinden peşin para saydığını söyleyebiliriz. Belçikalılar gibi bir esnaf millete de bu gerçeği unutmamak yaraşır. Ülkelerini böyle bir alıcı bolluğunun

basması, böylesine cebi dolu savaşçıları beslemek durumunda kalmak bu ticaretsever ulus için tanrının bir bağışıydı. Çünkü İngilizlerin savunmaya geldikleri bu ülke savaşçı bir ülke değildir. Oldum olası başkalarının kendi toprakları üstünde savaşmasına izin vermiştir. Bu dümdüz, verimli, varlıklı, rahat ülke belki de tarihinin hiçbir döneminde 1815 yazının başlangıcındaki gibi bir zenginlik ve bolluk içinde yüzmemişti. O sırada yeşil tarlalarıyla sakin kentlerine kırmızı ceketli subaylar üşüşmüş; geniş yolları göz kamaştıran İngiliz arabalarıyla kaynaşıyordu. Resim gibi sevimli ve çekici olan köyleriyle ağaçlık şatolarının, zümrüt çayırlarla tarlaların önünden kayarak geçen şişman kanal vapurları, varlıklı İngiliz yolcularıyla doluydu. Köy meyhanesinde içmeye giden İngiliz eri içkisinin parasını ödememezlik etmezdi o çağda. Bir çiftlik evinde üslenmiş olan İskoç askerinin, çiftçinin karısına yardım amacıyla bebenin beşiğini salladığı görülmüş şeydi. Ressamlarımızın şu sıralarda savaş konularına merak sardığını bildiğimden bu sahneyi, dürüst bir İngiliz savaşının ruhunu yansıtabilecek ilginç bir ayrıntı olarak sunuyorum.

Kısacası her şey Hyde Park'ta yapılan bir geçit töreni kadar göz kamaştırıcı ve zararsız görünüyordu. Oysa bu arada, sınır surlarından örülme perdesinin ardında Napolyon, bu insanların hepsini alt üst edip kana boyayacak ve birçoğunun canını alacak olan bir savaşa hazırlanmaktaydı.

Beri yandan Belçika'dakilerin Welllington'a öyle büyük bir güvenleri vardı, savunma sistemi öyle sağlam ve düzenli görünüyordu ki telaşa ya da kaygıya kapılmak kimsenin aklına gelmiyordu. Subaylarından birçoğunu tanıdığımız Alay, kanal vapurlarıyla Bruges ve Ghent'e, oradan da yürüyerek Brüksel'e gitmişti. Jos'la iki hanım arkadaşımız da bir yolcu vapuruna binmişlerdi. Flanders'i eskiden tanıyanlar bu vapurların konforunu, lüksünü unutamazlar. Bu tembel ama rahat vapurlardaki yolculara su-

nulan yiyecek ve içkiler öylesine bol ve nefisti ki bu yolculuğu bir kez yapan bir İngiliz adamının öyküsünü anlatırlar: Adamcağız vapurdan inmek istememiş ve tren yolları icat edilene değin Ghent'le Bruges arasında vapurla gidip gelmiş. Vapur çürüğe çıkarılmazdan önceki son yolculuğunda da adam kendini kanala atıp boğmuş!

Gerçi Jos'un ölümü bu yoldan olmayacaktı ama vapurdaki rahatının pek yerinde olduğu su götürmez. Bayan O'Dowd ona,

"Şimdi bir de kız kardeşim Glorvina burada olaydı, mutluluğumuzun eksiği kalmazdı!" diyordu.

Jos bütün gün güvertede yiyip içiyor, uşağı Isidor'u çevresinde dört döndürüyor ve hanımları pohpohlayıp duruyordu. Aslan yürekli bir civan olup çıkmıştı.

"Boney mi bize saldıracakmış?" diye gürlüyordu. "Güleyim bari! Emmyciğim, sakın korkuya kapılma. Hiçbir tehlike yok. Müttefiklerin iki aydan önce Paris'e girecekle-rine kalıbımı basarım. O zaman ben de sizleri Palais Royal'de yemeğe götürmezsem! Ne diyorum size, şu sırada üç yüz bin Rus askeri Mayens ve Ren boyunca Fransa'ya giriyorlar. Wittgenstein'la Barclay Tolly'nin komutasında üç yüz bin asker bu, yavrucuğum! Senin bu işlere aklın hiç ermiyor, canım. Fransa'da Rus piyadesiyle boy ölçüşebilecek piyade bulamazsın. Boney'nin generallerinden hiçbiri de Wittgenstein ayarında değildir. Sonra Avusturyalılar da var. En azından beş yüz bin asker çıkaracaklardır. Prens Charles'la Schwartzenberg'in komutasında sınıra iyice yaklaştılar. Yiğit Prens Marshall'ın komutasındaki Prusyalıları da unutmayalım. Murat'tan sonra Prens Marshall gibi bir süvari komutanı görülmemişti doğrusu... Değil mi ama, Bayan O'Dowd? Emmyciğimizin korkmasının hiç gereği var mı kuzum? Isidor, bira getir!"

Bayan O'Dowd, "Sevgili Glorvina"sının hiçbir erkekten, hele Fransızlardan zerrece korkmadığını söylüyor ve

bardağındaki birayı yuvarladıktan sonra, tadına vardığını göstermek için bir de göz kırpıyordu.

Eski vergi dairesi şefi, Chaltenham ve Bath'te hanımlar arasında buluna buluna, o el değmemişliğin verdiği utangaçlıktan eni konu sıyrılmış, hele alkolle desteklendiği zamanlarda iyice dili çözülür olmuştu. Herkese bol keseden içki ısmarladığı, çalımlarıyla da herkesi güldürdüğü için alaydakiler onu pek seviyorlardı. Orduda maskotu keçi olan ünlü bir alay vardır. Bir başka alayın askerlerinin en önünden de bir geyik gider. George da çok zaman enişte sinden yana göz kırparak kendi alaylarının maskot niyetine fil taşıdığını söylerdi...

Ellerindeki tarih kitabını bir yana bırakıp, "Acaba, başka koşullar altında durum nasıl olurdu?" diye kafalarını işletmeyi sevenler Napolyon'un Elbe'den kaçmak için bundan daha kötü bir zaman seçemeyeceğini düşünmüşlerdir sanıyoruz. Viyana'da toplanıp Avrupa haritasını kendi uygun buldukları biçimde bölüşen hükümdarların arasında öyle anlaşmazlıklar vardı ki ortaklaşa düşmanları şu sırada dönüp gelmese belki de birbirleriyle kavgaya tutuşurlardı. Şu kral, ordusunu savaşa hazır durumda tutuyordu çünkü Polonya'yı kendine ayırmıştı ve başkasına kaptırmaya hiç niyeti yoktu. Öbür kral, Saksonya'nın yarısını çalıp cebine indirmişti ve üstüne titremekteydi. Bir başkası İtalya'yı kanadı altına almak sevdasındaydı. Her biri öbürünün saldırganlığına atıp tutuyordu.

Korsikalı eğer, bu hükümdarlar birbirlerine saldırıncaya değin sürgünde beklemiş olaydı, elini kolunu sallaya sallaya dönüp Avrupa üzerinde egemenliğini kurabilirdi. Gelgelelim bizim öykümüzdeki dostlarımız ne olurdu o zaman? İçindeki tüm damlalar kurursa deniz ne olur?

Bu arada gündelik yaşam, özellikle eğlenceler, karşıda düşman yokmuşçasına sürüp gidiyordu. Yolcularımız Brüksel'e vardıklarında (Alayın burada üslenmesinin bü-

yük şans olduğunu herkes söylüyordu) kendilerini Avrupa'nın en çılgın ve parlak başkentlerinden birinde buldular. *Gurur Dünyası*'nın bütün pavyonları, olanca parlaklığı ve canlılığıyla burada da kurulmuştu. Kumardan, danstan, çalgıdan geçilmiyordu. Jos gibi boğaz düşkünlerini zevkten dört köşe edecek şölenler, hareketli bir tiyatro, her dinleyeni kendinden geçiren bir İspanyol kadın şarkıcı, at gezisine elverişli güzel kır yolları, değişik yapıları ve giyimleriyle göz dolduran bir güzel eski kent vardı. İngiltere'den dışarı hiç çıkmamış olan Amelia bunlara bakmaya doyamıyordu. Böylece şu bir iki hafta içinde, Jos'la George'un tuttuğu güzel han dairesinde yeni gelinimiz gerçek balayını yaşadı ve gelinlerin belki de en mutlusu oldu. Annesine yazdığı mektuplar mutluluk ve şükran doluydu şimdi. Kocası onu el üstünde tutup her yeri gezdiriyor, kucaklar dolusu dantel, şapka, mücevher ve incik boncuk alması için para verip üstüne titriyordu. Ah, o dünyanın en iyi, en geniş yürekli, en eli açık erkeğiydi!

Günlerden bir gün dostlarımız Brüksel'de geziniyorlardı. Bayan O'Dowd'un Glenmalony malikânesi kadar büyük ve görkemli bulmadığı Hotel de Ville'i gördükten sonra çiçek pazarına gelmişlerdi.

Bayan O'Dowd, "Glenmalony'deki çiçekleri bir görseniz!" diyordu. "Babamın üç tane İskoç bahçıvanıyla dokuz tane bahçıvan yamağı var. Limonluklarımız bir dönüm yer tutar. Çam fidanlarımızın sayısı belirsizdir. Eğer manolyalarımız tabak büyüklüğünde değilse iki gözüm önüme aksın."

George Osborne, Amelia'nın, "Yapma!" diye bütün yalvarmalarına karşın Peggy O'Dowd'u "işletmeyi" pek severdi. William Dobbin böyle şeyler yapmazdı ama gene de şimdi Peggy'nin bu sözlerini duyunca rahat gülebilmek için biraz geride kalmıştı.

Bayan O'Dowd, "O sırık ne gülüyor öyle?" diye sordu. "Sen söyle binbaşım, Glenmalony'deki manolyalar tabak büyüklüğünde değil mi, Tanrı aşkına?"

"Hem de çorba tabağı!" diye Binbaşı O'Dowd yanıtladı.

Tam o sırada at üstünde yüksek rütbeli bir subay, peşinde emir eriyle pazara girdi ve çarşının belki de en büyük, en güzel buketini satın aldı. Kâğıda sardırıp emir erinin eline verdi. Sonra emir eri sırıtarak, paşa kurumlanarak, dönüp gittiler.

George, "Nefis bir beygir," dedi. "Kimin acaba?"

Şu günlerde Brüksel'i dolduran yüksek ve parlak kişileri görmek George'umuzun gerçek İngiliz ruhunu derin bir sevinçle dolduruyordu.

Bayan O'Dowd, gene başladı: "Sen benim ağabeyim Molloy Malony'nin atını bir görsen! Curragh'daki yarışlarda kazandığı zaman..."

Ama binbaşı, karısının sözünü yarıda keserek, "General Tufto bu," diye lafa karıştı. "Süvari komutanı, Talavera'da beraberdik."

George, "General Tufto ha!" dedi. "Öyleyse Crawley'ler de geldi demektir."

Bilinmez neden, Amelia'nın içi çürüyüverdi. Güneş bir an içinde eski parlaklığını yitirdi sanki. O sivri çatılarla yüksek damların, bacaların resimlere benzeyen büyülü güzelliği donuklaşmış gibi oldu. Oysa mayıs sonunun en parlak ve güzel günlerinden birinde, rengârenk bir gün batımını yaşıyorlardı.

YİRMİ DOKUZUNCU BÖLÜM

Brüksel

Bay Jos Sedley Londra'dan getirdiği şık faytonu ve bunun için satın aldığı bir çift atla Brüksel caddelerinde oldukça dikkati çekiyordu. George da bir binek atı satın almıştı. Dobbin'le birlikte hemen her gün atlarına biniyor ve Jos'un Amelia'yı gezdiren faytonuna eşlik ediyorlardı? O gün de atlar ve arabayla parkta gezinmeye çıkınca George'un Rawdon Crawley'ler konusunda doğruyu söylemiş olduğunu gördüler. Brüksel'in en yüksek ve parlak kişilerinden meydana gelen ufak bir süvari topluluğunun orta yerinde, güzel bir Arap atının üstünde, son derece şık, daracık bir binici kılığının içinde Rebecca duruyordu. Yanı başında da General Tufto vardı.

Bayan O'Dowd, "Aa, bakın Dük de burada!" diye bağırdı. "Al atın üstündeki de Lord Uxbridge. İki dirhem bir çekirdek. Hık demiş, erkek kardeşim Molloy Malony'nin burnundan düşmüş!"

Rebecca arabanın içinde eski arkadaşı Amelia'nın oturduğunu görünce tepeden bakan bir baş selamı ve gülümseyişle yetindi. Arabadan yana cilveyle el salladı, sonra gene General Tufto'yla çene çalmaya devam etti. Ama kocası atını yeni gelenlerden yana sürüp geldi, Amelia'yla candan tokalaştı; Jos Sedley'in hatırını sordu; Bayan O'Dowd'un gözlerinin içine de öyle baygın baygın baktı ki kadıncağız neredeyse onun kendisine vurulduğunu sanacaktı. Crawley, George ve General Tufto'yla birlikte Hotel du Parc'ta kaldıklarını söyledi. George da onu kendi otellerine çağırdı.

"Beklerim," dedi. "Yazık ki üç gün önce burada değildiniz. Ufak bir yemek verdik de. Pek güzel geçti. Lord Bareacres, Kontes'le Leydi Blanche şeref verdiler. Siz de aramızda olsaydınız, keşke!" Böylece nasıl "sosyetik" bir adam olduğunu arkadaşına bildirmiş oluyordu.

Sonra Rawdon, General'in yanına döndü ve parlak kişiler kafilesi atlarını sürerek uzaklaştılar.

Onların arkasından bakan Bayan O'Dowd, "Dük'ü pek iyi gördüm!" diye düşüncesini belirtti. "Biliyor musunuz, Wellesley'lerle Maloney'ler hısım olurlar. Ama bunu Dük Hazretlerinin aklına getirmek bana düşmemiş!"

Parlak kişiler gözden kaybolduktan sonra daha bir rahatlamış olan Jos Sedley, "Büyük bir asker!" dedi. "Salamanca'da kazandığı zaferin bir eşi daha var mıdır? Ha, Dobbin? Ama Dük sanatını nerede öğrendi? Elbette ki Hindistan'da! O balta girmemiş ormanlar general yetiştiren bir ordu gibidir; buna inanın. Onu ben de tanımıştım, Bayan O'Dowd. Dumdum'daki bir baloda ikimiz de topçu albayı Cutler'ın kızı Miss Cutler'la dansetmiştik. Pek güzel bir kızdı doğrusu..."

Parlak kişilerin lafı dostlarımıza bu gezintiyle akşam yemeği boyunca yettiği gibi sonradan onları operaya da götürüp getirdi. İngiltere'de olmak gibi bir şeydi bu! Salon, Londra sosyetesinden tanıdıkları yüzlerle doluydu; kadın-

lar tıpkı Londra'daki gibi süslü püslü. Bunların belki de en göz alanlarından biri, alnına düşürdüğü perçemiyle, neredeyse salonun ışıklarını sönük gösteren elmas ve pırlantalarıyla, Bayan Peggy O'Dowd'du. Onunla böyle el içinde görünmek zavallı George'u yerin dibine sokuyordu. Gelgelelim iyi yürekli kadıncağız bunun farkında bile değildi.

George bir ara karısının kulağına eğilerek, "Bayan O'Dowd sana iyi arkadaşlık etti ama gene de Rebecca'nın geldiğine seviniyorum, Emmy," diye fısıldadı. "Rebecca seni yalnız bırakmaz. Bu baş belası karıyı da sepetleriz artık."

Karşı locada oturan Rebecca tam bu sırada kocasına, "Amelia'nın yanındaki şu akıllara durgunluk verici kadın kim kuzum?" diye sormaktaydı. "Hani o sarı türbanlı, kırmızı saten tuvaletli kadın? Göğsüne de koca bir saat takmış."

Rebecca'nın yanı başında oturan orta yaşlı adam, "Şu beyazlı, güzel kadının yanındaki mi?" diye lafa karıştı.

"O beyazlı güzel kadın benim arkadaşım Amelia'dır generalim! Çok yaramazsınız. Güzel kadınlar hiç gözünüzden kaçmıyor, sizi koca yaramaz!"

General Tufto ağzı kulaklarına vararak, "Benim için tek bir güzel kadın var!" dedi.

Rebecca elindeki kocaman buketle ona şöyle bir vurdu.

Karşı locadan Bayan O'Dowd, "Aa, işte o!" diye bağırdı. "Çiçek pazarından buketi alan adam. Aldığı buket de kadının elinde."

Bu arada Rebecca arkadaşıyla göz göze gelerek onun locasından yana eliyle bir öpücük göndermişti. Bayan O'Dowd bunu üstüne alınarak karşılıkta bulundu ve zavallı Dobbin gülmemek için gene dışarı çıktı.

Birinci perdenin sonunda George, Crawley'lere "Merhaba" demeye giderken Rawdon'la yarı yolda karşılaştı.

Biraz hoş beş ettikten sonra Rawdon, "Son oyunumuzun rövanşını ne zaman istersen yapmaya hazırım," dedi. "Nasıl, senin peder yola geldi mi?"

George, "Daha gelmedi ama nasılsa gelecek," diye yanıtladı. "Senin hala ne durumda?"

"Bana yirmi pound göndermiş, koca cimri! Ne zaman buluşuyoruz? General Tufto salı akşamları dışarıda yemek yiyor; o gece gelsenize... Bana bak, Osborne, kuzum şu Sedley'e söyle de bıyıklarını kessin. Ceketindeki o şeritleri de çıkarsın. Hadi, şimdilik hoşça kal. Salıya bekliyorum." Rawdon kendi gibi generalin maiyetinde olan iki genç züppe subayla birlikte yürüdü gitti.

George, generalin olmadığı gece yemeğe çağrılmaktan hoşlanmamıştı. Gene de gidip Rebecca'ya merhaba demeye karar verdi. Locanın kapısını tıklatınca içeriden neşeli, duru bir kadın sesi,

"*Entrez* – girin!" dedi ve George kendini Rebecca'nın karşısında buldu.

Rebecca onu gördüğüne çok sevinmiş gibi iki elini birden uzatarak, "Sevgili Yüzbaşı George!" diye ünledi.

General Tufto'nun yüzünde, "Sen de kimsin ve hangi cehennemden çıktın?" der gibi bir somurtuş belirmişti.

"Ne iyi ettiniz de geldiniz yüzbaşım! General'le ben burada baş başa, konuşacak laf bulamayarak susuyorduk. Generalim, Yüzbaşı George'dan size hep söz ederim."

General Tufto belli belirsiz bir eğilişle, "Öyle mi?" dedi. "Hangi alaydansınız yüzbaşım?" Alayın numarasını duyunca, "Batı Hint Adaları'ndaydınız yanılmıyorsam," diye ekledi. "Savaşmadınız."

General'in genç ve yakışıklı yüzbaşıya yiyecek gibi bakmakta olduğunu gören Rebecca hemen ona gösterdiği yakınlığı iki kat artırarak, "Ya biricik Amelia'm nasıl benim?" diye sordu. "Ama sormanın ne gereği var? Çok iyi, çok güzel olduğu ortada. Yanındaki o hatun kişi de kim,

Yüzbaşı George? Kız arkadaşınız mı? Ah, siz erkekler! Bay Jos Sedley de dondurma yiyor gene. Nasıl da tadını çıkarıyor! Generalim, bize neden dondurma getirmediler?"

Öfkeden patlamak üzere olan general, "Gidip getireyim mi?" diye sordu.

George, "Yok; çok rica ederim, ben getireyim," diye atıldı.

Rebecca, "Yok, ben gidip Amelia'yı göreceğim." dedi. "Sevgili Emmy'm benim. Yüzbaşı George, bana kolunuzu verir misiniz?"

General'e gülümsedikten sonra dışarı çıktı. Burada George'dan yana son derece tuhaf, bilgiç bir bakış fırlattı. "Onu nasıl budala yerine koyduğumu görüyor musun?" der gibiydi bu bakış. Ama George kendi kendini beğenip şişinmeye öyle dalmıştı ki bunu fark etmedi bile! Bu arada General Tufto'nun alçak sesle savurduğu sövgülerse öyle ağır ve okkalıydı ki bunları yazmaya hiçbir romancının kalemi yetmez!

Amelia'nın o yumuşacık bakışları da, General Tufto'yu sinirlendiren çiftin üstüne kaygıyla dikilmişti. Ama Rebecca locaya girince içten bir sevgi ve özlemle arkadaşının boynuna sarıldı. Karşıdan generalin dürbünüyle kendini izlemekte olduğunu bile bile Jos'a yakınlık gösterdi; Bayan O'Dowd'un elmas ve pırlantalarını övdü. Gülüp söyleyerek, herkesin gönlünü alarak salındı, süzüldü durdu. Perde açılacağı zaman da Yüzbaşı Dobbin'in koluna girerek kendi locasına döndü. Yok yok, George'un koluna girmeyecekti! George burada oturup biricik Amelia'ya göz kulak olmalıydı!...

Dürüst, açık yürekli Dobbin, Rebecca'yı locasına bırakıp döndüğü zaman, "Bu kadın da ne numaracı şey!" diye George'un kulağına fısıldadı. "Buradayken o yılan gibi kıvrılıp bükülmeleri hep generale nispet etmek içindi. Farkına varmadın mı George, nasıl rol yapıyordu?"

George, "Numaracı mı? Rol mu yapıyordu? Lakırdı!" diye o bembeyaz dişlerini göstererek gülümsedi. "Sen salon adamı değilsin de anlamıyorsun, William. Bu kadın bir harika! İngiltere'de bir eşi yok, namussuzum! Baksana, üç dakikada General Tufto'nun ağzından girip burnundan çıktı! Adam nasıl kahkahalarla gülüyor, baksana! Vay canına be! Becky'nin omuzları da şahane yani! Emmyciğim, sen neden buket almadın eline? Baksana, her kadının elinde bir buket var."

Peggy O'Dowd, "Önceden düşünseydin ya!" diye söylendi. "Karına buket almak sana düşerdi."

Amelia da Dobbin de içlerinden bu çok yerinde sözlere, "Sağ ol," dediler. Gelgelelim Rebecca'nın göz kamaştıran parlaklığı bu locadaki hanımların üstüne bir suskunluk vermişti. Peggy O'Dowd bile bütün gece Glenmalony'yle ilgili tek bir laf etmedi...

Operadaki geceden birkaç gün sonra Will Dobbin arkadaşına, "Kumarı ne zaman bırakacaksın, George?" diye sordu. "Yüz yıldır söz verip durursun ama hâlâ oynuyorsun."

"Ya sen vaaz vermekten ne zaman vazgeçeceksin William? Yahu, bu telaşın niye? Az paraya oynuyoruz. Dün gece kazandım. Yoksa Crawley hile mi yapıyor sanıyorsun?"

"Hayır; ama hep kaybetse bu kadar sürekli oynamazdı, sanırım."

Bu biçim öğütlerin çoğu gibi William'ın sözleri de karşısındakinin bir kulağından girip öbür kulağından çıktı. George'la Rawdon şimdi birbirlerinden ayrılmaz olmuşlardı. Amelia Crawley'lere gitmek konusunda öyle isteksizlik gösteriyordu ki kocasıyla bu yüzden neredeyse ilk kavgalarını edeceklerdi! George bu isteksizliğinden ve eski okul arkadaşına çok soğuk davranmasından ötürü karısını

bir güzel payladı. Amelia bu azara ağzını açıp tek bir karşılık vermedi. Ama Crawley'lere bir dahaki gidişlerinde eskisinden daha da utangaç ve çekingen davrandı.

Rebecca bunu gördükçe arkadaşına daha candan, daha şefkatli davranır gibiydi. Bir gün George'la baş başayken,

"Babasının... başına gelen şanssızlıktan beri Emmy daha bir gururlu oldu sanki," dedi. "Biliyor musunuz, hepimiz Brighton'dayken Emmy'nin bana, beni kıskanmak şerefini bağışladığını sanmıştım. Şimdi de, yanılmıyorsam General Tufto'yla bir arada yaşıyoruz diye beni ayıplıyor. Ama kuzum, masrafları paylaşacak bir dostumuz olmazsa Rawdon'la benim aç kalacağımızı bilmiyor mu? Sonra Rawdon benim şerefimi koruyabilecek yaşta ve güçtedir sanıyorum. Gene de, Emmy'nin ince düşüncesine çok teşekkür ederim."

George, "Püf!" dedi. "Bütün kadınlar kıskançtır!"

"Bütün erkekler de öyle! Operada karşılaştığımız gece sen General Tufto'yu kıskanmadın mı? General de seni! Ay kalkıp senin o kuş beyinli karını görmeye gittim diye beni neredeyse çiğ çiğ yiyordu." Sonra Rebecca başını çapkınca arkaya doğru atarak, "Sanki umurumdaydınız!" diye güldü. "Yemeğe kalıyor musun? Bizim paşa baba başkomutanla yemek yiyor. Önemli haberler var; ortalık kaynıyor. Fransızlar sınırı aşmış diyorlar. Kalırsan biz bize yeriz."

Evde karısı rahatsız olmakla birlikte George yemeğe kaldı. Evleneli daha altı hafta olmamıştı; oysa George bir başka kadının kendi karısını alaya almasına kızmıyordu bile! Kendi kendisine bile kızmıyordu, bu iyi huylu genç. Biraz ayıp, ayıp olmasına ama... anasını sattığım... güzel bir kadın tutar adama asılırsa, adamın elinden ne gelir? George kışlada Stubble, Spooney ve öteki arkadaşlarıyla yemek yerken, "Ne yapalım, kadın konusunda gözümüz doymuyor!" diyor ve göz kırpıyordu.

Arkadaşları onu kınayacakları yerde, tersine beğeniyorlardı. *Gurur Dünyası* yaratıldı yaratılalı, aşkta kazanmak erkekler için ancak savaşta kazanmaktan sonra gelen bir övünç kaynağı olmuştur. Yoksa liseli gençlerin zamparalıklarıyla övünmeleri ve Don Juan'ın böylesine gözde olması niye?

George bir kadın avcısı olduğuna ve er geç kazanacağına inandığından, kaderin akışına kendini bırakmıştı. Emmy de kıskançlık sahneleri yaratıp onun başının etini yiyeceği yerde sessiz sedasız kendi kendini yemeyi yeğ tuttuğundan karısının hiçbir şeyden haberi olmadığına inanmak George'un işine daha çok geliyordu. Beri yandan onun Bayan Rawdon Crawley'le kırıştırdığını bilmeyen yoktu. George her fırsatta Rebecca'yla at gezisine çıkıyor, her fırsatta (karısını Dobbin'e ya da Bayan O'Dowd'a emanet edip işi olduğunu ileri sürerek) Crawley'lere yemeğe gidiyordu. Kumarda Rawdon'a yutulurken Rebecca'nın kendisi için yanıp tutuştuğunu düşünerek avunuyordu. O değerli karıkoca bu konuda oturup açıkça konuşarak, "Sen onu oyala, ben yolayım," diye bir karara varmış olmayabilirler. Gene de birbirlerini çok iyi anlıyorlardı ve Rawdon, George'un gidip gelmesine güler yüzle izin veriyor, hatta bunu kendisi istiyordu.

George kendini Crawley'lere öylesine kaptırmıştı ki William Dobbin'i hemen hemen hiç görmez olmuştu. Gördüğü yerde de konferans dinlememek için ondan kaçınıyordu. Zaten öğüdün boş olduğunu dürüst Dobbin de anlamıştı artık. George'a, favorileri ne denli gür olursa olsun hâlâ bir delikanlı gibi toy olduğunu, Rawdon'ın onu kaz gibi yolduğunu, soyup soğana çevirdikten sonra da silkeleyip atıvereceğini söylemenin ne yararı vardı? George, *Gurur Dünyası*'nın sefahat denizine pupa yelken açılmıştı bir kez!

1815 yılında, Wellington Dükü'nün ordusunun peşi sıra Alçak Topraklar'a gelen ve bu orduyu, güle oynaya savaşın eşiğine kadar uğurlayan siviller kadar göz kamaştırıcı, rengârenk bir seyirci kitlesi, Darius'un çağından beri hiçbir savaş sırasında görülmüş değildi. 15 Haziran 1815'te ünlü bir Düşesin Brüksel'de verdiği balo tarihe geçmiştir. Balonun dedikodusuyla Brüksel günlerdir çalkalanmaktaydı. Hele kadınlar arasında bu balo yaklaşan savaştan bile daha önemli bir konuydu. Bu baloya çağrılabilmek için girişilen çabalarla döndürülen dolaplara ancak ağırbaşlı İngiliz halkı arasında rastlanabilir!

Baloda akılları kalan Jos'la Bayan O'Dowd'un çabaları boşa gitti ama öteki dostlarımız daha şanslıymışlar. Lord Barecres, George'un verdiği yemeğe karşılık olarak Bay ve Bayan Osborne adına bir davetiye çıkarttırmıştı. Generalin arkadaşı olan Yüzbaşı Dobbin de baloya çağrılmıştı. Jos Sedley bunu öğrenince kıskançlığından çatladı. Bay ve Bayan Rawdon Crawley'nin de General Tufto'nun yakın dostları olmak dolayısıyla baloya çağrıldıklarını söylemenin gereği yok sanıyoruz!

Balo gecesi George Osborne karısını yanına alıp baloya geldi ve onu orada hiç tanımadığı insanlar arasında yapayalnız bırakarak kendi eğlencesine daldı. Amelia'ya tepeden tırnağa yeni giysiler ve süsler almıştı, baloya da getirmişti ya, başka ne gerekirdi? George artık dilediği gibi eğlenmekte kendini özgür sayıyordu. Ameliacığın, köşesinde tek başına otururken düşündüğü şeylerse pek tatlı sayılmazdı. William Dobbin'den başka bir Tanrı'nın kulu da gelip bu düşünceleri dağıtmıyordu.

Yeni aldığı elbise ve süsler tam bir fiyasko olmuş, bunu gören kocası da için için köpürmüştü. Beri yandan Rebecca Crawley'nin baloya gelişi gözleri kamaştıran bir olay oldu.

Genç kadın baloya çok geç geldi. Yüzü parlıyor, gözlerinin içi gülüyordu ve giyimi kusursuzdu. Bütün gözler kendinden yana döndüğü halde o hiç istifini bozmuyordu; Miss Pinkerton'ın okulunda küçük öğrencilere ders verirkenki gibi serinkanlıydı. Hemencecik bir sürü erkek çevresini sarıverdi! Kadınlar kendi aralarında fısıldaşarak Rawdon'ın onu bir manastırdan kaçırdığını, genç kadının Montmorency'lerle hısımlığı olduğunu söylüyorlardı. Rebecca öyle kusursuz bir Fransızca konuşuyordu ki söylenenlerde bir gerçek payı olabilirdi. Havalı ve seçkin görünüşlü olduğunu da herkes kabul ediyordu. Onunla dans etmek isteyen kırk elli erkek hemen kuyruğa girmiş, yalvarıp yakarmaya başlamışlardı. Ama o "angaje" olduğunu, çok az dans edeceğini söyleyerek dosdoğru Emmy'nin yanına gitti. En derin bir mutsuzluğa gömülmüş oturan kadıncağızın işini iyice bitirmek için ona "Sevgili Ameliacığım," diye tepeden bakan bir yakınlık göstermeye başladı. Önce Amelia'nın terzisiyle berberine attı tuttu; ona hemen ertesi gün kendi korsecisine göndereceğini söyledi. Sonra balonun güzelliğinden, herkesin herkesi tanımasından, aralarında çok az "yabancı" bulunmasından dem vurdu.

Salona girer girmez karısını bırakıp gitmiş olan George Osborne şimdi Rebecca'yı görünce onun yanına döndü. Tam o sırada Rebecca sevgili Ameliacığına kocasının yani George'un çılgınlıkları konusunda vaaz geçmekteydi.

"Tanrı aşkına, kocanı kumardan vazgeçir şekerim, yoksa batıp gidecek," diyordu. "Seninkiyle benimki her gece iskambil başındalar. Oysa kocanın hiç parası yok, biliyorsun. Kendini kollamazsa Rawdon onu en son kuruşuna değin yutar. Kocana neden sahip olmuyorsun, ilgisiz kadın? Evde, o Yüzbaşı Dobbin'in karşısında somurtup duracağına sen de kocanla birlikte bize gelsen olmaz mı? Yüzbaşı Dobbin'e bir sözüm yok ama insan öyle büyük ayaklı bir erkeği nasıl sevebilir kuzum? Oysa senin koca-

nın ayakları ne şekerdir! Aa, işte lafının üstüne geldi. Nerelerdeydin, hınzır herif? Bak Emmycik senin ardından ağlaya ağlaya gözleri önüne akmış! Beni kadrile kaldırmaya mı geldin yoksa?"

Becky şalıyla buketini Amelia'nın yanına bıraktığı gibi uçar adımlarla George'la dans etmeye gitti. Karşısındakini böyle vurmayı ancak kadınlar bilir! Ömründe kimseye kin tutmamış, kimseyi alaya almamış olan küçük Emmy zalim ve insafsız düşmanının karşısında kendini nasıl savunacağını bilemiyordu.

George, Rebecca'yla iki üç kez dans etti Amelia bu dansların sayısını tam olarak bilemiyordu. Köşesinde, unutulmuş, tek başına oturuyordu. Yalnız bir ara Rawdon geldi ve biraz zoraki, çene çalıp gitti. Daha sonra da William Dobbin ona biraz yiyecek içecek götürdü. "Neden böyle üzgünsün?" diye sormadı ona. Ama genç kadın birden gözlerinin yaşla dolduğunu sezince Dobbin'e, Rebecca'nın George ve kumar konusunda söylediklerinden telaşlanmış olduğunu anlattı.

Dobbin, "Bir adam kumara merak sardı mı öyle olmayacak serserilere para kaptırır ki şaşarsınız!" dedi.

Emmy, "Gerçekten de öyle," diye karşılık verdi ama onu üzen şey gerçekte para konusu değildi.

Neden sonra George, Rebecca'nın şalıyla çiçeklerini almaya geldi: Rebecca gidiyordu ama gelip Amelia'ya veda etmeyi bile kibrine yedirememişti. Zavallı kızcağız kocasının gelmesini ve gitmesini gıkı çıkmadan izledi, sonra başı önüne düştü.

Bu arada Dobbin tümen komutanı olan generalin yanına çağrılmış, onunla konuşmaya daldığından bu en son sahneyi görmemişti. Hele George'un buketin içine ufak bir mektup gizlediğini kimse görmemişti. Yalnızca Rebecca buketi alır almaz çiçeklerin arasında yılan gibi kıvrılmış duran kâğıt parçasını gördü. Ne de olsa, böyle şeylere es-

kiden beri alışıktı! Bakışları karşılaştı ve genç adam Rebecca'nın her şeyi bildiğini anladı. Sonra Rawdon, karısının koluna girdi ve ona acele etmesini söyledi. Kendi telaşından, karısıyla arkadaşının arasında geçenleri görmemiş gibiydi. Rebecca elini George'a verdi; hafifçe diz kırdı ve yürüyüp gitti. George, Rebecca'nın elini öperken Crawley'nin söylediklerini yanıtsız bıraktı; hatta duymadı bile. Kafası bir zafer ve heyecan uğultusuyla öylesine doluydu!

Karısı buket sahnesinin en sonunu görmüştü. Artık dayanamayacağını sezerek birden ayağa kalktı ve,

"William!" diyerek yanı başında duran William Dobbin'in koluna sarıldı. "Sen benim en yakın dostumsun. Beni eve götür William. Ben... pek... iyi değilim..."

Onu ilk adıyla çağırmış olduğunun farkında bile değildi! Hemen dışarı çıktılar. Sokak balodan daha civcivli gibiydi. Kalabalığı yarıp geçtiler ve hana gittiler.

George gittiği toplantı ve eğlentilerden döndüğünde karısını ayakta bulursa kızıyordu. Bu yüzden kızcağız odasına çıkar çıkmaz yattı. Uyuyamadı ama sokağın gürültüsünü de duymuyordu. O, kendi içinden yükselen seslere dalmıştı.

Bu arada sevinçten çılgına dönmüş olan George hemen bir kumar masasına giderek oynamaya başladı. Üst üste kazandı. "Bu gece başarı benden yana!" diye düşündü. Gene de içi içine sığmıyordu. Biraz sonra kazandıklarını cebine atarak büfelerden birine gitti ve şarap bardaklarını üst üste boşaltmaya başladı.

Dobbin onu işte burada buldu. George ne denli neşeli ve kırmızı yüzlüye William o denli solgun ve ağır başlıydı.

"Hoş geldin be Dob! Hadi, gözünü sevdiğim Dob, ye, iç! Hey garson, biraz daha ver!"

Dobbin hâlâ asık yüzlü, "Yeter, George," dedi. "İçme artık. Dışarı gel."

"İçki gibisi var mı, yahu! Hadi, sen de iç, neşeni bul. Şerefine, Dob!"

Dobbin eğildi ve onun kulağına bir şey fısıldadı. Bunu duyunca George bir irkildi, sonra bir sevinç bağırışıyla bardağını dikip bir yudumda boşaltarak masanın üstüne koydu ve arkadaşının kolunda dışarı çıktı.

William, "Düşman Sambre'yi geçmiş," diyordu. "Ordumuzun sol kanadı savaşa başlamış bile. Çabuk ol. Üç saat içinde yola çıkıyoruz!"

Çoktandır beklenen haberin böyle birdenbire gelmesiyle heyecanlanmış olan George, sinirleri bir yay gibi gergin, dışarı çıktı. Aşkmış, flörtmüş, kimin umurundaydı şimdi? Genç subay hızlı adımlarla evine dönerken bunlardan başka her şeyi düşünüyordu. Cephede kendini bekleyen bilinmez kader, ayrılmak üzere olduğu karısı, belki de çocuğu... Ah, bu gece yaptıklarını geri alabilse de hiç değilse değerini bilmediği temiz ve şefkatli Amelia'ya içi rahat olarak, "Sağlıcakla kal!" diyebilse...

Kısacık evlilik hayatını aklından geçirdi. Bu birkaç hafta içinde elindeki sayılı parayı nasıl da har vurup harman savurmuştu! Nasıl da sorumsuz ve çılgın davranmıştı. Ah, Amelia'ya hiç layık değildi o! Neden evlenmişti sanki? Evlenecek adam değilmiş ki! Ona karşı her zaman eli açık davranan babasının sözünden niye çıkmıştı?... Genç adamın yüreği umut, pişmanlık, sevgi ve utançla dolup taşıyordu. Oturdu; babasına bir mektup yazdı. İmzasını atarken gök belli belirsiz ağarmaya başlamıştı. George, zarfı mühürleyip öptü. Babasından gördüğü sayısız iyilikleri düşündükçe onu bırakıp geldiğine pişman oluyordu.

İlk geldiğinde Amelia'nın odasına bakınca onun uyuduğunu görmüş ve buna sevinmişti. Sonra emir eriyle birlikte, hiç çıt çıkarmadan, bavullarını hazırlamıştı. Son bir kez Amelia'ya bakmak amacıyla yatak odasına girdi.

Gerçekte Amelia uyanıktı. Kocasının ilk gelişinde, uyanık yatışıyla ona sitem ediyormuş gibi olmasın diye, gözlerini kapalı tutmuştu. Yalnız onun böyle erkenden baloyu bırakıp gelişine öyle sevinmişti ki içi rahatlayarak hafif, delikli bir kuş uykusuna dalmıştı.

George içeri usulca girdi ve gene ona baktı. Sönük gece lambasının ışığında onun tatlı, solgun yüzünü görebiliyordu. Tanrım! Nasıl tertemiz bir ruh taşıyordu – onun karısı! Nasıl ince, yumuşacık, boynu bükük ve kimsesizdi! Ya kendisi, nasıl bencillik, hayvanlık etmiş, ona karşı ne olmayacak suçlar işlemişti! Karyolanın ayak ucunda durmuş, uyuyan karısına baktıkça içinde utanç ve pişmanlık birbirine karışıyordu. Hangi cesaretle... o kim oluyordu, böyle lekesiz biri için dua edecek? Ama gene de onu Tanrı'ya emanet etmekten, "Tanrı onu korusun!" demekten kendini alamıyordu.

Karyolaya yaklaştı ve örtüsünün üstünde kımıltısız duran o küçük, pamuk ele baktı; hiç sesini çıkarmadan o küçük, uyuyan yüze doğru eğildi.

İki sıcak, beyaz kol sevgiyle onun boynuna dolandı. Zavallı yavrucak içler acısı bir hıçkırıkla, "Uyumuyordum, George," dedi.

Tam o sırada kışla yönünden duru, tiz bir borazan sesi yükseldi ve kentin dört bir yanındaki borazanlar da seslerini yükselterek buna katıldılar. Piyade davullarıyla İskoçların tiz sesli gaydaları arasında bütün kent uykudan uyandı.

OTUZUNCU BÖLÜM

"Geride Bıraktığım Kız"

Biz kendimizi askeri konuları işleyen bir romancı saymıyoruz. Bizim yerimiz sivillerin arasındadır. Savaş başladığı zaman cephe gerisine çekilir ve gık çıkarmadan bekleriz. Askerlere ayak bağı olmanın hiç gereği yok. Şimdi de dostlarımızın alayını kent kapılarına kadar geçirip komutayı Binbaşı O'Dowd'a bırakarak geriye, Bayan O'Dowd'la öbür hanımların yanına dönmek niyetindeyiz.

Binbaşıyla sayın eşi şu ünlü baloya çağrılmamış olduklarından o gece bol ve rahat bir uyku çekmişlerdi. Binbaşı gecelik takkesini başına geçirirken,

"Sözlerime mim koy, Peggyciğim," demişti. "Bir iki günde cephede bu çocukların hiçbirinin duymadığı bir hava çalınacak. O zamanki dansı sen gör artık!"

Peggy'ye gelince, sarı türbanıyla cennet kuşu iğnesini takarak dostu düşmanı çatlatmayı pek istemişti ama kocasının verdiği çok önemli haber ona dansı da baloyu da unutturmuştu. Binbaşı,

"Beni erken uyandırmanı istiyorum, Peggyciğim," dedi. "Bir buçukta uyandır. Gerekli şeyleri de bir zahmet hazır ediver. Harbiye'deki toplantıdan sonra, bir de bakarsın eve dönmeyiz."

Ertesi sabah cepheye gidileceğine inandığını belirten bu sözlerden sonra binbaşı susmuş ve uykuya dalmıştı.

Saçlarını kâğıt parçalarıyla sarıp sırtına sabahlık geçirmiş olan hanım hanımcık Bayan Dowd şu sırada uykunun değil, iş yapmanın sırası olduğuna inanıyordu. "Mick gidince bol bol uyuyacak vaktim olacak," diyordu kendi kendine. Kocasının yol çantasını hazırladı; peleriniyle kasketini, çizmelerini fırçalayıp yan yana dizdi; pelerinin ceplerine hafif cinsinden biraz yiyecekle hasır kaplı bir şişe içinde ikisinin de çok sevdikleri likörlü konyaktan koydu. Saat bir buçuğu çalar çalmaz da gidip kocasını uyandırdı. Mis gibi kokan, sıcacık, taze kahve yapmıştı.

Onun sessiz sedasız yaptığı bu hazırlıklar, başka kadınların ayılıp bayılmaları, ağlayıp bağırmaları kadar derin bir sevginin belirtisi değil midir? Kentin dört bir köşesinde borazanlar ötüp, davullar çalınırken onların karşılıklı içtikleri şu bir fincan kahvenin, uzun konuşmalardan daha yararlı, daha özlü olmadığını kim söyleyebilir? Bu yüzden binbaşı atına bindiği zaman öyle pırıl pırıl ve kanlı canlıydı ki yalnızca şu görünüşüyle bile komutasındaki askerlere yürek ve neşe verdi. Yiğit Bayan O'Dowd da balkonunda durdu ve aşağıdan geçen askerleri el sallayıp neşeyle bağırarak selamladı. Alayın başına kendisi geçip cepheye gitmediyse bu, onun cesaretsizliğini değil kadınlara yaraşır çekingenliğini ve alçakgönüllülüğünü gösterir!

Pazar günleri ya da buna benzer önemli günlerde Bayan O'Dowd başpapaz olan dayısının vaazlarını raftan indirir ve bu koca kitabı ciddi ciddi okurdu. Kocasının alayı Brüksel'den yola çıktığı sabah da böyle yaptı. Kafası başka yerlerde olduğundan okuduğunu pek anlamadığı söylene-

bilir. Ne var ki zavallı Mick'in yastığının üstünde duran gecelik takkesini görünce uykusu olduğu gibi kaçmıştı. Dünya böyledir işte! Askerlerin cepheye giderken söyledikleri "Geride bıraktığım kız..." diye bir şarkı vardır ya... Erkekleri savaştayken geride kalıp üzülmek, düşünüp anımsayıp kuruntu etmek kadınlara düşer...

Becky Sharp'sa üzüntünün ne denli boş olduğunu, duyguları kapıp koyvermenin insanları yalnızca perişan ettiğini bildiğinden, aklını ve iradesini kullanarak kocasından, eski Ispartalılara yaraşır bir soğukkanlılıkla ayrılmayı başardı. Doğrusu gerekirse bu ayrılık, Yüzbaşı Rawdon'ı geride bıraktığı küçük kadından çok daha üzmüştü. Becky onun o ham ve ilkel ruhunda öyle bir taht kurmuştu ki, ağır süvari tüm duygularının tüm gücüyle karısına tapınır olmuştu. Evlendiğinden beri geçen son birkaç ay, ömrünün en mutlu dönemiydi. Genç adam önceki zevk ve eğlencelerinin tümünü, karısıyla geçirdiği tek bir saatin tatlılığına, hiç gözünü kırpmadan değişebilirdi!

Cepheye hareket haberi geldiği zaman Rawdon çok ciddileşmişti. Rebecca onun gamını dağıtmak için öyle bir neşeyle gülüp söylemeye başladı ki muhafız subayı alındı. Sesi titreyerek, "Yoksa sen benim korktuğumu mu sanıyorsun, Bekcy?" dedi. "Böyle bir şey düşünmezsin umarım. Ne var ki şu boyumla posumla karşı tarafın kurşunlarına çok iyi hedef olurum, canına yandığım! Bir kurşun beni yere serdiği zaman da arkamda kimsesiz bir... belki de iki kişi bırakmış olacağım. Onların geleceğini garanti altına alabilmek isterdim. Ben bunda gülecek hiçbir yön bulamıyorum, Bayan Crawley."

Bunun üzerine Becky sayısız öpücük ve tatlı sözle yaralı savaşçıyı avutmaya başladı. Arada bir kendini tutamayıp alaylı konuşsa bile çok geçmeden ciddi, şefkatli eş pozunu takınmayı bilirdi.

Şimdi de, "Sevgilim benim, yoksa sen beni hiç duygusuz mu sanıyorsun?" diye kocasına sokuldu ve çarçabuk gözlerini silerek hüzünlü bir gülümseyişle kocasının yüzüne baktı.

"Bana bak, Becky," dedi Rawdon. "Cephede vurulursam senin elinde ne var ne yok, onu bir gözden geçirelim. Buraya geleli oyunda şansım yaver gittiğinden iki yüz otuz pound kazandım. Cebimde on napolyon altını var – bu da gittiğim yerde bana yeter. General Tufto prensler gibi para harcamasını biliyor. Eğer vurulursam bu da sana masraf açmaz, biliyorsun... Yok, yok, ağlama, küçük kadınım benim! Bir de bakarsın vurulmamışım da ömür boyu senin başına bela kesilmişim. Ne diyordum, atlarımın ikisini de burada bırakıyorum. Bana bir şey olursa onları iyi bir paraya satabilirsin." Rawdon buruk bir kahkahayla, "Sonra sevgili halacığımın armağanları var," dedi "Altın kapaklı billur şişeler, kol düğmeleri, yüzükler, iğneler, altın saatle köstek, ıvır zıvır... Hepsi pahalı pahalı şeylerdi. Halam saatle kösteğe yüz pound peşin verdiydi, biliyorum. Tanrı beni kahretsin! Ondan daha çok şeyler sızdırmadığıma şimdi bin pişmanım!"

Böylece burma bıyıklı yüzbaşı değerli eşyasının bir listesini çıkardı. Son aylara dek kendinden başka hiçbir şey düşünmeyen bu ünlü züppe şimdi bayramlık üniformasıyla apoletlerini bile karısına bırakarak en eski üniformasını giydi ve herhangi bir çavuş kadar gösterişsiz bir çantayla cepheye gitti. Dudaklarında, *"Geride Bıraktığım Kız"* için duaya benzer bir mırıltıyla karısını tuttuğu gibi yerden kaldırıp bir an göğsünde, deli gibi çarpan yüreğinin üstünde sıktı, sonra yere bıraktı, kızarık bir yüz ve bulanık gözlerle atına bindi. Generalinin yanı sıra atını sürerken purosunu sessizlik içinde tüttürüyor ve dalgın dalgın bıyıklarını burup duyuyordu.

Rebecca'nın gereksiz ve yararsız bir üzüntüye kapılmamaya kararlı olduğunu söylemiştik. Genç kadın bir an pencerede durup elini sallayarak kocasının ardından baktı. Katedral kuleleriyle evlerin sivri çatılarına şafağın ilk kızıllığı vurmuştu. Rebecca birden bütün gece uyumamış olduğunu anımsadı. Aynada kendi yüzünü inceleyerek, "Aman, pek kötü görünüyorum," diye düşündü. Elbisesini çıkardı; buketini bir bardağa ıslattı. Tam o sırada yere düşen küçük kâğıt parçasını gülümseyerek, tuvalet kutusunun içine kilitledi. Sonra yattı ve rahat bir uykuya daldı.

Uyandığı zaman saat ondu. Kentin üstüne bir sessizlik çökmüştü. Rebecca bir fincan kahve içtikten sonra kocasının bir gece önce yaptığı hesap listesini çıkardı; buna kendi değerli eşyalarını da ekledi.

Çok dikkatli bir hesaptan sonra, eğer bir gün pek başı sıkışırsa altı, hatta yedi yüz pound'a güvenebileceği sonucuna vardı. Göğsü ister istemez sevinçle kabardı ve genç kadın öğleye kadar bu değerli eşyaları yerli yerince yerleştirip kilitleyerek vakit geçirdi. Rawdon'ın kâğıtları arasında George Osborne imzalı bir çek vardı. Becky, "Bunu bankada bozdurtayım; sonra da gidip zavallı Emmy'yi bir yoklayayım," diye düşündü.

Biraz önce cepheye hareket etmiş olan İngiliz ordusunun hiçbir subayı, koca Wellington Dükü'nün kendisi bile, sonu belirsiz, çapraşık durumlar karşısında bu ufacık tefecik kadın kadar metin ve serin kanlı olamazdı.

Cephe gerisinde kalan bir tanıdığımız daha vardı ki şu sırada onun duygularıyla davranışlarını öğrenmek hakkımızdır: Bogley Wollah'ın eski Vergi Dairesi Şefi! Sabaha karşı çalan borazanlar, tüm Brüksel'liler gibi onun da rahatını kaçırmıştı. Gene de uykusuna pek düşkün olduğundan Jos, borazan, davul ve gaydaların curcunasına karşın her zamanki gibi öğleden sonraya değin uyuyabilirdi. Ne

var ki Yüzbaşı Dobbin onu gelip uyandırdı. Cepheye gitmezden önce onunla tokalaşmak istiyordu da!

Jos esneyerek, "Çok naziksiniz, yüzbaşım!" diye mırıldandı. Ama içinden yüzbaşıya sövüyordu.

Dobbin, "Sizinle... sizi... size veda etmeden gitmek istemedim," diye kopuk cümlelerle konuşmaya başladı. "Öyle ya... biliyorsunuz... belki geri dönmeyiz. Hepinize... hepinizi sağ salim... görmek... bırakmak istedim de..."

Jos Sedley oldum olası Yüzbaşı Dobbin'i hor görürdü. Şimdi de onun savaşı duyunca korkmuş olduğunu düşünerek alaylı alaylı, "Size ne gibi bir yardımda bulunabilirdim, Dobbin?" diye sordu.

Dobbin yatağın başucuna gelip durarak, "Söyleyeyim," dedi. "Çeyrek saat sonra yola çıkıyoruz, Sedley. George da ben de geri dönmeyebiliriz. Şimdi sen burada kalacaksın. İşlerin ne yönde geliştiğini kesinlikle öğrenmeden hiçbir yere kımıldamak yok. Burada kalıp kız kardeşine göz kulak olacaksın. Onu avutup koruyacaksın. George'un başına bir şey gelirse unutma, Emmy'nin senden başka tutunacak dalı yok. Bizim ordu bozguna filan uğrarsa sen onu hemen İngiltere'ye kaçırırsın. Onu hiçbir zaman yaya bırakmayacağına namus sözü vereceksin. Para konusunda senin her zaman çok eli açık olduğunu bilirim. Ama işler ters giderse onu alıp İngiltere'ye götürecek paran var mı?"

Jos kibirle başını kaldırarak "Beyefendi, para istediğim zaman nereye başvuracağımı bilirim ben," dedi. "Kız kardeşime gelince, ona nasıl bakacağımızı sizden öğrenecek değilim elbet!"

Beriki hiç kızmadan, "Erkekçe bir laf ettiniz," dedi. "George'un karısını böyle güvenilir ellere bıraktığına doğrusu sevindim... Eğer yenilirsek Emmy'yi sağ salim Brüksel'den uzaklaştıracaksınız, değil mi?"

"Yenilmek mi? Kafamı bozmasanıza bayım! Yenilmeyiz biz. Beni korkutabileceğinizi sanıyorsanız çok yanılıyorsunuz!" diye yiğit Jos yattığı yerden bağırdı.

Her neyse, William Dobbin onun gerekirse Emmy'yi Brüksel'den kaçırabileceğine inanmıştı ya, içi biraz olsun rahatlamıştı.

Eğer bu arada Amelia'yla son bir görüşme yapmayı ummuşsa bu bencilliği layık olduğu cezayı buldu! Jos'un yatak odasıyla Osborne'ların yatak odasının arasında, iki tarafın da paylaştıkları oturma odası vardı. Şu sırada yatak odalarının ikisinin de kapıları açıktı. George'un emir eri bavulunu hazırlarken George oturma odasıyla yatak odası arasında gidip geliyor, bavula konulacak şeyleri erden yana atıyordu. Biraz sonra William, Amelia'nın yüzünü görmek fırsatını buldu. Ama bu öyle bir yüzdü ki! Öyle bembeyaz, öyle beyninden vurulmuş, öylesine çılgın gibi kederliydi ki anısı sonradan günler günü, kendi işlemiş olduğu bir suçmuşçasına, Dobbin'in aklından çıkmayacak, içini sözle anlatılmaz özlem ve acıma duygularıyla burkacaktı.

Amelia beyaz bir sabahlık giyip o sarı saçlarını omuzlarına bırakmıştı. Kocaman gözlerinde ışıksız, donuk bir bakış vardı. Yol hazırlıklarının ucundan tutup böyle önemli bir saatte kendisinin de işe yarayabileceğini göstermek amacıyla bu zavallı yavrucak eline kocasının bir kuşağını almış, adım adım onun peşinden gidiyordu. Yufka yürekli Dobbin içi cız ederek, "Tanrım!" diye düşündü. "Böylesine bir üzgünlüğü seyretmeye gelmekle ne büyük bir küstahlık işledim!"

Elinden gelen hiçbir şey yoktu. Bu dilsiz, çaresiz üzüntüyü hafifletmenin, avutmanın yolu yoktu. Dobbin genç kadına yalnızca, ıstırap içinde kıvranan yavrusuna bakan çaresiz bir baba gibi yüreği sızlayarak bakabiliyordu.

Sonunda George karısını kolundan tutarak yatak odasına götürdü. Sonra tek başına dışarı çıktı. Karısıyla içeride helalleşmişti.

"Tanrıya şükür! Bu da bitti!" diyerek, kılıcı belinde, merdivenden aşağı indi ve tüm alayın toplanmakta olduğu talim alanına koştu. Nabzı deli gibi atıyor, yüzü al al yanıyordu. Büyük savaş oyunu başlamak üzereydi ve kendi de oyunculardan biriydi. Ne şiddetli bir zevk, kuşku, umut ve korku kaynaşması! Ne büyük bir kaybetme tehlikesi! Ne yaman bir kazanma şansı! Şimdiye kadar oynadığı kumar oyunları bunun yanında neydi ki!

George Osborne ta çocukluğundan beri ustalık ve yürek isteyen atletizm oyunlarına da, gözünü budaktan sakınmaksızın, istekle atılmıştı. Bu tür oyun ve yarışmalarda yüzlerce zafer kazanmıştı. Her gittiği yerde kadın erkek herkes ona hayranlık ve kıskançlıkla bakmıştı. Zaten bir erkeğe dünyada en kestirme yoldan alkış ve ün kazandıran şeyler bedensel üstünlüğü ve pek gözlü oluşu değil midir? Anımsayamadığımız çağlardan beri bedensel güç ve yiğitlik, ozanlara konu olmuştur. Truva öykülerinden günümüze değin çoğu şiirler, kendilerine kahraman olarak askerleri seçmişlerdir. Kim bilir? İnsanlar aslında çok korkak oldukları için mi yiğitliği böylesi el üstünde tutar ve savaşta gösterilen kahramanlığa her şeyin üstünde değer vererek tapınırlar acaba?

Komutanları olan tıknaz albaydan tutun da o gün bayraktarlık yapacak olan küçük asteğmen Stubble'a kadar bütün alay George'un bu heyecan ve sabırsızlığını paylaşıyordu.

Yürüyüşe başladıkları zaman güneş yeni doğmaktaydı. Göz yaşartan, yürek çarptıran bir manzara: En önde alay marşını çalan bando, arkasında alay komutanı, onun ardından, başlarında yüzbaşılarıyla humbaracılar, ortada asteğmenlerin taşıdığı alay sancakları, sonra George ve bölüğü... Genç adam başını kaldırdı, Amelia'ya bakıp gülümsedi ve yürüdü, gitti. Biraz sonra bando sesi bile duyulmaz oldu.

OTUZ BİRİNCİ BÖLÜM

Jos Sedley, Kız Kardeşine Kol Kanat Geriyor

Böylece, tüm subaylar cepheye çağrılınca Brüksel'deki küçük koloninin başında komutan olarak Jos Sedley kaldı. Amelia, erkek uşak Isidor ve hizmetçi kız ufak bir garnizon oluşturuyordu. Jos o sabah Dobbin gittikten sonra da saatlerce yatakta kaldı. En sonunda kalkıp çiçekli sabahlığıyla kahvaltıya indiği zaman kahraman subaylarımız kilometrelerce uzaktaydı ve güneş gökyüzünde adamakıllı yükselmişti.

Jos'un, George'un gidişine pek üzüldüğünü söyleyemeyiz. Kim bilir, belki de sevinmişti. Çünkü George'un gölgesinde kalmaktan kurtulmuştu. George onu hor gördüğünü hiçbir zaman gizlemezdi. Oysa Emmy ağabeyine karşı her zaman saygılı ve yakın davranırdı.

Jos aşağı inerken, "Bu sabah hiç değilse o züppenin küstahlığını çekmeyeceğim!" diye düşünüyordu. "Isidor!" diye seslendi. "Yüzbaşının şapkasını antreye kaldır."

Uşak bilgiç bilgiç ondan yana bakarak, "Belki bu şapkayı bir daha hiç giymeyecek," diye söylendi. George'dan, George'un küstahlığından o da nefret ederdi.

"Madam'a sor bakalım, kahvaltıya inecek mi?"

Ama ne yazık ki madam kahvaltıya inemeyecekmiş, çünkü madam çok hastaymış. Hizmetçi kız onun kocası gittiğinden beri bitkin durumda olduğunu söylüyormuş. Jos, Amelia'ya acıdığını göstermek için büyük bir bardakla çay gönderdi. Onun anlayış ve şefkat göstermesi buydu. Daha da ileri giderek kız kardeşine yalnızca zengin bir kahvaltı tepsisi yollamakla kalmadı, akşam yemeği için onun seveceği nadide şeyler almayı da kararlaştırdı...

Sabaha karşı emir eri George'un bavulunu hazırlarken Isidor onu ters ters seyretmişti. Bir kere, kendinden küçük rütbedekilere karşı genellikle küstah ve kaba davranan George'dan nefret ederdi. İkincisi, bir İngiliz bozgununda yabancı ellere düşeceğini düşündükçe kuduruyordu. Birçok Belçikalı gibi Isidor da İngiliz ordusunun bozguna uğrayacağına kesinlikle inanıyordu. Genel kanaat Napolyon'un İngiliz ve Prusya ordularını birbirinden ayırarak önce birini sonra öbürünü yerle bir edeceği ve üç güne kalmadan Brüksel'e gireceği yolundaydı. O zaman da ölmüş, kaçmış ya da esir alınmış olan şimdiki efendilerinin yükte hafif pahada ağır eşyaları Bay Isidor'un yasal malı olacaktı.

Jos Sedley'in karmaşık ve zahmetli sabah tuvaletine yardım ettiği sırada bu efendisine bağlı uşak, ona giydirmekte, takıp takıştırmakta olduğu eşyalarla ne yapacağını kafasından geçiriyordu: Gümüş esans şişeleriyle tuvalet için kullanılan ufak tefeği sevdiği bir kıza armağan edecekti. Ama şu iri yakut iğneyi kendine saklayacaktı. İğne şu fırfırlı gömlekle şeritli cekete çok yaraşırdı. Bunları Isidor'un bedenine göre daraltmak işten bile değildi. Hele yüzbaşının altın başlı bastonuyla yakut yüzüklerini de alınca

Isidor tepeden tırnağa bir Adonis kesilip Matmazel Reine'yi bile elde edebilirdi! Genç uşak Bay Jos Sedley'in kol düğmelerini iliklerken, "Ah, bunlar bende ne güzel durur!" diye düşünüyordu. "Kol düğmesi takmaya öyle özeniyorum ki! Kısacası Isidor'un maddesel varlığı Jos'un burnundan tutmuş, çenesini tıraş ederken ruhu, şeritli bir ceket ve dantelli gömlek giymiş olarak, Matmazel Reine'yle yan yana bir fayton içinde, kanal kıyısındaki ağaçların serin gölgesi altında sefa sürüyordu.

Neyse ki Jos uşağının aklından geçenleri bilmiyordu. Zaten hiçbirimiz, parayla tuttuğumuz hizmetçilerin bizler için neler düşündüklerini bilemeyiz. Değil hizmetçilerimiz, dostlarımızla akrabalarımızın bizler için neler düşündüklerini bilsek bu dünyadan kaçmak ister, her an dayanılmaz bir korku ve kaygı içinde yaşardık...

Amelia'ya bakan hizmetçi kız çok daha az bencildi. Zaten Amelia yumuşak başlılığı, sevimli ve sevgi dolu ruhuyla yanına yaklaşan her hizmetçinin gönlünü kazanırdı. Nitekim bu sabah Amelia'yla en çok ilgilenen kişi hizmetçi kız Pauline olmuştu. Süngülerin parıltısı ufukta görünmez olduktan çok sonra hanımının hâlâ bitkin, perişan, pencere başında oturduğunu görünce temiz yürekli kız onun elini tutarak, *"Tenez, Madame, est-ce qu'il n'est pas aussi à l'armée, mon homme à moi?"* demiş ve birden gözlerinden yaşlar boşanmıştı. Bunun üzerine Amelia da onun kollarına atılarak ağlamaya başlayınca iki genç kadın birbirlerine dertlerini dökerek avunmuşlardı...

Isidor öğleden sonra birçok kere dışarı çıkarak sokaklardan ve kapı önlerinden havadisler toplayıp efendisine taşıdı. Bu yerli uşakların hemen hepsi gizliden gizliye Napolyon'u tutuyorlar ve onun savaşı bir çırpıda kazanacağına inanıyorlardı. Napolyon'un Avesnes'de verdiği demecin kopyaları Brüksel'de elden ele, bol bol dağıtılmıştı:

"Askerler! Avrupa'nın kaderini iki kez saptayan Marengo ve Friedland'in yıl dönümündeyiz. Biz bu zaferlerden sonra, Austerlitz'den ve Wagram'dan sonra da olduğu gibi, aşırı bir yüce gönüllülük gösterdik. Karşımızdaki prenslerin söz ve yeminlerine inanarak onların tahtlarında kalmalarına izin verdik. Ama onlar gibi biz de, eskiden neysek gene oyuz. Askerler! Şimdi size böyle tepeden bakan bu Prusyalılar Jena'da bire üç, Montmirial'da da bire altı size karşıydılar. İngilizlerin eline esir düşenleriniz, İngiliz teknelerinde ne korkunç işkenceler çektiğinizi arkadaşlarınıza anlatabilirsiniz. Deliler! Bir anlık bir rahatlama gözlerini körleştirmiş! Eğer Fransa'ya adımlarını atarlarsa, mezarlarını bulmaya gelmiş olacaklar!"

İmparatordan yana olanlar, Fransa'ya girmenin Prusyalılarla İngilizlere nasip olmayacağına ve onların ancak zafer kazanan ordunun elinde savaş esiri olarak geri dönebileceklerine inanıyorlardı.

Saatler ilerledikçe bu düşünceleri Jos Sedley de öğrenmeye başladı. Isidor, bu sabah Wellington Dükü'nün askeri toparlamaya gittiğini, ordusunun ileri saflarının bir gece önce dipten çöktüğünü ileri sürüyordu.

Kahvaltı sırasıda yüreği her zaman pek olan Jos, "Çökmüş ha! Lakırdı!" diye omuz silkti. Dük bundan önce imparatorun tüm generallerini yendi; şimdi de kendisini yenmeğe gidiyor!"

"Dükünüzün evrakı yakılmış, eşyaları kaldırılmış durumda. Dairesini Dalmaçya Prensi için hazırlıyorlar. Kendi metrdotelinin ağzından duydum. Richemont Dükü'nün adamları da harıl harıl eşya topluyorlar. Dük Hazretleri kaçmış bile. Düşes de porselen takımlarının sarılıp sarmalanmasını bekliyor. Sonra o da Ostend'e, Fransa Kralı'nın yanına sığınacak."

Jos inanmaz gibi görünerek, "Fransa Kralı Ghent'te ya, herif!" diye köpürdü.

"Dün gece Bruges'e kaçmış. Bugün Ostend'e gidiyor. Dük de Berri esir düşmüş. Kellelerini kurtarmak isteyenler bir an önce gitseler iyi olur. Çünkü yarın su setleri açılınca memleket bir baştan öbür başa su altında kalacak."

"Saçmalıyorsun, be adam! Boney'in askeriyle üçe bir durumdayız. Avusturyalılarla Ruslar da geliyorlar," Jos eliyle masaya vurarak, "Onu tepeleyeceğiz!" diye bağırdı. "Bak görürsün!"

"Prusyalılar da Jena'da bire üç durumdaydılar. İmparator onları bir haftada yenip ülkeyi ele geçirdi. Montmirail'de bire altı durumdaydılar; koyun sürüsü gibi dağılıp gittiler. Avusturya ordusu gerçekte yolda ama başında kimler var? Roma Kralı'yla İmparatoriçe! Ruslara gelince! Püf! Ruslar geri çekileceklerdir. İngilizlereyse hiç aman verilmeyecek çünkü onlar bizim askerimize alçakça işkenceler ettiler. Valla her şey gün gibi ortada. İşte bakın? İmparator demecinde ne diyor?"

Napolyon'dan yana olduğunu böylece açıktan açığa ortaya vurmuş olan Isidor cebinden bir kâğıt çıkardı ve sert bakışlarla efendisine uzattı. Şeritli ceketle kol düğmelerine daha şimdiden kendi ganimetleri gözüyle bakıyordu.

Jos henüz ciddi bir telaşa kapılmamış olmakla birlikte adamakıllı kaygılanmıştı.

"Ceketimle kasketimi versene bana; gidip bu söylenenleri kendi kulağımla işitmek istiyorum. Yürü!"

Isidor onun şeritli ceket giydiğini görünce küplere binerek, "Milord bu asker ceketini giymeseler iyi ederler," diye söylendi. "Fransızlar İngiliz askerine aman verdirmemeye yemin ettiler."

"Kapat çeneni, be herif!" Jos kollarını yılmaz bir azimle ceketin yenlerine sokuşturdu.

Tam o sırada Amelia'yı görmeye gelmiş olan ve kapı çıngırağını çekmeden içeri giren Rebecca Crawley onu bu kahramanca uğraşın başında buldu. Becky gene her za-

manki gibi iki dirhem bir çekirdek, güler yüzlü ve yaşam doluydu. Karşısındaki tıknaz bayın şeritli cekete sığmak için nasıl kıvrılıp büküldüğünü, nasıl çabaladığını görünce bir kahkaha koparark,

"Ne o, Bay Jos, yoksa orduya katılmaya mı niyetiniz var?" diye sordu. "Brüksel'de kimse kalmazsa biz zavallı kadınları kim koruyacak?"

Jos sonunda cekete sığmayı başardı ve elini uzatıp konuğundan özür dileyerek ilerledi: "Dün geceki balonun yorgunluğundan sonra bir de bu sabahın üzüntüsü bindi. Nasılsınız, bakalım?"

Isidor elindeki çiçekli sabahlıkla içeriki odaya dalmıştı.

Rebecca, "Çok naziksiniz, Bay Jos!" dedi. "Herkesin ödü kopmuşken siz ne güzel serinkanlısınız! Küçük Emmyciğimiz nasıl? Bu ayrılık onu kim bilir nasıl üzmüştür."

"Hem de nasıl!"

Genç kadın, "Siz erkekler her şeye dayanabiliyorsunuz," dedi. "Ayrılıklar, tehlikeler vız geliyor size. İşte siz bile... Benden saklamayın: Orduya katılıp bizi kaderimizle baş başa bırakmayı kuruyordunuz! İçime doğdu bu benim. Kendi başımayken bazen sizi düşünürüm, Bay Jos... Demin de içime doğdu. Hemen koşup geldim... Bizi bırakmayın, diye yalvarmak için..."

Bu konuşmanın gerçek anlamı şöyleydi: "Eğer başımıza bir kötü iş gelir de Brüksel'den kaçmamız gerekirse sizin şahane arabanızda yerimi almak niteyindeyim, Sayın Bay!"

Jos, Brüksel'e geldiğinden beri Rebecca'dan gördüğü ilgisizliğe çok kırılmıştı. Rebecca da Rawdon da onu düzenledikleri toplantılara çağırmamışlar, parlak dostlarının hiçbirine tanıtmamışlardı.

Jos şimdi içinden, "İşi düşünce ayağıma geliyor," diye geçirdi. "Ortada başka kimse kalmayınca Jos Sedley'i dü-

şünüyor." Gene de koltukları kabarmış, yüzü kıpkırmızı kesilmişti. Şişinerek, "Savaşa katılmayı ben de isterim elbet; erkek olan herkes ister," diye karşılık verdi. "Hindistan'dayken çarpışma görmüştüm ama böyle büyük çapta değildi."

Rebecca, "Siz erkekler bir zevkiniz uğruna her şeyi gözden çıkarırsınız!" diye içini çekti. "Yüzbaşı Crawley bu sabah ava çıkarcasına neşeli, beni bırakıp gitti. O zamandır dizüstü dua etmekteyim. Sizin kanadınızın altına sığınmak için buraya geldim. Oysa siz de o korkunç serüvene atılmak niyetindesiniz."

Jos, "Sevgili hanımefendi, telaşa kapılmayın!" dedi. "Ben yalnızca savaşa katılmak isterdim, dedim. Bunu hangi İngiliz istemez ki? Ama görevim beni cephe gerisinde tutuyor. Yan odadaki zavallı kızı bırakıp nereye gidebilirim?"

Rebecca, "Ah, iyi yürekli, yüce ruhlu ağabey!" diyerek mendilini yüzüne örttü ve kolonya kokusunu içine çekti. "Günahınızı almışım; vicdanınız varmış sizin. Ben yok sanıyordum."

Jos elini hafifçe göğsüne götürerek, "Gerçekten günahımı alıyorsunuz, Bayan Crawley," diye mırıldandı.

Rebecca, "Kardeşinize bağlı olduğunuzu biliyorum ama iki yıl önce bana nasıl vefasızlık ettiğinizi de unutmadım," diyerek bir an Jos'un gözlerinin içine baktı, sonra pencereye doğru döndü.

Jos kıpkırmızı kesildi; yüreği küt küt çarpmaya başlamıştı. Rebecca'dan kaçtığı günleri, onun kendi eliyle ördüğü yeşil ibrişim keseyi, o bembeyaz kollarıyla parlak gözlerine baktıkça nasıl büyülenir gibi olduğunu şimdi kendisi de anımsıyordu.

Rebecca dönüp onun karşısına geçti ve gene gözlerinin içine bakarak, "Biliyorum, beni nankör buluyorsu-

nuz," diye yavaş, titrek bir sesle konuştu. "Son zamanlarda... daha demin beni görünce gösterdiğiniz soğukluğu, donukluğu anlamaz değilim. Ama ben sizden kaçınıyorsam bunun bir nedeni yok muydu acaba? Bu soruyu kendi yüreğiniz yanıtlasın? Hele kocamın sizi kucaklayıp bağrına basacağını mı sanmıştınız? Ne yalan söyleyeyim, Yüzbaşı Crawley'le aramızdaki tek geçimsizlik konusu siz oldunuz."

Jos Sedley keyif ve şaşkınlıktan dili dolaşarak, "Aman Tanrım! Ne yaptım ben ona?" diye hafifçe bağırdı.

"Kıskançlık az şey mi, Bay Jos? Sizin yüzünüzden kocam benim başımın etini yiyor. Oysa bir zamanlar suçum ne olursa olsun şimdi artık masumum. Kocamdan başkasına bakmayan bir kadınım. Öyle değil mi, Bay Jos?"

Bir zamanlar kendi eliyle kırmış olduğu yüreğin sahibine baktıkça Jos'un içi titriyordu. Eski duyguları yeniden alevlenmiş, kuşku ve küskünlükleri unutulmuştu. Hazreti Süleyman'dan bu yana, Jos Sedley'den çok daha akıllı erkekler bile kadınlara kanmamışlar mıdır? Becky şimdi içinden, "Oh, kaçış yolunu sağlama bağladık bile!" diyordu. "Herifin faytonundaki sağ köşe benim sayılır."

Uşak Isidor tam o sırada ortaya çıkmasaydı Jos'un dudaklarından nasıl ateşli ve fırtınalı bir itiraf kopacaktı bilmiyoruz. Ama susmak ve dudaklarının ucuna kadar gelen sözleri yutmak zorunluluğu onu neredeyse boğuyordu!

Rebecca da artık gidip biricik Ameila'sını avutmanın sırası olduğunu düşünerek, "Au revoir – Hoşça kalın," dedi. Parmaklarıyla Jos'a bir öpücük gönderdi ve gidip Emmy'nin kapısını tıklattı.

Jos, yüzü kıpkırmızı, kendini bir koltuğa bırakmış, oflayıp pofluyordu. Aklı hâlâ bambaşka şeylerde olan Isidor,

"Bu ceket Milord için pek dar," dedi ama efendisi onun dediklerini duymadı bile!

Rebecca'nın böyle çat kapı çıkıp gelişi Amelia'nın içine dehşet saldı ve aklına dışarıdaki dünyayı, dün geceki olayları getirdi. Yarının büyük korkusu içinde Amelia Rebecca'yı da, kıskançlığını da unutup gitmişti. Yalnızca kocasının savaşa gittiğini ve ölüm tehlikesiyle yüz yüze olduğunu biliyordu...

Bir ipek hışırtısı ve mücevher parıltısıyla içeri dalan Rebecca'nın yeşil gözleriyle karşılaşınca Amelia bir an korkudan yüreği ağzına gelerek köşeye büzüldü; sonra içini bir öfke bürüdü. Kâğıt gibi bembeyaz olan yüzü kıpkırmızı kesildi ve gözleri, irkiltici bir diklikle rakibinin gözlerine saplandı.

Rebecca biraz şaşırarak, "Sevgili Amelia, çok hastasın!" dedi ve Emmy'nin elini sıkmak için ilerledi. "Neyin var, canım? Seni gelip görmeden içim rahat etmedi."

Amelia elini geri çekti. Ömründe bir kez bile kendine uzanan dostluk elinden kaçınmamış olduğu halde şimdi elini geri çekti. Gözleri hâlâ Rebecca'nın gözlerinde, "Senin burada ne işin var, Rebecca?" diye sordu. Baştan ayağa titriyordu.

Onun bu dik bakışı Rebecca'yı pirelendirmişti. Genç kadın içinden, "Kocasının baloda bana verdiği mektubu görmüş olsa gerek," diye düşündü.

Gözlerini yere indirerek, "Heyecanlanma Emmy," dedi. "Yalnızca seni... yalnızca hatırını sormaya geldim; iyi misin diye bakmaya..."

"Ya sen iyi misin, Rebecca? İyisindir ya! Kocanı sevmiyorsun ki üzülesin! Söyle bana Rebecca, sen benden iyilikten başka bir şey gördün mü?"

Rebecca, başını hâlâ kaldıramayarak, "Görmedim elbet, Amelia," dedi.

"Beş parasız olduğun sıralarda sana dost elini uzatan kimdi? Sana kız kardeşlik etmedim mi o zaman? En mutlu günlerimi seninle paylaştım. O zaman sözlümün bütün

dünyası bendim; bunu sen de biliyorsun. Yoksa ailesini, babasını, parayı pulu tepip benimle evlenir miydi? Sevdiğim adamla benim arama neden girdin, Rebecca? Sen onu benim sevdiğim gibi sevebilir misin? Onun sevgisi benim için her şeydi. Bunu biliyordun; gene de onu çalmak istedin. Senin hiç utanman yok mudur, Rebecca? Ne arkadaşına ne de kocana karşı dürüst davranmayan ikiyüzlü bir kadınsın!"

Rebecca yüzünü öte yana dönerek, "Amelia, yemin ederim ki ben kocamı hiç aldatmadım," diye mırıldandı.

"Ya beni hiç aldatmadın mı, Becky? Başaramadın ama denedin ya! Niyet etmek de yapmakla birdir!"

Rebecca içinden, "Hiçbir şeyi bilmiyor," diye geçirdi.

"Kocam bana döndü. Biliyordum zaten. İkiyüzlülükle, işveyle, pohpohlamayla uzun zaman oyalanmayacağını, gene bana dönüp geleceğini biliyordum. Dualarım karşılıksız kalmadı. Ama sen, Rebecca... ona kavuştuğum şu altı haftayı daha ilk başından beri bana zehir eden sen... o artık gitti diye... benim nasıl üzgün olduğumu mu görmeye geldin? Gör işte. Daha birkaç saat önce buradaydı. Sonra gitti. Ama gene gelecek. Bana söz verdi."

Rebecca ister istemez duygulanarak, "Gelir canım, elbette gelir," diye mırıldandı.

"Bak, kuşağı burada kalmış. Ne güzel renk değil mi?" Amelia kuşağın saçaklarını dudağına götürüp öptü. Öfkesini, kıskançlığını, hatta rakibinin varlığını unutmuş gibiydi. Yüzünde dalgın bir gülümseyişle kuşağı göğsüne bastırdı.

Rebecca sessizce dışarı süzüldü.

Hâlâ koltuğunda oturmakta olan Jos, "Amelia nasıl?" diye sordu.

Rebecca, "Onu yalnız bırakmayın. Bence çok hasta," diye yanıtladı ve Jos'un yemek çağrısını kabul etmeyerek dışarı çıktı.

Parktan geçerken Bayan O'Dowd'a rastladı. Başpapazın kitabındaki vaazlarla pek avunamamış olan binbaşının karısı ağaçların altında tasalı tasalı yürürken Rebecca onun yolunu kesti ve Amelia'nın kederden çılgın bir durumda olduğunu, yanında bir arkadaş bulunması gerektiğini söyledi.

Bayan O'Dowd, "Böyle bir günde sizin Amelia'yı yalnız bırakacağınız hiç aklıma gelmezdi," dedi. "Ama madem ki yanında bulunamıyorsunuz, ben gidip bakayım, bir yardımım dokunabilir mi? İyi günler efendim." Ve mert yürekli Peggy burnunu kıvırıp başını arkaya doğru atarak yürüdü gitti.

Amelia'yı yatak odasında, gerçekten de Rebecca'nın dediği gibi, üzgünlükten çılgın durumda buldu. Demir iradeli bir kadın olan Peggy genç dostunu avutmak için elinden geleni yaptı.

"Dişini sıkman gerek Ameliacığım," dedi. "Zaferden sonra kocan seni yanına çağırttığı zaman hasta bir kadın bulmak istemez elbet. Bugün Tanrı'ya emanet edilen tek kadın da sen değilsin ki!"

Amelia, "Bunu biliyorum," dedi. "Çok zayıf, çok günahkâr bir kulum ben."

Gene de arkadaşının irade gücü ve disiplini ona yürek verdi; genç kadın biraz kendini toparladı.

Saat iki buçukta Bay Jos Sedley için büyük önem taşıyan bir şey oldu; sofra kuruldu! Savaşçılar dövüşüp ölse bile Jos Sedley karnını doyurmalıydı! Şimdi de kız kardeşinin odasına girerek,

"Biraz çorba almaz mısın, Emmy?" diye sordu. "Pek güzel olmuş." Ve kız kardeşinin elini öptü. Emmy'nin evlendiği gün dışında hiçbir zaman elini öpmemişti.

"Çok iyi, çok düşüncelisin, Joseph. Hepiniz çok iyisiniz ama kusura bakmazsan bugün odamdan dışarı çıkmak istemiyorum."

Ama çorbanın kokusu burnuna mis gibi gelen Bayan Peggy, Jos'la birlikte sofraya oturdu.

"Tanrı soframızdaki ekmeği eksik etmesin!" dedi. "Bugün o zavallı askerlerimiz sıcak yemek bulabilecekler mi acaba?" Sonra feylesofça bir iç çekişiyle kaşığa sarıldı.

Karnı doydukça Joseph'in morali de yükseliyordu. Şampanya bardağını sık sık ordunun şerefine kaldırıyor, daha doğrusu kadeh kaldırmak için fırsat arıyordu.

"Binbaşı O'Dowd'la kahraman alayına kadeh kaldıralım, olmaz mı, Bayan O'Dowd? Isidor, konuğumuzun bardağına şampanya doldur!"

Ama tam o sırada Isidor irkildi ve binbaşının karısı çatalıyla bıçağını elinden bıraktı. Odanın açık duran pencereleri güneye bakıyordu. O yönden yükselen kof ve uzak bir gümbürtü, güneşli çatıların üstünden beri yuvarlanarak geldi

"Bu da ne?" diye Jos bağırdı. "Şampanya ver dedik, aptal!"

Isidor, "*C'est le feu!*" diye haykırarak balkona koştu.

Bayan O'Dowd, "Tanrı bizi korusun! Toplar atılıyor!" diyerek yerinden fırladı ve o da pencere başına koştu.

Şimdi binlerce pencereden binlerce solgun, kaygılı yüzün dışarı baktığını görebilirdiniz. Biraz sonra da kentte kaç kişi varsa hemen hemen hepsi sokağa fırlamış bulunuyordu.

OTUZ İKİNCİ BÖLÜM

Jos Tabanları Yağlıyor ve Savaş Sona Eriyor

Biz, sakin Londra kentinde oturanlar, Brüksel'in o günkü telaş ve kargaşasına benzer hiçbir şey görmedik. Dilerim Tanrı'dan bundan sonra da görmeyelim! Kalabalıklar, top seslerinin geldiği yönde, Namur Kapısı'na doğru akıyordu. Birçokları ordudan gelebilecek herhangi bir haberi bir an önce alabilmek amacıyla anayola dökülmüştü. Herkes birbirinden haber soruyordu. Küçük dağları ben yarattım, der gibi gezen o kibirli İngiliz lordlarıyla leydileri bile hiç tanımadıkları insanlarla konuşacak kadar burunlarını kırıyorlardı. Esnaf, dükkânlarını kapamış, sokaklardaki kalabalığa karışmıştı. Kadınlar kiliseleri doldurmuş, içeride yer bulamayanlar kapı önlerinde, merdivenlerde diz çökerek duaya durmuşlardı. Topların kof gümbürtüsü susmak bilmiyordu. Çok geçmeden yolcu dolu arabalar Ghent yönünde kentten ayrılmaya başladı. Napolyon'dan yana olanların kehanetleri gerçek sayılır olmuştu:

"Napolyon düşman orduları ikiye bölmüş!" deniyordu. "Brüksel'e doğru yürüyor. İngilizleri ezerek bu gece kente girecek."

Isidor efendisinin karşısına geçmiş, "İngiliz ordusunu ezecek!" diye tiz sesle haykırıyordu. "Bu gece Brüksel'e girecek!"

Sokağa her çıkışında yeni bir felaket haberiyle dönüyordu. Jos'un yüzü gitgide solmakta, içini büyük bir telaş bürümekteydi. İçtiği onca şampanya bile artık yüreğini serinletemiyordu. Çok geçmeden eli ayağı öylesine titremeye başladı ki bunu gören Isidor şeritli ceketi şimdiden elinde bilerek sevindi.

Bu arada kadınlar Amelia'nın odasındaydılar. Toplar gümbürdemeye başlayınca binbaşının hanımı hemen genç kadının yanına koşmuştu. Bu zavallı yaratığı korumanın kendine düştüğünü bilmek Peggy'nin Tanrı vergisi yiğitliğini daha da pekiştiriyordu. Sonradan, "Top sesleri kesilinceye kadar onun elini hiç bırakmadım!" diyecekti.

Hizmetçi kız Pauline ise yakındaki bir kilisede diz çökmüş, son *homme à elle* için dua etmekteydi.

Top sesleri dinince Peggy O'Dowd, Amelia'nın odasından oturma odasına geçti. Jos iki sürahi şarabı bitirmiş, yüreğini de tüketmişti. Bundan önce birkaç kez kız kardeşinin kapısından içeri, bir şey söylemek istercesine başını uzatmıştı. Ama binbaşının karısına tabanları yağlayıp kaçmak istediğini söylemekten utanmıştı. Şimdi onu karşısında görünce, en sonunda, "Bayan O'Dowd, Amelia'yı hazırlasanız iyi olmaz mı?" diye sordu.

Peggy, "Onu gezmeye mi çıkaracaksınız?" diye sordu. "Kımıldayacak durumda değil ki!"

Jos, "A... arabayı hazırlattım," diye kekeledi. "Isidor at bulmaya gitti."

"Böyle bir gecede araba gezintisine çıkıp ne yapacaksınız? Kız kardeşiniz erkenden yatıp uyusa daha iyi olmaz mı? İçeride uzanıyor."

Jos, "Kaldırın onu! Kalksın, diyorum!" diye ayağını hırsla yere vurdu. "Atları ısmarladım, diyorum size. Evet, atları ısmarladım. Her şey bitti artık, ben de..."

"Evet, siz de...?"

"Ben de Ghent'e gidiyorum. Herkes gidiyor. Arabada size de yer var. Yarım saatte yola çıkarız."

Binbaşının karısı onu sonsuz bir küçümsemeyle süzerek, "O'Dowd gelip bana yol gösterene dek ben şuradan şuraya kıpırdamam," dedi. "Siz dilerseniz gidebilirsiniz, Bay Sedley. Amelia'yla ben burada kalıyoruz."

Jos ayağını gene yere vurarak, "Amelia benimle gelecek!" diye bağırdı.

Bayan O'Dowd ellerini kalçalarına dayayarak yatak odasının yolunu kapattı.

"Anacığınızın kucağına koşmak istiyorsunuz, galiba, öyle mi Bay Sedley? Pek güzel. İyi yolculuklar size, *Bon voyage!* Yalnız bana kulak verin de o bıyığınızı kazıtın! Yoksa başınız belaya girer!"

Öfke, korku ve utançtan deliye dönen Jos, "Lanet olsun!" diye bağırdı.

Tam o sırada Isidor içeri koşarak, *"Pas de chevaux, sacrebleu!"* diye haykırdı.

At bulamamıştı. Öyle ya, o gün Brüksel'de paniğe kapılan tek kişi Jos Sedley değildi ki! Zavallının zaten büyük olan korkuları saatler geçtikçe daha da büyüyeceğe benzerdi.

Hizmetçi kız Pauline'in, Napolyon'a karşı yürüyen orduda bir sevgilisi olduğuna daha önce değinmiştik. Bu genç, doğma büyüme Brükselli Regulus adında bir "hüsar"dı. Daha birkaç gün önce, ağlayan Pauline'i Tanrı'ya emanet ederek cepheye gitmişti.

Şimdiyse bu alayın subay ve askerleri için savaş sona ermiş bulunuyordu. Çünkü ilerleyen Fransız ordusunun önünden kaçmakta en çevik davrananlar onlar olmuşlardı.

Fransızlardan çok İngilizlerle yüz yüze gelmeyi yeğ saydıklarından ters yüzü döndükleri gibi gerideki İngiliz hatlarını yararak dört bir yana dağılmışlardı. Daha doğrusu, Regulus'un alayı diye bir şey yoktu artık; bu alay olduğu gibi ortadan silinmişti.

Gece içinde genç Regulus kendini cephenin kilometrelerce gerisinde, tek başına buldu. Dört nala at koşturuyordu. Sığınmak için Pauline'in mutfağına ve Pauline'in kollarına koşmasından daha doğal ne olabilirdi?

Saat on sularında, Osborne'ların kaldığı hanın merdivenlerinde bir kılıç şakırtısı duyabilirdiniz. Kiliseden yeni dönmüş olan zavallı Pauline mutfak kapısını açıp da karşısında bitkin Regulus'u görünce korkudan neredeyse bayılıyordu! Bağırırsa efendilerinin duyacağını bildiğinden sesini çıkarmadan genç kahramanını mutfağa aldı ve ona Jos'un iştahsızlığı yüzünden bitiremediği yemeğin artıklarıyla bira verdi. Genç adam büyük bir iştahla yiyip içmeye girişti. Lokmalarının arasında da başına gelen felaketi anlatıyordu.

Onların alayı akıl almaz kahramanlıklar göstermiş meğer! Başlangıçta Napolyon'un ilerleyen ordusuna karşı tek başlarına karşı koymuşlar. Ama sonunda onlar ve tüm İngiliz ordusu bozguna uğramış! Ney'in orduları önüne çıkan alayları birer birer çiğneyip geçiyormuş. Yiğit Belçikalılar İngiliz askerinin doğranmaması için kendi canlarını siper etmişler ama boşuna! Kan gövdeyi götürüyormuş!... Regulus yenilginin acısını bira gölgelerinde boğmaya çalışıyordu.

O sırada mutfağa giren Isidor konuşulanları duydu ve hemen koşup efendisine haber verdi: "Dük Wellington esir düşmüş! Brunswick Dükü öldürülmüş! İngiliz orduları dağılmış, herkes kaçıyormuş. Tek bir asker kurtulmuş o da aşağıda, mutfakta. Gelin de anlattıklarını dinleyin!"

Böylece Jos hemen mutfağa koştu ve en iyi Fransızcasını kullanarak Regulus'a başına gelenleri anlatmasını

buyurdu. Regulus anlattıkça felaketler korkunçlaşır gibiydi: Kendi alayından savaş meydanında düşmeyen tek o vardı. Brunswick Dükü'nün düştüğünü gözleriyle görmüştü.

Jos soluğu kesilerek, "Ya bizim alay?" diye sordu ve alayın numarasını verdi.

Regulus, "Darma duman oldu!" dedi.

Bunun üzerine Pauline, "Ah benim zavallı hanımım! Benim zavallı, melek huylu hanımcığım!" diye bağırdı ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayarak evin içini çığlıklarının yankılarıyla doldurdu.

Korkudan çılgına dönmüş olan Jos Sedley hangi deliğe gireceğini bilemiyordu. Mutfaktan dışarı çıkınca hemen yukarı koştu ve Amelia'nın odasına doğru seğirtti. Ama Bayan O'Dowd içeri girip kapıyı kapamıştı. Bu kapıya bir an yalvarırcasına baktıktan sonra Jos Sedley sokağa çıkmaya karar verdi. Eline bir şamdan alarak kasketini arayıp buldu. Alışkanlık ne tuhaf şeydir! Jos da şimdi, şu korku dolu olduğu anda bile, kasketini düzeltmek için, ne yaptığını bilmeden ayna karşısına geçmişti! Derken aynadaki soluk surat ve hele bu suratın orta yerindeki gür bıyık dikkatini çekti ve şişman gencin gözleri dehşetle irkildi. Bıyığı şu yedi haftalık sürede nasıl da gürleşip uzamıştı.

"Gerçekten de... beni subay sanacaklar!" diye Jos içinden geçirdi. Sendeleyerek yatak odasına koştu; çıngırağın ipini var gücüyle çekerek valesini çağırdı. Koşarak gelen Isidor'u görünce, Fransızca.

"Kes beni, Isidor!" diye bağırdı. "Hadi, çabuk kes!"

Isidor önce onun aklını oynattığını, boğazını kestirtmek istediğini sandı!

Jos, "Bıyıklarım!" diye bağırdı. "Bıyıklarım! Kes! Tıraş! Çabuk!" Fransızcası işte bu kadardı; işlek ama gramer yönünden biraz zayıf!

Isidor onun bıyığını kaşla göz arasında kazıdı ve "Sade bir ceketle şapka," istediğini duyunca sevincinden uçayazdı! Şeritli ceketle kasket, işte en sonunda onun olmuştu!

Jos gardırobundan siyah, dümdüz bir ceketle yelek seçti; geniş beyaz bir boyun bağı bağlayarak başına da gösterişsiz bir şapka geçirdi. Şöyle bir bakışta onun Anglikan mezhebinden bir papaz olduğunu sanırdınız. Bu kılık değişiminden sonra Jos çarçabuk merdivenden aşağı inerek sokağa çıktı.

Gerçi Regulus kendi alayından, hatta belki de müttefik ordularından arda kalan tek kişinin kendisi olduğuna yemin etmişti ama sözlerinin pek doğru olmadığı, Ney'in saldırısından birçok Belçikalı'nın kurtulup kaçtığı anlaşılıyordu. Regulus'un silah arkadaşlarından bir çoğu Brüksel'e kapağı atmışlardı. Hepsi de düşman önünden kaçtıklarını açıkça söylediklerinden bütün kent müttefiklerin bozguna uğramış olduğu haberiyle çalkalanıyordu. Napolyon'un ordusunun şehre her an girmesi bekleniyordu. Panik havası hâlâ yaygın olduğu için birçok kişi Brüksel'den kaçmak için çırpınıyorlardı.

Jos dehşet içinde, "At yok!" diye düşündü. Isidor'u yeniden oraya buraya koşturtarak satın alabileceği ya da kiralayabileceği bir at arattırdı. Ama uşak her gittiği yerden olumsuz yanıtlarla dönüyordu. Yola yaya olarak çıksa mıydı? Gelgelelim korkusunun şiddeti bile o iri gövdeyi harekete geçiremiyordu!

İngilizlerin kaldığı otellerin hemen hepsi parka bakıyordu. Jos kararsız adımlarla o semte yürüdü. Sokaklar, kendisi gibi korku ve merak içinde bir kalabalıkla doluydu. Birkaç at bulup arabalarına koşarak kaçış yolunu tutmuş olan şanslı ailelerin yanı sıra kendi gibi şanssızlar da vardı. Bunlardan biri de o azametli Leydi Bareacres'di. Jos, onun kızıyla birlikte otellerinin önünde faytona binmiş ve

bavullarını da yüklemiş olduklarını gördü. Tek eksikleri arabayı hareket ettirtebilecek olan atlardı.

Rebecca Crawley de bu otelde kalıyordu. Bareacres ailesiyle arası iyi değildi. Merdivende filan rastlaştıkları zaman Leydi Hazretleri Rebecca'yı görmezlikten geliyor ve onu her fırsatta yerin dibine batırıyordu. General Tufto'nun genç kadınla olan senli benliliği onu "şoke" ediyordu. Kızı Leydi Blanche ise Bayan Rawdon Crawley'den, bulaşıcı bir hastalıktan kaçarcasına kaçınıyordu. Yalnızca Lord Hazretleri, ailesi kadınlarının gözlerinden uzaktayken onunla selamlaşır, konuşurdu.

Bu küstah düşmanlarından öç almak fırsatına Rebecca bu akşam kavuştu. Yüzbaşı Crawley'nin atlarını bırakıp gitmiş olduğu duyulmuştu. Panik başlayınca Leydi Hazretleri oda hizmetçisini Rebecca'ya yollayarak atların fiyatını sordurmak lütfunda bulundu. Rebecca yanıt olarak yazdığı kısa mektupta Leydi Hazretleri'ne saygılarını gönderiyor ve oda hizmetçileriyle iş yapmaya alışık olmadığını bildiriyordu. Bu yanıt üzerine Lord Hazretleri'nin kendisi Rebecca'nın kapısına geldi ama o da ilk elçi gibi başarısızlığa uğradı. Bayan Crawley, "Bana oda hizmetçisi göndermek ha!" diye ateş püskürüyordu. "Leydi Bareacres atları arabaya koşmamı da buyuraydılar bari! Kaçmak isteyen Leydi Hazretleri'nin kendileri mi yoksa oda hizmetçileri mi?"

Lord Hazretleri Leydi'sinin yanına bu yanıtla dönmek zorunda kaldı... Ah, zaruret insana neler yaptırmaz? Sonunda Leydi Bareacres çaresiz, Rebecca'nın ayağına gitti ve atlara onun istediği fiyatı vereceğini bildirdi. Hatta Rebecca'nın da onlarla gelip Bareacres House konağında kalmasını söyledi. Rebecca onun yüzüne karşı gülerek,

"Arabanız da olsa sizin kurtulabileceğinizi sanmıyorum!" dedi. "Fransızlar size ilişmeseler bile elmaslarınızı isteyeceklerdir. İki saate kalmaz Brüksel'e girerler. Bense o zaman Ghent yolunun yarısını aşmış olurum. Yok, yok,

Mileydi, baloda taktığınız elmasların en irilerini bile verseniz atlarımı size satmam!"

Leydi Bareacres öfke ve korkusundan titriyordu. Elmaslarını ceketinin içine dikmiş, Lord Hazretleri'nin pabuçlarının tabanına saklamıştı.

"Elmaslarım bankada, sersem kadın! O atları bana satacaksın diyorum!" diye yumruğunu salladı.

Rebecca bir kahkaha kopardı. Biraz sonra aşağı indiği zaman da küstah leydiyi atsız faytonda görmek zevkini tattı. Onu uzun uzun süzerek, yüksek sesle, "Vah, vah!" diye dövündü. "Bütün o elmaslar fayton şiltelerinin içinde gizli dururken at bulamamak! Fransızlar bunları bulunca kimbilir ne sevinecekler! Arabayla elmasları diyorum, hanımları değil!"

Leydi Bareacres, elinde olsa, Rebecca'yı öldürebilirdi! Rebecca böylece düşmanıyla zevklenirken karşıdan Jos belirdi ve Rebecca'yı görür görmez koşup yanına geldi. O şişman yüzün çizgilerine yazılmış olan korku her şeyi açıkça anlatıyordu: Jos da bir an önce buradan kaçmanın yolunu aramaktaydı! Rebecca, "Atlarımı ona satacağım," diye düşündü.

Jos ona o gece belki yüz kere sormuş olduğu soruyu sordu: Rebecca kirayla at veren ya da at satan birini biliyor muydu?

Rebecca, "Ne? Siz de mi kaçıyorsunuz?" diye sordu. "Ben de buradaki hanımların başında koruyucu olarak kalacaksınız sanıyordum, Bay Sedley!"

Jos soluk soluğa, "Ben... ben asker adam değilim ki!" diye kekeledi.

"Ya Amelia? Zavallı kardeşçiğinizi kim koruyacak şimdi? Onu bırakıp gidemezsiniz ya!"

"Onu bırakıp giden yok ki zaten! Arabamda ona yer var. Size de yer var, sevgili Bayan Crawley, gelmek isterseniz eğer... Bir de at bulabilirsek!" diye Jos göğüs geçirdi.

Becky, "Benim elimde iki satılık at var," dedi.

Bunu duyunca Jos neredeyse onun boynuna sarılıyordu. "Isidor! Git arabayı getir!" diye bağırdı. "Bulduk! Atları bulduk!"

Becky, "Benim atlarım hiç arabaya koşulmamıştır," dedi. "Koşmaya kalkarsanız, hele Bullfinch öyle bir teper ki arabanız paramparça olur."

"Peki, ya binek atı olarak yumuşak başlı mıdırlar bari?"

"Kuzu gibi uslu, tazı gibi de hızlı."

Jos, "Benim ağırlığımı çekerler mi acaba?" diye sordu. Heyecanından Ameliacığı tümden unuttuğu belliydi.

Böyle bir duruma hangi at cambazının canı dayanır? Sonunda Rebecca, Jos'u pazarlık için odasına çağırdı. Jos ömründe, kendine bundan daha pahalıya oturan bir yarım saat geçirmemişti! Atlarına Jos'un isteği oranında değer biçen genç kadın öyle yüksek bir fiyat söyledi ki Jos bile zangırdadı. Ama Rebecca nuh diyor peygamber demiyordu. Sonunda zavallı Jos ufak bir servet sayılabilecek kadar büyük bir para ödemek zorunda kaldı.

Rebecca artık, cebinde böyle bir para olduğu sürece dul kalsa bile gam yemeyeceğini düşünüyordu. O gün bir iki kez kendisi de kaçmayı aklından geçirmişti ama kafası ona bambaşka öğütler vermişti: "Tut ki Fransızlar gerçekten geldi!" diyordu içinden. "Yüzbaşı eşlerinden ne isteyebilirler? Yağmacılık ve zorbalık çağı geçti artık!"

Jos'la Isidor ahıra gidip satın almış oldukları atlara baktılar. Jos uşağına hayvanlara çarçabuk eğer vurmasını buyurdu. Hemen yola çıkmak istiyordu. O gece. O saat. Kendisi yol hazırlığını yapmak üzere eve döndü. Ama arka kapıdan. Bayan O'Dowd ve Amelia'yla yüzleşip, "Ben kaçıyorum!" demek istemiyordu.

Saat gece yarısını çoktan geçip sabaha yaklaşmış olduğu halde kent sokakları hâlâ kaynaşıyordu. Herkes ayakta,

evler ışık içinde, sokaklar insan ve şamata doluydu. Ağızdan ağıza hâlâ çeşitli söylentiler dolaşıyordu. Kâh Prusyalıların tam bozguna uğradığı, kâh İngiliz ordusunun saldırıya uğrayıp darmadağın olduğu söyleniyordu. İngilizlerin hâlâ mevzilerinde oldukları da söylenenler arasındaydı.

Bu son söylenti yavaş yavaş güç kazanmaya başladı. Fransızlar görünürde yoktu. Cepheden gelenler İngilizler için daha olumlu haberler getiriyorlardı. En sonunda bir yaver Brüksel Komutanı'na cepheden resmi bir bülten getirdi; komutan da kentin sokaklarına, müttefik ordularının Quatre Bas'da zafer kazandıklarını ve Ney yönetimindeki Fransızların, altı saatlik bir çarpışmadan sonra tamamen geri püskürtüldüğünü bildiren kâğıtlar dağıttı.

Bu, Jos'la Rebecca'nın pazarlık ettiği sırada olmuştu. Jos oteline döndüğü zaman en son havadisi duydu ve hemen içerideki hanımlara bildirmeye koştu.

Ama sevdiklerinin can güvenliğinden başka hiçbir şey düşünmeyen kadınların gözünde zafer ya da yenilgi ufak, önemsiz bir sorundu. Amelia zafer haberini aldıktan sonra daha bir telaşlanır gibi oldu. O saat cepheye gitmek istiyor, hıçkırıklarla boğularak, "Beni oraya götür!" diye ağabeyine yalvarıyordu. Korku ve kuruntunun en son basamağına ulaşmış olan zavallı kız saatler saati, ne yaptığını bilmeden oradan oraya koşup durdu! Bu acıyı seyretmeye dayanamayan Jos kız kardeşini Peggy O'Dowd'a emanet ederek gene kapı önüne indi. Buradaki kalabalıklar hâlâ kendi aralarında konuşarak haber bekliyorlardı.

Gün ışırken kapalı açık köy arabalarıyla sökün eden yaralılar cepheden haber getirmeye başladılar. Arabalardan dışarı sapsarı, acıyla buruşmuş yüzler bakıyor ve acıklı iniltiler taşıyordu. Yorgun atlar yüklü arabaları çekmekte zorlanıyorlardı.

Birden bir arabadan, "Durun! Durun!" diye cılız bir bağırış yükseldi ve araba Jos Sedley'in önünde durdu.

O sırada balkonda olan Amelia, "George bu! Biliyorum!" diye haykırdı. Yüzü bembeyaz, dağınık saçları omuzlarından aşağı dökülüyordu.

Arabadaki bu adam George değildi ama George'dan haber getirmişti. Bu, o sabah alay sancağını taşıyarak giden ve savaş alanında sancağı kahramanca savunurken ayağından yaralanan küçük Asteğmen Stubble'ydi. Ateş gibi yanan güçsüz elini Jos Sedley'e uzatarak, "Beni yanınıza alacaksınız," diye mırıldandı. "Osborne'la Dobbin öyle dediler. Arabacıya iki Napolyon altını vereceksiniz."

Han büyük, sahipleri iyi kimselerdi. Stubble'la birlikte arabada kaç kişi varsa çeşitli odalara yatırdılar. Genç asteğmen de yukarı, Osborne'un dairesine taşındı. Amelia balkondan onu tanır tanımaz binbaşının karısıyla birlikte aşağıya koşmuştu. Bu iki kadın kocalarının sağ ve salim olduğunu öğrenince nasıl sevindiler, gözünüzde canlandırabilirsiniz! Birbirlerinin boynuna sarılıp öpüştüler, sonra dizüstü çöküp Tanrı'ya şükrettiler.

Amelia'ya kendi derdini unutturup o sinirli ve huzursuz durumundan onu kurtarmak için küçük asteğmenden daha güzel bir ilaç olamazdı! O ve Peggy yaralının başından bir an bile ayrılmıyorlardı. Ona bakmak, onun acılarını dindirmek kendi kuruntu ve korkularını Emmyciğin aklından siliyordu.

Delikanlının yalın bir dille anlattığı savaşı dinlemekten usanmıyorlardı. Onların alayı ağır kayıplar vermişti. Binbaşı O'Dowd'un atı hücum sırasında vurulmutu. Herkes onun işinin bittiğini, Dobbin'in artık binbaşı olacağını sanmıştı. Ama hücumdan dönüşte onu sağ ve salim bulmuşlardı. Atı Piramus'un cesedinin üstünde oturmuş, matarasını ağzına dayamıştı... Stubble'ı bacağından yaralayan Fransızı George Osborne vurmuştu. Günün sonunda delikanlıyı kucağında doktora, oradan da arabaya götüren Yüzbaşı Dobbin olmuştu.

Peggy O'Dowd, "Kim ne derse desin, çok temiz, çok iyi yürekli çocuk o William Dobbin," diye başını salladı. "Gerçi benimle hep alay ediyor ama doğruya doğru."

Genç Stubble koca orduda Will Dobbin'in üstüne subay olmadığını söylüyor, onun alçakgönüllülüğüyle iyiliğini ve ateş altındaki gözü pek serinkanlılığını övmekle bitiremiyordu.

Amelia konuşmaların bu bölümlerine pek kulak asmıyor, ancak George'un adı geçtiğinde ilgileniyordu. Jos'un sokaktan taşıdığı haberler bile umurunda değildi! Oysa bunlar Jos'u ve daha birçok Brükselliyi kaygıya düşürecek nitelikteydi.

Fransızlar geri püskürtülmüştü püskürtülmesine... Gelgelelim savaş çok çetin olmuştu ve müttefikler Fransız ordusunun yalnızca bir tek tümeniyle çarpışmışlardı. İmparatorla asıl ordu Ligny'deydiler. Orada Prusyalıları tuzla buz eden Napolyon şimdi var gücüyle müttefiklere çullanmaya hazırlanıyordu. Wellington Dükü Brüksel'e doğru çekilmekteydi. Kentin surları önünde büyük bir çarpışma olacağa benzerdi. Dük bir avuç askeriyle Napolyon'un yüz elli bin askerine karşı koyacaktı. Napolyon! Böyle eşitsiz bir durumda, istediği kadar ünlü ve dahi olsun, hangi komutan Napolyon'la başa çıkabilirdi?

Jos bunları düşündükçe tiril tiril titriyordu. Brüksel'in geri kalan halkı da öyle! Kent yöneticileri gizlice buluşup kafa kafaya vermeye başlamışlardı. Nutuklar ve otel, saray odaları hazırlanıyor, üç renkli rozetler yaptırılıyordu. İmparator Hazretleri gelirse layıkıyla karşılanacaktı.

Göçlerin ardı arkası kesilmiyordu. Yolunu bulan aileler kaçıyorlardı. 17 Haziran günü öğle üzeri Rebecca'nın oteline giden Jos, Bareacres'lerin o kocaman faytonunun yerinde yeller estiğini gördü. Milord ne yapıp yapıp at bulmuştu ve şimdi Ghent yolundaydılar!

Jos dünkü gecikmenin geçici olduğunu, ateş pahasına aldığı atları kullanmak zorunda kalacağını seziyordu. Atları hanlarının ahırına getirip kapattı.

Bir gün önceki sahneden sonra Rebecca artık Amelia'nın yanına sokulmaktan çekiniyordu. George'un vermiş olduğu buketin saplarını kesip suyunu tazeledi. Sonra George'un mektubunu yeni baştan okdu.

"Zavallı Emmy! Bu kâğıt parçasıyla onu içinden yıkabilirim! Şapşal kız! Yasını tutacak başka adam bulamamış! Ona aldırış bile etmeyen et kafalı türedi züppenin biri! Benim Rawdon'ım on tane George Osborne eder!"

Sonra genç kadın pratik konulara dönerek yükte hafif pahada ağır eşyalarını, paralarını çıkardı ve çamaşırlarının, elbiselerinin astarları içine, görünmeyecek biçimde dikti. Şimdi artık her şeye hazırdı: İsterse kaçabilirdi, isterse burada kalır ve zafer kazanan komutanı bir İngiliz ya da gerekirse bir Fransız kadını olarak karşılayabilirdi. O gece rüyasında kendini bir düşes ya da bir mareşal karısı olarak görmediğine yemin edemem. Rawdon'sa kaputuna sarılmış uyurken ya da yağmur altında, St. John tepesinde nöbet tutarken, yüreğinin olanca ateşiyle, geride bırakmış olduğu küçük karısını düşünüyordu.

Ertesi gün, günlerden pazardı. Peggy hastalarının ikisinin de o gece güzel uyuyup dinlenmiş olduğunu görünce sevindi. Onları bir süre için bırakıp kendi evine dönerek ince ince giyinip süslendi. Bu arada kahraman Binbaşı Mick O'Dowd için en azından bir dua okumaktan da geri kalmadı.

Hana döndüğünde başpapaz olan dayısının vaaz kitabıyla birlikte dua kitabını da getirmişti. Yaralı asteğmenle Amelia'ya sabah duasını okumaya başladı. Aynı dua aynı saatte yirmi bin kilisede birden okunuyor ve dize gelmiş kadınlı erkekli İngilizler, kendilerine acısın, kendilerini korusun diye, Evrenin Babası'na yakarıyorlardı.

Brüksel'deki vatandaşlarını irkilten gürültü İngiltere'den duyulmazdı elbet. Ama iki gün öncesinden çok daha büyük bir gümbürtüyle, Bayan O'Dowd'un özene bezene okuduğu sabah duasının orta yerinde, Waterloo topları atılmaya başladı.

Jos bu korkunç sesi duyduğu zaman biri bitmeden öbürü patlak veren bu felaketlere daha fazla dayanamayacağını düşündü. Hemen buradan kaçacaktı! Yaralının yattığı odaya koşarak, "Dayanamıyorum, Emmy!" diye bağırdı. "Gidiyorum. Sen de benimle geliyorsun. At satın aldım. Kaç para diye hiç sorma. Yalnız hemen giyin; Isidor'un atının terkisine binersin."

Bayan O'Dowd dua kitabını elinden bırakarak, "Tanrı benim günahımı bağışlasın!" diye gözlerini devirdi. "Ama siz ödleğin birisiniz, Bay Sedley!"

"Amelia, sen bu kadının dediğine bakma, hemen gel. Ne diye burada kalıp Fransızlara yem olalım?"

Genç asteğmen, bu yaralı kahraman yattığı yerden, "Alayımızı unutuyorsunuz, bayım!" diye lafa karıştı. "Bayan O'Dowd... siz... siz beni bırakıp gitmeyeceksiniz, değil mi?"

Peggy gidip onu alnından öperek, "Hayır oğlum, ben durdukça sana kimse ilişemeyecek," diye karşılık verdi. "Ben de Mick'ten haber gelene dek buradan bir yere kımıldamam! Şu şişko herifin atının terkisine binip gitsem ne güzel bir manzara olur, değil mi?"

Bu manzarayı görür gibi olan genç yaralı bir kahkaha kopardı. Amelia bile gülümsemekten kendini alamadı.

Jos, "Onu çağıran varmış gibi!" diye öfkeyle bağırdı. "Ben seni çağırıyorum Emmy! Kesin olarak söyle bana. Geliyor musun?"

Amelia kulaklarına inanamazmış gibi bir bakışla, "Kocamı bırakıp mı geleyim Joseph?" diye sordu ve elini Peggy'ye doğru uzattı.

Sabrı tükenmiş olan Jos, "Hoşça kalın öyleyse!" diye yumruğunu salladı ve kapıyı ardından pat diye vurarak dışarı çıktı. Bu kez kesin olarak gidiş emri verdi ve avluya inip atına bindi. Nal şakırtısını duyunca Bayan O'Dowd pencereden dışarı baktı ve Jos'la Isidor'un at sırtında sokağa çıktıklarını gördü. Birkaç gündür hareketsiz kalmış olan hayvanlar iyice canlı ve hareketliydiler. Zavallı Jos eğerin üstüne hiç yakışmıyor, korktuğu oturuşundan anlaşılıyordu.

"Bak Tanrı aşkına, Amelia! Neredeyse alt katın penceresine giriyordu! Ne hantal, ne abullabut şey, Tanrım!"

Ghent yolunda gözden yok oluncaya kadar Bayan O'Dowd arkalarından baktı ve onları alaylı sözlerle uğurladı...

Bütün gün top gümbürtüsünün ardı arkası kesilmedi. Ancak karanlık bastıktan sonra, birden bire toplar sustu.

O gün olup bitenlerin öyküsünü tüm İngilizler okumuşlardır. O büyük savaş kazanılıp kaybedildiği zaman daha çocuk olan bizler, o dillere destan gün boyunca olup bitenleri dinlemekten hiç usanmayız. Bugünün anısı, savaşı kaybeden kahraman milletin bağrında ise hâlâ kanayan bir yaradır.

O gün sabahtan akşama dek, kadınlar on beş kilometre ötedeki kentte dualar okurlarken, yılmaz İngiliz piyadeleri Fransız atlılarının müthiş saldırılarını göğüsleyip geri püskürtüyorlardı. Brüksel'den duyulan toplar İngiliz mevzilerini dövdükçe ölenlerin sayısı artıyor ama geride kalanlar hemen onların yerini dolduruyorlardı.

Akşama doğru Fransız ordusunun kahramanca hazırlanan ve kahramanca göğüslenen saldırıları biraz hafifler gibi oldu. Uğraşacak İngilizlerden başka düşmanlar da vardı. Ya da Napolyon en son ve büyük taarruza hazırlanmaktaydı. Nitekim sonunda taarruz başladı. Napolyon'un muhafız alayları, İngilizleri sabah beri üslendikleri yüksek

mevziden söküp atmak amacıyla Saint Jean tepesini tırmanıyorlardı. İngiliz hatlarından püsküren top ve tüfek ateşinin karşısında hiç yılmadan tepeyi tırmandılar... tırmandılar... En tepeye varır gibi oldukları anda askerin koyu renkli çizgisi dalgalanıp erimeye başladı. Sonra çizgi durdu ve ateşe doğru döndü.

İşte o zaman İngilizler hiçbir düşmanın sarsamamış olduğu mevzilerinden dışarı fırlayıp karşı saldırıya geçtiler. Fransız muhafız alayı döndü ve kaçmaya başladı.

Brüksel'den artık top sesi duyulmaz olmuştu. Kovalamaca öte yönde uzaklaşıyordu. Sonunda savaş alanlarına ve kentin üstüne karanlık çöktü. Amelia, George için dua ediyordu ama George, bir kurşunla kalbinden vurulmuş, yüzüstü yerde ölü yatmaktaydı.

OTUZ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Akrabaları Miss Crawley'nin Sağlık Durumuna Üzülüyorlar

Bütün bu savaşlar ve tehlikeler sırasında yaşlı Miss Crawley Brighton'da oturuyor ve bu önemli, tarihsel olaylarla çok az ilgileniyordu. Yalnızca gazetelerin bu sayede daha heyecanlı ve hareketli olduğunu söylüyordu. Ordu gazetesinde Rawdon Crawley'nin savaşta gösterdiği kahramanlıkları ve daha sonra albaylığa yükselmesini okudular.

Halası, "Ne yazık!" dedi. "Bu genç, dönüşü olmayan bir yola sapmayaydı, bu rütbesiyle, bu şanıyla, bir milyoner kızı alabilirdi. Ya da yüksek, soylu bir ailenin yanına damat girebilirdi. Oysa şimdi beş parasız yaşayıp beş parasız ölmeye mahkûm!"

Waterloo Savaşı'nı büyük bir heyecanla izlemiş olan ve sırası gelince şiirsel konuşmayı pek seven Miss Briggs, "Sevgili Miss Crawley, adını vatan tarihinin en şanlı bir sayfasına altın harflerle yazdırmış olan bu kahraman askeri

artık bağışlasa, olmaz mı?" diye sordu. "Albay Crawley savaştaki kahramanlıklarıyla Crawley adına şan verdi."

Miss Crawley, "Briggs, sen sersem tavuğun birisin!" diye burun kıvırdı. "Senin Albay Rawdon'ın Crawley adına çamur sürdü be! İstediğince kahraman olsun, düşük ahlaklı bir ressam kızını aldı mı almadı mı? Bana bak, aptal karı, yoksa sen de o şırfıntının suç ortağı mıydın da şimdi böyle ondan yana çıkıyorsun? Evet evet, suç ortağıydın onun! Eğer öyleyse benim vasiyetnamemi okuduğun zaman büyük hayal kırıklığına uğrayacaksın. Zahmet olmazsa Bay Waxy'ye iki satır bir mektup yaz da kendisini hemen görmek istediğimi söyle."

Zaten Miss Crawley artık avukatıyla hemen her gün görüşür olmuştu. Çünkü vasiyetnamesini kökten değiştiriyordu ama parasını, mülkünü kime bırakacağını dünyada bilemiyordu.

Beri yandan bu ihtiyar, evde kalmış kız sağlık yönünden kendini iyice toparlamıştı ve Miss Briggs'e karşı yönelttiği alayların sıklığıyla acılığı da bunu gösteriyordu. Miss Crawley'nin en yırtıcı, en sinir bozucu olduğu zamanlar bir hastalıktan yeni kalktığı zamanlardı. Yaralar iyileşmeye yüz tuttukları zaman gıcıklanırlarmış!

Bu iyileşme sürecinde Miss Crawley yanına Miss Briggs'ten başkasını yaklaştırmıyordu. Gene de uzaktaki akrabaları onu unutmadıkları gibi sayısız armağan ve mektuplarla onun kendilerini unutmasını önlemeye çalışıyorlardı.

İlk önce yeğenlerinden Rawdon Crawley'yi ele alalım. Ünlü Waterloo Savaşı'ndan ve Yüzbaşı Rawdon'ın ateş altında gösterdiği yiğitliklerle rütbesinin albaylığa yükselmesinin *Ordu Gazetesi*'nde yazılmasından birkaç hafta sonra Miss Crawley'ye Dieppe postasından bir paket çıktı. Bu paketin içinde yeğeni albayın gönderdiği saygı dolu bir mektupla armağan dolu bir kutu vardı. Kutunun içinde de

bir çift Fransız apoleti, bir Lejyon Donör nişanının haçı, bir de kılıç kabzası: Waterloo Savaşı'ndan anılar. Mektupta Rawdon kendi yiğitliğini hafife alan, gülünç bir dille, bu şeyleri savaş alanında bir Fransız Muhafız Komutanı'ndan alışını anlatmıştı.

Miss Crawley, Briggs'in eliyle yeğenine çok övücü bir dille lütufkâr bir mektup yazdı. Ondan hep böyle eğlendirici, güldürücü mektuplar beklediğini söyledi.

Miss Briggs'e, "Rawdon'ın kendini paralasa bile, böyle güzel bir mektup yazamayacağını bilmez değilim Briggs," diyordu. "Her kelimeyi Rawdon'a o Rebecca olacak akıllı tilki yazdırtıyor. Gene de, bırakayım beni eğlendirsinler!"

Acaba Becky'nin yalnızca mektupları dikte etmekle kalmayıp savaş yadigârlarını da sokaklarda türemeye başlamış olan gezgin satıcıların birinden, birkaç franga aldığını Miss Crawley bilse ne derdi? Her neyse, haladan gelen tatlı yanıt genç dostlarımıza yürek verdi. Zafer kazanan ordunun peşi sıra Paris'e gittikleri zaman oradan da Brighton'a mektuplar yazdılar.

Miss Crawley'nin Bayan Bute'a yazdığı mektuplarsa hiç tatlı ve lütufkâr değildi. Çünkü bu hamarat kadın Miss Crawley'ye karşı işlenebilecek olan suçların en büyüğünü işlemiş, onun canını sıkmıştı! Miss Crawley de Miss Briggs'e bir mektup yazdırarak Bayan Bute gitti gideli sağlık durumunun çok düzeldiğini bildirmiş, Bayan Bute'un sakın ailesini yüzüstü bırakıp buraya gelmeye kalkışmamasını dilemişti. Miss Briggs başka türlü bir kadın olsa düşmana karşı kazanılan bu zafere sevinirdi. Ama o, şimdi zavallı Bayan Bute'a acımaya başlayacak kadar ruhsuzdu!

Bayan Bute bu mektubu alınca, "Ne aptallık ettim!" dedi. "O tavukların yanı sıra yolladığım mektupta Brighton'a gelmek istediğimi dokundurdum. Oysa çat kapı gidip o zavallı bunakçığın karşısına hiç habersiz dikilmeli, o pısırık nedimeyle cadı fam dö şabrın elinden zavallıcığımı

kurtarmalıydım! Ah, Bute, Bute, köprücük kemiğini kırmanın sırası mıydı?" Öyle ya, sırası mıydı?

Beri yandan Bute Crawley'ler, evcek, Bayan Bute'un çirkin bir bencilliğe ve dolaba kurban gittiği, Miss Crawley uğruna kendini harcadığı halde nankörlük gördüğü kanısındaydılar. Rawdon'ın ordu gazetesine geçmesi de bu dini bütün Hıristiyanları telaşa vermişti. Sakın albay oldu ve şan şeref kazandı diye Rawdon gene halasının gözüne girmesin? Sakın o Rebecca denilen sokak kızı Miss Crawley'nin ağzından girip burnundan çıkmasın gene?

Bayan Bute savaşta kazanılan şanların boşuna olduğunu belirten bir vaaz hazırladı ve bunu Sayın Peder Bute Crawlev tek kelimesini bile anlamadan, en güzel sesiyle o pazar, ayin sırasında kilise kürsüsünden okudu.

Dinleyiciler arasında, iki üvey kız kardeşini zorla kiliseye getirmiş olan Bay Pitt Crawley de vardı. İhtiyar Sir Pitt ise artık kiliseden ayağını temelli kesmişti.

Becky Sharp gitti gideli ihtiyar baronet kendini kötü alışkanlıklarına iyiden iyiye kaptırarak yöredeki herkesin diline düşmüştü. Oğlu Pitt sesini hiç çıkarmamakla birlikte babasının tutturduğu yolu dehşetle izliyordu. Miss Horrocks'un kepindeki kurdeleler her gün biraz daha çoğalır ve parlaklaşır gibiydi. Kendini bilen aileler konaktan ve baronetten kaçınır olmuşlardı. Sir Pitt sarhoşluktan devrilerek kiracılarıyla içki içmeye gidiyor, Mudbury pazarlarında çiftçilerle rom içip kafayı çekiyordu. Dört atlı arabasına Miss Horrocks'u alıp gezilere çıkıyordu. Herkes onların evlenmesini gün meselesi sayar olmuştu. Bu, Bay Pitt Crawley için gerçekten çekilmez bir çileydi. Gittiği misyoner toplantılarında ve diğer dinsel topluluklarda konuşma yapmak ya da vaaz vermek için ayağa kalktığında dili tutuluyordu. Çünkü herkes, "İşte, şu anda köşe başı meyhanesinde kafayı çeken koca Sir Pitt'in oğlu bu!" diye fısıldaşıyormuş gibi geliyordu.

Hele bir keresinde, Timbuktu Şeyhi'yle sayısız karılarının nasıl gerçeğin nurundan yoksun yaşadıklarını anlatırken cemaatin içinden biri, "Sizin Crawley Konağı'nda kaç karı var, nanemolla?" diye sormaz mı?

Sir Pitt eve bir daha mürebbiye sokmayacağına yemin ettiğinden iki küçük kız da başıboş kalmışlardı. Neyse ki Bay Pitt babasına gözdağı vererek onların okula gönderilmesini sağlamıştı.

Bu arada, demin de söylediğimiz gibi, bütün bu kişiler çeşitli armağan, mektup ve ziyaretlerle ihtiyar Miss Crawley'ye kendilerini anımsatmaktan geri kalmıyorlardı. Hele Bay Pitt, babasıyla arasındaki geçimsizlik yüzünden sık sık yolculuklar yapıyordu. Sözlüsü Leydi Jane Sheepshanks'ın da şu sırada Brighton'da olması genç adamı bu sayfiye kentine çeken şeylerden biriydi.

Bu arada Leydi Jane'le kardeşleri ve annesi Kontes Southdown üstüne birkaç söz söylemeden geçemeyiz. Ailenin şimdiki reisi, dördüncü Kont Southdown, Kontes Hazretleri'nin biricik oğluydu. Yaşlı Kont ölünce oğul Clement William parlamentoya girmiş ve önceleri ciddi ve değerli bir genç adam olarak kendini sevdirmişti. Gelgelelim bir süre sonra onun birçok sosyete kulüplerine üye olduğunu, Wattier'de, Kakao Barda kumar oynadığını, at yarışlarında bahislere girdiğini ve operada loca bulundurup bekâr toplantıları düzenlediğini öğrenince, o ağırbaşlı ve sofu kontesin nasıl yıldırımla vurulmuşa döndüğünü anlatacak kelime bulamıyoruz. Şimdilerde kontesin yanında oğlunun adını anmak tehlikeli bir işti.

Leydi Emily, Kont Clement William'dan epey büyük, sofuluk yönünden anasına çekmiş bir kızdı. Daha önce sözünü ettiğimiz güzel risalelerden başka birçok dinsel ilâhi ve şiir de yazmıştı. Olgun bir bakire olan ve evlilik konusuda hayal meyal bir şeyler bilen Leydi Emily kendini, benliğinin olanca ateşiyle, Zenci Hakları Davasına adamış-

tı. Aşağıdaki güzel şiiri onun akıcı kalemine borçlu olduğumuzu sanıyorum:

"Yemyeşil bir ada var...
Gönül orayı ister.
Orda güneş hep güler,
Zencilerse hep ağlar..."

Leydi Emily, İngiltere'nin Batı ve Doğu Hindistan sömürgelerinden birçok papazla mektup arkadaşlığı yapıyordu ve Güney Denizi Adaları'nda gövdesine dövme yaptırmış olan Papaz Silas Hornblower'e karşı gizli bir bağlılığı vardı.

Bay Pitt Crawley'nin gönlünü kazanmış olan Leydi Jane'e gelince, kendisi yumuşak başlı, sessiz sedasız, çekingen, yüzüne bakınca kızaran bir genç hanımdı. Ağabeyini, bütün rezaletlerine karşın hâlâ sever, sevdiği için de utanç duyardı. Yüreğini suçluluğun yüküyle ezen en büyük sır, günlerden bir gün yaşlı kâhya kadınla birlikte, gizlice ağabeyinin Albany'deki bekâr dairesine gitmiş olmasıydı. Onu, aman Tanrım! Olacak iş mi? Önünde bir şişe konyak, puro tüttürürken bulmuşlardı! Leydi Jane ablasını çok beğenir, annesini tapınırcasına sever ve Bay Pitt Crawley'yi dünyanın en akıllı, en üstün insanı sayardı, günahkâr melek Clement William'dan sonra elbet! Leydi Jane'in elbiselerini, kitaplarını, şapkalarını ve fikirlerini annesi seçerdi. Kızcağız, annesi uygun görüyor diye binicilik ve piyano öğrenmişti. Annesine kalsa Leydi Jane'i artık yirmi altı yaşında olmasına karşın hâlâ kız çocuğu gibi giydirecekti. Ama Leydi Jane Saray'a gidip Kraliçe Charlotte'a takdim edildikten sonra buna son verildi.

Bay Pitt önceleri Brighton'a geldiği zaman yalnızca Southdown'larla görüşür, halasının hatırını kapıdan uşağa sorup kartını bırakmakla yetinirdi. Derken bir gün Leydi

Jane'le birlikte gezerlerken, kolunun altında bir deste romanla kütüphaneden çıkmakta olan Miss Briggs'e rastladılar. Bay Pitt hemen tatlı bir gülümsemeyle ilerleyerek onun elini sıktı.

"Leydi Jane, izin verirseniz size halamın en yakın ve biricik arkadaşı Miss Briggs'i tanıtayım," dedi. "Kendisi sizin çok sevdiğiniz *Yürek Çarpıntıları* adındaki şiir kitabını yazmış olan şairdir."

Leydi Jane pespembe kesilerek o minicik elini Miss Crawley'nin nedimesine doğru uzattı ve annesi ile Miss Crawley ve Bay Pitt'in akrabaları üstüne bir şeyler geveledi. Sonra Bay Pitt yerlere eğilerek, Leydi Jane de o kumru gibi gözleriyle gülümseyerek, yaşlı kızın yanından ayrıldılar.

Ah, kurnaz tilki Lord Pinkie'nin sapına kadar torunu olan sinsi diplomat! Saman altından su yürütmesini nasıl da bilirmiş meğer! Leydi Jane'e Crawley Konağı'nda bulduğu o şiir kitabını kendisi vermişti! Leydi Southdown'u karşısına alarak Miss Crawley ile aralarında bir yakınlık doğmasının kendi ailesi için nasıl kârlı ve çıkarlı olduğunu anlatan da gene o oldu. Bu çıkarların hem maddesel hem de ruhsal olduğunu Kontes'e anlattı. Miss Crawley dünyada yapayalnız bir kadındı. Kardeşi Rawdon'ın sefahat ve serserilikleri halasını ondan soğutmuştu. Bayan Bute da despotluğu yüzünden Miss Crawley'ye yaka silktirmişti. Kendisi, belki de yersiz bir gurur yüzünden, Miss Crawley'ye sokulmaktan oldum olası çekinmişti. Ama şimdi ihtiyar halanın ruhunu günahlardan kurtarmak ve servetinin de Crawley Ailesi'nin gerçek reisine (yani kendisine) kalmasını sağlamak amacıyla bir şeyler yapılması şarttı.

Demir iradeli, kesin kararlı bir kadın olan Southdown Kontesi damat adayı Pitt'in düşüncelerini pek yerinde buldu ve o saat Miss Crawley'yi dine döndürmek için kolları sıvamaya kalkıştı. Bu uzun boylu, kartal bakışlı, misyoner

ruhlu kadın hem Southdown Konağı'nda hem de Trottermore Şatosu'nda her gün arabayla dolay köyleri dolaşır ve çiftçilerle köylüler arasında dinsel broşürler dağıtırdı. Bunların arasında birinin "dine dönmesini" buyurduğu zaman, "İlaç alsın!" dercesine rahatlık ve kesinlikle konuşur, itiraz, direnme ya da temyiz hakkı tanımadığı gibi söz konusu adamın avukatına danışmasına da izin vermezdi! Epilepsiden çeken çocuksu Lord Southdown hayattayken Matilda'sının her yaptığına, her dediğine baş sallamayı huy edinmişti. O da bütün aylıkçılarıyla kiracı çiftçilere, "Benim peşimden gelip benim inancımı paylaşın!" diye buyruk vermekte hiçbir sakınca görmezdi!

Şimdi de kızının sözlüsüne, "Elbet halanızı görmeye giderim, Bay Pitt," dedi. "Kendisine hangi doktor bakıyor?"

Pitt Dr. Creamer'in adını verdi.

"Aman, iki gözüm, son derece cahil, tehlikeli bir hekimdir o! Birçok arkadaşımı uyarıp onu evlerinden uzaklaştırmalarını sağlamışımdır. Yazık ki bir keresinde vaktinde yetişemedim. Zavallı General Glanders'ın bu cahil adamın ellerinde ölüp gitmesini önleyemedim. Dr. Podgers'ın verdiği haplardan yutturunca generalcik biraz dirilir gibi oldu. Yazık ki iş işten geçmişti. Neyse ki huzur içinde öldü. Böyle ölüm dostlar başına! Sonunda kötü bir dünyadan iyi bir dünyaya göç etmek demek değil mi? Sevgili oğlum Pitt, Dr. Creamer'ı halanızdan uzaklaştırmamız gerek!"

Pitt bu işe karşı çıkmadı. Kayınvalide adayının çelik iradesiyle azmine o da boyun eğmiş, sürekli olarak Dr. Podger'ın haplarını, şuruplarını, tozlarını, damlalarını almaya başlamıştı. Her gece Southdown'lardan kolu kucağı dinsel broşürler ve ilaç kutularıyla dolu olarak ayrılıyordu.

Leydi Southdown, "Halanızın ruhsal sağlığı," diye sözünün arkasını getirdi. "Bunu da hemen ele almak zorundayız. Creamer'a görünüyorsa öbür dünyaya gitmesi her

an beklenebilir. Hem de günahlarının hiçbirini üstünden almamış olarak! Ben ona, bugünden tezi yok Papaz Irons'ı gönderirim. Kendisi insan ruhlarını gaflet uykusundan uyandırmakta birebirdir. Miss Crawley bu gece yatağına yatmazdan önce onunla görüşmeli. Sonra, Emily güzelim, sen de Miss Crawley için bir deste risale hazırla. *Cehennem Ateşlerinin İçinden Yükselen Ses*'i gönder ona, *Cennet Borazanları, Tenin Yenilgisi,* bir de *Tanrıyı Bulan Yamyam*, uygun düşer sanıyorum."

Leydi Jane, "*Finchley'li Çamaşırcı Kadın*'ı unutmayın, anneciğim," dedi. "Bu işe usul usul başlamak bence daha iyi olur."

Pitt, "Bir dakikanızı rica edeceğim, sayın bayanlar," diye araya girdi. "Sizlerin fikirlerinize sonsuz saygım vardır, bilirsiniz. Gene de Miss Crawley'ye böyle ciddi konuları açmanın sırası daha gelmedi sanıyorum. Hastalıklı bir kadın olduğunu, bundan önce de böyle dinsel konularla hiç ama hiç uğraşmadığını aklınızdan çıkarmayın."

Leydi Emily daha şimdiden elinde altı tane risaleyle ayağa kalkarak, "Öyleyse bir an önce başlamamız gerekmez mi Pitt?" diye sordu.

"İşe birden girişirseniz onu ürkütürsünüz. Ben onun huyunu iyi bilirim. Alıştıra alıştıra başlamazsak onu kaçırırız. O zaman da zavallı kadıncağıza kötülük etmiş oluruz."

Leydi Emily başını şöyle bir geriye doğru atarak, "Senin de Miss Crawley'den geri kalır yanın yok Pitt!" dedi ve risalelerini aldığı gibi dışarı çıktı.

Pitt bu olaya hiç aldırmadan, "Saygıdeğer Leydi Southdown, size söylemenin gereği yok," diye ekledi. "Dik başlı, acele davranırsak her iş biter. Halamın yetmiş bini olduğunu aklınızda tutunuz. Kardeşim Albay Rawdon Crawley'yi kendine başlıca mirasçı yapan vasiyetnamesini yırtıp attığını biliyorum. Onun yaşının ileriliğini, sinirleri-

nin zayıflığını, sağlık durumunun tehlikesini göz önünde tutun. Bu yaralı ruhu doğru yola döndüreceksek, okşaya okşaya, usul usul döndürmeliyiz; gözünü korkutarak değil... Bu yüzden... anlıyorsunuz ya..."

Leydi Soutdown hemen, "Elbette, elbette," diye onun sözünü kesti. "Jane, hayatım, Papaz Irons'u çağırmayacağız. Eğer değerli Miss Crawley bu tür fikir tartışmalarından yorulacak kadar zayıf düşmüşse biz de onun iyileşmesini bekleriz. Yarın gidip kendisine saygılarımı sunayım."

Pitt hiç istifini bozmadan, "Haddim olmayarak söylüyorum hanımefendi," dedi. "Eğer sevgili Leydi Emily'yi yanınıza almazsanız daha yerinde olur. Emily'miz çok heyecanlı da... Onun yerine yumuşak başlı, sessiz Leydi Jane'i alırsanız belki daha uygun düşer."

Leydi Southdown sözünü sakınan bir kadın değildi. "Elbette; Emily gelirse bir çuval inciri berbat eder," dedi.

Ertesi gün, üstünde Kont Hazretleri'nin armasıyla tacının resmi bulunan o koskocaman fayton Miss Crawley'nin kapısı önünde durdu. Southdown'ların uzun boylu, ağırbaşlı uşağı Miss Crawley'nin uşağı Bay Bowls'a Miss Crawley'le Miss Briggs'e sunulmak üzere Southdown Leydilerinin vermiş oldukları kartvizitleri teslim etti. Leydi Emily de Miss Crawley'nin evinin hizmetçiler bölümünde dağıtılsın diye "hafif ve oyalayıcı" birkaç dinsel broşür göndermişti. Bunların arasında şu ünlü *Çamaşırcı Kadın, Kilerden Kırıntılar, Tencere Dibin Kara* ve daha sert bir dille kaleme alınmış olan *Günah Giysileri* vardı.

OTUZ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

James Crawley'nin Yenilgisi

Bay Pitt Crawley ile Leydi Jane'den gördüğü yakınlık Miss Briggs'in koltuklarını kabartmıştı. Bu yüzden Southdown'ların kartvizitleri ellerine geçince yaşlı kız, Leydi Jane'in alçakgönüllüğünü, sadeliğini, terbiyesiyle uysallığını candan övdü.

Miss Crawley onun anlattıklarını hiç sözünü kesmeden dinledi. İyileşmeye başladığından beri yalnızlık çekiyordu. Bu yüzden karşısına çıkan bu fırsatı hiç çekinmeden değerlendirdi. Leydi Southdown'la kızlarının saygı bildirilerine gereken karşılığı verdiği gibi yeğeni Pitt'i de evine çağırdı.

Pitt yanına Leydi Southdown'la Jane'i alarak gitti. Leydi Southdown din konusunu hiç açmayıp havadan sudan, savaştan, Bonapart canavarının yenilgisinden konuştu. Yalnız sonunda lafı döndürüp dolaştırıp doktorlara, şarlatanlara, ilaç ve hastalara, kendi doktoru olan Bay Podgers'a getirdi.

Bu konuşmalar sırasında Pitt Crawley diplomatlık mesleğini ilerletmemekle büyük bir yeteneği söndürmüş olduğunu ortaya vurdu. Çünkü Southdown Kontesi'nin Napolyon düşmanı olduğu yerde Miss Crawley oldum olası Napolyon hayranı ve savaşın karşısındaydı. Pitt, hem nalına hem mıhına konuşarak Bonapart'ı aynı cümle içinde hem yerip hem övmeyi başardı. Halasının hep beğendiği büyük devlet adamı Bay Fox'u tuttuğunu belirtirken, Leydi Southdown'un burun kıvırdığı Katolik Fransa Kralı'nı alaya alarak yaşlı hanımların ikisine de yaranmasını bildi.

Miss Crawley biraz sonra Leydi Jane'e dönerek, "Ya senin fikrin nedir güzelim?" diye sordu. Böyle güzel, gösterişsiz, hanım hanımcık kızları oldum olası pek severdi zaten.

Leydi Jane utanıp sıkılarak, "Ben siyasetten pek anlamam; anlayanlara bırakırım bu işi," diye karşılık verdi. "Annem her zaman çok doğru düşünür. Bay Pitt de çok güzel konuştu doğrusu."

Konuklar giderlerken Miss Crawley Leydi Southdown'a, "Umarım Leydi Jane'i ara sıra buraya gönderirsiniz de zavallı yapayalnız bir hasta kadını avutur," dedi. İki taraf büyük bir dostluk içinde ayrıldılar.

Sonradan Miss Crawley, "Leydi Southdown'u sakın bir daha buraya getirme, Pitt," dedi. "Aptal, ukala karının biri. Ama Leydi Jane'i ne zaman istersen getirebilirsin. Pek cici bir kız."

Böylece Leydi Jane, Miss Crawley'nin yanından hemen hiç ayrılmaz oldu. İhtiyar, hastalıklı bir kadını avutmak düşüncesi hoşuna gidiyor, kim bilir, belki Papaz Bartholomew Irons'ın iç sıkıcı nutuklarıyla anasının çevresindeki sofu geçinen, yüzü gülmez dalkavuklardan kurtulmak da işine geliyordu. Öyle uysal ve iyi bir kızcağızdı ki Firkin bile onu kıskanmıyordu. Miss Briggs de o varken

Miss Crawley'nin kendisine karşı daha az kırıcı davrandığının farkına varmıştı.

Miss Crawley genç Leydi'yi pek hoş tutuyordu. Ona karşı tutumuyla konuşması Rebecca'ya karşı olandan bambaşkaydı. Leydi Jane öyle temiz ve ince bir kızdı ki onun yanında ileri geri konuşmak, açık saçık şakalar yapmak saygısızlık olurdu. Miss Crawley de gerçek kibarlığı, gerçek masumluğu seçecek ve el üstünde tutup sayacak kadar görgülü bir kadındı. Kendi annesiyle ablasından hiç bir zaman yüz bulmamış olan Leydi Jane de Miss Crawley'den gördüğü yakınlığa o temiz yüreğinin olanca içtenliğiyle karşılık veriyordu.

Sonbahar akşamlarında, dışarıda gün batar ve dalgalar deniz kıyısında uğuldarken, Leydi Jane'in Miss Crawley'nin oturma odasında, o tatlı sesiyle şarkılar söylediğini görüyor, duyuyoruz. Şarkı sona erdiği zaman Miss Crawley şekerlemesinden uyanıyor ve bir şarkı daha rica ediyor. Ya Briggs? Dışarıda denizin, alacakaranlığın gölgelerine boğulmaya başlamasını ve gökyüzünde cennetin lambalarının birer birer yanmasını seyrederken Miss Briggs'in nasıl derin bir mutlulukla gözlerinin yaşardığını hangi kalem yazabilir?

Bu sırada Pitt yemek odasında bir yandan şarabını yudumlarken öbür yandan Mısır Yasaları ya da Misyonerlik konusunda yazılar hazırlamakta, İspanya'da şatolar kurmakta ve aralarındaki durumu yedi yıldır hiçbir sabırsızlık göstermeksizin yürütegeldiği Leydi Jane'i her zamankinden daha çok sevdiğini düşünmekte, ve bol bol uyku kestirmektedir. Kahveye sıra geldiği zaman Başuşak Bowls biraz gürültü yaparak içeri giriyor ve karanlık bir köşede, risale çalışmalarına kendini iyice kaptırmış olan Bay Pitt'i salondaki hanımların çağırdığını haber veriyor...

O, koltuğunun altında broşürleriyle içeri girdiği zaman Leydi Jane öyle gül gibi pespembe kesiliyor ki...

Bay Pitt Crawley'nin döndürdüğü dolapların Bute Crawley'lerin dikkatinden kaçtığı sanılmasın. Hampshire'la Sussex illeri birbirine oldukça yakındır. Bayan Bute'un Sussex'teki dostları da kendisine Miss Crawley'nin evinde olup biten her şeyi, hatta daha da fazlasını, hemen bildiriyorlardı. Bayan Bute hep,

"Ne olduysa Bute'un köprücük kemiğinden oldu," diyordu. "O kemik kırılmayaydı ben Miss Crawley'nin yanından dünyada ayrılmazdım. Ah! Ben görevimin bir de kocamın av merakının kurbanı oldum!"

Papaz Bute, "Av merakı mı? Saçmalama Barbara!" diye karşılık veriyordu. "Onu sen korkuttun. Akıllı kadınsın ama çok sertsin, çok sıkısın. Bir işe el attın mı karşındakine soluk aldırtmazsın!"

Saygıdeğer din adamı bir gün avuntuyu bir bardak kırmızı şarapta arayarak, "Şu ablam da, Pitt Crawley olacak o mıymıntı hanım evladında, ne buluyor bilmem ki!" diye söylendi. "O nanemollaya höt desen donuna doldurur be! Bak Rawdon olsa erkek çocuktur. Küçüğü olduğu halde Pitt'i bulduğu yerde evire çevire döverdi, küçükken Pitt olacak pısırık da zırlaya zırlaya anacığına koşardı. Bizim James diyor ki onu Oxford'da hâlâ MISS CRAWLEY diye anıyorlarmış. Kah kah kah!" Sonra Papaz Bute, "Bana bak Barbara!" diye ekledi. "Aklıma bir şey geldi be!"

Tırnaklarını kemirmeye ve masanın üstünde parmaklarıyla sinirli bir tempo tutmaya dalmış olan Barbara, "Ne?" diye sordu.

"Bana bak, ne diye bizim James'i yollamıyoruz Brighton'a? Belki kocakarıyı kafese koyabilir. Nerdeyse diplomasını almak üzere. Oxford'da okumuş, üniversite eğitimi görmüş bir genç. Oxford'un kaymak tabakasından bir sürü dostu var. Kürek takımında. Kendi de yakışıklı. Ha, ne der-

sin, Barbara? Gönderelim onu bizim kocakarıya. Kulağını da bükelim: Pitt bir şey diyecek olursa bir güzel dayak atsın ona."

Karısı, "Evet, bu olabilir," dedi. Sonra; "Kızlarımızdan birini onun evine sokabilseydik! Ama Miss Crawley onlara hiç yüz vermiyor, çünkü güzel değiller," diye içini çekti.

Tam o sırada James Crawley ahırlardan birinden çıkageldi. Piposunu muşamba kasketinin şeridine kıstırmıştı. Hemen babasıyla at yarışlarından konuşmaya başladı. Bunun üzerine Bayan Bute onları baş başa bıraktı.

Kendisi, oğlu James'in elçilik görevini becerebileceğine pek güvenmiyordu. Bu yüzden onu Brighton'a biraz umutsuzluk içinde yolcu etti. Görevinin ne olduğunu öğrenince James de sevinmemişti. Ama yaşlı halasının ona yüklüce bir armağan vereceği, kendisinin de bununla Oxford'daki borçlarının en önemlilerini temizleyebileceğini düşünerek avunmuştu. Böylece o gün yanında bavulu, Towzer adındaki en sevdiği buldog köpeği ve ana babasının sevgili akrabalarına gönderdikleri koca bir küfe dolusu sebze meyveyle posta arabasına bindi ve o akşam Brighton'a vardı. Bu geç saatte hastalıklı bir ihtiyarı rahatsız etmeyi doğru bulmayarak bir hana yerleşti ve Miss Crawley'yi görmeye ancak ertesi gün öğleye doğru gitti.

Halasının son gördüğü zaman Jim Crawley, sesinin, doğa üstü bir tizlikle doğadışı bir davudilik arasında değiştiği ve yüzün sayısız sivilcelere bezendiği o huzursuz çağda bocalayan, hantal bir delikanlıydı. Bu yaşta delikanlılar gizlice kız kardeşlerinin makaslarını kullanırlar; kız kardeşlerinin dışındaki genç bayanların varlığı içlerine dayanılmaz korkular salar; el ve ayak bileklerinin iri kemikleri, birden küçük kalan giysilerinden dışarı fırlar; yakınlıkları hem hanımların hem de beylerin huzurunu kaçırır. O içeri girince annesiyle arkadaşları fısıldaşmalarını keserler; babası da ikinci bardak şaraptan sonra, "Oğlum, dışarı çık da

bak bakalım, hava nasıl?" der. Ve delikanlımız özgür kaldığına sevinmekle birlikte adam yerine konmayışına gücenmiş olarak, dışarı çıkar...

İşte halasının böyle toy bir delikanlı olarak bıraktığı Jim Crawley şimdi aslan gibi bir üniversiteli genç olup çıkmış ve seçkin bir okulda hızlı bir yaşam sürdürerek at yarışlarında borç takmanın verdiği paha biçilmez çekicilik ve cilaya kavuşmuştu.

Hovarda Miss Crawley'nin güzel insanlara karşı oldum olası bir zaafı vardı. Jim'in hafif çekingen davranışları, kızarış bozarışları da yakışıklılığına gölge düşürmüyordu. Tersine, Miss Crawley bunları onun temizliğinin, bozulmamışlığının bir belirtisi sayarak pek hoşlandı. Genç adam Brighton'a bir okul arkadaşını görmeye geldiğini, bu fırsattan yararlanarak halasının da hatırını sorup annesiyle babasının, kız kardeşlerinin saygı ve selamlarını iletmek istediğini bildirdi.

Jim içeri girdiğinde Pitt de oradaydı. Onun adını duyunca yüzüne bir donukluk gelmişti. Eğlencesine pek düşkün olan hınzır Miss Crawley ukala yeğeninin içten içe sinirlendiğini bildiğinden Papaz Evindekilerin ince ince hatırını sordu; gidip onları görmek istediğini bile ekledi. Jim'i yüzüne karşı överek nasıl büyüyüp serpilmiş, güzelleşmiş olduğunu söyledi. Ablalarının bu yönden ona benzemediklerine hayıflandı. Sonra Jim'in bir handa kaldığını öğrenince buna dünyada izin veremeyeceğini bildirerek Başuşak Bowls'a hemen gidip Bay James'in eşyalarını buraya getirmesini buyurdu.

"Bana bak, Bowls; Bay James'in oradaki hesabını da görüver," dedi ve göz ucuyla Pitt'ten yana hınzır bir bakış fırlatmaktan kendini alamadı.

Pitt hıncından çatlamak üzereydi. Halası şimdiye değin daha bir kere bile onu evinde gece yatısına çağırmamışken bu bacak kadar çocuk, böyle ha deyince buyur edilsin de el üstünde tutulsun!

Genç Jim Crawley birden kıpkırmızı kesilerek, "Ben... k... kendim gidip hesabı görsem daha iyi olacak, efendim," diye kekeledi. "S... Sizden b... böyle bir şey k... kabul edemem, halacığım."

Doğruyu isterseniz genç adam dün posta arabasında, Rottingdean Gözdesi'yle maç yapmaya giden Tutbury Aslanı'nı görmüştü. Bu seçkin boksörün konuşmasından öyle hoşlanmıştı ki geceyi o ve onun arkadaşlarıyla geçirip hepsine bol keseden içki ısmarlamıştı.

Bundan haberi olmayan hala, delikanlının kızarıp bozarmasını duygularının inceliğine vererek, "Sen gidip hesabı görmeye bak Bowls," diye gülümsedi. "Faturayı da bana getir."

Zavallı kadın! Ne yaptığını bilmiyordu!

Jim daha da ezilip büzülerek, "B... bir de köpeğim var, halacığım!" dedi. "Ben gidip getirsem daha iyi olur. Çünkü... uşakların bacaklarını ısırır da."

Odadakilerin hepsi, hatta Miss Briggs'le Leydi Jane bile gülmekten kendilerini alamadılar. Sonra Bowls hiçbir şey demeden dışarı çıktı.

Hain hala, Pitt'i üzmek için genç Oxford'luyu pohpohlayıp duruyordu. Ona gösterdiği yakınlığın, söylediği övgü sözlerinin sonu yoktu. Pitt'i akşam yemeğine beklediğini söyleyerek savdı, Jim'i alıp araba gezintisine çıktı. Arabada ona Fransızca ve İtalyanca şiirler okudu, siyasal durumdan söz açtı; onun çok kültürlü, bilgili bir genç olduğuna, okulunu birincilikle bitireceğine inandığını bildirdi.

Eve döndüklerinde Jim odasının hazırlanmış, bavulunun handan getirtilip eşyalarının çekmecelere yerleştirilmiş olduğunu gördü. Kendini bir ev dolusu İtalyanca, Fransızca konuşan, şiirler okuyan kocamış kadınların arasında bulunca paniklemişti. Iffley Rıhtımı'nda ana-avrat küfür sallamakta en külhan mavnacıya taş çıkartabilecek yetenekte olduğu halde kadın cinsinin en zararsız üyesi

olan Miss Briggs'den bile ödü kopan bu alçakgönüllü çocuk şimdi odasında yalnız kalınca,

"Şimdi şapa oturdun, Jim Crawley!" demekten kendini alamadı.

Genç adam yemeğe, boğazını sıkan bir beyaz boyun bağıyla indi ve Leydi Jane'e kolunu vermek şerefine erişti. Hala Hanım, Pitt'in koluna girmişti. Briggs de hanımının çeşitli şal ve yastıklarını taşıyordu. Yemekte kadıncağızın yarı vakti hastanın rahatını sağlamak ve o şişko köpeğine tavuk eti ayıklamakla geçti. Jim pek konuşmamakla birlikte hanımlara bol bol şarap sunuyordu. Kendi de Bowls'un onun şerefine açtığı şampanyadan bol bol içti.

Hanımlar salona çekilip de iki kuzen sofrada yalnız kaldıkları zaman eski diplomat Pitt'in çenesi açıldı. Jim'in okul durumunu, diplomasını alınca neler yapacağını filan büyük bir candanlıkla sordu. İçkinin etkisiyle rahatlamış olan Jim de ona okul yaşantısını, borçlarını, öğretmenleriyle yaptığı kavgaları anlattı.

Pitt onun bardağını Madeira'yla yeniden doldurarak, "Halamın en hoşuna giden şey evindeki konukların gönüllerince eğlenmeleridir Jim," dedi. "Onun evi özgürlük sarayıdır. Burda halanın gözüne girmek istiyorsan aklına geleni yaparsın; canının istediğini de hemen o saat ondan istersin. Halamız öyle geniş fikirlidir ki mevki, sınıf ayırımı, unvan gibi şeyleri bile tiksintiyle karşılar."

Jim, "Öyleyse siz neden bir kont kızı alıyorsunuz?" diye sordu.

Pitt babacan bir gülüşle, "Yavrucuğum, unutma ki soylu olması zavallı Jane'in suçu sayılmaz," diye cevap verdi. "Leydi olup olmamak onun elinde değil. Zaten Miss Crawley'nin düşüncesi ne olursa olsun ben tutucuyumdur, bilirsin."

Jim, "İşin orasına bakarsan soylu kan gibisi yoktur, gözünü sevdiğim," dedi. "Bana da radikal diyemezsin.

Centilmenliğin ne demek olduğunu bilirim ben! Kayık yarışlarında kürek çekenlere bak, boksörlere bak, hatta fare dövüşü yapan köpeklere bak! Hangisi kazanır? Soylu kan taşıyanı! Bowls, bize biraz daha şarap getir be... Ne diyordum ben?"

Pitt şarap sürahisini kuzenine uzatarak, "Fare öldüren köpekleri anlatıyordunuz sanırım," dedi. "Öyle ya! Pitt, bana bakın, sporu sever misiniz siz? Köpekle fare dövüşü seyretmek ister misiniz? Bir gün sizi Şato Çıkmazı'ndaki Tom Corduroy'un oraya götüreyim. Orda öyle köpekler var ki..." Sonra Jim, "Boşuna nefes tüketiyorum!" diye güldü. "Sizin bu biçim sporlardan hoşlanmadığınız yüzünüzden belli."

Pitt hiç istifini bozmadan, "Yok, hoşlanmam," diye karşılık verdi. "Ama sen hiç içmiyorsun, Jim! Benim zamanımda Oxford'lular şişeleri daha çabuk devirirlerdi."

Jim kuzenine sarhoş sarhoş göz kırparak, "Şakayı kes, dostum," dedi. "Ben oyuna gelmem. *In vino veritas* demişler. *Mars, Bakūs, Apollo virorum*, öyle değil mi? Halam şu şişelerden birazını da bizim koca adama gönderse iyi olur. Nefis şaraplar, neme gerek!"

Makyavelli'nin çırağı, "Halamdan istesene," dedi. "Ya da bulmuşken demlenmene bak. Ne demiş, ozan: *Nunc vino pellita curas Cras ingens iterabimus deonor.* Ve bardağının dibindeki bir yudum şarabı büyük bir gösterişle içti.

Papaz evinde yemekten sonra açılan kırmızı şarap şişesinden Jim'e en çok iki bardak içmek kısmet olurdu. Çünkü dahasına davranırsa babasının suratı iyice sallanırdı. Delikanlımız da ahıra gidip piposunu yakarak arabacıyla karşılıklı cin içmekten başka çıkar yol bulamazdı. Oxford'da içebileceği şarabın miktarı sınırsız ama kalitesi düşüktü. Halasının evindeyse bollukla kalite bir aradaydı ve genç Jim, hele kuzeninin ısrarı da binince, bu durumu gerektiği gibi değerlendirebileceğini ortaya koydu.

Ne var ki hanımların yanına gidip kahve içmeye sıra gelince delikanlımız tüm neşe ve serbestliğini yitirerek gene her zamanki tutuk ve çekingen Jim Crawley olup çıktı. Sorulan sorulara kısaca evet ya da hayır diye karşılık verip Leydi Jane'den yana ters ters bakmakla yetindi ve bir fincan da kahve devirdi. Konuşmamakla birlikte uzun uzun esnemekten geri kalmadı ve bu tutumuyla herkesin keyfini kaçırdı.

Miss Crawley yavaş sesle Pitt'e, "Utangaç, toy, sessiz sedasız bir gence benziyor," dedi.

Makyavelli'nin çırağı buruk bir gülümseyişle, "Erkeklerin yanındayken açılıyor," diye karşılık verdi.

Jim Crawley o sabah annesine, halasının onu nasıl candan karşıladığını bildiren sevinç, övünç dolu bir mektup yazmıştı. Çok yazık ki gün sona ermeden başına gelecek olan uğursuzluklardan, gözdeliğinin ne denli kısa süreceğinden hiç haberi yoktu. Aslında Jim'in düşüşü halasının evine gelmezden bir gece önce, Tom Çribb'in Arması Hanında, Rottingdean Gözdesi'yle Tutbury Aslanı'na ve bu boksörlerin öteki arkadaşlarına on sekiz bardak cin ısmarlamasıyla başlamıştı. Başuşak Bowls bu hesabı ödeyip faturayı da hanımına getirmişti.

Jim'i halasının gözünden düşüren şey içilen içkinin bolluğu değil, kalitesinin kötülüğüydü. Yeğeni eğer en üstün cinsinden bir kasa klaret tüketmiş olaydı hovarda hala onu hoş görebilirdi. Büyük devlet adamı, hayran olduğu Bay Fox ve Bay Sheridan da klaret içerlerdi. Her centilmen klaret içer. Gelgelelim aşağılık bir handa boksörler arasında içilen on sekiz bardak ucuz cin aşağılık bir suçtur ve kolay kolay bağışlanamaz!

Bundan sonra zavallı delikanlının şansı iyice döndü! Ahıra gidip köpeği Towzer'i, yürüyüşe çıkarmak için almış dönerken, Miss Crawley'le şişman espanyol cinsi köpeğine rastladı. Towzer bu hımbıl ve tıknefes köpeği nerdeyse çiğ

çiğ yiyordu. Neyse ki şişko hemen gevgevliyerek Miss Briggs'in ardına gizlendi. Towzer'in efendisi bu korkunç saldırı sahnesinin karşısında, pek komik bulmuş gibi kahkahalarla gülüyor ve güldükçe Miss Crawley'nin gözüne yılan gibi görünüyordu.

Tersliğe bakın ki şanssız gencin kırk yılda bir neşeli ve şakacı olacağı tutmuştu. Akşam yemeğinde durup Pitt'e takıldı; bir gece öncekinden daha çok şarap içti ve sonra salona geçince bayanlara Oxford yatakhanelerinin en seçkin fıkralarını anlatmaya girişti. Rottingdean Gözdesi ve Tutbury Aslanı arasında yapılacak boks maçı konusunda Leydi Jane'le bahse tutuşmaya kalkıştı. Sonra da kuzeni Pitt Crawley ile eldivenli ya da eldivensiz olarak, Pitt nasıl isterse öyle, boks yapmayı önerdi.

Yüksek bir kahkaha atarak, "Bundan daha hakçası olamaz aslanım!" diye kuzeninin sırtına vurdu. "Zaten seni bir iyi pataklamamı babam da söylediydi. Kah! Kah! Kah!" Ve sevimli genç, başparmağıyla Pitt'i göstererek Briggs'den yana bir de göz kırptı.

Pitt onun bu tutumundan pek hoşlanmış olmasa bile olayların gelişmesi yönünden hoşnuttu. Zavallı Jim kendi esprilerine bol bol güldükten sonra halasını sarhoş bir gülümsemeyle selamlayarak sarsak adımlarla odasına çekildi. Yaptıklarını pek beğeniyor ve halasının, mirasını ona bırakacağına inanıyordu.

Bir kez odasına çekildikten sonra bu bahtsız çocuğun kendi kuyusunu kazacak başka bir şey yapamıyacağını sanırdınız ama yaptı işte! Ay ışığı parıl parıl suya vurmuştu. Jim de pencere başına oturup purosunu tüttürerek bu romantik manzaranın tadını çıkarmaya karar verdi. Pencereyi açıp başıyla piposunu dışarıda tutarsa evdekilerin tütün kokusunu almayacaklarını düşünüyordu. Ne var ki çakırkeyif durumundaki zavallı Jim oda kapısının da açık durduğunu ve pencereden giren tatlı rüzgârın tütün dumanla-

rıyla kokusunu olanca keskinliğiyle aşağı kata, Miss Crawley'yle Miss Briggs'in burnuna götüreceğini akıl bile edememişti!

Bu pipo olayı köprüleri yıktı. Bute Crawley'ler tek bir piponun onlara kim bilir kaç bin altına patladığını ömür boyu bilemeyeceklerdi!

Firkin o saat aşağıya, Bowls'u bulmaya koştu. Başuşak yaverine, yüksek ve tüyler ürpertici bir sesle, *Tencere Dibin Kara* adındaki dinsel risaleden seçmeler okumaktaydı. Firkin içeriye öyle korkulu bir bakışla girdi ki Bay Bowls'la yamağı önce Bayan Crawley'nin yatağının altından bir hırsız filan çıktığını sandılar. Sonra korkunç gerçeği öğrenince Bowls basamakları üçer üçer atlayarak üst kata çıktı, hiç bir şeyin farkında olmayan Jim'in odasından içeri atıldı ve telaştan kısılmış bir sesle,

"Bay James! Tanrı aşkına, söndürün şu piponuzu!" diye bağırdı. Sonra adı geçen nesneyi gencin ağzından kapıp pencereden dışarı fırlatarak, "Ah, Bay James! Bay James!" diye inledi. "Ne yaptınız, Bay James! Hanımefendi pipoyu hiç sevmez!"

Jim son derece neşeli bir kahkahayla, "Öyleyse hanımefendi pipo içmesin!" diye güldü ve bu şaka ona pek komik geldi!

Ne var ki ertesi sabah delikanlımızın bu konudaki görüşleri tümden değişti. Bowls'un yamağı onun pabuçlarını boyayıp sakalını tıraş etmeye geldiği zaman Miss Briggs'in yazısıyla yazılmış kısa bir mektup da getirdi. Miss Briggs bu mektubunda,

"Sayın beyefendi," diyordu. "Dün gece evin havasının tütün dumanlarıyla canice kirletilmesi yüzünden Miss Crawley'yi sabaha dek uyku tutmadı. Kendisi yazık ki çok rahatsız olduğundan sizi uğurlamak için yataktan kalkamayacak. Handaki rahatınızı bozduğuna da üzülüyor ve orada kalmanın sizce daha uygun ve eğlenceli bir şey olacağını düşünüyor..."

Genç Jim'in, halasının gözdesi olma umutları da böylece suya düştü. Gerçekten de, kendisi farkında olmadan, bir akşam önce horozlanarak söylediği işi yapmış: Kuzeni Pitt'le eldivensiz olarak boks maçına tutuşmuştu!

Peki, bir zamanlar bu para yarışında favori olan koşucumuz nerdeydi şu sırada? Rawdon'la Becky'sinin Waterloo'dan Paris'e geçtiklerini, 1815 yılının kışını orda büyük bir debdebe içinde geçirdiklerini biliyoruz. Rebecca parasının idaresini bilen kadındı ve yalnızca zavallı Joseph'in o iki ata ödediği altınlar Rawdon'la karısını bir yıl geçindirmeye yeterdi!

Rebecca, Paris'i hemen fethetmişti. Bütün "Parizyen" hanımlar ona bayılıyorlardı. Genç kadın Fransızcayı şaşılacak kadar güzel konuşuyordu. Paris kadınlarının inceliğiyle kıvraklığını, şuhluğunu kapmakta da hiç gecikmemişti. Kocasının bir hödük olduğu gerçi şu götürmezdi: Bütün İngilizler hödük değil midir? Kocasının hödük olması Paris'te bir kadın için oldum olası bir erdem, özenilecek bir üstünlük belirtisi sayılır. Sonra Albay Rawdon, göç döneminde birçok Fransız soylusuna evini açmış olan o zengin ve spirituelle, Miss Crawley'nin de yeğeni ve mirasçısı değil miydi?

Miss Crawley yüzsüz Becky'nin en yüksek Fransız sosyetesine girebilmek için kendi adını bir yem olarak kullandığını uzaktan uzağa duyuyor, duydukça kuduruyordu.

Bu arada Becky, Paris'teki İngiliz kadınlarının en neşelisi ve en gözdesi olmaya devam ediyordu. Evi yalnızca Fransız sosyetesinin değil, Paris'teki bütün Avrupa soylularının bir buluşma yeri olup çıkmıştı. Prusyalılarla Kazaklar, İspanyollar, İngilizler... Zaten bu efsane yılın kışında yetmiş iki millet Paris'te toplanmış gibiydi. Rebecca'nın

küçük ve sade salonunda bir araya gelen bütün o madalyaları, kordon ve nişanları Londra'dakiler görseler kıskançlıktan çatlarlardı. Rawdon'ın da keyfi yerindeydi. Paris'te icra memurları ve alacaklılarla başı derde girmemişti henüz. Ömrü eğlentiler, operalar ve kumar masaları arasında geçiyordu; şansı da açıktı.

Şu günlerde yüzü gülmeyen biri varsa o da Tufto olabilirdi çünkü Bayan Tufto kendi kendini Paris'e davet etmişti ve bu yetmezmiş gibi Rebecca'nın çevresinde de daha bir sürü general bitmişti! Leydi Bareacres ve dostları da bu ne üdüğü belirsiz, sonradan görme "şıllığın" böyle parlamasına diş biliyorlardı ama Rebecca'nın umurunda bile değildi.

İşte böyle, 1815-1816 yılının kışı Bayan Rawdon Crawley için neşe, eğlence ve bolluk içinde geçip gitti. Genç kadın gerçekten de kıvrak zekâsı, becerikliliği ve canlılığı sayesinde Gurur Dünyası'nın en seçkin bir köşesinde kurulup oturmaya layıktı.

1816 baharının başlangıçlarında *Gelignani Jurnal* gazetesinin bir köşesinde şöyle ilginç bir haber çıktı:

"Martın yirmi altısında, Albay Rawdon Crawley'nin eşi bir oğlan çocuk dünyaya getirdi."

Haberi İngiliz gazeteleri de aldılar ve bir sabah Brighton'da kahvaltı ederlerken Miss Briggs bunu Miss Crawley'ye okudu. Ve bu, Crawley ailesinin yaşam akışında bir dalgalanma yarattı. Zengin ihtiyar öfkeden küplere bindi ve o saat yeğeni Pitt'le Leydi Jane'i çağırtarak iki aile arasında yıllardır tasarlandığı halde bir türlü gerçekleşmemiş olan nikâhın hemen kıyılmasını buyurdu. Niyeti kendi yaşadığı sürece genç çifte yılda bin altın gelir bağlamak, mirasını da yeğeni Pitt'le sevgili gelini Leydi Jane'e bırakmaktı. Vasiyetnamenin hazırlanması için Waxy Londra'dan geldi. Lord Southdown düğünde babalık görevini yüklendi. Nikâhı bir piskopos kıydı ve bu da Leydi South-

down'un papaz dostu saygıdeğer Peder Bartholomew Irons'ı büyük hayal kırıklığına uğrattı.

Pitt kendi durumlarına yaraşan bir balayı yolculuğuna çıkabilmeyi isterdi ama ihtiyar hala sevgili gelininden ayrılamayacağını açıkça söylemese de belli etti. Bu yüzden Pitt'le Jane çok geçmeden halanın yanına yerleştiler. Leydi Southdown'un da onların evinin yönetimine el koyması uzun sürmedi. Pitt, Jane, Miss Crawley, Briggs, Bowls, Firkin, hepsi onun komutasındaydılar şimdi. Kontes hazretleri gözlerinin yaşına bakmadan onlara kendi şuruplarını içirterek dinsel broşürlerini okutuyordu. Dr. Creamer'ı savıp yerine Rodgers'i getirdi ve çok geçmeden Miss Crawley'yin kendi evinde yalancılıktan bile sözü geçmez oldu. İhtiyarcık öylesine uslandı ki Briggs'i hırpalamaktan bile vazgeçerek gelininin kanadı altına sığındı. Sana Tanrı'dan huzur dileriz, ey iyi yürekli ve bencil, kibirli ve açık elli koca zındık! Bundan sonra seni hiç görmeyeceğiz artık. Umarız ki Leydi Jane seni sonuna dek hoş tutmuş ve Gurur Dünyası'nın boş şamatasından göçtüğün sırada sana sevgi ve şefkatle yol göstermiş olsun!

OTUZ BEŞİNCİ BÖLÜM

Bir Dul ve Bir Ana

Büyük Quatre Bras ve Waterloo savaşlarının haberleri İngiltere'ye aynı zamanda ulaştı. *Ordu Gazetesi* ilkin bu iki muharebenin sonuçlarını verdi ve bu şanlı haber İngiltere'yi baştan aşağı bir zafer sevinci ve bir korkuyla ürpertti. Bunu savaşın ayrıntıları izledi. Zafer haberlerinden sonra yaralı ve ölülerin listesi verildi. Bu listenin nasıl bir korkuyla açılıp okunduğunu kim bilebilir! Bir düşünün: Savaşmakta olan üç krallığın hemen hemen her evinde, Flanders çarpışmalarından gelen bu liste nasıl sevinç ve şükran ya da keder ve umutsuzluk duygularıyla gözden geçiriliyordu. O zamanın gazetelerine bir göz atmak zahmetine katlanan bir kişi bugün bile o solukları kesen korkulu bekleyişi, ikinci elden duyabilir! Yaralı ve ölü listeleri günden güne sürüp gidiyor; o günkü liste bitince, arkası yarın gelecek olan bir öykünün en can alıcı yerinde kalmış gibi oluyordunuz.

Ordu Gazetesi'nin Osborne'lara getirdiği haber bu aileyi, hele aile başkanını beyninden vurulmuşa döndürdü. Kızlar üzüntüden kendilerini kapıp koyuverdiler. Zaten ne zamandır ağzını bıçak açmayan yaşlı babayı kaderin bu sillesi, bu büyük acı, daha da çökertti. Oğlunun, baba sözü dinlemedi diye Tanrı'nın hışmına uğradığını düşünmeye çalışıyor; bazen de oğlunun canını alan felakete kendisi neden olmuş gibi bir duyguyla baştan ayağa dehşetle ürperiyordu? Araya ölüm girmese belki barışırdı oğluyla; belki oğlu pişman olarak gelir, onun ayaklarına kapanıp, "Baba günah işledim; bağışla beni!" derdi. Gelgelelim şimdi hiç bir umut yoktu. Oğlu aşılmaz uçurumun karşı kıyısında kalmıştı ve o hüzün dolu gözleri babasının aklından çıkmıyordu.

Bu kibirli babanın yüreğini en çok hangi şeyin paraladığını kestirmek güçtü: Oğlunu bağışlamak fırsatını temelli kaçırmış olması mı yoksa oğlunun artık hiçbir zaman gelip ondan özür dilemeyeceğini, pişmanlık gözyaşlarıyla onun gururunu okşamayacağını bilmek mi?...

Duyguları ne olursa olsun, şurası kesin ki inatçı ihtiyar hiç kimseye içini açmıyor, kızlarına bile oğlunun adını anmıyordu. Yalnızca büyük kızına evde kaç kişi varsa hepsinin tepeden tırnağa karalar giymesini ve herkesin yas tutmasını buyurdu. Yas süresinin sonuna değin evin misafir salonları kapalı duracaktı. Bay Osborne da artık ailesinin yanına bile pek uğramıyor, çoğu zamanını çalışma odasına kapanmış geçiriyordu.

18 Haziran'dan aşağı yukarı üç hafta sonra Bay Osborne'un eski dostlarından yaşlı Sir William Dobbin, Russell Meydanı'ndaki evin kapısını çaldı. Sararmış, heyecanlı bir yüzle Bay Osborne'a, üstü kocaman kırmızı mumlu bir mektup uzattı.

Çekinerek, "Oğlum Binbaşı Dobbin bana kendi alaylarından bir subay arkadaşıyla bu mektubu yollamış," dedi.

"Subay dün geldi. Oğlumun mektubunun içinden size de bir mektup çıktı, Bay Osborne."

Sir Dobbin böyle diyerek mektubu masanın üstüne koydu. Osborne uzun süre hiç ses çıkarmadan ona baktı. Bu bakışlardaki dilsiz acıdan ürken Sir Dobbin başkaca hiçbir şey söylemeden oradan kaçtı.

Mektup George'un, babasının çok iyi bildiği o işlek, atılgan yazısıyla yazılmıştı. Genç adam bunu 16 Haziran'da şafak zamanı, Amelia'yla vedalaşmazdan hemen önce kaleme almıştı. Bu el artık bir daha ne kalem tutabilecekti ne de kılıç. Bay Osborne oturduğu yerden, kafasında korkunun verdiği bir boşlukla mektuba bakıyordu. Açmak için ayağa kalktığı zaman nerdeyse düşüyordu.

Zavallı genç bu son mektubunda pek bir şey yazmamıştı. Babasına karşı duyduğu derin sevgiyi kâğıda dökmesini inatçı gururu engellemişti. Büyük bir savaşın arifesinde babasına "Elveda" demek istediğini söylüyordu yalnızca. Bir de geride bıraktığı karısını ve belki de çocuğunu bağrına basmasını diliyordu ondan. Hesapsızlıkları yüzünden annesinin mirasının büyük bir bölümünü daha şimdiden tüketmiş olduğunu utanarak itiraf ediyor, babasından ömür boyu görmüş olduğu iyiliklere şükranlarını bildiriyor, cephede düşse de kalsa da artık Osborne adına layık bir biçimde davranacağına şeref sözü veriyordu.

İngilizlere özgü olan o çekingenliği, resmilik ve ağırbaşlılığı genç adamın daha candan ve duygulu bir dil kullanmasını önlemişti belki de. Onun o sabah, mektubu bitirdikten sonra imzanın altına bir de öpücük kondurmuş olduğunu babası bilemezdi ki! Yaşlı baba elindeki kâğıdı apacı duygulara boğularak yere fırlattı. Oğluna olan sevgisi de kini de hâlâ olduğu gibi duruyordu...

Bundan iki ay kadar sonraydı. Bir pazar sabahı kiliseye gittiklerinde kızları, Bay Osborne'un her zamankinden daha başka bir yerde oturduğunu ve oturduğu yerden gözlerini karşı duvarda bir yere diktiğini fark ettiler. Onlar da o

yöne doğru bakınca duvarın önünde muhteşem bir anıt gördüler. Anıtın üstünde Osborne'un ailesi için edindiği uydurma arma, armanın altında da bir yazı vardı:

"Majestelerinin ordusunda yüzbaşı olan ve 18 Haziran 1815'te 28 yaşında, şanlı Waterloo Savaşı'nda vatanı ve kralı uğruna kahramanca dövüşürken vurulan George Osborne'un kutsal anısına dikilmiştir. *Dulce et decorum est pro patriâ mori.*"

Bu taşı görünce Osborne kız kardeşlerin öyle içleri kalktı ki Maria kiliseden çıkıp gitmek zorunda kaldı. Kilisedekiler bu karalar giymiş kızlara ve bu çatık kaşlı babaya çok acıdılar. Kızlar da acılarının o ilk taşkınlığı biraz yatışır yatışmaz,

"Babamız George'un karısını bağışlayacak mı acaba?" diye fısıldaşmaya başladılar.

Zaten Osborne'ları da Sedley'leri de tanıyanlar bu konuyu çok merak ediyorlardı. Hem Russell Meydanı'nda hem de Borsa'da bu konu üstüne bahse tutuşanlar bile vardı!

Eğer Osborne kız kardeşler babalarının Amelia'yla barışacağından çekiniyorlarsa bu kaygıları güz sonuna doğru daha da arttı çünkü Bay Osborne Avrupa'ya gitmeye karar vermişti. Nereye gittiğini söylemiyordu ama kızları onun Belçika'ya gideceğini biliyorlardı. George'un dul karısı da hâlâ Brüksel'deydi. Kızlar Leydi Dobbin'le kızlarından sürekli olarak Amelia'nın haberlerini almaktaydılar.

Güz gelmişti ama kahramanlarımızdan birçoğu hâlâ Brüksel'de, yaralarının iyileşmesini beklemekteydiler. O büyük muharebelerden sonra Brüksel kenti kocaman bir askeri hastane olup çıkmıştı. Sonra aylar geçip yaralılar iyileşmeye yüz tutunca parklarla bahçeleri, eğlence yerlerini doldurarak keyif çatmaya, kumar oynayıp dans etmeye, sevişmeye başladılar. Kısacası Gurur Dünyası'nın uğraşlarına döndüler gene.

Bay Osborne oğlunun alayından subay ve erleri bulmakta güçlük çekmedi. Alayın üniformasını iyi biliyordu. Brüksel'e daha ilk geldiği gün otelden çıkarken karşı parkın taş sıralarından birinde bu üniformayı taşıyan bir askerin dinlenmekte olduğunu gördü. Gitti ve iyileşme döneminde olan bu yaralının yanına, eli ayağı titreyerek oturdu.

"Siz George Osborne'un bölüğünden miydiniz acaba?" diye sordu. Biraz sonra da, "Oğlumdu, efendim," diye kekeledi.

Adam George'un bölüğünden değilmiş ama onu tanıyormuş: "Orduyu baştan sona tarasanız ondan daha iyi, daha er oğlu er bir subay bulamazdınız beyefendi," diyerek elini kasketine götürdü. "Onun bölüğünün çavuşu şimdi Brüksel'de. Omzundan yaralanmıştı da yeni ayağa kalktı. İsterseniz gidip onunla görüşün. O size... şey... yani... savaşla ilgili her istediğinizi anlatabilir. Yüzbaşı Osborne'un büyük, kahraman dostu Binbaşı Dobbin'i görmüşsünüzdür, sanıyorum. Bayan Osborne'un burda olduğunu da biliyorsunuz, değil mi? Çok sarsılmış, diye söylüyorlar. Şöyle iki aya yakın bir zaman deliler gibi gezmiş, zavallı. Ama beyefendi bunların hepsini biliyorlardır elbet..."

Osborne adamın avucuna bir altın sıkıştırdı. Bölük çavuşunu Hotel du Parc'a getirirse bir altın daha vereceğini söyledi ve böylece çavuşun çok geçmeden otele gelmesini sağladı.

John Osborne yarası yeni iyileşmiş olan bu askeri arabasına aldı ve onun kılavuzluğunda Waterloo'yla Quatre Bras'a gitti. Bu, o aylarda binlerce İngiliz'in yapmakta oldukları bir yolculuktu. 16 Haziran sabahı alayın savaşa katıldığı yol kavşağını ve Fransız süvarilerinin geri püskürtüldüğü yamacı gördüler. Asteğmenin elinden alay sancağını koparmaya yeltenen Fransız subayını yiğit yüzbaşının biçtiği yeri gördüler. İşte bu tepede, akşamüzeri düşman

son saldırıdan sonra geri çekilirken İngiliz komutanı ilerleme buyruğunu verdiği zaman, Yüzbaşı Osborne aslanlar gibi kükreyerek ileri doğru atılmış, sonra vurularak düşüp ölmüştü.

Çavuş alçak sesle, "Yüzbaşının ölüsünü Brüksel'e Binbaşı Dobbin götürdü," dedi. "Cenazesini o kaldırdı; siz de biliyorsunuzdur ya!"

Savaş meydanını dolduran köylüler iki İngilizin çevresini sarmış, bağrışıp çağrışarak, itişip kakışarak onlara savaş alanlarından topladıkları andaçları satmak için yırtınıyorlardı: haçlar, apoletler, kılıç kabzaları, kartal biçimi armalar...

Ayrıldıkları zaman Osborne, çavuşa yüklü bir para armağanı verdi. Oğlunun yattığı yeri biliyordu. Brüksel'e gelince ilk gidip gördüğü yer burası olmuştu. George'un mezarı kentin yakınlarındaki süslü ve bakımlı Laeken Mezarlığı'ndaydı. Genç adam daha cepheye gitmezden önce bir gün, bir gezinti sırasında burayı görünce, şakadan, "Ölürsem beni buraya gömün," demişti. Dobbin de onu işte buraya, bu Katolik mezarlığının gösterişsiz bir köşesine gömdürmüştü...

Waterloo dönüşünde, akşamüstü gün batarken, Bay Osborne'un arabasının kent kapılarına yaklaştığı sırada bir başka açık arabanın yanından geçtiler. Bu arabanın içinde iki kadınla bir erkek vardı. Arabanın yanı sıra da bir subay at sürmekteydi. Osborne onları görünce şöyle bir irkildi. Çavuş onun bu tutumuna şaşmaktan kendini alamayarak öbür arabadaki subayı selamladı. O da onun selamına karşılık verdi. Arabadakier Amelia'yla Bayan O'Dowd ve genç asteğmenden başkası değildiler. Yanları sıra at süren genç adam da Binbaşı Dobbin'di. John Osborne arabanın içindeki genç kadını ondan tanıdı. Gelgelelim onun eskiden bildiği o çiçek gibi taze ve güzel kız gitmiş, yerine soluk, zayıf, donuk bakışlı bir hasta kadın gelmişti. Başında dul-

ların giydiği türden bir şapka vardı. Osborne'a doğru baktı ama onu tanımadı; belki görmedi bile.

Osborne'sa ona diş biliyordu. Ona ne denli kin bağladığını kendi de anlayamamıştı, böyle yüz yüze görünceye kadar!

"Arabacı! Daha çabuk!" diye bağırdı.

Bir an sonra parke taşlarında bir nal şakırtısı oldu ve Dobbin yaşlı babanın arabasına yetişti. Kafası çok dalgın olduğundan, yanlarından geçen arabadaki adamın baba Osborne olduğunu sonradan fark etmişti. Hemen Amelia'dan yana bakmış ama zavallı kızın da kayınpederini tanımadığını anlamıştı. Bunun üzerine Dobbin cebinden saatini çıkarıp bir iş bahane ederek atını sürdü. Amelia dalgın gözlerle George'un son yolculuğuna çıktığı yolu süzüyordu. William'ın gidişinin üstünde bile durmadı.

William, "Bay Osborne! Bay Osborne!" diye seslenerek öndeki arabaya yetişti ve elini yaşlı babaya doğru uzattı.

Osborne onun uzattığı eli almak şöyle dursun bir sövgü savurarak arabacıya gene, daha hızlı sürsün diye bağırdı.

William Dobbin eliyle onun arabasının kenarına tutundu.

"Beyefendi," dedi. "İsteseniz de istemeseniz de sizinle görüşeceğim. Size bir mesajım var."

Osborne, "O kadından mı?" diye diş gıcırdattı.

"Hayır," diye William karşılık verdi. "Oğlunuzdan!"

Bu sözleri duyan yaşlı baba köşesine büzüldü. William da onun arabasının peşine düştü. Böylece başka tek kelime konuşmadan kente, Bay Osborne'un oteline döndüler. Dobbin gene tek söz söylemeden Osborne'un dairesine çıktı. Bu, eskiden Rawdon Crawley'nin kaldığı lüks daireydi.

Bay Osborne apacı bir alayla, "Bir emriniz mi var, Yüzbaşı Dobbin?" diye sordu. "Daha doğrusu Binbaşı

Dobbin demem gerek size; çünkü sizden kat kat üstün kişilerin ölümü sayesinde bu mertebeye ulaşabildiniz."

William Dobbin, "Gerçekten de," diye yanıtladı. "Benden çok daha üstün kişiler ölmüş bulunuyor. Ben de sizinle bunlardan birini konuşmaya geldim zaten."

Osborne kaşlarını çatıp dik dik bakarak, "Kısa kesin bayım!" dedi.

Binbaşı, "Buraya onun en yakın dostu ve vasiyetinin infaz memuru sıfatıyla geldim," dedi. "Vasiyetnamesini cepheye gitmemizden önce hazırlamıştı. Arkada nasıl az bir para bıraktığının, karısının nasıl sıkıntı içinde olduğunun bilmem farkında mısınız?"

Osborne, "Ben onun karısını tanımıyorum beyefendi," diye karşılık verdi. "Sıkıntı içindeyse babasının evine dönsün."

Ne var ki Dobbin serinkanlılığı elden bırakmamaya kararlıydı.

"Oğlunuzun dul karısının ne durumda olduğunu biliyor musunuz, beyefendi?" diye sordu. "Başına gelen felaket onu nerdeyse deliye döndürüyordu. Sağlığını tam olarak kazanıp kazanmayacağını da bilemiyoruz. Bu konuda tek bir şansı var. Sizinle zaten bunu konuşmaya geldim. Amelia çok yakında anne olacak. Ana babanın günahı yüzünden bu yavruyu da cezalandıracak mısınız? Yoksa onu zavallı George'un hatırı için bağrınıza mı basacaksınız?"

Osborne'un buna verdiği karşılık bir övgü ve yergi rapsodisi oldu: Kendisinin oğlu için yaptığı fedakârlıkları, kendi babalığını göklere çıkardı; George'un nankörlüğüyle söz dinlemezliğini de yerebildiğince yerdi. George babasına karşı günah işlediğini itiraf bile etmeden ölüp gitmişti. Onun aptallığıyla dik kafalılığından da babası sorumlu olacak değildi ya! Bay Osborne "o kadın"la ömür boyu konuşmayacağına, onu dünyada gelini yerine koymayacağına yemin etmişti.

"Kendisine benden bunu söyleyebilirsiniz," diye sözlerini bitirdi: "Ömrüm oldukça son sözüm budur; caymayacağım."

Bu görüşmenin üstünden aşağı yukarı bir yıl geçtiğini varsayın. Ameliacığımız bu sürenin ilk yarısını öyle yürekler acısı, öylesine derin bir yas içinde geçirmişti ki biz bile bu zalim kederden yılarak kaçınıyoruz. Sonra bir gün geldi; zavallı genç dul, korkuya yaklaşan bir sevinç ve inanmazlık içinde, bağrına ay parçası gibi güzel, babasının gözlerini almış olan bir erkek çocuk bastı. Bu yavrunun ilk bağırışını duymak nasıl bir mucizeydi! Genç anne onu hem gülüp hem ağlayarak kucağına aldığı zaman içinde yeniden umudun, sevginin ve yaşama isteğinin karıncalandığını duydu. Kurtulmuştu artık. Onun maddi manevi sağlığından kaygı duyan ve bu dönüm noktasının gelip geçmesini heyecanla beklemiş olan doktorlar onun artık tehlikeyi atlattığını sevinerek bildirdiler. Kızcağızın gözlerindeki sevgi ve mutluluk dolu ışıltıyı görmek bunca ay çekilen üzüntü ve tasalara değerdi doğrusu!

Bayan O'Dowd albayının yanına gitmek zorunda kalıp da Amelia Brüksel'de tek başına kalınca William Dobbin onu almış ve İngiltere'ye, annesine getirmişti. Şimdi de Sedley'lerin evinden çıkmaz olmuştu artık. Onun yeni doğmuş bebeciği kucağında tutmasını görmek ve Amelia'nın attığı şen kahkahaları duymak kimin olsa içini açardı. William küçük George için bardaklarla kaşıklara ve tabaklarla çıngıraklara kadar ne alacağını bilemiyordu.

Anneninse yavrusuna nasıl baktığını, nasıl onun için yaşayıp kendinden başka kimseyi ona dokundurtmadığını, Binbaşı Dobbin'e gösterdiği en büyük lütfun ara sıra küçük George'u dizinde hoplatmasına izin vermek olduğunu

uzun uzun anlatmanın gereği yok. Bu çocuk Amela'nın hayatıydı. Genç kadının yaşamı analık sevgisinin üstünde duruyordu artık. Çocuğa memesinden verdiği şey sütü değil canıydı. Hele geceleri, yalnız kaldığı zamanlar içinden taşan analık aşkı bir vecd olup çıkıyordu, akıldan çok daha derinlerde ve çok daha yükseklerde yaşayan bir mutluluk, yalnızca kadın ve ana yüreklerinin tadabildiği, tapınmaya benzer bir bağlılık ki güzellerden güzel ve körü körüne...

William Dobbin sevdiği kadının her davranışını, her bakışını ayrı inceliyordu. Aşkının sayesinde onun bütün duygularını okuyabildiği için ne yazık ki onun yüreğinde kendine yer olmadığını da görüyordu. Ve bunu bile bile, sızıltısız yakınmasız, kaderine boyun eğiyordu.

Bize kalırsa Amelia'nın annesiyle babası binbaşının duygularını seziyor ve ona cesaret vermek istiyorlardı.

Bir gün binbaşının arabası gene Fulham'a gidince evsahibi Bay Clapp'ın küçük kızı Mary sevinçle el çırptı. Amelia bu kızı çok severdi. O da hem Amelia'yı hem binbaşıyı çok sever, ona Şeker Binbaşı derdi. Şimdi de binbaşının arabadan bir tahta at, bir davul, bir borazan ve daha buna benzer bir sürü oyuncak indirdiğini söyledi. Henüz altı aylık olan küçük George'un bu oyuncaklarla oynamasına daha çook vardı!

George uykudaydı. Belki de binbaşının çizmelerinin gıcırdamasına sinirlenen Amelia,

"Şş!" diye fısıldadı ve elini uzattı. Sonra da gülümsedi çünkü Dobbin oyuncakları bir yere bırakmadan onun elini sıkabilecek durumda değildi.

Biraz sonra Dobbin, "Sen biraz aşağıya in, küçük Mary," dedi. "Bayan Osborne'la konuşacaklarım var."

Amelia biraz şaşırarak çocuğu yatağına bıraktı.

Binbaşı onun minicik beyaz elini usulca kendi elinin içine hapsederek, "Hoşça kal demeye geldim, Amelia," dedi.

"Hoşça kal mı? Nereye gidiyorsun?"

"Mektup yazacak olursan vekillerime yazarsın; onlar bana gönderirler. Yazacaksın, değil mi? Epeyce kalacağım."

"Elbette. George'u anlatırım sana, sevgili William. Öyle çok iyiliğini gördük ki senin, hem ben hem de oğlum. Bak şuna, William. Melek gibi değil mi?"

Çocuğun küçük, pembe parmakları binbaşının uzattığı o iri parmağı kavradı. Amelia başını kaldırdı ve analık gururuyla gülümseyerek William'ın yüzüne baktı. En taş yürekli bakış erkeğin yüreğini bu dostluk bakışı kadar derinden yaralayamazdı! Binbaşı bir an ses çıkaramadı.

Amelia, "Tanrıya emanet ol!" diye ayaklarının ucunda doğrularak ona, öpsün diye yanağını uzattı. Sonra, "Şş! George'u uyandırma!" diye ekledi.

Onun arabasının uzaklaşan tekerlek seslerini duymadı bile. Uykusunun arasında gülücükler yapan yavrusunu seyre dalmıştı...

OTUZ ALTINCI BÖLÜM

Beş Parasız Lüks Yaşamanın Kolay Yolu

Şu bizim Gurur Dünyamızda tanışlarının mali durumlarını arada sırada incelemeyecek kadar ilgisiz, komşusu Jones'un ya da Smith'in iki yakasını nasıl bir araya getirebildiğine şaşmayacak kadar meraksız bir adam bulunabileceğini sanmıyorum.

Hele Rawdon ve Rebecca Crawley'nin dostları arasında, onlarla ilgili olarak bu soruyu sormayan tek kişi bulamazdınız. Onları Paris'te bıraktığımızdan üç dört yıl sonra Londra'da, Mayfair Semti'nin Curzon Sokağı'nda küçücük, kutu gibi bir eve yerleşmiş buluyoruz. Daha önce de söylediğimiz üzere, romancı her şeyi bilir. Ben de bu yüzden Rawdon Crawley ile karısının hiçbir gelirleri olmadan gül gibi geçinip gittiklerini söyleyebilecek durumdayım.

Zaten Paris'teyken de beş parasız oldukları halde beylerde bulunamayacak bir konfor içinde, pek mutlu yaşamışlardı. Rawdon, işte bu sırada ordudan ayrılmıştı. Onunla yeniden karşılaştığımız zaman askerliğinden geriye, kartvizitindeki "albay" sözcüğüyle yüzündeki bıyığından başka hiçbir şey kalmamış olduğunu görüyoruz.

Rebecca'nın Paris'e gelir gelmez sosyeteye girdiğini ve başkentin en seçkin çevrelerinde baş tacı edildiğini de yazmıştık. Hatta genç Bayan Crawley saraya bile girerek gözleri kamaştırmış, başları döndürmüştü. Bu arada kendi başı da dönmüş olabilir.

Gelgelelim albayımız bütün bu saraylı hanımefendilerin ve düşeşlerin arasında sıkıntıdan patlıyordu. Çok geçmeden Rebecca'yı bu toplantılara tek başına yollamaya ve kendisi kendi seçtiği dostları arasında kendi basit uğraş ve eğlenceleriyle vakit geçirmeye başladı. Kader-kısmet oyunlarının hepsine eli yatkındı; sürekli olarak oynadığı için de, elbet ki, ara sıra oynayanlardan çok daha usta olup çıkmıştı. Bir bilardo sopasını iyi kullanmak, kalem, flüt ya da kılıç kullanmaya benzer. İlk ağızda başarıya ulaşılamaz. İnsan doğal yeteneklerinin yanı sıra uzun deneyimler de edinmeli ki ustalaşabilsin.

Rawdon da bilardo oyununda seçkin bir amatör olmaktan çıkarak kusursuz bir üstat mertebesine erişmişti. Büyük generaller gibi onun dehası da oyunun tehlikesi oranında keskinleşirdi. Bir bakarsınız; oyunun başlangıcından beri şansı ters gittiği halde, büyük bir ustalık, incelik ve atılganlıkla oyunun akışını değiştirip oyunu kendinden yana çevirmiş ve sonunda zafer kazanarak herkesi (yani onun oyununu bilmeyen herkesi) şaşkına döndürmüş! Onu tanıyanlarsa iyice düşünüp taşınmadan oyun masasında onun karşısına geçmezlerdi. Öyle üst üste kazanırdı ki yenilenlerle kıskanç kişilerin, kimi zaman ondan acı bir dille söz etmelerini olağan saymak gerekir.

Çoğu genç olan birçok subay (çünkü bu toy gençler Bayan Crawley'nin çevresinde pervane gibi dönerlerdi) Rawdon'la oyun oynamaktan hiç de hoşnut kalmazlardı. Çoğunun kapıdan asık suratla ayrıldıkları görülürdü. Crawley'lerin evi kötü bir ün kazanmaya başladı. Ağzı yananlar yeni gelenlerin kulağını büküyorlardı. Bir gece Café de Paris'de yemek yerlerken Albay O'Dowd'un karısıyla Rebecca Crawley arasında şiddetli bir kavga patlak verdi. Bayan O'Dowd, Rebecca'nın yüzüne karşı Rawdon'a ağır sözler söyledi. Bunun üzerine Albay Crawley, Albay O'Dowd'u düelloya çağırdı ve "bir zamanlar Yüzbaşı Marker'i vurmuş olan" tabancasını hazırlamaya koyuldu. Neyse ki başkomutan meseleyi haber alınca Albay Crawley'yi çağırttı da düello yapılmadı. Eğer Rebecca General Tufto'nun önünde dize gelip yalvarmasaydı Crawley'yi İngiltere'ye geri gönderiyorlardı. Albayımız korkusundan, birkaç hafta yalnızca sivillerle kumar oynadı.

Rawdon'ın tüm ustalığına ve sürekli başarısına karşın Rebecca bu olup bitenleri hesaba katınca, durumlarının hiç de sağlam olmadığını, borçlarının hemen hiçbirini ödemedikleri halde yakın zamanda sermayeyi temelli kediye yükleyeceklerini açıkça görebiliyordu.

"Kumar, kişinin gelirine ek olarak güzel bir şey canımın içi, ama kendiliğinden bir gelir sayılmaz," diyordu. "Bir gün bir de bakmışsın, insanlar oyundan usanmış. O zaman durumumuz nice olur bizim?"

Paris'teki yaşamları rahat ve tatlı olmakla birlikte Rebecca bunun geçici bir tatil niteliğinde olduğunu, tezgâhı asıl İngiltere'de kurmak gerektiğini anlıyordu. Rawdon'a, ya İngiltere'de ya da sömürgelerinden birinde iyi bir mevki sağlamalıydı. İlk adım olarak Becky, Rawdon'ın ordudan ayrılmasını sağlamıştı. Albayımız, General Tufto'nun yaverliğinden zaten uzaklaştırılmış bulunuyordu. Rebecca şimdi her gittiği yerde generali tefe koyup çalıyor, onun

takma saçı, takma dişleri, korsesi ve kendini bir Don Juan sanmasıyla kıyasıya alay ediyordu. General son günlerde Levazım Dairesi Müdürü Bay Brent'in karısıyla yakından ilgilenmeye başlamış, buketlerini, mektuplarını ona gönderiyor; lokantalardaki masalarıyla operadaki locasını onunla paylaşıyordu. Zavallı Bayan Tufto eskisinden daha mutlu değildi. Kocası lavantalar sürünüp saçını kıvırtarak çıkıp gittikten sonra kadıncağız evde kızlarıyla baş başa kalıyordu.

Becky'ye gelince; generalin yerini dolduracak bir sürü hayranı vardı ama dedik ya, genç kadın bu aylak sosyete yaşantısıdan usanmaya başlamıştı. Kavalyelerinin gönderdiği buketler, dantel mendiller, güderi eldivenler ve incik boncuklar karın doyurmuyordu. Genç kadın daha dişe gelir, daha sağlam kazançların özlemini çekmeye başlamıştı.

Tam bu arada duyulan bir haber, albayın Paris'teki alacaklılarının arasına hemen yayıldı ve onları çok sevindirdi. Albaya mirasını bırakacak olan zengin hala ölüm döşeğindeydi ve albay apar topar onun başucuna koşmuştu.

Rebecca kendisi ve oğlu küçük Rawdon için ağır yas giysileri ısmarladı. Artık halanın mirası çantada keklik olduğundan, kaldıkları otelin daha güzel bir dairesine taşınabilirlerdi. Genç kadın dairenin perde ve halılarının yenilenmesi için otel sahibine talimat bıraktı, masraftan kaçınmamasını söyledi ve otelin arabalarından birine binip bir yanına oğlunu, öbür yanına oğlunun dadısını alarak çıkıp gitti. Otel sahibiyle karısı onun ardından el salladılar; sonra tuttuğu daireyi yeniden döşeyip süslemek üzere harekete geçtiler.

Onun cenazede bulunmak üzere İngiltere'ye, kocasının yanına gittiğini sanıyorlardı. Oysa bilmedikleri şey Albay Crawley'nin İngiltere'de değil Brüksel'de olduğuydu. Londra'daki borçları Paris'tekilerden daha yüklü olduğundan dostumuz bu sessiz sedasız Belçika kentini o gürültü-

lü patırtılı kozmopolit merkezlerden daha rahat ve sevimli buluyordu!

Küçük Rawdon'u Brüksel'e bıraktıktan sonra İngiltere'ye, kocasının yerine Rebecca gitti. Londra'ya gitmekteki amacı kocasının buradaki sayısız alacaklılarıyla pazarlığa oturup, borçlardan indirim yapmaya onları ikna ederek kocasının Londra'ya dönebilmesini sağlamaktı. Onun bu son derece çetin pazarlığı bir sonuca bağlayabilmek için attığı adımları izlemek bize yaraşmaz. Şunu belirtelim ki Beckymiz kocasının şu ortaya koyduğundan başka hiç parası olmadığına, borçlarını temizleyemezse ömür boyu Avrupa'da kalabileceğine alacaklıları inandırdı ve onların topunu birden yola getirerek bin beş yüz altın nakit parayla yüz elli bin altınlık borcunu kapattı.

Bu görüşmeler sırasında avukat tutma yoluna gitmemişti. Ona göre durum çok basitti: Ortada bir para vardı. Canı isteyen alır, almayan avucunu yalardı. Böylece bu yaman kadın kocasının avukatlık işlerini, alacaklıların dava vekillerine gördürtmüştü. Bu tecrübeli avukatlar da onun bu işleri çekip çevirmesindeki üstün zekâyı kutlamış; onun eline su dökebilecek hiçbir avukat ya da işadamı tanımadıklarına yemin etmişlerdi!

Rebecca bu övgülere alçakgönüllülükle teşekkür etti ve düşman avukatlarına sunmak üzere bir pasta keserek bir şişe likör açtı. Ayrılırlarken hepsiyle dostça tokalaştı; sonra dosdoğru oğluyla kocasının yanına, Brüksel'e döndü ve Rawdon'a tüm borçlarından kurtulmuş olduğunun müjdesini verdi.

Küçük Rawdon'a gelince, anasının yokluğunda çok bakımsız kalmıştı. Dadısı Genevieve, Calais Garnizonu'ndan bir askere gönül verince küçük çocuğu unutur olmuş ve bir keresinde Genevieve sevgilisiyle baş başa çifte kumrular gibi fısıldaşırken Rawdyciğin sularda boğulmasına ramak kalmıştı...

Paris'teki otel sahibiyse başına gelenleri haftalar sonra öğrendi. Şapkacı Madam Marabou, Madame Crawley'ye sattığı şapkaların faturası için kaç gündür gidip geliyordu. Palais Royal'deki kuyumcu Mösyö Didelot, Mileydi'nin satın almış olduğu saat ve bileziklerin hesabını kapatabilme kaygısıyla otelin kapısını aşındırır olmuştu. Hatta küçük Rawdy'ye altı ay süt nineliği yapan bahçıvan karısının bile parasını almamış olduğu şimdi anlaşılıyordu.

Zavallı otel sahibi, ömrünün arda kalan yıllarını İngiliz milletine sövmekle ve her gördüğü yolcuya, acıklı bir sesle, Albay Crawley diye birini tanıyıp tanımadıklarını sormakla geçirdi.

İşte böyle, Albay Crawley ile karısı Rebecca Londra'ya döndüler. Onların, bu bölüm başında yazdığımız üzere, kıt gelirle gül gibi geçinip gitmekte gösterdikleri ustalığı, asıl Mayfair'e, Curzon Sokağı'ndaki evlerine taşındıklarından sonra göreceğiz...

OTUZ YEDİNCİ BÖLÜM

Konuyu İşliyoruz

En önemli ve gerekli bir nokta olduğu için ilk önce, insanın beş parasız nasıl ev tutabileceğini anlatacağız. Londra'daki kiralık köşk ve konakları ya eşyasız olarak tutar ve bir mobilyacıda kredi açtırarak kendi zevkinize göre dayatır döşetirsiniz; ya da döşenmiş olarak kiralarsınız ki birçoklarına bu daha rahat ve kolay gelir. Albay Rawdon'la Becky de bu görüşteydiler.

Efendim, Miss Crawley'nin Bay Bowls'dan önceki başuşağı, Bay Ragges adında bir adamdı. Kendisi Kraliçenin Crawley'si Konağı'nda doğmuş olup daha doğrusu konak bahçıvanının oğluydu. Terbiyesi, yakışıklılığı ve bacaklarının düzgünlüğü sayesinde, zamanla aşçı yamaklığından Park Lane'deki başuşaklığa yükselmişti. Burada iyi bir maaşla yıllarca çalıştıktan sonra evlenmeye karar verdiğini bildirmişti. Evleneceği hanım da bir zamanlar Miss Crawley'nin köşkünde aşçılık yapmış olan ve şimdi o ya-

kınlarda ufak bir manav dükkânı işleterek geçinen bir kadındı.

Bay Raggles Miss Crawley'nin hizmetinden ayrılarak manav dükkânını kendisi işletmeye girişti. Sebzelerle meyvelerin yanı sıra sütle kaymak, yumurta ve domuz eti de satmaya başladı. Emekliye ayrılan çoğu erkek uşaklar meyhane işletmeye meraklıdırlar. Oysa Raggles en iyi ve temiz köy ürünleri satarak o dolaylardaki bütün iyi aileleri tuttu ve giderek işini ilerletti. Karıkoca paralarını tutumlu kullanarak sessiz sedasız biriktirdiler. Günün birinde Sayın Bay Frederick Deuceace, Avrupa'ya yerleşmeye karar verip de Curzon Sokağı 21 numaradaki en şahane möblelerle döşeli olan evi satılığa çıkarılınca kimin üstünde kaldı dersiniz? Bay Charles Raggles'ın ta kendisinin.

Gerçi Raggles evi satın alabilmek için gereken paranın bir kısmını, yüksek bir faizle bir başka uşaktan borç almak zorunda kalmıştı ama yatırımın büyük kısmı kendi cebinden çıkmıştı. Kendini ipek perdeli, oyma maun bir karyolada, kesme kristal aynalar ve oda büyüklüğünde dolaplar arasında bulduğu zaman Bayan Raggles'ın nasıl sevinip koltuklarının kabardığı düşünülebilir!

Böylesine şahane bir evde temelli kalmaya niyetleri yoktu elbet. Köşkü, kiraya vermek amacıyla satın almışlardı. İyi bir kiracı bulur bulmaz gene manavın üstündeki eve taşındılar. Gene de Curzon Sokağı'ndan geçerken pencereleri sardunyalı, kapısı oyma pirinç tokmaklı evi görmek, bu evin kendi evi olduğunu bilmek Raggles için sonsuz bir mutluluk kaynağıydı. Kiracının uşağı onu gördüğü yerde saygılı davranıyor; sebzesiyle meyvesini onun dükkânından alan aşçı ona, "Beyefendi," diyordu.

Mutlu bir adamdı Raggles; mutlu ve iyi, dürüst bir adam. Evi ona öyle güzel bir gelir sağlıyordu ki çocuklarını en üstün yatılı okullara göndermeye karar verdi ve bu kararını uyguladı.

Bu temiz yürekli adam Crawley'lere velinimeti gözüyle bakar, bu aileye sanki tapınırdı. Curzon Sokağı'ndaki evde yaptığı tek değişiklik duvara Hampshire'daki Crawley Konağı'nın taş baskı bir resmini asmak olmuştu. Bu resim Baronet Sir Walpoe Crawley'yi altı beyaz küheylanın çektiği yaldızlı bir kupa arabası içinde, kuğulu bir göl kıyısından geçerken gösteriyordu. Gölün üstünde, kuğuların arasındaki bayraklarla donatılmış sandallar, kabarık etekli hanımlar ve çalgıcılarla doluydu. Kısacası Raggles'a sorarsanız dünyada Kraliçenin Crawley'si kadar şahane bir konak ve Crawley ailesi kadar asil bir soy bulunamazdı...

Şansa bakın ki Rawdon'la karısı Londra'ya döndükleri zaman Curzon Sokağı'ndaki ev kiralıktı. Albay bu evle Raggles'i çok iyi bilirdi. Böylece Raggles evini Rawdon'a yalnızca kiralamakla kalmadı. Rawdon'la Rebecca ne zaman misafir çağırsalar Raggles gönüllü olarak gelip onların hizmetini görüyor, Bayan Raggles de mutfakta aşçılık yaparak bir zamanlar Miss Crawley'nin bile ağzının sularını akıtmış olan nefis yiyecekler hazırlıyordu.

İşte Rawdon Crawley'lerin beş parasız ev tutmaları böyle olmuş; okkanın altına zavallı Raggles girmişti.

Bazen düşünürüm de, Rawdon tipindeki büyük dolandırıcılar kim bilir kaç ocağın sönmesine yol açar? Kim bilir kaç anlı şanlı lord, alışveriş ettiği küçük esnafı dolandırır; emektarlarına üç beş kuruşluk hileler yapmaktan utanmaz, birkaç para için kaç tane yalan söyler? Soylu bir beyefendinin Avrupa'ya yerleşmeye gittiğini, bir başkasının evindeki eşyaların açık artırmaya çıktığını okuduğumuz zaman, bu soylu kafanın saçlarını kesip pudralayan berberin ondan alacağını alıp almadığını, Mileydi'nin yemek salonunun dekarosyonunu değiştirmiş olan zavallı marangozun bu yüzden belki de iflas ettiğini, hele o terzinin kim bilir ne korkunç bir durumda olduğunu düşünmeyiz bile! Büyük bir ev çöktüğü zaman altında kalıp ezi-

len bu zavallıları kimse düşünmez. Eski bir söz vardır ya: Bir insan kötüye gittiği zaman kendi başına gitmez; yanında başkalarını da sürükler diye...

Rawdon'la karısı da Miss Crawley'yi tanıyan esnaf, sanatçı ve dükkâncılarla iş yapmak büyüklüğünü gösteriyorlardı. Bunların, hele daha yoksulca olanların, her hafta hem mallarını hem de faturalarını kapıya getirmekte direnişlerini görmek çok hoştu doğrusu. Çamaşırcı kadın hiç aksatmadan Tooting'den geliyor; sebze ve meyveleri Bay Raggles kendi eliyle getiriyordu. Uşak ve hizmetçiler de, ücretleri tam ödenmediğinden, eve ister istemez bağlı kalıyorlardı. Doğruyu isterseniz hiç kimse parasını alamıyordu: ne çilingir, ne camcı, ne arabacı, ne seyis, ne kasap, ne kömürcü, ne bakkal...

İşte size, beş parası olmadan lüks bir hayat yaşamanın sırrı! Hem de ne lüks! Hiç bir soylunun sofrasında Rawdon'ınkinden daha pahalı şarap bulamazdınız. Salonları en ince zevkle, en pahalı yanından döşenmiş, Rebecca'nın Paris'ten getirdiği sayısız ufak tefek süs eşyalarıyla donatılmıştı. Genç kadın piyanosunun başına geçip de o şakrak sesiyle neşeli şarkılar söylemeye başlayınca salondakiler cennet gibi mutlu, sıcak bir yuvada olduklarına kanaat getiriyorlardı. Evin efendisi biraz mankafa olsa bile hanımın cıvıl cıvıl ve bir içim su olduğunda, verilen yemeklere de söylenecek söz bulunamayacağında herkes birlikti.

Rebecca'nın neşesi, hazırcevaplığı, uçarılığı onu Londra'nın belirli bir çevresinin hemen gözdesi yapıp çıkmıştı. Kapısında duran süslü arabalardan çok yüksek, çok parlak kişilerin çıktığını, onun arabasının Park'ta yaptığı geziler sırasında, Londra'nın en kibar salon züppeleriyle çevrildiğini görebiliyordunuz. Operanın üçüncü kat balkonundaki locası her zaman en şık ve en gözde kişilerle tıklım tıklım doluydu.

Ama bunların hemen hepsinin erkek olduğunu açıkça belirtmek gerek. Zaten böyle kadınlar vardır: erkeklerin bayıldığı, karılarınınsa yüzlerine karşı kapılarını kapadığı. Bayan Firebrace bunlardan biridir işte: hani hemen her gün Hyde Park'ta, İngiliz İmparatorluğu'nun en seçkin, en ünlü salon adamlarının arasında gördüğümüz o güzel sarışın... Evindeki toplantılar sosyete sütunlarına geçen, sofrasında büyük elçilerle devlet adamlarını ağırlayan Bayan Rockwood da bu kadınlardandır. Gelgelelim bu parlak başarıları gazete sayfalarından ya da uzaktan izleyen sade vatandaşa şunu söylemek isteriz ki bu göz kamaştırıcı hanımların gerçek "sosyete"ye girebilme şansları belki kendilerininkinden bile daha azdır! Erkekleri parmaklarının ucunda oynatan bu kadınların gerçek sosyeteye girebilmek uğruna nasıl yırtındıklarını, ne hakaretlere boyun eğdiklerini görmek, insan daha doğrusu kadın yaradılışını inceleyenler için çok ilginç bir konudur.

Efendim, Rebecca'nın Avrupa'dan tanıdığı soylu hanımlar Manş Denizi'nin bu kıyısına geçer geçmez ona yalnızca kapılarını kapamakla kalmamış, sokakta gördükleri zaman da görmezlikten gelmeye başlamışlardı. Bu anlı şanlı hanımefendilerin gösterdikleri unutkanlık da Becky'yi çok şaşırtmanın yanı sıra adamakıllı canını sıkıyor olsa gerekti.

Karısına yöneltilen bu küçültücü davranışlar önceleri Rawdon'ı çok üzmüş, öfkeden kudurtmuştu. Karısına gereken saygıyı göstermeyen kadınların kocalarını ya da erkek kardeşlerini düelloya çağırmaya kalkışıyor, Becky onu güç zaptedebiliyordu.

"Beni tabanca kurşunuyla sosyeteye sokamazsın canım," diyordu. "Unutma ki eskiden ben bir mürebbiyeydim. Senin de kumarbaz, zampara, filan falan diye adın çıkmış. Zamanla bir sürü dostumuz olacak. Yalnız bu arada uslu durup öğretmenin sözünü dinlemek zorundasın. Halanın mirasının tümünü Pitt'e bıraktığını duyduğun za-

man, aklında mı nasıl küplere bindiydin? Ben seni yatıştırmasaydım bunu Paris'e ilan edecektin. O zaman ne olacaktı? Borçtan ötürü hapse tıkılacaktın değil mi? Oysa şimdi Londra'da güzel bir evin var. Bir elin yağda, bir elin balda. O zaman öfkeden öylesine gözün dönmüştü ki ben tutmasam gidip Pitt'in ağzını burnunu dağıtacaktın. O zaman halanın mirasına mı konacaktın yani? Aptal çocuk! Ağabeyinin ailesiyle iyi geçinmek zorundayız. Dünyanın ucu uzun Rawdon; ne olacağı şimdiden kestirilemez. Onların dostluğundan büyük yararlar sağlayabiliriz. Oysa ipleri koparmak hiç işimize yaramaz... Sen her şeyi bana bırak civanım! Ben seni adam ederim! Atlarını ağırlığınca altına ben satmadım mı? Borçlarını ben kapatmadım mı?"

Rawdon karısının doğruyu söylediğini kabul etmek ve işleri bundan böyle tümden onun eline bırakmak zorunda kaldı.

Miss Crawley ölüp de onun tüm akrabalarının uğruna mücadele ettikleri mirasından umduğu yirmi bin yerine yalnızca beş bin altın konduğunu öğrenince saygıdeğer Papaz Bute Crawley öyle bir köpürmüştü ki hıncını yeğeni Pitt'ten almış ve ona küsmüştü.

Beri yandan yalnızca yüz altıncık bir mirasa konan Rawdon'ın davranışı ağabeyini şaşırtmış, kocasının ailesiyle dost geçinmeye can atan Leydi Jane'i de sevindirmişti. Rawdon ağabeyine Paris'ten açık yürekli, candan, erkekçe bir mektup yazmıştı. Yaptığı aşk evliliği yüzünden halalarının gözünden düştüğünü, onun bu konuda böylesine Nuh deyip peygamber demeyişine üzülmekle birlikte paranın hiç değilse ağabeyine kalışına sevindiğini bildiriyor, ağabeyine hem başsağlığı diliyor hem de başına konan devlet kuşu yönünden onu candan kutluyordu. Mektubun sonuna Becky de kendi el yazısıyla birkaç satır eklemiş, yakın bir gelecekte küçük Rawdy'yi hiç görmediği amcasıyla yengesine tanıtmanın başlıca dileği olduğunu belirtmişti.

Pitt Crawley bu mektubu iyi karşıladı. Leydi Jane ise öyle sevinmiş, mektubu öylesine beğenmişti ki, kocasının o saat mirası ikiye bölüp yarısını kardeşine göndereceğini ummuştu. Gelgelelim Pitt böyle bir şey yapmadı. Yalnızca Rawdon'la Rebecca'ya güzel bir yanıt yazarak İngiltere'ye geldikleri zaman onlara ve oğullarına evleriyle kucaklarının her zaman açık olduğunu bildirdi.

Böylece iki erkek kardeşin arası düzelmiş oldu. Rawdon Crawley'ler Londra'ya döndüklerinde Pitt'le karısı kent dışındaydılar. Becky onların haberlerini Raggles'le karısından alıyor ve, "Leydi Jane geldiği zaman beni Londra sosyetesine kendi eliyle sokacak," diye içinden geçiriyordu.

Rebecca durumundaki bir kadın için özel arabası ve elindeki buketi kadar gerekli bir eşya da elbette ki nedimesidir. Şefkat ve ilgi görmeden yaşayamayan bu nazlı yaratıkların kendi cinslerinden son derece alımsız birini parayla tutup sonra da yanlarından ayırmayışlarına oldum olası bayılırım. Opera localarında ya da faytonda sevgili hanımlarının hemen arkasında oturan bu soluk elbiseli, soluk yüzlü kadıncağızları görmek benim için her zaman iyi bir yaşam dersi olur.

Bir gecenin geç saatinde Becky kocasına dönerek, "Rawdon," dedi. "Bana bir çoban köpeği gerek."

Bir sürü eş dostla birlikte, şöminede çıtır çıtır yanan ateşin başında oturmuş, kimi kahve içiyor, kimi dondurma yiyorlardı.

İskambil oynamakta olan Rawdon başını kaldırarak, "Ne köpeği?" diye sordu.

Genç Lord Southdown, "Çoban köpeği!" dedi. "Biricik Bayan Crawley, ne orijinal buluşlarınız vardır! Bir

danua edinsenize! Benim bildiğim bir danua var; yemin ederim ki kaplan boyunda. At yerine arabanıza bile koşabilirsiniz. Ya da bir afgan almanızı salık veririm. Sonra Lord Steyne'in enfiye kutusuna sığabilecek kadar miniminnacık cinsler de bulabiliriz."

Rawdon, "Ben pas geçiyorum," dedi. Çoğunlukla oyundan başka hiçbir şeyle ilgilenmez, ancak at, yarış ve bahse tutuşmak konuları açılırsa lafa karışırdı.

Genç Southdown, "Çoban köpeğini ne yapacaksınız kuzum?" diye yeniden sordu.

Becky, Lord Steyne'in gözlerinin içine gülerek baktı: "Manevi bir çoban köpeği demek istiyorum, a canım."

"O da neymiş?" diye Lord Hazretleri sordu.

"Kurtları yanıma yaklaştırmayacak bir koruyucu. Kısacası bir nedime."

Lord Steyne, "Küçücük kuzu, gerçekten de böyle bir şey gerekli size!" diye gülümsedi. Gözleriyle Rebecca'ya yiyecekmiş gibi bakıyordu.

Ünlü Lord Steyne şömine başında durmuş kahvesini yudumlamaktaydı. Ateş neşeyle çıtır çıtır yanıyor, alevler parlayıp sönüyordu. Şöminenin üstünde bronzdan, porselenden, biçim biçim, boy boy şamdanlar yanıyordu. Parlak çiçekli kumaşla kaplanmış bir kanepede oturmakta olan Rebecca mum ışığında çok güzeldi. Gül yaprağı gibi taptaze duran pembe bir elbise giymiş, kollarıyla omuzlarının göz alan beyazlığına bürümcükten ince bir tül sarmıştı. Saçları bukle bukle boynuna dökülmüştü ve ipek eteklerinin arasından ipek çoraplı, zarif sandallı minicik, güzel ayakları görünüyordu.

Mum ışıkları Lord Steyne'in kırmızı bir saç halkasıyla çerçevelenmiş dazlak kafasını da aydınlatıyordu. Lord Hazretlerinin gür, çalı gibi kaşları vardı. Ufacık, pırıl pırıl, kan çanağına dönmüş gözlerinin çevresi binlerce kırışık içindeydi. Yemeği saraydan bazı kişilerle yemiş olduğundan

dizbağı nişanı ve kordonu üzerindeydi. Kısa boylu, geniş göğüslü, eğri bacaklı bir adamdı Lord Hazretleri. Gene de ayaklarının ve ayak bileklerinin biçimli olmasıyla övünürdü.

"Demek küçük kuzuyu korumaya tek çoban yetmiyor ha?" diye sordu.

Becky gülerek, "O çoban kumar masasıyla kulübünden kendini ayıramıyor ki!" diye güldü.

Bu arada kumar masasında Rawdon'ın "senin üç kartını alıyorum" dediği duyuldu.

Lort Steyne, "Bu çoban köpeği aslında gene kuzularla uğraşıyor," diye sırıttı. "Baksanıza, Southdown'un tüylerini kırpıyor!"

Rebecca ondan yana küçümseyen bir alayla bakarak, "Lordum, böyle şakalar sizin gibi soylu bir markiye yaraşmıyor," diye mırıldandı.

Lord Steyne gençliğinde kumar masasındaki gözü karalığı ve açık şansıyla ün yapmıştı. Bir seferinde Bay Fox'la iki gün iki gece hiç ara vermeden oynadığı, hatta Marki ünvanını bile kumar masasında kazandığı söylenirdi. Ama kendisi o eski defterlerin karıştırılmasından hiç hoşlanmazdı.

Rebecca o gür kaşların tehlikeli bir biçimde çatılmaya başladığını görünce yerinden kalkıp onun yanına gitti ve hafif bir diz kırışıyla elinden fincanını aldı.

Sonra! "Evet; bir çoban köpeği alacağım ama bu köpek size havlamayacak," diyerek öbür salona geçip piyano başına oturdu. Öyle tatlı, şakrak bir sesle bir Fransız şarkısı söylemeye başladı ki anlı şanlı Lord Hazretleri öfkesini unutarak hemen onun peşinden gitti ve piyanonun başına geçip başıyla tempo tutmaya başladı.

Bu arada Rawdon'la arkadaşı da usanıncaya değin kumar oynadılar. Rawdon kazandı. Gene de, kendisinin konuşmalara katılamadığı, eğlencelere sanki dışarıdan baktığı bu biçim toplantılar onun için epey sıkıntılı olsa gerekti.

Nerede karşılaşsalar Lord Steyne ona selam niyetine, "Bayan Crawley'nin kocası nasıl bakalım?" diye soruyordu.

Gerçekten de artık Rawdon'ın mesleği bu olup çıkmıştı. Albay Crawley tarihe karışmıştı ve o şimdi yalnızca Bayan Crawley'nin kocasıydı.

Bunca zamandır küçük Rawdy'nin hiç sözünü açmadıysak bu onun yukarıda, tavan arasında bir yerde oynamakta oluşundan ya da kendine bir can yoldaşı arayarak mutfağa inmesindendir. Annesi onunla hemen hiç ilgilenmiyordu. Çocuk, günlerinin çoğunu Fransız dadısıyla baş başa geçirmiş, dadı kız gidince yapayalnız kalmıştı. Bir gece onun odasında tek başına ağladığını duyan bir hizmetçi kadın acıyarak gidip onu kendi yatağına almış ve avutmuştu.

Bu sırada Rebecca, kocası, Milord Steyne ve daha birkaç kişi operadan dönmüş çay içiyorlardı.

Rebecca, "Benim küçük meleğim dadısını özlüyor," dedi. Ama gidip oğlunu görmek için yerinden bile kıpırdamadı.

Lord Steyne biraz alayla, "Bu yüzden kendinizi üzmeye değmez," diye dudak büktü.

Rebecca ister istemez kızarak, "Ağlaya ağlaya uyur kalır," dedi. Operadan konuşmaya başladılar.

Şu var ki Rawdon gizlice dışarı çıkmış ve oğluna bakmaya gitmişti. Onun iyi yürekli Dolly'nin koynunda uyuduğunu görünce gene aşağı inmişti. Rawdon'ın giyinme odası üst kattaydı. Oğlunu çoğu zaman orada görüyordu. Her sabah Rawdon tıraş olurken babayla oğul arasında görüşmeler geçiyor, küçük Rawdy bu tıraş törenini seyretmeye doyamıyordu. Babasıyla arası çok iyiydi. Babası ona sofradan tatlılar alıp getiriyor ve yalnızca ikisinin bildiği bir apolet kutusuna gizliyordu. Yavrucuk bu kutuyu açıp

da içindeki gömüyü bulunca öyle seviniyordu ki! Gene de pek yüksek sesle gülmemeye dikkat ediyordu çünkü annesi aşağıda, hâlâ uykudaydı; annesini rahatsız etmemeliydi. Annesi çok geç yatıyor ve çoğunlukla öğleden sonra kalkıyordu.

Rawdon oğluna resimli kitaplar, sayısız oyuncaklar almaya bayılıyordu. Küçüğün odasının duvarları babanın peşin parayla satın alıp kendi eliyle astığı rengârenk resimlerle doluydu. Rebecca araba gezintisine ya da alışverişe çıktığı zamanlarda Rawdon saatler saati oğluyla oynuyor, at olup onu sırtında gezdiriyor, o uzun bıyıklarını dizgin niyetine onun eline veriyor, kısacası sabahtan akşama, oğluyla alt alta, üst üste eğleniyordu.

Oğlunun odası alçak tavanlıydı. Bir gün Rawdon onu tutup havaya fırlatınca Rawdyciğin kafası çat diye tavana vurmuştu. Çocuğun ağlamaya hazırlık olarak alt dudağını sallandırmaya başladığını gören babası hemen,

"Gözünü seveyim Rawdy, sakın ağlama! Annen uyanır ha!" demişti.

Oğlancık da gözleri dolu dolu olarak şöyle bir babasına bakmış, dudağını ısırıp yumruklarını sıkmış ama gık bile dememişti.

Rawdon bunu her gittiği yerde göğsünü kabartarak anlatıyor: "Namussuzum," diyordu. "Çocuk değil, efe! Neredeyse beyni patlıyordu yavrucuğun da, anasının rahatı bozulmasın diye gıkı bile çıkmadı."

Arada sırada... haftada bir ya da iki kez, Bayan Crawley oğlunun yaşadığı üst katları ziyaret ederdi. Moda dergisinden canlanıp fırlamış bir resim gibi girerdi içeri; tepeden tırnağa şık ve alımlı. Güzel şallar, danteller, mücevherler içinde pırıl pırıl. Şapkasında rengârenk çiçekler ya da şahane otriş tüyleri bulunurdu. Çıkıp gittiği zaman arkasında nefis bir parfüm kokusu bırakır ve bu koku odanın havasında bir süre oyalanırdı.

Anası çocuğun gözünde başka dünyalardan gelme bir yaratıktı; uzaktan hayran hayran seyredilip tapınılacak bir üstün varlık. Hele bu hanımın arabasına binip geziye çıkmak olağanüstü bir olay, görülmedik bir törendi. Çocukcağız arka sırada oturur, ağzını bile açmaya cesaret edemeden, gözlerini bir an bile ayıramadan öndeki bu güzel, göz alıcı prensese bakardı. Şahane, oynak atlara binmiş şık beyler gelip annesiyle gülümseyerek selamlaşır ve konuşurlardı. Onlara bakarken annesinin gözleri nasıl da ışıldardı...

Kimi zaman, annesi evde yokken Rawdy, Dolly ile birlikte annesinin odasına girerdi. Burası bir masal diyarıydı onun gözünde. Gardırobun içindeki o renk renk, pırıl pırıl, yanar döner elbiseler... Küçük bir gömü sandığını andıran o mücevher kutusu... Aynanın önünde, üstünde yüzükler takılı duran o bronzdan yapılma el... Hele tavana doğru kıvrılan o sihirli ayna!...

Zavallı, yalnız, nasipsiz yavru! Çocukların dudaklarında ve yüreklerinde "Ana" sözcüğü, Tanrı'nın adıdır. Bu çocuksa taştan yapılma bir puta tapınıyordu!

Rawdon Crawley'ye gelince, tüm kusurlarına ve zayıf yönlerine karşın sevmesini bilen bir adamdı. Karısını sevdiği gibi oğluna da tapınıyordu. Bunu pek dışarı vurmamaya çalışıyorsa da Rebecca anlıyor ve bu yüzden kocasını daha da küçümsüyordu. Rawdon da bu baba sevgisinden utanıyor ve ancak oğluyla baş başa kaldığı zamanlar bunu belli ediyordu.

Sabahları hava güzelse oğlunu Lord Southdown'un armağanı olan, fare azmanı büyüklüğündeki siyah ve bücür Shetland kısrağına bindirip parkta gezmeye çıkarıyor, kendi de onu yanı sıra yaya yürüyordu. Eskiden gezdiği yerlerde eski dostlarına rastlamak hoşuna gidiyordu. Bekârlık günlerini özleme benzer bir duyguyla anmaya başlamıştı. Eski meslek arkadaşları da onu görünce seviniyor ve oğlunu okşayıp seviyorlardı. Rawdon eski kışlasına gi-

dip orada arkadaşlarıyla yemek yemekten de büyük zevk alıyordu.

"Anasını satayım, ben onun yanında pek hödük kalıyorum," diye geçiriyordu içinden. "Bunu bilmez de değilim. Benim yokluğuma nasılsa üzülmez."

Bu düşüncesinde haklıydı da Rebecca onu gerçekten aramıyordu. Oysa kocasını sevmez değildi. Onu her zaman hoş tutar, hep onun suyuna giderdi. Ne denli küçümsediğini bile sezdirmezdi ona. Belki aptal oluşu Rawdon'ı karısına daha bir sevdiriyordu. Çünkü aptallığı yüzünden Rawdon karısı için kusursuz bir el ulağı olup çıkıyordu.

Hele nedime de tutulduktan sonra Rawdon'ın hizmetleri adamakıllı hafifledi. Karısı yemeği dışarıda yesin diye sık sık onun aklını çeler oldu.

"Benim yüzümden eve kapanıp da canını sıkma şekerim," diyordu. "Birkaç dostum gelecek; sen onların yanında patlarsın. Bana kalsa hiçbirini çağırmam ya, senin çıkarın için biliyorsun. Şimdi artık çoban köpeğim de olduğuna göre onları yalnız başıma ağırlamaktan hiç çekinmem."

Becky içinden, "Çoban köpeği! Küçük Becky Sharp'ın nedimesi var bugüne bugün!" diye düşündükçe güleceği geliyordu.

Bir pazar sabahı Rawdon Crawley, oğlu ve kısrak gene parkta gezinirlerken Rawdon'ın eski alayından Onbaşı Clink'e rastladılar. Onbaşı Clinck başka bir dostuyla konuşmaya dalmıştı. Yaşlı, kibar bir adam olan bu beyin kucağında da Rawdy yaşlarında bir küçük oğlan çocuğu vardı. Bu çocuk onbaşının yakasındaki Waterloo madalyasıyla oynamaktaydı.

Clink eski albayı görünce, "Günaydın, albayım," diye selam çaktı. Sonra, "Sizin tosun da bu küçük beyin yaşında galiba," diye ekledi.

Yaşlı bay, "Onun babası da Waterloo'da savaşmıştı," dedi. "Yüzbaşı George Osborne'du beyefendi. Belki siz de tanırdınız. Er meydanında, Korsikalı canavara karşı savaşırken kahramanca can verdi."

Albay Crawley kıpkırmızı kesilerek, "Hem de çok iyi tanırdım," dedi. "Ya karısı? O güzel, melek gibi karısı ne yapıyor şimdi?"

İhtiyar bey, "Benim kızımdır efendim," diyerek çocuğu kucağından bıraktı. Büyük bir ciddilikle cebinden bir kartvizit çıkararak albaya uzattı. Kartın üstünde şöyle yazıyordu:

"Bay Sedley – Kara Elmas Tozsuz Kömür Şirketinin Tek Temsilcisi, Thames Sokağı, Bunkers İskelesi ve Anna Maria Evleri Sokağı, Batı Fulham."

Küçük Georgie gidip Shetland kısrağını gözden geçirdi.

Rawdy eğerin üstünden, "Sen de binmek ister misin?" diye sordu.

Georgie, "Evet," dedi.

Albay onu kucakladı ve Rawdy'nin arkasına bindirdi.

"Oğlumun beline iyice sarıl Georgie," dedi. "Onun adı da Rawdon."

Kısrak yürümeye başlayınca çocuklar güldüler. Onbaşı, albay ve yaşlı Bay Sedley de onların yanı sıra yürüyorlardı.

Güler yüzlü onbaşı, "İkisi de aslan gibi birer delikanlı, Tanrı nazardan saklasın," dedi.

OTUZ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Küçük Çapta Bir Aile

Küçük George Osborne'la birlikte Batı Fulham Sokağı'na dönelim ve oradaki dostlarımızdan bazılarını arayıp soralım. Waterloo kasırgasından sonra Amelia ne yapmaktadır? Arabası Amelia'nın kapısından pek ayrılmayan Binbaşı Dobbin nerelerdedir şimdi? Boggley Wollah Vergi Tahsil Dairesi Şefi'nden yeni bir haber var mıdır? Bunları kısaca anlatalım.

Şişman dostumuz Joseph Sedley savaş sırasında Brüksel'den kaçmasından az sonra Hindistan'a, Bengal'deki görevinin başına dönmüştü. Onun orada anlattıklarını dinleyen de Waterloo'da Napolyon'u kendisinin tepelediğini sanırdı! O büyük savaşları Jos anlata anlata bitiremiyordu. Harekete katılan alayların herbirinin konumunu, herbirinin verdiği kayıpların sayısını ezbere biliyordu. Bu savaşlarla yakından bir ilişkisi bulunduğunu, Wellington Dükü'nün kuryeliğini yaptığını saklamıyordu. Dük Hazretlerinin

Waterloo zaferinin gününde, her saat her dakika ne yaptığını, ne söylediğini, hatta ne düşündüğünü öyle inceden inceye anlatıyordu ki sabahtan akşama kadar başkomutanın yanıbaşında olduğu anlaşılıyordu. Kim bilir, savaşa sivil bir kurye sıfatıyla katıldığına zamanla belki kendi kendini bile inandırmıştı. Kesin olan bir şey varsa o da Kalküta'da bir süre günün kahramanı olup çıktığı ve kendisine Waterloo Sedley diye ad takıldığıdır.

Jos Londra'daki vekillerine, babasına yılda yüz yirmi altın ödemelerini söylemişti. Bu para ana baba Sedley'lerin tek geliriydi çünkü Bay Sedley iflasından sonra ne yazık ki kendini toparlayamamıştı. Şarap, kömür, hatta piyango işlerinde şansını denemişti. Ne zaman yeni bir işe atılsa yeni bir kartvizit bastırıp kapısının üstüne yeni bir pirinç levha asar ve bu kez durumunu artık düzeltip vurgun vuracağından söz ederdi. Ama talih kuşu bir daha başına hiç konmadı. Eski dostları da teker teker ondan uzaklaştılar. Onun hatrına pahalı kömürle kötü şarap satın almaktan gına getirmişlerdi. Tanrının her sabahı sarsak adımlarla evden çıktığı zaman onun yazıhanesine, işlerini "takip etmeye" gittiğine tek inanan kişi artık, karısıydı.

Geceleri de ihtiyar adam ayaklarını sürüyerek evine dönerdi. Akşam yemeğinden sonra köşe başındaki meyhaneye gider ve burada memleketin mali durumunu çözümlerdi. Onun milyonlar, krediler, iskontolar, Rothschild'larla Baring Kardeşler üzerine konuşmasını duymak pek eğitici olurdu. Bay Sedley öyle büyük paralardan söz ederdi ki meyhanenin gediklileri (eczacı, cenaze levazımatçısı, inşaat kalfalığı yapan usta marangoz, papaz yamağı ve eskiden tanıdığımız Bay Clapp), onu saygıyla ve ağızları bir karış açık kalarak dinlerlerdi.

Eğer Bayan Sedley girişken, atılgan bir kadın olaydı kocasının felaketinden sonra biraz uğraşır didinir, bir şeyler yapmaya çalışırdı. Hiç değilse büyük bir eve taşınıp

pansiyon olarak işletebilirdi. Ne var ki Bayan Sedley kader dalgalarının kendini sürükleyip bıraktığı kıyıda öylece kalmaya boyun eğmişti. Bu yaşlı çiftin bir daha artık, bellerini doğrultamayacakları belli bir şeydi.

Mutsuz olduklarını sanmıyorum. Düşkün durumlarında belki de zenginlikleri sırasındakinden biraz daha gururluydular; hepsi bu. Ev sahibi Bayan Clapp'ın gözünde Bayan Sedley hep o eski hanımefendi olarak kalmıştı. Bayan Sedley evsahibinin bodrum katındaki mutfağında birçok saat geçiriyordu. Burada iki bayan baş başa vererek İrlandalı hizmetçi kız Betty Flanagan'ın böneleriyle kurdelelerini, hazırcevaplığını, tembelliğini, her şeyi nasıl bol keseden harcadığını konuşuyorlardı. Ve bu konu ihtiyar Bayan Sedley'i eski günlerindeki bir ev dolusu uşaklarıyla hizmetçilerinin yapıp ettikleri kadar oyalayıp eğlendiriyordu. Zaten o eski uşaklarıyla hizmetçilerinin lafı bu hanım kişinin dilinden ne zaman düşüyordu ki?

Sonra Betty Flanagan'dan başka, sokaktaki bütün evlerin hizmetçileri de Bayan Sedley'i yakından ilgilendiriyordu. Bayan Sedley her evde neler olup bittiğini biliyor, alışverişe kendisi çıkıyor ve aldığı her demet şalgam, her paket kıyma büyük mesele oluyordu.

Ve Bayan Sedley hâlâ her pazar günü iki kere kiliseye gidiyor; her pazar akşamı ev halkını çevresine toplayıp Blair'in vaazlarını okuyordu.

Başka günler "işinin başında" olan Bay Sedley de pazar günleri torununu ya dolaylardaki parklara gezmeye ya da Kensington Bahçeleri'nde askerleri görüp havuzlardaki ördeklere yem vermeye götürüyordu. Georgie kırmızı üniforma ceketli subayları görmeye bayılır; dedesi de babasının nasıl şanlı bir subay olduğununu anlatarak onu, göğüslerinde Waterloo madalyası taşıyan birçok asker ve subayla tanıştırırdı.

Üzülerek belirtelim ki şefkatli dede önceleri bu pazar gezilerinde küçük Georgie'yi şımartarak tıkabasa elma şekeriyle abur cubur yedirmişti. Sonunda Amelia babasına, Georgie'ye abur cubur yedirmeyeceğine şerefi üstüne söz vermezse bu gezilerin sona ereceğini söylemek zorunda kalmıştı.

Bayan Sedley'le kızı arasında da Georgie yüzünden tartışma çıkmış ve bu bir soğukluğa, gizli bir kıskançlığa dönüşmüştü. Bunun nedeni bir gün Bayan Sedley'in torununa gizlice iştah şurubu içirirken Amelia tarafından yakalanmasıydı! Gündelik yaşantısında dünyanın en uysal, en sessiz sedasız ve saygılı kızı olan Amelia analık yetkesine karışıldığını görünce tepeden tırnağa öfke kesilmişti. Son zamanlarda hep solgun duran yanakları kızarmış, gözleri çakmak çakmak, yavrusunu ve şurup şişesini annesinin ellerinden çekip alarak Bayan Sedley'i afallatmıştı.

Bununla kalsa gene iyi! Suç kanıtı olan şişeyi çat diye şöminenin içine fırlatmış; yavrusunu çılgınca bağrına basarak,

"Çocuğumu zehirletmeye hiç niyetim yok anne!" diye bağırmıştı.

Annesi, "Zehirlemek mi?" diye dikildi. "Bunu sen bana mı söylüyorsun Amelia?"

"Doktorun yazdığından başka bir ilaç içirmem ben ona! Doktor Pestler bu şurubun zehirden beter olduğunu söyledi."

Bayan Sedley, "Güzel, demekki ben de bir caniyim," diye karşılık verdi. "Bunu kendi kızımın ağzından öğrenmek fırsatını bana verdiğin için sağ ol, var ol Amelia."

Her zaman gözleri yaşlarla dolmaya zaten hazır olan Amelia, "Anneciğim," diye kekeledi. "Kızma bana. B... ben... k... kötü bir şey demek istemedim. S... sen elbet G... Georgie'ye k... kötülük etmezsin. Yalnız..."

"Yalnız bir caniyim, hepsi bu! Şimdi izin verirsen gidip karakola teslim olayım bari. Gerçi ağabeyinle seni hiç zehirlemeden büyüttüm, yetiştirdim, şu boya, şu yaşa getirdim ama madem artık çocukları zehirlemeye başlamışım, ne diyebilirim? Umarım sen koynunda akrep beslemezsin Amelia!"

Amelia, "Anneciğim... ne olur... anneciğim.." diye hıçkırıyordu. Kucağındaki çocuk da yaygarayı basmıştı.

"Zehirmiş! Caniymiş ha! Diz çök Tanrı'ya yalvar da bu nankörlüğünden ötürü seni bağışlasın! Ben bağışlıyorum ama sen kendini Tanrı'ya bağışlatmaya bak!"

Ve Bayan Sedley başını hışımla arkaya atıp hâlâ "zehir" diye bir şeyler mırıldanarak dışarı çıkmıştı.

Anayla kızın arasındaki bu soğukluk hiçbir zaman tam olarak geçmedi. Bayan Sedley bu kavgadan sonra haftalarca kızıyla görüşmedi. Hizmetçilere, Georgie ile ilgilenmemelerini, yoksa Bayan Amelia'nın kızacağını söylüyordu. Georgie için mama pişirilirken Bayan Sedley, zehir katılmadığını görsün diye kızını mutfağa çağırıyordu. Çocuğun sağlık durumuna karşı en ufak bir ilgi göstermek mi? "Tanrı saklasın! Torunumdur; gözümün nurudur ama elimi bile sürmem!" diyordu. "Neme gerek! Öyle ya, ben çocuk bakmaya alışkın değilim. Bir de bakarsın öldürürüm falan!"

Dr. Pestler ne zaman yavruyu yoklamaya gelse Bayan Sedley öylesine buz gibi soğuk davranıyordu ki zavallı doktor, hastalarının arasında saymakla şeref duyduğu Leydi Thistledown'un bile kendine bu denli tepeden bakmadığını söylüyordu!

Bu konuda Emmy'nin de haklı olduğu bir yön vardı. Hangi anne çocuğunun bakımına burnunu sokanlara sinirlenmez? Emmy de bütün hayatı ve mutluluğu olan yavruyu kendinden başka kimseye emanet etmek istemiyordu. Çocuğuna olan sevgisi ana sevgisinin ötesinde bir şeydi sanki.

Ölmüş kocası, küçük Georgie'nin kişiliğinde geri dönmüş gibi geliyordu kimi zaman, yalnız daha yücelmiş, kusurları silinmiş olarak. Küçük oğlan sesiyle, bakışları ve davranışlarıyla babasına öyle benziyordu ki ona baktıkça, onu dinledikçe genç annenin yüreği ağzına geliyor, gözleri yaşlarla doluyordu. O da çoğu zaman,

"Anne, neden ağlıyorsun?" diye soruyordu.

Amelia, "Babana benzediğinden," diye hiç çekinmeksizin yanıtlıyordu.

Bu dünyadan habersiz, küçücük çocuğa durmadan babasına olan sevgisini anlatıyordu. Sağlığında George'a anlattığından daha çok. Ana babasına ise açılmaktan kaçınıyor; bu konuda onlarla pek az konuşuyordu. Küçük Georgie'nin onu anlayamadığını bilmez değildi. Gene de yüreğinin sırlarını hiç çekinmeden onun, yalnızca onun kulağına fısıldıyordu.

Dr. Pestler onu, yavrusuna olan sevgisini anlata anlata bitiremiyordu. Amelia'ya karşı yüreği öylesine yufkaydı ki karısı bunu o zaman, hatta çok daha sonralara değin bir kıskançlık konusu yaptı.

Dr. Pestler'in asistanı olan genç Dr. Linton da küçük Bayan Osborne'un kulu kölesi olduğunu hiçbir zaman gizlemiyordu. Dr. Linton, Sedley'lerin evinde Dr. Pestler'den daha çok sevilen yakışıklı, sevimli bir gençti. Georgie'nin en ufak bir rahatsızlığı olsa günde iki üç kez uğrayıp yoklar; para almayı aklının ucundan bile geçirmezdi. Hatta ceplerinden küçük Georgie için şekerlemeler çıkarır ve öyle tatlı, öyle lezzetli ilaçlar hazırlardı ki hastalanmak çocuk için neredeyse bir eğlence olur çıkardı. Georgie'nin kızamık döktüğü o kader haftasında Dr. Pestler'le Dr. Linton tam iki gece onun başucunda sabahladılar. Amelia'nın çektiği korkuları görseniz, dünyada Georgie'den başka hiçbir çocuğun kızamık geçirmediğini sanırdınız...

Bu iki doktor başka bir hasta için bu fedakârlığı gösterirler miydi? Doğruculuk, bizi "Hayır!" demeye zorluyor!

Bir de sokağın karşısında ufak tefek bir Fransızca öğretmeni vardı ki geceleri kısık sesli eski kemanıyla gavot ve minuetler çaldığı duyulabilirdi. Hiçbir pazar kiliseye gitmeyi aksatmayan bu saçı pudralı, kibar ve yaşlı Chevalier de Talonrouge ne zaman Bayan Osborne'dan söz açsa parmak uçlarını bir araya toplayıp dudaklarına götürür, sonra bir öpücük uçurarak açar ve,

"Ah! *La divine créature!* Ah, ilahi yaratık!" diye iç geçirirdi.

Georgie'yi "Küpidon" diye çağırır, annesi Venüs'ün hatırını sorardı. Bir keresinde de Betty Flanagan'a, "Ne mutlu sana, *Reine de Amours*'un nedimelerinden birisin!" diyerek zavallı kızcağızı şaşırtmıştı.

Amelia'nın, çevresinde nasıl çok sevilip sayıldığını gösteren bu örnekler daha çoğaltılabilir. Yöre kilisesinin genç ve yumuşak başlı, terbiyeli papazı bile sık sık onu görmeye giderek Georgie'yi dizinde hoplatmıyor muydu? Georgie'ye Latince dersi vermeyi önermiyor muydu? Bu da genç papazın evde kalmış ablasını iyice kızdırıyordu.

"Bu kızcağızda ne görebiliyorsun bilmem ki Beilby?" diyordu Miss Binny. "Silik, renksiz, sessiz sedasız bir şey!"

Gene de günlerden bir gün Bay Binny (o sırada Georgie yedi yaşındaydı) Amelia'ya evlenme önerince bu işe Miss Binny'den çok Amelia'nın kendisi şaştı. Kıpkırmızı kesilip gözleri yaş içinde kalarak, titreyen bir sesle genç papaza teşekkür etti; kendisine ve çocuğuna gösterdiği yakınlıktan ötürü gönül borcunu belirtti. Ama hiç, hiçbir zaman ölmüş kocasından başka kimseyi sevemeyeceğini bildirdi.

25 Nisan ve 18 Haziran günlerinde – yani evlenmesinin ve kocasının ölümünün yıl dönümlerinde – Amelia odasından hiç çıkmıyordu. Geceleri uyuyan yavrusunun

başucunda yapayalnız ve uykusuz kaç geceler geçirdiğini bilemeyiz!

Gündüzleriyse daha dolu geçiyordu. Oğluna okuyup yazmasını, biraz resim çizmesini öğretiyordu. Ona masal ve öyküler anlatabilmek amacıyla kendi de kitaplar okuyordu. Tanrı'yı sevmesini, dua etmesini öğretiyordu ona. Georgie'nin o küçük, yarım yarım diliyle Tanrı'dan, babasını korumasını dilediğini duyanlar babasının hemen yan odada olduğunu sanırlardı! Oğlunu yıkayıp giydirmek, sabahları bahçeye çıkarmak, kendi çeyizinden kalma giysilerini kesip biçerek yaptığı cici cici şeylerle giydirip kuşatmak... Bunlar genç dulun birçok saatini dolduruyordu. Boş kalan zamanını da Amelia annesiyle babasına veriyordu. Babasının dışarı çıkmadığı gecelerde oynayabilmek amacıyla konken öğrenmişti. Babası isterse genç kadın piyano başına oturup ona şarkı söylüyordu. Bu da iyiye işaretti çünkü yaşlı baba ne zaman müzik dinlemeye başlasa tatlı bir uykuya dalardı!

Babasının sayısız mektup, not, prospektüs ve broşürlerini de Amelia hazırlıyordu. Onun bir kömür tüccarı olduğunu dostları kızının el yazısıyla öğrendiler. Bay Sedley yalnızca yazılanların altına imzasını atıyordu.

Bu mektuplardan biri de o sırada Madras'ta bulunan Binbaşı Dobbin'in eline geçti. Genç adam Amelia'nın yazısını o saat tanıdı. Ah, onun elini bir an için kendi elinde tutabilmek uğruna neler neler verebilirdi! Yazık ki o sırada kömürle bir işi olmadığından sevdiği kadının babasının "uygun" önerisiyle ilgilenemedi. Ama Bay Sedley'in bu kez şarap alım satımına başladığını ve dostlarına bu eşsiz ve üstün kaliteli malları inanılmaz indirimler ve akıl almaz derecede "uygun" şartlarla satmaya hazır olduğunu öğrenince iş değişti! Binbaşı Dobbin o saat sokağa düşerek valiyi, başkomutanı, tüm alay komutanlarını, Madras'ın yüksek dereceli yöneticilerini birer birer dolaşıp kandırdı ve

Londra'ya öylesine yüklü bir şarap siparişi gönderdi ki Bay Sedley'le ortağı Bay Clapp'ın ağızları bir karış açık kaldı! Bay Sedley neredeyse yeni bir işyeri kurup bir alay memur tutuyor ve dünyanın dört bir bucağında acentalıklar açıyordu. Ne var ki bu birincisinden sonra hiç sipariş çıkmadı. İhtiyar tüccarın şarap konusundaki eski zevki kalmamıştı! Binbaşı Dobbin, Londra'dan gelen sirke gibi şarapları içmek zorunda kalan dostlarının öyle bir saldırısına uğradı ki sonunda şarapların çoğunu peşin parayla geri alıp açık artırmayla yok pahasına satmak zorunda kaldı!

Bu arada Kalküta'daki Vergi Yönetim Kurulu'na atanmış olan Jos'a gelince – babasının ona danışmadan bu seçkin şaraplardan kasalarca yollamış, bir de fatura düzenlemiş olduğunu öğrenince öfkeden kuduracak gibi olmuştu. Şarapları kabul etmeyip faturaya da protesto çekince Bay Sedley bu parayı Madras satışında vurduğu vurgundan ödemek, biraz da Emmy'den ödünç almak zorunda kalmıştı.

Emmy'ye kocasından kalan elli pound'luk yıllık gelir dışında bir de George'a annesinden kalan beşyüz altınlık miras vardı. William Dobbin, George'un vasisi olarak bu parayı yüzde sekiz faizle bir Hindistan şirketinde işletmeyi önermişti. Binbaşının bu parada gözü olduğundan kuşkulanan Bay Sedley bu tasarıya şiddetle karşı çıkmış ve sözü geçen şirketle kendisi görüşmeye gitmişti. Gelgelelim orada George'dan kalan sermayenin yüz altın bile olmadığını, 500'ü Binbaşı Dobbin'in bütünlediğini öğrenerek afallamıştı. İşin içinde bir bit yeniği olduğuna daha da inanarak binbaşıyı, tepeden atan bir ses tonuyla sorguya çekmişti. Onun kızarıp bozararak kem küm etmesi kuşkularının yerinde olduğunun kanıtı gibi gelince yaşlı baba binbaşıyı açıkça, ölmüş arkadaşının parasını kendi çıkarına kullanmakla suçlamıştı.

Bunu duyan Dobbin'in olanca sabrı taşmıştı. Karşısındaki adam çok yaşlı ve zavallı birisi olmayaydı aralarında kavga çıkacağı su götürmez bir şeydi!

Dobbin "Lütfen yukarı buyurun beyefendi!" dedi. "Yukarı buyurun da kimin hakkı yeniyormuş bir görün bakalım!"

Ve odasında Bay Sedley'e bir zamanlar George'un kendisine vermiş olduğu bir sürü borç senedini gösterdi.

"İngiltere'deki borçlarını ödemişti," dedi. "Gelgelelim öldüğü zaman bankada yüz altını bile yoktu. Ben ve daha birkaç arkadaşımız şu beş yüz altını bütünledik. Siz de utanmadan bizi onun parasını dolandırmakla suçluyorsunuz!"

Bay Sedley utancından yerin dibine geçti; çok pişmanlık duydu. Oysa William Dobbin ona gene de doğruyu söylemiş değildi. Arkadaşının cenaze masrafıyla zavallı Amelia'nın Brüksel'deki giderlerini ve yol parasını kendisi ödediği gibi, şirkete yatan beş yüz altınlık sermayenin her bir kuruşu da onun cebinden çıkmıştı.

George'un cenazesinin kaça kalktığını Bay Osborne nasıl hiç düşünmediyse Amelia'nın Brüksel'de kaça kalıp Londra'ya kaça geldiğini hesaplamayı da ne Amelia'nın kendisi ne de babası akıllarından hiç geçirmemişlerdi. Küçük Emmy, William'a neler neler borçlu olduğunu hiç ama hiç bilmiyordu!

Genç kadın yılda iki üç kez ona mektup yazıyordu. Hep Georgie'yle doluydu bu mektuplar. William nasıl da gözü gibi saklıyordu bunları. Hepsini de yanıtlandırıyordu. Ama bunun dışında kendisi Amelia'ya hiç yazmıyordu. Yalnızca vaftiz oğluyla ona sonsuz armağanlar göndermekle yetiniyordu. Çin ipeğinden şahane şallar, Çin işi fildişinden şahane bir satranç takımı. Beyaz ve yeşil renkte olan bu güzel takım Georgie'nin gözbebeğiydi. Küçük çocuk ilk mektubunu, bu armağana teşekkür etmek için vaftiz babasına yazmıştı!

Bir keresinde de Madras'tan gelen bir turşu kavanozunu hırsız gibi açarak içindekilerden gizlice atıştırmıştı. Turşular öyle acıydı ki karnı çok kötü ağrıyınca çocukcağız da bunu hırsızlık yaptı diye Tanrı'nın verdiği bir ceza sanmıştı.

Emmy bu olayı anlatan gülünç bir mektup yazdı ve bunu alan Dobbin onun yavaş yavaş, yeniden neşelenmeye başladığını düşünerek sevindi.

Bayan Sedley durup durup Bayan Clapp'e, "Ne yazık, bizim Emmy bu binbaşıyı aklının köşesinden bile geçirmiyor!" diyordu. "Binbaşının bizim kıza sırılsıklam vurgun olduğu ortada. Ama bunu şöyle ucundan kıyısından dokundurmaya kalkışsam Emmy hemen şıpır şıpır ağlamaya başlıyor; yukarıya koşup George'un minyatürüyle odasına kapanıyor. O minyatürü görmüyor muyum, cinlerim başıma toplanıyor kardeş! Keşke o burnu büyük Osborne'ları hiç tanımaz olaydık."

İşte Georgie'nin ilk yılları böyle gösterişsiz yer ve olaylar arasında geçti. Çocuk ince, duyarlı, gergin, dediği dedik olarak büyüdü. Son derece düşkün olduğu annesinin üstünde, kayıtsız şartsız bir egemenlik kurmuştu. Zaten çevresindeki küçük dünyanın tümü üstünde onun borusu ötüyordu. Onun her geçen gün nasıl biraz daha babasına benzediğini, her şeye herkese nasıl prensler gibi tepeden baktığını görenler şaşıyorlardı. Yakınları onun dünyada hiç eşi bulunmayan bir harika çocuk olduğuna inanıyorlardı. Babası gibi kendini beğenmiş olan Georgie de, aklının erdiğince, onlara hak veriyordu.

Georgie altı yaşında olunca William Dobbin ona sık sık yazmaya başladı. Georgie eğer okula gidecekse binbaşı onun derslerine güzel çalışacağını umuyordu. Yoksa Georgie evde özel öğretmenle mi okuyacaktı? Vaftiz babasının bu konudaki yazılarından, onun öğrenim giderini üstüne almak istediği anlaşılıyordu. Kısacası binbaşı durmadan Amelia'yla oğlunu düşünüyordu ve Londra'daki vekilleri

yoluyla çocuğa durmadan defterler, resimli kitaplar, boyama kitaplarıyla kutu kutu boyalar, kalemler sağlıyordu. Georgie'nin altıncı yaş gününden önce Dobbin gene vekilleri yoluyla Fulham Sokağı'ndaki eve ünlü askeri terzi Bay Wolsey'i göndererek küçük beye bir kostüm diktirdi.

Gene Binbaşı Dobbin'in isteği üstüne olsa gerek, Dobbin kız kardeşler ara sıra faytonlarıyla Fulham Sokağı'ndaki küçük eve geliyor ve Amelia'yla oğlunu gezmeye götürmek isteğinde bulunuyorlardı. Arada bir de Georgie'yi kendi evlerine alıyorlardı. Küçük çocuk Denmark Sokağı'ndaki bu şahane köşke ve kış bahçesindeki üzümlerle şeftalilere bayılıyordu.

Bir gün Dobbin kız kardeşler Amelia'ya sevgili William'la ilgili olarak çok güzel bir haber vermeye geldiler. Bunun sevgili Emmy'yi de pek sevindireceğini sanıyorlardı.

Genç kadın gözleri sevinçten parlayarak, "Ne olmuş?" diye sordu. "Dönüyor mu yoksa?"

"Hayır, canım! Dönmesiyle hiç ilişkisi yok. Yalnız, sevgili William'ın pek yakında evleneceğini sanıyoruz da... Hem de sevgili Ameliacığımızın çok yakın bir dostunun bir akrabasıyla: Miss Glorvina O'Dowd! Hani Sir Michael O'Dowd'un kız kardeşi... Geçenlerde Madras'a, Sir ve Leydi O'Dowd'un yanlarına gitmişti ya! Pek güzel, pek iyi yetişmiş bir kız olduğunu söylüyor herkes."

Amelia, "Yaa!" dedi. Öyle sevindi ki bu habere! Çok, pek çok sevindi. Gerçi Glorvina'yı tanımıyordu; onun Peggy O'Dowd'un tırnağının ucu bile olabileceğini sanmıyordu ama gene de ... gene de pek sevinmişti doğrusu!

Anlamını benim de pek çıkaramadığım bir güdüyle küçük Georgie'yi birden kucaklayıp bağrına bastı ve sonsuz bir sevgiyle öptü. Çocuğu kucağından bıraktığı zaman gözleri ıslak ıslaktı. Bundan sonra da nedense bir durgunluk çöktü üstüne. Oysa William'ın bu evlenme işine pek... hem de pek çok sevinmişti!

OTUZ DOKUZUNCU BÖLÜM

Alaycı ve Buruk Bir Bölüm

Görev şimdi bizi Hampshire'lı eski dostumuzun yanına çağırıyor.

Ablasından otuz binlik bir miras umup dururken topu topu beş bincik almak Bute Crawley'yi pek sarsmıştı. Bu paradan kendi borçlarıyla oğlu Jim'in borçlarını ödedikten sonra o alımsız kızcağızlarının çeyizine ayıracak pek az para kaldı. Bayan Bute bu felakette kendi yanlış tutumlarının nasıl bir katkısı olduğunu hiçbir zaman kavrayamıyor ya da bunu üstüne almak istemiyordu!

"Hiç değilse ailenin parası çarçur olmayacak," diye avutuyordu kendi kendini. "Pitt sıkıdır hayatım, burası belli bir şey. İngiltere'de ondan daha cimri bir herif bulamazsın!"

Böylece Bayan Bute, düş kırıklığı ve öfkenin ilk sarsıntısından sonra, kendini durumun gerçeklerine elinden geldiğince alıştırmaya çalıştı. Kızlarına, yoksulluğu güler yüzle

göğüslemesini öğretti. Parasızlıklarını gözden gizlemek için yüzlerce incelikli yol icat etti. Kızlarını yörede verilen balo ve toplantılara götürmekten geri kalmıyor, kendi de evinde neşeli ve candan toplantılar düzenliyordu. Dışarıdan bakanlar onların nasıl bir sıkıntı içinde olduklarını, nasıl boğazlarından kestiklerini dünyada bilemezlerdi. Kızlar Miss Crawley'nin sağlığındakinden daha şık giyiniyor, ömürlerinde görmedikleri şapkalar giyip süsler takınıyorlardı. Eskiden hiç gitmedikleri at ve yelken yarışlarından şimdi hiç eksik olmuyorlardı. Öyle birbirlerine bağlı, öyle neşeli, öyle kültürlü ve sade kızlardı ki! Martha çok güzel çiçek tabloları yapıyor ve dolay kiliselerinin hayır için düzenledikleri satış panayırlarının yarısını o dolduruyordu. Emma'ysa yörenin bülbülüydü ve yazdığı şiirlerle *Hampshire Telegraph* gazetesinin şiir köşesini süslüyordu. Fanny ile Matilda, annelerinin piyanoda çaldığı bestelere uyarak düettolar söylerken öbür iki kız kardeş birbirlerinin beline sarılarak, baş başa verip dinliyorlardı. Kısacası Bayan Bute, kör talihin gözüne renkli camdan gözlük geçirerek görünüşü kurtarmasını çok güzel biliyordu. Kızlarına düşkün, namuslu bir annenin yapabileceği her şeyi canla başla yapıyordu. Southampton'dan yelken öğretmenleri, Winchester Katedrali'nden genç papazlar ve o yakınlardaki kışlalardan subaylar çağırıyordu evine. Adliyedeki genç avukatlarla dostluk kurmaya yelteleniyor ve Jim'e:

"Arkadaşlarını hiç çekinmeden evine getirebilirsin," diyordu.

Bir annenin sevgili kızları için yapamayacağı fedakârlık var mıdır?

Böyle örnek bir anayla konaktaki rezil baronetin hemen hemen hiçbir ortak yönü bulunmaması doğaldır! Bute'la ağabeyi Sir Pitt birbirlerinden iyice kopmuşlardı. Daha doğrusu Sir Pitt bütün çevresinden kopmuş, tam bir skandal konusu olup çıkmıştı. Kibar kişilerin arkadaşlığı-

na karşı duyduğu nefret ihtiyarladıkça daha da ağır basmış ve bahçe kapılarından içeri giren son centilmen, evlendikten sonra karısıyla birlikte babasının elini öpmeye gelen büyük oğlu Pitt olmuştu.

Pitt'le Leydi Jane konağa o gidişlerini ne zaman düşünseler dehşetten ürperiyorlardı! Daha parktan içeri girer girmez Pitt ağaçların, kendi ağaçlarının arasında kocaman gedikler görmüştü. Demek babası ağaçları kimseye danışmadan kesip kesip kereste niyetine satıyordu! O kocaman, güzelim park ıssız bir yıkıntı görünümündeydi. Araba yolları eğri büğrü, çamur ve su birikintileri içinde, terasın önü kir ve yosun bağlamış, çiçek bahçeleri bakımsızlıktan tohuma kaçmış... Evin cephesindeki pencerelerin hepsi kapalı... Cümle kapısını açtırtıncaya değin, çıngırağı uzun uzun çalmak zorunda kaldılar. En sonunda Horrocks onları içeri aldığı zaman, saçı bol kurdeleli bir kişinin kararmış meşe merdivenden yukarı kaçtığı görüldü.

Horrocks önde, konuklar arkada Sir Pitt'in "kütüphane"sine doğru yürüdüler. İlerledikçe havayı dolduran tütün kokusu da keskinleşiyordu.

Horrocks özür dilercesine, "Sir Pitt biraz rahatsız, efendim," dedi. Baronetin lumbago çektiğini demeye getiriyordu.

Kütüphanenin penceresi evin önündeki araba yoluna açılıyordu. Sir Pitt camı açmış, Pitt'le Jane'in bavullarını arabadan indirmekte olan seyise bağırıp çağırmaktaydı. Elinde tuttuğu pipoyu sallayarak,

"Bırak onları oldukları yerde," diyordu. "Yalnızca sabah kahvesi içmeye geldiler buraya, salak! Gece yatısına değil! Sen şu beygirlerin ayaklarına bak be! İnsan azıcık ovuşturmaz mı o çatlakları?... Hoş geldin, Pitt. Hoş geldin yavrucuğum. Kayınpederinin elini öpmeye geldin, öyle mi? Anasını sattığım, güzel parçasın be! Anan olacak o at suratlı karıya hiç çekmemişsin. Gel de ihtiyar kayınpederine bir öpücük ver, hadi!"

Tıraşı uzamış kayınpederinin burcu burcu tütün kokan bu öpücüğü gelinini biraz afallattı. Neyse ki genç kadın sevgili ağabeyinin de bıyık büyütüp puro içtiğini düşünerek kaderine boyun eğdi.

Baronet bu şefkat gösterisinden sonra, "Pitt şişmanlamış," dedi. "Sana da uzun uzun vaazlar okuyor mu, cicim? Horrocks, orada öyle kazık gibi dikilip duracağına gidip Leydi Hazretlerine pasta getirsene, ayı! Sizi gece yatısına çağırmıyorum, güzelim. Benim yanımda senin gibi güzel bir kızın canı sıkılır. Oğlum Pitt'in yanında da benim canım sıkılır. Ben kocadım, gayri. Rahatıma, keyfime düşkün oldum. Pipomu bildiğimce tüttürüp tavlamı dilediğimce oynamak isterim."

Leydi Jane, "Tavla oynamasını ben de bilirim, efendim," dedi. "Babamla da, Miss Crawley ile de oynardım. Öyle değil mi, Pitt?"

Pitt, burnu havada, "Beyefendi, çok sevdiğinizi buyurduğunuz oyunu oynamasını eşim gerçekten bilir," dedi.

"Gene de gece yatısına kalmıyorsunuz. Yok, yok; Mudbury'ye dönün ya da canınız isterse Papaz Evi'ne gidip Bute'u görün. Sizi görünce kim bilir nasıl sevinir! Kocakarı mirasını size bıraktı diye elinizi eteğinizi öper gayri! Neyse, ben gittikten sonra bu paranın ucundan bizim şu konağı onartırsınız biraz."

Pitt biraz yükselmiş, tizleşmiş bir sesle, "Parkta çok ağaç kesilmiş olduğu gözümden kaçmadı efendim," dedi.

"Eveet, eveet! Bu yıl da hava doğrusu pek güzel gidiyor. Mevsime yumuşak girdik. Ama benim yaşım artık yerini buldu, Pitt. Tanrı ömürlü etsin ama sen de elliye merdiven dayadın... Gene de yaşını hiç göstermiyor, öyle değil mi güzelim? Dinine bağlı, ciddi bir adam olup sakin yaşamasına borçlu bunu. Keh keh keh!"

İhtiyar baronet sırıtarak gelininin koluna bir çimdik attı, sonra enfiye çekti.

"Evet, iyice kocadım gayri. Bu yıl da lumbagodan çekmediğim kalmadı. Bir ayağım çukurda sayılır. Gene de, senin gelişine sevindim, gelinim. Yüzün hoşuma gitti. Binkie'lerin o iri kemiklerini almamışsın, hele şükür!" Ayaklarını sürüye sürüye karşı duvardaki bir dolaba gitti ve dolaptan bir mücevher kutusu çıkardı. Bunun içinde oldukça değerli birkaç parça vardı. "Al, bunlar senin olsun güzelim," dedi baronet. "Annemindi; sonra da birinci Leydi Crawley taktı. Demircinin kızına göstermedim bile. Yok, yok, laf istemem. Hemen al, tak," diyerek kutuyu gelininin eline tutuşturdu.

Çünkü tam o sırada kapının tıklamasıyla, elinde tepsi, Horrocks'un içeri girmesi bir olmuştu.

Pitt'le Leydi Jane gittikten sonra saçı bol kurdeleli kişi ihtiyar baronetin karşısına geçerek, "Pitt'in karısına ne verdin bakayım?" diye sordu.

Bu, başuşağın kızı, bütün ilçeye yayılmış olan dedikoduların kaynağı ve konakta hemen hemen tek başına egemenlik yürütmekte olan Miss Horrocks'tu.

Konu komşu ve hısım akraba, Kurdeleli Kadın'ın yükseliş ve parlayışını dehşet dolu gözlerle izlemişlerdi. Kendisinin şu sırada Mudbury Bankası'nda parası vardı ve kiliseye giderken konağın bütün hizmetçilerinin kullanması gereken arabaya o tek başına biniyordu. Konağın hizmetçi ve uşakları, onun keyfine göre tutuluyor ya da kovuluyordu. Zaten hizmetçi bölümünde topu topu iki üç kişi kalmıştı. Ahırlar, yazıhaneler bomboş ve bakımsızdı. Sir Pitt kimseyle görüşmüyor, her gece Horrocks ve kızıyla kafayı çekiyordu.

Miss Horrocks'un Mudbury'ye dört tekerlekli köy arabasıyla gittiği ve cümle esnafla, "Beyefendisiz" konuşmadığı günler nasıl da geride kalmıştı! Pitt Crawley karısıyla konağa yaptığı o ilk ve son ziyaretten sonra babasının adını ağzına almaz olmuştu, gene de için için, Kurdeleli Ka-

dın'ı bir gün karşısında ikinci üvey ana olarak görüvermek korkusuyla her dakika titriyordu.

Konaktaki hizmetçi ve uşaklar Kurdeleli Kadın'ı, "Madam" ya da "Hanımefendi" diye çağırmak zorundaydılar. Hele işe daha yeni girmiş olan küçük bir hizmetçi kız ona, "Mileydi" diyordu ve Miss Horrocks onun bu yanlışını düzeltmek gereğini hiç duymuyordu.

"Daha niceleri leydi olmuşken ben niye olmayayım, Hester?" diyor ve konakta herkese kök söktürtüyordu, babasından başka! Babasına bile tepeden bakıyordu ya!

"Rica ederim, beyba," diyordu ona. "Baronet eşi olmaya aday bir bayanla aşırı senli benli olmayalım!"

Doğrusunu isterseniz kızcağızın ömrü bu şerefli rolün provasını yapmakla geçiyordu. Rol oynayışını kendisi beğeniyor ama Sir Pitt çok komik bularak kahkahalarla gülüyordu. Hatta kızcağıza ilk Leydi Crawley'nin saraya giydiği elbiseleri giydiriyor, bunların ona müthiş yaraştığına yeminler ediyor (ki Miss Horrocks da onunla bu konuda hemfikirdi) ve hemen o saat dört atlı faytonu koşarak onu alıp saraya götüreceğine yeminler ediyordu.

İki ölmüş leydinin gardıropları Miss Horrocks'un elinin altında olduğundan genç bayan eline geçen elbiseleri gönlünce kesip biçerek kendi yapısına ve zevkine uyduruyordu. Ölmüş leydilerin takıp takıştıracaklarını da ele geçirmek isterdi elbet. Ne var ki ihtiyar baronet bunları kendi özel dolabına kilitlemişti ve Kurdeleli Güzel ne denli dil döküp cilve yaparsa yapsın bu dolabın anahtarını ele geçiremiyordu.

Bu genç bayan, Crawley Konağı'ndan ayrıldıktan sonra gizlice tutmuş olduğu bir not defteri ele geçti ve kendisinin, kimseye göstermeden yazı yazmayı öğrenmeye çalışmış olduğu ve özellikle "Leydi Crawley" "Leydi Betsy Elizabeth Crawley" diye imzasını atabilmek uğruna çok çaba harcamış olduğu anlaşıldı.

Gerçi Papaz Evi'nde oturanlar konağın artık yakınından bile geçmiyorlar, bunak baronetten de bucak bucak kaçıyorlardı ama gene de onun evinde olup biten her şeyi biliyor, Miss Horrocks'un dört gözle umduğu olayı onlar da dehşetle bekliyorlardı. Ne yazık ki kıskanç felek araya girdi ve Miss Horrocks'u tertemiz aşkıyla vefasının hak kazandığı ödülden yoksun bıraktı.

Bir gece ihtiyar baronet Miss Horrocks'u, Becky Sharp konaktan gitti gideli el sürülmemiş olan akordu bozuk piyanonun başında ciddi ciddi oturmuş, şarkı söylerken yakaladı. İşe yeni girmiş olan küçük hizmetçi kız da onun yanında durmuş,

"Gözüm çıksın, bülbül gibi okuyorsun, Mileydi!" deyip duruyordu.

Bu manzara ihtiyar baroneti kahkahadan kırdı, geçirdi. O akşam Sir Pitt bunu Horrocks'a belki on kez anlattı; böylesine güzel bir sesin geliştirilmesi gerektiğine, bu amaçla konağa müzik öğretmenleri getireceğine yeminler etti.

Kısacası Sir Pitt o gece pek neşeliydi; bardak bardak rom içti. Sevgili dostu ve uşağı Horrocks onu en sonunda yatağına taşıdığı zaman saat çok geç olmuştu.

Yarım saat kadar sonra evde bir şamata koptu ve bir koşuşturmacadır başladı. O ıssız, karanlık konağın pencerelerinde birer birer ışıklar yandı ve biraz sonra genç bir uşak bir kısrağın sırtına atladığı gibi Mudbury'ye, doktorun evine gitti. Yarım saat sonra Bayan ve Bay Bute Crawley ile oğulları James (bu saygıdeğer hanımın konakta olup bitenleri nasıl yakından izlediğini şimdi daha iyi anlıyoruz) evlerinden çıkıp parktan geçmiş ve Kraliçenin Crawley'sinin açık duran kapısından içeri dalmış bulunuyorlardı.

Holden ve meşe kaplamalı küçük salondan geçerek Sir Pitt'in çalışma odasına girdiler ve orada kurdeleli günah

kadınını, çılgın bir telaş içinde, yazı masalarıyla dolapların kilitlerine, elindeki bir desteden anahtar uydurmaya çalışırken bastılar. Genç kadın Bayan Bute'un o parlak, boncuk gibi kapkara gözlerinin bakışlarıyla karşılaşınca bir çığlık kopardı ve anahtar destesi elinden yere düştü.

Bayan Bute işaret parmağıyla suçluyu göstererek, "Şuna bakın, ey James ve de Bay Bute Crawley!" diye bağırdı.

Kurdelelerin kara gözlü kadını, "Kendisi vermişti!" diye mızıldandı. "Kendisi verdi bunları bana!"

"Seni ahlaksız kaltak!" diye Bayan Bute gene haykırdı. "Görüyorsun ya, Bay Bute Crawley? Bu karıyı ağabeyinin eşyalarını çalmaya çalışırken, suçüstü yakaladık. Bu kızın sonu darağacında asılmak olacak diye oldum olası söylerdim zaten!"

İyice gözü yılmış olan Betsy dizüstü çöktü ve hüngür hüngür ağlamaya başladı. Ne var ki gerçekten namuslu kadınların suç bağışlamakta acele etmediklerini iyi biliriz. Düşmanı yıkıp yerin dibine geçirmek namuslu ve dürüst kadınlara bir zafer sarhoşluğu verir!

Bayan Bute, "Çal şu çıngırağı James!" dedi. "Birileri gelinceye dek çal!"

Sonunda bu sürekli çağrının uyandırdığı üç dört hizmetçi koşup geldiler.

Bayan Bute, "Bu kadını bodruma kilitleyin," dedi. "Sir Pitt'in eşyalarını çalarken suçüstü yakaladık. Bay Bute, sen hemen gereken tutuklama kâğıtlarını düzenle. Beddoes, sen de arabayı koştuğun gibi hemen..."

Bay Bute Crawley, "Hayatım," diye karısının sözünü kesmeye çalıştı.

Bayan Bute, "Kelepçe nerede?" diye ayağını hışımla yere vurdu. "Kelepçe bulunurdu eskiden bu konakta. Bu şırfıntının babası olacak o nursuz herif nerede?"

Zavallı Betsy, hâlâ "İki gözüm önüme aksın, kendisi verdiydi," diye ağlıyordu. "Sen söyle, Hester! Kendi ver-

medi miydi bana? Hani Mudbury Panayırı'ndan sonraki gündü. Ama ben böyle şeylere kalmadım! Pek canınız istiyorsa alın, sizin olsun!" Ve zavallı kızcağız demin kaşla göz arasında cebine indirmiş olduğu bir çift mumdan yapma ayakkabı tokasını çıkarıp papazın karısının ayaklarının dibine fırlattı.

Küçük hizmetçi kız Hester, "Aa Betsy, ne ayıp!" diye parmağını ısırdı. "Nasıl da yalanlar atıyorsun. Günah valla! Hem de Bayan Bute gibi iyi yürekli bir leydiyle saygideğer papaz efendimize!" Lafın burasına gelince diz kırıp selam vermeyi de unutmadı. "Benim her yerimi karıştırıp bakabilirsiniz hanımefendi. Ben dürüst bir kızım; hiçbir şey almış değilim. Buyurun anahtarlarımı!"

Bayan Bute, "Sen de şu anahtar destesini ver bakayım, kaşarlanmış karı!" diye yılan ıslığı gibi bir sesle konuştu.

Küçük Hester kurgulu bebek gibi diz kırıp durarak, "Elimde şamdan da var, hanımefendi. Dilerseniz sizi onun odasına götüreyim efendim," diyordu. "Kâhya kadının odasında bir yığın şey saklıyor efendim."

"Sen sesini kes bakalım. Ben yolumu kendim bulurum. Bayan Brown, sen benimle gel, lütfen. Beddoes, sen bu karının başından ayrılma. Bay Bute Crawley, sen de yukarı çıkıp baksan iyi olur; bu kişiler zavallı ağabeyciğini belki de boğazlıyorlardır."

Bute Crawley yukarı çıktı. Mudbury'li doktorla ödü kopmuş olan Horrocks'u, bir koltuğa yığılmış oturan baronetin başında buldu. Ondan kan almaya çalışıyorlardı.

Konakta yönetime el koymuş olan Bayan Bute ertesi sabah ekspres arabasıyla Bay Pitt Crawley'ye haber saldı. Geceyi ihtiyar baronetin başında geçirmiş ve onu bir dereceye kadar canlandırabilmişlerdi. Sir Pitt gerçi konuşamıyordu ama

çevresindekileri tanıyabiliyor gibiydi. Bayan Bute onun başucundan ayrılmıyordu. Hiç uykusu gelmiyordu sanki bu miniminnacık kadının! Doktor bir koltukta horuldaya dursun o kapkara, pasparlak gözlerini kırpmıyordu bile. Horrocks eski yetkilerini ele geçirip efendisine yardım etmek için birtakım çabalarda bulundukça Bayan Bute ona, "Seni ayyaş, yaşlı alçak!" diye bağırıyor; bir daha ortalıkta görürse onu da, aşüfte kızını da sürdürteceğini söylüyordu.

Ondan ödü kopan başuşak, kuyruğunu bacak arasına kıstırarak aşağıya, salonda oturan Bay James'in yanına indi. Masa üstünde duran şişenin boş olduğunu gören James yeni bir şişe rom istedi. Horrocks gidip rom şişesiyle iki temiz bardak getirdi. Papazla oğlu şişenin başına geçtiler. Papaz efendi de başuşağa mahzenin anahtarlarını o saat teslim etmesini ve bir daha konakta görünmemesini buyurdu. İyice sinmiş olan Horrocks anahtarları teslim etti. Kızıyla birlikte gece karanlığında sessizce sıvışarak Crawley Konağı'nın üstündeki tüm haklarından vazgeçmiş oldular.

KIRKINCI BÖLÜM

Aile, Becky'yi Resmi Olarak Tanıyor

Crawley ailesinin büyük oğlu bu felaketten bir süre sonra konağa geldi. Kraliçenin Crawley'sinde bundan böyle onun borusunun öttüğünü söyleyebiliriz. İhtiyar baronet daha aylarca yaşadı ama düşünme ve konuşma yeteneği hiçbir zaman tam olarak geri gelmediğinden mülkünü çekip çevirmek oğlu Pitt'e düştü. Pitt'in şimdi başına geçtiği mülk garip bir durumdaydı. Baba Pitt durmadan alışveriş ve ipotek işleriyle uğraşmıştı. Yirmi adamla iş yapıyorsa, yirmisiyle de kavga etmiş, kiracılarıyla bozuşmuş, bunlarla, sahibi olduğu şirketlerin müdürleriyle, hatta kendi avukatlarıyla davalık olmuştu. Bu arap saçına dönen işlerin dolaşığını açıp düzeltmek tam Pitt'in diplomatlığına yaraşır bir işti. Kendisi de zaten hemen hevesle paçaları sıvadı.

Bütün ev halkını Crawley'ye taşımaktan elbette geri kalmadı. Leydi Southdown'un da buraya geldiğini söylemenin gereği yok sanıyoruz. Leydi Hazretleri burada, Papaz Bute'un burnu dibinde, tüm köylüleri kendince dine döndürmek için çabalara girişip kendi papazını birlikte getirerek Bayan Bute Crawley'yi öfkeden çatlattı. Sir Pitt Kraliçenin Crawley'sindeki papazlık mevkiinin geleceğini sağlam bir kontrata bağlamamıştı. Baronet ölünce Leydi Southdown, Papaz Evi'ne kendi seçtiği birini getirmeyi düşünüyordu. Kurnaz siyasetçi Pitt Crawley ise bu konuda sesini hiç çıkarmıyordu.

Bayan Bute'un Kurdeleli Betsy'yi hapse attırmak planı da uygulanamamıştı. Betsy'yle babası konaktan ayrılmışlardı. Horrocks daha önce Sir Pitt'ten kiralamış olduğu Crawley Arması Hanı'nı işletiyordu.

Papaz Evi'yle konağın hanımları, daha doğrusu bu hanımların genç olanları birbirlerine karşı dıştan pek terbiyeli davranıyorlardı. Ama Bayan Bute'la Leydi Southdown ne zaman karşılaşsalar hırlaşmaktan kendilerini alamadıkları için sonunda görüşmekten temelli vazgeçtiler. Papaz Evi'nin genç hanımları konağa, yengelerini görmeye geldikleri zaman Kontes Hazretleri odasından çıkmaz oldu. Bay Pitt kayınvalidesinin böyle ara sıra ortadan kaybolmasına belki de seviniyordu. Genç sayılmak, hiç kuşkusuz, koltuk kabartıcı bir şeydir. Ama kırk altı yaşında hâlâ çocuk gözüyle görülmek insanın kimi zaman ağırına gidebilir!

Beri yandan Leydi Jane her konuda hâlâ annesine boyun eğiyordu. Neyse ki annesinin sayısız uğraşıları, Afrika, Asya, Avustralya gibi yerlerdeki misyoner ve papazlarla mektuplaşmaları çok vaktini aldığından saygıdeğer Kontes küçük torunları Matilda ve Pitt Crawley ile ilgilenecek pek zaman bulamıyor; Leydi Jane de çocuklarını rahat rahat sevebiliyordu.

Sir Pitt'e gelince: bir zamanlar ikinci karısının eriyip bittiği daireye sürdüler onu. Başına da küçük Hester'i diktiler. Hangi sadakat, bakım, sevgi ve özen, dolgun bir maaş alan bir hizmetçininkilerle boy ölçüşebilir? Güneşli günlerde kötürüm ihtiyarı tekerlekli sandalyeyle terasa çıkarıyorlardı: Brighton'dayken Miss Crawley'nin kullandığı, sonradan Southdown Kontesi'nin Crawley Konağı'na getirttiği sandalyeydi bu. Leydi Jane çok zaman kayınpederini gezdiriyordu. İhtiyarın gelinini pek sevdiği ortadaydı çünkü onu görünce gülüyor, o gittiği zaman da anlaşılmaz üzüntü sesleri çıkarıyordu. Kapı onun ardından kapandığı zaman Sir Pitt mızıldanıp hıçkırmaya başlıyordu.

İşte yetmiş yılı aşkın uygulanan kurnazlık ve dalaveradan, içki içip sövmekten, onun külahını buna, bununkini ona giydirme çabalarından geriye kalan tek şey buydu: ağucuk bebekler gibi yatırılıp kaldırılan, yıkanıp yedirilen, aklı işlemez, dili söylemez bir kocamış bunak.

En sonunda bir gün geldi, hastabakıcısının görevi sona erdi. Bay Pitt çalışma odasında, kâhyasıyla vekilharcının hesap defterlerini gözden geçirirken kapı tıkladı; küçük Hester eşikte belirip diz kırarak,

"Özür dilerim, Sir Pitt; bu sabah Sir Pitt öldüler, Sir Pitt," diye söze başladı. "Bu sabah lapasının yanında yesin diye ekmeğini kızartıyordum, Sir Pitt; gene her sabahki gibi saat altıdaydı Sir Pitt; bir hırıltı duyar gibi oldum; sonra da Sir Pitt, sonra da, işte..." Ve Betsy bir kez daha diz kırdı...

Pitt'in o soluk benizli yüzünün birden kıpkırmızı kesilmesi nedendi acaba? Artık parlamentoda sandalye sahibi Sir Pitt olduğundan mı? "Elimdeki parayla mülkü tüm ipoteklerden kurtarırım," diye düşündü ve yapabileceği yenilikleri çarçabuk aklından geçirdi. Halasından kalan mirasa, babası ölünceye değin dokunmamıştı.

Konakta ve papaz evinde tüm perdeler indirildi; kilisede yas çanları çalındı, her yere kara örtü, kurdele ve çelenkler asıldı... Papaz Bute at yarışlarına gitmekten vazgeçerek gidip Fuddleston'da sessiz sedasız bir akşam yemeği yedi. Şaraplarını içerlerken Sir Huddleston Fuddleston'la eski ve yeni Sir Pitt'leri konuştular. Bu arada Mudbury'li bir semerciyle evlenmiş olan Betsy epey bir gözyaşı döktü. Aile doktoru atına binip geldi ve Leydi Hazretleri'ne başsağlıkları diledi. Mudbury'de ve Crawley Arması Hanı'nda herkes ihtiyar baronetin ölümünden konuşuyordu. Papaz Bute han sahibiyle barışmakta gecikmemişti. Salona girip Bay Horrocks'un birasından yudumladığı sık sık görülüyordu.

Leydi Jane, kocası yeni Sir Pitt'e, "Erkek kardeşin Rawdon'a ben mi yazayım yoksa sen yazar mısın?" diye sordu.

"Ben yazıp cenaze törenine çağıracağım elbet," dedi Sir Pitt. "Öylesi yakışık alır."

Leydi Jane utana sıkıla, "Bayan... Rawdon'ı da çağıracaksın, değil mi?" diye sordu.

Leydi Southdown, "Jane!" diye ünledi. "Nasıl aklından geçirebilirsin böyle bir şeyi!"

Sir Pitt kesinlikle, "Bayan Rawdon da elbet çağırılacak," dedi.

Kontes Hazretleri, "Ben bu evdeyken, o, kapıdan içeri adımını atamaz!" dedi.

Yeni Sir Pitt, "Leydi Hazretlerinden rica edeceğim, evin reisinin ben olduğumu artık unutmasınlar," diye karşılık verdi. "Leydi Jane, zahmet olmazsa Bay ve Bayan Rawdon Crawley'ye bir mektup yazıverin de bu acıklı törende hazır bulunmalarını kendilerinden dileyin."

Kontes, "Jane, böyle bir şeyi kaleme almaktan seni men ederim!" diye bağırdı.

Sir Pitt, "Bu evin reisi olduğuma inanıyorum," dedi. "Leydi Hazretleri'nin bu evden ayrılmasına yol açabilecek bir olay bana ancak üzüntü verir. Gene de aile işlerini, kendi uygun bulduğumca yönetmek zorundayım."

Leydi Southdown, sahnede Leydi Macbeth rolünü oynayan bir Bayan Siddons azametiyle ayağa kalktı ve atlarının arabasına koşulmasını buyurdu. Kızı ve damadı onu kapı dışarı ediyorlardı madem, o da gider, tek başına bir yerde çile doldurur; onların daha iyi birer insan olmaları için dua ederdi.

Ürkek Leydi Jane yalvarırcasına, "Sizi kapı dışarı eden filan yok ki anneciğim!" dedi.

"Evinize hiç bir dindar Hıristiyan hanımının yüz yüze gelmek istemeyeceği kişiler çağırıyorsunuz madem, ben de yarın sabah arabamı kapıda hazır isterim."

Sir Pitt yerinden kalktı, ordularına komut veren bir general gibi kolunu uzatarak, "Leydi Jane, önce tarih atalım," dedi. "Sonra, sevgili kardeşim Rawdon, diye başlıyalım..."

Damadının sinip gerileyeceğini ummuş olan Leydi Macbeth bu kesin sözleri duyunca dehşete kapılarak dışarı çıktı. Leydi Jane de, annesini izleyip avutmaya izin ister gibi kocasından yana şöyle bir baktı ama Sir Pitt oralı olmadı.

"Korkma, bir yere gidemez," dedi. "Brighton'daki evini kiraya verdi. Yıllık gelirinin yarısını da harcadı. Hanlarda sürünecek değil ya! Sevgilim, ben çoktandır böyle bir... böyle kesin bir adım atmak fırsatı bekliyordum, zaten. Bir kümeste iki horozun barınamayacağını sanırım sen de anlamışsındır... Şimdi, zahmet olmazsa biz mektubumuzu yazmaya bakalım... Sevgili kardeşim Rawdon; iletmek zorunda olduğum acıklı haberi sizlerin de çoktandır nasıl bir korku ve üzüntüyle beklemiş olduğunuzu bilmez değilim..."

Kısacası Pitt Crawley şimdi tahta geçmişti ya, soyunu sopunu hoş tutmak ve Crawley Konağı'nı gene şerefli bir aile yuvası yapmak niyetindeydi. Bu niyetinde belki, akrabalarının ummuş olduğu her şeye kendisinin konmuş olmasından doğan bir vicdan azabının da ufak bir payı vardı. Haksever ve dürüst bir aile reisi olarak, Southdown Kontesi'nin burnunu kıracak ve kendi kanını taşıyan yakınlarıyla çok iyi geçinecekti.

Böylece çiçeği burnundaki Sir Pitt'imiz kardeşi Rawdon'a uzun ve tumturaklı bir mektup yazdırttı. Bu mektupta öyle uzun ve çetrefil sözcükler kullandı, öyle derin anlamlı felsefeler ifade etti ki onun söylediklerini kaleme alan küçük sekreterini şaşkınlık ve hayranlık içinde bıraktı. Genç kadın içinden, "Avam Kamarasına girdiği zaman bu adam nasıl da nutuklar çekecek ama!" diye düşündü. "Ne akıllı, ne iyi, ne dahi bir adamdır şu benim kocam!"

İşin doğrusunu öğrenmek isterseniz kocası bu mektubu karısına dikte ettirmezden çok önce kafasında en ince ayrıntısına, hatta virgülüne varıncaya değin tasarlamış, ezberlemişti!

Mektup, kalın kara zırhlı ve kocaman kara damgalı bir zarf içinde Londra'ya, Albay Rawdon'a yollandı. Bu mektubu almak Rawdon Crawley'yi tam olarak sevindirdi denemez. Albayımız, "O can sıkıntısı yere gitmenin ne anlamı var sanki?" diye düşündü. "Pitt'le baş başa kalmaya dayanamıyorum, gidiş geliş yol parası da yirmi pound'a patlar bize."

Genç adam canını sıkan bütün işler gibi bu mektubu da karısına götürdü. Her sabah kendi eliyle yapıp yukarı, karısının yatağına taşıdığı kahvaltı tepsisinin üstüne, sütlü kakaonun yanına koydu; tepsiyi de tuvalet masasının üstüne bıraktı. Becky ayna başında oturmuş, o sarı saçlarını taramaktaydı. Siyah kenarlı mektubu açıp okuyunca,

"Yaşasın!" diyerek yerinden fırladı ve elinde tuttuğu mektubu havada sallamaya başladı.

Ufak tefek karısının, saçlarını savura savura sıçrayıp dönüşüne şaşakalan Rawdon, "Yaşasın mı?" diye söylendi. "Bize zırnık bırakmadı ki Becky! Annemin mirasını da ergin olduğumda almıştım."

Becky, "Sen hiçbir zaman ergin olmayacaksın ki, aptal çocuk!" diye güldü. "Hadi, şimdi Madame Brunoy'a koş; yas giysileri gerek bana. Kendin için de siyah bir yelekle şapkana siyah bir kurdele ısmarla. Yarın eve teslim, diye söyle ki perşembeye yola çıkabilelim."

"Yoksa gitmek niyetinde misin?"

"Elbet ya! Leydi Jane sayesinde önümüzdeki sezon Sarayda Kral'la Kraliçe'nin karşısına çıkmak niyetindeyim ben. Ağabeyinden de senin için parlamentoda bir sandalye koparmak niyetindeyim, sersem kafalı çocuk! Lord Steyne'le ağabeyinin oylarını sağlama bağlayarak seni İrlanda'ya ya da Batı Hint Adaları'ndan bir yere vali gibi, konsolos gibi bir mevkiye getirmek niyetindeyim..."

Albay, "Rawdy'yi de alıyoruz elbet, değil mi?" diye sordu.

"Kim demiş? Hiç yoktan ne diye üç bilet alalım? Yok; Rawdy burada kalıyor Briggs ona bu arada güzel, siyah bir yas takımı diker. Sen git, benim dediklerimi yap şimdi. Valen Sparks'a da babanın öldüğünü, yüklü bir mirasa konmak üzere olduğunu hemen söyle. O da gider Raggles'i susturur. Zavallıcık; para diye iyice diretir oldu!"

Sonra Becky sütlü kakaosunu yudumlamaya başladı.

Evet; Rebecca'nın şerefini, masumluğunu korumak amacıyla tuttuğu çoban köpeği, Miss Briggs'ten başkası değildi. Miss Crawley vasiyetinde kadına ufak bir yıllık gelir bağlamıştı. Miss Briggs kendisine ve herkese karşı çok güzel davranan Leydi Jane'le kalmak istemişti ama Southdown

Kontesi ona ilk fırsatta yol vermişti. Halasının Miss Brigss'e para bırakmış olmasına kızan Pitt Crawley de kayınvalidesinin bu işgüzarlığına ses çıkarmamıştı.

Bowls'la Firkin de miraslarına konduktan az sonra işlerinden atıldılar. Ve geleneğe uygun olarak birbirleriyle evlenip bir pansiyon işletmeye başladılar.

Zavallı Briggs taşralı akrabalarının yanında oturmayı denedi ama Londra'ya alıştıktan sonra taşrada yapamayarak sonunda gene büyük kente kaçtı. Köleliğin özgürlükten yeğ olduğu sonucuna varıp gene bir yerde hizmete girmeye karar vermişti. Gazetelere, *"En iyi çevrelerde çalışmaya alışmış, görgülü, iyi aile hanımı"*nın iş aradığını belirten ilanlar verdikten sonra Bay Bowls'un Yarım Ay Sokağı'ndaki pansiyonuna yerleşti ve ilanlarının sonuçlarını beklemeye koyuldu.

Rebecca'yla karşılaşmaları tam bir rastlantı oldu. Miss Briggs ilanını, altıncı kez olarak, *The Times*'a vermekten, yorgun argın dönerken arabayla geçmekte olan Rebecca onu görüp hemen tanıdı; arabayı durdurduğu gibi dizginleri seyisin eline vererek aşağı atladı ve neye uğradığını şaşırmış olan görgülü iyi aile kadınının iki elini birden kavradı.

Briggs ağlayıp Becky gülerek öpüştüler ve sonra kendilerini Bayan Bowls'un ön salonunda buldular. Burada Briggs son görüştüklerinden beri başından geçenleri anlattı. Becky de o her zamanki içi dışı bir açık yürekliliğiyle kendi başına gelenleri sayıp döktü.

Miss Briggs'in Miss Crawley'den kalan miras sayesinde para sıkıntısı çekmediğini öğrenince bizim Becky'nin kafasında hemen bir şimşek çaktı. Miss Briggs tam kendisinin aradığı gibi bir nedimeydi! Becky onu hemen o akşam yemeğine çağırdı. Hem Miss Briggs gelince Becky'nin tosun Rawdy'sini de görebilirdi.

Bu arada, bir zamanların Miss Firkin'i olan Bayan Bowls koridorda durmuş, bir karış suratla, içeriden taşan heyecanlı konuşma seslerini ve Miss Briggs'in kıkır kıkır gülüşlerini dinliyordu. Oldum olası Becky'yi sevmezdi. Raggles'den duydukları da Becky'yle kocasını onun gözünde yükseltmeye yaramamıştı.

Becky gittikten sonra Bayan Bowls, kendini bile bile tehlikeye atmak konusunda eski dostunun kulağını büktü:

"Sonradan bin pişman olacaksın, Miss B.," dedi. "Bak, Bayan Bowls dediydi, diyeceksin ya, son pişmanlık işe yaramaz."

Miss Briggs de çürük tahtaya basmayacağına, çok dikkatli olacağına söz verdi. Bu dikkati sayesinde de hemen ertesi hafta Rawdon Crawley'lerin evine yerleşmiş ve aradan daha altı ay geçmeden Albay Crawley'ye 600 altın ödünç vermiş bulunuyordu.

KIRK BİRİNCİ BÖLÜM

Becky, Dedelerinin Mülküne Geri Dönüyor

Yas kılıkları düzülüp geliş tarihleri Sir Pitt'e haber de verilince Albay Crawley ile karısı posta arabasında yerlerini ayırttılar. Bu, dokuz yıl önce Rebecca'nın hayata ilk atılırken, o zamanki baronetle birlikte binip gitmiş olduğu arabaydı. Han avlusu, bahşiş vermedi diye ona kızan seyis, ve onu paltosuna sarıp sarmalayan Cambridge delikanlı Becky'nin hâlâ hatırındaydı! Mudbury'de iki katlı bir özel araba ve karalar giymiş bir arabacı onları karşıladı. Becky,

"Eski araba bu, Rawdon," dedi. "'Kumaş adamakıllı kurt yeniği içinde. Şu leke de Sir Pitt'in, kirazlı brendi şişesini açarken döktüğü yer... Aman Tanrım! Yıllar nasıl da gelip geçiyor! Şu köy evinin önündeki genç kız bizim küçük Polly Tallboys olmasın sakın! Bahçede otları yolan, kanca gibi cılız bir çocuktu."

Rawdon köy evindekilerin selamına, iki parmağını kasketine götürmekle karşılık vererek, "Güzel kız olmuş," dedi.

Becky de tanıdık kişiler gördükçe gülümseyip başını eğerek selam veriyordu. Bu, onun için sözlere sığmayacak tatlılıkta bir durumdu. Genç kadına öyle geliyordu ki artık bir yabancı değildi; kendi dedelerinin evine geri dönüyordu.

"Kız kardeşlerin kocaman olmuşlardır artık, Rawdon," dedi. Bu iki kızı, yanlarından ayrıldığından beri belki de ilk olarak düşünüyordu.

Albay, "Ben nerden bileyim?" diye omuz silkti. "Aa, bak, Bayan Lock burada. Merhaba, Bayan Lock; beni unutmadın, değil mi? Bay Rawdon ya! Vay canına be, bu kocakarılar eski toprak, ölmek bilmiyor. Bu karı benim çocukluğumda en azından yüz yaşında vardı."

Becky ihtiyar Bayan Lock'la tokalaştı. Sonra araba, gıcırdayarak açılan eski demir bahçe kapısından, ailenin simgesi olan güvercin ve yılan oymalı iki sütunun arasından içeri girdi.

Rawdon iki yanına bakınarak, "Koca adam epey ağaç kesmiş," dedi. Sonra sustu.

Becky de susuyordu. İkisi de, eski günleri düşünerek biraz heyecanlanmışlardı. Rawdon'ın annesi gelmişti aklına: çıtkırıldım, nazlı, soğuk bir hanımefendi. Sonra küçük yaşta ölen bir kız kardeşi, Rawdon nasıl yürekten severdi bu kardeşini. Pitt'i, kendinden büyük olmasına karşın birlikte, nasıl da pataklarlardı... Bu düşünce albayın aklına geride bıraktığı küçük oğlu Rawdy'yi getirdi...

Becky de kendi çocukluğunu; o ilk, lekeli yılların karanlık sırlarını, şu kapılardan içeri ilk girişini, Miss Pinkerton'ı, Jos'la Amelia'yı düşünüyordu.

Çakıl döşeli yol ve teras tertemizdi. Cümle kapısının üzerinde gösterişli, kapkara bir yas çelengi asılıyordu.

Araba merdivenin önünde durunca evin kapısının herbir kanadını, siyahlar giymiş, uzun boylu ve iyice ciddi yüzlü iki uşak açtı. Kol kola içeri girerlerken Rawdon biraz kızarmış, Becky de biraz solmuştu. Neşeli salonda yeni Sir Pitt'le karısı onları beklemekteydi. İkisi de siyahlar içindeydiler. Southdown Kontesi de kafasına tepsi büyüklüğünde, kapkara tüylü, şapkamsı bir şey geçirmişti.

Sir Pitt, kayınvalidesinin kızıp gitmeyeceğini söylediği zaman doğru söylemişti. Leydi Hazretleri konakta kalmış; yalnızca damadıyla kızına karşı bir taş sessizliği sürdürmek ve ortalarda asık suratlı bir hortlak sessizliğiyle gezerek iki torununun ödünü koparmakla yetinmekteydiler. Rawdon'la Rebecca'yı ailenin yıllar sonra gene bağrına bastığı bu iki yaramazı siyah tepsinin üzerindeki siyah tüylerin belli belirsiz bir titreşimi selamladı. Ne yalan söylemeli; bu soğuk tutum karıkocayı ne şöyle ne de böyle etkiledi. Kontes Hazretleri onların gözlerinde ikinci derece bir önem taşıyordu. Tüm dikkatleri ağabeyle hanımından güler yüz görüp görmeyecekleri düşüncesi üstünde toplanmıştı.

Pitt, yanaklarını biraz kan basarak, gidip kardeşinin elini sıktı. Becky'yi de tokalaşarak ve yerlere kadar eğilerek selamladı. Leydi Jane'se eltisini iki elinden tuttu ve sevgiyle, iki yanağından öptü. Bu yakınlık Becky'nin gözlerini yaşarttı. Leydi Jane'in temiz yürekli ve sevecen yaradılışının bu belirtisi içine dokunmuş ve onu pek sevindirmişti. Rawdon da yengesinin bu sevgi gösterisinden hoşnut kalarak bıyıklarını burdu. Leydi Jane'i öpmek için ağabeyinden izin istedi; bunu duyan Leydi Hazretleri de kıpkırmızı kesildi.

Rawdon'la karısı baş başa kaldıkları zaman albayımız, "Pek tatlı bir kadıncık, bizim yenge," diye fikir yürüttü. "Pitt de toplamış. Konağı da adam etmiş, pek güzel çekip çeviriyor doğrusu."

Becky, "İnsanda bunca para olduktan sonra..." dedi.

Pitt'in kayınvalidesinin yaman bir cadı olduğunu, üvey kız kardeşlerinin de büyüyüp serpildiklerini konuştular. Pitt, babalarının cenazesinde bulunsun diye onları da okullarından getirtmişti. Konaktaki karalar giymiş kişilerin sayısı ne denli çoğalırsa, aile şanının da o oranda yükseleceğini düşünmüş gibiydi.

Becky küçük görümcelerinin yanındayken eskiden onların mürebbiyesi olduğunu unutturmak yoluna hiç gitmedi. O günlerden açıkça söz açarak kızların şimdiki ders ve okulları üstüne sorular sordu. Sık sık onları andığını, çok göreceği geldiğini de büyük bir ciddilikle ekledi. Leydi Jane Crawley ve Rosalind'le Violet onun her zaman bu eski öğrencileriyle ilgili olduğuna, kendini onlara çok yakın bulduğuna candan inandılar.

Akşam yemeği için hazırlanırlarken Miss Rosalind Miss Violet'e, "Sekiz yıldır hemen hemen hiç değişmemiş," dedi.

"Bu kızıl saçlı, ufak tefek kadınlar hiç bozulmuyorlar," diye Violet fikir yürüttü.

Biraz tombulluğa kaçan Rosalind, "Kilo almış, iyi de olmuş," dedi. "Saçlarının kızılı eskisinden daha koyu; boyuyor olsa gerek."

Violet, "Hiç değilse büyüklük tasladığı yok," dedi. "Bir zamanlar bize mürebbiyelik ettiğini aklından çıkarmıyor." Bunları söylerken Violet, yalnızca Sir Walpole Crawley'nin değil Budbury'li demirci ustası Bay Dawson'ın da torunu olduğunu unutuyordu. Gurur Dünyası'ndaki birçok kişide bu tür unutkanlıklara rastlayabilirsiniz zaten...

"Papaz Evi'ndekilerin dedikleri doğru olamaz! Annesi tiyatroda dansözmüş sözüm ona!"

Rosalind büyük bir açık fikirlilikle, "Hiç bir insan soyundan sopundan ötürü sorumlu tutulamaz," dedi. "Ben de ağabeyimizle birliğim; madem yengemizdir, onu hor tu-

tamayız. Zaten Bute Yengemizin de ağzını açmaya hakkı yok, bu konuda. Kendi kızı Kate'i şarap tüccarı Hooper'e vermek istiyor ya!"

Violet, "Leydi Southdown gider mi dersin Rose?" diye sordu. "Bayan Rawdon'a pek bir tepeden bakışı vardı."

"Keşke gitse! O *Çamaşırcı Kadın* risalesini ben dünyada okumam doğrusu!"

Sonra gong çaldı ve iki genç hanım, babalarının tabutunun durduğu odanın önünden geçmemeye çalışarak akşam yemeğine indiler.

Daha önce Leydi Jane de Becky'yi, onun için hazırlatmış olduğu daireye götürmüştü. Bu odalar, daha doğrusu evin her yanı, Pitt'in iktidara gelişinden beri değişmiş, onarılıp güzelleşmişti. Leydi Jane eltisinin şapkasıyla pelerinini aldıktan sonra başkaca herhangi bir yardımda bulunup bulunamayacağını sordu.

Rebecca, "Her şeyden önce çocukların dairesine inip sizin cici yavrularınızı görmek istiyorum," dedi.

Bunun üzerine Leydi Jane eltisine tatlı tatlı baktı ve iki genç kadın el ele tutuşarak dışarı çıktılar. Becky küçük, dört yaşlarındaki Matilda'nın yeryüzündeki en cici, en şirin küçük kız olduğuna yemin etti. Soluk benizli, şişkin gözlü, koca kafalı bir bebe olan iki yaşındaki Pitt'in de, "İleri zekâlı olduğu bakışlarından anlaşılan, nur topu gibi bir erkek güzeli" olduğunu söyledi.

Leydi Jane, "Anneciğim oğluma pek çok ilaç içiriyor," diye hafifçe göğüs geçirdi. "Çok zaman, daha az ilaç içse daha iyi olacakmış gibime geliyor."

Bunun üzerine iki genç anne, çocuklar ve ilaçlar üstüne, bütün kadın ve anaların bayıldığı türden, tatlı bir konuşmaya daldılar. Aradan yarım saat geçmeden sıkı fıkı arkadaş olup çıkmışlardı. Daha o akşam Leydi Jane bir yolunu bularak kocasına eltisinin çok temiz ve açık yürekli, yapmacıksız, candan bir kadın olduğunu fısıldamış bulunuyordu.

Böylece kızının dostluğunu kolayca kazandıktan sonra küçük yılmaz dostumuz Becky bu kez de o kibrinden yanına varılmayan Leydi Southdown'un gözüne girmeyi aklına koydu. Onu ilk yalnız buluşunda Becky çocuklar konusunda bir giriş yaptı. Kendi oğlu Rawdy, Paris'teki en büyük doktorların hayatından umudunu kestikleri bir sırada "kalomel" şurubu sayesinde (Leydi'nin başlıca ilacı buydu) kurtulmuş ve yeniden hayata dönmüştü. Becky bundan sonra Leydi Hazretleri'nin övgüsünü, çok zaman Mayfair'li Papaz Lawrence Grills'ten işitmiş olduğunu ekledi. Kendisi de Papaz Grills'in vaazlarını dinlemeye sık sık gidiyordu çünkü hayat onu çok olgunlaştırmış, ağırbaşlı bir kadın yaparak eski uçarılıklarına tövbe ettirmişti. Becky bu konakta geçirdiği eski günlerde, Bay Pitt'in öğüdü üzerine *Finchley'li Çamaşırcı Kadını* okumuş, çok yararlanmış olduğunu da belirtti ve bu eşsiz yapıtın yazarı Leydi Emily'nin hatırını sorunca onun şimdi Papaz kocasıyla Cape Town'a yerleştiğini ve kocasının Kafrarya Piskoposu olma yolunda bulunduğunu öğrendi.

Gene de onu Kontes'in gözüne sokan en büyük zaferi, cenaze sırasında baygınlık geçirir gibi olunca hemen Kontes'e başvurması ve alacağı ilaç konusunda ona danışması oldu. Kontes Hazretleri bu konuda yalnızca fikir vermekle kalmayarak, o akşam uzun sabahlığıyla Leydi Macbeth'i daha da andırır bir kılıkta Becky'nin odasına geldi. Ona kendi eliyle hazırladığı bir şuruptan zorla içirterek eline de bir deste dinsel broşür tutuşturup gitti.

Hele şurup Becky'nin hiç hoşuna gitmemişti. Rawdon'a olup bitenleri anlatırken yüzünü iyice buruşturuyordu. Rawdon her zamanki gürültülü kahkahalarından birini patlattı. Sırasında kendi kendisiyle alay etmesini de çok iyi bilen Becky onun bu kahkahalarına katıldı.

Rebecca'nın o eski günlerde kendine gösterdiği saygı ve güveni Pitt Crawley unutmuş değildi. Bu yüzden şimdi

onu hoş görüp hoş tutmak eğilimindeydi. Rawdon'ın onunla evlenmesi de, neme gerek, iyi sonuç vermiş, Rawdon bu sayede durulup oturmuştu. Sonra onların evlenmesi kendi ekmeğine de yağ sürmüş değil miydi? Kurnaz diplomatımız şu üstün durumunu bu evliliğe borçlu olduğunu düşündükçe için için gülümsüyor ve bu evliliği hiç değilse kötülememesi gerektiğini kabul ediyordu.

Rebecca da ona karşı eskisinden daha bile saygılı davranarak onun bu olumlu duygularını pekiştiriyordu. Sorduğu akıllıca sorularla onu uzun uzun konuşturuyordu ve kendi konuşma yeteneğini zaten pek beğenen Pitt'in gözüne iyice sevimli görünmesini biliyordu.

Eltisiyle baş başa kaldığı zaman Becky, Rawdon'la evlenmesinin olanca sorumluluğunu Bayan Bute Crawley'ye yüklüyordu. Bayan Bute, Rawdon'ı halasının gözünden düşürüp mirasa konmak için yapmıştı bu işi ama Rebecca şimdi melekler gibi iyi ve kinsiz bir yüzle,

"Bana dünyanın en iyi kocasını vermiş olan bir kadına ben nasıl kızabilirim?" diyordu. "Zaten o da, uğrunda bunca dolap döndürdüğü umutların yıkılmasıyla, layık olduğu cezayı bulmadı mı? Ama bu arada Rawdon'ı hakkından yoksun bırakıp beş parasız koymuş. Bizim umurumuzda bile değil, canım Leydi Janeciğim! Yoksulluğa ben nasılsa küçüklüğümden beri alışığım. Zaten Miss Crawley'nin parasının şu şahane konağın onarılmasına harcanması daha yakışık almaz mı? Bu sayede Crawley'lerin ocağı eski debdebesine kavuştu. Böyle bir aileye gelin girmek işte şimdi koltuklarımı kabartıyor!"

Bu konuşmaları Leydi Jane kocasına sıcağı sıcağına yetiştiriyor, Rebecca da enişteşinin gitgide daha gözüne giriyordu!

Becky böyle umutlar besleyip dümenler döndürür, Sir Pitt cenaze ve diğer aile işleriyle uğraşır, Leydi Jane anasından fırsat bulabildiği oranda çocuklarıyla ilgilenir, gü-

neş her zamanki saatlerinde doğup batarak konaktaki gonglar her zamanki saatlerinde çalınırken, bu mülkün önceki sahibinin naaşı öldüğü odada yatıyor ve başında da, yirmi dört saat, parayla tutulmuş adamlar bekliyordu. Tepeden tırnağa siyahlar giyinen ve gerektiği gibi sessiz gezip acıklı görünmesini bilen bu birkaç kadın ve erkek, nöbet tutmadıkları saatlerde kâhya kadının odasına kapanarak iskambil oynayıp bira içiyorlardı.

Evin efendileriyle hanımları kadar hizmetçileriyle uşakları da cenaze odasından uzak durmaya çalışıyorlardı. Bu ölüme içi yanan olmamıştı: Bir zamanlar Sir Pitt'in karısı olmayı uman ve bu muradına tam erişeceği sırada apar topar konaktan kaçmak zorunda kalan zavallı Betsy'nin ve ihtiyarın çok sevdiği, kendisi gibi kocamış tazı köpeğinin dışında yasını tutan tek bir kişi yoktu. Gerçi Sir Pitt yaşadığı sürece tek bir dost edinmek için en ufak bir çaba harcamış değildi. Ama bu dünyadan ayrılan en iyi yürekli, en arkadaş canlısı kişiler bile bir yolunu bulup geriye dönseler, kendilerini sevenlerin ne çabuk avunabildiklerini görünce içleri burkulurdu sanırız. Böylece Sir Pitt de unutuldu; en iyimiz ve en çok sevilenimiz gibi. Yalnızca onlardan birkaç hafta daha önce.

İsteyenler cenazenin kalktığı gün onun naaşının peşi sıra, simsiyah arabalarda, mendillerini burunlarında hazır tutan akrabalarıyla birlikte mezarının başına gidebilirler. Bute'un, Oxford'u bitirip gelmiş akıllı bir genç olan yardımcısıyla yeni Sir Pitt, ölen baronet için Latince bir mezar yazıtı hazırlamışlardı. Papaz Bute, geride kalanlara acılarına gem vurmalarını öğütleyen ve kendilerinin de bir gün, demin açılıp kapanan o gözle görülmez kapıdan geçeceklerini vurgulayan, klasik bir mezarbaşı konuşması yaptı.

Sonra yaşlılar gene atlarıyla arabalarına binip döndüler. Ya da boğazlarını ıslatmak için biraz Crawley Arması'na uğradılar.

Konakta verilen öğle yemeğinden sonra soylu ve kibar komşular faytonlarına binip ölü evinden ayrıldılar. En sonunda cenazeciyle adamları da yaldızlı urganlarını, direkleriyle devekuşu tüylerini, siyah kadife örtü ve benzeri cenaze gereçlerini cenaze arabasına yüklediler ve Southampton yolunu tuttular. Arabanın atları bahçe kapısından sıyrılır sıyrılmaz cenazecilerin yüzleri de acıklı bakışlarından sıyrıldı.

Sir Pitt'in tekerlekli sandalyesi bahçedeki araç gereç kulübesine kaldırıldı. Kocamış tazı önceleri durur durur ulurdu. Konakta, yıllar yılı efendilik etmiş olan Sir Pitt Crawley'nin ardından yükselen tek acılı ses, bu oldu.

Kuşlar bol, bıldırcın avı da, sözgelişi, seçkin bir İngiliz centilmeninin bir tür askerlik görevi olduğuna göre Sir Pitt Crawley, ilk yas döneminden sonra, şapkasına beyaz kurdele geçirerek ava çıkmaktan geri kalmadı. Dört bir yanda uzanan şalgam tarlalarının artık kendi mülkü olduğunu bilmek onu gizliden gizliye sevinçlere boğuyordu. Bu uçsuz bucaksız tarlalar Albay Rawdon'ın üstünde de hatırı sayılır bir etki bırakıyordu. Meteliksiz albayımız, aile reisine karşı derin bir saygı besler ve bu saygıyı gösterir olmuştu. O hor görülen hanım evladı Pitt tarihe karışmıştı artık! Bir zamanlar her şeye herkese kafa tutan ağır süvari şimdi sessiz sedasız, saygıda kusur etmeyen bir küçük kardeş ve çok şefkatli bir baba olup çıkmıştı.

Miss Briggs'le, oğlu küçük Rawdon konusunda durmadan mektuplaşıyordu. Artık Rawdy de kendi eliyle mektup yazmaya başlamıştı. "Ben çok iyiyim. Sizin de iyi olmanızı umarım. Annemin de iyi olmasını umarım," diye yazıyordu. "At sırtında eşkin gitmesini öğrendim. Geçenlerde gördüğüm çocuğu gene gördüm. Atı hızlanınca ağlamaya başladı. Ben hiç ağlamıyorum."

Rawdon bu mektupları ağabeyiyle karısına okuyordu. Leydi Jane bayılıyordu küçüğün mektuplarına. Baronet, Rawdy'nin okul masraflarını üstüne almaya söz verdi. İyi yürekli karısı da Rebecca'ya bir çek yazarak,

"Küçük yeğenime bununla seveceği bir şeyler al," diye yalvardı.

Günler birbirini izliyor ve konaktaki hanımlar saatlerini, taşra hanımlarının yaşamını dolduran o sakin uğraş ve eğlencelerle değerlendiriyorlardı. Onları yemeklere ve dualara çıngıraklar çağırıyordu. Kızlar her sabah piyano çalışırken Becky onların başında bulunuyordu. Sonra kalın ökçeli pabuçlar giyerek parkta yürüyor ya da dinsel broşürleri köylülere dağıtıyorlardı. Leydi Southdown araba gezintisine çıktığı zaman Becky onun yanı başında oturuyor ve onun ciddi konulu, eğitici konuşmalarını sonsuz bir ilgiyle dinliyordu. Geceleri ev halkı bir araya gelince Becky piyano başına geçip Handel ya da Haydn'dan parçalar söylüyor, sonra da nakışını eline alıp köşesine oturuyordu. Gören de onu böyle bir yaşama gözlerini açmış, bundan başka bir yaşam tarzı tanımamış, bilmemiş sanırdı.

"Taşralı bir centilmenin karısı olmak hiç de güç bir şey değil," diye düşünüyordu kendi kendine. "Yılda beş bin altınlık bir gelirim olsa ben de hanım hanımcık bir kadın olurdum gibime geliyor. Kış bahçesinde oyalanır, olgunlaşan kayısıları sayardım, çiçekleri sular, kurumuş yaprakları ayıklardım. Yaşlı köylü karılarına romatizmalarının durumunu sorar, yoksullar için yarım altınlık çorba ısmarlardım. Yılda beş binim olsa hiç koymazdı, başkaları için üç beş kuruş harcamak. En yakın komşuyu görmek için kilometrelerce yol gitmeyi ve önceki yılın modasına göre giyinmeyi bile göze alabilirdim. Kilisede vaaz dinlerken uyanık kalmasını bile beceririm. Ya da peçemi indirip kimseye çaktırmadan şekerleme kestirmeyi öğrenir-

dim. Param olsa kimseye borç takmazdım. Paralılar borç takıyoruz diye bize dudak büküyorlar ama kendileri tırıl kalsınlar da görelim bakalım. Çocuğumuza beş altınlık bir çek yazmayı eli açık olmak sayıyorlar. Cebimizde bu para olmadığından ötürü de hor görüyorlar bizi."

Rebecca'nın böyle düşünmekte haklı olup olmadığını kim bilebilir? Belki de Becky Sharp gibi bir kadınla dürüst bir hanımefendi arasındaki fark yalnızca bir para ve şans meselesidir? Karşımıza aklımızı çelecek bir yılan çıkacak olsa komşumuzdan daha dürüst kalabileceğimizi hangimiz ileri sürebiliriz? Dirlik, düzenlik, bolluk içinde yaşamak, insanı dürüst yapmaya yetmese bile dürüstlükten sapmasını önler a! Tıka basa karnını doyurduğu bir şölenden gelen adam koyun budu çalmak için arabasından inmez. Ama hele bir açlıktan gözü dönsün, bakın bir somun ekmeği çalıyor mu, çalmıyor mu?

Becky'miz de böylece, dünyadaki iyilik ve kötülük dağılımını düzenleyip şans terazisini ayarlamayı düşünerek avunup gidiyordu.

Bu arada, dürüst ve alçakgönüllü olarak görevini yapsa ve düz yolda yürüse, mutluluğa belki şimdikinden daha bile yaklaşmış olabileceğini hiç düşünmüş müdür acaba? Ne var ki ölmüş Sir Pitt'in çocukları nasıl cenaze odasının arkasından dolaşıyorlarsa, Becky de bu çeşit düşünceleri (aklına gelseler bile) kulağının ardına atmayı öğrenmişti. Yüz yüze gelmiyor, kaçınıyordu bu biçim düşüncelerden. Kendini öbür yola adamıştı bir kez geriye dönemezdi artık.

Bana sorarsanız, insanın ahlak kavramlarının arasında en hımbıl olanı, uyansa bile en çabuk uyutulabileni, "vicdan" ve "pişmanlık"tır. Hatta kimilerinde bu kavram hiç uyanmaz! Gurur Dünyası'ndakiler, suçları ortaya çıkacak da yerin dibine batacaklar ya da cezalandırılacaklar, diye pek korkarlar. Ama yanlış, kötü bir iş yapmış olmanın bilinci pek az Gurur Dünyalıyı tedirgin eder.

Böylece Rebecca'mız konakta kaldığı sürece edinebildiğince dost edindi. Leydi Jane'le kocasından dostça ayrıldı. Karıkoca Büyük Gaunt Sokağı'ndaki evi onarıp döşedikten sonra Londra'da sık sık kardeşleriyle bir arada olmayı umuyorlardı. Leydi Southdown yolculara bir kutu ilaç ve risale, Sir Pitt de bir yığın av eti armağan etti.

Leydi Crawley, "Yavrucuğuna yeniden kavuşacağın için kim bilir nasıl seviniyorsundur, Becky!" dedi.

Becky yeşil gözlerini devirerek, "Ah, bilemezsin şekerim!" diye içini çekti.

Konaktan bir an önce ayrılmayı hem istiyor, hem de hiç istemiyordu. İnsan sıkıntıdan patlardı bu yerde. Ama havası mı temizdi nedir! Konaktakiler de sıkıcı ama kendilerince iyi kişilerdi.

Becky, "Kuşaklardan beri zengin olmanın etkisi bu!" diye içinden geçirdi. Kim bilir, haklıydı belki de!

Gene de posta arabası tıngır mıngır Piccadilly'ye girdiği zaman Londra'nın ışıkları Bekcy'nin gözüne pek neşeli göründü! Curzon Sokağı'ndaki evin salonunda Briggs gürül gürül bir ateş yakmıştı ve küçük Rawdon, yatma saati geçtiği halde yatmamış annesiyle babasını karşılamak için dört gözle bekliyordu.

KIRK İKİNCİ BÖLÜM

Osborne Ailesini Ele Alıyor

Saygıdeğer dostumuz yaşlı Bay Osborne'u görmeyeli çok zaman oluyor. O zamandan bu yana kendisi dünyanın en mutlu insanlarından biridir diyemeyiz. Olaylar onu daha da huysuz kılmış ve yaşlı dostumuz birçok durumda istediğini yapamayıp sözünü geçiremeyerek iyice hırslanmıştır. Bildiğini okuyamamak onun oldum olası canını sıkardı. Üstüne yaşlılık, yalnızlık, hastalık da binince büsbütün sabırsız ve kaprisli olup çıktı. Oğlunun ölümünden sonra o sert, kapkara saçları adamakıllı kırlaşmış, yüzüne bir kırmızılık, ellerine bir titreme gelmişti.

İş yerindeki memurlarına duman attırttığı gibi evindekilerin de pek yüzünü güldürmüyordu. Gözü konsolosluklarda ve parada olan Rebecca bile şu yoksul ama renkli yaşantısının tehlike ve heyecanlarını zengin Osborne'ların durgun ve iç karartıcı bolluğuna değişmezdi sanıyoruz!

Oğlu Amelia'yla kaçıktan sonra baba Osborne zengin Miss Rhoda Swartz'la kendisi evlenmeyi dilemişti. Ne var ki genç kızın vekilleri onun yüzüne karşı gülmüşler ve kızı genç bir İskoç lorduyla evermişlerdi. Aslını ararsanız Bay Osborne aşağı sınıftan bir kadın alıp sonradan onun canını burnundan getirecek yaradılışta bir erkekti. Ama karşısına böyle birisi çıkmadığından o da hayatı, evde kalmış kızının başına zindan etmekle yetiniyordu. Artık orta yaşa gelip dayanmış olan Miss Jane Osborne şahane bir evde yaşayıp şahane bir araba sürerek su gibi para harcıyordu. Ama öyle mutsuzdu ki!

Genç Frederick Bullock sonunda Maria Osborne'u almıştı almasına ya Baba Bullock ağırlık konusunda adamakıllı tatsızlık çıkarmıştı. Baba Bullock istiyordu ki George'un yoksun bırakıldığı miras Maria'nın payına eklensin! Baba Osborne da, "Fred benim Maria'yı yirmi binlik ağırlığıyla kabul etmişti; bir kuruş bile eklemem!" diye diretiyordu. "Canı istiyorsa, buyursun alsın. Yok, istemiyorsa, cehennemin dibine kadar yolu var."

George evlatlıktan reddedildiği zaman parlak umutlara kapılmış olan genç Fred Bullock bir süre baba Osborne'a dolandırıcı gözüyle baktı; nişanı ha attı ha atacak gibilerden bir tutum tutundu. Bunun üstüne Osborne parasını Bullock ve Hulker Bankası'ndan çekti; elinde kırbaçla gezmeye ve bu kırbacı, "adı gerekmeyen bir alçağın sırtında deneyeceğine" sövgüyle karışık yeminler etmeye başladı.

Bu kavga döneminde Miss Jane küçük kardeşini avutmak amacıyla, "Ben sana hep söylerdim; onun gözü sende değil, paranda Mariacığım," demekten hiç geri kalmadı.

Maria da başını şöyle bir arkaya atarak, "Hiç olmazsa gözü benim paramda, seninkinde değil ya!" diye karşılık verirdi.

Neyse ki anlaşmazlık uzun sürmedi. Bullock ve Hulker firmasının ortakları Fred'le babasına, Maria'nın yirmi biniyle şimdilik yetinmeyi öğütlediler. Baba Osborne sonradan mülkünü, bir de bakarsın, başka türlü bölüştürebilirdi!

Böylece genç Fred, Russell Meydanı'ndaki eve barış habercileri göndermeye başladı. Bütün geçimsizlik babasının başının altından çıkmıştı. Yoksa nişanı bozmak kendisinin aklından geçmemişti bile! Bay Osborne da surat sallandırmakla birlikte Fred'in suçunu bağışladı. Bullock'lar Borsa'nın aristokrat takımındandılar. Laf arasında, "Damadım genç Bullock," ya da, "Kızımın eltisi, Leydi Mary Mango," diyebilmek baba Osborne'un gözünde önemli bir şeydi. Bu yüzden Fred'i bağışladı ve düğünün yapılmasına izin verdi.

Çok debdebeli oldu düğün. Borsa çevresiyle West End Semti'nin bütün kalburüstü kişileri geldiler. Düğün defterini imzalayan birçok soylu arasında bir zamanların Miss Swartz'ı olan Leydi Mac Mull da vardı!

Genç çift, Berkeley Meydanı'nda bir ev, Rochampton'da, bankacılar kolonisinde de bir küçük villa aldılar. Kocaları yoluyla, İngilere'nin en soylu kimi ailelerine hısım olan eski Miss Bullock'lar, erkek kardeşlerinin Miss Osborne'u almakla kendini biraz yabana attığı düşüncesindeydiler. Bu yüzden Maria da babasıyla ablasını elinden geldiğince seyrek görmeyi kendisine görev sayar olmuştu. Onun, daha yüz binlerce altını olan babasından kopmasına Fred razı değildi. Ne var ki Maria duygularını gizleyemeyerek babasıyla ablasını verdiği akşam yemeklerinin önemsizlerine çağırıyor, onlara karşı buz gibi soğuk davranıyor, Russell Meydanı'nın çok "bayağı" bir yer olduğunu ileri sürüp babasına o pis yerden ayrılması için yalvarıyordu. Bu davranışlarının yaptığı zararları Fred, tüm diplomatlığına karşın onarmakta güçlük çekiyor,

kuş beyinli Maria mirasını büyük tehlikelere atmaktan kendini alamıyordu.

Bir gece Fred Bullock'lardaki yemekten dönerlerken baba Osborne arabanın pencerelerini öfkeyle tangırdatarak, "Demek Bayan Maria, Russell Meydanı'nı beğenmiyor artık, öyle mi?" diye homurdanmaya başladı. "Demek babasıyla ablasına, bir gece önce çağırdığı lordlarla büyük yazarların artıklarını sunuyor ha? Başlarım şimdi ben onun lordlarına! Babası belki basit bir İngiliz tüccarından başka bir şey değildir ama bütün o lordları, trink para satın alır namussuzum! Lord Hazretleri'ymiş! Yahu, akşam yemeği değil de ille SIVAREY dedikleri o toplantıların birinde o lordlardan birini bir kemancıyla konuşurken gördüm ben! Gıy gıy keman çalan bir adamla konuşuyordu! Bizim kızın da böylesine züppe ve dalkavuk çıkması! Aptallar! James, daha çabuk sür şu arabayı! Kurban olduğumun Russell Meydanı'na dönmek istiyorum bir an önce!"

Jane Osborne da babasının bu görüşlerine hak vermekten kendini alamıyordu. Maria'yla Fred'in ilk evlatları, Frederick Augustas Howard Stanley Devereux Bullock dünyaya geldiği zaman, vaftiz babası olsun diye Bay Osborne'u çağırdılar ama o, törene katılmayı istemeyerek yalnızca çocuğa altın bir kupa gönderip içine de, çocuğun dadısı için yirmi tane çil altın koymakla yetindi.

Armağanın şahaneliği Bullock'ların evinde büyük sevinçle karşılandı. Maria bu armağanı babasının kendilerinden hoşnut olmasına yordu; Fred de oğlunun geleceği konusunda gül pembe düşler kurmaya başladı.

Bu arada Miss Jane Osborne'un, Russell Meydanı'ndaki evde, yapayalnız, *Morning Post* gazetesinin sosyete sayfasını okurken, kız kardeşinin adına rastlayınca içinin nasıl cız ettiğini gözünüzde canlandırabilirsiniz! Zavallı Jane'in kendi yaşantısı öylesine kapkara ve durgundu ki! Korkunç, acıklı bir yaşamdı bu! Kış sabahlarının soğuk

karanlığında kalkmak ve suratı bir karış asık gezen babası için kahvaltı hazırlamak zorundaydı. Saat en geç sekiz buçukta çayıyla kahvaltısı hazır olmazsa babası kıyametleri koparırdı! Bay Osborne sabah gazetesini okur, çayını içer ve kızarmış ekmeklerini yerken Jane hiç sesini çıkarmadan onun karşısında oturmak zorundaydı.

Saat dokuz buçukta Bay Osborne kalkıp Borsa'ya gider, Jane de öğle yemeği saatine dek aşağı yukarı serbest kalırdı. Mutfak katına inip hizmetçileri azarlar, arabaya binip sokağa çıkarak, önünde yerlere dek eğilen esnaftan alışveriş eder, dostlarının o kocaman, sıkıntılı evlerine gider ya da kendi evinin kocaman salonunda, ateş başında nakış işliyerek ziyaretçi beklerdi. O kocaman, Ifigenya'lı saatin tıkırtısı ve saat başlarını çalışı nasıl da yüksek ve tasalı gelirdi bu geniş, sıkıcı odanın içinde! Şöminenin üstündeki büyük aynayla tam karşıya düşen konsolun aynası, aradaki her parça eşyayı karşılıklı yansıtarak çoğaltırlardı. George'un resmi şöminenin üstünden alınıp yukarki yük odasına kaldırılmıştı. Gerçi babayla kızı çok zaman birbirlerinin onu düşündüklerini içgüdüyle sezerlerdi ama bir zamanlar gözlerinin bebeği olan yağız delikanlının adını hiç ağızlarına almazlardı.

Saat beşte Bay Osborne işten dönerdi. Akşam yemeğini kızıyla baş başa, sessizlik içinde yerdi. Ancak önüne gelen yemeği beğenmezse köpürür, sövüp sayardı. Ayda iki gece de Borsa'daki arkadaşlarına yemek verirdi ki bunlar hep kendi yaşında kişilerdi.

Bu kişiler de sırası gelince baba-kız Osborne'ları, tıpkı onların evlerindeki gibi gösterişli ve can sıkıcı yemeklere çağırırlardı. Yemekten sonra büyük bir ciddilik içinde vist oynanır, konukları evlerine götürecek arabalar saat on buçukta kapıya gelirdi. Zavallı Jane Osborne, yaşı altmışın altında olan tek bir erkek yüzü görmüyordu diyebiliriz. Çevrelerindeki tek bekârsa ünlü kadın doktoru Bay Smirk'tü.

Bu korkunç yaşayışın akış düzenini bozacak hiçbir şey olmamıştı diyemeyiz. İşin gerçeği şu ki, babasının Jane'e karşı iyice sert ve somurtkan olmasına yol açan neden, Miss Wirt'le ilgili bir şeydi. Miss Wirt'in kuzeni olan genç ressam Bay Smee, Miss Osborne'a resim dersleri vermeye gelirdi. Kendisi şimdi son derece ünlü bir portre ressamıdır ama 1818 yılında sosyete hanımlarına resim dersi vermeye bayıla bayıla giderdi.

Bir zamanlar Bay Sharp'tan ders almış olduğunu parantez içinde söylemek istediğimiz bu genç ressam, Miss Osborne'a büyük bir aşkla tutulmuştu. Miss Osborne'un bağrında da aynı derecede büyük bir aşk uyandırmış olduğunu söyleyebiliriz. Çifte kumrulların sır ortağı, Miss Wirt'ti. Resim dersleri sırasında dışarı çıkarak onları baş başa mı bırakıyordu? Kuzeni bu zengin kızını almayı başarırsa, "Komşuda pişer, bize de düşer," diye mi umuyordu? Bilemeyeceğim. Bildiğim tek şey: Baba Osborne ortada dönen işin kokusunu aldı; bir gün hiç umulmadık bir saatte eve döndü; elindeki bambu bastonu sallayarak hem Bay Smee'yi hem de Miss Wirt'i o saat evden kovdu.

Miss Osborne günler günü yatak odasından çıkmadı. Babası onun yeni bir nedime tutmasına izin vermediği gibi kendinden izinsiz bir evlenme yaparsa onu mirasından yoksun bırakacağını, zaten evini çekip çevirecek bir hatun gerektiğinden, Jane'i hiçbir zaman evlendirmeyeceğini bildirdi.

Böylece yaşlı kız, aşkla ilgili tüm tasarılarından vazgeçmek ve babasının sağlığı süresince kaderine boyun eğmek zorunda kaldı.

Bu arada küçük kız kardeşi her yıl bir çocuk doğuruyor, her doğan çocuğa bir öncekinden daha tumturaklı bir ad konuyordu. İki kız kardeş arasındaki ilişkiler her gün biraz daha tavsıyordu.

"Jane'le ben apayrı çevrelerin insanlarıyız," diyordu Bayan Fred Bullock, "Ona her zaman ablam gözüyle bakıyorsam da..." Bu, şu demekti ki... Kuzum, bir kız kardeş ablasına abla gözüyle baktığını söylerse ne demeye gelir bu?

Dobbin kız kardeşlerin babalarıyla birlikte Denmark Tepesi'ndeki güzel bir villada oturduklarını, kış bahçesindeki üzümlerle şeftalilerin de küçük Georgie'nin gözüne pek güzel göründüğünü yazmıştık. Ağabeyleri William'ın hatırı için Amelia'yı ara sıra yoklayan Dobbin kız kardeşler bazen Russell Meydanı'na, eski arkadaşları Miss Jane Osborne'u görmeye de geliyorlardı. Ona Amelia'dan haberler getiriyorlardı: Amelia babasının evinde oturuyordu; çok yoksuldular. William Dobbin ve zavallı Yüzbaşı Osborne gibi erkekler de şu silik kızda ne bulurlardı acaba? Çünkü Amelia hâlâ silik, renksiz, mıymıntı kızın biriydi. Ama oğlu başka! Oğlu aslan gibi bir delikanlıydı daha şimdiden!

Bir gün, Miss Dobbin'lerin yalvarmalarına dayanamayarak Amelia küçük Georgie'nin gene Denmark Tepesi'ndeki eve gitmesine, akşama kadar da orada kalmasına izin vermişti.

O günün büyük bir bölümünü William Dobbin'e, şu yeni haber aldığı evlenme işini kutlayan bir mektup yazmakla geçirmişti. Ona ve hayat eşi olarak seçtiği kıza dünyanın en büyük mutluluğunu diliyordu. Onun kendilerine kederli ve sıkıntılı günlerinde yaptığı sayısız yardımlara yeniden ve candan teşekkür ediyordu. Georgie'nin o günü onun ablalarıyla birlikte geçireceğini de haber verdi. Ama sevgili dostu Leydi O'Dowd'a her zaman gönderdiği candan selamı yazmayı bu kez her nedense unuttu. Sonra Glorvina'dan bir kez bile adıyla söz etmeyip hep, "Eşiniz,"

"Seçtiğiniz kız," diye yazdı. Ne var ki bu haber Amelia'nın William'a karşı gösterdiği resmiliği sonunda silip süpürmüş gibiydi. Genç kadın ona nasıl candan bir dost gözüyle baktığını, ona nasıl sevgi, saygı ve gönül borcuyla bağlı olduğunu kendi kendine açıklayabiliyordu artık. Ve buna seviniyordu. Glorvina'yı kıskanmak düşüncesine gelince (Glorvina'yı ha?), böyle bir şeyi gökten bir melek inip kulağına fısıldasa Amelia, "Saçma!" diye güler geçerdi.

O akşam Sir Dobbin'in uşağı küçük Georgie'yi geri getirdiği zaman Amelia oğlunun boynunda pek güzel bir altın zincirle saat buldu. Georgie bunları yaşlı bir hanımın verdiğini söylüyordu. Hanım onu görünce durup durup ağlamış; yanaklarından öpmüş onu. Ama Georgie bu hanımı pek sevmemiş. Yalnızca annesini seviyormuş o... Bir de o kış bahçesindeki üzümleri...

Oğlunun en sonunda babasının ailesince görüldüğünü duyan Amelia irkildi ve içine gene bir felaket duygusu çöktü.

Bu arada Miss Osborne dönmüştü. O gün Borsa'da güzel bir vurgun vurmuş olan baba Osborne'un keyfi yerindeydi. Bu yüzden kızıyla biraz ilgilenmiş ve onun heyecandan elinin ayağının dolaştığını görünce,

"Neyi var senin, Jane?" diye sormak lütfunda bulunmuştu.

Kızın gözlerinden o saat yaşlar boşandı.

"Ah, babacığım!" diye hıçkırdı Jane. "Küçük Georgie'yi gördüm. Ay parçası gibi güzel... Ona da öyle benziyor ki!"

Karşısında oturan adam ağzını açıp tek söz söylemedi. Ama kıpkırmızı kesildi ve tepeden tırnağa titremeye başladı.

KIRK ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Okuyucumuz Umut Burnu'nun Çevresini İki Kez Dolaşıyor

Şaşkına dönen okuyucumuzu şimdi on beş bin kilometre öteye, Hindistan İmparatorluğu'muzun Madras bölümüne, eski asker dostlarımızın yavuz Albay Sir Michael O'Dowd komutasında üslenmiş bulundukları Bundlegunge karargâhına götürmek zorundayız.

Aradan geçen yıllar tıknaz komutanımıza karşı insaflı davranmıştır. Zaten zaman, mideleriyle sinirleri sağlam olan ve de beyinlerini pek yormayan kişilere karşı hep insaflıdır.

Yıllarla sıcak iklimin, Leydi O'Dowd'un da canlılığını ve çenesini kısıtlamış olduğunu söyleyemeyiz. Sevgili Peggy'miz Brüksel'de neydiyse Madras'ta da gene o. Onu geçit resimlerinde, mihracenin filinin üstünde görseniz, bayılırsınız. Peggy O'Dowd fil üstünde balta girmemiş or-

manlara dalarak kaplan avlamış, yerli prensleri saraylarında görmeye gitmiş, onların armağan ettiği şallarla ziynetleri de, içi yanarak geri çevirmek zorunda kalmıştı.

Onu gören her nöbetçi selam durur. O da bu selamlara ciddilikle karşılık verir. Kendisi Madras'ın en ünlü kişilerinden biridir. Yargıç Sir Minos Smith'in eşi Leydi Smith'le yaptığı kavga, Hükümet Sarayı'nda oynadığı kıvrak köy dansı; bu dans sırasında iki yaver, bir süvari binbaşısı ve iki diplomatı yorgunluktan saf dışı bıraktıktan sonra Binbaşı Dobbin tarafından zorla kandırılarak büfeye götürülüşü, Madras'ta hâlâ dillerde gezmektedir.

Peggy O'Dowd gerçekten de hâlâ olduğu gibi duruyor; iyi yürekli, aklına estiğini yapan ve dilini tutmasını hiç bilmeyen bir kadın. Başlarını nice dertlerden kurtardığı subaylar (hele genç subaylar) onu bir anne gibi severlerse de subay hanımları onu pek tutmazlar. "Baskıcı zorba" derler ona, Glorvina'nınsa "kendini bir şey sandığını" ileri sürerler. Peggy Bayan Kirk'ün zar zor bir araya getirdiği cemaati dağıtmış, bir asker karısının papazlık taslayıp vaazlar vereceğine evde kocasının çoraplarıyla donlarını yamamasının daha yakışık alacağını söylemişti. Teğmen Stubble alay doktorunun karısıyla "kırıştırmaya" başlayınca Peggy hemen, "Ya bu işi burda kesersin, ya da benden ödünç aldığın parayı geri verirsin!" diye onun karşısına dikilerek durumu kurtarmıştı. Bir gece Bay Posky boşalttığı ikinci brendi şişesini sallayarak karısını kovalamaya başlayınca Peggy hemen Bayan Posky'yi kendi evine almış, Posky'yi alkol komasından çıkartmış ve sonunda ne yapıp edip ona içkiyi bıraktırtmıştı.

Kısacası Peggy O'Dowd insanın kara günlerinde en iyi dostu, normal dönemlerdeyse tam bir baş belasıydı. Çünkü kendisinin haklı olduğuna kayıtsız şartsız inanır ve her zaman kendi dediği olsun isterdi.

Bu "olsun" istediği şeylerin arasında Glorvina'nın Binbaşı William Dobbin'le evlenmesi de vardı. Leydi O'Dowd binbaşıya, babasının durumu ve parası kadar, temiz karakteri ve iyi ahlakı yüzünden de göz koymuştu. Pek güzel, gül yanaklı, kara saçlı, mavi gözlü bir kız olan hünerli ve hayat dolu Glorvina tam Binbaşı Dobbin'i mutlu kılabilecek olan kızdı. Binbaşının bir zamanlar aklını taktığı o mızmız, sümsük Amelia kaç para ederdi Glorvina'nın yanında? Peggy O'Dowd açıkça, "Glorvina'nın bir topluluğa girişini seyredin, binbaşım," diyordu. "Sonra da onu o zavallı Bayan Osborne'la kıyaslayın! Glorvina tam size göre bir kız, binbaşım. Siz içine dönük, sessiz bir adamsınız. Şöyle konuşkan, güler söyler bir eş gerek size!"

Glorvina'nın, Binbaşı Dobbin'de karar kılmazdan önce şansını başka yerlerde denediğini sizden gizliyecek değiliz. Genç kız sosyete hayatına Dublin'de atılmıştı. Ondan sonra Cork, Killarney, Mallow gibi yerlerde kaç mevsim geçirdiğini kim bilebilir? Daha İrlanda'dayken beş altı kez nişanlanıp ayrılmıştı. Madras'a gelirken bütün yol boyunca Ramchunder gemisinin birinci kaptanıyla flört etmiş, Madras'ta da ağabeyi ve yengesiyle birlikte bir "sezon" geçirmişti. Burada onu sevip saymayan, onunla dans etmeyen yoktu da nedense "he" denilebilecek hiçbir kimseden evlenme önerisi çıkmıyordu. Kendine gönül veren genç asteğmenlerle bıyığı yeni terlemiş kâtipleri Glorvina kendine layık bulmayarak geri çevirdiğinden, kendinden daha küçük ve daha az güzel birçok kızın kendinden önce evlenip gittiklerini görmek zorunda kalıyordu. Dünyada, güzelliklerine, sevimliliklerine karşın kısmeti bağlı olan böyle kızlar çok vardır.

Glorvina, eğer yengesi yargıcın karısıyla kavgalı olmasa Madras'ta kısmetinin açılacağına inanıyordu. Bu yüzden Leydi O'Dowd'la günde kaç kez kavgaya tutuşuyorlardı. Eğer Mick O'Dowd, Hazreti Eyüp gibi sabırlı bir adam ol-

mayaydı, evindeki bu sürekli kadın didişmesi yüzünden aklını kaçırırdı sanıyoruz. Gene de bu iki kadın bir tek nokta üstünde anlaşmaya varmış durumdaydılar: Glorvina Binbaşı Dobbin'e varacaktı. Binbaşı evlenme önerisinde bulununcaya değin, rahat dirlik yüzü görmeyecekti!

Bundan önceki yenilgilerinden hiç yılmamış olan Glorvina hemen fetih amacıyla kuşatmaya geçti. Binbaşıyı bulduğu yerde hemen İrlanda halk şarkılarına boğuyordu. Dokunaklı ya da şakrak bir sesle, *"Bahçeye gelmez misin?"* şarkısını öyle çok söylemişti ki taş yürekli olmayan bir adamın böyle bir çağrıya nasıl karşı durabildiğine, doğrusu şaşılır!

Sevgili ve eski dostumuz William'ın kendi başınayken flüt çaldığını bilmem söylemiş miydik? Bunu keşfeden Glorvina ille onunla düettolar çalmakta direniyordu. Onlar böyle müziğe kendilerini kaptırmış durumdayken Peggy O'Dowd'un usulca oradan çıkarak onları baş başa bıraktığı görülüyordu. Glorvina binbaşıyı sabahları ille at gezisine çıkarıyordu. Binbaşıdan okumak üzere kitaplar alıyor, beğendiği duygulu ya da gülünç bölümlerin altlarını kalemle çiziyordu. Binbaşının atlarını, uşaklarını, çatal kaşık takımlarını ödünç alıp kullanıyordu. Çevredekilerin binbaşıyı Glorvina'ya mal etmelerine ve binbaşının kız kardeşlerinin de bu söylentilere inanmalarına şaşmamak gerek.

Bu arada binbaşı, bu derece güçlü bir kuşatmanın orta yerinde olmasına karşın nefret edilesi bir sükünet içindeydi. Alayındaki arkadaşları Glorvina'yla ilgili laf dokundurdukları zaman William gülüp geçiyor ve, "Glorvina gibi pırıl pırıl, genç bir hanım, benim gibi çökmüş, yıpranmış, çirkin bir erkeği ne yapsın?" diyordu.

Sir Michael O'Dowd'a gelince, hem karısı hem de kız kardeşi, Dobbin'le konuşup niyetlerini öğrensin, "Zavallı,

saf bir genç kızın gönlüyle böyle oynayıp durma! Eziyet etme ona!" desin diye ona baskı yapıyorlardı.

Gelgelelim kurt Sir Mick bu plana karışmayı kesinlikle reddediyordu.

"Bırakın yahu! Binbaşı kazık kadar adam olmuş; elbet evleneceği kızı kendi seçmesini bilir," diyordu. "Seni istiyorsa gelip söyler elbet."

Ya da lafı şakaya vurup, "Dobbin daha evlenecek yaşa gelmedi; annesine mektup yazıp izin isteyecek galiba," diyerek konuyu değiştiriyordu.

Hayır, hayır daha da ileri gidip binbaşının bu konuda gizlice kulağını büküyordu.

"Kendini iyi kolla oğlum! Bizim kızların niyeti kötü. Mileydi Avrupa'dan bir bavul dolusu elbise ısmarladı. Bavul daha yeni geldi. İçinde Glorvina için pembe satenden bir gece elbisesi var ki, bak haberin olsun, bunun amacı senin işini bitirmek oğlum Dobbin. Yani eğer sende kadınlar ve saten tuvaletlerle fethedilecek gönül varsa..."

İşin doğrusu, ne güzellik ne de şıklık William Dobbin'in gönlünü feth edebilirdi. Dürüst arkadaşımızın idealindeki kadın pembe satenler içindeki Miss Glovina O'Dowd'tan oldukça uzaktı. Buna karşılık pek az konuşan, kocaman gözlü, kahverengi saçlı bir ufak kadın; yavrusunu bağrına basmış bir genç anne; Russell Sokağı'ndaki evin salonuna şarkı söyleyerek giren gül yanaklı bir genç kız; George Osborne'un kolunda kiliseden çıkan mutlu ve sevdalı bir küçük gelin... Binbaşımızın gönlü, aklı, varlığı, gece gündüz ve tepeden tırnağa, bir tek bu kişinin düşüncesiyle dopdoluydu. Ama düşüncelerini, duygularını dışarı vurup eşin dostun başını ağrıtmak ona göre değildi. Daha doğrusu bu derin ve ölmez aşk onun gündelik yaşantısının akışını, iştahını, uykusunu ya da neşesini de pek bozmuyordu. Son görüşmemizden bu yana, o yumuşak, kestane renkli saçlarına kır düşmüştü biraz, yüzünde çizgiler be-

lirmişti ama duyguları zerrece değişmiş değildi ve Amelia'ya olan aşkı, yaşlı bir adamın çocukluk anıları gibi taptaze duruyordu...

Amelia Osborne'un ona, Glorvina'yla evlenmesi konusunda uzun bir mektup yazmış olduğunu ve candan kutladığını biliyoruz. Amelia bu mektubunda,

"Ablalarınız biraz önce bendeydiler," diye yazıyordu. "Yakında sizin özel yaşantınızda ilginç bir olay müjdeleyeceklerini bildirdiler. Ben de peşin peşin, sizi candan kutlamak istiyorum... Georgie sevgili isim babasına yürekler dolusu sevgi gönderiyor ve sizin kendisini unutmayacağınızı umuyor. Ama ben ona sizin artık hayatta bambaşka bağlar kurmak üzere olduğunuzu söylüyorum. Seçtiğiniz kızın sizin sevginizin tümüne layık olduğuna inançlıyım. Böyle bir bağın kutsal olduğunu ve dünyada her şeyden üstün tutulması gerektiğini bilmez değilim. Gene de yıllardır sevip koruduğunuz şu dul kadın ve babasız yavruyu gönlünüzün köşesinde her zaman ufacık bir yer vereceğinizi umuyorum..."

Leydi O'Dowd'un elbise bavuluyla birlikte gelen bu mektup Dobbin'in aklını öyle bir başından aldı ki genç adam Glorvina'ya da, pembe saten elbisesine de içinden ister istemez küfürler savurdu. Olanca keyfi kaçtı o gün. Her şey sinirine dokunuyordu. Hava sıcak, geçit resmi sıkıcıydı. Yemek salonundaki genç subayların saçma sapan gevezelikleri kulaklarını tırmaladı, yaptıkları şakalar utançtan yüzünü kızarttı. Bunlar yetmezmiş gibi bir de subay karılarının dedikodularıyla çevirdikleri dolaplar! Dayanılır gibi değildi doğrusu! Ayıp şeyler!

"Ah, Amelia! Amelia!" diye William içinden geçirdi. "Ben ki bunca yıldır senden başkasını sevmedim yazdıklarınla beni kırdığının farkında bile değilsin! Benim başkasıyla evleneceğimi duyunca sevinip hemen beni kutlayacaktın ha!"

Zavallı William, mutsuzluğunu, yapayalnızlığını şimdi her zamankinden daha şiddetli, daha derinden duyuyordu. Gelecek, gözüne öyle umutsuz ve kara görünüyordu ki içinden bir an yaşamayı da, şu dünyanın boşuna boğuşmasını da kesip atmak geldi. O geceyi hiç gözünü kırpmadan, sıla özlemi içinde geçirdi. Amelia'nın mektubu onu içinden yıkmıştı. Demek bunca yıllık aşk, sevgi, bağlılık boşa gitmiş, sevdiği kadını hiç etkilememişti. William uykusuz yatağında ordan oraya dönerken içinden hep Amelia'yla konuşuyordu:

"Tanrı aşkına, Amelia! Benim dünyada tek sevdiğimin sen olduğunu bilmiyor musun? Ben ki hasta olduğun zaman aylarca sana baktım; seni iyileştirdim. Kederli günlerinde seni destekleyip avuttum. Ama sen beni kapıdan gülerek uğurladın. Kapıyı daha üstüme kapamadan beni unutmuştun bile!"

O sırada Amelia onu böyle görse acır mıydı acaba? Genç adam ondan almış ve hepsini saklamış olduğu mektupları çıkardı; birer birer okudu. Nasıl da iyilik dolu ama buz gibiydi bu mektuplar!

Binbaşının çevresinde şöyle, onun sessiz ve içine kapalı ama cömert yüreğinin dilinden anlayabilecek uysal, sevgi dolu bir kadın bulunsaydı! Kim bilir? Belki de Amelia'nın bu gönül üstünde kurmuş olduğu taht yıkılır; dostumuz William da aşkta mutluluğu tadabilirdi. Ama yazık ki çevrede kara saçlı, kanlı canlı Glorvina'dan başkası yoktu. Bu yaşam dolu kızın amacı da ne yalan söylemeli, binbaşıyı anlayıp sevmek, avutup mutlu kılmak değil, kendine çekip nikâh kıydırtmaktı.

Aslında bu iki genç, dünyamızın ne boş şey olduğunu çok iyi temsil ediyorlardı çünkü ikisi de elde edemeyecekleri bir şeyin özlemi içindeydiler. Glorvina başarısızlığın verdiği öfkeyle ağlıyordu.

"Hiçbirini böylesine aklıma takmadımdı, Peggy," diyordu. "Bu binbaşı beni içimden yıkacak; bak görürsün! Elbiselerimin her birini yeni baştan daraltmam gerekiyor. Derdimden iğne ipliğe döndüm, inan bana!"

Glorvina ister zayıf olmuş ister şişman; ister neşeli olmuş ister tasalı, binbaşımızın gözünde hepsi birdi!

Piposunu puflatarak bu ahları vahları dinleyen Sir Mick'se Glorvina'nın Londra'dan siyah giysiler getirmesini öğütlüyor ve daha evlenmeden kocasının ölümünün yasıyla eriyip giden bir İrlandalı hanım üstüne, esrarlı birtakım öyküler anlatıyordu...

İşte Binbaşı Dobbin'in, herkesi böylece diken üstünde gezdirdiği bugünlerde, Londra'dan bir posta daha geldi. Bunların içinde Miss Dobbin'in el yazısını taşıyan bir zarf da vardı. Binbaşı mektubu aldı ve zarfı açtı...

Sir Mick, gönlü rahat olanların derin uykusundaydı. Glorvina o kara saçlarını sayısız kâğıt parçalarıyla sarmış, Leydi O'Dowd da yatağına yatıp cibinliği yeni kıstırmıştı ki komutan lojmanının kapısında bekleyen nöbetçi ay ışığında Binbaşı Dobbin'in deliler gibi koşarak yaklaştığını ve yüzünün allak bullak bir durumda olduğunu gördü. Binbaşı nöbetçinin yanından koşarak geçti ve albayın alt kattaki yatak odasının penceresine vurmaya başladı. Bir yandan da avazı çıktığınca,

"O'Dowd!" diye bağırıyordu. "Albayım! Sir Michael!"

Glorvina kâğıt parçalarına bezenmiş başını penceresinden dışarı uzatarak, "Aman Tanrım, binbaşım!" diye bir çığlık kopardı.

Albay, "Ne var, oğlum Dob?" diye sordu. Kışlada yangın mangın çıkmış olsa gerekti.

"İ...izin istiyorum!" dedi Dobbi. "İngiltere'ye gitmem şart. Çok acil, bir özel mesele."

Glorvina saçındaki bütün kâğıtlar titreyerek, "Aman Tanrım! Ne var? Ne oldu?" diye sordu.

Dobbin, "Hemen gitmem gerekiyor," diye yanıtladı. "Şimdi... Bu... Bu gece."

Albay yataktan kalktı ve dışarı, onunla konuşmaya çıktı.

Miss Dobbin'in mektubunun en sonunda şöyle bir bölüm vardı:

"Dün senin eski dostun Bayan Osborne'u görmeye gittim. İflas ettiklerinden beri oturdukları mezbele yeri biliyorsun. Kapıdaki pirinç levhaya bakılırsa Bay Osborne şimdi de kömür alım satımı yapıyormuş. Senin vaftiz oğlun olan çocuk biraz başına buyruk ve yaramaz olmakla birlikte güzel, akıllı, terbiyeli bir yavru. Senin gönlün olsun diye onunla ilgileniyoruz. Geçen gün halası Miss O.'ya gösterdik. Kadıncağız çocuğu pek sevdi. Belki Bay Osborne o söz dinlemez, dik kafalı oğlunun yadigârı olan bu yavruya karşı yumuşar da onu bağrına basar...

Amelia'nın da çocuktan vazgeçmekte pek güçlük çıkaracağını sanmıyoruz. Yaşlı dul en sonunda gözyaşlarını silmeye karar verdi; Bay Binny adında genç bir papazla evleniyormuş. Uygun bir evlilik değil ama Amelia'nın da yaşı yerini buluyor artık. Saçlarına eni konu kır düşmüş olduğunu gördüm. Neşesi yerindeydi. Vaftiz oğlunu evimize götürdük. Tıka basa karnını doyurduk. Annemiz de sana sevgilerini yolluyor...

Seni seven kardeşin, Ann Dobbin."

KIRK DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Londra ile Hampshire Arasındaki Dolambaçlı Bir Bölüm

Eski dostlarımız Crawley'lerin evinin cephe duvarında hâlâ, Sir Pitt Crawley'nin ölümü üstüne asılan o kapkara çelenk duruyordu. Ne var ki, bu yas çelengi bile göz alan bir parlaklık ve gösterişteydi. Zaten köşk, şu günlerde tepeden tırnağa, ölmüş baronetin sağlığında hiç görmemiş olduğu bir temizliğe, özene ve konfora kavuşmaktaydı. Tuğlaların dışındaki siyah boya kazınmış, ortaya çıkan al renkli yanakların aralarına beyaz çizgiler çizilmişti. Tokmakların o eski, bronz aslanları yeniden güzelce cilalanmış, demir parmaklıklar boyanmış ve Büyük Gaunt Sokağı'nın en iç karartıcı evi, en iç açıcı evi olup çıkmıştı.

Bu evin önünde sık sık küçük bir arabanın durduğu ve küçümencik bir hanımefendinin inip içeri girdiği görü-

lüyordu. Çoğu zaman yanında küçük bir oğlan çocuğuyla yaşlı bir kadın da geliyordu. Bunlar Rawdy ile Miss Briggs'den başkası değildiler. Yeni Sir Pitt köşkteki eski eşyaları elden çıkarıp evi yeni baştan döşemek görevini Rebecca Crawley'ye vermişti. Miss Briggs de ona bu işlerde yardım ediyor, evi doldurup perde ve örtüleri diken kadınlara, kızlara göz kulak oluyordu.

Büyük Gaunt Sokağı'ndaki evin yeniden döşenmesine kasım ayında, Sir Pitt avukatlarını görmeye, Londra'ya geldiği zaman karar verilmişti. Bu gelişinde Sir Pitt Curzon Sokağı'nda, erkek kardeşiyle yengesinin sıcak yuvasında bir hafta geçirmişti. Kendisi önce bir otele inmişti ama Becky tek başına gelerek onu kandırmış, alıp kendi evlerine getirmişti. Gözleri ışıl ışıl,

"Geleceğinizi biliyordum zaten!" diyerek hafifçe elini sıkmıştı onun.

Enişteşinin geldiğine gerçekten seviniyordu.

Pitt'in Curzon Sokağı'nda kaldığı süre içinde Becky kocasını birkaç gece dışarıda yemeğe gönderdi. Baronet de onunla ve Briggs'le baş başa mutlu saatler geçirdi. Becky mutfağa iniyor, onun için kendi eliyle çerezler hazırlıyordu.

"Güzel değil mi? Daha iyi yemekler de bilirim ben. Bir dahaki gelişinde sana onları pişiririm."

Baronet tam bir salon adamı gibi, "Yaptığın her işi iyi yapıyorsun zaten!" dedi.

Rebecca, "Yoksul adamların karıları becerikli olmalı!" diye güldü.

Bunun üzerine enişteşi onun, "Bir imparatoriçe olmaya layık olduğuna," yemin etti.

Sülün kızartması gerçekten nefisti. Sir Pitt, Leydi Jane'in Crawley'de yapıp sofraya getirdiği o acıklı ve yamuk pastayı kötü kötü düşünmekten kendini alamadı.

Lord Steyne'in çiftliğinden gelmiş olan sülünün yanı sıra Becky eniştesine bir şişe de beyaz şarap açtı. Bunun, Rawdon'ın Fransa'dan ucuza alıp getirdiği şişelerden biri olduğunu söylüyordu -küçük yalancı! Aslında bu şarap Steyne Marki'sinin dillere destan mahzenlerinden gelmiş olan bir Beyaz Hermitage'dı ve yeni baronetin o soluk yanaklarına bir renk, damarlarındaki cılız kana bir ateş verdi.

Beyaz şarap şişesi bitince Becky onu elinden tutup salona götürdü; ateş başındaki rahat koltuğa oturttu ve onun konuşmalarını tatlı bir ilgiyle dinleyerek bir yandan da oğluna diktiği bir gömleğin eteğinin baskısını yapmaya başladı. Becky ne zaman uysal, alçakgönüllü ve hanım hanımcık görünmek istese bu küçük gömlek hemen dikiş sepetinden çıkardı. Daha bitmeden Rawdy'ye göre küçük kalmıştı!

İşte böyle Becky, Pitt'i öyle bir el üstünde tutup eğlendiriyor, öyle can kulağıyla dinliyordu ki baronet avukatlarıyla işini bitirip Curzon Sokağı'ndaki ateşin başına döneceği saati bütün gün iple çeker olmuştu. (Bu saati avukatların da iple çektiklerini belirtelim çünkü Pitt'in konuşmaları ağır ve sıkıcıydı.)

Sonunda Crawley'ye gitme günü gelince baronet içinde üzüntüye benzer bir şey duydu. Dışarıda durmuş ona el sallayan, parmaklarının ucuyla öpücükler gönderen, hatta ara sıra mendilini gözlerine götüren Becky ne cici görünüyordu! Pitt'in değerini anlamıştı bu kadın. Cin gibi zeki, cıvıl cıvıldı doğrusu. Kendi karısı Bekcy'nin yanı sıra nasıl aptal, pısırık kalıyordu! Bön ve hantal Rawdon da şu kıvrak, pırıl pırıl kadına hiç layık değildi, ne yalan söylemeli!

İşte böyle, Londra'daki evin, Becky'nin yönetiminde onarılıp yeniden döşenmesine ve Rawdon'ların Noel'i Crawley'de geçirmelerine, bu ziyaret sırasında karar verilmişti.

Sonradan Rawdon, "Biraz para kopartabileydin!" diye surat asmıştı. "Bizim Raggles'ın borcunu ucun ucun ödemek istiyorum, doğrusu. Ayıp oluyor adamcağıza!"

Becky, "Sir Pitt'in işleri düzene girer girmez bütün borçlarımızı temizleyeceğimizi söyle," dedi. "Al, şu çeki de avans olarak ver; şimdilik çenesini kapa. Pitt, Rawdy'ye yazdı bu çeki."

Doğruyu sorarsanız Becky para konusunu kendi de yoklamış ve çok tehlikeli olduğunu görmüştü. Hayatın pahalılığına bile değinsen Sir Pitt hemen telaşlanıp kaçıyor; daha doğrusu, kendisinin de büyük bir para sıkıntısı içinde olduğunu anlatmaya başlıyordu.

Sir Pitt erkek kardeşinin ne denli yoksul olduğunu bilmez değildi. Kendi bankasındaki paranın büyük bir bölümünün aslında Rawdon'ın hakkı olduğunu da biliyordu. Onun gizliden gizliye vicdan azabı çektiğine, içinden ona, "Kardeşinin uğradığı haksızlığı onaracak bir şeyler yap!" diyen bir ses yükseldiğine inanabilirsiniz. Sir Pitt aslında Rawdon'a borçlu durumda olduğunu bilmezlik edemezdi.

Böylece vicdanının bu sesine bir sus payı olarak küçük yeğenine bir çek yazmıştı. Bunu azımsamayalım. Bu kadarcık borcu bile ödemek istemeyen nice kişiler vardır. Kafalarında tutum kavramı olan kişiler için para vermek dünyanın en büyük fedakârlığıdır. Tutumsuzlar da "vermek" değil "harcamak" zevklerini doyurmak için para verirler... ki bu da gerçekte bencilliktir. Tutumluyla tutumsuzun para konusundaki değer kavramları bambaşkadır... hepsi bu!

Becky'ye gelince, komşularından aşırı bir açık ellilik beklemediğinden, Sir Pitt'in verdiği çek onu sevindirmişti. İyi bir başlangıçtı bu. Becky sonrası için daha da umutluydu. Sonra, enistesinden hazır para koparamamışsa bile para kadar önemli olan bir şey elde etmişti; kredi! Verdikleri biraz avansın yanı sıra iki kardeşin aralarının düzeldiğini

görmek, örneğin, Raggles'ın içini rahatlatmıştı. Miss Briggs de Sir Pitt'in sayesinde parasını çok kârlı bir işe yatıracağına inanıyordu. Sir Pitt'in bu konuyla yakından ilgilendiğini ona Becky, gizlice çıtlatmıştı. Ve hiç beklemediği bu ilgi zavallı Briggs'in gözlerini yaşartmıştı.

İyi yürekli evde kalmış kız! Becky'nin gösterdiği bu candan dostluk onu öyle sevindirdi, öyle duygulandırdı ki hemen gidip sevgili Rawdy için kadife bir pantolon ceket takımı aldı!

Doğruyu sorarsanız Rawdy'nin kadife takım giyecek yaşı artık geçmek üzereydi. Boylu poslu, mavi gözlü, dalgalı sarı saçlı, aydınlık yüzlü bir çocuktu. Güçlü ve iri yapısının yanı sıra yüreği pek yufkaydı. Kimden güler yüz bulsa hemen ona bağlanırdı: kısrağı, bu kısrağı kendisine armağan etmiş olan Lord Southdown, kısrağa bakan seyis, onu gündüzleri nefis yiyecekler, geceleri de hortlaklı masallarla besleyen aşçı kadın Molly, türlü yaramazlıklarıyla takılmalarını çeken Briggs, ve hepsinden üstün olarak, babası!

Sekiz yaşındaki Rawdon'ın sevdiği kişiler listesinin tümü buydu işte! Güzel annesine karşı duyduğu tapınma duygusu bir süre sonra geçip gitmişti. Çünkü çocuk annesinden hiç ama hiç ilgi görmüyor ve annesinin kendisinden hoşlanmadığını biliyordu. Becky çocuğundan sıkılıyordu. Bir gün Rawdy yukarki sahanlıkta dururken aşağıdan annesinin Lord Steyne'e şarkı söylediğini duyarak usulca gidip salon kapısından içeri bakmıştı.

Lord Steyne onu hemencecik gördü. Becky de dışarı gelip onun kulaklarını çekti. Zavallı Rawdy üzüntüsünden kahrolarak hemen aşağıya, mutfaktaki dostlarının yanına koştu.

Gözyaşlarına, hıçkırıklara boğularak, "Y... yalnız k... kulaklarım acıdı diye değil!" diye ağlıyordu. "Ama ben... ben neden dinlemeyeyim onun şarkısını? O koca dişli, ka-

bak kafalı herife durmadan şarkı söylüyor. B... bir kerecik de bana söylese ne olur?" Öfkesiyle üzüntüsü birbirine karışıyordu.

Aşçı kadın orta hizmetçisine, orta hizmetçisi erkek uşağa baktı. Her evde olup bitenleri bilen ve insafsızca yargılayan ürkünç Mutfak Engizisyonu o anda Rebecca'yı ağır cezaya çarptırmıştı.

Bu olaydan sonra Becky oğlundan daha da soğudu. Çocuğun ev içindeki varlığı onu hemen bir suçluluk duygusuyla eziyor hem de canını sıkıyordu. Çocuğu gördükçe cinleri başına toplanmış gibi oluyordu.

Çocuğun içinde de bir korku, kuşku ve soğukluk birikmeye başlamıştı. O kulak çekme olayından sonra anayla oğul birbirlerinden koptular.

Lord Steyne de bu çocuktan nefret ediyordu. Karşılaştıkları yerde onu ya alaya alıyor ya da gözlerini açarak ürkütmeye çalışıyordu. Rawdy de yumruklarını sıkarak dik dik bakıyordu onun yüzüne. İki düşman, birbirlerini çok iyi tanıyorlardı!

Noel'den birkaç gün sonra Becky, kocası ve oğlu, yılbaşı tatilini dedelerinin ocağı olan Crawley Konağı'nda geçirmeye gittiler. Becky'ye kalsa piç kurusunu Londra'da bırakacaktı ama Leydi Jane çocuğun da gelmesini özellikle istemişti. Sonra Rawdon da bu konuda hoşnutsuzluk ve başkaldırma belirtileri göstermeye başlamıştı!

"Tosun gibi oğlumuz var ama sen onu umursamıyorsun bile, Becky!" diyordu. "Korkma, bu yolculukta Rawdy seni rahatsız etmez. Benim yanımda, dışarıda oturturum onu."

"Puronu rahat içebilmek için dışarıda oturduğunu bilmez değilim arabada."

"Bir zamanlar purolarımın kokusuna bayılırdın ama."

Becky her zamanki neşesiyle, "Seni tavlamazdan önceydi o, kaz kafalı!" diye güldü. "İyi; Rawdy seninle dışarıda otursun. İstersen bir puro da ona verirsin."

Rawdon oğluna gerçi puro vermedi ama şallarla, battaniyelerle iyice sarıp sarmalayarak arabacı yerinin yanına oturttu. Yola çıktıkları zaman ortalık daha karanlıktı. Çocuk şafağın sökmesini büyük bir keyifle seyretti. Zaten bu ilk uzun yolculuğuydu ve gördüğü, duyduğu her şey onun için bir zevk kaynağı oluyordu. Babası da onun tüm sorularını birer birer, büyük bir sabırla yanıtlıyordu.

Rawdy Mudbury'de, amcasının faytonuna aktarma edileceği zaman uyandığında ortalık gene kararmıştı. Rawdy babasının yanında dikilip oturdu ve önlerindeki çift kanatlı demir kapının açılmasını irileşmiş gözlerle seyretti. Karanlıkta parkın ağaçlarının kütükleri iki yanlarından beyaz beyaz parlayarak geçip gidiyordu. En sonunda araba konağın ışıklı pencerelerinin önünde durdu. Onlara, "Hoş geldin!" der gibiydi bu ışıklar. Salon kapısı ardına dek açıldı. O kocaman, eski şöminede gürül gürül bir ateş yanıyordu. Şöminenin önündeki damalı siyah taşların üstüne güzel bir halı serilmişti.

Becky içinden, "Eskiden Hanımlar Galerisi'nde duran antika Türk halısı bu," diye geçirerek eğildi ve Leydi Jane'i iki yanağından öptü.

Sonra evin konuksever hanımı onları sıcacık, rahat odalarına götürdü. Rosalind'le Violet biraz sonra gelip Becky'nin kapısını çaldılar ve,

"Bir yardımda bulunabilir miyiz?" diye sordular.

Ama aslında onun elbiseleriyle şapkalarını görmeye gelmişlerdi!

Derken yemek saatini haber veren gong çalındı ve aile fertleri sofra başında toplandılar. Leydi Jane, Rawdy'yi yanına oturttu. Southdown Kontesi'nin evde olmayışı yeme-

ğe daha bir neşe katıyordu ve Sir Pitt sağında oturan yengesine karşı olağanüstü bir ilgi ve yakınlık gösteriyordu.

Rawdy yemeğini iştahla ama tam centilmence bir terbiyeyle yemekteydi. Yengesine dönerek,

"Bu evde yemek yemesini sevdim," dedi.

Leydi Jane gülümseyerek, "Neden yavrum?" diye sordu.

Rawdy hiç gözünü kırpmadan, "Bizim evde hep mutfakta yemek yiyorum da ondan," diye yanıtladı. "Ya da Briggs'le yiyorum."

Becky baronetle konuşmaya, konağın güzelliğini, küçük Pitt Binkie Crawley'nin tontonluğunu övmeye öyle bir dalmıştı ki kendi çocuğunun dediklerini duymamıştı bile!

Konukluğunun ilk gecesi olduğundan II. Rawdon'ın geç saatlere değin oturmasına izin verildi. Çaylar içildikten sonra Sir Pitt'in önüne kocaman, yaldızlı bir kitap getirilip konuldu. Hizmetçiler salona doluştular ve Sir Pitt akşam duasını okudu.

Bu, zavallı Rawdyciğin ilk kez gördüğü bir törendi!

Baronet iktidara geldiğinden beri, kısa zamanda konakta büyük değişiklikler yapmayı başarmıştı. Onunla birlikte evi gezen Becky, Kraliçenin Crawley'sinin kusursuz, sevimli, şahane, şirin, çok güzel bir yer olduğunu söylemekten bıkmıyordu.

Konağı çocukların rehberliğinde gezen küçük Rawdon ise büyülü ve sihirli bir saraya girmiş gibiydi. Upuzun koridorlar, eski, şahane yatak odaları, tablolar, antika porselen ve çiniler, zırhlar ve silahlar.... Çocuklar Rawdon'a dedelerinin öldüğü odayı da, korku dolu, fısıltılı seslerle gösterdiler.

"Dede kimdi?" diye Rawdon sordu.

Kuzenleri dedenin çok ihtiyar bir adam olduğunu, tekerlekli sandalyeyle gezdiğini, sonra öldüğünü söylediler. Onu tekerlekli sandalyenin çürümekte olduğu kulübeye götürdüler.

Sir Pitt'le Rawdon da sabahları malikâneyi dolaşarak yapılan onarım ve yenilikleri gözden geçriyorlardı. Bu sayede baş başa kalmanın verebileceği sıkıntıdan kurtulmuş oluyorlardı. Beri yandan Pitt bütün bu onarımların ne denli pahalıya patladığını Rawdon'a uzun ve ayrıntılı olarak anlatmaktan geri kalmıyor, kardeşine mülk sahibi bir baronetin de çoğu zaman hazır para sıkıntısı çekebileceğini işittiriyordu.

"Parkın girişine yeni bir bahçe kapısı yaraşıyor ama ocak ayından önce buna harcayacak tek kuruşum yok!" diyordu.

Rawdon, "İstersen ben sana ocak ayına kadar biraz ödünç vereyim Pitt," dedi.

KIRK BEŞİNCİ BÖLÜM

Hampshire ile Londra Arasında

Yeni Sir Pitt yalnızca Crawley Konağı'nın eski parmaklıklarını ve yıkılan duvarlarını onarmakla kalmamıştı. Akıllı bir adam olduğundan, aile onurunun, soyadının üstüne sürülen lekeleri temizleyip bunlara eski parlaklıklarını kazandırmak için de girişimler yapmıştı. Babasının ölümü üzerine ilçenin sorgu yargıcı ve bir parlamento üyesi olmuştu. Aynı zamanda köklü bir soyun temsilcisi de olarak sık sık Hampshire halkı arasına karışmayı, hayır işlerine bol katkıda bulunmayı, çiftçi ve köylülerle dertleşmeyi, kısacası çevresindeki yerini gerektiği gibi doldurmayı boynuna borç biliyordu. Karısına Fuddleston'lar, Wapshot'lar ve yörenin öbür kalburüstü aileleriyle sıkı fıkı olmasını söylemişti. Bu yüzden sık sık dostlarına yemeğe gidiyor ve karşılığında onları kendi sofralarında ağırlıyorlardı. Gerçi Pitt insan canlısı bir adam değildi; cılız ve iştahsızdı da. Buna karşın konuksever olmayı görevi sayıyor ve uzun süren şölenlerin sonunda başı ya da midesi ağrısa kendini bir "görev kurbanı" olarak görüyordu.

Sir Pitt avlanmayı da sevmezdi. Onun zevki sessiz sedasız başını dinlemek, okuyup yazmaktı. Ne var ki malikânesinde safkan at bulundurup sürek avları düzenlemeyi de bir Sir Pitt Crawley olmanın şanından sayıyordu. Sonra, kayınvalidesi Leydi Southdown'un kıyameti koparmasına karşın Pitt baronet olunca din yönünden de geleneksel bir yola sapmış, kendisi vaazlar vermekten vazgeçerek kiliseye gitmeye başlamış, hatta piskoposla resmi bir görüşme bile yapmıştı! Üvey kız kardeşlerine, gelecek yıl onları balolara götüreceğine söz verince kızlar sevinçten deliye döndüler. Leydi Jane'in de sevindiğini sanıyoruz. Yalnız Kontes Hazretleri küplere bindi; küçük kızının nasıl şeytana uyup doğru yoldan saptığını büyük kızı Leydi Emily'ye yazdı ve Brighton'daki evi şu sırada kirada olmadığından, tasını tarağını toplayıp oraya gitti.

Eksikliğinin konak halkı arasında büyük bir üzüntü yarattığını söyleyemeyiz. Rebecca Noel'de konağa geldiği zaman ilaç kutularıyla dinsel broşürlerin yokluğuna belki sevinmiştir bile! Gene de oturup Kontese, Noel'ini ve yeni yılını kutlayan çok saygılı, çok candan bir mektup yazmaktan geri kalmadı.

Sir Pitt Crawley'nin huy ve davranışlarındaki değişiklikte, Curzon Sokağı'nda oturan ufacık tefecik bir hanımın fikir ve öğütlerinin büyük payı olduğunu söyleyebiliriz.

Daha Sir Pitt Londra'dayken Becky onu, "Siz baronetlikle, taşralı bir ağa olmakla yetinecek adam mısınız?" diye işlemeye başlamıştı. "Hayır, hayır, Sir Crawley! Ben sizi biliyorum? Yeteneklerinizi, gönlünüzden neler geçirdiğinizi çok iyi biliyorum ben. Siz bunları gizlediğinizi sanıyorsunuz ama benden gizleyemezsiniz... Malt konusundaki broşürü Lord Steyne'e gösterdim. Zaten okumuşmuş. Bütün kabine üyeleri bunun, malt konusundaki en üstün çalışma olduğunu düşünüyorlarmış. Bakanlığın gözü sizin üstünüzdeymiş kısacası. Ben de sizin ne istediğinizi biliyo-

rum. Parlamentoda kendinizi göstermek istiyorsunuz. Herkes sizin İngiltere'nin en iyi konuşmacısı olduğunuzu söylüyor. Oxford'daki konuşmalarınız hâlâ akıllardaymış. Siz yalnızca isteyin. İl temsilcisi de olabilirsiniz parlamentoda; Baron Crawley de olabilirsiniz! Bunları çok istediğinizi ben biliyorum." Sonra Becky hafif bir kahkahayla, "Küçük yengenizin beş parası olmayabilir ama gerekli çevrelerde sözü geçer," diye ekledi. "Kim bilir! Bir de bakarsınız minicik bir farenin kocaman bir aslana bir yararı dokunmuş!"

Sir Pitt şaşkınlık ve hayranlıktan ağzı bir karış açık kalarak, içinden, "Bu kadın benim ruhumu kitap gibi okuyor!" diye düşündü. "Oysa Jane malt broşürünün bile üç sayfasından ötesini okuyamadı. Bende bir lider yeteneği bulunduğunu, gözümün ne denli yükseklerde olduğunu kendi karım bilmiyor da bu kadın biliyor!... Demek Oxford'daki konuşmalarım hâlâ akıllarındaymış ha? Geçen yıl böyle değildi ama! Şimdi Sir Pitt olduk ya, herkes bizi hatırlayıp tanımaya başladı birden!"

İşte o eski soğuk ve donuk Pitt'in böyle birden insan canlısı, konuksever bir vatandaş olup çıkması, hastane ve okullarla, köylünün dertleri, çiftçinin sorunlarıyla bunca yakından ilgilenmesi hep bu yüzdendi.

Noel günü bütün aile bir araya geldiler. Rebecca, Bayan Bute'a karşı, aralarında hiçbir düşmanlık geçmemişçesine dost ve candan, kızlarına karşı da bir abla gibi yakın davrandı. Bayan Bute da Becky'ye karşı ister istemez terbiyeli davranmak zorunda kaldı. Gene de, kendi evlerine dönünce kızlarıyla baş başa vererek onu bir güzel çekiştirdi. Yemekte Becky'nin yanına düşmüş olan Jim'se onun yaman kadın olduğunu söylüyordu.

Beri yandan küçük II. Rawdon'ı hepsi sevmiş ve beğenmişlerdi. Onun günün birinde baronet olması da beklenebilirdi çünkü bu unvanla Rawdy'nin arasında yalnızca

pek cılız ve hastalıklı bir çocuk olan küçük Pitt Binkie vardı.

Çocuklara gelince; kendi aralarında pek güzel anlaşıyorlardı. Pitt Binkie, tosun gibi olan II. Rawdon ile başa çıkabilecek çapta bir çocuk değildi. Matilda'nın da olup olacağı bir küçük kız... Böylece Rawdy komutayı hiç güçlük çekmeden ele geçirmişti. Amca oğluyla amca kızı da ona tapınıyorlar; onu adım adım izliyorlar, onun kendileriyle oynamaya razı olmasını büyük bir alçakgönüllülük sayıyorlardı.

Rawdy kırlara, tarlalara, bağlara bahçelere bayılmıştı. Hele kümeslerle kuşluklardan ve ahırlardan hiç ayrılmak istemiyordu. Bayan Bute'un kızlarına kendini öptürtmek istemiyordu ama Leydi Jane'in kucaklamasına ara sıra izin veriyordu. Kendi annesinin yanında oturmaktansa onun yanında oturmayı yeğ sayıyordu.

Sevecen ana rolü oynamanın geçerli olduğunu gören Rebecca bir akşam oğlunu yanına çağırdı ve herkesin yanında öptü.

Oğlan kıpkırmızı kesildi ve annesinin yüzüne bakarak, "Evde beni hiç öpmüyorsun anne," dedi.

Bunun üzerine ortalığa çok sıkıntılı bir sessizlik çöktü ve Rebecca'nın yeşil gözlerinde hiç de tatlı olmayan bir ışık yandı.

Rawdy, cinsine ve yaşına uygun olarak, erkeklerin arasında olmayı kadınlarla bir arada olmaktan daha çok seviyordu. En büyük zevki babasıyla birlikte ahırlara gitmekti. Burada Rawdon'la Jim ve baronetin avcıbaşısı Horn purolarını tüttürerek avdan ve köpeklerden konuşuyorlardı. Bir gün sülün avına çıkarken Rawdy'yi de yanlarına aldılar. Çocuğun en mutlu sabahlarından biri de gene bu dostlarıyla birlikte bir ahırda fare avına gittikleri sabah oldu. Ama Sir Huddleston Fuddleston'un tazılarıyla avcılarının da katıldığı sürek avı, büyük kent çocuğu Rawdy'nin gö-

zünde dünyanın en renkli, en heyecanlı, en soylu eğlencesiydi! Rawdy bu av sahnesini ömür boyu unutamayacaktı...

Bütün aileyi bir araya getiren bu Noel tatili sırasında Sir Pitt, papaz Bute'un oğlu Jim'e, kendi üvey kız kardeşlerinden birine kur yapabileceğini de çıtlatmış bulunuyordu. Bu anlaşmaya göre Papaz Bute öldüğü zaman yeri oğlu Jim'e kalacaktı.

Bunun üzerine Jim ava çıkmaktan vazgeçti. Ara sıra biraz ördek ya da fare avıyla avunuyordu. Niyeti tatilden sonra üniversiteye dönüp adam gibi okumaktı. Geleceğin bir din adamı olmak dolayısıyla yeşil ceket giyip kırmızı boyun bağı bağlamak ve benzeri dünya zevklerinden de vazgeçmeye kararlıydı.

Sir Pitt işte böyle ucuz ve kolay yanından, ailesine olan gönül borcunu ödemeye çalışıyordu.

Gene bu Noel tatili sona ermeden Sir Pitt dişini bir kez daha sıkmış ve kardeşi Rawdon'a tam yüz pound'luk bir çek yazmıştı. Önceleri bunu düşündükçe kaynar suyla haşlanmış gibi oluyordu ama sonraları kendini dünyanın en açık elli insanı gibi görerek kıvanç duymaya başladı.

Rawdon'la oğlu konaktan hiç ayrılmak istemediler. Ne var ki bu kez geçen seferki kadar güzel geçinmemiş olan Leydi Jane'le Becky, ayrılık günü gelip çattığı zaman ferahlamaktan kendilerini alamadılar.

Becky Londra'ya dönünce Büyük Gaunt Sokağı'ndaki evin yeniden döşenmesi işini tamamladı ve burasını, parlamentonun açılmasında hazır bulunmak üzere Londra'ya gelen Sir Pitt'le Leydi Jane'e hazır olarak teslim etti.

Parlamentonun ilk toplantısında Sir Pitt hemen hemen hiç ağzını açmadı denilebilir. Ama hiçbir toplantıyı kaçırmıyor, konuşmaları yutarcasına dinliyor ve gece geç saatlere kadar okuyordu.

Leydi Jane onun bu denli aşırı çalışmasından telaşlanıyor, böyle giderse yorgunluktan hasta olacak diye korkuyordu. Kocasının Becky'ye, Becky'nin de kocasına gösterdikleri ilgi de genç kadını tasalandırıyordu. Kocası boş zamanlarında hep Becky'yle konuşur gibiydi. Jane'le konuşmayı hiçbir zaman aklından geçirmediği konuları Becky'ye açıyor, danışıyordu. Evet, gerçi Jane bu konulardan bir şey anlamıyordu; gene de onlar konuşurken sessiz sedasız oturmak, pervasız ve şen Becky'nin laftan lafa geçtiğini dinleyip bütün erkeklerin onun çevresinde pervane gibi döndüklerini görmek çok üzücü, gurur kırıcı bir şeydi doğrusu!

Becky de Leydi Jane'e karşı, artık gizlemeye bile çalışmadığı bir küçümseme duyuyordu. Onu alaya alarak Lord Steyne'e anlatırken,

"Tereyağlı ekmeği de hiç sevmem," demişti.

Lord Hazretleri de sırıtarak, "Benim zemzem suyunu hiç sevmediğim gibi!" diyerek o kaba kahkahalarından birini atmıştı.

Meclis'teki ilk resmi akşam yemeğine giderken Sir Pitt diplomat üniformasıyla Becky'ye uğradı. Becky onun kılığını çok beğendi ve böyle resmi giysilerle dar pantolonları ancak soyluların taşıyabildiklerini söyledi. Sir Pitt de, aslında belinden sallanan kılıç gibi dümdüz olan bacaklarına bakarak kendi kendisinin dayanılmaz derecede yakışıklı olduğuna inandı.

Lord Steyne'in Becky'ye gösterdiği saygı ve yakınlık; Becky'nin bu büyük adamın yanındaki rahatlığı ve neşesi de Pitt'i etkilemişti. Lord Steyne'le Curzon Sokağı'ndaki evde sık sık karşılaşır olmuşlardı. Lord Steyne yeni baronete diplomasi mesleğinde çok ilerleyeceğini söylüyor, Leydi Steyne Londra'ya döner dönmez Leydi Crawley'yi arayacaklarına söz veriyordu.

Bu parlak kişiler, renkli toplantılar ve esprili konuşmalar arasında Albay Rawdon kendini gitgide daha yalnız bulmaya başlamıştı. Karısı ona bir iş buyurduğu zaman koca adam çocuklar gibi seviniyordu. Bu koca Samson'un saçlarını kökünden kesen Dalila onu sindirip hımbıllaştırmasını bilmişti. On yıl öncesinin o yağız, deli fişek, ateşli genç süvarisi şimdi tembel, durgun, tıknaz bir orta yaşlı kılıbık olup çıkmıştı.

Ve zavallı Leydi Jane de, birbirlerine her gün "canım" "cicim" demelerine karşın, Rebecca'nın Pitt'i büyülemiş olduğunu biliyordu.

KIRK ALTINCI BÖLÜM

Dertler ve Didinmeler

Bu arada Brompton'daki dostlarımızın Noel tatilleri pek de neşeli geçmiyordu.

Amelia Osborne eline geçen yüz altın yıllık gelirin hemen hemen dörtte üçünü annesiyle babasına veriyor, geri kalanını da kendisiyle oğlunun masraflarına ayırıyordu. Jos'un gönderdiği yüz yirmi altın da buna eklenince Sedley'lerin borçsuz harçsız yaşamaları, ele güne karşı başlarını dik tutup arada kapılarını çalan dostlarına bir fincan çay sunabilmeleri sağlanıyordu. Aslında Bay Sedley'in eski dostlarıyla artık pek ilişkisi kalmamıştı. En yakın dostu, iş ve dert ortağı eski başkâtibi vefalı ve dürüst Clapp'tı şimdi.

Elinde kalan parayla sevgili yavrusunu, George Osborne'un oğluna layık biçimde giydirip gezdirebilmek için Amelia'nın iyice tutumlu ve hesaplı davranması gerekiyordu. Birçok kuşku ve kaygılardan sonra, büyük isteksizliğine karşın Georgie'yi göndermiş olduğu okula da para ye-

tiştirmek gerekiyordu. Bunun dışında Amelia oğlunun derslerine yardımcı olabilmek için geceleri oturup dilbilgisi, coğrafya, hatta Latince çalışıyordu. Sabahtan akşama dek oğlundan ayrı kalmak, onu sert öğretmenlerin ve kabadayı arkadaşlarının insafına bırakmak zavallı yufka yürekli anneye, yavrusunu yeni baştan memeden kesmek kadar güç gelmişti.

Oysa Georgie okula her sabah sevinçle, koşa koşa gidiyordu. Bu çocuksu sevinç, ondan hiç ayrılmak istemeyen annesini yüreğinden vuruyordu. Onun da biraz üzülmesini istiyor sonra da böyle, oğlunun üzülmesini isteyecek derecede bencil olabildiği için büyük pişmanlıklara kapılıyordu.

Georgie'nin ders durumu son derece iyiydi. Annesinin eski ve değişmez hayranı Papaz Bay Binny'nin bir arkadaşının yönettiği okuldan eve durmadan ödüller ve teşekkür mektupları getiriyordu. Her akşam annesine okul arkadaşlarıyla ilgili sayısız öyküler anlatıyordu: Lyons nasıl yaman bir çocukmuş; Sniffin'se saman altından su yürüten sinsinin tekiymiş, Steel'in babası okula et satıyormuş; Golding'in annesi her cumartesi oğlunu almaya faytonla geliyormuş... Amelia okuldaki çocukların her birini Georgie kadar yakından tanır oldu zamanla. Günün birinde Georgie, Smith'le dövüştüğü için eve gözü mosmor döndü. Gerçi Georgie aslanlar gibi dövüşüp hasmını yere serdiğine yeminler ediyordu. Gene de Amelia, Smith'i hiçbir zaman bağışlamadı.

İşte bu yumuşak başlı, sessiz sedasız küçük dul kadının ömrü böyle sessiz sedasız uğraşılar, zararsız çekişmeler arasında gelip geçiyordu. Saçlarının arasında beliren birkaç gümüş tel, o süt beyaz alnında gitgide derinleşen bir çizgi, zamanın akışını belirtiyordu. Ama o bu belirtilere gülüp geçerek, "Benim gibi yaşını başını almış bir kadın için ne önemi var bunların?" diyordu.

Onun tek umudu, oğlunun layık olduğu şanlı ve yüksek mevkiye ulaştığını görebilmekti. Çünkü Georgie onun gözünde bir deha mucizesiydi; babasının oğlu! Kocasının olanca kusurlu ve zayıf yönlerini Amelia naaşıyla birlikte mezara gömmüştü. Aklında kalan tek şey onu seven ve her tür fedakârlığı göze alarak onunla evlenen büyük ruhlu, yakışıklı, yiğit, genç sevgili; vatanı ve Kralı için er meydanında şanıyla, şerefiyle ölen yağız askerdi. Bu eşsiz ve yüce kahraman, karısını avutup hayata bağlasın diye arkasında eşsiz ve güzel bir erkek evlat bırakmıştı. Ve şimdi cennetten onlara bakarak gülümsüyor olsa gerekti...

Bu arada Georgie'nin öbür dedesi Bay Osborne'un her geçen gün nasıl biraz daha huysuz ve sinirli olduğunu, evde kalan kızının nasıl yapayalnız, mutsuz bir yaşam sürdürerek babasının kahrını çektiğini görmüştük. Zavallı yaşlı kız sevgili erkek kardeşinin oğlu olan o güzel çocuğu aklından çıkaramıyordu bir türlü. İçinden hep arabasına atlayıp onun oturduğu eve gitmek geliyordu. Ne zaman parkta gezintiye çıksa gözleri dört bir yanda hep onu arıyordu.

Banker karısı olan kız kardeşi ara sıra Russell Meydanı'na, onları görmeye gelmek büyüklüğünü gösteriyordu. Ukala bir mürebbiyenin yetiştirdiği iki cılız, soluk benizli çocuğunu da yanında getiriyor; o özentili, yapmacık kibar sesiyle küçük Fred'in nasıl tıpkı tıpkısına Lord Lollipop'a benzediğini; Barones Hazretleri'nin küçük Maria'ya nasıl ayılıp bayıldığını anlatıyordu. Sonra da ablasına, babalarını kandırıp küçük Fred'le Maria'ya ek gelir bağlatsın diye yalvarıyordu. Hele küçük Fred, baba Osborne'un tek erkek torunu, Osborne Ocağı'nın tek gerçek mirasçısı sayılırdı. Onun üstüne biraz mal mülk yapmak yaraşmaz mıydı?

"Sonra, Jane, şekerim, babamıza söyle de parasını gene bizim bankaya yatırsın, e mi? Biz dururken başka bankaya gitmesi çok ayıp oluyor doğrusu!"

Bu biçim ziyaret ve konuşmaların her biri genç Bullock ailesi için bir öncekinden daha zararlı oluyordu. Baba Osborne inadına gidip başka bankaya para yatırıyor, küçük kızından gitgide daha çok soğuyordu.

Brompton'daki küçük evde, eşsiz pırlantasına kanat germiş oturan küçük dulumuz bu hazinesinde daha kaç kişinin gözü olduğunu bilseydi!

Jane Osborne o gece babasına George'un oğlunu gördüğünü söylediği zaman ihtiyar hiç cevap vermemişti. Kızmamıştı da! Tersine, odasına çekilirken Jane'e her zamankinden daha tatlı bir sesle iyi geceler dilemişti.

İki hafta kadar sonraydı. Baba Osborne bir akşam işten gelince,

"Jane," diye sordu. "Boynuna taktığın o Fransız saatiyle altın zincirin ne oldu?"

Jane korkudan ödü koparak, "Onları ben kendi paramla almıştım efendim," diye karşılık verdi.

İhtiyar baba, "Öyleyse git bir yenisini al; hatta bulabilirsen daha iyisini al," dedi, sonra gene sessizliğe gömüldü...

Son zamanlarda Dobbin kız kardeşler küçük Georgie'yi Amelia'dan sık sık ister olmuşlardı. Halasının oğlanı pek sevdiğini söylüyorlardı. Belki zamanla Osborne dedesi de oğlana yakınlık gösterirdi. Amelia oğlu için böylesine yararlı olabilecek bir duruma sırt çeviremezdi ya!

Sırt çeviremezdi elbet. Gene de genç kadın onların bu yakınlıklarına, içi kuşku ve üzgünlükle burkularak razı oluyor; oğlunun yokluğu sırasında diken üstünde duruyor; geri gelişinde de büyük bir tehlikeden kurtarmışçasına bağrına basıyordu. Oğlunun getirdiği para ve oyuncaklara kaygı ve kıskançlıkla bakıyor, o gün yabancı bir bayla tanışıp tanışmadığını soruyordu.

Sonunda bir gün Georgie, "Evet, bugün yabancı bir bay vardı," diye yanıtladı. "Kalın kaşlı, geniş şapkalı ihti-

yar bir bay. Yeleğine kalın bir zincir takmıştı. Çok çok baktı bana. Eli ayağı titriyordu. Yemekten sonra, 'Adım Norval,' dedim. Halam ağlamaya başladı. Durmadan ağlıyor zaten."

O zaman Amelia çocuğun Osborne dedesini gördüğünü anladı. Bu karşılaşmanın sonucunda Osborne'lardan bir öneri alacağını biliyordu. Bunu korkulu bir heyecanla beklemeye koyuldu.

Nitekim beklediği öneri birkaç gün sonra geldi. Bay Osborne, küçük Georgie'yi yanına almak ve mirasını ona bırakmak istiyordu. Bayan George Osborne'a, rahatça geçinmesini sağlayacak bir aylık bağlayacaktı. Bay Osborne onun yeniden evlenmek niyetinde olduğunu duymuştu. Böyle bir şey olsa bile aylığı kesilmeyecekti. Yalnız, ne olursa olsun, Georgie Osborne dedesinin yanında kalacak ve ara sıra annesini evinde gidip görmesine izin verilecekti...

Amelia'nın öfkelendiği, ömründe ya iki ya üç kez görülmüştür. İşte Bay Osborne'den haber getiren avukat Bay Poe onu böyle öfkeli görmek şansına erişti. Amelia Bay Poe'nun vermiş olduğu mektubu okuyunca kıpkırmızı kesilerek ayağa kalktı ve kâğıdı, titreyen ellerle ufak ufak yırtıp yere attı; sonra üzerlerine basıp çiğnedi.

"Ben yeniden evleniyormuşum ha? Oğlumdan ayrılmak için para kabul edecekmişim ha! Bay Osborne ne cüretle böyle hakaret edebiliyor bana? Lütfen kendisine bunun haince yazılmış bir mektup olduğunu söyleyin efendim. Yanıt bile vermiyorum. İyi günler beyefendi."

Avukat Bay Poe bunları patronuna anlatırken, "Beni öyle bir hışımla uğurladı ki görecektiniz!" diye ekledi.

O günkü heyecan ve üzüntüsünü annesiyle babası hiç fark etmediler; Amelia da onlara hiçbir şey söylemedi. Nasılsa onların da dertleri başlarından aşkın diye düşünüyordu. Bu dertlerden hele bir tanesinin kendisini ne denli yakında ilgiledirdiğini zavallı, suçsuz dul henüz bilmiyordu!

Babası yaşlı Bay Sedley, Borsa'da spekülasyonlar yapmaktan hâlâ vazgeçmemişti. Şarap ve kömür konularındaki girişimlerinin nasıl sonuçlandığını anlatmıştık. Baba Sedley hâlâ uslanmayarak, dostu Bay Clapp'ın bütün uyarılarına karşın yeni bir spekülasyona atılmıştı. Ama bu işi nasıl büyük çapta tuttuğunu Bay Clapp'a bile söylemekten korkmuştu. Zaten kadınların yanında para ve iş konuşmak huyunda olmadığından karısı ve kızı başlarına gelen felaketi bilmiyorlardı.

Sonunda zavallı ihtiyar işin gerçeğini onlara ucun ucun çıtlatmak zorunda kaldı. Evin haftalık faturalarını karşılayamaz olmuşlardı. Bay Sedley karısına, sapsarı bir yüzle, Jos'un Hindistan'dan gönderdiği paranın gelmediğini bildirdi. Çaresiz, masraflarını daha da kıstılar. Amelia'nın verdiği parayla altı ay daha dayanabildiler. Bay Sedley hâlâ aldığı hisse senetlerinin değere bineceğine, durumun kurtulacağına inanıyordu.

Ne var ki altıncı ayın sonunda borca batmaya başladılar. Zaten iyice çökmüş olan Bayan Sedley mutfakta Bayan Clapp'e dert yanarak ağlıyordu. Kendisine kalsa kuru ekmekle yetinmeye razı olan zavallı Amelia oğlunun gıdasız kalmasına dayanamıyor; ona kendi cebinden gizlice öte beri alıp yediriyordu.

Yeni yılın parası eline geçince bu paranın birazını ayırıp Georgie'ye Noel için yeni bir kostüm almaya karar verdi. Ne var ki Bayan Sedley bunu duyunca küplere bindi. Hindistan'dan umdukları paranın gelmediğini, gırtlaklarına değin borç içinde olduklarını Amelia bilmiyor muydu? Ama zaten Amelia kendinden ve sevgili oğludan başka neyi düşünürdü ki?

Bunu duyan Amelia parayı hiç sesini çıkarmadan ve olduğu gibi annesine verdi; sonra odasına kapanıp gözleri yumruk gibi şişinceye kadar ağladı, ağladı...

İşin en zor yanı, bayramlık giysilerin alınamayacağını Georgie'ye söylemek oldu. Çocuk kıyametleri kopardı. Noel'de herkese bayramlık alınıyordu. Arkadaşları şimdi onunla alay edeceklerdi. Bayramlığını ille de istiyordu o! Annesi söz vermişti ona!

Annesi onu yaşlı gözlerle öptü; sonra küçük sandığını açarak, acaba satabileceği değerli bir şeyi var mı, diye baktı. William Dobbin'in göndermiş olduğu Hint şalı vardı. Eskiden annesiyle gittiği bir Hint mağazasını düşündü. Ludgate Tepesi'ndeydi bu mağaza ve alışverişe gelen hanımlar böyle şallar alabilmek için avuç dolusu para verirlerdi!

Genç kadın yanakları pespembe kesilip gözleri parlayarak şalı paket etti; pelerininin içine gizledi ve koşar adımlara ta Ludgate Tepesi'ne değin yürüdü. Bu çözümü akıl edebildiği için öyle sevinçliydi ki yanından geçen erkekler onun o gülümseyen, gül pembe yüzünü görünce dönüp bir daha bakıyorlardı!

Amelia, binbaşının gönderdiği armağanın değeri konusunda yanılmamıştı. Çok ince ve güzel, bürümcük gibi bir şaldı bu. Dükkâncı genç kadınla yirmi gine'ye anlaştı ve şalı çok ucuza kapatmış olduğunu düşünerek sevindi.

Amelia da birden zengin olmanın sevinçli heyecanı içinde Darton Mağazası'na koştu ve oradan oğlunun çok istediği bir sürü kitap aldı. Bir arabaya bindi ve mutluluktan uçarcasına evine döndü.

Kitapları okul dönüşünde bulsun diye Georgie'nin masasının üstüne koymaya giderken sofada annesiyle karşılaştı. Kitapların şık kapaklarındaki yaldız ihtiyar ananın gözünden kaçmamıştı.

"Nedir bunlar?" diye sordu.

Amelia, "Georgie'ye birkaç kitap aldım," diye cevap verd. "N... Noel için söz vermiştim de!"

Yaşlı kadın, "Kitap mı?" diye küplere bindi. "Yiyecek ekmeğimiz yokken sen kitap düşünüyorsun ha! Ben takıp takıştıracak neyim varsa satayım; sırtımdaki şalı bile elimden çıkarayım; çatal kaşık takımımız bile elden gitsin de sen kitap al ha! Ah, Amelia, Amelia! Sen beni çileden çıkarıyorsun. Çocuktan ayrılmaya kıyamıyorsun ama iyi mi ediyorsun sanki? Onu öbür dedesine göndersen lord çocukları gibi yaşar! Sen kendi zevkin için onu feda ediyorsun! Jos da şunca yıl sonra ihtiyar babasını yüzüstü bırakttı. Ne... ne yapacağız biz şimdi?"

Zavallı Amelia, "Anne, anneciğim," diye ağlamaya başladı. "Ben de bu sabah gidip şalımı sattım. Georgie'ye s... söz vermiştim de. Al paranın üstünü... Al, hepsi senin olsun."

Çil altın paralar ihtiyar kadının titreyen avuçlarından aşağı döküldü.

O zaman Amelia kendi odasına çekildi; derin bir umutsuzluk ve keder içinde dizüstü çöktü. Her şeyi açıkça görüyordu şimdi. Bencilliği yüzünden oğlunu harcamaktaydı. O aradan çekilse oğlu rahata erecek, babasının Amelia uğruna teptiği yere geçerek pahalı, mevki sahibi bir insan olarak büyüyecek, en iyi okullarda okuyacaktı. Onun, Amelia'nın tek bir sözüyle babasının durumu düzelip oğlu bir zengin çocuğu durumuna yükselebilirdi. Amelia'nın şefkatli ve yaslı yüreği için öyle acı, öyle yıkıcı bir inançtı ki bu!

KIRK YEDİNCİ BÖLÜM

Gaunt House

Lord Steyne'in Londra'daki sarayının Gaunt Meydanı'nda olduğunu herkes bilir. Rebecca'nın o zamanki Sir Pitt'le ilk olarak tanıştığı evin sokağı da zaten bu meydanlığa açılır. Neşesiz, loş, isli bir meydanlıktır burası. Gaunt House denilen saray yavrusu ev, meydanın bir yanını neredeyse bir baştan öbür başa tutar. Geri kalan üç yanda da ihtiyarlık dönemine girmiş olan köşk ve konaklar yükselir: pencere pervazları taştan yapılma, yüksek, karanlık, tuğla yapılar. Bu yapıların çoğu şimdi bankaların, ünlü doktorlarla şirketlerin parlak pirinç levhalarını taşımakta. Bu konak ve köşklerin ev olarak kullanıldığı günler yavaş yavaş geride kalıyor olmalı...

Gaunt House'un da bütün meydanlık gibi karanlık ve sıkıcı bir görünümü var. İki yanı sütunlu kocaman cümle kapısından dışarı, arada sırada şişman, kırmızı ve asık yüzlü bir kapıcının baktığı görülür.

Evin arkasındaysa, Gaunt Çıkmazı'na açılan küçük, gösterişsiz bir kapı vardır ki ilk bakışta ahır kapısı filan sanırsınız. Oysa bu meydanlıkta olup biten her şeyi çok iyi bilen Tom Eaves'ten öğrendiğime göre, bu küçük kapının önünde nice ulu kişilerin arabaları görülürmüş!

"Prens'le Perdita'nın bu kapıdan içeri girdiklerini gördüm, efendim!" demişti Tom Eaves bana. "Marianne Clarke'la şu ünlü Dükün girdiklerini de gördüm buradan. Bu kapı Lord Steyne'in özel dairelerine açılır efendim... Bunlardan biri baştan aşağı fildişi ve beyaz saten döşelidir. Öbürü de abanoz ve siyah kadife... Sallust'un Pompeii'deki evinden alınıp getirilmiş bir şölen odası var. Boyalarını Cocway yapmış. Küçük özel mutfaktaki tavalar bile gümüşten yapılma; şişler altından. Egalité Orleans bıldırcınları bu gümüş şişlerde pişirmiş işte, hani Lord Steyne'le kumarda ortak olup bir prensten yüz bin altın kazandıkları gece. Altınların yarısı Fransız İhtilali'ni desteklemek amacıyla harcanmış. Öbür yarısıyla da o zamana kadar Lord Gaunt olan dostumuz, Steyne Marki'si ünvanıyla nişanını satın almış..."

Kentteki bu sarayından başka Lord Steyne'in çeşitli ülkelerde de saray ve şatoları vardır ki bunların adlarına turist kılavuzlarında rastlayabilirsiniz: Shannon kıyılarındaki Strongbow Şatosu, Yorkshire'daki Gauntly Hall (ki bu konağın büfelerinde konukların kahvaltıları için kullanılan iki yüz tane gümüş çaydanlık bulunduğu, geri kalan eşyaların da şahanelikte buna eş olduğu söylenir), Hampshire'daki Stillbrook Çiftliği...

Lord Steyne'in karısı, Steyne Markizi, son derece eski ve köklü bir soy olan Camelot Marki'lerinin Caerlyon dalından gelmedir. Caerlyonların soyu, Kral Brute'un İngiltere adalarına gelmesinden daha öncelere dayanır. Ünlü Kral Arthur'u akrabadan sayarlar. Bu soyun oğulları oldum olası İngiltere tahtını devirmek için girişilen komplolara ka-

rışmış ve bu yüzden de birçoklarının kafaları uçmuştur. Birinci Elizabeth bile o çağın Arthur'unun kellesini uçurtmuştu. Aile, Kral James'in zamanında Anglikan mezhebini benimsemişse de Kral Charles'ın zamanında yaşayan Camelot Prensi gene dedelerinin mezhebi olan Katolikliğe dönmüştü.

Steyne Markizi Leydi Mary Caerlyon bir Paris manastırında yetişmişti. O zaman veliaht karısı olan Marie Antoinette onun vaftiz anasıydı. Leydi Mary Cearlyon güzelliğinin doruğunda olduğu bir çağda Lord Steyne'le evlendirilmişti. Daha doğrusu onun, Orleans Prensi Philip'in balosunda Lord Steyne'e kumar masasında büyük bir servet kaptıran ağabeyi tarafından satıldığı söyleniyordu. Lord Steyne'le Gri Silâhşörlerden Kont de la Marche arasındaki dillere destan düellonun Leydi Mary uğruna yapıldığı rivayet edilir. Kont yaralı yattığı sırada Leydi Mary, Lord Steyne'le evlenip Londra'ya gelmiş, Gaunt House'a yerleşmiş ve çok geçmeden Galya Prensi'nin göz kamaştıran çevresinde görülmeye başlamıştı. Ünlü Fox bu güzel kadının şerefine kadeh kaldırmıştı. Morris'le Sheridan onun üstüne şarkılar düzmüşlerdi; Malmesbury önünde yerlere eğilmiş; Walpole onun büyüleyici bir kadın olduğunu söylemiş, Devonshire'sa onu resmen kıskanmıştı!

Gelgelelim bu çevrenin çılgın eğlenceleri Leydi Mary'yi ürkütmüştü. Genç kadın iki çocuk doğurduktan sonra sosyeteden elini eteğini çekti ve evine kapanıp kendini dine, duaya adadı.

Gülmeyi, eğlenmeyi seven, keyfine düşkün Lord Steyne'in karısıyla hemen hemen hiçbir yerde görülmediğine şaşmamak gerek.

Demin sözü geçen (ve Londra'daki kalbur üstü ailelerin olanca sır ve dedikodularını bilmesinden ileri bu romanda hiç bir rolü olmayan) Tom Eaves'in Leydi Steyne ile ilgili olarak başkaca söyleyecekleri de vardı ki bunlar doğru olabilir ya da olmayabilirdi. Tom, "O kadının kendi

evinde çektiği kahır, rezillik anlatmakla bitmez!" diyordu. "Lord Steyne onu ülkenin en kötü tanınmış, en dillerde gezen kadınlarıyla bir sofrada yemek yemek zorunda bıraktı: Leydi Crackenbury, Bayan Chippenham, hatta Saray'ın şu sıradaki gözdesiyle bile! Düşünün, öyle aileden gelme, öyle bir kadın! Onun soyu sopu yanında Steyne'ler sonradan görme birer yanaşmadan başka bir şey değilken... O, Steyne Markizi, İngiltere'nin en gururlu, en burnu havada kadını olan Leydi Mary (bunların hepsini Tom Eaves'in söylediğini unutmayın) kocasının bütün bu hayvanlıklarına, canavarlıklarına boyun eğer miydi... işin içinde bir iş olmasa? Elbet boyun eğmezdi. Bu işin bir esrarlı yönü var diyorum size! İçlerinde ukte olmayan insanlar bu denli mutsuzluğa kapılmazlar. Şu dediklerime iyi parmak basın efendim, kocasına karşı bir yerde boynu eğik olmasa bu kadın da böylesine kahır çekmezdi!" diye Tom Eaves bilgiç bilgiç başını sallıyor.

Kendisi zaten gerçekte, adı sanı anılmayan yoksul kişilerin yüksek yerlerdeki yüce kişilerden daha mutlu, başlarının daha dinç olduğunu ileri sürüyor:

"Ortada bırakacak ya da konacak bir miras yoksa babalarla oğullar iyi geçinir," diyor. "Beri yandan Lord Steyne gibi büyük bir adamın oğlunu ele alalım. Elbet gözü babasının tahtında olacak; buraya bir an önce geçebilmek için sabırsızlanacaktır. İnanın bana," diye ekliyor Tom Eaves, "büyük, zengin ailelerin babalarıyla oğulları birbirlerine oldum olası düşman gözüyle bakarlar. Shakespeare dünyayı, insanları iyi tanırmış beyefendi. Prens Hall'ın, babasının tacını başına geçirip deneyişini anlatırken bütün veliahtların portresini çizmiş oluyor... Beri yandan bir tahtın şimdiki sahibi de, bir zamanlar kendi beslediği duyguları iyi bildiğinden, veliahtına hiçbir zaman güvenemez...

Kardeşler arasındaki durum da bundan farklı değildir. En büyük unvanla paranın büyük oğula kalacağını bilen küçük oğullar ağabeylerini elbet pek sevmezler. Bunu bi-

len ağabey de onları sevecek değil ya! Lord Bajazet'in büyük oğlu George Mac Turk hep 'Elimde olsa sultanlar gibi yapar; babamın tahtına geçer geçmez küçük kardeşlerimin kellesini uçururdum', derdi... Hepsi aşağı yukarı böyle düşünürler işte..."

Tom Eaves'in anlattığına bakılırsa, Steyne Markizi'nin en büyük mutsuzluklarından biri de yavrularıyla kendi arasındaki mezhep farkıymış. Hayatını doldurup yüzünü güldürebilecek olan evlat sevgisinin yerine, oğullarıyla arasında aşılmaz bir uçurum varmış. Yavrularını bu uçurumun karşı kıyısından kendi kıyısına çekip bağrına basabilecek gücü de Leydi Steyne hiçbir zaman kendinde görememiş. Hiç değilse küçük ve en sevdiği oğlu Lord George'u kendi mezhebine döndürebilmeyi umarken bu konuda da öyle müthiş bir hayal kırıklığına uğramış ki zavallı kadıncağız sonunda Tanrı'nın hışmına uğradığına inanır olmuş...

Soylularla ilgilenen herkesin bildiği üzere Lord Steyne'in büyük oğlu Lord Gaunt, bu romanda bir ara sözü geçen soylu Bareacres ailesinden Leydi Blanche Thistlewood'la evlenmişti. Ne yazık ki Leydi Blanche kısır çıktı. Bunun üzerine Viyana'da vals ve diplomasi yapmakta olan küçük oğul Lord George Gaunt babası tarafından İngiltere'ye çağrıldı ve Baron Helvellyn'in kızı Saygıdeğer Joan'la evlendirildi.

Karıkoca önce çok mutlu oldular. Milord George Gaunt yalnızca okumasını değil yazmasını da biliyordu. Akıcı bir Fransızcası vardı ve Avrupa'nın en iyi vals yapan erkeklerinden biri olarak tanınıyordu. Bu yetenekleri sayesinde diplomatlık mesleğinin en yüksek basamaklarına tırmanacağı umuluyordu. Hatta günlerden bir gün Dışişleri Bakanı olması bile söz konusuydu. Büyükelçiliğinin en yakın zamanda çıkacağına herkesin tam kalıbını bastığı bir sırada, son derece tuhaf davranışlarda bulunduğunun haberleri gelmeye başladı. Çok önemli bir diplomatik yemek-

te genç Lord George yerinden fırlayarak kaz ciğeri ezmesinin zehirli olduğunu söylemeye başlamıştı. Bavyera Elçisinin verdiği baloya kafasını sıfır numara kazıtıp sırtına bir keşiş cübbesi giyerek gitmişti. Hayır, balo maskeli değildi. Lord George'da bir tuhaflık vardı. Caerlyo dedesinin de böyle tuhaf huylu olduğu kulaktan kulağa fısıldanıyordu. Soydan geçme bir illet.

Lord George, karısı ve çocukları İngiltere'ye dönerek Gaunt House'a yerleştiler. Lord George Avrupa'daki işinden istifa etti ve Brezilya'ya atandı. Ama işin aslını bilen biliyordu. Lord George Brezilya'dan hiçbir zaman dönmedi. Brezilya'da ölmedi de. Çünkü Brezilya'ya hiç gitmedi. İşin içyüzünü bilenler, "Brezilya denen yer gerçekte St. John's Wood'dur," diyorlardı. "Rio de Janeiro dedikleri yer de bahçesi yüksek duvarlarla çevrili bir köy evidir. Lord George diplomasi mesleğini burada sürdürüyor. Üniforması da bir deli gömleği!" Bilenler böyle söylüyorlardı işte...

Haftada iki üç sabah, erkenden, zavallı anne gidip zavallı oğlunu yokluyordu. Lord George bazen gülüyordu onu görünce (hıçkırıklardan daha acı bir gülüş); bazen annesine en son oyuncağını gösteriyordu. Annesini ve annesinin özel papazı olan Peder Mole'u bazen tanıyor, bazen de unutuyordu: karısını, çocuklarını, mesleğini, tüm eski yaşantısını unutmuş olduğu gibi... Unutmadığı tek şey yemek saatleriydi. Bir de önüne getirilen şarabı yeterince sek bulmazsa Lord George ağlayıp tepiniyordu.

Annesinin, tarihler kadar eski olan soyundan gelme, esrarlı bir hastalıktı bu. Bu büyük evin taçlar ve armalarla bezenmiş olan yüce kapısının eşiğine felaket, kendi kapkara damgasını vurmuştu.

Lord George'un çocukları da bu arada, tepelerinde asılan Demokles'in kılıcından habersiz, güle oynaya büyüyorlardı. Önceleri babalarını sık sık sorarlar, onu geri getirtmek için planlar kurarlardı. Sonraları yaşayan ölünün adı

pek anılmaz oldu evin içinde. En sonunda da unutuldu gitti. Yalnızca yaslı büyük anne, bu iki çocuğa babalarından şan mirasıyla birlikte utanç mirası da kalmış olduğunu düşünerek için için titrer; bir gün gelecek, soydan gelen kara damga onlara da vurulacak diye yüreği kan ağlardı.

Bu karanlık felaket duygusundan Lord Steyne de yakasını sıyıramıyordu. Kuruntularından kurtulmak için kendini eğlence ve şarabın Kızıl Denizi'nde boğmak istiyordu. Ama yalnız kalır kalmaz korku gene gelip başucuna dikiliyordu. Bu korku yıllar geçtikçe daha büyür, daha ürkünçleşir gibiydi.

İşte böyle, koca Gaunt House Sarayı'nın taçlı kapılarının ardında debdebeyle para bol, ama mutluluk kıttı. Lord Steyne çok yüksek rütbeli bir asil olmayaydı kapısını pek çalan çıkmazdı sanırız. Gelgelelim Gurur Dünyası'ndakiler yüksek yerlerdeki kişilerin günahlarını kolayca hoş görürler. Titiz ve ahlaklı tanınan bazı kimseler Lord Steyne'in tutumlarını yererlerdi bazen, ama evine çağrıldıkları zaman da koşa koşa giderlerdi.

Bunların arasında yeni baronetlerimizden Sir Pitt Crawley'yi sayabiliriz. Sir Pitt, o doğruluk ve namus simgesi! Misyoner toplantılarına başkanlık eden, ahlaksal ve dinsel konularda vaazlar veren o Sir Pitt! Lord Steyne'in evine çağrılınca gitmemek aklının ucundan bile geçmedi.

"Ealing Piskoposu ve Slingstne Kontesi gibi kişilerin gittiği yere bizim de gitmemizde bir sakınca olamaz, sanırım Jane!" diyordu. "Lord Steyne bizim ayarımızdaki kişilerin bir lideridir. Bir ülkenin Silahlı Kuvvetler Komutanı önemli, saygıdeğer bir kişidir sevgilim. Hem zaten Lord Gaunt'la ben gençliğimizde arkadaştık. Ben Pumpernickel'de ataşeyken o benden küçük rütbedeydi."

Kısacası, sevgili okuyucum; bu büyük adam evine sizle beni çağırsa biz de (yok, yok, hayır, demeyin) biz bile bal gibi giderdik!

KIRK SEKİZİNCİ BÖLÜM

Okuyucumuz Sosyetelerin En Yükseğine Giriyor

Becky'miz, kocasının aile reisine gösterdiği yakınlık ve ilginin ödülünü en sonunda görecekti. Bu, elle tutulur türden olmamakla birlikte son derece önemli, Becky'nin dünyada belki de en çok dilediği bir şeydi. Kendisi erdemli bir kadın yaşamı sürmekten hoşlanmasa bile erdemli bir kadın olarak tanınmak istiyordu. Bunun için de en kestirme yolun uzun etekli bir elbiseyle tüylü bir şapka giyerek Saray'da takdim edilmek olduğunu herkes bilir. Saray'da tanıtılmaya giden kadınlar, Saray'dan üzerlerine *"Namuslu Hanımefendi,"* damgası vurulmuş olarak çıkarlar. Sanki Protokol Başkanı onlara bir erdem ve namus diploması vermiştir!

İşte Bayan Rawdon Crawley'nin hayatında da öyle mutlu bir gün geldi ki genç kadının nicedir gözünde tüten yedinci kat cennetin kapıları önünde açıldı ve Becky, Leydi Jane'in Peri-Anneliği sayesinde bu cennete girdi.

Kararlaştırılan günde Sir Pitt'le Leydisi, Crawley'lerin o kocaman faytonuyla Curzon Sokağı'ndaki eve geldiler ve manav dükkânının kapısından bakmakta olan Raggles'ı, cilaların, arma ve üniformaların şahaneliğiyle kendinden geçirdiler.

Resmi giysilerinin içinde şıkır şıkır olan Sir Pitt, kılıcı bacaklarının arasında, faytondan inerek eve girdi. Küçük Rawdy yüzünü pencere camına dayamış, faytonun içindeki yengesine gülüp başını sallayarak selam veriyordu.

Biraz sonra Sir Pitt, yanında tüylerle şallara bürünmüş göz kamaştırıcı bir kadınla dışarı çıktı. Bu kadın, bir prensesmiş de Şaray'a her gün gitmeye alışıkmış gibi bir edayla arabaya bindi. Kapıyı açan uşaklara ve peşi sıra gelen Sir Pitt'e öyle bir lütufla gülümsüyordu ki!

Onların arkasından da, oldukça eskimiş ve dar kalmış eski muhafız üniformasıyla Rawdon çıkıp arabaya bindi. Bu fayton biraz sonra, Piccadilly ve St. James Sokağı boyunca, eski tuğla saraya doğru akmakta olan öteki faytonların kuyruğuna girdi. Bu eski tuğla sarayda Brunswick'lerin Yıldızı, kullarının soylu ve seçkin olanlarını huzuruna almak için beklemekteydi.

Becky'nin içinden, fayton penceresinden dışarı sarkmak ve gördüğü bütün insanlara öpücük gönderip hayır duaları yağdırmak geliyordu. Sevinci öylesine büyük, ömrünce özlemini çekmiş olduğu seçkinliğe en sonunda erişmenin verdiği gurur öylesine büyüktü! Evet; Becky'mizin bile zayıf yönleri vardı.

Bazı kimseler asıl yetenekleriyle değil de başkalarının görmekte güçlük çektiği birtakım üstünlükleriyle övünürler. Örneğin, ünlü romancımız Brown'un en büyük dileği dahi bir yazar olarak değil de şık giyinen bir salon adamı olarak tanınmaktır. Büyük Avukat Robinson da mesleğinin doruğunda oluşuna aldırış bile etmeden, ille hünerli bir binici olarak ün salmak merakındadır ve atıyla aştığı manialar onca kazandığı davalardan daha önemlidir.

İşte bizim Becky'nin hayattaki amacı da erdemli ve kibar bir hanımefendi sıfatıyla tanınmaktı. Şimdi de faytonda saraya giderken öyle şahane, gururlu, ağırbaşlı bir tavır takındı ki onun bu şişinmesine utangaç Leydi Mary bile güldü. Becky Saray'a bir imparatoriçeye yaraşacak adımlarla girdi. Günün birinde imparatoriçe olsa bu rolüne de pek güzel yaraşacağına inanıyorum...

Bayan Rawdon Crawley'nin, Saray'a takdim edildiği günkü kıyafetinin son derece şık, zarif ve çarpıcı olduğunu söyleyebiliriz. Elbisesini ve şapkasını günümüzün Gurur Dünyası'ndan bir gören olsa elbette pek gülünç ve şapşal bulur. Nasıl ki bugünün en şık sayılan elbise ve şapkası da bundan yirmi beş yıl sonra göze gülünç ve şapşal görünecektir. Her neyse, konuyu çok dağıtıyoruz. Kısacası, Bayan Rawdon Crawley o gün son derece şıktı. Zavallı Leydi Jane zevk yönünden Becky'ye hiçbir zaman ulaşamayacağını üzülerek kabul etmek zorunda kaldı.

Becky'nin bu kılığı, ne ince düşünce, hesap ve özenlerle tasarlayıp hazırladığını Leydi Jane anlamazdı. Çünkü böyle şeyler onu pek ilgilendirmezdi. Gene de Becky'nin sırtındaki brokar kumaşın ve dantel süslerin şahaneliği gözünden kaçmadı.

Becky eltisine brokarın sandıktan çıkardığı, eskiden kalma bir parça olduğunu söyledi. Dantele gelince; o da sandıktan çıkmaydı. Yüzlerce yıl önce Becky bir yerde ucuza bulup kapatmıştı.

Leydi Jane, Becky'nin sırtındaki dantelle brokara baktı, baktı. İçinden, "Ne denli ucuza düşürmüş olursan ol, bu kılık sana gene de ufak çapta bir servete patlamıştır! Böylesini yapınmaya benim param yetmez!" demek geldi. Ama eltisini kırmak istemediğinden dilini tuttu.

Oysa gerçeği olduğu gibi bilseydi Leydi Jane'in sabrı bile taşardı sanıyoruz. İşin doğrusunu isterseniz Becky bu kumaşları, Büyük Gaunt Sokağı'ndaki konağın onarılıp yeniden döşetildiği sırada, dolapların birinde bulmuş ve he-

men el koymuştu. Bunu Briggs görmüş ve hiç ses çıkarmadığı gibi soru da sormamıştı. Çünkü Becky'nin yerinde o... ya da başka herhangi bir kadın olsa... aynı şeyi yapardı sanıyoruz.

Ya elmaslar? Albay Rawdon karısının kulaklarında ve boynunda ışıldayan elmaslara açık ağızla bakarak, "Bu elmasları hangi cehennemden buldun kuzum Becky?" diye sordu. "Hiç görmedimdi."

Becky belli belirsiz kızarmakla birlikte kocasının gözlerinin tam içine baktı. Pitt de biraz kızarmıştı ve pencereden dışarı bakıyordu. Çünkü Becky'nin boynundaki elmas kopçalı ince gerdanlık onun armağanıydı. Ne var ki baronet bunu nedense karısına hiç anlatmamıştı.

Becky bir an, "Seni ele vereyim mi?" dercesine çapkınca bir gülüşle ondan yana baktı.

Sonra kocasına dönerek, "Bil bakalım sersem çocuk, nereden buldum bunları?" diye gülümsedi. "Kiraladım, ayol! Coventry Sokağı'ndaki Bay Polonius'tan kiraladım. Çevrende gördüğün bütün kadınların elmasları, Leydi Jane'in şu göz kamaştırıcı elmasları gibi sahici mi sanıyorsun sen?"

Sir Pitt gene pencereden dışarı bakarak, "Onlar aile yadigârları," diye mırıldandı.

Derken fayton durdu ve yolcularını Kraliyet Sarayı'nın kapıları önünde indirdi.

Rawdon'ın dikkatini çekmiş olan elmaslar Bay Polonius'un Coventry Sokağı'ndaki dükkânına geri gitmedi, çünkü oradan gelmiş değillerdi. Elmaslar gene geldikleri yere, yıllar ve yıllar önce Becky'ye Amelia'nın vermiş olduğu bir kutunun çekmecesine döndüler. Bu çekmecede Becky'nin, kocasından gizli tuttuğu yararlı, belki de yüksek değerli bazı öteberisi dururdu.

Hiçbir şey bilmemek; ya da çok az şey bilmek bazı kocaların yaradılışında varsa, gizli tutmak da kim bilir kaç evli kadının huyudur!

Böylece Rawdon, karısını şu mutlu günde süsleyen göz alıcı elmas küpe ve yüzükleri görmemişti bile. Ama Lord Steyne bunların hangi dükkândan alındıklarını da, parasını kimlerin ödediğini de çok iyi biliyordu!

Saray protokolunda çok yüksek bir yeri olduğundan şimdi cümle nişan, madalya, kordon ve şeritlerine bezenmiş olarak ilerledi. Becky'nin elini öperken elmaslar üstüne Pope'dan, "Sarrafların öptüğü, kâfirlerin taptığı," diye beylik ama gene de yerinde ve güzel bir satır şiir okudu.

Küçük hanımefendi başını şöyle bir geriye doğru atarak, "Gene de Lord Hazretleri'nin bir kâfir olmadıklarını umarım," diye gülümsedi.

Rebecca Sharp... pardon, Crawley ile Devletli Kralımız arasındaki görüşmeyi anlatmak benim cılız ve alçakgönüllü kalemimin haddine düşmemiş! Gözler bu Şahane Fikir karşısında kamaşarak kapanıyor. Terbiyemiz ve Kralımıza olan saygımız o kutsal kapıdan içeri bakmamızı engelliyor. Hemen sessizce yerlere eğilip geri geri çekilerek Haşmetli Huzurdan çıkıyoruz...

Yalnız şunu söyleyelim ki bu görüşmeden sonra Londra'yı baştan aşağı tarasanız Kral'a, Rebecca'dan daha bağlı bir uyruk bulamazdınız. Genç kadın artık Kral'ın adını dudaklarından hiç düşürmüyor ve onun dünyanın en üstün, en çekici erkeği olduğunu söylüyordu. Colnaghi'nin galerisine giderek Kral'ın bir portresini ısmarladı. Kral'ın resmini bir broşa çizdirerek yakasına taktı. Kısacası, Kral'ın kibarlığından ve güzelliğinden başka hiçbir şey konuşmaz olması dostlarını hem güldürüyor hem de sıkıyordu.

Ama eğlencelerin en büyüğü elbet ki onun takdim töreninden sonra namus konusunda yaptığı konuşmaları dinlemekti. Artık kendisi hanımefendiliğini pullatıp damgalatmıştı ya, Leydi Crackenbury ya da Bayan Washington White gibilerle, selamlaşmak bile istemiyordu.

"İnsan kendi ağırlığını ortaya koymalı hayatım," diyordu. "Ne idüğü belirsiz kişilerle arkadaşlık etmenin gereği yok. Leydi Crackenbury'ye bütün kalbimle acıyorum. Bayan Washington White da çok iyi yürekli bir insan olabilir. Sen istersen gene gidip onlarla yemek yiyebilir, iskambil oynayabilirsin. Ama ben gitmem. Sonra lüften Smith'e tembih et: Onlar gelirse benim evde olmadığımı söylesin..."

Becky'nin Saray'a gittiği gün giydiği kostüm gazetelerin sosyete sayfalarında uzun uzun anlatılmıştı. Bayan Bute Crawley'yle kızları bir sabah onun tüyleriyle dantellerini, şahane elmaslarını *Morning Post* gazetesinin sütunlarında okudular. Bayan Bute'un dürüst yüreği öfkeyle dolup taştı.

"Ah kızlarım, eğer siz de Fransız bir sirk dansözüyle serseri bir ressam babanın kızları olsaydınız, sizin de şahane elmaslarınız olurdu! Yengeniz Leydi Jane o zaman belki sizi de yanına takıp Saray'a götürürdü. Ama ne yapalım ki sizler, İngiltere'nin en iyi ailelerinden birinin görgülü, hanım hanımcık kızlarından başka bir şey değilsiniz! Ayol ben kendim, bir baronet yengesi olduğum halde Saray'da takdim olunmayı aklımdan bile geçirmemiştim. Ah, ah, o melek gibi Kraliçe Charlotte sağ olsaydı, böyle her önüne gelen Saray'a girebilir miydi?"

Takdim töreninden birkaç gün sonra erdemli Becky'ye çok büyük, çok parlak bir şeref daha bağışlandı. Leydi Steyne'in arabası Curzon Sokağı'ndaki evin önünde durdu ve uşak içeriye Steyne Markizi ile Gaunt Kontesi'nin kartlarını götürüp bıraktı. Bu iki kâğıt parçası dünyanın en güzel ve paha biçilmez iki tablosu olaydı Becky bunlara daha büyük bir değer veremezdi! Genç kadın kartları hemen aldı ve salondaki masanın üstüne, herkesin dikkatini çekebi-

lecekleri bir yere koydu. Aman Tanrım! Daha birkaç ay önce Leydi Crackenbury'nin, Bayan Washington White'ın kartlarını bu çini kâsenin içine nasıl göğsü kabararak yerleştirdiğini düşünüyordu da, o zamanki saçmalığına, toyluğuna şimdi gülüyordu.

Briggs'le birlikte hemen soylular kataloğunu aldılar ve artık yaşamlarına giren yüce adların soyağaçlarını, dal dal, yaprak yaprak incelemeye giriştiler: Steyne! Bareacres! Helvellyn! Camelot'lu Caerlyon'lar! Ulu Tanrım!

Birkaç saat sonra Becky'yi görmeye gelen Milord Steyne karısıyla gelininin kartlarını böyle en dikkati çekecek yerde görünce ağzı kulaklarına vararak sırıttı. İnsanların zayıf ve budalaca bulduğu yönleri onu pek eğlendirirdi.

Biraz sonra Becky yukarki kattan indi. Lord Hazretleri'nin geleceğini biliyorsa süslenip boyanır, saçlarını derler toplardı. Ama Lord Hazretleri haber vermeden gelecek olursa Becky hemen odasına koşup gerekli onarımları çarçabuk yapmak zorunda kalırdı.

Şimdi de içeri girdiğinde onun karısıyla gelininin kartlarını eline almış, sırıtmakta olduğunu gördü.

"Teşekkür ederim, Monsenyör!" dedi. "Karınızla gelininizin buraya gelmelerini siz sağladınız. Çok iyisiniz. Sizi beklettiğim için özür dilerim ama mutfakta puding yapıyordum; başından ayrılamazdım!"

Lord Steyne, "Seni küçük yalancı!" diye güldü. "Saçma çocuk! Senin yukarki katta olduğunu biliyordum çünkü koşuştuğunu duydum. Birazcık allık sürüyordun, sanırım! Gelinim Leydi Gaunt'a da allık sürmesini öğretsen çok iyi olacak çünkü rengi hortlak gibi!"

Becky, "Size kendimi güzel göstermek istemem suç mu?" diye tatlı tatlı sızlandı.

Yaşlı lord karısının kartını parmaklarının arasında evirip çevirerek, "Seni sosyeteye sokayım diye başımın etini

yedin!" diye gülümsedi." İşte istediğin oldu. Yalnızca sosyetede nasıl tutunacaksın, onu bilemiyorum, küçük budala! Beş paran yok ki!"

Becky, "Siz elbet kocama bir iş bulacaksınız," dedi.

"Siz kadınlar... Hepiniz birbirinize benziyorsunuz! Beş para etmeyen şeylerin peşinde koşuyorsunuz hep! İlle Gaunt House'a gelecekmiş küçük hanım! Şu yaşımda bana rahat dirlik vermiyor, başımın etini yiyip duruyor. Peki, çağrılacaksın Gaunt House'a. O zaman kendi evinin çok daha şirin olduğunu göreceksin. Canın sıkılacak orada. Nasıl ki ben de kendi evimde sıkıntıdan patlıyorum. Karım tıpkı bir Leydi Macbeth gibi neşelidir! Gelinlerimin ondan aşağı kalır yanı yok. Yatak odası dedikleri yerde yatmayı göze alamıyorum: Duvarlardaki resimlerden korkuyorum çünkü! Tuvalet odamdaki bir küçük divanın üstünde yatıyorum... Hoh ho! Gelecek hafta siz de yemeğe çağrılacaksınız. Bir Kadınlar Savaşı olacak bu! Kendini ona göre kolla. Çünkü kadınlar seni çiğ çiğ yiyeceklerdir."

Salonun en dip köşesinde nakış işlemekte olan Briggs başını kaldırdı ve Lord Hazretleri'nin böyle, kadınları yererce sine konuştuğunu duyunca hafifçe iç çekti.

Lord Steyne başını çevirip ona dik dik bakarak, "Şu Tanrı'nın belası çoban köpeğini kapı dışarı etmezsen ben zehirleteceğim," diye söylendi.

Rebecca, "Ben köpeğime kendi tabağımdan yemek veririm ama!" diye hınzırca güldü. Lord Hazretleri'nin kendisiyle baş başa kalmak istediğini biliyordu. Bir süre onun sabırsızlanmasının tadını çıkardı sonra ona acıdı ve Briggs'i gezmeye gönderdi.

O zaman çok acıklı bir sesle, "Ona yol veremiyorum ki!" diye sızlandı. Sonra gözlerinin yaşlarla dolduğunu gizlemek için başını çevirdi.

"Ona borcun var demektir."

Becky, "Daha da kötü!" diye o yeşil gözlerini yere dikti. "Onu batırdım."

"Onu batırdın ha! Yol vermen için daha iyi bir neden ya, işte!"

Becky acı acı, "Erkekler yapar bunu," dedi. "Kadınlar böylesi kalpsiz değildir. Geçen yıl beş parasız kaldığımızda bu kadın bize her şeyini verdi. Ya ondan aldığım parayı son kuruşuna kadar ödemeliyim, ya da onu yanımda barındırmak zorundayım."

Lord Hazreteri yakası açılmadık bir sövgüyle, "Kaç paraydı bu?" diye sordu.

Becky de onun zenginliğini hesaba atarak Miss Briggs'den ödünç aldığı paranın iki katını söyledi.

Lord Steyne bir sövgü daha savurdu. Rebecca başını önüne eğmiş, ağlıyordu.

"Ne yapabilirdim? Son şansımdı bu. Kocama söylemeyi göze alamıyorum. Bilse beni öldürür. Sizden başka kimseye söylememiştim, Lord Steyne. Siz de zorla ağzımdan aldınız. Ne yapayım ben şimdi? Ah, öyle mutsuzum ki!"

Lord Steyne parmaklarıyla tempo tutmak ve tırnaklarını kemirmek dışında bir karşılık vermedi. Biraz sonra da şapkasını başına geçirdiği gibi hışımla odadan dışarı çıktı. Rebecca onun arabasının uzaklaştığını duyuncaya değin başı önünde oturdu. Sonra o yeşil gözleri zafer ve hınzırlıkla ışıldayarak ayağa kalktı. Kendi kendine güldü ve piyano başına oturarak öyle sevinç ve zafer dolu bir hava çaldı ki sokaktan geçenler durup hayran hayran kulak verdiler.

O gece Rebecca'ya Gaunt House'tan iki mektup geldi. Bunlardan biri Lord ve Leydi Steyne'in önümüzdeki cuma günü verecekleri yemeğe çağrıydı. Öbürüyse Lord Steyne'in imzasını taşıyan bir çekti.

O gece Rawdon, karısının durup durup güldüğünü fark etti. Becky, Gaunt House'ta yemeğe gitmek düşünce-

sinin sevincinden güldüğünü söylüyordu. Ama aslında kafası bambaşka düşüncelerle doluydu. Miss Briggs'e borcunu ödeyip yol mu verseydi? Raggles'ın hesabını kapatıp zavallı adamcağızı afallatsa mıydı? O gece yattığı yerden bunları kafasında uzun uzun evirdi çevirdi.

Ertesi sabah Rawdon, kulübüne gittiği zaman Becky gösterişsiz bir elbise ve peçeli bir şapka giyerek Lord Steyne'in bankasına gitti ve çeki masa başındaki memura uzattı.

Adam, "Bozuk mu yoksa bütün mü isterseniz?" diye sorunca Becky yumuşak bir sesle:

"Yüz elli pound'u bozukluk, geri kalanı bütün olsun," dedi.

Bankadan çıkınca Miss Briggs için çok güzel bir siyah ipekli elbise aldı ve bunu saf yaşlı kıza, tatlı sözler ve öpücüklerle armağan etti. Sonra Bay Raggles'a "şimdilik" diyerek elli pound verdi. Arabalarını kiraladığı arabacının yüzünü de ikinci elli pound'la güldürdü.

Bu işleri bitince Becky kendi odasına çıkarak, daha önce de sözü geçen çekmeceyi açtı ve bankadan bütün olarak aldığı kâğıt parayı buraya kilitledi.

KIRK DOKUZUNCU BÖLÜM

Üç Ayrı Çeşit Yemek; Üstüne Bir de Tatlı Yiyoruz

O sabah Gaunt House'un hanımları kahvaltı sofrasındayken, sütlü kakaosunu kendi odasında içen ve evindeki kadınlarla birlikte görünmek zorunda olduğu ya da koridorda karşılaştığı zamanlar dışında hemen hemen hiç konuşmayan Lord Steyne kahvaltı salonuna girdi. Biraz sonra da Rebecca konusunda müthiş bir meydan muharebesine tutuşuldu.

"Mileydi Steyne, cuma akşamı vereceğiniz yemeğin çağrı listesini görmek istiyorum. Lütfen Albay Crawley'le karısına da bir kart gönderilsin."

Leydi Steyne eli ayağı titreyerek, "Çağrı kartlarını Leydi Gaunt yazıyor," dedi. "Öyle değil mi Blanche?"

Uzun boylu, asil ve güzel bir kadın olan Leydi Blanche Gaunt bir an gözlerini kaldırıp kayınpederine bakarak, "Ben o kadına kart yazmam!" dedi; sonra gene hemen gözlerini indirdi.

Lord Steyne'in isteğine karşı geldiniz mi onunla göz göze gelmeseniz daha iyi ederdiniz.

Lord Steyne, "Çocuklar dışarı çıksın!" diyerek çıngırağın ipine asıldı. "Gidin!"

Ondan zaten her zaman ödleri kopan çocuklar çil yavrusu gibi dağıldılar. Anneleri de peşlerinden gidecekti ama kayınpeder,

"Siz değil!" dedi. "Siz burada kalın... Mileydi Steyne, bir kez daha rica ediyorum: Lütfen cuma gecesindeki yemeğe Albay Crawley'leri de çağıracaksınız."

Büyük gelini Leydi Blanche Gaunt, "Milord, o zaman yemeğe ben gelmem," diye araya girdi. "Evime giderim."

"Keşke gitsen; bir daha da geri gelmesen! Sen kim oluyorsun da burada zart zurt ötüyorsun be? Paran mı var? Aklın mı var? Çocuk mu doğurdun borun ötsün senin bu evde? Oğlum Gaunt senden çoktan usandı. Ailede senin ölümünü istemeyen tek kişi Lord George'un karısıdır. Kocan Gaunt sen ölsen de yerine karı alsa diye bekliyor."

Leydi Gaunt gözlerinde öfke ve acı yaşlarıyla, "Keşke ölebilsem!" diye söylendi.

"Namusundan yanına varılmıyor, yahu! Oysa bak benim karım, gökteki melaikelerden daha lekesiz olduğu halde genç Bayan Crawley'yle olan dostluğuma hiç ses çıkarmıyor. Çünkü Mileydi Steyne, birçok kadının hiç de dışarıdan göründükleri gibi olmadığını, en tertemiz kadınların bile bazen yok yere dile geldiğini biliyor. Kuzum, Leydi Gaunt, ister misiniz size sevgili anneniz Leydi Bareacres'le ilgili ufak tefek bazı olaylar anlatayım?"

Leydi Gaunt, "İsterseniz beni tokatlayabilirsiniz de!" diye karşılık verdi. "İstediğiniz gibi vurabilirsiniz bana."

"Sevimli Blanche, benim bir centilmen olduğumu unutuyorsunuz. Ben bir kadına ancak okşamak için el sürerim. Tek dileğim sizin karakterinizin kimi zayıf yönlerini dü-

zeltmek. Siz kadınlar, hepiniz, gereğinden fazla gururlusunuz; çalım satmaya bayılıyorsunuz; oysa kibirsiz, alçakgönüllü olmalısınız. Ne biliyorsunuz, Bayan Crawley belki gerçekte sizler kadar tertemizdir. Kocası kumarbaz diye tanınıyor ama Lord Bareacres kumarbaz değil miydi? Sizin mirasınızı da deve yaptı ve sizi, beş parasız, benim sırtıma yükledi, Leydi Blanche!... Bayan Crawley'nin soylu bir aileden gelmediği bir gerçektir. Ama Leydi George'un dedelerinden hani o ilk De La Jones'den daha aşağılık olamaz ya! Değil mi, Fanny?"

Lord Steyne'in küçük gelini Leydi George, "Beyefendi!" diye hafifçe bağırdı. "Benim bu aileye getirdiğim ağırlık!"

Lord Steyne, "Paranı boşa harcamadın Fanny," diye burun kıvırdı. "Büyük oğlum Gaunt ölürse senin kocan Steyne Markisi olabilir. Çocukların zaten şimdiden veliaht durumundalar... Kısacası bayanlar, dışarıda dilediğinizce çalım satabilirsiniz. Ama evimin içinde, bana lol-lo-lo yapmayın! Bayan Crawley'yi size karşı savunmak bana yaraşmaz. Onu yemeğe çağıracak ve güler yüzle karşılayacaksınız... Unutmayın! Burası bir Namus Tapınağı değil, benim evimdir! Evimde de benim sözüm geçer. Paşa gönlüm isterse Newgate zindanındakileri ya da Bedlam Tımarhanesi'ndekileri çağırırım yemeğe. Hepsini de güler yüzle karşılamak zorundasınız."

"Harem"inde ne zaman başkaldırma belirtileri sezinlese Lord Steyne hemen fırçayı basardı. Onun karşısında sinen kadınlar da efendilerinin buyruklarına boyun eğmekten başka çare bulamazlardı.

ꕥ

Gaunt House Sarayı'na girdiği zaman Albay Rawdon'nın kızarıp bozarışını görseniz, onu kız kardeşinin okul arkadaşlarıyla ilk olarak tanışan bir oğlan çocuğu sanırdınız!

Rawdon'ın zaten oldum olası hanımlar arasında pek rahat etmediğini daha önce de anlatmıştık. Kulüplerde ya da kışlalarda, erkekler arasında bulunmaya alışıktı o. Onlarla ata biner, bahse girer, sigara içer, bilardo oynar, bu konularda onların en atılganlarıyla başa çıkabilirdi. Bir dönem kadınlarla da düşüp kalkmıştı ama uzun yıllar önceydi bu. Düşüp kalktığı hanımların niteliği de Gaunt House'ta karşılaştıklarınınkine benzemezdi elbet. Kısacası Albay Rawdon kırk beş yaşına gelmiş olmakla birlikte ömründe (karısını saymazsak) beş, altı tane hanımefendiyle bir arada ya bulunmuş ya da bulunmamıştı. Hanımefendiler albayı ürkütürdü nedense! Bir tek yengesi Leydi Jane iyi yüreği ve sessiz sedasızlığıyla onu "ehlileştirmiş" ve kendine alıştırmıştı.

Gaunt House'a ilk gittiği gece de albayımızın, havanın sıcaklığı üstüne yürüttüğü görüşün dışında ağzını açıp tek laf ettiği duyulmadı. Doğruyu isterseniz Becky onu evde bırakmayı bile düşünmüştü. Ama erdemli ve namuslu gerçek hanımefendilerin arasına ilk olarak atılan bir kadın elbet kocasının kanadı altına sığınmak zorundaydı.

Becky kapıdan girer görmez Lord Steyne ilerledi, büyük bir incelikle elini öperek onu karısına ve gelinlerine tanıttı. Üç leydi onu diz kırarak selamladılar. Yalnızca Leydi Steyne elini uzattı ona. Ama Becky'nin sıktığı el mermerden yapılmışçasına soğuk ve cansızdı.

Becky bu eli büyük bir alçakgönüllülükle sıktı ve en pahalı dans hocasının yüzünü ağartabilecek bir reveransla Leydi Hazretleri'nin ayaklarının dibinde diz çöktü.

Becky bundan sonra, gene derin bir saygıyla, Leydi Bareacres'i selamladı ama bu selamına buz gibi soğuk bir karşılık gördü.

O zaman Becky pek sevimli ve saf bir gülümseyişle, "Leydi Hazretleriyle tanışmak şerefine bundan on yıl önce, Brüksel'de erişmiştim," dedi. "Waterloo Savaşı'ndan önce

Richmond Düşesi'nin balosunda tanışmıştık. Ondan sonra da Leydi Hazretleri'yle kızları Leydi Blanche'ın han kapısı önünde arabada oturmuş, at bekleyişiniz hâlâ aklımdadır. Leydi Hazretleri'nin elmaslarını sağ salim kaçırabildiklerini umarım."

Herkes birbirine baktı. Meğer ünlü elmaslar sonradan icra memurlarının eline geçmiş! Ama Becky'nin bundan haberi olamazdı elbet. Bu arada Albay Crawley ile Lord Southdown bir köşeye çekilmişlerdi. Rawdon, Leydi Bareacres'in at satın almak uğruna nasıl Becky'nin ayağına geldiğini ve geri çevrildiğini anlattıkça Lord Southdown'un kahkahalarla güldüğü duyuluyordu.

Becky, "Bu karıdan korkmanın bir gereği yok sanıyorum," diye geçirdi içinden. Kızından yana dehşet dolu bir bakış fırlattıktan sonra bir köşeye çekilen Leydi Bareacres olmuştu.

Tuna boylarından gelme bir prens olan Ekselans Peterwaradin topluluğa katıldığı zaman konuşmaya Fransızca olarak devam edildi. Leydi Bareacres'le kızı, daha doğrusu bütün öbür leydiler Rebecca'nın Fransızcayı hepsinden iyi, su gibi konuştuğunu duyarak daha da çatladılar. Becky 1816-17 yıllarında Paris'teyken birçok Macar soylusuyla tanışmıştı. Prense bu ortaklaşa dostları öyle yakın bir ilgiyle sordu ki Prens Peterwaradin onun büyük bir İngiliz leydisi olduğuna kanaat getirdi. Yemeğe inerlerken hem o hem de karısı Prenses Peterwaradin, Lord Steyne'le Leydisine, Fransızcayı bülbül gibi konuşan o *petite dame* - küçük kadının kim olduğunu sordular.

Çağrılılar arasında Amerikan Elçiliği'nde ataşe ve *The New York Demagogue* gazetesinin muhabiri olan Bay John Paul Jefferson Jones de vardı. Bay Jefferson Jones gazetesine bu şahane şöleni tüm ayrıntılarıyla anlatan bir yazı yazdı. Bu yazıdan anlaşıldığına göre, gecenin en şık, en parlak ve gözde kadını Bayan Rawdon Crawley'yi yemeğe kendisi

götürmek isterken genç Lord Southdown'un onun yolunu keserek kolunu Bayan Crawley'ye uzatması Amerikalı ataşeyi özellikle kızdırmıştı...

Becky çatışmanın yemekten sonra, hanımlar beyleri sofra başında şaraplarıyla baş başa bırakarak salona çekildikleri zaman başlayacağını biliyordu. Gerçekten de hanımlar salona çekildikleri zaman Becky kendini öyle sıkışık bir durumda buldu ki Lord Steyne'in bu konudaki sözlerinin çok yerinde olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. İrlandalıların en can düşmanı gene İrlandalılardır, denir ya -kadınların da başlıca düşmanı, hiç su götürmez, kadınlardır. Zavallı küçük Becky salonda, şömine başına toplanan yüce leydilerin yanına sokulduğu zaman, yüce leydiler hemen şömine başından ayrılıp resim masasının çevresini aldılar. Becky onların peşi sıra oraya gidince, hanımlar gene birer ikişer, ateş başına döndüler.

Becky çaresizlikten küçük George Gaunt'la konuşmaya kalkıştı ama küçük George'un annesi oğlunu o saat yanına çağırdı. Kısacası hanımefendiler, aralarına giren yabancıya öyle bir taş yüreklilikle işkence ettiler ki sonunda Leydi Steyne ona acıdı. Bir köşede tek başına kalakalmış olan zavallı kadının yanına giderek,

"Lord Steyne sizin çok güzel şarkı söyleyip piyano çaldığınızı söylüyor," dedi. Sonra, o solgun yüzüne hafif bir renk yayılarak, "Bana bir şarkı söylemek iyiliğinde bulunur musunuz, Bayan Crawley?" diye sordu.

Becky gerçek bir minnetle, "Sizi ve Milord Steyne'i hoşnut etmek için ne isterseniz yaparım, Mileydi," diye yanıtlayarak piyanonun başına geçti ve şarkı söylemeye başladı.

Bu Mozart'ın din konulu bir bestesiydi. Becky bunu öyle tatlı, öyle yumuşak bir sesle yorumluyordu ki bu şarkıyı, Leydi Steyne piyanonun yanı başında bir koltuğa oturdu ve gözleri yaş dolarak dinlemeye koyuldu. Salonun

öbür ucundaki kadınlar Becky'nin sesini bastırmak için durmadan konuşup gülüşüyorlardı ama Leydi Steyne onları duymuyordu bile! Çocukluğunu, genç kızlık yıllarını geçirmiş olduğu sevgili manastırına dönmüş gibiydi gene. Pek çabuk geçen o mutlu çağda, kilise orgunu çalan rahibe onlara böyle şarkılar ve ilâhiler öğretirdi... Leydi Steyne, Becky'nin şarkılarını dinlerken gene o pek kısa süren mutluluk ve huzur yıllarına dönmüştü.

Kapılar birden açılıp da erkekler gülüşerek salona girdikleri zaman Leydi Steyne irkildi ve dalmış olduğu düşten uyandı.

Lord Steyne durumu bir bakışta kavramıştı. Karısına karşı yıllardan beri ilk olarak gerçek bir yakınlık duydu. Yanına giderek onunla hoş beş etti, ilk adıyla çağırdı onu. Zavallı Leydi Steyne'in solgun yanaklarına bir sevinç pembeliği yayıldı.

Sonra Lord Steyne, Becky'nin yanına giderek, "Karım, melekler kadar güzel şarkı söylediğinizi söylüyor," dedi.

Gecenin bundan sonraki bölümü Becky için tam bir zafer oldu. Genç kadın en güzel sesiyle, en güzel şarkılarını söyledi. Erkeklerin hepsinin gelip piyano başında toplanmaları da doğrusu tatlıydı.

Becky'nin düşmanları, yani kadınlar, şömine başında kendi kendilerine kalakalmışlardı.

ELLİNCİ BÖLÜM

Kibarlıktan Uzak Bir Olayı Ele Alıyor

Bu gülünç öykümüzün üstüne kanat geren esin perisi artık, bir süredir uçtuğu kibar ve yüce çevrelerden aşağıya doğru süzülerek John Sedley'in Fulham Sokağı'ndaki küçük evinin damına konmak ve orada geçen olayları anlatmak zorundadır.

Bu küçük, yoksul yuvayı dert, kuşku ve umutsuzluk içinde buluyoruz. Bayan Clapp kocasına gizlice, çoktandır ödenmeyen kiralar konusunda dırıldanıp duruyor. Bayan Sedley'in artık alt kattaki mutfağa inip onunla çay içmeye yüzü kalmamış. İnsanın bir kadına kırk altın borcu birikmişse ve bu kadın durmadan bu para konusunda "laf dokunduruyorsa," içilen çay insanın boğazına dizilmez mi? İrlandalı hizmetçi kız gerçi çalışmasında ve saygısında kusur etmiyor ama Bayan Sedley kuşkulu olduğundan, onun da zaman zaman dikbaşlılık ettiğini sanıyor. Artık iyice büyümüş olan Miss Clapp huysuz ihtiyar kadının gözüne

saygısız ve arsız bir yeniyetme gibi görünüyor. Amelia'nın bu görgüsüz kızla candan arkadaşlık edebilmesine şaşıyor. Yoksulluğun zehiri bir zamanlar öylesine neşeli, dost canlısı bir insan olan bu kadıncağızı huysuz, geçimsiz bir kocakarı yapıp çıkmış. Kendisine karşı her zaman sabırlı ve uysal davranan kızı Amelia'yla ve torunu George'yle didişip duruyor; Amelia'yı, oğlundan başka bir şey düşünmeyip ana babasını hiçe saymakla suçluyor. Jos'un gönderdiği yıllık kesileli beri ev halkı karınlarını doyurmakta güçlük çeker oldular.

Amelia düşünüyor, düşünüyor... Üç kuruş para kazanabilmenin yollarını arayarak kafa patlatıyor. Ders mi versе? Resim mi yapsa? Bir gün bir kırtasiyeciden iki resim kâğıdı alıp üzerlerine özene bezene bir çobanla bir de çoban kızı resmi çiziyor. Bunları götürüp kırtasiyeciye satmaya çalışıyor ama adam alayla dudak büküp geçiyor. Amelia, yanında Miss Clapp'la dükkân dükkân dolaşıyor ama resimlerini satamıyor. Kimi yerde kabalık, hatta hakaretle karşılaşıyor. Dükkâncının biri de kısaca, "Dışarı!" diyor onlara.

Resimler, her şeye karşın onların birer sanat eseri olduklarına inanan Miss Clapp'ın odasına kaldırılıyor.

Bundan sonra Amelia özel ders verebileceği hanım kızlar arıyor ama bu girişimi de sonuçsuz kalıyor. Zavallı, saf, yumuşak huylu, zayıf yaratık! Yaşam denilen kördöğüşün boğuşmasına sen nasıl dayanabileceksin? Her geçen gün onu biraz daha çökmüş ve neşesiz görüyoruz. Durup durup korku dolu gözlerini oğluna dikiyor ve küçük Georgie bu bakışlardaki anlamı okuyamıyor bir türlü. Amelia'nın uykuları da bozuldu artık. Kafasından silip atamadığı bir korku içinde çırpınıyor. Uzun, sessiz geceler boyunca nasıl ağlayarak Tanrı'ya yakardığını bilseniz! Kafasından çıkmayan o tek, değişmez düşünceyi: Oğlundan, oğlunun iyiliği uğruna vazgeçmesi gerektiği düşüncesini

silkip atmaya çalışıyor. Ne gezer! Bu düşünce yakasını bırakmıyor onun. Ama nasıl olur? Yapamaz ki bunu Amelia! Dünyada yapamaz. Ya da hemen şimdi, şu sırada yapamaz! Belki daha sonra...

Aklına, yanaklarını pembe pembe yapan bir fikir geliyor: Genç papaz Binny'yle evlense kendine ve oğluna yuva kurmuş olur; George'dan kalan geliri de anasıyla babasına verebilir. Ne var ki George'un resmi sanki duvardan onu kınıyor. Utanç ve aşk, genç kadının bu fedakârlığı yapmasını önlüyor.

Burada bir sayfaya sığdırmaya çalıştığımız iç çatışması gerçekte haftalarca sürdü. Zavallı Amelia'nın derdini dökebileceği kimse yoktu ve kadıncağız onu bekleyen felakete boyun eğebileceğini bir an bile kabul etmiyordu. Oysa karşısındaki düşman her geçen gün biraz daha içeri doğru sokulmakta, bu küçük kalenin ileri karakolları teker teker düşmekteydi.

Bu iç çarpışmanın başlangıcında genç kadın Kalküta'ya, ağabeyine tatlı bir mektup yazarak onlardan yardım elini çekmemesi için yalvarmıştı. Aslında Jos'un her zamanki gibi para yolladığını, bu paranın Borsa'daki bir tefecinin cebine aktığını Amelia bilmiyordu. Baba Sedley o en son spekülasyonu için gereken parayı, fahiş bir faizle, bu tefeciden sağlamıştı!

Bir gün, işlerin adamakıllı kötüye gittiği, alacaklıların kapıya dayandığı ve ana Sedley'in ağlayarak odasına kapandığı bir sırada, Amelia'yla babası baş başa kaldılar. Ameliacık babasını avutmak için Jos'a yazdığı mektubu anlattı. Hangi gün postaladığını bile not etmişti. Üç dört ay içinde yanıt gelirdi. Jos biraz ilgisiz olmakla birlikte açık elli bir evlattı; ne denli darda olduklarını öğrenince onlardan yardımını esirgemezdi.

O zaman zavallı baba her şeyi olduğu gibi kızına anlattı. Sonra başını öte yana çevirdi ve dudakları titreyerek,

"Ah! İhtiyar babanı kim bilir nasıl hor görüyorsun!" dedi.

Amelia onun boynuna sarılıp yanaklarından öperek, "Ah babacığım, sorun o değil," diye inledi. "Sen babaların en iyisisin; bunu da bizim iyiliğimiz için yaptın. Sorun yalnızca parada değil. Ah, Tanrım! Güzel Tanrım! Bana acı! Bu ateşten gömleği giyebilecek gücü bağışla bana!"

Sonra babasını gene öperek kendi odasına gitti. İhtiyarcık onun ne demek istediğini anlayamamıştı. Oysa Amelia düşmana artık tam yenildiğini biliyordu. Hüküm okunmuştu: Biricik yavrusu ondan ayrılıp başkalarına gidecek ve sonunda onu unutacaktı. Ömrünün tek umudu... Neredeyse bir Tanrı'ya tapınırcasına sevdiği oğlu... Amelia onu başkalarına götürüp vermek zorundaydı. Ondan sonra kendisi de artık sevgili büyük George'unun yanına giderdi. Orada, el ele, oğullarının kendilerine geleceği günü beklerlerdi.

Genç kadın ne yaptığını pek bilmeden şapkasını giydi ve oğlunu okul dönüşü karşılamaya gitti. Aylardan mayıstı. Yapraklar yeşermeye başlamış, güneş ışığı göz alıyordu. Georgie okul çantasını omzuna asmış, sıçrayıp zıplayarak, şarkı söyleye söyleye köşeyi döndü. Yüzünden neşe, sağlık fışkırıyordu. Amelia onu kucaklayıp bağrına bastı. Olamazdı! Nasıl ayırabilirlerdi onları?

Çocuk, "Neyin var anne?" diye sordu. "Yüzün öyle solgun ki?"

Amelia, "Hiçbir şeyim yok oğlum," diyerek onu öptü. Gözlerindeki yaşları Georgie görmemeliydi.

❧

Amelia artık kararını vermişti ya, amaca ulaşmak için gereken şeyleri yapmaya, gerekli adımları teker teker atmaya başladı. Birkaç gün sonra Miss Osborne, Amelia'dan bir

mektup aldı. Okuyunca kıpkırmızı kesildi ve masanın karşısında suratını asmış oturmakta olan babasından yana şöyle bir bakış fırlattı.

Amelia, oğlundan ayrılmak konusundaki kararını değiştirmesine yol açan nedenleri çok yalın bir dille anlatıyordu. Babası yeni şanssızlıklara uğrayarak iyice batmıştı. Amelia'nın kendi geliri öylesine az bir şeydi ki ana babasına bakmaya bile yetmezdi. Oğluna hakkı olan hayatı sağlayamıyordu. Bu yüzden kendini feda edip bağrına taş basarak ondan ayrılmaya karar vermişti. Tanrı da elbet bu ayrılığın acısına dayanabilecek sabrı ona verirdi, Osborne dedesiyle halasının Georgie'yi mutlu kılmak için ellerinden gelen her şeyi yapacaklarına inanıyordu. Tek koşulu, çocuğunu istediği zaman görmesine yazılı izin verilmesiydi. Yoksa ondan dünyada ayrılamazdı.

Miss Osborne sesi sevinçli bir heyecanla titreyerek, Amelia'nın mektubunu babasına okudu.

Baba Osborne, "Demek sonunda burnu sürtüldü!" diyerek güldü. "Demek tamtakır kuru bakır kalmışlar ha? Biliyordum zaten."

Bir süre hiçbir şey olmamış gibi gazetesini okumaya çalıştı ama yapamadı. Gazeteyi elinden bırakıp dışarı çıktı ve biraz sonra elinde bir anahtarla geri geldi. Anahtarı kızının önüne fırlatarak,

"Benimkinin üstündeki odayı hazırlat," dedi. "Onun odasıydı."

Kızı tir tir titreyerek, "Başüstüne efendim," diye karşılık verdi.

George'un odası açılmayalı on yıldan fazla oluyordu. Giyeceklerinin, kitaplarının, mendil, kasket, olta, kırbaç gibi eşyalarının bazıları hâlâ içerideydi. Şöminenin üstünde kurumuş bir mürekkep şişesi... masanın üstünde bir yazı kâğıdı... Ah, bunlar son kullanıldığından beri aradan kaç yıl geçmiş, şu dünyadan kaç kişi göçüp gitmişti!

Miss Osborne hizmetçileriyle birlikte bu odaya girince çok duygulandı. Sapsarı kesilerek karyolanın üstüne çöküverdi.

Kâhya kadın, "Bu güzel habere çok sevindim hanımcığım," diyordu. "Eski günler geri gelecek sanıyorum. Evin neşesi gelecek. Yavrucuk da burada kim bilir nasıl mutlu olacak, değil mi hanımcığım? Ne var ki kız kardeşinizin ailesi bu yüzden çocukcağıza kin güdebilir."

Baba Osborne evden ayrılmazdan önce, "Oğlanın anasına da para gönder," dedi. "Eli darda kalmamalı. Yüz altın gönder ona."

Miss Osborne, "Yarın gidip onunla konuşabilir miyim?" diye sordu.

"O senin bileceğin iş. Yalnızca çocuğun anası bu eve adımını atmayacak. Ben onu biliyorum. Bir de artık para sıkıntısı çekmeyecek. Her şeyi ona göre düşün taşın, ayarla..."

O gece Amelia yaşlı babasının eline yüz pound'luk bir banknot vererek, "Al sana biraz para babacağım," diye onu öptü. "Anneciğim, sen de... ne olur.. Georgie'ye pek sert davranma. Aramızdaki günleri sayılı artık..." Başkaca bir şey söyleyemeyerek kendi odasına kapandı. Biz de kapıyı onun yapısının ve dualarının üstüne örtelim. Bunca sevgi ve bunca yas üstüne pek konuşmasak iyi olur...

Miss Osborne ertesi gün Amelia'yla konuşmaya geldi. Görüşme dostça bir hava içinde geçti. Amelia bu kadıncağızın Georgie'nin sevgisini onun elinden çalamayacağını hemen anlamıştı. Miss Osborne iyi yürekli ama sevimsiz bir kadındı. Onun yerine daha genç, daha cana yakın ve sıcakkanlı birisi olsa Amelia daha çok üzülürdü sanıyoruz.

Beri yandan Miss Osborne da eski günleri andıkça genç annenin şu zavallı durumuna acımaktan kendini alamıyordu. Amelia yenilgiye boyun eğmiş, silahlarını tes-

lim ediyordu. Şu yaptıklarının gerçekte bir mütareke görüşmesi olduğunu kadınların ikisi de biliyorlardı.

Ertesi gün Georgie okula gitmeyip halasını karşıladı. Amelia onları bir süre için baş başa bıraktı. Ayrılığın provasını yapar gibiydi zavallıcık!

Bundan sonraki günler de konuşmalar, gidip gelmeler, hazırlıklar içinde geçti. Yaslı ana durumu oğluna alıştıra alıştıra açtı. Onun pek üzüleceğini sanmıştı. Oysa Georgie üzülmek şöyle dursun, sevindi bile! Ertesi gün bu haberi arkadaşlarına böbürlenerek anlattı. Babasının çok zengin olan babasıyla oturmaya gidecekti. Onun da kısrağıyla arabası olacaktı. Daha lüks bir okula gidecek, su gibi para harcayacaktı!

Oğlunun hık deyip babasının burnundan düştüğünü söyleyip duran Amelia meğer ne haklıymış! Georgie için değişiklik olsun da ne olursa olsun!

En sonunda ayrılık günü gelip çattı. Baba Osborne'un faytonu kapıya dayandı. Georgie heyecan ve sabırsızlığından şafakla bir kalkarak bayramlıklarını giymişti. Annesiyse kederli bir bekleyiş içinde suskundu. Georgie'nin Osborne dedesine gittiği zaman neler yapacağını anlatışını dinleseydiniz ayrılık düşüncesinin onu ne kadar az üzdüğünü hemen anlardınız.

"Kısrağına bindiği gibi sık sık annesini görmeye gelecekti... Faytonla gelip annesini görecek, onu parkta gezmeye götürecekti... Annesinin her istediğini alacaktı..."

Ameliacık oğluna bencillik kondurmamaya çalışarak onun değişiklik ve eğlence sevdiğini; bütün çocukların gerçekte böyle olduklarını düşündü içinden. Bir yenilik, bir çeşit bayram sevinciydi, bu oğlununki. Yoksa annesini sevmediğinden değil!

İşte böyle, birkaç gün içinde, Amelia'nın yaşamını kökünden sarsan fırtına esmiş ve dinmişti. Gökten herhangi bir melaike inerek bu olayı önlemiş de değildi. Küçük çocuk feleğe kurban kesilmiş ve annesi yapayalnız kalmıştı.

Gene de, oğlunun onu sık sık görmeye geldiğini söylemek zorundayız. Yanında arabacıyla kısrağa binmiş olarak geliyor ve bu manzara onun Sedley dedesinin gururdan göğsünü kabartıyordu. Evet, Amelia, Georgie'yi sık sık görüyor görmesine de... Georgie onun oğlu değil artık. Öyle ya, annesini görmeye geldiği gibi, eski okuluna da gidiyordu gösteriş yapmaya? Aradan daha iki gün geçmeden buyurucu, tepeden bakıcı bir tutum geldi üzerine. Anacığı içinden, "Babası gibi o da doğuştan lider!" diye düşünüyor.

Havalar artık iyice düzeldi. Georgie'nin gelmediği günlerde Amelia akşamüzerleri uzun yürüyüşlere çıkıyor. Evet, ta Russell Meydanı'na değin yürüyor ve Bay Osborne'un evinin karşısındaki parmaklığa oturuyor. Öyle hoş ve serin ki burası! Hem de oturduğu yerden Emmycik aydınlık salon pencerelerini ve sonra saat dokuzda, Georgie'nin odasındaki ışığın yandığını görebiliyor. Georgie'nin ışığı söndüğü zaman annesi onu Tanrı'ya emanet eden dualar okuyor, sonra kendi içine kapanık ve sessiz, eve dönüyor. Öyle yoruluyor ki eve dönünceye kadar! Bu uzun yürüyüşün yorgunluğu sayesinde belki de daha derin uyuyabileceğini; rüyalarında da oğlunu göreceğini umuyor...

Oynanan Oyunun Okuyucuyu Şaşırtıp Şaşırtmayacağını Bilemiyoruz

Becky, Lord Steyne'in özel ve seçkin toplantılarında görülmeye başladıktan sonra sosyetedeki yeri sağlama bağlanmış oldu ve büyük kentin en ulu, en yüksek kapılarından birçoğu ona açıldı. Hem de öylesine ulu ve yüce kapılar ki bu romanın yazarı da sevgili okuyucuları da bu eşiklerden içeriye girmeyi umamazlar!

Önce Ekselans Prens Peterwaradin kulüpte karşılaştıkları zaman durup Albay Crawley'nin hatırını sordu. Sonra Hyde Park'ta atla gezerlerken Bayan Crawley'ye rastlayınca şapkasını çıkararak saygılı ve fiyakalı bir selam verdi. Bunu hemen izleyen günlerde albayla karısı, Prens Hazretleri'nin Levant Sarayı'nda verdiği ufak ve seçkin bir akşam yemeğine çağrıldılar. Yemekten sonra Becky piyano çalıp şarkı söyledi. Lord Steyne de oradaydı ve öğrencisinin bu yeni dünyada attığı her adıma göz kulak oluyordu.

Levant Sarayı'nda Becky, Avrupa'nın birinci sınıf diplomatlarıyla centilmenlerinden biri olan Fransız Büyükelçisi Dük de la Jabotiere'le tanıştı. Beckyciğimin girdiği seçkin çevredeki bu ünlü ve soylu adları yazarken kalemimin titrediğine inanabilirsiniz. Kendisi Fransız Büyükelçiliği'nden çıkmaz oldu diyebiliriz. Madem Rawdon Crawley gelmediği zaman elçilikteki eğlentilerin tadının çıkmadığı söyleniyor...

Elçilik ataşelerinden Mösyö de Truffigny ile Mösyö Champignac, albayın dilber karısına o saat vurulmuş ve ırklarına özgü bir içtenlikle bu duygularını hemen ortaya vurmuşlardı. Ama bu vurgunluğu biz, Fransız erkeklerinin huyuna veriyor ve pek ciddiye almıyoruz. Champignac kâğıt oyunlarına pek meraklıydı. Geceleri Rebecca, Lord Steyne'e piyano çalarken genç elçilik ataşesi, albayla oyun masasına otururdu. Truffigny'e gelince, onun Travellers lokantasından içeri adımını atamadığını, çünkü oradaki garsonlara borcu olduğunu; eğer elçilikte yemek yiyemese aç kalacağını herkes biliyor.

Bu yüzden Becky'nin onlara karşı özel bir ilgi göstereceğini sanmıyoruz. Onları haberci ve postacı niyetine kullanıyordu. Onlar da genç kadına çiçekler, mendil ve eldivenler, operalarda loca biletleri alabilmek için daha da borca batıyorlardı. Truffigny Bayan Crawley'nin nedimesini elde etmek için bir şal armağan etti. Sonra hanımına iletsin diye bir de mektup verdi ama saf bakire bu mektubu hanımına herkesin içinde uzatınca Becky de herkesin içinde açıp yüksek sesle okudu. Mektupta kullanılan dil herkesi pek güldürdü. Bu olaydan yalnızca Albay Rawdon'ın haberi olmadı. Evde olup biten her şeyi ona anlatmak gerekli sayılmıyordu.

Şimdi artık Curzon Sokağı'ndaki evde Becky yalnızca ecnebi değil, "yerli" sosyetenin de en seçkin kişilerini ağırlar olmuştu. Bunlar önemleri ve toplum içindeki ağırlıkları

tartışma götürmeyen kişilerdi: ünlü Leyd Fitz-Willis, ünlü Leydi Slowbore, ünlü Leydi Grizzel Macbeth ve benzerleri... Efendim, ünlü Fitz-Willis Kontesi birisini resmen "tanıdı" mı, o kişi için artık karada ölüm yoktur! Ama neden? Mileydi Fitz-Willis'in başkalarından büyük bir üstünlüğü olduğu için mi? Yoo! Tersine, kendileri elli yedi yaşında, benzi solgun bir kadındır. Ne güzeldir, ne zengin, ne de tatlı dilli ya da espritüel. Ne var ki onun en kalburüstü "seçkin"lerimizden olduğu herkesçe kabul edilmiştir; bu yüzden görüştüğü kimseler de, kendiliğinden, "seçkin"ler listesine girer.

Kim bilir, belki de Leydi Steyne'e güttüğü çok eski ve gizli bir kin yüzünden (bir zamanlar Lord Steyne'le kendisi evlenmek istemişti) bu ünlü ve yüce sosyete lideri şimdi Bayan Rawdon Crawley'yi "tanımaya" karar verdi. Oğlu Sir Kitt'in Curzon Sokağı'ndaki eve gitmesini onaylamakla kalmadı; Crawley'leri kendi konağına çağırdı ve yemek sırasında Becky ile tam iki kez konuştu!

Önemli haber hemen o gece Londra'ya baştan aşağı yayıldı. Bayan Rawdon Crawley'yi çekiştirmekte olanlar ister istemez sustular. Lord Steyne'in sağ kolu olarak tanınan ve hazırcevaplığı, nükteleriyle ün salmış olan Avukat Wenham her gittiği yerde Becky'yi övüyordu. Bundan önce çekimser kalanlar şimdi onunla dostluk kurmak için sabırsızlanıyorlardı. Bir süre önce böyle "hafif" bir kadınla görüştüğü için Lord Southdown'u kınamış olan Tom Toady şimdi bu hafif kadınla tanışabilmek için yırtınıyordu.

Uzun lafın kısası, Becky seçkinler arasına alınmıştı artık. Gene de, sevgili okuyucularım, canım kardeşlerim, Becky'yi kıskanmakta acele etmeyin! Bu tür şan ve debdebenin geçici olduğunu söylerler. Zaten bu debdebeye erişenler, dışarıda kalanlardan daha mutlu değildir ki! Debdebenin doruğuna ulaşan ve şanlı Kral IV. George'u yüz

yüze gören Becky bile bunların hepsinin Gurur Dünyası'nın boş yaldızı olduğunu sonradan itiraf edecektir.

Onun yaşamının bu bölümünü kısa kesmek zorundayım. Nasıl (uydurma bir masal olduğunu sezinlemekle birlikte) Farmasonluğun içyüzünü bilgisizliğimden ötürü anlatamazsam, sosyeteye girmemiş olduğumdan bu yüce dünyanın manzarasını da doğru olarak çizemem. Bu yüzden düşüncelerimi kendime saklayayım daha iyi.

Becky, Londra sosyetesinin doruğuna çıktığı bu mevsimi sonradan sık sık anlatacaktı. Başarısı onu önce sevinç ve heyecandan uçurdu, sonra canını sıkmaya başladı. Önceleri yeni yeni kılıklar yapıp yaratmak (ki Bayan Rawdon gibi eli darda olan bir kadın için bu, öyle pek kolay bir iş değildi), şık toplantılara gidip ünlü kişilerle konuşmak onun dünyadaki en büyük zevkiydi. Gittiği yemek ve toplantıların hemen hemen hepsinde, hemen hemen aynı insanlarla karşılaşıyordu: genç erkekler tığbeter, bakımlı, şık, pırıl pırıl; yaşlıları kalantor, soylu, kibar, çok çeneli... Genç kızlar çoğunlukla pembeler içinde ve sarışın, ürkek, utangaç; anneleri şahane, alımlı, gururlu, ciddi, elmaslar içinde... Gene de sıradan, halktan kişilerin konuştuğu konularla ilgileniyorlardı onlar da: ev, ocak, çocuk, giyim kuşam, dedikodu...

Eski tanıdıkları, Becky'nin sosyeteye girişine çatlıyorlardı. Ama o, can sıkıntısından esnemeye başlamıştı bile!

İçinden, "Girmez olaydım!" diye yaka silkiyordu. "Keşke bir papazla evleneydim de kilisede Pazar Okulu işleteydim. Ya da bir teğmen karısı olup alayın peşi sıra diyar diyar gezeydim. Hele hele, allı pullu şalvarlar giyip bir sirkte dansözlük etmek şu yaşantıdan bin kat daha şenlikli olurdu!"

Lord Steyne, "Sana da çok yaraşırdı!" diye fikir yürüttü. "Kim bilir ne güzel oynardın!"

Çünkü Becky can sıkıntılarını ve bıkkınlıklarını bu büyük adamdan gizleyemiyordu. Onun bu açık sözlülüğü de Marki Hazretlerini pek eğlendiriyordu.

Becky, "Rawdon da iyi çığırtkan olurdu," diye ekledi. "Yüksek konçlu çizmeleri, elinde kırbacıyla pek anlı şanlı dururdu doğrusu... Küçükken babam beni bir keresinde bir karnavala götürdüydü. Dönüşte iki tane çentikli sopa yapıp, cambaz gibi üstlerinde yürüdümdü."

Lord Steyne, "Bunu görmek isterdim," dedi.

Becky, "Ben de şimdi, şuracıkta yapabilmek isterdim!" diye güldü. "Leydi Blinkey'in gözleri kim bilir nasıl faltaşı gibi açılırdı! Leydi Grizzel Macbeth de yıldırımla vurulmuşa dönerdi, sanıyorum... ama şşşş... susalım! Pasta şarkısına başlıyor."

Becky bu aristokratik toplantılara profesyonel olarak katılan şarkıcı, dansöz, müzisyen gibi sanatçılara karşı özel bir incelikle davranmaya dikkat ederdi. Yalnız başlarına oturdukları köşelerde gider bulur, herkesin gözü önünde, dostça tokalaşırdı onlarla. Kendisinin de sanatçı kızı olduğunu ve kendini bir sanatçı saydığını söylerdi. Onun bu açık sözlülüğü çevresindekileri, insanına göre, sinirlendirir, yumuşatır ya da güldürürdü.

Kimi, "Bu karı da ne serinkanlı, ha!" diye düşünürdü. "Soyunu sopunu herkesten gizleyeceği yerde yüzsüzce ortaya vuruyor."

Bir başkası, "Ne dürüst, ne temiz yürekli bir kız!" derken bir üçüncüsü,

"Küçük tilki," diye geçirirdi içinden. "Şeytanın art bacağı!"

Bize kalırsa bu söylenenlerin hepsinde bir gerçek payı vardı. Kesin olan tek şeyse bu sanatçıların Rebecca için canlarını feda etmeye hazır olmalarıydı. Onun toplantılarında, boğazları ağrımasına karşın, para almadan konser verirler ve başka işlerini bırakıp ona müzik, dans çalıştırmaya gelirlerdi.

Evet; o da Curzon Sokağı'ndaki küçük evde sık sık toplantılar düzenliyordu. Lambaları parıl parıl yanan sayısız araba sokağı tıkadıkça 200 numaralı evdekilerin gürültüden, 202 numaralı evdekilerin de kıskançlıktan uykuları kaçıyordu! Ve ertesi gün *The Morning Post* gazetesinin sosyete sayfasında:

"Albay ve Bayan Crawley dün gece Mayfair'deki evlerinde seçkin bazı dostlarına bir akşam yemeği verdiler," diye bir haber çıkıyordu. Yemeğe gelenlerin arasında Prens ve Prenses Peterwaradin, Türk Büyükelçisi Papoosh Paşa'yla ikinci kâtip Kibob Bey, Steyne Markisi, Southdown Kontu, Sir Pitt ve Leydi Jane Crawley gibi seçkin kişilerin bulunduğu sayılıp dökülüyordu.

Crawley'lerin bu yemek ve toplantılara nasıl para yetiştirdikleri herkesin çenesini yoran bir sırdı. Kimi, Sir Pitt'in erkek kardeşine dolgun bir maaş bağlamış olduğunu ileri sürüyordu. Kimi, Becky'nin kocasının dostlarını bir çeşit haraca kestiğine inanıyordu. Onun birçok budalayı, nüfuzunu kullanarak onlara güzel mevkiler ve işler sağlayacağına söz vermek yöntemiyle "yolduğunu" söyleyenler de vardı. Bütün bu söylenenlerin hangisi doğru, hangisi değil, nerden bilelim? Bizim tek bildiğimiz şudur: Eğer Becky'nin gerçekten söylenildiği kadar parası olsaydı durulup oturur ve ömrünün sonuna dek namusuyla yaşardı. Oysa küçük dostunuz... Ama öykümüzün akışını bozmayalım...

Bir gece Becky'mizle kocası, Lord Steyne'in evindeki bir eğlentiye katılmışlar ve burada Kral ailesinden gelme bir Prens'le tanışmışlardı. O gece Becky şarkıları, dansları ve neşesiyle göz kamaştırdı. Kral'ın akrabası olan Prens onun kusursuz bir yaratık olduğuna yeminler ediyor ve onunla konuşmaya doyamıyordu. Lord Steyne giderek onu komplimanlara boğuyor, gözü ondan başka hiç kimseyi görmüyordu! Becky Fransız ataşeleriyle minuet, Prens

Peterwaradin'le vals yaptı. Herkes onların çevresinde halka oldu ve dansın sonunda dört bir yandan bir alkıştır koptu.

Becky'nin Leydi Stunnington ve Leydi Gaunt'a tepeden bakışını bir görmeliydiniz! Eğlentinin başlangıcında uzun kara saçları ve kocaman kara gözleriyle epey baş döndürmüş olan Bayan Winkworth bile, aslında Becky'den güzel olmakla birlikte, sönük kalmıştı.

Becky en büyük zaferine "supe" saatinde ulaştı. Lord Steyne onu Kral ailesinden gelen Prens'le bir masaya oturtmuştu. Bu sofrada küçük Becky altın tabaklardan yemek yedi. İstese ikinci bir Kleopatra olabilir ve bardağını şampanya yerine inci ve elmaslarla doldurtabilirdi. O parlak yeşil gözlerin tatlı bir bakışı uğruna Peterwaradin göğsündeki tüm pırlantalı nişanları verebilirdi. Öteki masalarda, gümüş tabaklardan yemek yiyen hanımlar Lord Steyne'in nasıl Becky'nin çevresinde pervane gibi döndüğünü gördükçe, "Büyülenmiş olsa gerek," diyorlardı. Ve onun bu davranışlarının gerçek hanımefendilere bir hakaret sayılacağını söylüyorlardı. Eğer alaycılık öldürücü bir silah olaydı Leydi Stunnington o gece Becky'nin çoktan canına kıymıştı!

Bu parlak zaferler Rawdon Crawley'yi korkutuyordu, çünkü karısı ondan gitgide uzaklaşır gibiydi nedense? Rawdon, ıstıraba çok benzer bir duyguyla, karısının kendinden çok daha üstün olduğunu düşünüyordu.

Toplantıdan ayrılma saati gelince bir sürü genç erkek Becky'yi arabasına kadar geçirdi. Rawdon karısının arabaya binmesine yardım etti ama kendisi binmedi. Bay Wenham'la biraz yürümek ve açık havada birer puro tüttürmek istiyorlardı.

Dışardaki kalabalığın içinden iki kişi ayrıldı ve albayla Wenham'ın peşine düştü. Öndekiler Gaunt Meydanlığı'ndan aşağı doğru seksen, yüz adım ya gitmişler, ya gitmemişlerdi ki arkadaki adamlardan biri gelip Rawdon'ın omzuna dokundu.

"Özür dilerim, albayım. Sizinle görüşülecek çok özel bir işim var."

O bunları sölerken arkadaşı yüksek sesle bir ıslık çalmış ve bir kira arabası tangır tungur yanlarına gelmişti.

Yavuz subay neye uğradığını o saat anladı: İcra memurlarının ellerine düşmüştü. Geriye doğru çekilince onun omzuna dokunmuş olan ilk adam, "Üç kişiyiz, albayım; kaçamazsınız," dedi.

Albay, "Sen misin, Moss?" diye sordu. "Kaç paralık bir iş bu?"

Middlesex Şerifi'nin Yardımcısı olan Bay Moss, "Ufak bir şey," diye karşılık verdi. "Bay Nathan'a borcunuz olan yüz otuz altı pound, altı şilin, sekiz pens bir şey."

Rawdon, "Wenham, Tanrı aşkına bana bir yüzlük ödünç ver," dedi. "Evde, hazırda yetmiş pound'um var."

Wenham, "Benimse koca dünyada bir on pound'um var," diye güldü. "İyi geceler, dostum."

Rawdon üzgün bir sesle, "İyi geceler," dedi.

Wenham yürüyüp gitti ve Rawdon kira arabasına bindi. O purosunu bitirirken araba Temple Bar'ın altından geçiyordu...

ELLİ İKİNCİ BÖLÜM

Lord Steyne Yüreğinin İyiliğini Ortaya Vuruyor

Lord Steyne'in iyiliği tuttu mu hiçbir şeyi yarım yapmazdı. Crawley ailesine karşı gösterdiği yakınlık da onun bu cömertliğinin bir kanıtıydı. Çünkü Lord Hazretleri'nin dostluk eli küçük Rawdon'a dek uzanmıştı. Lord Steyne çocuğun iyi bir özel okula gitmesinin artık şart olduğunu söylüyordu. Çocuğun babası, oğlunu özel okula gönderecek parası olmadığı yolunda karşılık veriyordu. Annesiyse Briggs'in çok iyi bir öğretmen olduğunu, Rawdy'ye daha şimdiden İngilizceyi ve Latinceyi pek güzel öğrettiğini (ki gerçekten böyleydi) ileri sürüyordu. Gelgelelim bu direnmelerin hiçbiri, Steyne Markisi'nin azmi önünde dayanamadı. Marki Hazretleri Whitefriars adındaki ünlü kolejin yöneticilerinden biriydi. Rawdy'yi bu okula aldırtabilirdi. Whitefriars öğrencilerine sonradan üniversite bursları ve iş de bulduğundan bu okula giren çocuğun geleceği garanti altına alınmış sayılırdı.

Rawdon şu günlerde At Yarışları listesinden başka pek bir şey okumuyordu. Okul anıları da çocukluğunda Eton'da yediği dayaklardan öteye geçmiyordu. Gene de okul ve okuma konusuna karşı bütün İngilizler gibi onun da büyük saygısı vardı. Gerçi oğlu onun tek avuntu ve arkadaşı, onu hayata bağlayan tek sevinç kaynağıydı; ama ondan ayrılmaya, çocuğunun iyiliği için kendi bağrına taş basmaya hemen razı oldu. Gene de onu ne kadar çok sevdiğini, ayrılmak zorunda kalıncaya değin anlayamamıştı. Rawdy gidince babasının içinde, kendi kendine bile açıklamaktan çekindiği bir boşluk ve hüzün bıraktı. Dostumuz, hayatta ne denli yalnız kaldığını ancak oğlu gittikten sonra anlamıştı. Karısıyla bu konuda konuşmaktan çekiniyordu. Çünkü Rebecca onun üzgün olduğunu anlayınca kahkahalarla gülüyor, dalga geçmeye başlıyordu. Albay da oğlundan konuşmak istediği zaman yengesi Leydi Jane'e gider olmuştu. Onun yanında saatler saati oturuyor ve Rawdy'nin akıllılığından, yakışıklılığından, sayısız iyi huylarından dem vuruyordu.

Önceden de söylediğimiz gibi Leydi Jane, küçük Rawdon'ı çok sevmişti ve büyük Rawdon bu yüzden ona karşı gerçek bir gönül borcu duyuyordu. Yengesinin iyiliğine, temiz yürekliliğine karşı, kendi karısına karşı duyamadığı candan bir saygısı vardı. Onun ve Rawdon'ın yanındayken değiştiğini, karakterinin en iyi yönünü ortaya vurup bambaşka bir insan olduğunu hissediyordu. Jane de onun oğluna beslediği derin sevgiyi, babalık duygu ve şefkatini beğeniyor ve anlıyordu. Becky'yle Jane'in aralarıysa pek iyi değildi. Becky eltisinin yufka yürekliliğini alayla karşılıyordu. Onun bu duygusuzluğu karşısında isyan etmemek de, tüm yumuşak başlılığına karşın, Leydi Jane'in elinde değildi.

Becky'nin Rawdy'ye olan ilgisizliği karıkocanın arasını adamakıllı açmıştı. Ama bu Becky'nin umurunda değildi. Zaten ne çocuğu, ne kocası... hiçbir şey, hiç kimse umu-

runda değildi Becky'nin! Rawdon'a bir el ulağı ve köle gözüyle bakar olmuştu. Onu üzgün ya da somurtkan görünce gülüp geçiyordu. Sosyetedeki yeri, başarı ve eğlenceleri dışında hiçbir şey umurunda değildi artık!

Rawdy'yi okula bırakıp döndükten sonra Rawdon Miss Briggs'le baş başa yemek yedi. İçi kan ağlıyordu. Miss Briggs'e, oğluna çok iyi baktığı için teşekkür etti. Bu saf yaşlı kızın parasını aldığına öyle pişmandı ki şimdi! Oturup uzun uzun Rawdy'yi övdüler. Çünkü Becky bir gezmeden gelip elbisesini değiştirmiş ve hemen başka bir yemeğe gitmişti. Rawdon da çayını Leydi Jane'le içmeye gitti. Ona da, uzun uzun, Rawdy'nin okula gidişini anlattı.

İkinci kuşak, bizim öykümüzü pek ilgilendirmiyor. Bu yüzden küçük Rawdon'ın okuldaki yaşantısını uzun uzun anlatacak değiliz. Yalnız, ünlü Lord Steyne'in kanadının altında olduğundan okul yöneticilerinin onu el üstünde tuttuğuna, kendisinin de arkadaşları tarafından sevildiğine güvenebilirsiniz. Cumartesi günü Rawdy evine dönünce babası bayram ediyor, onu parkta gezmeye ya da tiyatroya götürüyordu. Pazar sabahları Rawdy yengesi Leydi Jane ve amca çocuklarıyla birlikte kiliseye gidiyordu. Babası, yengesi ve amca çocukları onun okul konusunda anlattıklarını dinlemeye doyamıyorlardı. Rawdon göğsü kabararak,

"Oku oğlum, oku!" diyordu. "Okumak gibi şey var mı şu dünyada?"

Becky'ninse kocasına karşı duyduğu küçümseme gün günden artıyordu. Genç kadın,

"Nereye gidersen git, ne yaparsan yap," diyordu. "İstersen ömrünün sonuna kadar Leydi Jane'le kilisede ilahi oku. Ama ne olur, benim Rawdy ile ilgileneceğimi umma. Ben senin çıkarlarını düşünmek zorundayım çünkü, bunları kendin düşünecek aklın yok senin. Valla, benimle evlenmeseydin, ne biçim insanların arasına düşerdin bilemiyorum!"

Doğruyu isterseniz, yeni girdikleri çevrede zavallı Rawdon'ı pek isteyen yoktu. Hatta Becky'yi birçok toplantıya tek başına çağırır olmuşlardı artık...

Küçük Rawdon aradan çekilince Lord Steyne, Crawley ailesine karşı beslediği baba şefkatiyle bu kez de Miss Briggs'i ele aldı. Miss Briggs'e yol verilmesini sağlamak için Becky'ye nasıl bir çek yazdığını anlatmıştık. Miss Briggs hâlâ Curzon Sokağı'nda kaldığına göre Milord Steyne ister istemez Bayan Crawley'nin bu çeki başka bir işe kullandığı sonucuna vardı. Bu kuşkularını Becky'ye pat diye açacak kadar kaba olmamakla birlikte işin içyüzünü öğrenmeye de kararlıydı!

Bu yüzden ilk fırsatta Miss Brigg'le baş başa kalarak onun ağzını aradı. Bundan daha kolay ne olabilirdi? Yaşlı kız zaten konuşup içini boşaltmak için bir işarete bakıyor! Bayan Rawdon'ın ona armağan ettiği o canım siyah elbiseyi ve hanımının bu eli açıklığına, bu ince düşüncesine karşı ne denli minnet duyduğunu anlatması beş dakika sürmedi bile.

Lord Steyne onu dinledikçe için için gülüyordu. Çünkü Rebecca ona Briggs'e borcunu ödeyişini öyle bir şekilde anlatmıştı ki! Bin yüz yirmi beş pound'u avcuna sayınca nedime sevinci̇nden nasıl uçmuştu; bu parayı hangi hisse senetlerine yatırmıştı?... Becky bir bir saymıştı bunları. Hatta böyle büyük bir paradan ayrılmakta güçlük çektiğini bile gizlemeyecek kadar açık yürekli davranmıştı. Sanırız içinden, "Kim bilir, moruk belki biraz daha para uçlanır," diye ummuştu!

Miss Briggs'in anlattıklarını dinledikçe Lord Steyne'in Rebecca'ya karşı duyduğu hayranlık artıyordu.

"Ne usta bir tiyatro oyuncusu, ne kurnaz şeytan bir kız! Ömrümde çok kadın gördüm ama böyle bitirimini görmedimdi doğrusu! Ben bile onun yanında toy kalıyorum be! Yalancılıkta üstüne yok, neme gerek!" Lord

Steyne'den para koparması belki pek önemli bir şey sayılmazdı. Ama borcunun iki katını koparıp sonra da hiç kimseye koklatmamak! İşte bu, şahane bir dolaptı, doğrusu!

Lord Steyne, "Albay Crawley de göründüğü kadar ahmak olmasa gerek," diye düşündü. "Bu işi karıkoca birlikte çeviriyorlar sanırım!"

Belki de Lord Hazretleri Albay Rawdon'ı, uzun ve renkli geçmişinde tanımış olduğu öbür kocalara göre yargılıyordu. Zamanında kaç kocayı satın almıştı! Şimdi de Becky'nin kocasının fiyatını kestirmiş olduğunu düşünmekte belki de haklıydı.

Becky'yi yalnız yakalar yakalamaz bu konuyu açtı ve kurnazlığından ötürü onu kutladı. Becky'nin bocalaması kısa sürdü. Tatlı dostumuz iyice zorunlu olmadıkça yalan söylemezdi. Gelgelelim acil durumlar gerektirdiğinde büyük bir kolaylıkla, ayaküstü kırk tane masal uydurabilirdi. Şimdi de daha Lord Steyne'in konuşması bitmeden önce Becky yalın ve inanılır bir yalan hazırlamış bulunuyordu: Evet, Lord Hazretleri'ni aldatmıştı aldatmasına... Ama kimin zoruyla yapmıştı bunu?

"Ah, Milord, benim neler çektiğimi, gık demeden nelere katladığımı siz nereden bileceksiniz? Yüzüm gülüyor ama siz bir de gelin benim içimi sorun. Kocam yaptırtıyor bunları bana. Gözdağları vererek, vahşice beni hırpalayarak... Sizden para istemeye beni o zorladı. Sonra parayı elimden aldı. Miss Briggs'in borcunu ödediğini söylüyordu. Ona inandım çünkü başka çıkar yolum yoktu. Ah Milord, bana acıyın, çünkü çok mutsuzum. Suçumu bağışlayın."

Rebecca bunları söylerken hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı. Öylesine masum ve üzüntülüydü ki!

Regents Park'ta Bayan Crawley'nin arabasıyla uzun uzun dolaşıp uzun uzun konuştular. Bunun sonucu olarak

da Becky evine döndüğü zaman sevgili nedimesi Miss Briggs'e büyük bir müjde verdi. Küçük Rawdon yatılı okula gideli beri Crawley'lerin mürebbiye ve nedime tutacak durumları pek kalmamıştı. Gerçi Miss Briggs'ten ayrılacağını düşündükçe Becky'nin içi kan ağlamıyor değildi ama Lord Steyne onlara büyük bir babalık yaparak biricik dostları için olağanüstü avantajlı bir iş bulmuştu! Gauntly Hall'un kâhya kadını Bayan Pilkington çok kocamış olup emekliye ayrılacağından, onun yerini alacak birini arıyorlarmış. Çok iyi bir işmiş bu! Çünkü Steyne'ler bu malikânelerine iki yılda bir kez ya gider ya gitmezlermiş. Kısacası kâhya kadın koca konağın gerçek hanımıymış. Günde dört kez sofra kurulurmuş. Yörenin papazları, çiftlik ağaları ve en seçkin kişileri kâhyanın hatırını sormaya gelirlermiş. Bayan Pilkington'dan önceki iki kâhya kadın da Gauntly kilisesinin papazlarıyla evlenmişler. Şimdiki papaz da Bayan Pilkington'ın yeğeni olup bekârmış. Eğer dilerse Miss Briggs gidip durumu ve malikâneyi bir gözden geçirir; bu işe girmek isteyip istemeyeceğine ona göre karar verirmiş.

Miss Briggs'in sevinçten eteklerinin nasıl zil çaldığını anlatmaya kalemimizin gücü yetmez! Tek koştuğu şart küçük Rawdon'ın sık sık Gauntly Hall'a gelip onu görmesiydi. Becky buna hiç çekinmeden söz verdi. Sonra gidip güzel haberi kocasına anlattı. Rawdon Miss Briggs'e borçlu oldukları para yönünden sevindi bu habere. Gene de içi rahat değildi. Bu durum hiç içine sinmiyordu nedense.

Olup biteni Lord Southdown'a anlatınca genç Lord, albaydan yana anlaşılmaz bir bakış fırlattı. Rawdon, Lord Steyne'in bu cömertliğini Leydi Jane'e anlattı; yengesi de bir tuhaf, kaygılı baktı ondan yana. Sir Pitt de öyle.

Karıkoca, ikisi de, "Becky çok neşeli, çok kurnaz, çok başına buyruk," diyorlardı. "Tek başına dolaşması hiç doğru değil. Rawdon, her gittiği yere ya sen onunla gideceksin ya da ona yeni bir nedime tutacaksın."

Sir Pitt, Rebecca'yı karşısına aldı ve hem Miss Briggs'e yol verilmesi hem de daha başka ailesel konularla ilgili bir zılgıt geçti. Becky, Lord Steyne'in dostluğunun Rawdon için gerekli olduğunu, Lord Hazretleri'nin Rawdon'ı çok yakında çok güzel bir mevkiye getirteceğini; Miss Briggs'e gelince, kadıncağızı böylesi kazançlı bir işten alıkoymaya hakları olmadığını ileri sürdü. Ama boşuna! Becky'nin hiç bir cilvesi, yalvarması, gülmesi, ağlaması bu kez enişte-sini yumuşatamadı. Sir Pitt bir zamanlar çok beğendiği Becky'yle neredeyse kavgaya tutuşuyordu. Aile onurun-dan, Crawley'lerin temiz adına leke sürdürmemekten söz açtı. O genç Fransız züppeleriyle Lord Steyne'i durmadan evinde ağırladığından ötürü kınadı Becky'yi. Lord Stey-ne'in arabası Curzon Sokağı'ndan ayrılmaz olmuştu ve bu yüzden dedikodu almış yürümüştü. Herkes Rebecca'ya ha-fif bir kadın gözüyle bakmaya başlamıştı. Sir Pitt Crawley Ailesinin reisi olarak Becky'ye daha dikkatli, daha ağırbaşlı davranması için yalvardı.

Sonunda Becky enişte sinin bütün sözlerini tutacağına yemin etti. Ne var ki Lord Steyne gene eskisi gibi Mayfair'deki evden hemen hiç ayrılmıyor ve Sir Pitt'in öf-kesi gitgide şiddetleniyordu. Lord Steyne'i uzaklaştıra-mayınca Curzon Sokağı'ndan kendisi ayağını kesti. Hatta Lord Steyne'yle tüm ilişkileri kesmeyi düşünüyordu ya, Kral'ın akrabası olan bir Prens'in de geleceğini öğrenince, o son yemekli toplantıya gitmeye karar verdi. Yalnız, top-lantıda uzun oturmayıp ayrıldılar. Becky o gece enişte sinyle de eltisiyle de hemen hiç ilgilenmedi.

Sir Pitt, Gaunt House'taki toplantıdan ayrılmazdan önce kardeşini bir köşeye çekti ve karısına daha iyi sahip olması için onun kulağını büktü. Rawdon bunu yapacağı-na söz verdi. Belki de küçük oğluna ve yengesi Leydi Jane'e karşı duyduğu sevgi ve saygı yüzünden Rawdon za-ten çok değişmişti. Şimdi de kulüplere gidip bilardo ve

kumar oynamayı kökünden kesti. Evinden hemen hiç ayrılmaz oldu. Becky'yi araba gezintilerine o götürüyor, bütün toplantılarda karısına o kavalyelik ediyordu. Lord Steyne ne zaman Curzon Sokağı'na gelse Rawdon'ı evde bulur olmuştu.

Ne yalan söylemeli, kocasının bu bağlılığı Becky'nin hoşuna gidiyordu. Gene evliliklerinin o ilk günlerine dönmüş gibiydiler. Yanlarında dostları olsun olmasın, Becky kocasına karşı hep güler yüzlü ve yakındı. Onu rahatlatıp neşelendirmek için elinden geleni yapıyordu.

"Arabada Briggs'in yerine senin olman çok daha hoş sevgilim!" diyordu. "Ne olur Rawdon, hep böyle yaşayalım. Hiç uzaklaşmayalım birbirimizden. Bir de paramız olaydı keyfimizin sonu olmazdı!"

Ve neşeyle gülüp söyleyerek kocasını öpüyordu. Rawdon ondan kuşkulandığı için kendi kendine şaşar olmuştu. Yok! Yok! Kıskançlıkları kuruntudan başka bir şey değildi. Becky onu seviyordu, eskiden beri sevmişti. Her gittiği yerde göz kamaştırmasına gelince: Bunda kızcağızın ne suçu vardı? Göz kamaştırmak için yaratılmış bir kadın değil miydi? Dünyada bir eşi daha var mıydı? Bir de oğlunu sevebilse hiçbir kusuru kalmayacaktı...

İşte Rawdon böyle mutlu düşünceler içinde huzura kavuşmak üzereyken bir önceki bölümde anlattığımız olay patlak verdi ve Albay Crawley şerif yardımcısı tarafından tutuklandı...

ELLİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bir Kurtuluş ve Bir Felaket

Efendime söyleyeyim, dostumuz Rawdon böylece Bay Moss'un Cursitor Sokağı'ndaki "köşk"üne götürüldü ve gerekli muamelelerden sonra bu sevimli kervansarayda konuk edildi. Güneş Chancery Sokağı'nın çatıları üstünden yeni doğuyordu. Bay Moss, albaya yol yorgunluğunu gidermek için sıcak bir şey içmek isteyip istemediğini sordu.

Bir kont sarayındaki şahane bir geceden sonra kendini tutuklanıp gözaltına alınmış bulmak belki başka bir kimseyi içinden yıkardı. Ne var ki albayımız, Bay Moss'un konukseverliğinden daha önce de birkaç kere yararlanmıştı. Bu ufak tefek olayların üstünde durmayı şimdiye kadar gerekli saymamıştık. Gene de okuyucumuz bu tür kazaların, beş parası olmaksızın lüks yaşam süren vatandaşların başından pek eksik olamayacağını elbet akıl edecektir.

Bay Moss'u ilk ziyaretinde, o zaman bekâr olan Rawdon'ı, halası Miss Crawley kurtarmıştı. İkinci seferinde

Rawdon, karısının yeni diktirdiği kadife takımlarının parasını ödeyemediğinden gene Bay Moss'un yerini boylayınca Becky, Lord Southdown'dan ödünç para alarak kocasını kurtarmak büyüklüğünü göstermişti. Böylece, iki seferinde de Rawdon'ın tutuklamasıyla serbest bırakılması bir olduğundan Bay Moss'la arası pek iyiydi!

"Eski yatağınız boşta, albayım. Rahat edeceğinizi umarım. Önceki gece Ellinci Ağır Süvari Alayından Yüzbaşı Sir Famish kaldı sizin yatakta. Yukarıda bir ilahiyat doktoru var bu kez. Beş tane de centilmenimiz var. Bayan Moss saat beş buçukta tabldot çıkartıyor. Sonradan da müzik dinleyip biraz iskambil oynuyoruz. Bize katılırsanız çok seviniriz."

Rawdon, "Bir şey istersem çıngırağı çalarım," diyerek uslu uslu odasına çıktı.

Eski bir askerdi o. Feleğin ufak tefek silleleriyle sarsılacak adam değildi. Daha zayıf birisi tutuklanır tutuklanmaz karısına mektup yollardı. Ne var ki bizim yiğit albayımız, "Onun uykusunu bölmenin gereği yok," diye düşündü. "Benim eve gelip gelmediğimi bile bilmeyecek nasılsa! Varsın uyusun. Uyanınca nasılsa bana yüz yetmiş pound'cuk bir para bulabilir. Bunu da bulamazsak durumlar zaten berbat demektir."

Böyle düşünerek albayımız yatağa uzandı ve hemen uykuya daldı.

Uyandığında saat ondu. Tıraş olduktan sonra, saçları kâğıt parçalarıyla sarılmış, kara gözlü bir hanım kız olan Miss Moss'un getirdiği kahvaltısını etti. Kahvaltısıyla birlikte gelen gazetede Lord Steyne'in dün geceki toplantısını ve bu toplantıda Bayan Rawdon Crawley'nin nasıl gözleri kamaştırdığını anlatan bir yazı okudu. Miss Moss'la biraz çene çaldıktan sonra albayımız bu kara gözlü dilberden kalem, kâğıt ve mürekkep isteyerek karısına imla yanlışlarıyla dolu şu mektubu yazdı:

"Sevgili Becky, umarım iyi uyumuşundur. Bu sabah senin kakonu ben getirmedim diye sakın korkma! Dün gece piro içerek eve dönerken başıma bir iş geldi. Moss beni gene enseledi. Sana bunu kendisinin menşur kâşânesinden yazıyorum. İki yıl önceki odamdayım. Miss Moss çok şişmanlamış. Çorapları gene delik içinde.

Beni Nathan enseletmiş bu kez. Pul parası, masarafiyle filan yüzyetmiş kâât gerek. Bana doğru dürüst giyecek gönder. Çünkü dün geceki kılığımdayım. Çekmecemde yetmiş kâât var. Bu mektubu alır almaz Nathan'a git; yetmiş kâât peşine razı etmeye çalış. Yok, razı gelmezse benim sahatla kendinden de birkaç incik boncik al, rehinci Balls'a gönder. Hemen bugün olmalı bu işler. Çünküm yarın Pazar. Buranın yatakları pek temiz sayılmaz. Sonra bir de bakmışın, başka bir alacaklı daha çıkarsa hapı yuttuk demektir. iyi ki bu Cumartesi Rawdy'nin eve çıkma günü değil. Tanrıya emanet ol.

"Acele sevgilerle, kocan, R. C."

"Not: Amman, elini çabuk tut da hemencecik gel."

Bu mektup damgalanıp mühürlendikten sonra, Bay Moss'un kapısı önünden hiç eksik olmayan ulakların biriyle yollandı. Rawdon da avluya çıkıp bir puro tellendirdi. İçi rahattı. Karıcığının hemen imdada koşacağına güveni tamdı. Öyle ki avlunun tavanındaki demir parmaklık ve bunun anlamı bile onun ruhunu karartmadı.

Bu işe en çok üç saatin yetip de artacağına inanıyordu. Bu üç saati Rawdon puro içip gazete okuyarak ve avluda rastladığı Yüzbaşı Walker adında eski bir dostla çene çalarak neşe içinde geçirdi.

Ne var ki saatler gelip geçtiği halde haberci geri gelmedi; akşam oldu ama Becky hâlâ ortada yoktu. Bayan Moss'un tabldot yemeği, denilen saatte sofraya kondu; Miss Moss saçlarındaki kâğıt parçalarını çıkarmış olarak koyun

budu haşlamasıyla şalgam servisini yaptı. Bunlar albayın boğazından pek geçmedi. Gene de açık elli dostumuz sofra başındakilere bir şişe şampanya ısmarlamaktan geri kalmadı ve herkes onun şerefine içti.

İşte tam bu sırada kapı zili çalındı ve haberci, Albay Rawdon'ın beklediği mektubu getirdi.

Bayan Moss, "Okuyun, albayım; biz sizin kusurunuza bakmayız," dedi.

Rawdon mektubu biraz da elleri titreyerek açtı. Mis gibi lavanta kokan pembe kâğıda yazılıp üstüne açık yeşil mühür vurulmuş, cici bici bir mektuptu bu.

"*Mon Pauvre Cher Petit*, zavallı sevgili küçüğüm benim," diyordu Rebecca. "Kaba canavarımın eve dönmediğini görünce gözüme uyku girmedi. Ateşim çıktığından Bay Blench'i getirttim. Doktorumuz bana sinir yatıştırıcı bir ilaç verdi ve hiçbir surette rahatsız edilmemem için Finette'e talimat bıraktı. Bu yüzden zavallı adamcağızımın gönderdiği haberci ben kalkıncaya kadar aşağıdaki holde beklemek zorunda kalmış! Senin o her zamanki gibi yanlış imlalı, sevgili mektubunu okuyunca neye uğradığımı tahmin edebilirsin.

Hasta olmama ve bir damla bile kakao içemememe rağmen (inan bana, canavarımın getirmediği kakao boğazımdan geçmiyor) hemen arabama atladığım gibi Nathan'a gittim. Ağlayarak o pis dizlerine kapandım onun; yalvardım, yakardım. Ama yumuşatamadım. Paranın tümünü istiyor, ille! Bunun üzerine o hazin yolculuğu yapmak, yani rehinciye gitmek amacıyla eve döndüm. Varım yoğum canavarıma feda olsun! Ama biliyorsun, takıp takıştıracaklarımın çoğu zaten rehinci amcamızda. Geri kalanların hepsini versen yüz pound getirmez.

Her neyse, eve döndüğümde Milord Steyne'le o koyun suratlı Bulgar prensini buldum. Dün geceki şarkı ve oyunlarımdan ötürü beni kutlamaya gelmişler. Sonra Padding-

ton'la Champignac da geldiler. Herkes tatlı sözlere, kompliman yağmurlarına tuttu beni. Oysa ben onları bir an önce başımdan savmak için sabırsızlanıyordum çünkü aklım fikrim her dakika *Mon pauvre prisonnier* - zavallı mahpusumdaydı.

Yabancılar gittikten sonra Lord Hazretleri'nin önünde dize geldim. Her şeyimizi rehinlemek zorunda kaldığımızı söyleyerek bize 200 pound ödünç versin diye yalvarıp yakardım. Milord biraz beklememi söyledi; parayı bana yarın sabah yollayacağına söz vererek gitti. Ben de yarın sabah parayı ondan alır almaz öpücüklere sararak sevgili canavarıma getireceğim. Seni seven, Becky."

"Bunu yatakta yazıyorum. İyice içim kalkmış durumda. Başım nasıl da ağrıyor!..."

Mektubu okurken Rawdon'ın yüzü öyle bir allak bullak olup morarmıştı ki sofra başındakiler onun kötü haber aldığını anladılar.

Unutmaya başladığı tüm kuşkular gene geri gelmişti. Becky gidip onun hatırı için birkaç incik boncuk bile satmıyordu ha! Kocası hapisteyken başka erkeklerle gülüp konuşabiliyor, bir de utanmadan onların komplimanlarını anlatıyordu.

Birden Rawdon düşünmeye bile dayanamadığı bir kuşkuyla zangırdadı. Lord Steyne'in adamı olan Wenham dün gece onu "biraz yürümeye" çağırmıştı. Sakın?... Rawdon koşarak kendi odasına çıktı ve iki satırlık bir mektup yazarak Sir Pitt ve Leydi Crawley'ye yolladı.

Sonra gene yemek odasına dönerek bir şişe şarap açtırttı. Tuhaf bir coşkuyla gülüp söylemeye başladı. Kendi kuruntu ve korkularını unutmak istercesine, çılgın kahkahalar atarak şarap bardaklarını birbiri ardına dikiyordu. Bir yandan kulağı da kirişteydi.

Bir saat sonra sokakta hızla dönen tekerleklerin, bahçe kapısının önünde durduğu duyuldu. Genç gardiyan anah-

tar destesiyle dışarı çıktı ve eşikte genç bir kadın gördü. Kadıncağız baştan ayağa titreyerek,

"Albay Crawley'le görüşmek istiyorum," dedi.

Gardiyan bilgiç bir bakışla onu arkadaki bir odaya aldı ve, "Albayım, sizi görmeye geldiler!" diye seslendi.

Rawdon yemek salonunun gürültü ve aydınlığından bu loş arka odaya geçti ve ayakta genç bir kadının durduğunu gördü.

Genç kadın sesinin titrediğini belli etmeyip neşeli görünmeye çalışarak, "Benim, Rawdon; ben, Jane," dedi.

Onun sesinden, varlığından taşan şefkat Rawdon'ın ta içine işledi. Koşup onu kolları arasında sıktı; anlaşılmaz sevinç ve şükran sözleri mırıldandı. Kendini tutmasa başını onun omzuna dayayıp ağlayacaktı!

Jane Bay Moss'la çarçabuk hesaplaştı ve gözlerinin içi sevinçten gülerek Rawdon'ı alıp dışarı çıkardı.

"Pitt resmi bir yemeğe gitmişti," diyerek o minik elini Rawdon'ın eline verdi. "Mektubunu aldığım zaman yalnızdım, sevgili Rawdon. Ben de kendim geldim."

Rawdon, Leydi Jane'e, bu utangaç kadını duygulandıran ve neredeyse ürküten ateşli bir minnetle tekrar tekrar teşekkür etti.

"Bilemezsin," diyordu. "Küçük Rawdy'den sonra... Seni de tanıyalı beri ben öyle değiştim ki... Temelli değişmek istiyorum. Ben... Öyle... Öyle..."

Rawdon cümlesini bitiremedi ama genç kadın onun ne demek istediğini anlayabiliyordu. O gece kendi oğlunun başucunda dua ederken, bu zavallı yolunu şaşırmış günahkâr için dua etmeyi de unutmadı.

ꕥ

Rawdon ondan ayrıldıktan sonra hızlı adımlarla kendi evine yollandı. Saat akşamın dokuzuydu. Rawdon sokakları,

Gurur Dünyası'nın o ulu meydanlarını koşarak geçti ve sonunda kendi evinin karşısına çıktı. Titreyerek parmaklığa yaslandı ve başını kaldırıp üst kata baktı. Salon pencereleri şıkır şıkır ışık içindeydi. Oysa Becky mektubunda hasta, yatakta olduğunu yazmıştı. Rawdon bir süre öylece durdu orada. Pencerelerin aydınlığı onun solgun yüzüne vuruyordu.

Rawdon anahtarını çıkarıp kapıyı açtı ve içeri girdi. Yukardaki kattan kahkaha sesleri geliyordu. Rawdon'ın sırtında hâlâ bir gece önceki gece kıyafeti vardı. Sessizce yukarı çıktı ve sahanlıkta parmaklığa yaslanıp durdu. Ortalıkta ne bir uşak vardı, ne de bir hizmetçi. Hepsi odalarına gönderilmiş olsa gerekti. Rawdon içeriden yükselen şarkı ve kahkaha seslerini duydu. Becky dün geceden bir şarkı söylüyordu. Boğuk bir ses, "Bravo! Bravo!" diye bağırdı.

Bu, Lord Steyne'in sesiydi.

Rawdon kapıyı açıp içeri girdi. Ufak bir sofra kurulu duruyordu, şarabına kadar her şey hazır. Becky bir kanepede oturmuş, Lord Steyne ona doğru eğilmişti. Rebecca şahane bir elbise giymiş ve göğsüne, ellerine, kollarına, Lord Steyne'in armağanı olan pırlantalarını takmıştı. Lord Steyne onun elini sımsıkı tutmuş, eğilip öpmek üzereyken Becky kapıda Rawdon'ın bembeyaz yüzünü görerek hafif bir çığlıkla doğruldu. Bir an sonra gülümsemeye çalıştı; feci bir sırıtıştı bu. Steyne de, sapsarı kesilmiş, öfkeden dişlerini gıcırdatarak yerinden fırlamıştı.

Sonra o da gülmeye yeltendi ve elini Rawdon'a doğru uzatıp, "Hoş geldin, Crawley," diyerek ilerledi. Ama ağzının ucundaki sinirler seğiriyordu.

Becky, Rawdon'ın yüzündeki ifadeyi görünce kendini yere, onun önüne atarak, "Masumum, Rawdon! Tanrı seni inandırsın, hiç suçum yok benim!" diye bağırdı. Kollarındaki bilezikler şıngırdayarak, o yüzüklü elleriyle kocasının

ceketine, ellerine sarılmaya çalışıyordu. Sonra Lord Steyne'e dönerek, "Suçsuzum!" dedi gene. "Söyle ona suçsuz olduğumu!"

Bir tuzağa düşürüldüğünü sanan Lord Hazretleri kocaya öfkelendiği kadar kadına da kızmıştı.

"Sen mi suçsuzsun! Tanrı senin belanı versin!" diye bağırdı. "Suçsuzmuş bir de! Şu takıp takıştırdığın ne varsa hepsini ben verdim sana. Şimdiye dek sana verdiğim para binlerce poundu buldu. Bunlar için sattı seni bu herif. Suçsuz ha! Oyuncu anan kadar suçsuzsun sen de! Şu zorba kocan kadar suçsuzsun! Crawley, başkaları gibi benim de gözümü korkutabileceğini sanma! Çekil yolumdan geçeyim!"

Lord Steyne şapkasını aldı ve ateş püsküren gözlerle yiyecek gibi bakarak düşmanına doğru yürüdü. Onun kendine yol vermeyeceği aklının köşesinden bile geçmiyordu. Ama Rawdon atılıp onu yakasından kavradı. Öyle ki Lord Steyne boğulacak gibi olarak kıvranmaya başladı; dizleri büküldü kaldı.

Rawdon, "Yalan söylüyorsun, deyyus!" diye bağırdı. "Korkak hergele, yalan söylüyorsun!" Lord Hazretleri'nin suratına iki şamar indirdi ve onu kanlar içinde yere yıktı.

Bütün bunlar öyle çabuk olmuştu ki Rebecca araya girecek fırsatı bulamamıştı. Şimdi tiril tiril titreyerek kocasının önünde duruyordu. Güçlü ve yürekli olduğu için ve zaferi o kazanmış olduğu için, şu anda kocasına hayrandı.

Rawdon, "Gel buraya!" deyince Rebecca hemen onun yanına gitti.

"Çıkar şunları!"

Rebecca titriyen ellerle yüzüklerini, bileziklerini, küpelerini çıkarıp yere attı. Gözleri kocasının gözlerindeydi.

Rawdon onun göğsündeki elmas iğneyi çekip çıkardı ve Lord Steyne'e fırlattı. Lord Hazretleri'nin alnı yarıldı ve koca Marki bu yara izini ölünceye değin alnında taşıdı.

Rawdon, "Yukarı yürü, Becky!" dedi.

"Beni öldürme, Rawdon!"

Rawdon yırtıcı bir gülüşle, "Bu adam sana gerçekten para verdi mi, onu görmek istiyorum," dedi. "Söyle bana, para verdi mi?"

"Vermedi... Yalnız..."

Rawdon, "Ver şu anahtarlarını bana," dedi.

Birlikte yukarı çıktılar.

Rebecca ona bir tanesinden başka bütün anahtarlarını verdi. Vermediği, eskiden Amelia'nın armağan etmiş olduğu gizli çekmecesinin anahtarıydı. Rebecca kocasının bu anahtarın yokluğunu fark etmeyeceğini umuyordu. Ne var ki Rawdon dolapları, sandık ve rafları altüst ederek karıştırırken çekmeceyi buldu ve Rebecca onu açmak zorunda kaldı. İçinden eski aşk mektupları, bir hatıra defteri, incik boncuklar, bir de cüzdan çıktı. Cüzdanın içi kâğıt para doluydu. Bunların arasında on yıl öncesinden kalma olanlar da vardı ama bir tanesi, bin pound'luk bir kâğıt para, gıcır gıcır yeniydi.

Rawdon, "O mu verdi bunu sana?" diye sordu.

"Evet."

Rawdon, "Hemen geri göndereceğim bunu," dedi. "Briggs'in parasıyla öbür borçlarımızın bazılarını da ödeyeceğim. Bu paradan bana yüz pound'cuk ayırabilirdin Becky. Ben her zaman varımı yoğumu seninle paylaştım."

Rebecca gene, "Suçsuzum," dedi.

Rawdon hiç karşılık vermeden onu orada bırakıp dışarı çıktı.

Kocası gidince Becky neler hissetti? Neler düşündü? Yatağın ucuna ilişmiş olarak saatlerce oturdu öyle. Güneş pencereden içeri dolmuştu; incik boncuklar yerlere saçılı...

Becky'nin saçları çözülmüş, elbisesi, Rawdon göğsündeki iğneyi çekip alırken yırtılmıştı...

Becky onun aşağı inip sokağa çıktığını duymuştu. Bir daha hiç geri gelmeyeceğini, artık temelli gittiğini biliyordu. "Kendini öldürür mü acaba?" diye merak etti. Ama önce Lord Steyne'i düelloya çağırırdı elbet. Becky kendi geçmişini, tüm olup bitenleri düşündü. Yaşam birden ıssız, anlamsız, umutsuz göründü gözüne. Kendi de zehir içip her şeyi bitirse miydi acaba?

Bir Fransız kızı olan oda hizmetçisi onu bu durumda buldu. Karman çorman odanın orta yerinde, put gibi oturuyordu; ellerini birbirine kilitlemiş, gözleri yaşlı. Fransız kızı Becky'nin suç ortağıydı; Lord Steyne bu amaçla para yediriyordu ona.

"Mon Dieu – Tanrım! Ne oldu, Madam?"

Ne olmuştu gerçekten? Becky suçlu muydu yoksa suçsuz muydu? Suçsuz olduğunu söylüyordu ama onun dudaklarından dökülen sözlerin ne zaman doğru, ne zaman yanlış olduğunu kim bilebilirdi?

Oda hizmetçisi perdeleri örttü ve hanımını soyup yatağa yatırdı. Sonra yerde saçılı duran şeyleri toplamaya başladı...

ELLİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Savaştan Sonraki Pazar

Sir Pitt Crawley'nin Büyük Gaunt Sokağı'ndakiler sabah tam uyanıp giyinmeye başladıkları sırada Rawdon, iki gündür sırtından çıkarmadığı frakıyla kapıda belirdi; merdivenleri yıkamakta olan kadıncağızın ödünü koparark içeri geçti ve ağabeyinin çalışma odasına girdi.

Leydi Jane yukarıda, çocuklarıyla birlikte sabah duasını okumaktaydı. Her sabah anayla çocuklar kendi aralarında kısaca dua ederler, Sir Pitt'in başkanlığında, tüm ev halkının katılmasıyla yapılan ayine ondan sonra inerlerdi.

Rawdon ağabeyinin mum gibi derli toplu duran çalışma masasının başına oturdu. Sir Pitt'in pazar sabahları ailesine ve ev halkına okuduğu vaaz kitabı masanın üstünde hazır beklemekteydi. Yanıbaşında da *Observer* gazetesi katlanmış duruyordu.

Rawdon bu gazeteyi eline aldı ve ağabeyini beklerken okumaya çalıştı. Ama harfler gözlerinin önünde birbirine

karışıyor ve adamcağız okuduğunun tek kelimesini bile anlayamıyordu.

Çalışma odasındaki kara mermer saatin tiz vuruşları saat dokuzu bildirirken Sir Pitt içeri girdi. Tertemiz tıraş olmuş, tiril tiril ütülü kolalı giysiler içinde, mum gibi derli toplu. Kısacası tam bir İngiliz centilmeni: bir düzen, ciddilik ve ağırbaşlılık örneği.

Karşısında Rawdon'ı böyle üstü başı bumburuşuk, gözleri kan çanağı gibi, saçları darmadağın görünce şaşırdı. Kardeşinin çılgın bir eğlenceden geldiğini ve hiç de ayık olmadığını sandı.

Gene de istifini bozmadan, "Bu ne demek Rawdon?" diye sordu. "Burada ne arıyorsun bu saatte? Neden kendi evinde değilsin?"

Rawdon, "Kendi evim ha?" diye acı bir kahkaha attı. "Korkma, Pitt. Sarhoş değilim. Kapa kapıyı. Seninle bir görüşeceğim var."

Pitt kapıyı kapayarak geldi, masa başındaki öbür koltuğa oturdu.

Rawdon, "Pitt," dedi. "Benim işim bitti artık. Hesabım tamam."

Baronet sinirli bir sesle, "Ben hep söylerdim sana, işin buraya varacağını," dedi ve parmaklarıyla masanın üstünde tempo tutmaya başladı. "Bir kez ağabey öğüdü verdim sana. Artık yardımına koşacak durumum kalmadı. Bütün sermayemi bağlamış durumdayım. Jane'in dün sana getirdiği parayı bile yarın avukatıma söz vermiştim. Bu yüzden büyük sıkıntıya gireceğim. Sana hiç yardım etmeyeceğim demiyorum. Ama bütün borçlarını ödememi bekliyorsan, çılgınlık bu! Düpedüz çılgınlık benden böyle bir şey ummak!"

Rawdon, "İstediğim şey para değil," diyerek ağabeyinin sözünü kesti. "Kendim için gelmiş değilim buraya. Sen boş ver bana şimdi..."

Sir Pitt, içi biraz rahatlayarak, "Ne istiyorsun peki?" diye sordu.

Rawdon boğuk sesle, "Oğlum," dedi. "Ben gittikten sonra oğluma bakacağına söz vermeni istiyorum. Leydi Jane ona her zaman çok büyük yakınlık gösterdi. Rawdy de onu... ondan... kendi... yani onu herkesten çok seviyor. Sen bana baksana, Pitt! Halamızın mirası bana kalacaktı biliyorsun! Buna güvenerek büyüttüler beni. Bol para harcayıp keyfime düşkün olmaya alıştırdılar. Yoksa bambaşka bir insan olabilirdim. Askerdeyken görevimi yerine iyi getiren bir subaydım. O miras meselesinin beni nasıl altüst ettiğini biliyorsun, Pitt; paraya kimin konduğunu da biliyorsun."

Sir Pitt, "Böyle bir sitemi yersiz buluyorum," dedi. "Rebecca'yla kendin evlendin. Ben evlen demedim sana."

Rawdon, "O iş bitti artık!" diye inledi. "Her şey bitti."

Ağabeyi birden telaşlanarak, "Ne?" diye bağırdı. "Aman Tanrım! Becky öldü mü yoksa?"

"Ölmedi! Keşke ben ölebilsem! Arada küçük Rawdon olmasa bu sabah kendimi de o deyyusu da öldürecektim, zaten!"

Sir Pitt onun ne demek istediğini o saat kavramıştı. Rawdon olup biteni ağabeyine titrek sesle, kısaca anlattı:

"O alçakla Becky birlik olup bana karşı resmen komplo kurmuşlar. Beni deliğe tıktırttılar. Hafta sonunu orada geçireyim istiyorlardı. Eve döndüğümde onları baş başa yakaladım."

Böyle bir olayı temizlemenin tek bir yolu vardı. Rawdon da buradan çıktıktan sonra o işi ayarlamaya gidecekti.

"Düelloda vurulan ben olabilirim," diye kısık sesle ekledi. "Oğlumun anası yok, biliyorsun. Onu Leydi Jane'le sana bırakıyorum, Pitt. Onu bağrına basacağına söz verirsen içim rahat olur."

Sir Pitt çok duygulanmıştı. Kardeşinin elini, pek az gösterdiği bir candanlıkla kavradı, sıktı.

Rawdon elini yorgunlukla alnından geçirerek, "Eksik olma ağabeyciğim," dedi. "Senin sözüne güvenebilirim."

Baronet, "Şerefim üstüne söz veriyorum," dedi. "Oğluna oğlum gibi bakacağım."

O zaman Rawdon karısının çekmecesinde bulduğu cüzdanı çıkararak, "Al sana altı yüz pound," dedi. "Benim böylesi zengin olduğumu bilmiyordun, değil mi? Benim de haberim yoktu! Bu parayı Briggs'e vermeni istiyorum. Kendi kendimden utanıyordum onun parasını aldım diye. Zavallı ihtiyarcık! Rawdon'a ana gibi baktı."

Parayı ağabeyine verirken eli titreyince cüzdan yere düşüp açıldı ve bin pound'luk banknot da dışarı kaydı.

Pitt yerdeki paraları toplamaya eğildi. Binliği görünce şaşırıp kaldı.

"Onu bırak," dedi Rawdon. "Bu paranın sahibini bir kurşunla yere sermek niyetindeyim."

Kardeşler bir kez daha tokalaşıp ayrıldılar.

Rawdon Crawley son hızla Gaunt House'a gitti ve kapının üstündeki kocaman, medusa başı biçimli tokmağı çaldı. Kapıyı açan lame yelekli uşak albayın vahşi ve bakımsız görünüşünden korkarak, zorla içeri girmesini engellemek istercesine kollarını gerdi. Ne var ki Rawdon ona yalnızca kartını uzatarak bunu Lord Steyne'ye vermesini ve Albay Crawley'nin saat birden sonra akşama kadar St. James Sokağı'ndaki Regent Kulübü'nde Lord Hazretleri'nden haber bekleyeceğini söyledi. Kırmızı suratlı, şişko uşak onun arkasından şaşkın şaşkın bakakaldı. Yabanlık, süslü ve temiz giysileriyle sabahleyin erkenden yollara dökülmüş olan insanlar da öyle. Araba durağında bekleyenler onun bu saçı sakalına karışmış, pis ve buruşuk kılığını alaya aldılar. Rawdon bir arabaya atladı ve adama, "Knightsbridge Kışlasına çek," dedi.

Neşeyle, hep bir ağızdan çalan çan seslerinin arasında Knightsbridge Kışlası'na vardı ve hemen eski dostu ve silah arkadaşı Yüzbaşı Macmurdo'nun odasına koştu.

Waterloo Savaşlarını görmüş eski bir asker olan Yüzbaşı Macmurdo yalnızca parasızlığı yüzünden terfi edemeyerek yüzbaşılıkta kalmıştı. Rawdon onu yatakta sabah keyfi çatar buldu. Yüzbaşının odasının duvarları sporcu, dansöz ve şarkıcı resimleriyle kaplıydı. Bunların çoğu evlenerek ya da emekli olarak ordudan ayrılan arkadaşlarının yadigârıydı. Yüzbaşı şimdi elli yaşına merdiven dayamış ve bunun yarısını askerlikte geçirmiş olduğundan duvarlarındaki resimler eşsiz bir koleksiyon, hatta bir müze meydana getiriyordu. Yüzbaşı Macmurdo, İngiltere'nin en yaman nişancılarından ve ağır cüsseli bir adam olmasına karşın en iyi binicilerinden biriydi. Şu sırada kısa kazınmış kır saçlarının tepesinde ipekli bir gecelik takkesiyle yatağında uzanmış spor haberlerini gözden geçiriyordu, kırmızı yüzlü, kırmızı burunlu, boyalı, gür bıyıklı bir eski asker...

Rawdon, bir dosta ihtiyacı olduğunu söyleyince yüzbaşı istenilenin nasıl bir dostluk görevi olduğunu o saat anladı. Bu gibi işlerde çok becerikli, deneyimli bir adamdı. Başı derde giren birçok soylu beyefendi hemen ona koşardı.

Yıllanmış savaşçı şimdi de, "Bu kez ne oldu oğlum Rawdon?" diye sordu. "Yüzbaşı Macker'i vurduğumuz zamanki gibi kumar meselesi değil ya gene?"

Albay kıpkırmızı kesilip gözlerini yere dikerek, "Karımla... ilgili bir şey," diye karşılık verdi.

Beriki hafif bir ıslık çaldı: "Ben dedimdi, bir gün seni bırakacak diye..." Sonra albayın gözlerindeki yırtıcı bakışı görünce sustu. Ciddi bir tavırla, "Başka çıkar yol yok mu oğlum?" diye sordu. "Yalnızca kuşkulanıyor musun, yoksa... Ne oldu? Mektup filan mı eline geçti? Susup otursan olmuyor mu? Bu gibi işleri elinden geldiğince örtbas etmek en iyisidir."

İçinden de, "Tevekkeli değil, bu işleri en son duyan koca olurmuş derler!" diye şaşıp kalıyor ve yıllar boyunca, şu kışladaki kaç sofra başında, Bayan Rawdon Crawley'nin ipliğinin pazara çıkarıldığını düşünüyordu.

Rawdon, "Başka çıkar yol yok Mac," dedi. "Bu işi tek bir şey temizler. Beni aradan çıkartmak için tutuklatıp deliğe tıktılar. Ben de bastırdım onları. Baş başaydılar. Herife sövdüm; ağzını burnunu dağıtıp yere yıktım namussuzu!"

"Ömrüne bereket!" dedi Macmurdo, "Kim bu herif?"

"Lord Steyne."

"Vay anasını be! Hem de bir Marki! Ama zaten herkes onların..."

Rawdon, "Ne demek istiyorsun?" diye gürledi. "'Yoksa karım için laf çıktığını duydun da bana haber vermedin mi Mac?"

"Milletin ağzı torba değil ki büzesin, evladım. Bir sürü kuş beyinlinin dedikodusunu sana yetiştirecektim de ne olacaktı sanki?"

Rawdon, "İyi etmemişsin Mac," diyerek ellerini yüzüne örttü ve kendini tutamayarak hıçkırmaya başladı.

Bunu gören MacMurdo içi burkularak, "Boş ver, evlat!" dedi. "Marki değil kral olsa vız gelir! Bir kurşunla yere sermesini biliriz biz o deyyusu... Kadınlara gelince, hepsi de aynı..."

Rawdon boğuk bir sesle, güçlükle konuşarak, "Onu nasıl severdim!" diye inledi. "Bilemezsin! Köle gibi peşinden gezerdim, anasını sattığım! Onun uğruna her şeyimi feda ettim. Onunla evlendiğim için böyle dilenci durumlarına düştüm. Oysa benden gizli kendi cebini doldururmuş..."

"Suçsuz olduğuna hiç mi inanmıyorsun Rawdon? Steyne'yle evde bu ilk baş başa kalışları değilmiş ki!"

Rawdon üzgün üzgün, "Olabilir ama şu paranın hiç de suçsuz bir suratı yok," diye karşılık verdi. "Bak, bu binliği

ona Steyne vermiş, Mac. O da benden gizlemiş bunu. Cüzdanında başka paralar da vardı gene de gelip beni hapisten kurtarmadı!"

Bu para meselesinin oldukça çirkin göründüğünü yüzbaşı da kabul etti. Bundan sonra Rawdon yüzbaşının emir erini, temiz çamaşır ve diğer giysiler aldırtmak üzere Curzon Sokağı'na yolladı. Bu arada iki dost baş başa verip *Johnson'un Sözlüğü*'nden de bolca yararlanarak Lord Steyne'e Yüzbaşı Macmurdo ağzından (Albay Rawdon'ın temsilcisi sıfatıyla) bir mektup döşediler: Albay Rawdon bu sabahki olayların kaçınılmaz kıldığı karşılaşmayı hazırlamak görevini arkadaşı yüzbaşı Macmurdo'ya vermiş bulunuyordu. Böyle bir karşılaşmayı Lord Steyne Hazretleri'nin de istediğinden kimsenin kuşkusu olamazdı. Lord Hazretleri eğer yüzbaşıya kendi temsilcisini gönderirse, karşılaşmanın zamanı ve koşulları üzerinde bir karara varılabilirdi. Yüzbaşı ek bir notla, Albay Rawdon'ın elinde Lord Hazretleri'nin olduğunu sandığı bir bin pound'luk kâğıt para bulunduğunu ve bunu geri vermek için sabırsızlandığını da bildirdi.

Bu mektup yazılıp bitinceye kadar yüzbaşının emir eri Curzon Sokağı'ndan geri döndü ama eli boş olarak!

"Bana zırnık vermediler, efendim! Evde kıyametler kopuyor. Ev sahibi gelip her şeye el koymuş. Salonda uşaklar içki içiyorlardı. Hizmetçilerden biri kaçmış bile. Simpson adındaki uşak, alacağı aylıkları almadan bir yere kıpırdamayacağını söyleyip duruyordu. Fitil gibi de sarhoştu."

Mayfair'deki bu ayaklanmanın haberi albayla yüzbaşıyı şaşırttı ve bol bol da güldürdü.

Sonra albay, "Neyse ki benim oğlan evde değil," dedi. "Benim oğlanı hatırlıyorsun, değil mi Mac? Hani nasıl ata biniyordu?"

İyi yürekli yüzbaşı, "Doğuştan binici olduğu belli!" dedi.

"Aslan gibi, Tanrı bağışlasın! Bana bak, Mac... Başıma bir şey gelecek olursa... Hani vurulursam filan, gidip onu ara sıra yoklamanı isterim. Onu nasıl sevdiğimi filan söylersin. Al, şu altın kol düğmelerini de ver. Dünyada başkaca bir şeyim yok artık." O kirli ellerini yüzüne örterek ağlamaya başladı. Gözyaşları kirlerin arasında beyaz beyaz yollar açıyordu.

Yüzbaşı da ona çaktırmadan başındaki ipekli takkesini çıkardı ve gözlerini sildi. Sonra emir erine dönerek yüksek, neşeli bir sesle, "Git de bize güzel bir kahvaltı getir!" dedi. "Clay, albay için giyecek birkaç öteberi de çıkar. Yapılarımız aşağı yukarı bir, Rawdon. İkimiz de pek öyle çıta gibi sayılmayız artık!"

Albayın rahat giyinebilmesi için Yüzbaşı Macmurdo sırtını döndü ve gene spor haberlerine göz gezdirmeye başladı. Arkadaşı giyindikten sonra da o hazırlandı.

Bir lord temsilcisiyle karşılaşacağı için tuvaletine iyice özendi o sabah. Bıyıklarını parlatıp burdu; devetüyü bir yelek giyerek sımsıkı bir de kravat taktı. Öyle ki odasından çıktığı zaman onu gören genç subay arkadaşları, "Ne o? Pazar günü evleniyor musun yoksa?" diye sordular.

ELLİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Aynı Konu İşleniyor

Becky, bir gece önceki olayların verdiği baygınlığa benzer sersemlikten ancak kilise çanları kuşluk saatini çalarken uyanabildi. Yatağından kalkarak oda hizmetçisi Fifine'i çağırmak için çıngırağa asıldı. Çıngırağı üst üste çaldı, çaldı ama boşuna! Sonunda öyle bir asıldı ki çıngırağın ipi elinde kaldı ama Matmazel Fifine hâlâ görünürlerde yoktu. Bayan Crawley, tepesi iyice atarak, çıngırağın sapı elinde, sahanlığa fırlayıp avazı çıktığınca bağırdığı halde oda hizmetçisini getirtemedi.

İşin içyüzünü sorarsanız Fifine, Curzon Sokağı'ndaki evden ayrılalı saatler oluyordu. Hanımının odasını topladıktan sonra salonda, yerlere saçılı duran mücevherleri alıp kendi odasına çıkmış, bavullarını yerleştirip bir güzel bağlamış, sonra kimseye veda bile etmeden bir araba çağırarak Mayfair'den ayrılmıştı. Curzon Sokağı'ndaki küçük yuvanın artık temelinden yıkıldığına inanıyordu.

Becky aşağıdan sesler ve kıpırtılar duydu. Çıngırağa hiçbir hizmetçinin yanıt vermeyişine kızarak sabahlığını sırtına geçirdiği gibi, hışımla, gürültülerin geldiği salona indi.

Aşçı kadınla Bayan Raggles salonun en güzel kanepesinin üstüne oturmuşlar, Maraschino likörü içmekteydiler. Her zaman Becky'nin o cici, pembe renkli mektuplarını taşıyan ve arabasının kapısını açıp kapayan genç uşak bir kâse kaymağın içine parmaklarıyla dalmıştı. Simpson, Bay Raggles'le bir şeyler konuşuyordu.

Evin hanımı bağıra bağıra yaklaştığı halde içeridekilerden hiçbiri ne yanıt verdi ne de ondan yana baktı.

Becky öfkeden ateş püskürerek, "Simpson! Trotter!" diye haykırdı. "Ne arıyorsunuz benim salonumda? Çağırdığımı duymuyor musunuz? Fifine nerede?"

Genç uşak bir an içgüdüsel bir korkuyla parmaklarını kaymağın içinden çekti. Ama aşçı kadın likör şişesini başına diktiği gibi lıkır lıkır içti. İçki onu daha da yüreklendirmiş gibiydi.

"Kimin salonu dedin?" diye bağırdı. "Burası Bayan Raggles'ın salonu, cicim! Bay ve Bayan Raggles alınlarının teriyle kazanıp aldılar bu evi. Senin gibi bedavaya konmadılar! Sen benim birikmiş aylıklarımı ödeyene dek ben de burada yan gelip oturuyorum işte. Bir diyeceğin var mı? Hah! ha!"

Böyle diyerek aşçı kadın bir bardak likör daha doldurdu ve iyice alaylı bir gülüşle bir yudumda bitirdi.

Bayan Crawley, "Trotter! Simpson! Atın şu pis sarhoşu dışarıya!" diye bağırdı.

Trotter, "Sen avucunu yala!" diye karşılık verdi. "Aylıklarımızı almadan hiçbir yere gitmiyoruz işte. Hele sen paraları say, bir dakika bile durmayız!"

Becky, "Hepiniz birlik olup bana hakaret etmeye mi karar verdiniz?" diye köpürdü. "Albay Crawley geldiği zaman görürsünüz siz!"

Bunu duyan hizmetçiler at kişnemesine benzer kahkahalarla gülmeye başladılar. Yalnızca Bay Raggles bu kahkahalara katılmıyor, tasalı tasalı oturuyordu.

Trotter, "Albayımızın bir daha geri döneceği filan yok!" dedi. "Biraz önce adam gönderip eşyalarını istetmiş. Bay Raggles'a kalsa dayanamayıp verecekti ama ben verdirtmedim. Zaten ben onun albay malbay olduğuna da inanmıyorum ya! Pabucu pahalı bulunca tüydü! İkiniz de dolandırıcısınız, onun için bana karşı ağzını bozmaya kalkışma. Biz paramızı istiyoruz."

Bay Trotter'in de bol bol şarap içmiş olduğu yüzünün kırmızılığından ve dilinin dolaşmasından anlaşılıyordu.

Becky, "Bay Raggles, hiç değilse siz şu sarhoş herifin bana hakaret etmesini önleyin!" dedi.

Raggles, "Ah, hanımefendiciğim, işin sonu buraya mı varacaktı?" diye başını salladı. "Crawley ailesini doğduğum günden beri tanırım ben! Tam otuz yıl Miss Crawley'nin başuşaklığını yaptım. O aileden biri yüzünden bir gün gelip batacağımı söyleseler inanmazdım!" Zavallı adamcağızın gözleri yaş içinde kalmıştı. "Paramı kimden alacağım ben şimdi? Evime taşındığınız dört yılı aştı. Tabaklarımı, çarşaflarımı, her bir eşyamı tepe tepe kullandınız. Sütle yumurta hesabınız iki yüz pound'un üstünde. Omletiniz için günlük yumurta isterdiniz. Köpeğinize kaymak yedirirdiniz."

Aşçıbaşı, "Ama kendi doğurduğu oğlan ne yemiş ne yememiş, umuru bile değildi!" diye dudak büktü. "Ben olmasam oğlancağız kaç geceler aç açına yatacaktı zavallı!"

Raggles hâlâ ağlamaklı bir sesle başına açılan dertleri sayıp dökÜyordu. Gerçekten de doğruydu söyledikleri. Becky'yle kocası onu batırmışlardı. Haftaya ödenecek faturaları vardı ama ödeyebilecek parası yoktu. Belki de evinden, dükkânından olacaktı. Crawley'lere güvenmenin karşılığı işte buydu.

Adamcağızın ahları vahları Becky'in sinirlerini daha da bozmuştu.

"Hepiniz bana karşı elbirliği etmişsiniz. Ne yapayım yani? Pazar günü nereden para bulayım? Yarın gelin; borçlarımı ödeyeyim. Bana neden saldırıyorsunuz? Albay aylıklarınızı verdi sanıyordum ben. Şerefim üstüne yemin ederim; bu sabah evden çıktığında cebinde bin beş yüz pound vardı en azından. Bana beş para bile bırakmadan gitti. Ona başvurun. Daha iyisi ben şimdi hemen gidip onu bulayım. Bu sabah aramızda bir tartışma yaşandı. Hepiniz zaten biliyorsunuz sanırım. Aylıklarınızın ödeneceğine söz veriyorum. Zaten albay çok güzel bir göreve atandı. Hele gidip onu bir bulayım, her iş yoluna girecek!"

Rebecca'nın bu gözüpek davranışı karşısında Raggles'le öbürleri birbirlerinin yüzüne bakakalmışlardı. Bu fırsattan yararlanan Rebecca hemen oradan ayrılıp kendi odasına gitti ve bu kez oda hizmetçisinin yardımı olmaksızın giyindi. Ortadan yok olan mücevherlerini bu kadının alıp gitmiş olduğunu, gözüyle görmüş gibi biliyordu. "Of, Tanrım! Ne kötü şansım varmış!" dedi kendi kendine. "Her istediğime tam kavuşmak üzereyken bir çırpıda her şeyden olmak... İş işten geçti mi acaba?"

Ama hayır; bir tek yol daha vardı.

Rebecca dışarı çıktığında saat dörttü. Arabaya binecek parası olmadığından yürüye yürüye Büyük Gaunt Sokağı'na gitti ve Sir Pitt Crawley'nin kapısını çaldı. "Leydi Jane evde mi?" diye sordu. Leydi Jane kilisedeymiş. Becky üzülmedi buna. Sir Pitt çalışma odasındaymış; rahatsız edilmek istemiyormuş. Becky onu görmesinin şart olduğunu söyleyerek uşağın yanından sıyrılıp geçti. Şaşırıp kalan baronet daha elindeki gazeteyi bırakmaya fırsat bulamadan genç kadın çalışma odasına girmişti bile.

Sir Pitt onu görünce kıpkırmızı kesildi; gözleri telaş ve dehşetle dolarak geriye doğru sanki büzüldü.

Becky, "Bakma bana öyle," dedi. "Pitt, sevgili Pitt, ben masumum. Bir zamanlar benim dostumdun. İnan bana, İncil'e el basarım ki suçsuzum. Görünüşe aldanma. Öf, ne terslik! Tam da bütün umutlarım gerçek olmak üzereyken; şans kapıları önümüzde açılmışken."

Sir Pitt, "Doğru mu yani gazetede okuduğum?" diye sordu.

"Doğru ya! Lord Steyne cuma gecesi söylemişti bana; o uğursuz balo gecesi! Altı aydır Rawdon için şöyle güzel bir yer arıyordu. Koloniler Bakanı Bay Martyr atanmanın kesinleştiğini Lord Steyne'e o gün söylemiş. Sonra o gece, şanssızlığa bak, Rawdon tutuklandı; ertesi akşam da o feci olay başımıza geldi. Rawdon'a söyleyemedim. Oysa benim tek suçum Rawdon'a bağlı olmak. Lord Steyne'in dostluğunu kazanmayı Rawdon'ın hatırı için istiyordum. Rawdon'dan gizli biraz para biriktirdiğim doğrudur. Ama onun para bulunca nasıl har vurup harman savurduğunu biliyorsun. Her şeyi onun iyiliği için yaptım."

Böylece Becky enişteşine çok akla yatkın özürler bulup anlattı. Onu da unutmuş değildi. Lord Steyne'e onun lord olmasını sağlasın diye yalvarmıştı. Ama şimdi her şey altüst olmuştu artık.

"Pitt, sevgili Pitt; bana sen acı! Ne olur aramızı bul!"

Rebecca böyle diyerek Pitt'in önünde diz çöktü ve ağlayarak ellerine sarılıp öpmeye başladı. Tam o sırada kiliseden dönen Leydi Jane onları işte bu durumda buldu.

Sapsarı kesilip tiril tiril titremeye başlayarak, "Bu kadının küstahlığına şaştım!" dedi. "Benim evime nasıl girebiliyor? Bayan Rawdon Crawley bir... Temiz bir aile yuvasında ne arıyor?"

Karısının bu öfkesi Sir Pitt'i şaşırtmıştı. Becky hâlâ diz çökmüş, enişteşinin ellerine sarılmış duruyordu.

"Sevgili Pitt, ona doğruyu söyle," diye hıçkırdı. "Suçsuz olduğumu anlat ona."

Sir Pitt, "Gerçekten de sevgilim; Bayan Crawley'ye haksızlık ettiğini sanıyorum," diye söze başladı. "Bence o..."

Leydi Jane çın çın öten bir sesle, "Neymiş sence o?" diye bağırdı. Yüreği öyle bir çarpıyordu ki! "Günahkâr bir kadın, taş yürekli bir anne, kocasını aldatan bir eş! Zavallı küçük oğlancığı ondan hiç sevgi görmediğinden gelir, bana sığınırdı. Girdiği eve mutsuzluk getiren, girdiği yuvayı yıkmak için elinden gelen her şeyi yapan bir hain bu kadın! Yalnızca kocasını değil, herkesi, hepimizi aldattı. Tam bir günah kadını! Elim ona değince korkudan ürperiyorum. Çocuklarımı ondan uzak tutmaya çalışıyorum. Ben..."

Sir Pitt, "Leydi Jane!" diyerek ayağa kalktı. "Bu sözleriniz gerçekten.."

Ama karısı yılmayarak, "Sir Pitt, size eşlik görevimde hiç kusur etmedim," diye karşılık verdi. "Her zaman uysal davrandım; hiç sözünüzden çıkmadım. Ama itaatkâr olup söz dinlemenin de bir sınırı var. Ben de bu... bu kadını artık evimin çatısının altında istemiyorum. Bu eve o bir daha girerse ben ve çocuklarım çıkar gideriz. Bizlerle onun arasında bir seçim yapmak zorundasınız beyefendi!"

Ve Leydi Jane kendi gözüpekliğine kendi de inanamayarak dışarı çıktı.

Becky alınmış ya da üzülmüş değildi. Tersine, sevinmişti. Sir Pitt'in elini tutup sıkarak, "Bana o gerdanlığı vermene kızmış olsa gerek," diye fısıldadı.

Baronetten, Rawdon'ı arayıp bulacağına ve onları barıştırmaya çalışacağına söz aldıktan sonra dışarı çıktı.

Rawdon kışladaki genç subaylardan bazılarını sofrada buldu, pek de nazlanmadan onlara katıldı ve piliç buduyla karnını doyurup maden suyu içmeye girişti. Genç subaylar

yaşlarına başlarına uygun konular konuşmaktaydılar: dansözler, sporcular, şarkıcılar, içki, oyun gibi.

Biraz sonra Macmurdo da geldi ve çocukların lafına karıştı. Aralarındaki yaş farkına hiç önem vermezdi. Gençler de onu kendilerinden biri sayar, onun anlattığı öyküler le fıkralara bayılırlardı.

Kahvaltıdan sonra Mac'le Rawdon kulübe gittiler. Ama kafalarını kurcalayan konuya hiç değinmiyorlardı. Kulübün okuma odası hemen hemen boştu. Rawdon'ın tanımadığı bir adamla, biraz kumar borcu olduğundan göz göze gelmek istemediği bir başka adamın dışında, *The Royalist* dergisini okumakta olan bir üçüncü adamdan başka hiç kimse yoktu.

Bu üçüncü adam Rawdon'ı görünce başını dergiden kaldırarak, "Ey, seni candan kutlarım Crawley," dedi.

Rawdon, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

Bay Smith, "Hem *Observer*'da hem de *Royalist*'te çıkmış," dedi.

Rawdon kıpkırmızı kesilerek, "Ne?" diye hafifçe bağırdı. Lord Steyne olayının daha şimdiden gazetelere geçtiğini sanmıştı.

Bay Smith'le (Rawdon'ın borçlu olduğu) Bay Brown daha biraz önce ondan konuşmuşlardı.

Bay Smith, "Tam vaktinde yetişti," demişti. "Crawley'nin sermayeyi artık iyice kediye yüklettiğini sanıyorum."

Bay Brown, "Bu iş bana da yaradı," diye karşılık vermişti. "Artık borcumu öder."

"Maaşı kaç paraymış?"

"İki, üç bin, diyorlar. Yalnız iklim öyle kötüymüş ki gidenler pek dayanmıyormuş. Liverseege on sekizinci ayında öldü. Ondan öncekinin de ancak altı hafta dayanabildiğini söylüyorlar."

Smith, "Pitt Crawley'nin akıllı bir adam olduğunu söyler uururlar," dedi. "Bana da kasıntı, can sıkıcı bir adam gibi gelirdi. Oysa epey sözü geçiyormuş meğer. Baksana, albaya bu işi bulduğuna göre..."

Brown, "O mu buldu sanıyorsun?" diye dudak büktü. "Lord Steyne buldu yahu!"

"Ne demek istiyorsun?"

Smith, "Erdemli bir kadın kocasının başının tacıdır," diye bilmeceli bir cevap vermiş, sonra gene gazetesine dönmüştü.

Şimdi Rawdon da, heyecandan, korkudan titreyerek, *The Royalist*'i eline aldı ve şu afallatıcı paragrafı okudu:

"Coventry Adası Valiliği -Coventry Adası'ndan gelen son haberlere göre, adanın valisi Sir Thomas Liverseege, Swampton kentindeki salgın hastalığın kurbanı olmuştur. Bu değerli yöneticinin kaybı koloniyi derin bir üzüntüye boğmuştur. Valiliğin, Waterloo Savaşları'nda büyük kahramanlıkları görülen seçkin ve ünlü subaylarımızdan emekli Albay Rawdon Crawley'ye sunulduğu öğrenilmiş ve bu seçim kolonide büyük bir sevinçle karşılanmıştır. Coventry Adası, Albay Crawley'nin valilik mevkiini layıkıyla dolduracağına inanmaktadır."

Yüzbaşı Macmurdo, "Coventry Adası mı? Orası da neresi?" diye bağırdı. "Kim yaptı bu atamayı?" Sonra, "Beni de kendine vekil yap oğlum," diye bir kahkaha attı.

Albay ve arkadaşları bu beklenmedik haber karşısında duydukları şaşkınlıktan daha kurtulamamış durumdayken garson, albaya Bay Wenham'ın kartını getirdi. Kartta Bay Wenham albayla görüşmek istediğini söylüyordu. Albayla vekili bunun Lord Steyne'den gelen bir haber olduğunu anlayarak Wenham'ı özel bir odada karşıladılar.

Wenham, albayın elini dostça kavrayıp sıkarak, "Merhaba Crawley, nasılsınız bakalım?" diye sordu. "Çok iyi gördüm sizi."

"Sanırım sizi buraya..."

"İyi bildiniz albayım."

"Size vekilim ve dostum Yüzbaşı Macmurdo'yu tanıtayım."

Wenham gene candan bir gülüşle bu kez yüzbaşının elini kavrayıp sıkarak, "Tanıştığımıza çok memnun oldum yüzbaşım!" dedi.

Ama yüzbaşı ona yalnızca tek bir parmağını uzatarak buz gibi soğuk bir tavırla başını eğdi. Lord Steyne'in onunla görüşmeye en azından bir albay göndereceğini umarken bir avukatla karşılaşmak canını sıkmıştı.

Rawdon, "Yüzbaşı Macmurdo vekilim olduğuna ve benim isteklerimi bildiğine göre ben sizleri baş başa bıraksam daha iyi olur," dedi.

Macmurdo, "Elbette," diye ekledi.

Bay Wenham, "Yok, yok, sayın albayım," diye araya girdi. "Ben sizinle görüşmeye geldim. Bu arada Yüzbaşı Macmurdo da kalırlarsa bize yalnızca şeref verirler. Hatta belki size yardımımız bile dokunabilir yüzbaşım. Çünkü ben, sayın albayımızın tersine, bu görüşmenin dostça sonuçlara bağlanmasını ummaktayım."

Yüzbaşı, "Hmm," dedi. İçinden, "Şu sivillerin topunun birden canı cehenneme," diye düşünüyordu. "İşleri güçleri çene?"

Bay Wenham buyur edilmiş olmamakla birlikte bir koltuğa oturdu, cebinden bir gazete çıkardı ve, "Sayın albayım, sabah gazetelerinde çıkan şu güzel haberi okumuşsunuzdur," dedi. "Sizi candan kutlarım. Bu işi kime borçlu olduğunuzu biliyorsunuz sanırım."

Yüzbaşı, "Benim hiç haberim yok," dedi.

Rawdon mosmor kesilmişti.

"Dünyanın en iyi, en büyük yürekli, en soylu kişilerinden biri olan sayın ve eşsiz dostum Steyne Marki'sine."

Rawdon, "Onun bulduğu işe dünyada girmem," diye homurdandı.

Wenham hiç istifini bozmadan, "Sayın dostuma sinirlenmiş gibisiniz," diye fikir yürttü. "Neden? Söyler misiniz?"

Rawdon, afallayarak, "NEDEN Mİ?" diye bağırdı.

Yüzbaşı, "Neden, ha?" diyerek bastonunu hırsla yere vurdu.

Bay Wenham tatlı tatlı gülümseyerek, "Duruma gerçekçi ve dürüst bir gözle bakmanızı rica edeceğim," dedi. "O zaman yanılmış olduğunuzu anlayacaksınız. Bir yolculuk dönüşü Curzon Sokağı'nda Milord Steyne'le Bayan Crawley'yi akşam yemeği yerken buluyorsunuz. Bu, daha önce hiç görülmemiş, duyulmamış olan bir şey mi? Yoo! Tersine, çok görülmüş, alışılagelmiş bir durum... Size bir centilmen olarak şerefim üstüne yemin ediyorum ki kuşkularınız baştan aşağı yersiz, temelsiz ve de haksızdır. Bu suçlamalarınızla size karşı yüzlerce kez dost elini uzatmış olan şerefli bir bayı... Ve tertemiz, günahsız bir bayanı yok yere incitiyorsunuz."

Yüzbaşı Macmurdo, "Yani siz şimdi... Crawley bu işi yanlış mı anladı, demek istiyorsunuz?" diye araya girdi.

Wenham kesinlikle, "Ben Bayan Crawley'nin kendi eşim Bayan Wenham kadar suçsuz olduğuna inanıyorum," diye karşılık verdi. "Arkadaşınız, gözleri kıskançlıktan kararmış olduğu için, hem çok yakın dostu olan saygıdeğer, yaşlı başlı bir beyefendinin, hem de kendi karısıyla oğlunun tertemiz adlarına çirkin bir leke sürmeye kalkışıyor."

"Nasıl?"

"Bakın anlatayım. Milord Steyne bu sabah beni çağırtmış. Kendisini acınacak bir durumda buldum. Albayım, sizin yaşınızda ve cüssenizde bir erkeğin saldırısına uğrayan cılız ve yaşlı bir adamın ne durumda olduğunu size anlatmam gereksiz kaçar sanıyorum. Ama sayın Marki

hem bedensel hem de ruhsal yönden bitik durumdaydı. Gösterdiğiniz nankörlük, güvensizlik onu belki de yumruklarınızdan daha çok yaralamıştı. Ve bu yüzden o da sizin gibi kana susamış durumdaydı ve sizin istediğiniz karşılaşmayı o da sizin kadar istiyordu."

Albay, "Yürekli adamdır," dedi. "Bunu herkes bilir."

"Böylece bana, Albay Crawley'yi düelloya çağıran bir mektup yazmamı söyledi."

Rawdon, "Hah şöyle, Wenham!" diye başını salladı. "Şimdi konuşmaya başladın işte!"

"Ama ben onu yatıştırmak için elimden geleni yaptım, albayım... En çok neye üzülüyorum, biliyor musunuz? Bayan Crawley, karımla beni de akşam yemeğine çağırmıştı o gece. Oysa biz gidemedik."

Yüzbaşı Macmurdo, "Siz de mi çağrılmıştınız?" diye şaşkın şaşkın sordu.

"Opera dönüşü gidecektik. İşte Bayan Crawley'den gelen mektup... Yok... Başka kâğıt getirmişim, ama fark etmez. Size şerefim üstüne yemin ediyorum. Bayan Wenham'ın şiddetli baş ağrılarından biri tutmasaydı, o gece Albay Crawley evine döndüğü zaman bizi de bulacaktı. İşte böyle ufacık bir terslik yüzünden İngiltere'nin en köklü iki ailesini kana bulamak istiyorsunuz."

Yüzbaşı Macmurdo şaşkın, kararsız gözlerle albaydan yana baktı. Rawdon'sa avının elinden kaçmaya başladığını sezerek kuduruyordu. Wenham'ın anlattıklarının tek sözüne inanmıyordu. Ama bunların uydurma olduğunu nasıl ortaya çıkarabilirdi?

Wenham'sa hep o serinkanlı, akıcı dille konuşup duruyordu: "Lord Steyne'in başucunda bir saatten uzun bir zaman oturdum. Bu işten vazgeçsin diye yalvarıp yakardım ona. Dedim ki, durumun dışarıdan görünüşü gerçekten de kuşku uyandırıcı nitelikte. Albayın yerinde kim olsa bu durumu kötüye yorabilirdi. Açıkça söyledim bunu. Sonra

Marki Hazretleri'ne, böyle bir düelloya kalkışmaya şu günlerde hiç hakkı olmadığını da dilim döndüğünce anlatmaya yeltendim. Biliyorsunuz, halk kitlelerinin alt tabakaları arasında son derece tehlikeli eşitlik fikirleri, ayaklanma eğilimleri baş göstermiş durumda. Bozguncular böyle bir durumdan hemen yararlanarak soylu sınıfına kara sürecek, seçkin tabakayı gözden düşürmek için bu fırsatı nimet bileceklerdir. Kısacası bu işten vazgeçmek sizler için bir bakıma bir vatan görevi oluyor. Yani ben Lord Hazretleri'ne, sizi düelloya çağırmasın diye yalvardım."

Rawdon, "Sözlerinizin birine bile inanmıyorum," diye dişlerini gıcırdattı. "Yemin ederim, o beni düelloya çağırmazsa ben onu çağırırım."

Bay Wenham bu tepkinin şiddeti karşısında sapsarı kesildi ve bir kaçış yolu ararcasına kapıya doğru baktı.

Ne var ki Yüzbaşı Macmurdo ona inanmış, ondan yana çıkmaya karar vermişti. Hışımla ayağa kalkarak Rawdon'ı, kullandığı kaba dilden ötürü payladı.

"Bu işi bana emanet ettin madem, benim sözümü dinleyeceksin!" diye çıkıştı. "Bay Wenham'a sövmeye hakkın yok. Lord Steyne'le düello etmek istiyorsan, git kendin söyle! Ben arada yokum. Marki Hazretleri senden dayak yemesine karşın düelloya tutuşmak istemiyor madem, sen de unutursun olur biter. Bayan Crawley'nin suçuna gelince; ortada kanıtlanmış hiçbir şey yok. Bay Wenham onun temiz ve suçsuz olduğunu söylüyorsa onun dediğine inanmak benim işime daha çok geliyor. Aptal değilsen sen de dilini tutar, otursun."

Bay Wenham iyice ferahlayarak, "Yüzbaşım, aklı başında bir insan gibi konuştunuz," dedi. "Albay Crawley'nin demin öfke içinde söylediği sözlere gelince, ben onları unuttum gitti."

Rawdon alayla, "Biliyordum unutacağını," diye dudak büktü.

Yüzbaşı Macmurdo gülerek, "Çeneni tutsana sen, koca sersem!" dedi. "Bay Wenham dövüşçü bir adam olmadığını gizlemiyor ki!"

Wenham, "Benim kanımca bu olay iyice örtbas edilip unutulmalıdır," diye düşüncesini belirtti. "İki tarafın da çıkarı bunu gerektiyor."

Yüzbaşı Macmurdo, "Lord Steyne'in bu olayı önüne gelene anlatacağını sanmıyorum," dedi. "Bizim tarafın anlatması için de bir neden göremiyorum. Ne yönden ele alırsan al, çirkin bir iş. Bu yüzden hiç lafını etmemek en iyisi. Dayağı yiyen sizlersiniz, biz değil. Madem siz bunu yutabiliyorsunuz, biz de susup otururuz."

Böyle diyerek Yüzbaşı Macmurdo, Lord Steyne'in vekilini geçirmeye gitti. Tek başına kalan Rawdon için için köpürüyordu.

Dışarı çıktıkları zaman Yüzbaşı Macmurdo avukatın yüzüne büyük bir küçümsemeyle bakarak, "Şu binlik banknotu makbuz karşılığı size teslim etmek istiyorum," dedi. "Siz de bir zahmet götürür efendinize verirsiniz. Düellodan vazgeçtik ama parasını da istemiyoruz."

Beriki hep o temiz yürekli, serinkanlı tavrıyla, "Mesele bir anlaşmazlıktan ibaret, beyefendiciğim," dedi ve saygılı bir baş selamıyla dışarı çıktı.

Kulübün merdiveninden o inerken Sir Pitt çıkıyordu. Yüzbaşı Macmurdo hemen baronetin yanına yaklaştı; ona düello işini tatlıya bağladığını anlattı.

Sir Pitt sevindi bu habere. İçeri girince kardeşini, yerinde bir karar aldığı için kutladı ve sonra ona düellonun bir günah olduğu ve aslında hiçbir sorunu çözümlemediği yolunda bir konferans geçti. Daha sonra Rawdon'ın Becky'yle barışmasını sağlamak için uzun uzun dil döktü. Bekcy'nin kendine anlattıklarını, bunların akla yakın geldiğini söyledi ve kendisinin de Becky'nin suçsuzluğuna inandığını sözlerine ekledi.

Ne var ki Rawdon onun sözünü kısa kesti: "On yıldır benden gizli para biriktiyormuş. Ama beni hapisten kurtarmak için yüz pound'cuk çıkarıp vermedi. Bu durumda öbür işten suçsuz olsa ne çıkar? Hayır Pitt, Becky ile aramızda her şey bitti artık. Onu bir daha ömür boyu görmeyeceğim."

Bunu söylerken başı öyle bir üzgünlükle önüne düşmüştü ki Yüzbaşı Macmurdo, "Zavallı çocuk," diye başını salladı...

Rawdon kendisine Lord Steyne'in sağlamış olduğu işe girmeyi bir süre kabul edemedi. Hatta oğlunu bile, Lord Steyne'in aracılığıyla girmiş olduğu okuldan almayı düşünüyordu. Sonunda ağabeyiyle yüzbaşı bu nimetleri tepmemeye onun aklını yatırdılar. Hele Yüzbaşı Macmurdo, "Lord Steyne kendine dayak atan adama valilik sağladığını düşündükçe kim bilir nasıl kuduruyordur! Ben olsam inadına giderdim!" deyince Rawdon bu işe iyiden iyiye razı oldu.

Lord Steyne'le Albay Crawley'nin arasındaki kavga, Wenham'ın dediği gibi iyice örtbas edildi: Lord Steyne ve Albay Crawley tarafından! Ama o gün daha akşam olmadan, Gurur Dünyası'ndaki herkes bu olayı konuşmaya başlamıştı bile! Belki üç gün üç gece Londra bu dedikoduyla çalkalandı. Lord Steyne söylentilerin gazete sütunlarına geçmesini güç bela önleyebildi!

İcra memurlarıyla tefeciler zavallı Raggles'ın Curzon Sokağı'ndaki evine el koydular.

Ya bu evin yeşil gözlü kiracısı nerelerdeydi şimdi? Üç dört günden sonra bunu kimse sormaz, kimse umursamaz oldu. Suçlu muydu gerçekten, yoksa suçsuz muydu? *Gurur Dünyası*'ndaki insafın ölçüsünü, kesin olarak bilinemeyen kuşkulu durumlarda hangi peşin yargıya varıldığını iyi biliriz...

Onun Lord Steyne'in peşinden Napoli'ye gittiğini söyleyenler vardı. Kimileri de Becky'nin geldiğini duyunca Lord Steyne'in hemen Napoli'den Palermo'ya kaçtığını söylüyorlardı. Kiminin dediğine bakarsanız Becky, Bierstadt'a gitmiş ve Bulgaristan Kraliçesine "dame d'honneur"* olmuştu; kimine göre Boulogne'de, kimine göre de Cheltenham'daki bir pansiyonda oturuyordu...

Rawdon ona güzel bir aylık bağladı. Zaten Becky'nin, parasını nasıl "idareli" kullandığını da iyi biliriz. Rawdon İngitere'deki borçlarının temizlenmesi için ağabeyine her ay para yolluyor, oğluna da her postayla mektup yazıyordu. Macmurdo'ya purolar, Leydi Jane'e de sürüyle deniz kabukları, türlü baharlar, ada ürünlerinden yapılma turşu ve reçeller gönderiyordu.

Coventry Adası'nda çıkan *The Swamp Town Gazette* yeni valiyi tutuyor ve *Swamp Town Sentinel* gazetesiyse, sahibinin karısı vali konağına çağrılmadı diye, yeni valiyi yeriyor, onun bir despot olduğunu, onun yanında Neron'un kuzu gibi kaldığını yazıyordu.

Rawdon ağabeyine bu gazetelerden birincisini yolluyordu. Küçük Rawdon da gazeteleri açıp, Ekselans Vali Hazretleri için yazılan yazıları okumaya bayılıyordu.

Annesi çocuğunu aramamıştı bile. Rawdy hafta sonlarıyla tatillerde amcasının evine gidiyordu. Crawley Konağı'nın korularında kaç kuş yuvası varsa hepsinin yerini ezbere biliyor ve konağa ilk gelişinde gözünü kamaştırmış olan Sir Huddleston'un tazılarıyla ava çıkıyordu.

---

* Nedime (ç.n.).

ELLİ ALTINCI BÖLÜM

Georgie Bir Centilmen Olarak Yetiştiriliyor

Georgie Osborne, dedesinin Russell Meydanı'ndaki köşküne artık iyiden iyiye yerleşmişti. Babasının eski odasında kalıyor ve Osborne mülkünün veliahtı olarak hüküm sürüyordu. Çocuğun güzelliği, kibar ve erkekçe davranışları Osborne dedesinin gönlünü iyice kazanmıştı. Yaşlı tüccar bir zamanlar oğluyla nasıl övünürse şimdi de torunuyla öyle övünüyordu.

Çocuğun yaşantısı babasınınkine kıyasla daha bir lüks ve rahatlık içinde geçiyordu. Dedesi son yıllarda iyice zenginleşmişti. Oğlu George'u iyi bir özel okulda okutup subay yapmaktan bir zamanlar gurur duymuş olan dede şimdi torununa ancak parlamenter bir mevkiiyle baronetliği layık görüyordu.

Geceleri sofrada buluştukları zaman torununa o gün okuduğu dersleri sorar ve onun verdiği yanıtlardan hiçbir şey anlamadığını belli etmemek için bu konuda fikirler yürüttükçe pot üstüne pot kırar; bilgisizliğini iyice ortaya vururdu. Bu da Georgie'nin dedesini küçümsemesine yol açardı. Georgie doğuştan zekiydi ve ana evinde de iyi yetişmişti. Bu yüzden dedesinin cahil bir adam olduğunu anlamakta gecikmemişti. Sonra, ne de olsa gerçek bir hanımefendinin oğlu olduğundan ve ilk görgü derslerini ondan aldığından, Osborne dedesinin kaba saba bir adam olduğunu da seziyor ve ona karşı, ister istemez, tepeden bakan bir tavır takınıyordu.

Evet, biraz önce dediğimiz gibi Georgie, Russell Meydanı'ndaki konakta, ona çok düşkün olan zengin dedesinin sağladığı her türlü lüks içinde yetişiyordu. Son derece güzel bir kısrağı vardı. Binicilik okulunda ata binmesini, dört nala gitmesini ve engellerden atlamasını büyük bir ustalıkla öğrenmişti. Şimdi de öteki centilmenler gibi Regents Park ve Hyde Park'taki binek yollarında at gezilerine çıkıyordu.

Artık eskisi kadar çok çalışmayıp işlerin birçoğunu genç ortaklarına bırakmış olan John Osborne yanına büyük kızını alarak çoğu zaman, torununu görebileceği yerlerde araba gezisine çıkıyordu. Oğlanın binicilikteki ustalığını gördükçe kızını dirseğiyle dürtüp şişinerek, "Şuna bak Jane, şuna bak!" diyordu. Ve buruşuk yüzü keyiften, mutluluktan kızarıyordu.

Bu arada Bayan Maria Bullock da parkta araba gezintisine çıktığı günler, ne zaman kısrağıyla gezinen Georgie'ye rastlasa hınç ve kinle dişlerini gıcırdatıyor ve eğerin üstünde bir küçük lord çalımıyla oturan çocuğa yiyecek gibi bakıyordu.

Daha on bir yaşında bile olmadığı halde Georgie nefis çizmeler, şık bir binicilik kostümü ve en pahalı cinsinden

minicik güderi eldivenler giyiyordu. Atının mahmuzları yaldızlı, kırbacının sapı altındandı ve yakasında da altın bir iğne göze çarpıyordu. Amelia oğlunu karşısında böyle şık ve güzel gördükçe, bu eşyaları ona kendisi sağlayamadığı için yüreği cız etmekle birlikte, onun adına sevinir, mutlu olurdu.

Bir şilin vererek onun bir profilini çizdirmiş ve bunu başucundaki öbür portrenin yanına asmıştı. Günlerden birgün Georgie, kısrağına binmiş olarak ve pencerelere doluşan komşuları her zamanki gibi çevikliği, güzelliği ve çalımıyla (kadife yakalı, pelerinli bir beyaz palto giymişti) hayran bırakarak gene annesini görmeye geldi.

Cebinden kırmızı bir maroken kutu çıkararak, "Bunu sana aldım anne," dedi. "Kendi paramla aldım. Hoşuna gider diye düşündüm."

Amelia kutuyu açınca hafif bir sevinç çığlığı kopardı ve oğlunu kucaklayarak öptü, öptü. Bu, Georgie'nin pek güzel çizilmiş bir minyatürüydü. (Gerçi annesi oğulcuğunun bu minyatürden bin kat daha güzel olduğunu düşünüyordu ama, o başka!) Osborne dedesi torununun portresini çizsin diye iyi bir ressam tutmuş, Georgie de ressama, annesine armağan etmek istediği küçük bir minyatürün kaça çıkacağını sormuş. Çocuğun bu ince düşüncesini pek beğenen ressam minyatürü ucuza yapmıştı. İhtiyar Osborne da olayı duyunca oğlanın büyük yürekliliğinden pek hoşnut kalarak onu bol bol parayla ödüllendirmişti. (Bu para Georgie'nin ressama ödediğinin iki katıydı.)

Ama annenin mutluluğunun yanında dedenin hoşnutluğu ne kalırdı ki? Oğlunun bu sevgi gösterisi Amelia'yı öyle sevindirmişti ki zavallı anne, "Dünyada ondan daha iyi yürekli bir evlat olamaz!" diye düşünüyordu.

Bu minyatürün verdiği mutluluk ona aylarca yetti. Minyatürü yastığının altına koyunca daha rahat, daha iyi uyuyordu...

Küçük George yeni evinde bir kral gibi sözünü geçiriyordu. Sofra başında koca adam gibi hanımlara şarap sunuyordu. Şampanya kadehini kaldırışına dedesi hayran kalıyor ve yanında oturanı dirseğiyle dürterek, "Şuna bakın," diyordu "Hiç böyle bir civan gördünüz mü siz! Aman Tanrım! Bu gidişle yarın öbür gün tıraş olmaya da başlayacak!"

Oğlanın bu şımarıklıkları belki herkesin hoşuna gitmiyordu ama dedesi onun her hınzırlığına bayılıyor ve onu bu yolda kışkırtıyordu. Bir gün Georgie kendinden bir yaş daha büyük olan bir çocuğu dövünce dedesinden çil bir altın kazandı. İhtiyar Osborne torununa, "Ne zaman kendinden daha büyük, daha iri bir çocuğu pataklarsan sana bir altın var!" dedi.

İhtiyar tüccarın bu tür bir dövüşçülükte nasıl bir yarar gördüğünü anlamakta güçlük çekiyoruz. Ama adamcağız, hayal meyal, dövüşçü olmanın oğlan çocuklarına yürek vereceğine inanıyor olsa gerekti. Zaten İngiliz gençleri en eski çağlardan beri böyle bir zorbalık görgüsüyle yetiştirilirler.

İlk zaferinin şanıyla başı dönen Georgie yeni zaferler peşinde koşmak isteyecekti elbet. Bir gün sırtındaki en yeni ve şık kostümüyle yolda yürürken bir fırıncı çırağı onu alaya aldı. Genç bayımız da hemen o alay konusu olan yeni ve şık ceketini çıkarıp arkadaşı Todd'a vererek fırıncı çırağının üstüne çullandı. Ne yazık ki bu kez şansı yaver gitmedi. Çıraktan bir temiz dayak yedi ve evine gözü şişip morarmış, gömleğinin dantelleri burnundan akan kanla lekelenmiş olarak döndü. Dedesine dev bir delikanlıyla dövüştüğünü söyledi. Ve bu süslenip püslenmiş yiğitlik masalıyla zavallı anacığının da yüreğini ağzına getirdi.

Georgie'nin en iyi arkadaşı ve en büyük hayranlarından biri, dedesinin şirketindeki genç ortaklardan birinin oğlu olan ve Coram Sokağı'nda oturan Todd'du. İki çocu-

ğun pasta ve çörek yemek, paten kaymak ve tiyatroya gitmek gibi ortaklaşa zevkleri vardı. Yanlarında Georgie'nin özel uşaklığına atanmış olan Rowson'la birlikte boş zamanlarında büyük kentin belli başlı tiyatrolarını dolaşırlardı. Prury Lane'deki Sadlers Wells'e dek her tiyatronun oyuncularının adlarını ezbere biliyorlardı. Gördükleri tiyatro yapıtlarını sonradan kendi arkadaşlarının karşısında oynamak da en büyük zevklerinden biriydi. Eli açık bir adam olan uşak Rowson çoğu zaman tiyatro çıkışı çocuklara istiridye tavası ve birer bardak romlu şerbet ikram ederdi. Georgie'nin bu ikramların hiçbir zaman altında kalmadığına ve eninde sonunda uşağın kazançlı çıktığına güvenebilirsiniz.

Kentin en seçkin West End semtinden bir terzi Georgie'nin kostümlerini hazırlamakla görevlendirilmiş ve bu arada hiçbir masraftan kaçınmaması kendisine bildirilmişti. Georgie akşam toplantılarına beyaz kadifeden yelekler, okula pahalı ceketler giyiyordu ve şal deseni ipekliden bir de (tam yetişkin erkeklerin giydiği biçimde) sabahlığı vardı ki Georgie'ye pek yaraşıyordu. Babasını tanımış olanlar, onun ölmüş George'un tam bir kopyası olduğuna yemin ediyorlardı. Küçük çocuk kıpır kıpır oluşu, buyuruculuğu, güler yüzü ve neşesiyle evin içine yeniden hayat getirmişti.

Georgie Bloomsbury'nin Hart Sokağı'nda, Bay Lawrence Veal'in özel okulunda öğrenim görüyordu. Gündüzlü olduğundan her sabah Rowson onu okula getiriyor akşamüstü de almaya geliyordu. İyi havalarda Georgie okula kısrağına binerek gider gelirdi. Dedesinin Karun gibi zengin olduğunu okulda bilmeyen yoktu. Sayın Bay Lawrence Veal bu konuyu çocukla açıkça konuşurdu: Onun büyüyünce büyük bir adam olacağını söylerdi. İnsanı büyük adam olmaya en iyi hazırlayan şey de küçükken disiplinli olup söz dinlemekti. Bu yüzden Bay Georgie, lütfen okula gizlice şekerleme getirip Bangles kardeşlere vermekten ar-

tık vazgeçmeliydi. Yatılı olan Bangles kardeşler Sayın Bayan Veal'in hazırladığı zengin sofralarda nasılsa bol bol yiyip içiyorlardı.

Okulda okutulan derslere gelince, bir yandan da Milord Bareacres'in aile papazlığını yapan Sayın Bay Veal'in ders programı şaşılacak zenginlikteydi ve Hart Sokağı'ndaki okula giden genç bir bay yeryüzündeki bilim dallarının hepsinden bir şeyler öğrenebilirdi.

Oğlunu okulda sık sık görmeye giden Emmycik, Bay Veal'e gerçek bir bilgin gözüyle bakıyordu. Emmy, Bayan Veal'le de dostluk kurmuştu. Veal'lerin evinde oturup Georgie'nin okula geliş ve gidişlerini izlemeye bayılıyordu. Veal'lerin ayda bir düzenledikleri okul-aile çaylarını hiç kaçırmıyordu. Bay Veal'in yaptığı bilimsel konuşmalardan hiçbir şey anlamasa bile Georgie ile yan yana oturup onun elini tutabiliyordu ya! Genç anne salt bunun için her türlü havada ta Brompton'dan kalkıp Bloomsbury'ye gidiyor ve toplantılardan sonra Georgie özel uşağı Rowson'la Russell Meydanı'na dönedursun, Emmy de kendini Fulham'a götürecek olan uzun ve yorucu yürüyüşe başlıyordu.

Her hafta evine getirdiği karnelere bakılırsa Georgie çok iyi bir öğrenciydi. Eski Yunanca'daki durumu *"aristos"*, Latincesi *"optimus"* ve Fransızcası *"très bien"* olarak nitelendiriyordu. Gene de şunu belirtmek isteriz ki yılın sonunda yufka yürekli Bay Veal hiçbir öğrencisini ödülsüz bırakmadı. Saygıdeğer Bayan Mac Mull'un erkek kardeşi olan kıvırcık saçlı kırma Bay Swartz'la köyden yeni gelmiş ve Londra'ya gelinceye dek okul yüzü görmemiş olan yirmi üç yaşındaki Bay Bluck bile ödül aldılar...

Russell Meydanı'nda herkes Bay Osborne'dan, Bay Osborne da Georgie'den korkuyordu. Oğlanın acar tutumları,

bilgiçliği ve ölmüş babasına olan benzerliği ihtiyar tüccarı etkilediğinden küçük çocuk günbegün biraz daha sözünü geçirir bir duruma geliyordu. Bay Osborne oğluna göstermiş olduğu sertliğin bedelini, torununa yumuşak davranmakla ödemeye çalışır gibiydi. Sofra başında kızı Jane'e gene her zamanki gibi söylenip homurdanırken Georgie içeri girer girmez hemen yüzü gülerdi.

Bu çocuğun, çökmüş, ruhu sönmüş bir yaşlı kız olan halasıyla, Fulham'daki yoksul ve zavallı ninesiyle dedesine tepeden bakması da doğal bir şeydi. Zaten o Russell Meydanı'na taşındıktan birkaç ay sonra Sedley ninesi öldü. Nineyle torun birbirlerine yakın değildiler. Bu yüzden yaşlı kadıncağızın ölümü çocuğu hiç üzmedi. Çok şık bir yas kostümüyle annesine başsağlığı dilemeye geldi ve o hafta sonu tiyatroya gitmesine izin verilmediği için çok sinirlendi.

Annesinin hastalığı Emmy için günlerini dolduran bir uğraş olmuş, onu belki de umutsuzluğa gömülmekten kurtarmıştı. Kadınların kendilerini kurban etme istekleri konusunda biz erkekler ne biliriz ki? Sayısız kadının her gün sessiz sedasız katlandıkları acıların yüzde birini biz çekecek olsak delioriz! Ödül yüzü görmeden kölelik ederler; tatlı bir tek söz işitmeden şefkat ve sevgi gösterirler; hatta bu sabırlarının, alın teri ve çilelerinin karşılığında, kendi iyilikleri kadar büyük kötülük ve taş yüreklilik bulurlar... da bunların hepsini gık demeden sineye çekip dışarıya karşı hep güler yüzlü görünürler.

İhtiyar Bayan Sedley sonunda yatağa düşmüştü. Emmy anasının başucundan ancak oğlunu görmek için ayrılıyordu ama yaşlı kadın bunu bile kızına çok görüyordu. Bir zamanlar güleç, sevecen bir anne olan bu kadıncağızı hayatta çektikleri ters, huysuz, bencil bir insan yapıp çıkmıştı.

Ama kızı ona bu yüzden gücenmiyor, ona bakmaktan da hiç yüksünmüyordu. Hatta annesiyle uğraşmak ona öbür acısını unutturuyordu biraz. Hasta kadın ne zaman çağırsa Emmy'yi karşısında buluyordu. Emmy onun huysuzluklarına tatlı sözlerle karşılık vermekten, onu hoş tutup yanında hep iyimser, umutlu görünmekten bir an bile vazgeçmedi ve sonunda, bir zamanlar kendisine dünyanın en büyük sevgisiyle bakmış olan o sönük gözleri, kendi parmaklarıyla kapadı.

Sonra kendini, karısının yitimiyle daha da sersemlemiş olan zavallı babasına adadı. John Sedley yeryüzünde her şeyini yitirmişti şimdi. Kala kala bir kızı kalmıştı elinde... Ama bu acıklı konuyu uzatacak değiliz. Gurur Dünyası'nın daha şimdiden esnemeye başladığını görebiliyoruz...

Günlerden bir gün Bay Lawrence Veal genç öğrencilerini çalışma odasında toplamış, gene her zamanki gibi uzun ve yararlı bir konuşma yapmaktayken bahçe kapısında çok şık bir araba durdu ve arabadan iki beyefendi indi. Bangles kardeşler, belki de babaları Bombay'dan dönmüştür umuduyla hemen pencereye koştular. Eutropius'un bir paragrafını bir türlü sökemediğinden gizlice gözyaşları dökmekte olan yirmi üç yaşındaki yağız köy delikanlısı ıslak burnunu cama dayayıp dışarıya bakarak, "Bayların biri zayıf öbürü şişman," dedi.

Herkes meraklanmıştı. Tam o sırada Bay Veal'in uşağı kapıya gelerek, "İki beyefendi Bay Osborne'u görmek istiyorlar," dedi.

Okul müdürüyle Georgie arasında o sabah, sınıfa galeta getirilip getirilmeyeceği konusunda ufak bir tartışma

geçmişti. Gene de Bay Veal şimdi her zamanki güler yüzlü ve saygılı tavrıyla, "Gidip arabalı dostlarınızı görmenize izin veriyorum Bay George," dedi. "Kendilerine lütfen benim ve eşimin de selam ve saygılarımızı bildirin."

Georgie oturma odasına gitti ve orada bekleyen iki yabancıyı her zamanki çalımı, tepeden bakan tavrıyla süzdü. Yabancılardan biri gür bıyıklı şişman bir adamdı; ikincisi de uzun boylu, yanık tenli, şakaklarına kır düşmüş, sırım gibi orta yaşlı bir erkek.

Bu uzun boylusu çocuğu görünce irkilerek, "Aman Tanrım, nasıl da babasının kopyası!" dedi. "Bizi tanıdın mı Georgie?"

Çocuk heyecandan yüzü kızarıp gözleri parlayarak, "Öbürünü tanımıyorum ama siz Binbaşı Dobbin olsanız gerek" diye karşılık verdi.

Gerçekten de bu, eski dostumuz Will Dobbin'in ta kendisiydi. Çocuğu ellerinden kavrayıp kendisine doğru çekerek, "Annen sana beni anlattı demek, öyle mi?" diye sevinçten titreyen bir sesle sordu.

"Hem de nasıl!" diye Georgie yanıtladı. "Belki binlerce kez anlattı sizi bana."

ELLİ YEDİNCİ BÖLÜM

Eothen

İhtiyar Osborne'u şu günlerde en çok eğlendiren ve en çok gururlandıran şeylerden biri de eski rakibi ve daha eski velinimeti olan John Sedley'in onun eline bakacak ve onun sadakasıyla yaşayacak kadar düşmüş olmasıydı. Hem de John Sedley'in yıkılmasında en büyük rolü oynayan gene kendisi olduğu halde... Zengin tüccar ara sıra Georgie'nin eliyle Amelia'ya para gönderiyor ve bu parayı Sedley dedesine sadaka olarak yolladığını çocuğa her zamanki kabalığı ve haşinliğiyle açıklıyordu. Georgie parayı annesine verirken, Osborne dedesinin söylediklerini anlatmaktan da geri kalmıyordu.

Amelia'nın Osborne gibi bir düşmandan para kabul etmesini belki bir onur eksikliği, bir gurursuzluk sayabilirsiniz. Ne var ki zavallı Emmy bu türden bir "onur" ya da "gurura" kişiliğinde ve hayatında hiçbir zaman yer vermiş

değildi. Yaradılıştan sade, iddiasız ve zayıftı; George Osborne'la evlendiğinden beri de güçlüklerden, yokluk ve acılardan başka pek az şey görmüştü. Ne esrarlı ve anlaşılmaz, akıl sır ermez bir şeydir: kimini yücelten, kimini de yerlerde süründüren şu hayat piyangosu.

Evet, Amelia bu piyangonun boş çıkmasına alışıktı ve gerektiği zaman kendini feda etmeyi de artık boynuna borç bilir olmuştu. Bu yüzden kayınpederinin kendinden yana saçtığı kırıntıları gönül, kibir düşünmeden, hatta şükrana benzer bir duyguyla topluyor ve bununla zavallı yaşlı babasını besliyordu...

Bayan Sedley'i, Amelia'nın aklına kendi düğün gününü getiren karanlık, yağmurlu bir günde Brompton Kilisesi'nin bahçesindeki mezarlığa gömmüşlerdi. Georgie simsiyah samur kürkler içinde, annesinin yanıbaşındaydı. Papaz dua kitabından bölümler okurken Amelia geçmiş günleri ve bambaşka bir kiliseyi düşünmekten kendini alamıyordu. Avucunda oğlunun küçük elinin sıcaklığını duymasa belki de şu anda seve seve, annesinin yerine o...

Sonra gene her zamanki gibi bencilliğinden utandı ve üstüne düşen sorumlulukları sızıltısız taşıyabilmek için Tanrı'dan güç ve sabır diledi.

Böylece kendini tüm varlığıyla babasına adadı. Onun uğruna koşuşturuyor, uğraşıp didiniyor, onun giysilerini yamayıp onarıyor, onu eğlendirmek için şarkılar söylüyor, ona gazeteler okuyor, onunla tavla oynuyor, onun en sevdiği yemekleri yapıyor, onunla dolaşmaya çıkıyor, onun eski günler üstüne anlattığı öyküleri hiç yorulmak bilmeyen bir sevgi ve sabırla gülümseyerek dinliyordu. Oysa yollarda ve bahçelerde koşuşan çocukları gördükçe aklı elinden alınan kendi yavrusuna gidiyordu. Sevgili George'ların ikisi de alınmıştı elinden. Zavallı kadıncağız iki kere sev-

miş, ikisinde de sevgisi en acımasız cezalara çarptırılmıştı. Emmycik bencil ve günahkâr olduğuna, bu yüzden bu cezaları hak ettiğine inanmaya çalışıyordu.

Ama biz, bu iki kişiyi uzun süre böyle düşkün bir durumda bırakacak değiliz. İkisini de daha güzel, daha rahat günler bekliyor. Zeki okuyucumuz, Binbaşı Dobbin'le birlikte Georgie'nin okuluna giden öbür beyefendinin kim olduğunu çoktan kestirebilmiştir sanıyoruz.

ꕥ

İyi yürekli komutanından "çok acil bir özel mesele için" izin koparmakta güçlük çekmeyen Binbaşı Dobbin gece gündüz durup dinlenmeden öyle bir hızla yol aldı ki Madras'a ateşli ve hasta bir durumda vardı. Emir eriyle uşağı onu, Avrupa'ya birlikte gitmek niyetinde olduğu dostunun evine getirdiklerinde zavallı binbaşı ateşinin yüksekliğinden sayıklıyordu. Günler günü onun, Avrupa yolculuğuna değil de St. George Kilisesi'nin mezarlığındaki son yolculuğuna çıkacağından korkuldu.

Ateşten cayır cayır yanarak kendini oradan oraya atarken durmadan Amelia'yı sayıklıyordu. Kendine geldiği zamanlarda da Amelia'yı bir daha hiç görmemek düşüncesi onu karamsarlığa boğuyordu. Son saatinin geldiğine inanmış olduğundan öbür dünyaya göçmek için gerekli olan tüm hazırlıklarını yaptı. Evinde kaldığı dostu onun vasiyetnamesine tanıklık etti. Binbaşı boynundaki zincirin ucunda asılan küçük madalyonla gömülmek istiyordu. Doğruyu söylemek gerekirse bu madalyonun içinde Amelia'nın bir tutam saçı vardı. William bunu Brüksel'de, George'un ölümünden sonra hasta yatan Amelia'nın saçlarını düzelten oda hizmetçisinden edinmişti...

Binbaşının sağlık durumu birkaç kez iyileşip iyileşip gene kötüye doğru gitti. Sonunda ayağa kalkabilmesi, onun yapısının ne denli sağlam olduğunu gösterir. Onu Kaptan

Bragg yönetimindeki Ramchunder gemisine bindirdikleri zaman bir iskeletten farksızdı. Ama temiz deniz havasından mıdır, içinde yeniden uyanan umuttan mıdır nedir, gemi yelkenlerini şişirerek SILA yolunu tuttuğu günden sonra Will Dobbin'in sağlık durumu daha iyiye doğru gitmeye başladı. Umut Burnu'na vardıkları zaman kendisi, tazı gibi zayıf olmasına karşın, adamakıllı kendini toplamıştı.

"Ey, kefeni bu seferlik yırttık Jos," diye gülümsüyordu. "Ben ölseydim yerime geçecek olan Yüzbaşı Kirk bu yüzden düş kırıklığına uğrar mı, bilmem."

Evet, binbaşının yol arkadaşı olan dost, şişman Jos Sedley'den başkası değildi. Jos, Bengal'de on yıl geçirmişti. Çok iyi mevkilerde bulunarak Hindistan hizmetini tamamlamış olduğundan adamakıllı yükünü tutmuş bir durumda İngiltere'ye dönüyordu. Şimdi artık isterse emekli olur, istemezse kıdeminin ona hak kazandırdığı daha yüksek görevlere geçebilirdi.

Kendisi son görüştüğümüzden beri biraz zayıflamış olmakla birlikte ağırbaşlılığıyla çalımından hiçbir şey yitirmiş değildi. Yeniden bıyık bırakmış ve sırmalı kadife bir de kasket edinmişti. Yüzükleri, kravat iğneleri, zincir ve saatleri de sayısızdı, yanına başı sarıklı bir Hintli uşak almıştı. Bu zavallı Hintli onun peşi sıra yürüyüp piposunu taşıyor ve onun, yaşlanmaya başlamış olan bir dilberinki kadar uzun süren tuvalet törenlerine yardım ediyordu.

Hemen her gece gemi karanlık dalgaları yararak ilerlerken Jos'la William Dobbin güvertede ayın ya da yıldızların altında oturuyor, birisi purosunu, öbürü de nargilesini tüttürürken, İngiltere'yi ve İngiltere'deki yakınlarını konuşuyorlardı.

William Dobbin lafı döndürüp dolaştırıp Amelia'yla küçük Georgie'ye getirmekte öyle bir kurnazlık gösteriyordu ki parmağınızı ısırırdınız. Sonra binbaşı, Jos'a bu kez Londra'da eskisi gibi bekâr dairesinde kalmayıp şöyle güzel, şık bir evde oturmasının, yaşına, şanına, mevkiine

daha uygun düşeceğini söylüyordu. Amelia da tam bu evin hanımlığını yapabilecek yetenekteydi: güzel, görgülü, güler yüzlü, hanımefendi bir kadın. Böyle bir evde Jos en yüksek ve parlak kişileri ağırlamaktan onur duyabilirdi. Sonra küçük Georgie'yi iyi bir yatılı okula göndererek tam bir centilmen ve küçük bir erkek olarak yetiştirmek de Jos'un dayılık göreviydi. Öyle ya, evde annesi ve ninesiyle dedesi oğlancığı kim bilir nasıl şımartıyorlardı.

Kısacası, böyle dolambaçlı yollarla bu kurnaz binbaşı, Jos'dan Amelia'yla babasız kalan yavrusunu kanadı altına alacağı konusunda "erkek sözü" kopardı. Sedley'lerin evinde olup bitenlerden haberi yoktu henüz. Ama artık orta yaşı bulmuş olan bu mert erkeğin sevdalı yüreği hâlâ küçük Emmy'ye iyilik edebilmek isteğiyle çarpıyordu.

St. Helena Adası'nı geride bıraktıkları zaman Binbaşı Dobbin öyle bir neşelendi ve canlandı ki yol arkadaşlarını şaşırttı. Tayfalarla, çımacılarla oyunlar oynayıp güvertede koşuşuyordu. Bir gece yemekten sonra hepsi bir araya gelmiş şarap içerlerken Will Dobbin öyle komik, öyle neşeli bir şarkı söyledi ki herkesi kırdı, geçirdi. Onu ilk baştan biraz soğuk ve donuk bulmuş olan Kaptan Bragg bile yavaş yavaş düşüncesini değiştirmişti.

İkinci kaptana ondan söz ederken, "Çıtkırıldım bir salon züppesi olmayabilir ama kişiliği var," diyordu.

Ne var ki Ramchunder'in İngiltere'ye ulaşmasına on gün kala rüzgâr duruverince Binbaşı Dobbin de öyle huysuzlaştı, öyle suratsız herifin biri olup çıktı ki birkaç gün önce onun neşesine, canlılığına bayılmış olanları gene şaşkınlık içinde bıraktı. Yeniden rüzgâr çıkıncaya dek binbaşının neşesi yerine gelmedi. Ama sonunda kılavuz güverteye çıktığı zaman da en çok heyecanlanan o oldu. Ulu Tanrım! Southampton'un o iki dost kulesi uzaktan göründüğü zaman binbaşının yüreği nasıl da çarpıyordu!

ELLİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Dostumuz Binbaşı

Binbaşımız kendini Ramchunder gemisindekilere öyle sevdirmişti ki, Jos Sedley'le birlikte kıyıya çıkmak üzere sandala bindikleri zaman o kibirli Kaptan Bragg'den en küçük çımacıya kadar bütün kaptanlar ve mürettebat onun ardından üç kez yaşa diye bağırdılar. Binbaşı kıpkırmızı kesildi, ve "Sağ ol" dercesine başını eğdi. Jos ise bu bağırışları kendi üzerine alınmış olsa gerek ki sırma kordonlu kasketini çıkararak şahane bir edayla gemiden yana salladı. Kıyıya yanaşıp karaya çıktılar ve oradan Royal George Oteli'nin yolunu tuttular.

Royal George'un lokanta bölümünde hemen göze çarpan o kocaman, nar gibi kızarmış rozbif tekerleği ve halis İngiliz birasıyla dolu olan gümüş kupalar, deniz aşırı ülkelerden dönen yolcuların gözünü öyle bir okşar ki yolcular bu rahat, şirin yerde günlerce oyalanıp memlekete dönmenin tadını çıkarmak isterler.

Gelgelelim Dobbin daha Southampton'a ayak basar basmaz, bir kira arabası tutup Londra'ya gitmekten dem vurmaya başlamıştı. Jos ise bunun adını bile andırmadı. Yolculuk boyunca tıkılıp kaldığı o daracık, katı yataktan sonra şu kocaman, rahat, kuş tüyü döşeğe kavuşmuşken dünyada bir yere kıpırdamazdı! Böylece binbaşı o gece, çaresiz otelde kaldı. Geminin doktoru, kaptanı ve birkaç yolcu gelip iki dostumuzla akşam yemeği yediler. Jos'un sofrayı donatması ve sahici İngiliz birasının tadını çıkarması doğrusu görülecek şeydi.

Eğer yerim olsaydı ve konudan sapmayı göze alabilseydim, uzak yollardan döndükten sonra içilen o ilk bardak sahici İngiliz birası üstüne koca bir bölüm yazabilirdim! Bunun bir tek yudumunun tadını tatmak uğruna bir yıl yabancı ülkelerde kalmaya doğrusu değer!

Binbaşı Dobbin ertesi sabah erkenden, tertemiz giyinmiş ve tıraş olmuş bir durumda ortaya çıktı. Otelde, kapı önlerine boyatılmak üzere bırakılan ayakkabıları toplayan çocuğun dışında henüz kimse ortalıkta yoktu! Neden sonra temizlikçi kadınlar kalktılar ve koridorlarda dolaşan uzun boylu, esmer adamı görünce korkudan çığlık attılar. Nihayet tıraşı uzamış garson görünüp de han kapısının demirini açınca Dobbin artık yola çıkabileceklerine karar verdi.

Hemen Jos'un odasına koştu; geniş karyolanın perdelerini araladı ve horuldayarak uyumakta olan dostunun omzunu sarsaladı "Hadi, uyan artık Sedley! Araba yarım saate kadar kapıya gelecek."

Jos homurdanarak saati sordu ve işin gerçeğini öğrenince Dobbin'e, buraya alamayacağımız birtakım sövgüler savurdu. Binbaşı bunun üzerine geri çekilmek ve Jos'u uykunun kolları arasında bırakmak zorunda kaldı.

Biraz sonra araba gelince Jos'u bekleyemeyeceğini anladı ve tek başına binerek hemen Londra'nın yolunu tuttu. Tekerlekler, bir kilometre taşından öbürüne doğru hızla dönerken dört bir yandaki manzara nasıl da yemyeşil ve sevimliydi. Yol boyuna dizilmiş şipşirin hanlar, eski konak ve parklar, kurşun taş kiliselerin çevresinde toplanmış köyceğizler... Bu manzara öyle güzel ve sevimlidir ki, hele uzak ülkelerden dönen bir yolcuyu sanki kucaklar, bağrına basar.

Gelgelelim binbaşımızın gözü yol boyundaki kilometre taşlarının dışında hiçbir şey görmüyordu. Evine, ailesine bir an önce kavuşmak için sabırsızlanıyor olsa gerekti!

Piccadilly'de posta arabasından indi. Fulham'a doğru yürürken kafası hep Amelia'yla, Amelia'yı en son gördüğü günle dopdoluydu. Onun oturduğu sokağa, aklından hiç çıkmayan bu küçük, dar sokağa sapınca titremeye başladı. Amelia gerçekten evlenecek miydi acaba? Karşıdan, yanında bir oğlan çocuğuyla yaklaşan bir kadın gördü. O muydu acaba? Dobbin heyecandan titremeye başladı. En sonunda onun oturduğu evin önüne gelince bir an bahçe kapısına tutundu ve durdu. Kendi yüreğinin vuruşlarını duyabiliyordu. "Çocuk olma," dedi kendi kendine. "Belki buradan taşınmıştır bile."

Konuk odasının penceresi açıktı. Binbaşı içerideki piyanoyu ve piyanonun üstündeki duvarda asılan resmi tanıdı ve eli ayağı yeniden heyecanla titremeye başladı. Kapı tokmağını vurunca al yanaklı, cıvıl cıvıl gözlü, on altı yaşlarında, gürbüz bir kız göründü ve küçük sundurmanın direğine yaslanmış duran binbaşıyı dikkatle süzdü.

Sapsarı kesilmiş olan adamcağız zor duyulur bir sesle, "Bayan Osborne burada mı oturuyor?" diye sordu.

Genç kız bir an onun yüzüne dikkatle baktı sonra kendi rengi de uçarak, "Aa, Binbaşı Dobbin'miş!" diye bağırdı ve ona iki elini birden uzattı. "Beni unuttunuz mu? Şeker Binbaşı derdim size!"

Bunu duyan binbaşı kızı kucaklayıp havaya kaldırdığı gibi yanaklarından öptü. Onun böyle bir şeyi ömründe ilk olarak yaptığını sanıyoruz!

Genç kız sevincinden hem ağlayıp hem gülerek, "Anne! Baba!" diye bağırmaya başlamıştı. Annesiyle babası dışarıya koşup da kızlarını mavi ceket beyaz pantolon giymiş uzun boylu, esmer bir adamın kolları arasında bulunca pek şaşırdılar.

Binbaşımız onları görünce kendini toparlayıp kıpkırmızı kesilerek, "Beni tanımadınız mı?" dedi. "Eski bir dostunuzum, Bay Clapp. Bayan Clapp, bana ne güzel çaylar sunar, pastalar yapardınız. Georgie'nin vaftiz babasıyım. Hindistan'dan daha dün döndüm."

Bunun üstüne herkes birbiriyle uzun uzun tokalaştı. Clapp'ler konuğu Sedley'lerin konuk odasına aldılar ve ana, baba, kız, üçü de birbirinin sözünü kese kese, binbaşı gittikten sonra Emmyciğin başından geçenleri anlattılar: Bayan Sedley'in ölümü, Georgie'nin Osborne'larla yaşamaya gidişi, ondan ayrılmanın genç anaya verdiği üzüntü...

Birkaç kez Emmy'nin evlenip evlenmediğini sormak binbaşının dilinin ucuna kadar geldi; ama bir türlü soramadı. Kendini bu insanlara karşı ele vermek istemiyordu. Sonunda Emmy'nin, babasını Kensington Bahçeleri'nde gezdirmeye götürmüş olduğunu öğrendi. Zaten güzel havalarda hep gezmeye çıkarırmış babacığını. Zavallı Bay Sedley iyice çökmüş son günlerde; pek de huysuz olmuş. Gelgelelim Emmy'de melek sabrı varmış doğrusu!

Binbaşı, "Çok önemli işlerim olduğundan vaktim çok az; hemen gitmek zorundayım," dedi. "Ama Bay Sedley'le Bayan Osborne'u görmek isterim gelmişken. Acaba Miss Polly onların nereye gittiğini bana gösterebilir mi?"

Polly bu işe pek sevindi. Emmy'yle babasının parkta hangi sıraya oturduklarını çok iyi biliyordu. Elbet gösterebilirdi binbaşıya! Hemen odasına koşup gezmelik şapkası-

nı giydi, annesinin sarı şalını omzuna aldı ve sonra gelip binbaşının koluna girdi.

Emmy'yle yeniden karşılaşmak düşüncesi içine nedense ürküntü verdiğinden, binbaşı şu sırada yanında bir arkadaş olduğuna seviniyor ve Polly'ye Emmy ile ilgili sayısız sorular soruyordu. Georgie annesini görmeye sık sık geliyor muydu? Araları nasıldı? Bay Sedley'in para durumu düzelmiş miydi?

Tam bu sırada geçen bir olay, gerçekte pek ufak ve önemsiz olmakla birlikte Binbaşı Dobbin'i büyük bir sevince boğdu. Karşıdan iki bayanla bir bay gelmekteydiler. Bayanların ortasında sıkışmış gibi duran genç bayın kolalı beyaz bir papaz yakalığıyla seyrek yan sakalları vardı. Bayanlardan biri orta yaşlı, uzun boylu, sert bakışlı, öbürü de ufak tefek ve esmerdi. Başında yepyeni, güzel bir şapka, omzunda şık bir pelerin ve göğsünde pahalı bir altın saat vardı. Ortadaki genç papaz eli kolu bayanların şemsiye, şal ve paketleriyle dolu olduğundan pek sıkıntılı görünüyordu. Polly ile bu üçlü grup arasında kısa bir baş selamlaşması geçti. Ancak, kadınların uzun boylu ve sert bakışlı olanı Polly'yi bir erkekle kol kola görmekten hoşnut kalmamış gibi, binbaşıdan yana dik dik baktı.

Bunun üzerine Binbaşı, "Bunlar da kim Polly?" diye sordu.

Genç kız, "Mahallemizin papazı, saygıdeğer Bay Binny," diye yanıtladı. Bu adı duyan binbaşı neredeyse yerinden sıçrıyordu. Polly, "Yanındakiler de ablası Miss Binny'yle yeni hanımı Bayan Binny," diye ekledi. "Yeni evlendiler. Bayan Binny bir bakkalın kızıdır. Çok zenginmiş diyorlar. Bay Binny'ye onu ablası istedi ama daha şimdiden görümcelik ediyormuş da hiç geçinemiyormuş gelinle."

Gelgelelim binbaşımız, Bay Binny'nin evlenmiş olmasından başka hiçbir şey duymamıştı. Başı bir sevinç sarhoşluğuyla dönüyordu. Adımlarını öyle bir sıklaştırdı ki

Pollycik ona yetişmekte güçlük çekti. Kısa zamanda Kensington Bahçeleri'ne ulaştılar.

Polly, "İşte oradalar!" dedi.

Binbaşı gene yerinden sıçrarcasına irkildi. O zaman Polly her şeyi anladı. Hem de sevdiği bir aşk romanında okumuşçasına, en ince noktasına değin anladı her şeyi!

Binbaşı, "Hadi sen önden koş da haber ver ona," dedi ve Polly, omzundaki sarı şal rüzgârda dalgalanarak, bir koşu kopardı.

İhtiyar Sedley her zamanki kanepesine oturmuş, gene her zamanki gibi, geçmiş günlerle ilgili bir şeyler anlatıyor, Emmy de her zamanki gibi onun yüzüne gülen gözleriyle bakarak dinliyor ya da dinler gibi yapıyordu. Polly'nin koşarak geldiğini görünce, Georgie'nin başına bir şey geldi korkusuyla yerinden fırladı. Ama genç kızın yüzündeki sevinçli heyecan onun kuruntularını yatıştırdı.

"Müjde! Müjde!" diye bağırıyordu Polly. "Geldi! Geldi!"

Aklı hâlâ oğlunda olan Emmy, "Kim geldi?" diye sordu.

Miss Clapp, "Bak işte orada!" diye dönerek binbaşıyı gösterdi.

İrkilmek sırası Emmy'deydi bu kez. Genç kadın çimenlerin arasından uzun uzun adımlarla yaklaşmakta olan şakaklarına kır düşmüş, esmer erkeği görünce kıpkırmızı kesildi ve... başka ne yapabilirdi? Şıpır şıpır ağlamaya başladı elbet!

Dobbin, tüm canı gözlerinde toplanmış olarak ona bakıyordu. Emmy iki elini uzatarak ona doğru koşmaya başladı. Pek değişmemişti. Biraz daha solgun. Biraz daha toplu. Gözleri gene o eski yumuşak, güven dolu, tatlı bakışlı gözlerdi. İpek kestane saçlarında iki üç gümüş tel ya var ya yoktu. Ellerinin ikisini birden binbaşının ellerine bıraktı ve gözyaşlarının arasından gülümseyerek onun o hem çir-

kin ve sert hem de yumuşak ve canayakın olan yüzüne baktı. Dobbin onun o minicik ellerini kendi avuçlarında sıkıyor, bırakmak istemiyordu. Dili tutulmuş gibiydi.

Neden onu hemen o an, oracıkta kollarını alarak, "Temelli benimsin!" demedi sanki? O dakikada Emmy ona karşı gelemez, çaresiz boyun eğerdi.

Bir duralamadan sonra Dobbin, "Yanımda bir.. başkasını daha getirdim," dedi.

Amelia bir adım gerileyerek, "Bayan Dobbin mi?" diye sordu. Neden susuyordu bu adam?

Dobbin onun ellerini bırakarak, "Yok canım!" diye karşılık verdi. "Kim söylemiş sana bu yalanları? Ağabeyin Jos'u demek istiyorum. Birlikte geldik. Jos artık sizi hiç bırakmayacak."

Emmy, "Baba! Babacığım! Sana müjdem var!" diye bağırdı. "Ağabeyim İngiltere'ye dönmüş. Bize bakmaya gelmiş. Bak, işte Binbaşı Dobbin burada!"

Bay Sedley titreyerek ayağa kalktı, eski tarz bir reveransla binbaşıyı selamladı. "Bay Dobbin," dedi ona. Sayın babası Sir William'ın hatırını sordu. Sayın Sir Willam daha geçenlerde şeref vermişti kendisine. Kendisi de çok yakında gidip Sir William'ı görmek istiyordu.

Oysa Sir William'ın ona "şeref vermesinin" üstünden sekiz yıl geçmişti.

Emmy, "Zavallı babacığım, çok çöktü artık," diye binbaşının kulağına fısıldadı...

Gerçi Binbaşı Dobbin çok acele işleri olduğunu söylüyordu ama Bay Sedley'in ricasını geri çevirmedi ve onlarla birlikte çay içmek üzere Fulham'a döndü.

Amelia'yla sarı şallı Polly, kol kola, önden gidiyorlardı. Bu yüzden Bay Sedley de binbaşının payına düşmüştü. İhtiyarcık çok yavaş yürüyor ve kendisiyle Bessyciği, zenginlik zamanıyla iflası konusunda bitmez tükenmez şeyler anlatıyordu. Ne var ki konuşmaları yanındaki adamı sık-

mıyordu. Binbaşının gözleri önden giden genç kadının üstündeydi: on yıldır gözlerinin önünden hiç eksilmemiş olan, on yıldır her gece rüyalarına giren bu sevgili kadın...

O akşam Emmy'nin sevincine ve mutluluğuna son yoktu. Ev sahipliği görevini her zamanki gibi içten ve sade bir incelikle yerine getirdi. Mutluluğu ona daha bir hafiflik, bir kıvraklık verir gibiydi. Alacakaranlıkta binbaşı onu bakışlarıyla her an izliyordu. Uzaklarda, kavurucu rüzgârların altında ve uzun yürüyüşler sırasında şu anı nasıl bir özlemle düşünmüş, nasıl dört gözle beklemişti!

Gerçi eve gelir gelmez Emmy'nin ilk işi binbaşıya Georgie'nin minyatürünü göstermek ve çocuğun bundan on kat daha güzel olduğunu söylemek olmuştu ama babası ordayken George'un lafını etmeyi pek istemiyordu. Çünkü Osborne'lar ve Russell Meydanı, ihtiyar Sedley'in hoşuna giden konular değildi.

Böylece Dobbin yaşlı babaya Ramchunder gemisinde oğlu Jos'la nasıl birlikte geldiklerini, oğlunun nasıl babasını görmek için sabırsızlandığını, onu sonunda rahata kavuşturmak için can attığını anlattı. Onun bu konuda gerçekten bu denli uzaklaşıp böylesine abartmalı konuştuğunu yazmak gerçi beni üzüyor ama itiraf etmek zorundayım ki Binbaşı Dobbin ihtiyar Sedley'e, oğlunun vatana dönmesindeki başlıca nedenin babasını görmek isteği olduğunu söyleyecek kadar ileri gitti!

Bay Sedley her zamanki saatinde, koltuğunda şekerleme kestirmeye başlayınca konuşma sırası Emmy'ye geldi. Genç kadın hep Georgie'yi anlattı. Ondan ayrılmak zorunda kalmanın kendini üzüntüden nasıl öldüreyazdığının üstünde durmadı bile: Oğlunun iyiliğini, akıllılığını, mertliğini, çalışkanlığını anlattı durmadan. Sonra binbaşıya, Georgie'nin üstün zekâsının bir kanıtı olarak şu okul kompozisyonunu gösterdi:

"Konumuz: Bencillik. İnsanın karakterini yozlaştıran kötü huyların en çirkini ve de iğrenci bencilliktir. İnsanın kendini aşırı derecede düşünmesi en büyük suçlara yol açar; hem AİLE hem de DEVLET işlerinde en büyük felaketleri doğurur. Bencil bir adam nasıl kendi ailesini yıkar ve batırırsa bencil bir kral da ülkesini batırır ve çok zaman savaşlara sürükler. ÖRNEK: Aşil'in, ozan Homer tarafından anlatılan bencilliği Yunanlıların başına bin bela açmıştır. (Burada Georgie, Homer'den Eski Yunanca bir satır eklemişti.) Napolyon Bonapart'ın bencilliği de Avrupa'da sayısız savaşlara yol açmış ve onun sefil bir yer olan, Atlantik Okyanusu'ndaki Saint Helena Adası'nda ölüp gitmesine neden olmuştur.

Bu örneklerden de anlıyoruz ki yalnızca kendi istek ve çıkarlarımızı düşünmeyeceğiz. Kendimizin yanı sıra başkalarını da hesaba katmalıyız.

George S. Osborne
Athéne House, 24 Nisan 1827."

Gururdan koltukları kabaran Emmy, "Bir düşün, bu yaşta neler yazıyor! Eski Yunanca örnek bile veriyor!" dedi. Sonra elini William'a doğru uzatarak, "Ah, William!" diye ekledi. "Bilemezsin! Bu çocuk bana Tanrı'nın bir bağışı! Tek mutluluğum, tek avuntum o. Onu gördükçe Öbür... öbür George geri gelmiş gibi oluyor."

William Dobbin kendi kendine, "Ona kızsam mı, kocasının anısına bu denli bağlı kaldığı için?" diye sordu. "Ölüp gitmiş dostumu kıskansam mı? Yoksa böyle şefkat dolu bir kadının ömründe yalnızca bir kez sevebilmesine mi yansam? Ah, George! George! Elindeki hazinenin değerini hiç bilmemiştin oysa!"

Genç kadın binbaşının elini tutup sıkarak, "Sevgili dost!" dedi. "Bana... bize yaptığın sayısız iyilikleri hiçbir zaman unutmuyorum... Yarın gidip Georgie'yi görürsün, değil mi?"

"Yarın belki vaktim olmaz, Emmy. Ama ilk fırsatta gider görürüm."

Zavallı William, daha baba evine gidip kendi ailesini görmemiş olduğunu Emmy'ye söyleyemedi! Cümle ciddi okuyucumuzun onu bu ihmalciliğinden ötürü kınayacaklarını biliyoruz.

ELLİ DOKUZUNCU BÖLÜM

Eski Küçük Piyano

Binbaşının gelişi baba Sedley'e büyük bir heyecan vermişti. Kızı o gece onu dünyada yatıştıramadı. İhtiyarcık saatler saati çekmeceleriyle kutularındaki kâğıtları karıştırdı; titreyen elleriyle bunları ayırdı, açtı, sıraladı ve oğlu Jos'un gelişine hazırladı.

"İşte şarap şirketinin makbuzları," diye söyleniyordu bir yandan da, "İşte kömür işinin faturaları, Kalküta ve Madras'tan aldığımız mektuplar. Jos geldiği zaman dosyalarımla evrakımı çok düzgün bulacak Emmy."

Genç kadın, "Joseph'in dosyalarla ilgileneceğini pek sanmıyorum babacığım," diye gülümsedi.

Ama babası kurumlu kurumlu baş sallayarak, "Sen işten anlamazsın güzelim," diye karşılık verdi.

Amelia onun ertesi sabah erkenden kalkmış olduğunu gördü. Yaşlı baba bir önceki geceden daha heyecanlı, daha huzursuzdu ve eli ayağı daha da titriyordu.

"Gözüme pek uyku girmedi Emmy," dedi. "Hep zavallı Bessyciğimi düşündüm. Şimdi burda olaydı da Jos'un faytonuna binebileydi! Bir zamanlar kendi faytonu vardı, Bessyciğimin. Ne de yaraşırdı ona, faytonla gezmek!"

Emmy onun buruşuk yanaklarından aşağı yuvarlanan yaşları öpücükleriyle kuruttu; boyun bağını fiyakalı bir fiyonk yapıp bağladı. Baba Sedley de böylece, gezmelik kostümünü ve dantelli gömleğini giymiş olarak, sabahın saat altısında oturup oğlunun yolunu gözlemeye başladı.

Southampton'ın Yukarı Sokağı'nda çok güzel terzi dükkânları vardır. Bunların gösterişli vitrinlerinde çeşit çeşit yelekler gerili durur: ipekten, kadifeden, al renkli, simli... Gerçi Jos, Kalküta çarşılarının en şahane yeleklerinden birçoğuna sahip olan bir adamdı ama gene de şu gördüğü yeleklerden birkaç tanesini almazsa Londra'da yüzünü gösteremeyeceğine karar verdi. Sırma kelebeklerle işli al bir yelekle, siyah ve kırmızı ekoseli, şal yakalı bir yelek ısmarladı. Boynuna ağır mavi satenden bir atkı bağlar ve üzerine de altın bir iğne takarsa Londra'ya şanına yaraşır bir biçimde girebilirdi!

Jos'un eski utangaçlığı kalmamıştı artık. Waterloo'da Sedley, arkadaşlarına açık açık, "Ne yalan söyleyim, ben giyinmesini seven adamım!" derdi. "İsteyen ayıplasın!"

Kalküta'nın en şık salon adamı olarak ün yapmıştı. En güzel giyim, en güzel ev, en güzel sofra takımları ondaydı ve en şahane yemek davetlerini o verirdi...

Jos çapında bir adama ısmarlama yelek dikmek de en azından bir gün alır elbet. Jos bu arada Hintli uşağına ek olarak bir de Avrupalı vale tuttu. Eşyalarını gümrükten geçirtti ve üçüncü günün sabahı yeni yeleklerinden birini giymiş olarak, uygun bir saatte, Londra yolunu tuttu. Za-

vallı Hintli uşak, İngiltere'nin havası çok soğuk geldiğinden oturduğu yerde büzülmüş, titreyip duruyordu. Jos'sa yeni yeleği, boyunbağı ve şapkasıyla öylesine göz kamaştırıyordu ki sokaklardaki çocuklar ona alkış tutuyorlardı. Görenlerden birçoğu onun en azından bir Vali Paşa olduğunu sandılar!

Araba tüm haşmetiyle Brompton'daki küçük evin önünde durduğu zaman akşam olmuştu. Herkes pencerelere üşüştü. Küçük hizmetçi kız hemen bahçe kapısını açmaya koştu ve Jos, Avrupalı valesiyle Hintli uşağının arasında, arabanın basamaklarını gıcırdatarak, büyük bir debdebeyle yere indi.

İçerideki sarsak ihtiyarla oğlu arasındaki kavuşma sahnesini pek uzatmayacağız. Yaşlı babayla kızının ne denli duygulandıklarını ve Emmy'nin gene gözyaşları döktüğünü söylemenin gereği yok sanıyoruz. Jos da duygusuz bir insan değildi. Hele vatanından ayrı kaldığı şu on yıl içinde, ne yalan söylemeli, evini ocağını, ailesini eni konu özlemişti. Babasının elini gerçek bir sevgiyle sıktı; kardeşini gerçek bir sevinçle kucakladı. Ve onların şu düşkün, yoksul durumunu görünce gerçek bir üzüntüye kapıldı.

Emmy onu kapıda karşılarken annelerinin ölümünü fısıldayarak haber vermiş, babalarının yanında bu lafı açmamasını söylemişti. Ama bu ince düşünce boşunaydı. Çünkü baba Sedley bu konuyu hemencecik kendisi açtı ve sevgili Bessy'sinin son günlerini uzun uzun anlatarak ağladı, ağladı.

Onun bu acılı, düşkün durumu karşısında gerçekten duygulanan Jos, ilk kavuşmanın verdiği coşkunluğun da etkisiyle babasını ve kız kardeşini artık hiç yalnız bırakmayacağına yeminler etti. Hiç yokluk ve sıkıntı çekmeyeceklerdi artık, Jos'un evi onların evi olacaktı. Emmy de bu evin hanımlığını üstüne alacaktı: yeniden kendi evinin hanımı oluncaya kadar elbette.

Emmy başını hüzünle, iki yana salladı ve gözlerinden gene yaşlar boşandı. Ağabeyinin ne demek istediğini biliyordu. Çünkü geçen gece, Binbaşı Dobbin gittikten sonra bu konuyu Polly ile enine boyuna tartışmışlardı. Polly ona, "Şeker Binbaşı size vurgun, Bayan Osborne," demişti. "Gözlerini sizden ayıramıyordu. Saçlarını sizi düşünmek uğruna ağartmış olsa gerek."

Ne var ki Amelia kocasıyla oğlunun duvarda asılı duran resimlerine bakarak, genç sırdaşına bu konuyu bir daha hiç ama hiç açmamasını söylemişti. Binbaşı Dobbin onun kocasının en yakın arkadaşı, oğlunun en büyük koruyucusuydu. Amelia onu bir ağabey gibi severdi elbet ama bir kadın George Osborne gibi bir erkekle evlendikten sonra... artık bir daha... ömür boyu... başka bir erkeği, ikinci bir evliliği aklından bile geçiremezdi...

Binbaşının derin aşkını fark ettikten sonra Emmy'nin ondan sırt çevirdiği sanılmasın. Gerçek bir centilmenin böylesine içten ve derin bağlılığına hiçbir kadın kızmaz. Ona yüz vermez elbet; ne münasebet. Yalnızca şu derin bağlılığın hak ettiği güler yüzü ve yakınlığı gösterir ona. Hele âşığı bir açılsın, içini döksün, önerisini yapsın -umut kırıcı bir biçimde konuşmanın sırası ancak ondan sonra gelir...

İşte böyle, Emmy'miz de o gece pek rahat bir uyku çekmiş ve ertesi gün Jos'un gecikmesine hiç sıkılmayarak evin içinde bülbüller gibi şakıyıp durmuştu. Kendi kendine, "Miss Glorvina'yla evlenmeyeceğine sevindim doğrusu," diyordu. "Binbaşı gibi üstün bir adam bambaşka kızlara layıktır."

Sonra kendi tanıdık çevresinde Binbaşı Dobbin'le evlenmeye layık bir kız aramaya koyuldu. Kim vardı ona yapabileceği? Miss Binny? Miss Osborne? İkisi de yaşlı, çirkin ve huysuzdular. Polly hem küçük hem de çok basitti...

Kısacası Emmy o gün akşama dek binbaşıyı evlendirebileceği bir kız düşündü durdu ama uygun bir kimse bulup çıkaramadı!

Jos'un, Londra'daki otelinde rahatı öyle iyiydi ki Binbaşı Dobbin her dakika tepesinde olmasa şişman dostumuz belki de babasıyla kardeşine verdiği sözleri unutur ve hiç yerinden kıpırdamazdı. Gelgelelim Jos arkadaşlarının sözünü kıramayan, William da kendisinden başka herkesin derdiyle uğraşmayı boynuna borç bilen bir adamdı. Bu yüzden sonunda Jos, Dobbin'in üstelemesine dayanamayarak bir ev açtı. Hintli uşak Avrupalı uşağa körili sos, pilav ve nargile hazırlamanın sırlarını öğrettikten sonra Kalküta'ya geri gönderildi. Sonra bir çift güzel at alarak bir de güzel araba ısmarladı. Gidip bu arabanın yapımına, dayanıp döşenmesine göz kulak olmak onun en büyük zevkiydi şimdi...

Jos'un gelişinden az bir zaman sonra Fulham'daki küçük evde acıklı bir sahne oynandı: Bir gün kapıya Jos'un arabası dayandı ve baba Sedley'le kızını aldığı gibi götürdü. Ev sahipleriyle kızlarının o gün döktükleri gözyaşları, bu romanda dökülen en candan, en içten gözyaşları arasındadır. Şu on yıl boyunca Amelia'dan tek bir kötü söz işitmemişlerdi. Genç kadın her zaman güler yüzlü, saygılı, düşünceli ve ince davranmıştı onlara karşı. Bayan Clapp surat asıp, "ille kira" diye tutturduğu zamanlar bile Emmy yalnızca susmuştu. Kadıncağız şimdi bu asil ruhlu yaratığı üzüp kıracak herhangi bir şey söylemiş ya da yapmış olduğuna öyle pişmandı ki! Konuk odasının camına, "Kiralık" diye kâğıt yapıştırırken gözlerinden kanlı yaşlar dökülüyordu. Bir daha, ömür boyu, dünyada bulamazlardı, böyle bir kiracı! Miss Clapp'ın Emmy'den ayrılırken duy-

duğu üzüntüyü ise anlatmaya bile kalkışmayacağız! Zavallı kızcağız ancak Emmy'nin, "Sık sık gelir bende kalırsın," demesiyle biraz avunabildi!

Emmy, Brompton'dan ayrılırken eşyalarının hepsini geride bırakmış, yalnızca yatak odasındaki iki resimle o eski, dört köşeli piyanoyu yanına almıştı. Bu piyano iyice kocamıştı artık; gene de Emmy'nin gözbebeğiydi. Çocuk denecek yaşta bir genç kızken annesiyle babası almışlardı bunu ona. Sonra da sevgili piyano, babasının iflası sırasında, ev eşyalarının açık artırmayla satılmasından kurtarılıp gene ona verilmişti.

Binbaşı Dobbin, bu piyanonun Jos'un yeni evine taşındığını görünce öyle sevindi ki dünyalar sanki onun oldu. Amelia bunu ikinci katta, babasının dairesinin yanıbaşındaki oturma odasına koydurttu.

Binbaşı duygulu, heyecanlı bir sesle, "Piyanoyu elinden çıkarmadığına sevindim Emmy," dedi. "Ben de, belki artık usanmışındır diye korkuyordum."

Amelia, "Usanmak mı?" dedi. "Dünyada en değer verdiğim eşya budur benim."

"Öyle mi Amelia?" diye binbaşı sordu.

Piyanoyu açık artırmadan kendisi alıp Amelia'ya göndermişti ya, bu konuda hiç kimseye ağzını açıp hiçbir şey söylememekle birlikte, Amelia'nın bunu bildiğini sanıyordu. Onun, piyanoyu başkasının alıp gönderdiğini sanmış olabileceği Dobbin'in aklından bile geçmemişti.

"Öyle mi, Amelia?" diye sordu. Öteki soru, yıllardır sormak istediği o en büyük soru dilinin ucuna gelmişti ki genç kadın, "Başka türlü olabilir mi?" diye sözüne devam etti. "Bu piyanoyu bana... O... vermişti ya!"

Zavallı binbaşı, "Bilmiyordum," dedi.

Gözlerindeki ışık bir anda sönüvermişti.

Emmy o sırada bunun üstünde pek durmadı. Ama sonradan aklına geldi ve kafasını kurcaladı. O zaman genç

kadın sözle anlatılamayacak derecede büyük bir acı ve hayal kırıklığıyla anladı ki ona piyanoyu George değil, William alıp göndermişti. George'un armağanı değildi, bunca yıldır dünyanın en büyük hazinesi diye üstüne titrediği bu eşya, George'un yadigârı değildi. Değersiz bir dökümtüydü artık!

O akşam babası ondan piyano çalmasını isteyince genç kadın piyanonun iyice akortsuz olduğunu, zaten kendisinin de başının ağrıdığını ileri sürdü.

Ama sonra, gene her zamanki gibi, nankörlüğünden ve bencilliğinden ötürü kendini suçlayarak piyanoyu hor görmüş olmasının cezasını ödemeye karar verdi.

Birkaç gün sonra oturma odasındaydılar. Jos nefis bir yemeğin üstüne, koltuğunda uyuyup kalmıştı.

Emmy binbaşıya doğru döndü ve biraz titreyen bir sesle, "William, senden özür dilemek istiyorum," dedi.

"Neden?"

"Şu.. şu küçük, eski piyano yüzünden. Yıllar, yıllar önce, genç kızlığımda bana bunu gönderdiğin zaman... Ne de daha sonra... Hiç teşekkür etmedim sana. Çünkü piyanoyu bir başkası gönderdi sanıyordum." Sonra Emmy, "Eksik olma, William," diyerek elini uzattı ama yüreği kan ağlıyordu ve bu arada elbet gözleri de boş duracak değildi!

William kendini artık tutamadı.

"Emmy, Emmy, evet, ben almıştım bu piyanoyu sana. Çünkü seni seviyordum, şu anda sevdiğim gibi. Sana söylemeden duramayacağım artık. Seni ilk gördüğüm dakikada sevdim Emmy. O gün bugündür dünyada senden başka hiçbir kadını gözüm görmedi. Her gün, her saat, her dakika seni düşündüm. Bunları sana Hindistan'a gitmezden önce söyleyecektim ama göze alamadım. Ben kalmışım ya da gitmişim senin hiç umurunda değildi."

"Çok nankörlük ettim," dedi Amelia.

"Yok, yalnızca ilgisizdin. Gene de öylesin ya! Şimdi içinden geçenleri bilmez değilim. Piyanoyu George'un almadığını öğrenmek seni üzdü; düş kırıklığına uğrattı. Söylemesem daha iyi olurdu. Senden özür dilemek asıl bana düşer. Aptallık ettim bir an için. Yıllar süren sevgimle bağlılığıma belki biraz değer verirsin diye umdum."

Amelia kıpkırmızı kesilerek, "İşte şimdi asıl sen zalimlik ediyorsun," dedi. "George benim iki dünyada kocamdır. Ondan başka bir erkeği nasıl sevebilirim? Sana bir ağabey gözüyle bakmayı da bana o öğretmişti. Sen aslında oğlumla benim her şeyimsin William. Tek dostumuz, kolumuz, kanadımız sensin. O zaman... Oğlumu elimden aldıkları zaman, hep sen gelesin diye dua ettim Tanrı'ya... Gelip bizi kurtarasın diye. William, ne olur, dostumuz olarak kal. Oğlumla beni yalnız bırakma." Ve genç kadın, hıçkırıklara boğularak yüzünü erkeğin omzuna gömdü.

William onu kolları arasına aldı, çocukmuş gibi bağrına bastı ve saçlarına bir öpücük kondurarak, "Sizi yalnız bırakmaya hiç niyetim yok Amelia," dedi. "Tek sen benim dostum ol, bu bana yeter. Yalnızca izin ver, sık sık gelip seni görebileyim."

"Her istediğin zaman," diye Emmy karşılık verdi.

ALTMIŞINCI BÖLÜM

Kibar Çevrelere Dönüyoruz

Şans artık Amelia'mızın yüzüne gülmeye başlıyor. Onu, yıllardır süründüğü yoksul çevrelerden çekip çıkararak daha "kibar" bir çevreye sokmak bizi sevindiriyor doğrusu! Gerçi bu, öbür güzel dostumuz Rebecca Crawley'nin çevresi gibi göz kamaştırıcı ve şahane değil. Gene de adamakıllı kibar ve şık bir çevre işte.

Jos'un bütün dostları Hindistan kolonilerinden gelme kişiler oldukları için yeni açtığı ev de çoğunlukla bu kişilerin oturduğu rahat, temiz, seçkin bir semtte bulunuyor. Bu semtin merkezi Hindistan'da görev yaptıktan sonra emekli olan asker ve sivil aristokratların yaşadığı Moira Meydanı'dır. Gelgelelim emekli generallerden, vekillerden ve en büyük ticaret şirketlerinin ortaklarından başka kimselerin bu meydanda oturmaya gücü yetmez. Bu yüzden Jos da, Moira Meydanı'na oranla ikinci ya da üçüncü sınıf

bir yer sayabileceğimiz Gillespie Sokağı'nda konforlu bir ev tutmuş ve son zamanlarda iflas eden zengin tüccar Bay Scape'in açık artırmayla satılan eşyalarını olduğu gibi kapatarak evini tabandan tavana, şahane bir şekilde döşemişti.

Bunun dışında oldukça sade yaşıyorlardı. Başuşak aynı zamanda Jos'un valeliğini yapıyordu. Emmy için de Sir William Dobbin'in taşra konağında yetişmiş bir kızı özel hizmetçisi olarak tutmuşlardı. İyi kızdı bu Emmy, özel oda hizmetçisi kullanmak fikrinden ilkin ürkmüştü ama kız iyi yürekliliği ve sadeliğiyle onu kazanmıştı. Sonra ev içinde başka işlere de yarıyor, hele Bay Sedley'e bakmakta çok ustalık ve sabır gösteriyordu...

Şimdi artık Bayan Osborne'u görmeye gelen geleneydi. Leydi Dobbin'le kızları onun ev değiştirdiğini duyunca hemen gelmişlerdi. Miss Osborne da o göz kamaştıran kupa arabasına binerek Gillespie Sokağı'na geldi. Jos'un iyice zengin olduğu söyleniyordu ve ihtiyar Osborne küçük Georgie'nin zengin dayısının da mirasına konmasını istiyordu.

"Bu çocuğu tam bir centilmen olarak yetiştireceğim," diyordu. "Onu parlamentoya yerleştirmeden ölürsem gözlerim açık gidecek namussusuzum."

Sonra, "İstersen sen git, oğlanın anasıyla görüş Jane," diye kızına izin verdi. "Benim gözüme görünmesin yalnızca, başka bir şey istemem."

Böylece Miss Osborne, Emmy'yi görmeye gitti. Emmy'nin buna çok sevindiğine inanabilirsiniz çünkü böylelikle oğluna biraz daha yaklaşmış oluyordu. Zaten Georgie'nin onu daha sık sık gelip görmesine izin veriyorlardı artık. Georgie haftada bir ya da iki akşam Gillespie Sokağı'nda yemek yiyor ve oradaki akrabalarıyla uşaklara da, tıpkı Russell Meydanı'ndakiler gibi, kök söktürüyordu!

Gelgelelim Binbaşı Dobbin'e karşı her zaman saygılıydı ve onun yanında her zamankinden daha uslu, daha öl-

çülü davranıyordu. Ne de olsa akıllı çocuktu ve binbaşının şakaya gelmeyeceğini biliyordu. Ona hem büyük bir hayranlık hem de içten gelen derin bir sevgiyle bağlıydı. En büyük zevki binbaşıyla el ele parkta dolaşıp onun anlattıklarını dinlemekti. Dobbin Hindistan'ı, Waterloo'yu, babası George'u, kısacası kendinden başka her şeyi anlatıyordu ona. Ama çocuk herhangi bir züppelik ve küstahlık yaptığı zaman da hemen cezalandırıyordu.

Bir gün birlikte tiyatroya gitmişlerdi. George koltukta oturmayı "bayağı" saydığından ille locaya çıkmak için tutturmuştu. Binbaşı hiç sesini çıkarmadan onu bir locaya bıraktı; sonra kendisi aşağıya inerek bir koltuğa oturdu. Biraz sonra güderi eldivenli küçücük bir elin gelip koluna dokunduğunu ve sonra kendi elini bularak sımsıkı tuttuğunu hissetti. Çocuğun pişmanlık dolu güzel yüzüne şefkatle gülümseyerek baktı. Çok seviyordu bu çocuğu, Emmy'nin her şeyini seviyordu çünkü.

Bu olayı duyduktan sonra Amelia'nın binbaşıya karşı duyduğu gönül borcu daha da büyüdü. Bunu binbaşının kendisi de anlıyordu.

Georgie ise Binbaşı Dobbin'i övmekten hiç bıkmıyordu:

"Öyle çok şey biliyor ki anne! Ama bizim moruk Veal gibi ukala değil; bildikleriyle övünmüyor. Bana hep babamı anlatıyor. Kendinden hiç konuşmuyor ama geçen gece Albay Buckler, Osborne dedeme diyordu ki Binbaşı Dobbin ordunun en yaman subaylarından biriymiş. Öyle çok kahramanlık yapmış ki!"

Ne yazık ki Georgie kendi öz dayısı Joseph Sedley'e karşı böyle bir saygı ve sevgi beslemiyordu. Ara sıra yanaklarını şişirip elini yeleğine sokarak öyle bir, "Yok canım! Deme yahu!" diye söylenişi vardı ki onun bu Jos taklidine uşaklar bile gülmekten kendilerini alamıyorlardı. Çocuğun kendini alaya aldığını sezdikçe Jos da ona karşı daha ukala

ve yapmacık davranmaktan kendini alamıyordu. Bu yüzden çocuğun yemeğe geleceği geceler evden kaçmayı huy edinmişti.

Ne yalan söylemeli, yokluğu pek duyulmuyordu böyle gecelerde. Bay Sedley, Amelia, Georgie ve Gillespie Sokağı'ndan ayrılmaz olan Binbaşı Dobbin kendi aralarında pek güzel gülüp eğleniyorlardı.

Miss Ann Dobbin çoğu zaman, "William'ın Madras'tan dönüşünden hiçbir şey anlamadık," diye sızlanıyordu. "Yüzünü bile gördüğümüz yok!"

Ah Miss Ann! Miss Ann! William'ın seninle evlenmek istemediğini hiç düşünemedin mi?

Joseph Sedley kendisi gibi kalburüstü kişilere yaraşacak tembellikte bir yaşam sürdürmeye başlamıştı. İlk işi Oryental Kulübe üye yazılmak olmuştu, elbet. Sabahlarını burada, kendisi gibi Hindistan'da bulunmuş kişilerin arasında geçiriyordu. Akşam yemeklerini burada yemezse üye arkadaşlarını eve, yemeğe getiriyordu

Amelia bu beylerle hanımlarını ağırlıyor; sonra da kendisi onların evlerine çağrılıyordu. Çok geçmeden kabarık bir adres defteri olmuş ve takvimi bir sürü çay ve yemek randevularıyla dolmuştu. Oda hizmetçisi kullanmaya nasıl alıştıysa arabasına binerek ziyaretlere gitmeye de öyle alıştı. Kader onun bir düşes olmasını buyursaydı, Emmy bu görevini de elinden geldiğince yapmaya çalışırdı.

Jos'un çevresindeki hanımlar Amelia'yı tatlı ve alçakgönüllü buluyorlardı. Pek renkli bir kişiliği yoktu belki ama tatlı, iyi yürekli bir hanımcağızdı işte.

Erkeklerse onun sade güzelliğini, uysallığını, bozulmamışlığını seviyorlardı. Hindistan'dan izinli gelen en çapkın, en yakışıklı subaylar, tüm çalımlarına, burma bıyıklarına, kordon ve mahmuzlarına rağmen, ufacık tefecik Bayan Osborne'la durup konuşmaktan, ona sabah kahvesi içmeye gitmekten büyük zevk alıyorlardı.

Hatta Binbaşı Dobbin bir gelişinde Emmy'yi, Hint ordusunun en tehlikeli Don Juanlarından genç Swankey'le baş başa buldu! Genç subay, Amelia'ya, pek canlı ve esprili bir dille domuz şişleme avının inceliklerini anlatmaktaydı!

Binbaşı Dobbin öbür erkekler gibi bir adam olaydı Yüzbaşı Swankey gibi yakışıklı ve tehlikeli bir çapkını kıskanabilirdi. Gelgelelim William Dobbin bencilliğin ne demek olduğunu daha öğrenmemişti. Tersine, Amelia sevilip beğenildikçe o hoşnut oluyordu. Zavallı Emmy hemen hemen evlendiğinden bugüne hep harcanmış, değeri hiç bilinmemiş bir insan değil miydi? Onun yüzünü güldüren her şeyi Dobbin baş tacı etmeye hazırdı.

ꕥ

Joseph Sedley Saray'da Kral'a takdim edildikten sonra öyle ciddi bir Tory, öyle bir kraldan fazla kralcı olup çıkmıştı ki Amelia'yı da bir an önce Saray'a götürmek için sabırsızlanmaya başladı. Joseph Sedley'le ailesi Saray'ın ve tahtın çevresinde toplanmazsa Majestelerinin mutsuz olacağına kendi kendini inandırmış gibiydi.

Emmy gülüyordu: "Ninelerimizden kalma elmasları da takayım mı dersin Jos?"

William Dobbin içinden, "Keşke izin versen de seni elmaslara boğsam!" diye düşünüyordu. "Yeryüzünün en güzel elmaslarına layıksın sen!"

ALTMIŞ BİRİNCİ BÖLÜM

İki Işık Sönüyor

Gün geldi Jos Sedley'in evindeki kibar, ölçülü ve ağırbaşlı eğlentilere, her ailenin başına gelen bir olay yüzünden ara verildi.

Bayan Sedley için tutulan yas daha yeni sona ermiş, Jos en sevdiği göz kamaştırıcı yeleklerini daha yeni yeni giymeye başlamıştı ki, yaşlı Bay Sedley'in yakınları, onun çok geçmeden karısının daha önce göçmüş olduğu o karanlık ve bilinmez ülkeye göçmek üzere olduğunu anladılar.

Jos kulüpte çok ciddi bir yüzle, "Babamın sağlık durumu yüzünden bu sezon eski dostlardan bir ikisiyle sessiz sedasız bir yemek yemeğe razıysan beklerim, azizim Chutney," diye konuşuyordu.

Ve böylece Jos'la arkadaşları sessiz sedasız yemeklerini yiyip klâretlerini içerlerken yukarıda yatan yıllanmış ömrün kum saatindeki taneler de akıp sonuna yaklaşıyordu.

İhtiyarcık bu son hastalığında dört elle kızına sarıldı. Çorbalarıyla ilaçlarını ondan başkasının elinden almak istemiyordu. Bir hastaya bakmak Amelia'nın gene yaşamını dolduran tek uğraş olup çıkmıştı. Ve genç kadın bu görevini de her zamanki sızıltısız, sessiz sedasız güler yüzlülüğüyle yerine getiriyordu. Onun, babasının odasına girip çıktığını gördükçe William Dobbin, "Odaya güneş ışığı gibi sessizce bir girişi var," diye düşünüyordu.

Derken bir gün sabah oldu; güneş doğdu; bütün ev halkı kalkıp işlerine güçlerine daldılar: hepsi, ihtiyar John Sedley'den başka! O artık bu dünyanın sıkıntılarından da, umutlarından da elini eteğini çekmiş, Brompton'daki mezarlıkta, sevgili Bessy'sinin yanına uyumaya gitmişti.

Jos, Dobbin ve Georgie kapkara bir arabanın içinde onu mezarına dek geçirdiler. Emmy evde kaldı ve her zamanki gibi işlerini yapmaya devam etti. Hüzünlüydü ama çok yaslı, çok acılı değildi... Babacığının acı çekmeden, huzur içinde gözlerini yumduğuna seviniyor, kendi sonunun da böyle güvendiği insanlar arasında, böyle rahat ve sakin olması için dua ediyordu. Babası son günlerinde hayatının önceki acılarını unutup dünyayla barışmış ve öteki dünyaya inanç dolu gözlerle bakarak gitmişti. Bunu görmüş ve yaşamış olmak Amelia'nın içini de huzur ve umutla dolduruyordu...

Baba Osborne dostu Albay Buckler'den Binbaşı Dobbin'in ne denli seçkin bir subay ve şanlı bir asker olduğunu öğrenince önce inanmak istememişti. Derken binbaşının ünü çeşitli yerlerden kulağına gelmeye başladı. Hele onun Saray'dan bazı kişilerin özel toplantılarına çağrıldığını öğrenince Russell Meydanı'ndaki yaşlı kibarlık düşkününün gözleri faltaşı gibi açıldı.

Küçük Georgie dedesinin yanında kalmakla birlikte velisi hâlâ Binbaşı Dobbin'di. Bu yüzden bu iki beyefendinin ara sıra karşılaşmaları ve görüşmeleri kaçınılmaz bir şeydi. Kurt bir tüccar olan koca Osborne bir gün torunuyla gelininin hesaplarını incelerken öyle bir keşifte bulundu ki onu hem sevindirdi hem de şaşırttı: Yoksul dulla babasız çocuğun geçimini sağlayan gelirin sermayesi Dobbin'in cebinden çıkmıştı!

Osborne bu konuyu kurcalayınca, yalan söylemesini hiç beceremeyen binbaşı kızardı bozardı, kem küm etti ve sonunda her şeyi anlattı:

"Onların evlenmelerine daha çok ben neden olmuştum. Sevgili arkadaşım George sözünden dönerse onu çok seven nişanlısının artık yaşayamayacağına inanıyordum. Böyle bir şeyi George Osborne için de şerefsizlik saymıştım. Bu yüzden genç Bayan Osborne ortada kalınca ona yardım etmeyi boynuma borç bildim."

John Osborne da kızarmıştı şimdi. Karşısındaki erkeğin gözlerinin ta içine bakarak, "Binbaşı Dobbin, onları evlendirmekle bana büyük acı yaşattınız," dedi. "Gene de erkek adamsınız binbaşım. Kendi torunumun sizin ekmeğinizi yediğinden haberim bile yoktu. Gelin barışalım artık."

Böylece iki erkek birbirleriyle candan tokalaştılar. Bundan umutlanan William ihtiyarın ölmüş oğluna karşı güttüğü kini de yumuşatmaya çalıştı.

"Kontlar gibi çocuktu, beyefendi. Hepimiz tapınırdık ona. Öl dese ölmeye hazırdık. Onun kadar cesur, gözü pek, mert bir asker ben ömrümde görmedim." Ve babaya oğlunun yiğitlikleriyle ilgili birçok olay anlattı.

Sonunda, "Georgie de tıpkı ona benziyor," diye ekledi.

"Öyle benzemek ki bazen yüreğim ağzıma geliyor!"

Bundan sonra baba Osborne'la Binbaşı Dobbin birbirlerine daha bir yaklaştılar. Osborne artık ölmüş oğlundan

acı bir dille konuşmaz olmuş, eskisi gibi onu övmeye, onunla övünmeye başlamıştı. Bir akşam da gene baş başa yemek yerlerken Dobbin'e "Binbaşım," diyeceği yerde, çok eskidenki gibi, "Oğlum William," dedi. "Siz" değil, "Sen" diye çağırdı onu. Bütün bu yumuşama ve bağışlama belirtileri iyi yürekli Dobbin'i sevindiriyordu...

Evet, Bay Osborne'un duygu ve düşüncelerinde büyük bir değişim başladığı ortadaydı. Bir gün Georgie gene yanaklarını şişirip, "Vay canına, yahu!" diyerek dayısı Jos'un taklidini yaparken Osborne dedesi keyifle güleceği yerde,

"Bacak kadar çocuklar büyüklerin taklidini yapmaz küçük bey! Ayıptır," diye onu payladı. "Jane, bugün sokağa çıktığın zaman lütfen kartvizitimi Bay Sedley'in kapısına bırakıver, e mi? Aramızda artık hiçbir soğukluk olmadığını bilsin isterim."

Kart bırakıldı; Jos'la binbaşı yemeğe çağrıldılar ve dostça bir hava içinde ayrıldılar.

Şimdi Osborne durup durup William Dobbin'e "onu", Bayan George Osborne'u sorar olmuştu. Bu konuda da William Dobbin, eğer canı isterse, pek güzel, pek etkili konuşabilirdi. Bay Osborne'a gelininin çektiği acıları anlattı; kocasını nasıl deli gibi sevdiğini, nasıl hâlâ onun anısına bağlı olduğunu, anne ve babasına nasıl bir örnek evlat şefkatiyle baktığını, oğlunun iyiliği için nasıl kendi bağrına taş bastığını anlattı.

"Oğlundan ayrılmanın onun için ne demek olduğunu bilemezsiniz efendim. Onunla barışmanızı öyle isterim ki! Oğlunuzu sizin elinizden aldıysa yerine size kendi oğlunu verdi!"

Bay Osborne yalnızca, "William be! Sen çok iyi bir çocuksun namussuzum!" dedi.

Ananın oğlundan ayrıldığı zaman çektiği acıyı hiç düşünmemişti şimdiye değin. Artık kayınpederiyle gelinin barışmalarına bir gün meselesi gözüyle bakılıyordu ve

George'un çatık kaşlı babasıyla karşılaşacağını düşündükçe Amelia'nın içi daha şimdiden korkuyla titremeye başlamıştı.

Ne var ki bu görüşmenin yapılması kısmet değilmiş. Araya John Sedley'in son hastalığıyla ölümü girdi. Eski dost, sonraki düşman Sedley'in ölümü de Osborne'u sarstı mı nedir? Zaten son zamanlarda iyice yaşlanmış ve zayıf düşmüştü. Avukatını çağırtıp vasiyetnamesinde bazı değişiklikler yapmış olduğu biliniyordu. Doktoru ona biraz kan aldırıp deniz kıyısında dinlenmesini salık verdi. Ama inatçı ihtiyar bu sözlerin hiçbirine kulak asmadı.

Bir gün her zamanki saatte kahvaltıya inmeyince uşağı onun giyinme odasına çıktı ve onu tuvalet masasının dibinde, baygın buldu. Miss Osborne'a haber verildi. Doktor çağrıldı. Georgie okuldan alıkondu o sabah. Kupa çekip kan alacak eczacılar getirtildi. Osborne biraz kendine geldi. Ama bir iki kere yaptığı acıklı çabalara karşın bir daha hiç konuşamadı ve dört gün sonra da öldü.

Doktorların indiği merdivenlerden cenazeciler çıktı ve Russell Meydanı'na bakan tüm pencereler kapatıldı.

Bullock telaşla Borsa'dan koşup gelerek, "Kaç para bırakmış çocuğa?" diye sordu. "Yarısını bırakmış olamaz!" Bu, solukları kesecek bir dakikaydı.

Vasiyetname açılınca yaşlı tüccarın gerçekten de mülkünün yarısını Georgie'ye bırakmış olduğu görüldü. Öbür yarısını da iki kız kardeş arasında bölüştürmüştü. Bay Bullock isterse şirketin işlerini yapmaya devam edecek, isterse ayrılabilecekti. "Sevgili oğlum George Osborne'un dul karısına" yılda beş yüz pound'luk gelir bağlanıyor ve küçük Georgie anasına teslim ediliyordu.

Baba Osborne vasiyetnamesinde sevgili oğlunun biricik dostu Binbaşı William Dobbin'e de ayrıca teşekkür etmiş; onun Georgie ile Amelia'ya, başka hiçbir gelirleri olmadığı bir sırada, yüreğinin iyiliği ve gönlünün büyüklüğü

sayesinde, kendi parasıyla bakmış olduğunu belirtmişti. Ona, orduda albaylık rütbesini satın almasına yetecek kadar bir parayı kabul etmesi için yalvarıyordu...

Amelia, George'un babasının kendisiyle barışık öldüğünü anlayınca çok sevinmişti. Ama Georgie'ye yeniden kavuştuğunu duyunca dünyalar onun oldu. Hele William'a neler neler borçlu olduğunu öğrenince diz çöktü ve bu büyük, fedakâr sevginin ayaklarını öpercesine, uzun uzun, minnet ve şükranla dua etti.

Evet, bu büyük fedakârlığa, bu lekesiz sevgiye karşı ödeyebileceği tek karşılık minnet ve şükrandı. Başka herhangi bir bedel düşünecek olursa George'un hayali karşısına dikiliyor ve, "Sen benimsin, yalnızca benim," diyordu. "Şimdi ve kıyamete değin, yalnızca benimsin."

William sevdiği kadının duygularını biliyordu. Ömrü bu duyguları sezip anlamakla geçmiş değil miydi?

Miss Jane Osborne artık Russell Meydanı'nda oturmak istemiyordu. Bayan George Osborne da bu iç karartıcı eski köşke yerleşmek istemeyince möbleler söküldü; aynalar, avizeler, halılar, sofra takımları, kitaplar, her şey kasalara yerleştirilerek, Georgie'nin büyümesini beklemek üzere depoya kaldırıldı.

Bir gün Emmy, gene siyah samurlarını giymiş olan Georgie'yi elinden tutarak, genç kızlığından beri gitmemiş olduğu eski ve boşaltılmış köşkü gezmeye gitti. Ana oğul el ele, duvarlarında hâlâ aynalarla resimlerin yerleri belli olan o kocaman, karanlık, bomboş odaları gezdiler. Kocaman, taş merdiveni tırmanarak dedenin öldüğü odayı gördüler. Bir üst kata, Georgie'nin kendi odasına çıktılar sonra.

Emmy açık duran pencerelerden birine gitti ve ağaçların üstünden Russell Meydanı'na, sonra da karşıda duran,

kendi doğup büyümüş olduğu eski eve baktı. Gençliğinde ne mutlu günler geçirmişti o evde. O günleri bir an yeniden yaşar gibi oldu: o keyif dolu tatiller, çevresini saran şefkatli, güler yüzler, o yılların kaygısızlığı, tasasızlığı... Ve sonraki acılar, uzun çileler...

Bu düşüncelerin arasında ister istemez onu her zaman düşünüp korumuş, ona ve çocuğuna her zaman kol kanat germiş, her dakika dayanak olmuş adamın, iyilik perisi sayabileceği fedakâr ve büyük gönüllü dostun da düşüncesi karışıyordu.

Georgie, "Anne şuraya bak!" dedi. "Camın üstüne birisi G.O. diye yazmış. Hiç görmemiştim. Ben çizmedim anne."

Emmy, "Burası eskiden babanın odasıydı oğlum," dedi ve eğilip onun yanağına bir öpücük kondurdu...

Richmond'da kendisi ve oğlu için tutmuş olduğu eve dönerken üstünde bir durgunluk vardı...

Dedesinin ölümünden sonra Georgie'yi belirsiz bir süre için Bay Veal'in okulundan aldılar. Yas süresi dolunca bir Avrupa turuna çıkılması fikri öne sürüldü. Herkes, özellikle de çevresindeki "kibar" ve "seçkin" kişilerin bir türlü ayak uyduramadığı züppeliklerinden, kendine işkence gibi gelen "sosyete" yaşamından usanmış olan Emmycik, bu öneriyi büyük bir sevinçle karşıladı.

ALTMIŞ İKİNCİ BÖLÜM

Ren Kıyılarında

Parlamento kapanıp yaz mevsimi açılmıştı. Londra sosyetesi, her yaz yaptıkları gibi gene eğlence ve sağlık peşinde, İngiltere'yi boşaltmaya hazırlanıyorlardı. Batavier buharlı gemisi Londra Kalesi'nin iskelesinden yola çıktığı zaman içi bu "kaçak"larla doluydu. Güverte tenteleri açılmıştı. Sıralarda, merdivenlerde elma yanaklı çocuklar, hamarat dadılar, en güzel yazlıklarıyla pembe şapkalarını giymiş olan hanımlar, keten ceketleri ve kasketleriyle şık genç beyler, kolalı yakaları ve pırıl pırıl şapkalarıyla yaşlı, emekli subaylar kaynaşıyordu.

Hele ordan oraya taşınan şapka kutularıyla bavulların hesabı belirsizdi.

Kimler kimler yoktu ki bu geminin içinde! Özel öğretmenleriyle Alman üniversitelerinde bir okuma turuna çıkmış olan cakalı Cambridge öğrencileri; durmadan atlardan konuşan, şık ve zengin İrlandalılar; (İrlandalıların

gemideki bayanlara karşı pek atılgan ve kibar olmalarına karşı Cambridge'li gençlerle soluk benizli öğretmenleri genç kızımsı bir utangaçlık gösteriyorlardı), kış mevsiminde pek yormuş oldukları karaciğerlerini dinlendirmek için Ems ve Wiesbaden gibi içmelere giden, bu arada can sıkıntısına karşı da biraz rulet filan oynamayı tasarlayan Pall Mall'li sosyete beyleri; gene genç bir kızla evlenmiş olan ihtiyar Lord Methuselah ve genç gelinin güneş şemsiyesiyle çantasını taşıyan muhafız subayı Yüzbaşı Papillon; balayına çıkan genç Bay ve Bayan May; bir düzine çocuklarıyla bunların bir düzine dadılarını yanlarına almış olan Sir John'la Leydisi; dümenin yakınında bir yerde kendi başlarına oturup hiç kimseyle konuşmayan ve herkese dik dik bakan soylu Bareacres'ler...

Yolcuların arabaları ön güverteye yerleştirilmişti. Bunların arasında pencereleri taçlarla süslü olan muhteşem Bareacres arabasının yanı sıra çok güzel, çok şık ve gıcır gıcır yeni bir araba göze çarpıyordu ki herkes bunun kimin arabası olduğunu merak ediyordu.

Biraz sonra, bavulların arabaya yerleştirilmesine göz kulak olan Kirsch adındaki Avrupalı vale gözüktü ve bunun Jamayka'yla Kalküta'da bulunmuş, son derece zengin bir beyefendinin arabası olduğunu bildirdi.

Tam o sırada, arabaların arasından yol bulmakta güçlük çekince Lord Methuselah'ın kupasının tepesine tırmanan, ordan da alkışlar arasında yere atlayan çok şık giyimli, güzel bir erkek çocuğu, "Bisküviler nerde, Kirsch?" diye sordu.

Kirsch elini sırma kordonlu kasketine götürerek küçük beyi selamladı ve bisküvileri kendisine teslim etti.

Georgie'nin acıkmakta yerden göğe hakkı vardı! Çünkü Richmond'dan ayrılmazdan önce kahvaltı etmişlerdi ve aradan tam üç saat geçmişti! Georgie bisküvilerini çiğnemeden yutarak annesinin oturduğu güverteye döndü.

Jos dayıyla Binbaşı Dobbin de annesinin yanındaydılar. Lord ve Leydi Bareacres'in hemen hemen tam karşısına düşen bir yere oturmuşlardı. Jos bu soylu çiftten gözlerini ayıramaz gibiydi. Karıkocanın ikisi de 1815 yılında, Brüksel'de beraber oldukları zamana oranla daha gençleşmiş gibiydiler. Leydi'nin o zaman koyu renkli olan saçları şimdi güzel parlak bir kumrallıktaydı. Lord Hazretleri'nin bir zaman kızılımtırak olan saçı sakalı da, güneşte mor ve yeşil ışıltılar saçan simsiyah bir renk almıştı.

Dobbin, "Bakıyorum, sayın dostlarımız seni çok ilgilendiriyor Jos," diye güldü.

Emmy de güldü. Hâlâ siyahlar içindeydi ama bu yolculuğa çıkmanın sevinçli heyecanı yüzüne renk, gözlerine daha bir parlaklık vermişti.

"Ne güzel bir gün!" diye içini çekti. "Umarım dalga çıkmaz!" diye ekledi sonra.

Jos elini şahane bir umursamazlıkla sallayarak, karşıdaki soylu çiftin duyabilecekleri bir sesle, "Bizim yaptığımız yolculukların onda birini yapmış olsaydın dalga malga sana vız gelirdi!" dedi. (Gene de o geceyi su, konyak ve hertürlü lüksü sağlamasına rağmen öngüvertedeki arabasında deniz tutması nedeniyle hasta geçirdiğini belirtelim.)

Yolcularımız Rotterdam'da karaya çıktılar ve oradan, başka bir buharlı gemiyle Köln'e gittiler. Jos buradaki gazetelerin onun gelişini: *"Her Graf Lord von Sedley Nebst Begleitung aus London,"* diye haber vermiş olduklarını öğrenince pek sevindi. Saray kostümünü yanında getirmiş, Dobbin'in de tören üniformasını bavuluna almasında ısrar etmişti. Gezdiği yabancı ülkelerin hükümdarlarıyla gidip görüşmek niyetinde olduğunu söylüyordu. Bir de günlük tutuyor, kaldığı han ve otellerin, yedikleriyle içtiklerinin adını ve kalitesini bu günlüğe not ediyordu.

Emmy'ninse mutluluğuna diyecek yoktu. Dobbin onun taburesiyle skeç defterini taşıyor, o da gemi güvertesinden

ya da gezdikleri yerlerden gördüğü güzel manzaraların, dağ ve kalelerin resimlerini çiziyordu.

Küçük kafilenin çevirmeni, orduda iyi Almanca öğrenmiş olan Dobbin'di. Binbaşımız aynı zamanda yol arkadaşlarına gezip gördükleri yerler konusunda bilgi veriyordu. Küçük Georgie bu bilgilerden büyük zevk alıp yararlandığı gibi, Herr Kirsch'le Binbaşı Dobbin'in sayesinde, birkaç hafta içinde, garson ve seyislere derdini anlatabilecek kadar Almanca öğrendi.

Jos yol arkadaşlarının öğleden sonraları yaptıkları gezilere pek katılmıyordu. Yemekten sonraki saatleri güzel otel ve han bahçelerinin gölgeli köşelerinde kestirerek geçiriyordu.

Ah, Ren kıyısındaki o bahçelerin güzelliği! Huzur dolu, günlük güneşlik köşeler; heybetli mor dağların o şahane ırmağın sularında yansıyan izdüşümleri... Sizleri bir kez gören bir daha unutabilir mi? Kalemi bir an için bırakıp Ren bölgesinin güzelliğini düşünmek bile insanın içine tatlı bir mutluluk veriyor. Yaz akşamının şu saatinde davarlar hafifçe böğürerek, çıngırakları çalınarak yamaçtan aşağı iniyorlardır. Yüce kapıları, hendekli şatosu, kuleleri, kestane ağaçlarıyla eski küçük kent ve çimenler üzerine akşamla uzayıp giden mor gölgeler... Gökyüzü ve ırmak suları altın ve ateş renkleriyle tutuşurken güneş, şatolarla taçlanmış mor tepelerin ardında batıyor, birden gece oluyor, ırmak karardıkça kararıyor, eski surların mazgallarında ve yamaç diplerindeki köylerin pencerelerinde ışıklar, ateş böcekleri gibi yanıp sönüyor.

Evet, Jos öğle yemeğinden sonra mendilini yüzüne örttüğü gibi uyuyakalırdı. Dostları da bırakırlardı onu, dinlensin. Evet, çok güzel geçiyordu yolculukları. Doğrusu çok mutluydular.

Çoğu akşam operaya gidiyorlardı. Alman kentlerindeki bu küçük, iddiasız, gösterişsiz, eski operalar pek sevimli-

dir. Soylular bir tarafta oturur ve ağlayarak aryaları dinlerken bir yandan da çorap örerler; burjuvalar ise onların karşı tarafında otururlar. Haşmetli Dük Hazretleri'yle Haşmetli ailesi, (şişman, alçakgönüllü, sade kişiler) gelip en ortadaki büyük locaya geçerler. Koltukları da, gündelikleri iki metelik olan ince belli, lepiska bıyıklı, şık ve zarif genç subaylar doldurur.

Emmy, Mozart'la Cimarosa'yı ilk olarak böyle bir operada tanıdı ve onlara âşık oldu. Binbaşının müzik zevkine daha önce değindiğimizi sanıyorum. Ama şimdi bu operaları, bu müziği Emmy'ye tanıtmak ve onun zevkle dinleyişini izlemek binbaşımıza belki müziği dinlemekten bile daha büyük bir mutluluk veriyordu.

Emmy'ye gelince, bu operalar ona yepyeni bir güzellik cennetinin kapılarını açmıştı. Bir Don Juan'ın duygulu bölümlerini dinlerken öyle kendinden geçiyor, zaman zaman öylesine coşuyordu ki sonradan Dobbin'e, "Bu müzikten böyle derin bir zevk almak sakın günah olmasın?" diye soruyordu.

Dobbin de, doğanın ya da sanatın güzelliklerinden zevk almanın aslında Tanrı'ya bir şükran duası okumak sayılacağını, çünkü cümle güzelliklerin aslında Tanrı'nın bir bağışı olduğunu ileri sürüyordu.

Emmy'nin aslında çok ince ve yüksek olan duygularıyla zevkleri şimdiye değin yeterince eğitilmemişti. Genç kadın ömür boyu oldukça yontulmamış ruhların ve kafaların baskısı altında kalmış, kendi kendini de yetiştirememişti. Bu, birçok kadının alınyazısıdır. Sonra bu zavallı kızcağızın, ömrünün şu dönemine değin hiçbir gerçek centilmenle bir arada yaşamamış olduğunu da aklımızda tutmamız gerek. Ama belki de dünyadaki gerçek centilmenlerin sayısı bizim sandığımızdan daha azdır. Öyle ya, hangimiz kendi çevremizde bu gibi soylu ruhlardan çok sayıda bulunduğunu söyleyebiliriz? Büyük gönüllü, doğruluk sever, iddiasız, sa-

de, büyük küçük herkese karşı aynı insanlığı gösteren kibirsiz kişiler? Bir sürü şık, kibar, görgülü, terbiyeli, bilgili, hatta aristokrat tanıdığımız vardır. Ama bunların arasında kaç tane gerçek centilmen sayabiliriz?

Hadi, elimize kâğıt kalem alalım da bir liste çıkaralım. Dostumuz William Dobbin'i benim listemin en başına yazıyorum hiç duraksamadan...

Dostlarımızı şimdi Pumpernickel Dükalığı'nın merkezi olan (şimdiki Sir Pitt Crawley'nin bir zamanlar, gençliğinde, elçilik ataşesi olarak bulunduğu yer işte burasıydı) küçük ve şirin kentte görüyoruz.

Royal Grand Ducal Pumpernickelisch Hof -yani sizin anlayacağınız Saray Tiyatrosu'nda *Fidelio* oynanıyordu. Amelia'nın, yanında iki erkek ve çocuğuyla birlikte içeri girmesi küçük opera salonunda hayli heyecan yaratmış, hanımların pek beğendiği genç İngiliz ataşesi Fipps ondan yana baygın bir bakış fırlatmıştı.

Ne var ki Emmy yalnızca müziğin ve başrolü oynayan Bayan Schroeder Devrient'in harika güzelliğinin farkındaydı. Esirlerin o insanın içini ürperten korosunun arasında divanın sesi hepsini bastırırcasına yükselir, yükselirken Amelia'nın zevk ve hayranlıkla kendinden geçer gibi olduğu, yüzünden açıkça okunabiliyordu.

Genç Fipps monokl'unu* ondan yana çevirerek, "Vay canına be! Kadın milletinin böyle müzikten anladığını görmek insanın hoşuna gidiyor!" diye mırıldandı.

Hele hapishane sahnesinde, Fidelio kocasına doğru atılarak, *"Nichts, Nichts, mein Floreston!"* diye haykırdığı zaman Amelia kendinden geçerek mendilini yüzüne kapadı.

* Tek gözlük (ç.n.).

Gerçi o dakikada seyircilerin arasında kaç kadın varsa hepsi ağlıyordu. Ama benim gözüme Amelia çarptı. Nasipte onun romanını yazmak varmış da ondan, sanıyorum.

Ertesi gün bize Beethoven'dan bir parça daha sundular: *Die Schlact bei Vittoria*. Bu oyunun başında, Fransız ordusunun hızla ilerleyişini göstermek için Malbrook sahneye çıkar. Onu davullar, trampetler, top gümbürtüleri, can çekişenlerin iniltileri izler. En sonunda da muhteşem bir zafer coşkunluğuyla, İngiliz milli marşı yükselir.

O gece de hepimizin ezbere bilip canımız gibi sevdiğimiz bu parça çalınmaya başlayınca, seyircilerin arasında kaç İngiliz varsa hepimiz ayağa kalkarak sevgili ulusumuzun vatandaşı olduğumuzu ilan ettik. Hele İngiliz Elçisi Tapeworm locasında ayağa kalkarak dört bir yana doğru öyle bir eğildi, öyle selamlar çaktı ki tüm Büyük Britanya İmparatorluğu'nu temsil etmeye çalıştığını sanırdınız!

Bu Tapeworm, romanımızda Waterloo Savaşı'ndan hemen önce bir general olarak adı geçen ve daha bu yıl ölen ihtiyar Mareşal Tiptoff'un yeğeni olur. Binbaşı Dobbin'le onun evinde tanışmış olsalar gerek ki sayın elçi Dobbin'i hemen tanıdı ve locasından çıkarak onun elini sıkmaya geldi.

Fipps amirinden yana dik dik bakarak, "Şu saman altından su yürüten zamparaya bak!" diye homurdandı. "Nerede kadın görse hemen iğne deliğinden sızıp yanına gider."

Zaten sorarım size, acaba diplomatların bundan başka bir işleri var mıdır?

Elçi, dostlarımızın yanına gidince son derece sevimli bir gülümseyişle, "Bayan Dobbin'le mi tanışmak onuruna eriyorum acaba?" diye sordu.

Georgie, "Ne matrak be!" diye kahkahayı bastı.

Emmy ile binbaşının kıpkırmızı kesildiklerini gördük. (Sırası gelmişken binbaşımızın çok yakında albaylığa yükseleceğini söyleyelim.)

Dobbin, "Hanımefendi Bayan George Osborne'durlar; bu da ağabeyleri Bay Sedley -Bengal Sivil Servisi'nin seçkin amirlerinden," diye karşılık verdi. "İzninizle onları size tanıştırayım Milord."

Lord Tapeworm öyle tatlı gülümsedi ki Jos'un dizlerinin bağı çözüldü.

"Pumpernickel'de çok kalacak mısınız Bay Sedley? Bayan Osborne? Gerçi çok hareketli bir yer değildir ama yeni dostlara öyle ihtiyacımız var ki, eğer biraz kalırsanız sizi elimizden geldiğince eğlendirmeye çalışırız. Yarın sabah gelip sizi kaldığınız handa görmeme izin verirseniz bendenizi onurlandırmış olursunuz."

Son bir reverans ve gülümseyişle kendi locasına döndü. Bu jestleriyle Bayan Osborne'u yüreğinden vurmuş olduğundan hiç kuşkusu yoktu.

Opera sona erince bir süre lobilerde oyalandık ve aristokratların gidişlerini seyrettik. İhtiyar Ana Düşes yanında iki tane, buruş buruş ihtiyar nedimesi ve bir de ufak tefek çöp bacaklı ihtiyar valesiyle, çıngırakları şıngır şıngır öten eski arabasına bindi. Davullar çalındı, muhafızlar selama durdu ve eski araba yola düzüldü.

Sonra Haşmetli Dük Hazretleri'yle Haşmetli ailesi ve Haşmetli maiyeti, muhafızların selamları ve davul gümbürtüleri arasında arabalarına binip Dükalık Sarayı'na gittiler.

Tapeworm pelerinine sarınmış, Don Juan'a benzemek için elinden geleni yaparak sokağa çıktı. Başbakanın karısıyla cici kızı Ida da arabalarına biniyorlardı. İşte tam o sırada dostlarımız operadan çıktılar. Çocuk esneyip duruyor, binbaşı, Bayan Osborne'un şalının omuzlarından kaymasını önlemeye çalışıyordu. Gözalıcı beyaz bir yelekle silindir şapka giymiş olan Jos'un şıklığıysa görülmedik bir şeydi!

Şapkalarımızı çıkararak selamladık onları. Amelia hafifçe diz kırıp selam vererek bizden yana öyle tatlı tatlı gülümsedi ki hepimizin içi ısındı!

Bay Kirsch'in yönetimindeki araba onları beklemekteydi. Ne var ki Jos yürüyüp puro içmek istediğini söyleyince öbür üçü ondan ayrılıp arabaya bindiler. Kirsch de, elinde puro kutusu, efendisinin üç adım gerisinden yürümeye başladı.

Biz de onlara katıldık ve şişman beyefendiye Pumpernickel'in sevimli ve çekici yönlerini anlattık. Hele İngilizler için pek güzel bir yerdi burası. Av partileri, balolar, saray törenleri, karnavallar... İnsanları iyi, tiyatro üstün kaliteli ve hayat ucuzdu.

Bay Sedley, "Elçimiz de çok kibar, çok centilmen bir insana benziyor," dedi. "Hele bir de iyi doktor bulabilirsem burada bir süre kalmak isterim doğrusu. Tanrı rahatlık versin baylar!"

Jos merdivenleri gıcırdatarak yukarı çıkarken bizler o tatlı yüzlü genç kadının aramızda bir süre kalacağını umuyorduk.

ALTMIŞ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Eski Bir Tanıdığa Rastlıyoruz

Ertesi sabah Lord Tapeworm dostlarımızın hatırını sormaya gelince Jos onu öğle yemeğine çağırdı. Lord Hazretleri sevimli Bayan Osborne'un o parlak gözlerini görebildiği sürece Bay Sedley'nin yanında kalmaya razıydı.

Tapeworm'lar soycak salon adamıydılar; Lord Tapeworm de hangi kadınla ilgilenirse onun kendine sırsıklam vurulduğuna inanırdı. O gün de çekiciliği ve ince esprisiyle Emmy'nin iyice başını döndürmüş olduğuna inanarak evine döndü ve oturup ona zarif bir mektup yazdı. Oysa, şimdiye kadar oldukça kapalı bir hayat sürmüş olan zavallı Emmy, böyle Don Juan'lığı kendine meslek edinen bir adamla hiç karşılaşmamıştı. Bu yüzden, Lord Tapeworm'un göz süzmeleri, gülüşleri, anlamlı bakışları ve komplimanlarıyla başı dönmüştü dönmesine ama... Hayranlıktan değil şaşkınlıktan!

Jos ise, tam tersine, bayılmıştı! "Lord Hazretleri ne ince düşünceliler!" diyordu. "Nasıl da yakınlık gösterdiler bize! Bana kendi doktorunu gönderecekmiş!"

Tapeworm'un doktoru, aynı zamanda Majeste Dük'ün de özel hekimi olan Dr. von Glauber gelince, Pumpernickel'deki kaplıcalarla kendi bakımı sayesinde Jos'un kısa zamanda bir delikanlı inceliğine kavuşacağını kesinlikle ileri sürdü.

"Geçen yıl buraya General Bulkley diye bir İngiliz bayı gelmişti, sizden iki kat daha iriydi," diyordu... "İki üç ay içinde öyle ipincecik oldu ki Barones Glauber'le vals yapmaya bile başladı!"

Jos kararını verdi: Sonbaharı bu sevimli köşede geçirecekti!

Hemen ertesi gün Lord Tapeworm onun ve Dobbin'in Dük Hazretleri XVII. Victor Aurelius'a takdim olunmalarını sağladı. Tanıtma törenini Saray Mareşalı Kont de Schlusselback yönetti.

Dük Hazretleri de onları hemen sarayda, kendi sofrasında akşam yemeğine çağırmakta gecikmedi. Birkaç ay kalacaklarını duyan sosyete hanımları hemen Bayan Osborne'u görmeye geldiler. Bu hanımların hiçbiri (ne denli parasız olurlarsa olsunlar) Barones mertebesinden aşağıda olmadıkları için Jos'un sevinçten etekleri zil çalıyor, gururdan koltukları kabarıyordu.

Bir süre sonra Emmy de sarayda Dük'le ailesine tanıştırıldı. Bu törenlerde siyah giymek yasak olduğundan Emmy pembe krepten bir elbise giydi ve göğsüne ağabeyinin armağanı olan (binbaşının hevesi gene kursağında kalmıştı) bir elmas iğne taktı. Bu kılığıyla öyle güzeldi ve öyle taptaze, genç duruyordu ki hem Dük Hazretleri hem de ailesi ona bayıldılar.

Emmy o gece sarayda verilen baloda Binbaşı Dobbin'le bir polonez yaptı. Çok kolay olan bu dansa Bay Jos da

Schlusselback Kontesini kaldırmak onuruna erişti. Kontes Hazretleri belki kambur bir acuzeydi ama damarlarında kral kanı taşıyordu ve Alman Prensliklerinin yarısıyla akrabalığı vardı.

Pumpernickel yemyeşil bir vadide kurulmuştur. Bu vadinin içinden, daha ileride bir yerde Ren Irmağı'na karışan Pump Irmağı akar. Bu ırmak yer yer bir buharlı gemi geçmesine izin verecek kadar derin, yer yer bir değirmen döndürebilecek kadar akıntılıdır. Şimdiki Dük'ün dedesinin dedesi, XIV. Victor Aurelius başkentin içinde şahane bir köprü yaptırtmış, başına da kendi heykelini diktirtmişti. Heykelin elindeki kılıçla işaret ettiği yerde şanlı Dük, çağının en büyük harikası olacak bir saray kurmaya niyetliydi. Adı Monplaisir olarak düşünülen bu saray yazık ki parasızlık yüzünden yapılamadı. Ama parkıyla bahçeleri (biraz bakımsız olmalarına karşın) hâlâ durmaktadır.

Versay bahçelerine benzetilmek istenmiş olan parkın teras ve ağaçlıkları arasında, her biri bir masalı canlandıran kocaman havuz, fıskiye ve çeşmeler vardır. Bayram günlerinde hepsi birden şu fışkırtmaya başladı mı insanın ödü kopar! Ahalinin en çok beğendiği de Niagara Çağlayanı'nı canlandıran havuzdur!

Ne zaman meclis açılsa ya da saraydaki ailede bir yaşgünü, evlenme filan kutlansa, bu küçük mutlu ülkenin her yerinde bayram ilan edilir. O zaman, hemen hemen on beş kilometre boyunda olan ülkenin dört bir köşesinden tüm Pumpernickel'liler, kırmızı iç etekleri, kadife şapkaları, üç köşeli kasketleri ve pipolarıyla başkente akın ederler. Böyle bayram günlerinde tiyatrolara giriş parasızdır, tüm fıskiyeler su fışkırtır, geçit törenleri yapılır ve de vatandaşların girip sarayı gezmelerine izin verilir.

Pumpernickel Tiyatrosu Almanya'nın o bölgesinde üstün niteliğiyle ün salmıştır. Gündüzleri orda burda konserler veren ordu bandosu geceleri tiyatro sahnesinde figü-

ran rollerini doldurur. Sabahleyin kahvaltınızı ettiğiniz kaldırım kahvesinin karşısında trompet ve çalpara çalan şanlı askerleri geceleyin sahnede yeniçeri şalvarları ya da eski Roma togaları giymiş olarak gördüğünüz zaman, doğrusu pek keyiflenirsiniz.

Pumpernickel Ordusu'nda, bando dışında çok sayıda subay ve birkaç tane de er bulunduğunu sanıyorum.

Devletin yönetim biçimi, benim bildiğime göre, ılımlı bir despotizmdi. Dükalığın dikta unsurunu dengelemek için kurulmuş bir meclis vardı ama meclisin üyeleri seçimle mi başa geliyordu, orasını bilemeyeceğim.

Herkes (soylu olan herkes demek istiyorum; çünkü burjuvalarla hiçbirimiz ilgilenmezdik) birbirine gider gelirdi. Herkesin toplantı verdiği geceler vardı. Haftanın iki gecesinde tiyatro oynuyor, bir gecesinde Saray'da kabul töreni yapılıyordu. Kısacası Avrupa'nın bu sessiz sedasız, şipşirin köşesinde insan her gecesini zevk ve sefa içinde geçirebilirdi.

Nitekim kışın daha ortası gelmeden Amelia da bir "gece" vermiş ve Pumpernickel'li dostlarını ağırlamıştı. Buraya geldiğinden beri Fransızcasıyla müziğini adamakıllı ilerlettiğinden Pumpernickel'in sosyete hayatında gerçek bir yıldız gibi parlamaya başlamıştı. Çok duyarlı ve saf bayanlar olan Alman kontes ve baronesleri onu el üstünde tutuyor ve onunla senli benli konuşuyorlardı.

Bunlar incir çekirdeğini doldurmayacak şeyler belki. Gene de Emmy, daha doğrusu dostlarımızın hepsi çok mutluydular. Binbaşı kendini Georgie'ye öğretmen olarak atamış, ona matematik ve Latince çalıştırıyordu. Çocuğa ayrıca Almanca ve binicilik öğretmenleri de tutulmuştu. Akşamüzerleri hep birlikte araba gezintilerine çıkıyorlardı ve Jos arabanın arkasında uyuyakalıyordu...

Jos dostumuz Gräfinn Fanny de Butterbrod adında pek cici, pek hanım hanımcık, pek ince duygulu bir genç

kıza eni konu gönlünü kaptırmaya başlamıştı. Yıllık geliri on altının üstünde olmamakla birlikte Fanny bir kontesti. Amelia'nın kız kardeşi olmayı dünyanın en büyük mutluluğu sayacağını söylüyordu. Jos da çok geçmeden arabasının yanına kontesin arması olan kalkanla tacı çizdirmeye hak kazanabilecek gibiyken araya birtakım olaylar girdi. Geleneksel Pumpernickel Prensi'nin güzel Humbourg-Schlippenschoppen Prensesi'yle evlenmesi onuruna düzenlenen büyük bayram başladı.

Bu, para harcamasını seven XIV. Victor'ın günlerinden beri yaşanmamış şahanelikte bir bayramdı. Tüm komşu prens, prenses ve de soylular düğüne çağrılmıştı. Hanlarda yatak fiyatları yarım altına yükseldi ve dört bir yandan akın eden Haşmetli, Asaletli, Hamasetli kişilere ve Ekselanslara muhafız sağlamak uğruna orduda adam kalmadı.

Yollar, gelinle damadı karşılamak için çiçekten tak ve kemerlerle süslenmişti. Büyük St. Michael çeşmesinden ekşi şarap akarken Topçu Meydanı'ndaki fıskiyeden köpük köpük biralar fışkırıyordu. Fıskiyelerin hepsi birden açılmıştı zaten.

Başkente yerli halkın yanı sıra bir sürü ecnebi de dolmuştu; bunların çoğu İngiliz'di demek gereksiz sanırız. Saray balolarının yanı sıra, Belediye Sarayı ve Redoute'de halka açık balolar da veriliyordu. Belediye Sarayı'nın bir salonunda büyük Alman kumar kumpanyalarından biri, yalnızca düğün haftası için birkaç rulet ve *trente-et-quarante* masası kurmuştu. Subaylar, memurlar ve başkentlilerin bu oyun odasına girmeleri yasaklanmıştı ama ecnebiler, köylüler ve kadınlar girip kumar oynayabiliyorlardı!

Cepleri her zaman para dolu olan o küçük yaramaz, Georgie Osborne da, büyükleri sarayda balodayken, Bay Kirsch'le birlikte kumar odasına girdi ve masaların arasında merak ve heyecanla dolaşmaya başladı. Kumar oynayan kadınlardan bazıları maske takmışlardı. Bu çeşit hafifliklere bu çılgın bayram gecelerinde izin veriliyordu!

Gözleri siyah maskesinin delikleri ardından bir tuhaf ışıldayan, açık renk saçlı, beyaz dekolte elbiseli bir genç kadın, önünde bir kart, bir iğne ve birkaç florinle, rulet masalarının birinde oturuyordu. Krupiye oynanan renkle numarayı ilan ederken genç kadın kartı dikkat ve düzenle deliyor, ancak siyah ya da kırmızı renk üst üste birkaç kez geldikten sonra parasını elden çıkarıyordu. İlginç bir kadındı doğrusu.

Gene de tüm dikkat ve ihtiyatına karşın üst üste kaybetti. O zaman o çıplak beyaz omuzlarını hafiften bir silkti, sonra bir süre parmaklarıyla kartın üstünde tempo tutarak öylece oturdu. Şöyle bir göğüs geçirerek çevresine bakınınca Georgie'nin meraklı bakışlarıyla karşılaştı. Küçük yumurcak! Ne işi vardı bu yaştaki çocuğun böyle bir yerde?

Sonra kadın o parıl parıl gözleriyle çocuğu dikkatle süzdü ve *"Monsieur, n'est pas joeur?"* diye sordu.

Çocuk, *"Non, Madame,"* diye yanıtladı.

Ama kadın onun hangi milletten olduğunu, belki de şivesinden anlamış olsa gerek ki hafif bir ecnebi şivesiyle ama İngilizce olarak sordu:

"Hiç oynamamış olduğuna göre bana bir iyilikte bulunur musun?"

George kızararak, "Nedir?" diye sordu.

"Bunu benim için oyna lütfen; istediğin numaranın üstüne koy; hangisini istersen." Koynundan bir kese çıkardı ve bu kesenin içindeki tek altını Georgie'nin avcuna koydu.

Çocuk gülerek onun dediğini yaptı. Şansa bakın ki seçtiği numara kazandı. Zaten şansın deneyimsizlere güldüğünü söylerler.

Kadın paraları kendine doğru çekerek, "Sağ ol," dedi. "Teşekkürler. Adın ne senin?"

Çocuk, "Osborne efendim," diyerek elini cebine attı. Tam kendi de şansını denemek üzereydi ki Jos dayısıyla Binbaşı Dobbin içeri girdiler.

Dobbin hemen Kirsch'in yanına gitti ve çocuğu böyle bir yere getirdiği için paylamaya girişti. Sonra onun sarhoş olduğunu görünce azardan vazgeçerek Georgie'yi kumar masasından uzaklaştırmakla yetindi.

Bu arada Jos maskeli kadının yanında durmuş, oyunu ilgiyle seyretmekteydi. Kadının artık şansı dönmüş gibiydi.

Binbaşı, "Georgie, sen de bizimle gelsen daha iyi olmaz mı?" diye sordu.

Çocuk, "Hayır," diye yanıtladı.

"Bir centilmen olarak erkek sözü ver bana, ömründe kumar oynamayacağına."

Çocuk, "Ama neden?" dedi. "Eğlenceli bir şeye benziyor!"

Bunun üzerine binbaşı ciddi ve candan bir dille ona kumarın zararlarını anlattı. Çocuğun gözünde babasının anısına leke sürmek istemiyordu; yoksa örnek olarak onu gösterirdi.

Bu arada Jos rulet masasının başında kalmıştı. Kumara meraklı değildi ama ara sıra oynamayı severdi ve Saray'da giymiş olduğu o şahane yeleğinin cebinde de birkaç Napolyon altını şıkırdıyordu. Bunlardan birini önündeki kadının çıplak omzunun üstünden eğilerek oynadı ve kazandı. Maskeli kadın beyaz elbisesinin eteğini çekip ona yanında yer açarak, "Gelin de bana şans verin biraz," dedi.

Şişman dostumuz onun yanına oturarak, "Aa, elbet, teşekkür ederim; vay canına; ben çok şanslıyımdır; elbet size de bulaşır," gibilerden incelik ve utangaçlık karışımı kimi şeyler geveledi.

Maskeli kadın, "Çok oynar mısınız?" diye sordu.

"Bayramda seyranda."

Genç kadın, "Kazanmak için oynamıyorsunuz," dedi. "Ben de öyle. Ben unutmak için oynuyorum ama unutamıyorum. Geçmiş günler hiç aklımdan çıkmıyor, Mösyö. Küçük yeğeniniz nasıl da tıpatıp babasına benziyor. Ya

siz... Hiç değişmemişsiniz. Ama yok, değişmişsiniz. Herkes değişiyor; herkes unutuyor. Herkes duygusuz."

Jos, yüreği ağzına gelerek, "Aman Tanrım, kimsiniz?" diye sordu.

Maskeli kadın hüzün dolu bir sesle, "Bilemediniz mi, Joseph Sedley?" diyerek maskesini çıkardı ve onun yüzüne baktı.

Jos soluğu kesilmişçesine, "Vay canına! Bayan Crawley!" diye fısıldadı.

Kadın elini onun eline vererek, "Rebecca," dedi. Ama bir yandan da gözü oyundaydı. "Fil Hanı'nda kalıyorum. Madam Rawdon diye arayın beni. Sevgili Emmy'yi gördüm bugün. Ne kadar güzel, nasıl mutluydu. Siz de mutlusunuz! Bir ben mutsuzum Joseph Sedley!" Dantelli mendiliyle gözünü siler gibi yaparken parasını kırmızıdan siyaha itti ve kaybetti.

O zaman ayağa kalkarak, "Hadi gelin, gidelim," dedi. "Biraz benimle gelin, Bay Joseph Sedley. Eski dost düşman olmaz değil mi?"

Dışarıda, donatılmış olan başkentin ışıkları, ayın altında göz kırpıyordu.

Göçebe ve Serseri Bir Bölümdür

Bayan Rebecca Crawley'nin tarihçesinin bazı bölümlerinin üstünden, namuslu okuyucularımızın bizden beklediği bir incelik ve elçabukluğuyla geçmek zorundayız. Gurur Dünyası'nda bazı şeyler vardır ki biliriz; hem de çok iyi biliriz ama adlı adınca konuşmayız bunlardan. Şeytana tapan ama Şeytan adını ağızlarına almayan Ahrimanyan'lar gibi!... Yazarınız da bu öykünün başlangıcından beri, çağın modasına uymak için elinden geleni yaparak günah konusuna kimsenin ince duygularını incitmeyecek kadar hafif, tatlı, eğlendirici bir tonla ve de dolaylı olarak dokunmuştur. Birçok kötü huyları olduğunu yadsıyamayacağımız Becky'nin şu sayfaların herhangi birinde çirkin ya da iğrenç bir biçimde gösterildiğini ileri sürmek isteyen okuyucu varsa, çıksın karşıma! Şarkılar söyleyip gülümseyerek saf denizcileri kayalara doğru çeken ve felakete sürükleyen bu sireni anlatırken terbiyemizi bir an bile unutup da suyun al-

tındaki ölüleri, kemikleri, kafataslarıyla diğer iğrenç şeyleri göz önüne serdiğimiz oldu mu? Oysa kayaların üstünde uzun lepiska saçlarını tararken göz kamaştıran bu sirenler suya daldıkları zaman birer yamyamdan farksızdırlar. Batırdıkları zavallıları parçalayışları, yalayıp yutarak kemik sıyırışları da iç açıcı bir görüntü değildir. Bu yüzden, Becky sahneden çekildiği zaman bilin ki tatsız ve çirkin birtakım işlerle uğraşmaktadır. Ve bu konuda ne denli az konuşulsa yeridir.

Curzon Sokağı skandalından sonraki birkaç yıl içinde onun ne yapıp ettiğini ayrıntılarıyla verecek olursak bazı okuyucular romanımızı ahlak kurallarına aykırı bulacaklardır. Bu yüzden kısaca anlatalım.

Kocası valilik görevine başlamak üzere hazırlıklarını yaparken Rebecca, Londra'da oyalandı. Onun Sir Pitt Crawley'le görüşebilmek için çok çırpındığını ama bunu başaramadığını biliyoruz. Kanımızca Leydi Jane engel olmuştur buna. Onun Becky konusunda takındığı sert tutumla bütün yakınlarını ve hele kocasını şaşkınlığa düşürdüğünü duyduk. Öylesine ki o kuzu gibi Leydi Jane bu kez kocasına bile danışmadan Rawdon'ı Büyük Gaunt Sokağı'ndaki eve gelmeye ve Coventry Adası'na gidinceye değin burada kalmaya çağırdı. Rawdon evde olursa Becky'nin kapıya gelemeyeceğini biliyordu.

Leydi Jane eve gelen mektupların zarflarını da dikkatle gözden geçirerek Becky'nin Sir Pitt'le mektuplaşıp mektuplaşmadığını anlamaya çalışıyordu. Ama zaten Becky mektuptan bir iş çıkmayacağını bilmez değildi. Sonunda Sir Pitt'ten iyice umudunu kesmek zorunda kaldı. Çünkü günlerden bir gün Sayın Bay Wenham gelip baronetle görüşmüş ve ona Becky'nin içyüzünü olduğu gibi anlatmıştı. Sir Pitt yengesiyle ilgili olarak öğrenilebilecek ne varsa öğrendi ve bir zamanlar oldukça beğendiği bu kadından soğuyup yüz çevirdi.

Coventry Adası'nın Valisi büyük bir maaş almaz. Bu yüzden Rawdon'ın karısına yılda üç yüz pound'dan ileri bir gelir bağlayamayacağı öğrenilmişti. Rawdon buna karşılık Becky'nin İngiltere'den ayrılmasını ve onu bir daha rahatsız etmemesini şart koşuyordu.

Becky kocasının avukatlarıyla bu işleri görüşmeye dalmış olsa gerek ki oğlu küçük Rawdon'ın vasiliği konusunda herhangi bir şey yapmayı unuttu. Hatta okuluna gidip onu görmedi bile. Çocuğun veliliğini amcasıyla yengesi üstlerine aldılar. Annesi İngiltere'den ilk ayrıldığı zaman ona Boulogne'den bir mektup yazarak derslerini iyi çalışmasını tembihledi. Bir Avrupa gezisine çıktığını, ona her gittiği yerden mektup yazacağını bildirdi. Gelgelelim ondan sonra hiç sesi soluğu çıkmadı. Ancak Sir Pitt'in tek oğlu, hastalıklı ve cılız Pitt Binkie boğmacadan ölüp de Rawdy tüm Crawley mülkünün veliahtı durumuna geçince Becky sevgili oğluna dünyanın en tatlı, en sevgi dolu mektubunu yolladı.

Yakışıklı, boylu boslu bir genç çocuk olan Rawdy bu mektubu okuyunca pespembe kesilerek, "Yengeciğim, benim annem sizsiniz. Bu... o... değil!" dedi.

Gene de, o sırada Floransa'da bir pansiyonda kalmakta olan annesine terbiyeli bir yanıt yazmayı ihmal etmedi. Ama olayların sırasını bozuyoruz; bunlar sonradan gelen şeyler.

Becky İngiltere'den uçtuğu zaman pek uzağa gitmeyerek, Fransa kıyılarında birçok suçsuz ve saf İngilizin barınağı olan Boulogne kentine konmuştu. Orada bir nedime tutarak iyice bir otelde daire kiraladı ve iyi aileden gelme namuslu bir dul yaşamı sürmeye başladı. Eniştesi Sir Pitt ve Londra'daki öbür soylu tanıdıkları üstüne anlattıklarıyla herkesi oyalıyor ve birçoklarının gözüne önemli bir kişi gibi görünüyordu. Oturma odasında küçük çaylı toplantılar düzenliyor ve bu kıyı kentinin masum eğlencelerine

katılıyordu: deniz banyoları, açık arabalarla çıkılan tozlu geziler, deniz kıyısında yapılan yürüyüşler, tiyatro ve konserler...

Her yaz başlangıcında olduğu gibi gene birçok İngiliz, Avrupa turuna bu kentten başlıyordu. Böylece Becky'miz eski dostlarının kendi konusunda ne gibi duygu ve düşünceler beslediklerini öğrenmekte gecikmedi. Bir gün iskelede Leydi Partlett'le kızlarına rastladı ve Leydi Partett kızlarını çevresine topladığı gibi oradan hemen kaçtı. Bir başka gün Leydi Slingstone vapurdan indi ama Becky'nin güler yüzlü selamına zehirli okları andıran bakışlarla karşılık vererek yürüdü gitti.

Eski erkek dostların Becky'ye olan tutumları da değişmişti. Şimdi onu gördükleri zaman, Londra'dayken dünyada göze alamayacakları bir küstahlık ve laubalilik gösteriyorlardı. Hatta Tom Raikes onun oturma odasına ağzında puroyla girmeye kalkıştı ve Becky kapıyı onun yüzüne karşı, zorla kapadı. Böyle zamanlarda Becky'ye yalnızlığı iyiden iyiye koyuyordu.

"O burada olaydı bu zibidiler dünyada bana küstahlık edemezlerdi!" diye düşünüyordu. Ve "O"nu düşündükçe içini bir üzgünlüktür bürüyordu. Belki özlüyordu bile onu: o iyi yürekli, vefalı, söz dinleyen, karısını el üstünde tutan koca aptalı.

O gün biraz da ağladı sanıyoruz. Çünkü yemeğe indiği zaman yüzü çok boyalı, kendisi de aşırı derecede neşeliydi. Zaten hep boyalı ve allıklı gezer olmuştu artık ve hizmetçisi ona dışarıdan konyak alıp getiriyordu.

Gene de uğradığı hakaretler Becky'ye bazı eski dostlarının anlayış ve yakınlığı kadar ağır gelmiyordu. Bayan Crackenbury ile Bayan Washington White, İsviçre'ye giderken Boulogne'dan geçtiler. Onlar Becky'yi görmezlikten gelmediler! Tersine çok sevindiler onu görünce! Bıcır bıcır konuşup gülüştüler, geçmiş olsun dediler, onu avutmak

için ellerinden geleni geri koymadılar. Becky onları öldürebilirdi!

Bu karşılaşmadan az sonra otel sahibi Becky'den başka yere taşınmasını rica etti. Onun bu gibi bir otele yaraşan tipte bir bayan olmadığını öğrenmişti. Kibar bazı İngiliz aileleri o var diye otelde kalmak istemiyorlarmış da.

Becky oradan bir kira evine taşınmak zorunda kaldı. Burada yalnızlıktan, can sıkıntısından nasıl patladığı anlatılamaz! Gene de yüzü hep gülüyordu. Kilisedeki ayinleri hiç kaçırmaz olmuş, hayır işlerinde çalışmaya başlamıştı. Kısacası, geçmişi unutturup kendini namuslu bir kadın olarak tanıtmak için elinden geleni yapıyordu. Birçok hanımın gönlünü, İngiltere'deki oğlunu anlatıp gözyaşları dökmek yoluyla kazandı. Nerede bir oğlan çocuğu görse kendi yavrusu aklına gelerek ağlamaya başlıyor ve böylelikle birçok yüreği yumuşatıyordu.

Tam bu yoldan Bayan Alderney'nin seçkin ve ağırbaşlı çevresine sızmak üzereyken, Kissingen'e (Lord Steyne'in yanına) gitmekte olan Bay Wenham Boulogne'den geçti ve Bayan Alderney'i Bayan Crawley'le oğlu konusunda öyle bir aydınlattı ki Bayan Alderney bir dahaki karşılaşmalarında Becky'yi tanımadı!

Hep böyle oluyordu, işte! Bekcy ne zaman canını dişine takarak inanılmaz çabalar ve sabırla kendine bir çevre yapsa, İngiltere'den biri gelip her şeyi bozuyordu. Ve Becky işe sıfırdan başlamak zorunda kalıyordu gene. Zordu doğrusu. Zor ve bazen de umut kırıcı, yıldırtıcı bir durum...

Becky, hep tedirgin, hep kuşkulu, oradan oraya kaçar olmuştu artık: Boulogne'den Dieppe'e, Dieppe'den Caen'e, Caen'den Tours'a... Tek amacı gittiği bir yerde de namuslu bir kadın olarak dikiş tutturabilmekti ama yazık ki eninde sonunda foyası ortaya çıkıyor ve bin didinmeyle, dişiyle tırnağıyla kurduğu yuvadan, güvercin kılıklı çaylaklarca uzaklaştırılıyordu.

Sonunda Bayan Hook Eagles diye yeni bir dostla birlikte Paris'e gitti. Bayan Hook Eagles, Becky'yi çok sevmiş, onun suçsuzluğuna, kocasının kıskançlığıyla zalimliğinin kurbanı olduğuna inanmıştı. Onu kanadının altına aldı ve bu yüzden büyükelçinin hanımıyla bile atıştı!

Becky önceleri namuslu bir ev kadını gibi yaşamak için elinden geleni yaptı. Ama çok geçmeden sıkıntıdan patlamaya başladı. Her geçen gün birbirine benziyordu ve Eagles'ların eğlenceleri de, tanıdıkları da birbirinden aptaldı.

Neyse, yaz başında Eagles'ların genç oğlu Cambridge'dan tatile geldi de Becky en sonunda sıkıntıdan kurtulacağına sevindi. Ne yazık ki Bayan Hook Eagles, Becky'nin genç Eagles üstündeki etkisini görünce telaşlandı ve küçük dostunu palas pandıras sepetledi.

Becky bir süre, geçkince bir güzel olan Madame de Saint Amour'un Rue Royale'deki çevresine katıldı. Ne yalan söylemeli, Becky'miz gece hayatına bayılıyordu. Rue Royale'deki "salon"lara devam edenler belki Paris sosyetesinin en kaymak tabakası değildi. Gene de genç kadın bu şuh kadınları, bu zarif ve esprili erkekleri (biraz geçkince de olsalar) Londra'daki sosyeteden daha eğlendirici, daha oyalayıcı buluyordu.

Ne yazık ki bu kez de 1815 yılından kalma alacaklıları onun izini buldular ve Becky, Paris'ten biraz apar topar kaçmak zorunda kalarak kendini Brüksel'de buldu.

Öyle iyi anımsıyordu ki burasını! O zaman kaldığı otelin önünden geçerken, Bareacres'lerin o atsız arabada bekleyişlerini gene görür gibi oldu. Waterloo'ya ve George Osborne'un yattığı mezarlığa gitti.

"Zavallı küçük Küpidon! Nasıl sırılsıklam âşıktı bana, enayi! Emmy neler yapıyor acaba? Ne iyi, ne sade kimselerdi! O komik, şişman ağabeyi bile zararsız bir insandı, aslında..."

Becky kumar oynamaya işte burada, Brüksel'de başladı. Önceleri az oynuyordu -beş franka filan. Sonra Napolyon altınlarına, sonra da büyük banknotlara değin işi ilerletti. Kaybettiği zamanlar pansiyon parasını ödeyemediği oluyordu. O zaman çevresindeki genç erkeklerden ödünç alarak gene oynuyor, eli para görünce borçlarını kapatarak gene oynuyordu. Brüksel'den ayrıldığı (daha doğrusu kaçtığı) zaman arkasında gene bir sürü borç ve bir sürü dedikodu bırakmıştı.

Böylece küçük çingenemiz Avrupa'nın bir kentinden öbürüne göçmeye başladı. Çok geçmeden gerçek bir "Bohem" olup çıkmıştı. Öyle kişilerle geziyordu ki bilseniz tüyleriniz diken diken olurdu!

Avrupa'nın hemen hemen her belli başlı kentinde İngiliz dökünlülerinden kurulu bir koloniye rastlayabilirsiniz. Bunlar İngiliz kent ve kasabalarındaki şeriflerin "Aranıyor" listesinde adı geçen beylerdir çoğunlukla. Aralarında çok iyi ailelerin oğulları da vardır ama aileleri nedense bunları reddetmişlerdir.

Bu kişiler bilardo ve oyun salonlarının gediklisidirler, içer ve çalım satarlar, el ve ağız dalaşlarına tutuşurlar, Fransız ve Alman subaylarıyla düellolar yaparlar, kumarda hileyle para kazanınca hemen oradan tüyer ve çadırlarını bir başka kentte kurarlar.

Bu insanların debdebeyle sefalet arasında iniş çıkışlarını izlemek pek tuhaftır doğrusu. Gene de yaşamlarının çok heyecanlı olduğu yadsınamaz. Becky, ne yalan söylemeli, bu yaşama hemen alışmıştı; hem de severek, isteyerek. Bu "Bohem"lerle birlikte o da oradan oraya göçer olmuştu şimdi. "Kumarda şanslı olan" Bayan Rawdon, ününü duyurmaya başlamıştı. Onun Münih'ten kovulması için Belediye Başkanı'ndan emir çıktığı söyleniyordu. Dostum Frederick Pigeon da onun Lozan'daki evinde kumar oynarken soyulduğunu, Binbaşı Loder'le Saygıdeğer Bay

Deuceace'e sekiz yüz altın kaptırdığını bana yeminle söylemiştir... Ne yapalım, Becky'nin yaşamının bu dönemini anlatırken, ister istemez bu gibi şeylere değinmek zorundayız.

Kendisinin beş parasız kaldığı zaman konserler ve müzik dersleri verdiğini söyleyenler var. Her şeyi bilen dostum Tom Eaves de 1830'da Strasbourg'dayken, Bayan Crawley'ye çok benzeyen Madam Rebecque adında bir şarkıcının *"Dame Blanche"* adındaki bir operette sahneye çıktığını ama hem iyi arya okuyamadığı hem de seyircilerin (özellikle genç subayların) arasında huzursuzluk ve kavgalara neden olduğu için ıslıklar arasında uzaklaştırıldığını anlatıyor. Tom Eaves bu bahtsız şarkıcının, Bayan Rawdon Crawley'nin ta kendisi olduğuna kalıbını basıyor.

Gerçekten de Rebecca göçebe çingenelerden farksızdı artık. Parası varsa kumar oynuyordu. Parası olmadığı zaman geçinebilmek için ne gibi yollara başvurduğunu kim bilebilir? Bir keresinde St. Petersburg'da görüldüğü ama polislerce o saat sınır dışı edildiğini duydum. Eğer böyleyse, onun daha sonra Töplitz ve Viyana'da Ruslar hesabına casusluk yaptığı konusunda çıkan söylentiler doğru olamaz. Onun Paris'te annesinin bir akrabasını arayıp bulduğunu da biliyorum. Bu kadın bir Montmorency olmak şöyle dursun, bir Bulvar tiyatrosunda seyirciye yol gösteren sefil acuzenin biriydi...

Roma'da, bir rastlantı sonucu olarak Banker Polonia'nın balosunda Rebecca, en sonunda Lord Steyne ile karşılaştı. Bu baloya, o sırada birlikte yolculuk ettiği Binbaşı Loder'le birlikte gitmişti. (Hani şu ertesi yıl Napoli'de Prens Ravoli'yi vuran ve pokerde hile yaparken yakalandığı için Sir John Buckskin tarafından kırbaçla dövülen serseri.) Binbaşı ile Becky büfede tıka basa karınlarını doyurup bol bol şampanya içtikten sonra salondan salona gezerlerken birden kendilerini Düşesin Pembe Salonu'nda

buldular. Duvarları Venedik aynalarıyla kaplı olan ve bir köşesinde Venüs'ün heykeli bulunan bu salonda ev sahipleri, kendi özel sofralarında özel ve seçkin bir avuç dostlarını ağırlamaktaydılar.

Becky, Prens Polonia'nın yanı başında oturmakta olan Lord Steyne'i gördü. Marki Hazretleri en haşmetli ve göz kamaştırıcı tören üniformasını giyip tüm nişan, madalya ve kordonlarını takmıştı. Öbür yanında da güzeller güzeli Belladonna Kontesi oturmaktaydı. (Çok zengin entomolojik kolleksiyonlarıyla tanınan Kont Paola della Belladonna uzun zamandan beri Fas Sultanı'nın Sarayı'nda görevliydi).

Becky bu tanıdık ve ünlü yüzü görünce Binbaşı Loder gözüne birden öyle bayağı ve kaba göründü ki! O dakikada Becky gene bir hanımefendi olup çıkmış gibi, tepeden tırnağa değişivermişti sanki.

"Yanındaki kadın bön ve huysuz görünüyor," diye geçirdi içinden. "Onu benim gibi oyalayamaz. Benden hiçbir zaman sıkılmazdı!"

Ve yüreği binlerce umut, korku, anıyla dolup taşarak o parıl parıl yeşil gözlerini büyük adamdan yana çevirdi. Tam o sırada Lord Steyne de başını hafifçe kaldırdı ve Becky ile göz göze geldi. Rebecca'nın yüreği nasıl da kuş gibi çırpınıyordu. En tatlı gülümseyişiyle Lord'un gözlerinin içine baktı ve belli belirsiz, küçücük, çekingen, yalvarır gibi bir diz kırışıyla selamladı onu.

O ise hortlak görmüş gibi, gözleri ve ağzı dehşetten açılmış, öylece bakıyordu donakalmışçasına.

Hiçbir şeyin farkında olmayan Binbaşı Loder, "Gel, gene büfeye gidelim; susadım ben," diyerek Becky'yi elinden çekti ve dışarı çıkardı...

Ertesi gün Becky, Roma sosyetesinin piyasa yeri olan Pincian Tepesi'ne gitti. Belki de burada Lord Steyne'le karşılaşacağını umuyordu. Ne var ki onu değil, onun özel sekreteri Bay Fiche'i gördü.

Bay Fiche onu biraz laubali bir biçimde selamlayarak, "Madamı burada bulacağımı biliyordum," dedi. "Kendileriyle görüşmek amacıyla geldim buraya. Madama verilecek bir öğüdüm var."

Becky elinden geldiği kadar gururla başını dik tutmaya çalışarak, "Steyne Markisi'nden mi?" diye sordu. Yüreği de umutla çarpmaya başlamıştı.

"Hayır, Madam. Bu öğüt benden. Roma'nın havasının pek ağır olduğunu, sağlığa dokunduğunu söylemek istiyorum size."

"Bu mevsimde değil, Mösyö Fiche! Roma'nın havası Paskalya'dan sonra bunaltıcı olmaya başlar."

"Madam, siz beni dinleyin: Şimdiden bunaltıcı Roma'da hava! Ortalıkta sıtma dolaşıyor. İnanın bana Madam; sizin iyiliğiniz için söylüyorum. Roma'dan bir an önce uzaklaşmaya bakın. Yoksa hastalanıp öleceksiniz."

Becky öfkeli bir kahkaha savurdu: "Ne! Zavallı bir kadını öldürtmeyi tasarlıyorsunuz ha! Çok romantik, doğrusu! Demek Milord kiralık katiller besliyor artık. Beni korkutamazsınız, Mösyö! İnadına, onun başına bela olmak için kalacağım işte! Beni koruyacak dostlar da bulunur elbet!"

Şimdi gülme sırası Mösyö Fiche'ye gelmişti: "Kimmiş sizi koruyacak dostlarınız? Madamın yakın dostu Binbaşı Loder mi? Onun binbaşı mimbaşı olmadığını biz biliyoruz. Başka bazı bildiklerimiz de var ki açıklarsak dostunuz binbaşı zindanı boylar, Madam... Evet, bizim her yerde adamlarımız var. Sizi adım adım izlettiriyoruz. Yaptığınız her şeyden haberimiz oluyor. Bu yüzden de Avrupa'nın hiçbir seçkin çevresinde dikiş tutturamadınız. Çünkü kızdırdığınız büyük adam kincidir; unutmaz, bağışlamaz. Dün gece sizi görünce öfkesi yeniden depreşti. Eve döndüğümüzde kudurmuş gibiydi."

Becky, "Madam Belladonna beni kıskanmıştır da ondan," diye dudak büktü.

"Madam, Monsenyör'ün karşısına çıkmakla yanlış yaptınız. Burada kalırsanız pişman olacaksınız. Sözümü dinleyin. Gidin buradan..."

Milord Steyne gerçekten Becky'yi öldürtmeye niyetli miydi? Yoksa gözünü korkutarak Roma'dan uzaklaştırmak mı istemişti? Bunu kesinlikle bilemeyeceğiz. Yalnız bu gözdağı Becky'nin üstünde istenilen etkiyi bıraktı ve genç kadın eski dostunu ondan sonra hiç rahatsız etmedi...

Rütbe ve unvanlarının sıralanması yarım sayfayı kaplayan Lord Steyne'in 1830'da, Fransız İhtilali'nden iki ay sonra Napoli'de can verdiğini hepimiz biliyoruz. Gazeteler onun İhtilal'de düşen Bourbon soyuyla akrabalığı bulunduğunu ve onların düşmesinin verdiği üzüntüye dayanamayarak üst üste geçirdiği felçlerin sonucunda hayata gözlerini yumduğunu yazdılar...

Vasiyetnamesi epey çekişmelere konu oldu. Lord Hazretleri'nin her zaman işaret parmağında taşıdığı Yahudi Gözü adlı ünlü elması Madam de Belladonna'nın elinden koparabilmek için az çaba harcanmadı! Kontesin bu elması Lord Hazretleri'nin ölümünden sonra parmağından çıkarıp aldığı ileri sürüldü. Ne var ki (patronunun ölümünden sonra anavatanına dönen ve orada Baron Ficci ünvanını satın alan) Mösyö Fiche, Lord Hazretleri'nin bu elması Kontes'e ölümlerinden iki gün önce armağan etmiş olduklarına yemin etti.

ALTMIŞ BEŞİNCİ BÖLÜM

İş ve Eğlenceyle Dolu

Kumar salonundaki karşılaşmanın ertesi günü Jos olağanüstü bir özen ve parlaklıkla giyinip kuşandı ve ev halkından hiçbirine bir şey söylemek gereği duymaksızın, Fil Hanı'nın yolunu tuttu. Aradığı kişinin en üst katta kaldığını öğrenerek merdivenleri tırmanmaya başladı. Rebecca'nın odası, düğün şenlikleri için Pumpernickel'e gelmiş bulunan öğrenci, satıcı ve çiftçilerin kaldıkları minicik tavan aralıklarından biriydi, pis ve bakımsız.

Ama Becky seviyordu böyle yaşamayı. Gezgin satıcıların, yoksul ama kibar üniversite öğrencilerinin, cambaz ve şarkıcıların arasında rahat ediyordu. Bu serseri ruh onun kanında vardı ne de olsa! Hele şimdi cebi dolu olunca bu gezgin karnaval havası ona daha da tatlı geliyordu. Küçük Georgie ona şans getirmişti dün gece. Becky epey para kazanmıştı.

Jos Sedley oflaya poflaya merdivenlerden yukarı çıkarken, No. 90'da kalan iki genç ve yakışıklı Alman üniversite öğrencisi, No. 92'deki Becky'yi, kapının dışından bağırarak, yemeğe çağırıyorlardı.

Becky kapısını açmadan içeriden, "Gidin başımdan!" diye neşeyle bağırdı. "Beklediğim var benim. Dedem geliyor. Sizi görürse bozulur."

Öğrencilerden uzun sarı saçlı olanı No. 92'nin kapısının önünde diz çökerek anahtar deliğinden içeri, "Güzel melek! Bize acıyın!" diye seslendi. "Size sülün kızartmasıyla Fransız şarabı ısmarlayacağız. Zavallı Hans'ınızla Fritz'inize acıyın da gelin hadi! Gelmezseniz ölürüz!"

No. 90'da, sırtüstü yatakta uzanmakta olan genç soylu, "Gerçekten ölürüz!" diye arkadaşının sözlerini onayladı.

Tam o sırada en üst kata çıkmış bulunan Jos da konuşulanları duydu ama Almanca bilmediğinden, anlamadı. Onu gören Hans hemen No. 90'a girdi ve kapıyı kapayıp içeriden kilitledi. Jos onun ve arkadaşının kahkahalarla güldüklerini duydu.

Ne yapacağını pek kestiremeyerek sofada duraladığı sırada No. 92'nin kapısı usulcacık açıldı ve Bekcy'nin yüzü, haşarı bir gülüşle, dışarı doğru uzandı.

Jos'u görünce, "Aa, siz misiniz?" dedi. "Nasıl dört gözle yolunuzu gözlüyorum. Bir dakika izin verin bana."

Kapıyı kapadı ve bu kısacık zaman içinde allık kavanozuyla bir konyak şişesini ve bir sosis tabağını yatağın içine gizleyip karyola örtüsünü örttü, saçlarını şöyle bir düzeltti ve konuğunu hemen içeri aldı!

Üzerine pembe ipekli bir sabahlık giymişti. Gerçi giysi biraz soluk ve kirliydi, ama o göz kamaştıran süt beyaz kolları çıplak bırakıyordu. Ve kuşağı da o minnacık belin inceliğini daha bir ortaya çıkarmak istercesine sımsıkı bağlanmıştı. Genç kadın Jos'u elinden tutarak,

"Gelin," dedi. "Gelin de konuşalım biraz. Şuraya oturun."

Onu, elini hafifçe sıkarak bir koltuğa oturttu. Kendi de, şişeyle tabağın üstüne rastlamamak için, karyolanın ucuna ilişti.

Gözlerini tatlı, yumuşak bir ilgiyle konuğunun yüzüne dikerek, "Yıllar size sanki hiç dokunmamış!" dedi. "Nerede olsanız tanırdım sizi. Bilemezsiniz, yabancılar arasında eski bir dost yüzüne rastlamak ne avutucu bir şey!"

Ne yalan söylemeli, bu eski dostun yüzünde, şu sırada pek şaşkın, pek tedirgin edici bir ifade bulunuyordu. Jos bu küçük tavan arasını pek yadırgamıştı doğrusu. Ne garip yerdi burası! Rebecca'nın elbiselerinden biri karyolanın üstünde duruyordu; şapkası da aynanın köşesine asılmıştı ve yatağın başucundaki gece masasının üstünde bir Fransız romanı vardı. Aslında Becky bunu da yorganın altına sokmaya niyetliydi ama aceleye gelmişti.

"Evet, nerede görsem tanırdım sizi!" diye sözünü sürdürdü. "Bir kadının ömür boyu unutamayacağı şeyler vardır. Siz de benim gör... gördüğüm ilk erkektiniz."

"Öyle mi gerçekten? Vay canına!" dedi Jos. "Demeyin yahu!"

"Kız kardeşinizle birlikte okuldan çıktığımız zaman ben daha çocuk denecek yaştaydım... Ya o nasıl, o dünyanın en tatlı kızı? Ah, kocası ne alçak, ne hain adamdı. Ama kız kardeşiniz ona toz kondurmak istemediğinden bana küstü. Sanki onun kocasına dönüp bakan varmış gibi. Sanki benim gönlüm, gerçekte bambaşka bir... Ama bırakalım bu eski lafları! Başka şeylerden konuşalım." Ve Becky dantelli mendilini göz pınarlarına bastırdı.

Sonra, "Garip bir yer değil mi burası?" diye sordu. "Hele bambaşka yaşamaya alışmış olan bir kadın böyle bir yeri yadırgamaz mı, Bay Joseph Sedley? Ah, benim çektiğim acıları, uğradığım haksızlıkları bilseniz aklınız durur!

Bazen düşündükçe hâlâ kahırdan aklımı oynatacak gibi oluyorum. Hiçbir yerde huzura kavuşamayıp oradan oraya geziyorum. Hep mutsuz, umutsuz... Kaç dostum varsa hepsi aldattı, yaya bıraktı beni. Meğer dünyada dürüst insan kalmamış. Dünyanın en temiz, en namuslu eşiydim. Evet, gerçi kocamla salt başka birine nisbet olsun diye evlendim; bunu biliyorum ama evlendikten sonra bağlı kaldım ona. Hiç dışarı bakmadım. Oysa beni ezdi, sonra bırakıp gitti. Dünyada her şeyim, gözümün nuru, tek evladım olan oğlumdu. Onu da... Onu da... Zorla aldılar elimden... Bağırta bağırta kucağımdan koparıp aldılar..."

Genç kadın elini yüreğine bastırdı ve bir an hıçkırarak yatağa kapandı. Yorganın altındaki konyak şişesi hafifçe sosis tabağına çarparak şıkırdadı. Yukarıdaki bağrı yanık annenin feryadı onlara dokunmuş olsa gerekti. Hans'la Fritz kapının dışından içerideki seslere kulak veriyor ve olup biteni anlamaya çalışıyorlardı.

Eski aşkını böyle kederli görmek Jos'u çok üzmüş ve etkilemişti. Otelden ayrıldığı zaman Rebecca'nın dünyanın en büyüleyici ve en tertemiz kadınlarından biri olduğuna inanç getirmiş bulunuyordu. Kafası onu kurtarmak amacı güden bir sürü tasarıyla doluydu. Zavallı kadının çektikleri yeterdi artık. Becky gene insan içine dönmeli ve sosyetedeki seçkin yerini almalıydı. Bu acayip yerden ayrılıp daha sessiz ve ağırbaşlı bir yere yerleşmeliydi... Jos gidip Binbaşı Dobbin'e akıl danışarak bunların çaresine bakmaya karar vermişti.

Becky ondan ayrılırken şükran ve minnet dolu gözyaşlarıyla ağlayarak o tombul elleri kendi avuçlarında sıktı...

Jos gider gitmez Hans'la Fritz geldiler. Becky bir yandan soğumuş olan sosisleri yiyip konyağını yudumlarken öbür yandan Jos'un taklidini yaparak delikanlıları eğlendirdi.

Jos'a gelince, büyük bir ciddiyetle Dobbin'in yanına gitti ve ona biraz önce dinlemiş olduğu göz yaşartıcı öyküyü anlattı. (Ama bir gün önceki kumar sahnesine hiç değinmedi.)

Becky'nin göz yaşartıcı serüvenlerinin binbaşıyı Jos gibi duygulandırmadığı bir gerçektir. Daha doğrusu Jos'un anlattıkları Dobbin'i ilgilendirmişti de, tatlı ve dostça bir ilgi değildi bu.

"Küçük şeytan, demek gene sahneye çıktı ha?" diye söylendi binbaşımız.

Dobbin küçük Becky'den hoşlanmak şöyle dursun, o yeşil gözlerdeki ifadeyi gördüğü andan beri ona karşı hep büyük bir güvensizlik duymuştu.

Şimdi de "Gittiği yeri birbirine katmak huyudur," dedi. "Ona pek güvenmeye gelmez, Sedley. Başından gerçekten neler geçtiğini bilemeyiz. Zaten burada, yabancı bir ülkede, tek başına ne yapıyor? Kocasından niye ayrı? Adam belki de gerçekten hayırsızın biriydi. Benim de aklımda öyle kalmış. Zavallı George'u az mı dolandırdı? Gene de, haksızlığa uğramakmış, düşmanmış, kıskançlıkmış... Bunları yutmam ben. Dürüst bir kadın hiçbir zaman dostsuz kalmaz. Onların ayrılmalarıyla ilgili bir skandal gelmemiş miydi kulağımıza? Öyle sanıyorum."

Jos hâlâ Becky'nin tertemiz, namuslu, örnek bir kadın olduğuna yemin edip duruyordu.

O zaman Dobbin, "Anlaşıldı," dedi. "Biz gidip bu işi Emmy'ye danışalım. O karar versin, bu kadınla görüşüp görüşmeyeceğimize. Ben onun kararına boyun eğerim."

Aslında binbaşımız şu anda büyük bir ikiyüzlülük yapıyordu çünkü Emmy'nin vereceği kararı önceden bildiğini sanıyordu. Emmy'nin bir zaman Becky'yi nasıl (hem de haklı olarak) kıskandığını, onun adını ne zaman duysa korkuyla titrediğini Dobbin unutmamıştı. Ve içinden, "Kıskanan kadın bağışlamaz!" diye düşünüyordu.

Böylece iki dost karşı kaldırıma geçtiler ve Emmy'nin kapısını çaldılar.

Jos her zamanki gibi tumturaklı bir dille lafa girişti: "Amelia, iki gözüm, biraz önce, bir bilsen, başıma akıllara... Evet akıllara durgunluk verecek bir şey geldi. Evet, yahu, vay canına, hem de nasıl! Senin... Evet, senin çok eski bir arkadaşınla karşılaştım. Buraya yeni gelmiş olan bu hanımı senin de görmeni istiyorum."

"Hanım mı? Kimmiş bu hanım? William, ne olur makasımı kırma, emi?"

Binbaşı Dobbin genç kadının bazen kuşağını astığı ucu zincirli makası elinde çevirmeye başlamıştı ve her an kendi gözünü çıkarabilirdi!

Jos'tan yana bakmayarak, "Benim hiç sevmediğim bir hanım," dedi. "Onu senin de sevdiğini hiç sanmıyorum, Emmy."

Amelia kıpkırmızı kesildi ve birden eli ayağı boşanarak, "Rebecca," dedi. "Başka kim olacak? Rebecca'dır bu."

Dobbin, "Haklısın; her zamanki gibi," diye cevap verdi.

Brüksel, Waterloo, Brighton... Eski anılar, eski acılar Amelia'nın yüreğini kapkara bir heyecanla sıkıştırmaya başlamıştı.

"Göstermeyin onu bana!" diye yalvardı. "Görmek istemiyorum."

Dobbin Jos'a dönerek, "Ben sana demedim mi?" diye sordu.

Jos direniyordu: "O da çok acı çekmiş, Emmy. Çok mutsuz şu sırada. Parasız, kimsesiz. Çok hastalanmış. Sonra o serseri kocası bırakıp kaçmış onu."

"Ah!" dedi Amelia.

Jos da kendinden umulmayacak bir kurnazlıkla, "Yeryüzünde tek dostu kalmamış," diye ekledi. "Yalnızca sana güvenebileceğini söylüyor. Öyle acılar çekmiş ki, Emmy!

Öyle haksızlıklara uğramış ki neredeyse çıldırıyormuş. Her şeye bir melek sabrıyla katlandığını söylesem yeri var. Çok taş yüreklilik etmişler kızcağıza."

Amelia, "Zavallıcık!" dedi.

"Kahrından ne yaptığını bilmiyor. Bir oğlu varmış, George'la yaşıt."

Emmy, "Evet, evet, öyleydi galiba," dedi. "Ee, ne olmuş?"

Çok şişman olan ve çok çabuk duygulanan Jos, "Dünyanın en güzel çocuğu," dedi. "Bir yavru melek. Ana kuzusu... Alçaklar onu bağırta bağırta almışlar anacığının kucağından."

Emmy o saat ayağa kalkarak, "Sevgili Joseph, beni hemen onun yanına götür!" dedi.

Yatak odasına girip bonesini giydi, şalını koluna aldı ve Dobbin'e, "Sen de geliyorsun," dedi.

Binbaşı kendisinin Hindistan'dan göndermiş olduğu bu beyaz kaşmir şalı onun omzuna sardı. Ona boyun eğmenin dışında yapabileceği bir şey yoktu ki! Emmy onun koluna girdi ve birlikte yola düzüldüler.

"Dört kat yukarıda, 92 numara," dedi Jos.

O dört kat merdiveni yeniden tırmanmayı göze alamıyor olsa gerekti. Oturma odasının penceresine geçti ve kız kardeşiyle arkadaşının çarşıya doğru saptıklarını gördü.

Onların geldiğini, iyi bir rastlantıyla Becky de görmüştü tavan arasının penceresinden. İki üniversite öğrencisini kapı dışarı edip odasına çeki düzen vermeye fırsat buldu.

Han sahibi, Bayan Osborne'un Saray'a girip çıkan bir hanım olduğunu bildiğinden ona büyük bir saygıyla yol gösterdi. Becky'nin kapısını tıklatarak, saygıyla,

"Sayın bayan, sayın bayan!" diye seslendi.

Becky, "Kim o?" diyerek başını kapı aralığından dışarı çıkardı ve hafif bir çığlık kopardı. Karşısında heyecandan

titreyen bir Emmy ile bastonuna dayanmış duran bir Binbaşı Dobbin vardı.

Binbaşı meraklı bir seyirci gibi durmuş bekliyordu. Gelgelelim Emmy kollarını açarak Rebecca'ya doğru koştu; Rebecca'yı o dakikada bağışlayarak bütün candanlığıyla kucakladı ve öptü.

ALTMIŞ ALTINCI BÖLÜM

Amantium Irae

Demek ki Amelia'nınki gibi bir temizlik ve iyi yüreklilik, Rebecca'nınki gibi kaşarlanmış bir yüreği bile sızlatabilirmiş. Becky eski arkadaşının öpücüklerine, minnete çok benzer bir duyguyla karşılık verdi. Bu duygusu dayanıklı çıkmasa bile o dakikada içtendi.

"Kollarından bağırta bağırta kopartılan" çocuk imajı çok parlak bir icat olmuş, bu içler acısı felaket Emmy'yi yeni baştan yumuşatmıştı. Zavallı, saf dostumuz arkadaşını görür görmez hemen bu konuyu açtı:

"Demek yavrucuğunu elinden aldılar ha?" diye inledi, küçük ahmak. "Ah Rebecca, zavallı canım benim! Evlattan ayrılmanın ne demek olduğunu iyi bilirim ben. Ama Tanrı, kullarına acır Becky! Benim yavrumu nasıl benim kucağıma geri gönderdiyse seninkini de günlerden bir gün gönderir, umarım."

Becky, "Ha, çocuğum!" dedi. "Evet; çektiğim işkenceleri yalnızca sen anlayabilirsin Emmy." Arkadaşının gösterdiği bunca güven ve temiz yüreklilik karşısında hemen yalan atmaya başlamak zorunluğu Becky'nin pek içine sinmemiş gibiydi. Ne yapalım ki bu biçim bir sahteciliğe başlamanın kötülüğü buradadır işte. Yalanlardan birini, söz gelişi, yürürlükten çekmek zamanı geldiği zaman, onun yerine bir başka yalan sürmek zorunda kalırsınız. Böylece piyasada dolaşan yalanlarınızın sayısı çoğaldıkça, yakalanma olasılığınız da her gün artar.

"Benim başıma gelenler pişmiş tavuğun başına gelmemiştir Emmy! (Umarım konyak şişesinin üstüne oturmaz.) Yavrumu elimden aldıkları zamam ölüyorum sandım. Beyin humması olmuşum; doktorlar benden umudu kesmişler. Neyse, zamanla iyileştim. İşte şimdi de böyle, buradayım: kimsesiz, kolsuz kanatsız..."

"Oğlun kaç yaşında?" diye Emmy sordu.

"On bir," dedi Becky.

"On bir mi? Aa, benim Georgie'mle yaşıt değil mi onlar? Benimkisi..."

Rawdy'nin yaşını bile unutmuş olan Becky, "Aa elbet, öyle ya!" dedi. "Üzüntüden aklım başımda değil Emmy! Ne dediğimi biliyor muyum ben? Unutkan oldum. Bazen eni konu sapıtıyorum. Onu benden ayırdıkları zaman on bir yaşındaydı. Ah, o nur yüzü hiç gözümden gitmiyor. Bir daha hiç görmeyeceğim onu!"

Bizim gülünç Emmy de hâlâ, "Sarışın mı esmer mi?" diye soruyordu. "Saçını göster bana."

Becky onun yüzüne karşı gülmemek için kendini zor tuttu.

"Şimdi olmaz canım. Başka bir gün. Bavullarım Leipsic'ten gelsin, sana onun resmini de gösteririm. Mutlu günlerimizde kendim yapmıştım."

Emmy, "Vah benim zavallı, zavallı Beckyciğim!" dedi. "Ben meğer ne şanslıymışım! Oturup kalkıp Tanrı'ma dua

etmeliyim!" Ve gene her zamanki gibi oğlunun nasıl dünyanın en yakışıklı, en iyi, en akıllı çocuğu olduğunu düşünmeye koyuldu.

"Benim Georgie'mi göreceksin Becky," dedi. Arkadaşını avutmak için bundan ileri bir şey düşünemiyordu...

Böylece iki arkadaş bir saati aşkın bir zaman boyunca konuştular, konuştular. Becky arkadaşına kendi başından geçenleri olduğu gibi ve hiç eksiksiz anlattı: Rawdon'la evlenişi tüm Crawley'leri ona düşman etmişti; çok içten pazarlıklı bir kadın olan Leydi Jane de hem Sir Pitt'i hem de Rawdon'ı ondan soğutmuştu. Rawdon da çok uygunsuz dostlar edinerek gitgide uzaklaşmıştı Becky'den. Becky çocuğunun hatırı için kocasının her türlü eziyetine, soğukluğuna katlanmıştı. Parasızlığa göğüs germişti. Ve en sonunda Rawdon denilen o alçak, Steyne Marki'sini dolaba getirip kendisine o valiliği koparmak uğruna, Becky'nin adına leke sürmekten bile çekinmemişti. Ahlaksız canavar! Namusunu ve temiz adını kurtarmak için Becky kendi evinden kaçmak zorunda kalmıştı. O zaman da Rawdon ondan öç almak için Rawdy'yi elinden almıştı. Ve işte şimdi de Becky böyle parasız pulsuz, kimsesiz, ortalarda dolaşan bir zavallı olup çıkmıştı, Emmy'nin gördüğü gibi...

Emmy'nin kişiliğini artık öğrenmiş olan okuyucularımız onun, ayrıntılı olarak anlatılan bu öykünün karşısında nasıl bir tepki gösterdiğini bileceklerdir. Alçak Rawdon'la ahlaksız Lord Steyne'in yaptıklarını dinledikçe Emmyciğin o kumru bakışlı gözleri ateş püskürüyordu. Ama Becky kocasına sövüp sayıyor muydu? Ne münasebet! Ondan konuşurken öfkeden çok üzgünlük okunuyordu sesinde. Ne de olsa sevmişti Rawdon'u bir zamanlar, Rawdon onun biricik oğlunun babası değil miydi?

Anayla çocuğun ayrılma sahnelerini dinlerken Emmy bütün bütüne mendilinin ardına gizlenmek zorunda kaldı. Becky ise rolünü böyle ustalıkla oynadığı için kim bilir ne sevinmiştir!

Hanımlar odada bunları konuşadursun vefalı Binbaşımız Dobbin dar ve basık (binbaşının kafası neredeyse tavana sürünüyordu) sofayı arşınlamaktan usanarak en alt kattaki oturma salonuna indi. Burada sigara dumanından göz gözü görmüyor ve hava burcu burcu Alman birası kokuyordu. Binbaşı bir masaya oturup beklemeye koyuldu.

Biraz sonra Hans'la Fritz pelerinlerini tek omuzlarına atmış, ailelerinin armalarıyla ve püsküllerle süslü pipolarını dişlerinin arasına kıstırmış, mahmuzlarını şıkırdata şıkırdata aşağı indiler ve binbaşının yanındaki masaya oturup Becky'den konuşmaya başladılar. İster istemez kulak misafiri olan binbaşımız bu iki gencin konuşmalarından, Becky'nin onlarla bir arada Leipsic'ten Pumpernickel'e geldiğini, konser vereceğini söyleyerek herkesten para topladığını, sonra da piyanistinin hastalığını ileri sürerek konser vermekten vazgeçip "paracıkların üstüne yattığını" öğrenmiş oldu.

Gençlerden biri, "Bana kalırsa güzel Engländeri (İngiliz kadını) şarkı söyleyemez ki!" diye fikir yürüttü. "Sesi senin sesin kadar çatlak, ey ayaklı bira şişesi!"

"Hem de ne çatlak!" diye öbürü görüşünü belirtti. "Demin odasında *Balkondaki Gül* diye bir İngiliz baladı söylemeye çalışıyordu! Berbat!"

Fritz, "İçkiyle şarkı bir arada yürümez," diyerek bira bardağını başına dikti.

Binbaşı bıyık altından gülümseyerek, "Küçük maymun, hiç değişmemiş demek!" diye düşündü.

Eski günler aklına geldi. George bu kadının peşinde koşarak kendini nasıl da gülünç düşürmüştü! Onu çok seven Williams'ın bu konudaki tek avuntusu George'un son dakikada aklını başına toplaması olmuştu. Waterloo Savaşı'nın sabahındaydı. İki genç subay yağan yağmurun altında durmuş, karşı tepeleri kuşatan Fransız askerlerini seyrederlerken George birden, "William," demişti. "Karının

biriyle aptalca işlere giriştim. Savaşın başladığına biraz da bu yüzden seviniyorum. Ölürsem umarım Emmy hiçbir zaman duymasın bunu. Ne sersemlik ettim, ulu Tanrım!"

Böylece William sevgili arkadaşının geride bıraktığı karısına, George'un vurulmazdan önce onu düşündüğünü, onu sevdiğini, gönül rahatlığıyla söyleyebilmişti.

"Küçük şeytan!" diye Becky'ye sövdü gene. "Gittiği yeri birbirine katar. Nereden rastladık bu aşüfteye bilmem ki!"

Tam o sırada omzuna bir kolun dokunmasıyla döndü ve Amelia'yı gördü.

Herkese karşı tepeden tırnağa uysal olan bu küçük kadın Dobbin'e gelince aslan kesilirdi? Şimdi de tatlı bir sertlikle, "Beni neden beklemediniz beyefendi?" diye sordu.

Dobbin, "Tavan çok basıktı; başımı dik tutamıyordum," diye özür diledi.

Emmy gülerek onun koluna girdi, dışarı çıktılar. Emmy neşeli bir telaş içinde gibiydi. Pazar yerinden hızlı adımlarla geçtiler. Emmy hemen ağabeyiyle görüşmek istiyormuş!

Jos ilk kattaki salonunda, tırnaklarını kemirerek ve handan yöne tedirgin bakışlar fırlatarak volta atmaktaydı. Kız kardeşini görünce hemen kapıya doğru koşarak,

"Ee?" diye heyecanla sordu.

Emmy, "Zavallıcık!" dedi. "Neler neler gelmiş başına!"

Jos, "Ben sana demedim mi?" diye başını salladıkça yanakları pelteler gibi sallanıyordu.

Emmy, "Payne yukarıki kata çıksın; Becky Payne'in odasında kalabilir," diye ekledi.

Payne Bayan Osborne'un özel hizmetine bakan ağır başlı bir İngiliz kadınıydı.

Binbaşı birden yerinde fırlayarak, "Ne?" diye bağırdı. "Onu eve mi alacaksın yoksa?"

Emmy dünyanın en büyük saflığıyla, "Elbette!" diye karşılık verdi. "Kuzum Will, öfkelenip de eşyaları kırmaya başlama. Elbette buraya alacağız onu."

"Elbette," dedi Jos.

Emmy, "Zavallıcık! Onca çektiklerinde sonra!" diye mırıldandı. "Yapayalnız! Karnını doyurmak için şan dersleri veriyormuş yavrucak. Çoğu zaman ancak boğaz tokluğuna... Elbette evime alacağın onu."

Binbaşı telaşla, "Emmyciğim, kurbanın olayım," dedi. "Ondan ders al ama evine alma onu. Yalvarırım sana, yapma bunu."

"Üf!" dedi Jos.

Emmy, "Ama neden?" diye William'a döndü. "Sen ki oldum olası dünyanın en iyi insanısındır... Dostluk böyle günde anlaşılmaz mı? İnsan kara gün dostu olmalı, değil mi? Becky benim en eski arkadaşımdır. Şimdi de..."

Binbaşı öfkeden zangırdayarak, "Ama sana her zaman arkadaş gibi davranmadı Emmy," dedi.

Emmy onun ne demeye getirdiğini o saat anlayarak ateş püsküren gözlerle baktı.

"Ayıp denen bir şey vardır, binbaşım!" dedi ve başını dimdik tutup dudaklarını büzerek hışımla dışarı çıktı; kapıyı arkasından küt diye kapadı.

Kendi odasına çıktığı zaman öfkeden yerinde duramayarak, "O konuya değinmek!" diye için için köpürüyordu. Her zamanki gibi başucunda, oğlunun minyatürünün üstünde asılı duran resimden yana bakarak, "Taş yüreklilikti William'ın bu yaptığı," diye düşündü. "O zaman olup bitenleri ben bağışladım madem, onun bir şey söylemeye hakkı var mıydı? Yoktu, elbet! Zaten bana o zamanki kıskançlığımın ne denli yersiz olduğunu kendisi anlatmıştı. Senin beni sevdiğini, o söylemişti George! Senin beni seve

seve öldüğünü o anlatmıştı, benim tertemiz sevgilim, meleğim!"

Öfkesinden hâlâ titreyerek odanın içinde beş aşağı beş yukarı dolaşıyordu. Gidip dolaba dayandı ve gözlerini ölmüş kocasının portresine dikerek baktı... Baktı...

Zavallı Dobbin! O bir tek cümleyle bunca yıllık emeğini, bunca yıllık dişiyle tırnağıyla kurmuş olduğu güven ve sevgi yapısını yerle bir etmişti, bir anda. Ufacık bir cümle ve koskoca bir umut sarayı yıkılıvermişti. Tek bir sözle ömür boyu penceresinden içeri girsin diye beklediği kuş ürkerek uçup gitmişti.

Gene de William, kendi aşkının şu dönüm noktasında bile, Amelia'yı düşünüyordu. Rebecca'yı eve almaması için bu kez Jos'a yalvarmaya başladı. Bu kadının ne idüğü belirsiz kumarbaz ve serserilerle gezdiğini duymuştu. Zaten eskiden de sağlam ayakkabı olmadığını bilmiyorlar mıydı? Böyle bir kadın Emmy için çok tehlikeli bir arkadaş olabilirdi...

Binbaşımız bu meselenin böyle üstünde durmasa belki daha iyi ederdi. Çünkü onun bu diretmeleri bu kez de Jos'un onuruna dokunmuştu. William onu hep küçümsüyordu zaten! Ama o kendisinin ve kız kardeşinin onurunu en az binbaşı kadar düşünmesini ve de korumasını bilirdi elbet. Onun özel işlerine karışılmasındı, lütfen.

Epey uzun süren ve fırtınalı geçen bu tartışma dünyanın en basit çözüm yoluna bağlandı sonunda: Becky ile bavullarını taşıyan hamal kapıya gelmişlerdi bile!

Becky ev sahibini çok candan, dostça bir saygıyla selamladı. Binbaşıdan yana da saygılı ama çekingen bir baş selamıyla gülümsedi. Binbaşının ona düşman olduğunu, o saat, sezgileriyle anlamıştı.

Onun geldiğini duyan Emmy hemen aşağı inip konuğunu dünyanın en büyük sevgisiyle kucakladı. William'dan yanaysa buz gibi bir bakış fırlatmakla yetindi.

William yenilgisine değil de Emmy'den gördüğü haksızlığa kızıyordu. Ondan yana, onun bakışları kadar soğuk bir reverans yaptı ve çıkıp gitti.

Georgie yemek saatinde eve döndü. Sofra gene her zamanki gibi dört kişilik kurulmuştu ama binbaşının yerinde yabancı bir kadın oturmaktaydı.

Genç çocuk, "Merhaba; Dob Amca nerede?" diye sordu.

Annesi, "Yemeği dışarıda yiyor olsa gerek," diyerek oğlunu kendine doğru çekti ve öpücüklere boğdu. Sonra onun alnına dökülmüş olan saçlarını kaldırarak, "İşte benim oğlum Becky!" dedi.

Becky sevgi dolu gözlerle Georgie'yi süzdü. Sonra elini tutup sıkarak, "Güzel çocuk!" dedi. "Nasıl da tıpkı benim..."

Üzüntüsü lafının arkasını getirmesini önledi ama arkadaşı onun ne demek istediğini anlamıştı! Gene de eski dostlarının arasında olmak Beckyciği avutmuş olmalıydı çünkü karnını iştahla doyurdu...

Sıra tatlıya gelince Emmy'nin mutfağa gitmesi gerekmişti. Jos da oturduğu yerde uyukluyordu.

Deminden beri Becky'yi dikkat ve merakla süzmekte olan Georgie birden elindeki fındıkkıranı masanın üstüne bıraktı.

"Hey!" dedi Georgie.

Becky, "Ne var?" diye güldü.

"Siz o maskeli bayansınız; hani geçen gece rulet masasında gördüğüm."

Becky, "Şşş!" diyerek Georgie'nin elini alıp öptü. "Dayın da oradaydı. Ama sakın annen duymasın. Ona söyleme, ha!"

Küçük centilmen, "Kimseye söylemem," dedi.

Becky tam o sırada içeriye giren Emmy'ye, "Görüyorsun ya!" dedi. "Georgie ile benim aramdan daha şimdiden su sızmıyor!"

Gerçekten de, küçük Bayan Osborne, evine alacağı dostu ne iyi seçmişti ya!

ꕥ

Öfkesinden yerinde duramayan Will Dobbin, ne yaptığını bilmeyerek sokaklarda yürürken Elçi Tapeworm'e rastladı. Lord Hazretleri de onu yemeğe çağırdı.

Yemeklerini ısmarladıkları sırada binbaşı bir punduna getirerek sayın elçiye Bayan Rawdon Crawley adında birini tanıyıp tanımadığını sordu. Londra'nın en seçme dedikodularını Tapeworm bilmeyecekti de kim bilecekti? Kendisi zaten Leydi Gaunt'a da hısım olduğundan şimdi Becky ile kocası ve de Steyne Markisi üstüne tüm bildiklerini binbaşıya bir bir anlatmaya başladı. Binbaşı, Becky'ye ilgili iyi şeyler duymayacağını biliyordu. Gene de dinledikçe şaşkınlıktan sersemliyor, afalladıkça ağzı bir karış açık kalıyordu.

Tapeworm, Bayan Osborne'la Bay Sedley'in Rebecca Crawley'yi evlerine almış olduklarını duyunca öyle bir kahkaha kopardı ki binbaşının gözleri bu kez fal taşı gibi açıldı. Tapeworm, "Bari hapishaneye gidip birkaç idamlık bulsalar da, küçük Georgie'ye özel öğretmen olarak tutsalar!" diye kasıkları çatlayacakmış gibi gülüyordu. "Nasılsa hepsi bir kapıya çıkar!"

ꕥ

Binbaşı, Emmy'nin o gece Saray'daki baloya geleceğini biliyordu. Tapeworm'den duyduklarını ona orada, dans ederlerken anlatacaktı! Evine gitti ve en şahane üniformasını giydi. Ne var ki Amelia baloya gelmedi. Dobbin balodan döndüğünde onun pencerelerinde ışık olmadığını gördü.

Sabahı beklemek zorundaydı. Ama o gece gözüne uyku girdiğini sanmıyorum.

Ertesi sabah uygun bir saatte uşağıyla Emmy'ye, görüşme istediğini bildiren bir pusula gönderdi. Ne var ki Bayan Osborne son derece hasta olduğundan odasından çıkacak durumda değilmiş!

Geceyi Emmy de uykusuz geçirmişti. Aklı fikri tek bir konuyla doluydu. William'ın ne istediğini ve kendisinin de bunu ona vermesi gerektiğini biliyordu. Gene de en son dakikada, en son adımda korkuya kapılıyor ve cayıp kaçıyordu... William'la şu dargınlıkta direnmesinin gerçek nedeni buydu işte: Emmy ona kızmak ve ona olan gönül borcundan kendini kurtarmak için bir bahane bulduğunu sanıyordu!

Öğleden sonra, en sonunda karşılaştıkları zaman Binbaşı Dobbin her zamanki güler yüzlü kadının yerinde buz gibi resmi bir yabancı buldu. Rebecca da oradaydı. Gülümseyerek ilerledi ve binbaşıya elini uzattı.

William biraz bocalayarak, "Özür dilerim hanımefendi," dedi. "Buraya sizin dostunuz olarak gelmediğimi söylemek zorundayım."

Odanın öbür köşesinden Jos, "Yapma yahu!" diye telaşla lafa karıştı. Tartışmaları hiç sevmezdi. "Vazgeç be William. Kes artık şu lafı."

Gelgelelim Amelia hafifçe titremekle birlikte sert ve kesin çıkan, yavaş bir sesle, "Ben binbaşının arkadaşım için neler diyeceğini duymak istiyorum," dedi

Jos, "Ben evimde böyle şeyler istemem!" dedi gene. "Dobbin, çok rica ediyorum kes bu lafı!"

Rebecca melek gibi tatlı bir bakışla, "Sevgili dost," diye ona gülümsedi. "Ne olur beni dinle; bakalım Binbaşı Dobbin benim için neler anlatacak."

Jos, tiz, titrek bir sesle, "Hayır, dinleyemeyeceğim!" diye bağırıp sabahlığının eteklerini toparlayarak dışarı çıktı.

Amelia, "İşte karşınızda şimdi yalnızca iki kadın kaldık beyefendi," dedi. "Rahatça konuşabilirsiniz."

Binbaşı buz gibi bir gururla, "Bana karşı takındığın bu tavır sana hiç yaraşmıyor Amelia!" dedi. "Ben genellikle kadınlara kabalık eden bir insan değilim. Boynuma borç bildiğim için geldim buraya, yoksa keyfimden değil! Bayan Crawley, madem dışarıya çıkmıyorsunuz, söyleyeceklerimi sizin yanınızda söylemek zorundayım. Özür dilerim, ama sizin bu yuvaya girmenizi doğru bulmuyorum, efendim. Tek başına oradan oraya gezip kumar oynayan bir kadın..."

Becky, "Baloya gitmiştim ben!" diye onun sözünü kesti.

"... Bayan Osborne'la oğlu için uygun bir arkadaş sayılmaz bence. Bayan Crawley sizin için söylenen şeyleri şimdi burada... Bayan Osborne'un önünde anlatmam yakışık almaz. Oysa..."

"Bu sizin yaptığınız pek ucuz bir gammazlık, binbaşım!" diye Rebecca güldü. "Beni töhmet altında bırakıyorsunuz ama suçumu açıkça söylemiyorsunuz. Benim için söylenen kötü şeyleri kanıtlarıyla ispatlayabilecek varsa gelsin, çıksın karşıma! Evet, işte meydan okuyorum! Yok yok. Benim suçum zaten eskiden beri yapayalnız ve yoksul olmaktır. Bu yüzden kapanmıştır her kapı yüzüme. Evet. Suçum bunlar benim. Bu yüzden her gün cezaya çarptırılmak da alnıma yazılmış... Emmy, bırak beni gideyim. Ne çıkar bundan? Tut ki Emmy'yi hiç görmedim... Dün neysem gene oyum, derim; geçinir giderim. Evet, evet, Emmy! En iyisi bırak beni gideyim. Madem buradaki varlığım şu sayın bayın canını sıkıyor."

Binbaşı, "Yazık ki öyle efendim," diye karşılık verdi. "Eğer bu evde benim sözüm geçiyorsa..."

Amelia, "Sözün mü? Bu evde ha?" diye bağırdı. "Senin bu evde sözün geçmez elbette. Kalıyorsun, Rebecca. Burası

benim evim. Binbaşı Dobbin sana hakaret ediyor diye ben kapımı senin yüzüne kapayacak değilim. Gel canım, gidelim."

Ve iki kadın kapıya doğru yürüdüler.

Dobbin gidip kapıyı açtı. Ama sonra uzanıp Amelia'nın elini tutarak, "Bir dakika burada kalıp benimle konuşur musun Emmy?" diye sordu.

Becky acıklı, gene de kahramanca bir sesle, "Bizi ayırmak istiyor Emmy!" dedi. "Ben gidiyorum!"

Emmy karşılık olarak onun elini sımsıkı tuttu.

Dobbin, "İnanın bana, Bayan Crawley, konuşacağım şey sizinle ilgili değil!" dedi. "Gel, Amelia."

Amelia içeri girdi. Dobbin saygıyla eğilerek kapıyı Rebecca'nın yüzüne kapadı.

Amelia duvara dayanmış ona bakıyordu. Yüzü, dudaklarına değin, bembeyaz kesilmişti!

"Emmy, demin yanlış konuştum. Bu evde sözümün geçtiğini kast etmemiştim."

Amelia dişlerini birbirine çarparak, "Ama dedin!" diye söylendi.

"Hiç değilse bazı konularda konuşmaya hakkım var ama."

"Sana olan borçlarımızı başıma kaktığın için çok teşekkürler William."

"Georgie'nin babasının bana tanıdığı hakları demek istiyorum ben."

"Oysa sen Georgie'nin babasının anısına kara sürdün. Biliyorsun bunu. Seni ömrüm oldukça bağışlayamam artık!"

William üzgünlükle, "Ciddi misin Amelia?" diye sordu. "Bir öfke anında ağızdan kaçan bir çift söz, bir ömür boyu sana gösterdiğim bağlılıktan daha ağır basacak öyle mi? Hayır, ben Georgie'nin babasının anısına hiç yoktan kara sürmüş değilim, Amelia. Onun arkada bıraktığı kadınla çocuğun sitemlerini de hak etmiş değilim. Bu konuyu

daha sonra, daha... daha serinkanlı olduğun bir sırada düşünürsen vicdanın bu suçlamayı geri alacaktır. Daha şimdiden pişmansın."

Amelia'nın başı hâlâ eğik duruyordu.

Erkek, "Dün benim söylediğim bir çift laf yüzünden benden kaçıyor değilsin Amelia," diye ekledi. "Bu bahanesi. Ben senin içinden geçenleri biliyorum. Senin duygularının, sevebilme gücünün çapını da öğrendim artık. Sen gül pembe bir düşe bağlı kalabilirsin belki. Ama benim istediğim, benim hak ettiğim gibi bir sevgiyi duyabilecek güçte değilsin. Senin yerinde senden daha duygulu, daha yüce gönüllü bir kadın olsaydı benim sevgimi bunca yıldır karşılıksız bırakmazdı. Çünkü bu sevginin değerini ve gücünü anlayacak yetenekte olurdu. Yok Amelia, sana verdiğim sevgiye layık değilmişsin sen! Artık hayatından çekiliyorum. Sana gücenmiş ya da kızmış değilim. Sana karşı beslediğim sevginin yüceliğine eremiyorsan bunda senin ne suçun var? Daha büyük ruhlu bir kadın bu sevgiyi paylaşmaktan gurur duyardı. Ama sen o kadın değilmişsin. Hoşça kal Amelia... İkimizin de bundan böyle kendimizi zorlamamızın gereği yok artık. Çünkü ikimiz de usandık bundan."

William'ın böyle birden zincirini kırarak bağımsızlığını ve üstünlüğünü ilan edişine, Amelia çıt çıkarmadan, korku dolu gözlerle bakakalmıştı. Yıllardır bu erkeği bir halı çiğnercesine çiğneyip geçmeye öyle alışmıştı ki! Şimdi bu durumun ortadan kalkmasına alışamıyordu. William'ı hep orada, alıştığı yerde istiyordu.

Sinmiş, ürkmüş bir sesle, "Yani... Yani... Bizi bırakıp gideceğini mi söylüyorsun, William?" diye sordu.

Erkek üzgün bir gülüşle, "Bir kez daha bırakıp gitmiştim seni," diye karşılık verdi. "Sonunda dönüp geldim. Ama o zaman ikimiz de gençtik. Tanrı'ya emanet ol Amelia. Bu beyhude oyunla ömrümü tükettiğim yetti!"

Onlar konuşurken kapı belli belirsiz aralık duruyordu. Daha doğrusu Rebecca kapının tokmağını hafifçe döndürüp kulağını aralığa dayamış ve her şeyi dinlemişti.

İçinde sonsuz bir hayranlık uyanarak, "Prens gibi yüce ruhlu bir erkek bu!" diye düşündü kendi kendine. "Şapşal Emmy de utanmadan onu oyuncak etmiş. Ah, böyle bir erkek benim karşıma çıkmalıydı ki! Hem akıllı, hem mert, hem de duygulu! Böyle bir erkek bulsam kulu kurbanı olabilirdim."

Rebecca hemen kendi odasına koştu ve Dobbin'e, daha birkaç gün kalmasını, onun Amelia'yla arasını yapmaya çalışacağını söyleyen kısa bir pusula karaladı.

Aşağıda ayrılık sahnesi sona ermişti. William kapıyı kapayıp çıkmış; Emmy muradına erip onu başından atmıştı. Sevinebilirdi artık sevinebildiğince... Hanım okuyucularım da isterlerse onun bu zaferini kıskanabilirler!

Yemek saati olunca Georgie gene çıkageldi ve gene "Dob Amcasını" sordu. Bu yemek biraz sessiz geçti. Becky ile Jos'un iştahları yerindeydi; gelgelelim Emmy hemen hemen hiçbir şey yemedi.

Yemekten sonra Georgie üç yanı camlı cumbada oturmuş dışarıyı seyretmekteyken, binbaşının karşı kaldırımdaki evinde bir şeyler olduğunu gördü.

"Aa!" dedi. "Bakın Dob Amcamın geçenlerde aldığı arabayı avludan çıkarıyorlar."

Emmy bir irkildi ama sesini çıkarmadı.

Georgie, "Aaa!" dedi gene. "Francis bavulları kapı önüne çıkarıyor. Şimdi de atları arabaya koşuyorlar. Anneciğim, yoksa bir yere mi gidiyor Dob Amca?"

"Evet," dedi Emmy. "Bir yolculuğa çıkıyor."

"Sahi mi? Peki, ne zaman dönüyor?"

Emmy, "Galiba... dönmeyecek," dedi.

Georgie, "Dönmeyecek mi?" diye haykırarak yerinden fırladı.

Dayısı, "Oturun oturduğunuz yerde küçük bey!" dedi. "Hiçbir yere gidemezsiniz."

Annesi de, "Dur Georgie," dedi.

Georgie gene gidip cumbaya oturdu ama kıpır kıpırdı. Yerinde duramıyordu.

Karşı evin önündeyse atlar arabaya koşulmuş, bavullar ve binbaşının pelerini, kılıcı, şemsiyesi, şapka kutusu gibi kişisel eşyaları yüklenmişti.

Pansiyon sahibi ihtiyar Burcke kapının önüne çıktı. Onun ardından William göründü. Burcke, binbaşıyı öpmek istedi. Yakından ilişki kurduğu herkes binbaşıyı tapınırcasına severdi çünkü.

Georgie, "Bırakın beni! Gitmek istiyorum!" diye bir çığlık koparark kapıya doğru atıldı.

Becky, "Bunu binbaşıya ver," diyerek çocuğun eline ufak bir kâğıt parçası sıkıştırdı.

Çocuk merdivenlerden aşağı deli gibi koşarak indi, deli gibi sokağa fırladı. Sarı ceketli seyis hafiften kırbacını şaklatmaya başlamıştı. Binbaşı pansiyoncu ihtiyarın kollarından sıyrılarak arabaya bindiği sırada çocuk onun ardından arabaya atladı ve sımsıkı boynuna sarıldı. Bir sürü soru soruyordu ona. Derken aklına bir şey gelerek cebinden bir kâğıt parçası çıkarıp uzattı. Binbaşı bunu heyecanla kaptı ve elleri titreyerek açıp okudu. Sonra yüzü değişti. Kâğıdı yırtıp yere attı; Georgie'yi öpüp sokağa indirdi. Çocuk yumruklarını gözlerine bastırmış ağlıyordu. Kırbaç gene şakladı; uşak Francis arabacı yerinin yanına oturdu ve araba kalktı. Dobbin başı önünde oturuyordu. Amelia'nın penceresinden yana bakmadı bile.

Sokakta yalnız kalan Georgie bu kez yaygarayı basarak ağlamaya başladı.

Emmy'nin hizmetçisi geceleyin de gene çocuğun ağladığını duydu ve avutmak için ona biraz kayısı kurusu gö-

türdü. Sonra o da çocukla birlikte ağlamaya başladı. Yüce ruhlu, iyi yürekli binbaşı! Bütün bu yalnız, yoksul, alçakgönüllü kişiler onu tapınırcasına sevmişlerdi.

Emmy'ye gelince, kocasının duvardaki resmi vardı ya onu avutacak!

ALTMIŞ YEDİNCİ BÖLÜM

Doğumlar, Evlenmeler ve Ölümler

Becky o gün fırsat bulsaydı Emmy ile binbaşının "arasını yapmak" için ne gibi bir yol kullanacaktı bilmiyoruz. Çünkü bu konuda kimseye bir şey söylemedi. Zaten kendi çıkarı dışındaki şeyleri pek az düşünen bir insandı ve şu sırada kendi düşüncesi de başından aşkındı.

Kendini hiç ummadığı bir sırada, rahat ve şirin bir yuvada, çoktandır unutmuş olduğu türden güler yüzlü, iyi, candan dostları arasında bulmuştu. Gerçi onun değişiklik ve heyecandan hoşlandığını iyi biliyoruz; ne var ki en göçebe ruhlular bile ara sıra şöyle, tatlı suyu olan, kuytu gölgeli bir köşede çadırlarını kurup bir süre dinlenmeyi severler. Bu yüzden şimdi bu rahat köşeye kavuşmak da Bekcy'mizin hoşuna gitmişti.

Kendi hoşnut olunca çevresindekileri de hoşnut etmek için elinden geleni yapardı. Bu sanatın başustası olduğunu da çok iyi biliriz. Daha hanın tavanarasında aklını çelmeye başlaması bir haftaya varmadan Jos, onun kulu kölesi ve bir numaralı hayranı olup çıkmıştı. Yemekten sonra uyuyakalmıyordu artık. Becky'yi üstü açık arabayla geziye çıkarıyordu. Onun onuruna toplantılar, eğlenti ve yemekler düzenliyordu.

Dobbin'le konuşurken Becky'yi yerin dibine sokmuş olan Tapeworm şimdi her gün onun hatırını sormaya geliyordu. Zaten hiçbir zaman şuh ve oyalayıcı bir kadın olmayan, hele binbaşının gidişinden sonra diyebiliriz ki ağzını bıçak açmayan Emmycik artık unutulmuş gibiydi. Becky'ye Fransız Elçisi de, İngiliz rakibi gibi bayılmıştı. Alman kontesleriyle baronesleri şimdi Becky'yle de senlibenli olmaya başlamışlardı. Gerçi Madam Crawley henüz Saray'a çağrılmamıştı ama Majesteleri onun övgüsünü duymuşlar, onu tanıyabilmek için sabırsızlanıyorlardı.

Jos evinin bu denli neşe ve hayatla dolduğunu hiç anımsayamıyordu doğrusu. Ve bu, Rebecca'nın becerisiydi. Rebecca durmadan piyano çalıyor, şarkılar söylüyor, üç dilde bülbül gibi konuşuyordu. Herkes eve onu görmeye geliyordu. Gene de Becky onları Jos'un üstün kişiliğinin çektiğine Jos'u inandırıyordu!

Emmy artık evin hanımı olmaktan çıkmış gibiydi ama öyle üzgün, dünyaya öyle küskündü ki bu durum, değil ağırına gitmek, gözüne bile görünmüyordu!

Zaten Becky onun hoşuna gidecek konuya da parmağını basmıştı: İki arkadaş her fırsatta baş başa vererek Binbaşı Dobbin'i övüp göklere çıkarıyorlardı. Becky bu erkeği son derece beğendiğini ve Emmy'nin ona olan tutumunu da ayıplayıp kınadığını gizlemiyordu. Emmy kendini savunmak için mistik birtakım özürler sürüyordu ileri: onun yaradılışında bir kadın bir kez evlendi mi, kendini kıyame-

te değin evli sayarmış da... Yok, bu nikâhı ölüm bile bozamazmış da, filan fıstık... Gene de William'ın övgülerini dinlemekten hiç bıkmıyor, hatta lafı döndürüp dolaştırıp ona getiriyordu.

Amelia oğluna da Dob Amcasına sık sık mektup yazmasını söylüyor, her seferinde kendi selam ve sevgilerini yollamayı unutmuyordu.

Bir yandan da solup sararıyordu günden güne. İçine kapanık, somurtuk bir insan olup çıkmıştı. Yakınları onu hiç böyle huysuz görmediklerini söylüyor, onun hastalanmasından korkuyorlardı. Amelia son zamanlarda, William'ın çok sevdiği içli Alman türkülerini, aşk şarkılarını söyler olmuştu. Bazen, hele alacakaranlıkta, bunları söylerken sesinin birden çatlayıp kısıldığı duyuluyordu. Ve böyle zamanlarda Amelia koşarak kendi odasına kapanıyordu. (Kocasının resmiyle baş başa kalmak için, olsa gerek.)

Bu tatlı yaz akşamlarında Amelia'nın en büyük zevki (Rebecca'yla Jos'u çoğu zaman baş başa bırakarak) Georgie'yi elinden tutmak ve onunla uzun yürüyüşlere çıkmaktı. Bu yürüyüşler sırasında ana oğul hep binbaşıyı konuşuyorlardı. Amelia oğluna Dob Amcasının iyiliğini ve üstünlüğünü, kendilerinin ona neler borçlu olduklarını anlata anlata bitiremiyordu.

"Baban dünyada herkesten çok Dob Amcana güvenirdi Georgie," diyordu ona. "İkiside çocukken bir gün okulda zorbanın birine karşı Binbaşı William babanı korumuş. O günden babanın öldüğü güne kadar arkadaş kaldılar Georgie."

"Babamı vuran Fransızı da Dob Amca mı öldürmüş, anne? Yakalamışsa sağ bırakmamış, gebertmiştir değil mi anne? Ben, büyüyüp subay olunca Fransızları öyle bir doğrayacağım ki bak görürsün!"

Bu arada içlilikte Emmy'den geri kalmak istemeyen Becky'miz de odasının duvarına bir resim asmıştı. Leipsic'ten beklediği bavullar gelince, bunlardan birinin içinden, file binmiş, toplu bir beyefendinin portresi çıktı. Portrenin fonunda, konunun Uzak Doğu'da geçtiği anlaşılsın diye olacak, hindistancevizi ağaçlarıyla bir de Japon tapınağı görünüyordu.

Becky portreyi için için gülerek duvarına astı, sonra koşup Jos'u getirdi.

"Vay canına! Bak hele yahu! Bu benim portrem!" diye Jos bağırdı.

Becky, "Açık artırmadan almıştım," dedi. "Bir dakika bile yanımdan ayırmadım bu resmi. Ölünceye dek de ayırmayacağım." Sesi titriyordu.

Jos anlatılmaz bir sevinçle coşarak, "Gerçek mi söylüyorsun?" diye gözlerini süzdü. "Gerçekten benim için mi almıştın bunu?"

Becky, "Nasıl sorabilirsin?" dedi. "Ama konuşmanın, gerilere bakmanın ne gereği var ki artık? İş işten geçti nasılsa."

O gece yorgun ve rahatsız olan Emmy erkenden odasına çekilince Jos'la Becky geç saatlere kadar baş başa kaldılar. Rebecca, Jos için piyano çaldı ve 1815'lerden kalma eski şarkıları söyledi ona. O gece Jos öylesine mutlu oldu ki gözüne hiç uyku girmedi diyebiliriz...

Aylardan hazirandı ve Londra, mevsimin en civcivli günlerini yaşıyordu. Jos da, *Galignani*'nin gazetesini okuyarak, anavatanda olup bitenleri uzaktan uzağa izliyordu. Ramchunder gemisinin 20 Haziran'da Gravesend'e yanaştığını

ve Albay Sir Michael O'Dowd'un komutasındaki alayın 14 subayıyla 132 erinin karaya çıktıklarını böylece öğrendi.

Binbaşı Dobbin'in Shatham'daki bir alaya katılmış olduğunu da, gene bir sabah kahvesini içerken, aynı gazeteden okudu. Aradan birkaç gün geçmeden Binbaşı Dobbin'in albaylığa yükseltildiği haberi geldi. Sir Mick O'Dowd İngiltere'ye dönüşünde tümgeneralliğe yükseldiğinden, William için de bir albaylık boşalmış oluyordu.

Bu olup bitenlerden Amelia'nın da haberi vardı. Çünkü Georgie, Dob Amcasıyla durmadan mektuplaşıyordu. William, Amelia'ya birkaç mektup yazmıştı, terbiye gereğince. Ama bunlar öylesine buz gibi soğuk ve resmiydi ki kadıncağız okuyunca kahrolmuştu. William'ın yıllar süren aşkının yüceliğini, eşsizliğini ve temizliğini şimdi tam olarak anlıyor, böyle bir hazineyi elinden kaçırmış olduğu için kendine kızarak başını taştan taşa vuruyordu.

William da onu artık eskisi gibi sevmediğine kendi kendini inandırmıştı. Kâh, "Küçük bencil, canavar, aşkımı sonunda öldürdü!" diye düşünüyor; kâh, "Hayır; onun bir suçu yok," diyordu. "Suç bende ki onu bir şey sanıp sevmişim. Oysa aşkıma zerrece layık olmayan entipüften kızın biriymiş! İyi ki evlenmedik! Onun içyüzünü evlendikten sonra anlasaydım daha mutsuz olmayacak mıydım?"

Hazirandan sonra Pumpernickel'in Saray sosyetesi Alman geleneklerine uygun olarak Avrupa'nın çeşitli kaplıca ve ılıcalarına, içmelerine dağılır. Orada şifalı sular içip banyolar alarak bir yandan da rulet oynar, birbirlerine şölenler verir, sıpalarla kır gezintilerine çıkar ve koca bir yazı böyle tembel işi sefalar içinde geçirirler.

İngiliz misyonu tatil için Töplitz ve Kissingen'e, Fransız misyonu da pek sevdikleri Boulevard de Gand'a gitmiş-

lerdi. Majesteleri içmelerden yararlanmak için av köşklerine çekildiler. Kendini adam yerine koyan herkesin bir yerlere gitmesi zorunlu olduğundan, Saray doktoru von Glauber de kontesini yanına alarak Ostend'e gitti. Soylu doktorumuz çalışmayla eğlenceyi bir arada yürütmeyi severdi. Ostend'i seçmesi de bu mevsimde buraya paralı Almanların akın etmesiydi!

Doktorun en bol süt veren ineklerinden biri, belki de birincisi diyebileceğimiz Bay Joseph Sedley doktorundan ayrılmayacağına göre, yanına Emmy'yi, Becky'yi ve Georgie'yi alarak Ostend'e göçtü.

Değişiklik fikri küçük Georgie'yi sevindirmişti. Ostend'de ya da başka bir yerde olmanın Emmy için artık hiçbir farkı yoktu. Gelgelelim Becky'nin bu yolculuğa biraz canının sıkıldığını saklamayacağız. Ya Ostend'de, Jos'a onu kötüleyecek birilerine rastlarlarsa?

Sonra bu yılmaz kadın, "Vız gelir!" diye kendi kendini avuttu. Şu sırada Jos'un yanındaki yerinin, herhangi bir düşman saldırısına karşı koyabilecek sağlamlıkta olduğuna inanıyordu...

Ne tuhaftır ki saldırı düşmandan değil, dosttan geldi bu kez! Binbaşı Loder'le Yüzbaşı Rook da Ostend'deydiler. Bir gün Rebecca'ya rıhtım boyunda rastladılar ve Bay Joseph Sedley'in seçkin çevresiyle zengin sofrasına sızmakta gecikmediler. Doğruyu söylemek gerekirse bu rastlantıya hiç sevinmemiş olan Becky onları kendilerinden uzak tutmak için elinden geleni yapıyordu. Yazık ki hiç alıngan olmayan subaylar, o olsun olmasın, Jos'un evine doluyor, sofrasına oturuyor ve bol bol şarap içiyorlardı.

Bu adamları hiç sevmemiş olan Georgie bir gün annesine, "Ne demek istiyorlar anne?" diye sordu. "Binbaşı Ba-

yan Crawley'ye diyordu ki: 'Yağma yok! Oburluk etme! Biz de yiyeceğiz onu!' diyordu. Sonra dedi ki: 'Kemiklerine varıncaya dek sıyıracağız', dedi. Ne demek istiyordu acaba anneciğim?"

Emmy, "Şşş! Binbaşı deme ona," diye cevap verdi. "Ben ne bileyim, ne demek istediğini!"

Emmy'nin Loder'le Rook'tan ödü kopmuştu. Çünkü ikisi de kafayı çektikçe ona göz süzüyor ve açık saçık komplimanlar yapıyorlardı. Kadıncağız onlarla yalnız kalmamak için elinden geleni yapıyordu.

Zaten, ne diye hakkını yiyelim, Rebecca da arkadaşını bu adamlardan korumak amacıyla çırpınmaktaydı. Onların kendi aralarında, Emmy'yi önce hangisi ele geçirecek, diye bahse tutuştuklarını duymuştu. Ne yapıp yapıp bu işe bir çözüm bulmalıydı.

Kumarbazların kendisi için ne gibi emeller beslediklerini bilmemekle birlikte Amelia dehşet içindeydi. Jos'un kolay kolay Ostend'den ayrılmayacağını biliyordu. Zaten bu serseriler onları her yerde izleyemezler miydi?

Sonunda Emmy çok önemli bir karar verdi ve hiç kimseye bir şey söylemeksizin, İngiltere'deki bir dostuna mektup yazdı. Mektubu kendisi postaya atıp geldi. Gene hiç kimseye hiçbir şey söylemedi. Yalnızca Georgie'yi durmadan öpüyordu ve yanakları al aldı. Sokaktan döndükten sonra da odasından çıkmadı.

Becky onun yolda Binbaşı Loder'e rastlayıp ürkmüş olabileceğini düşünüyordu. "Onun burda daha fazla kalması doğru değil," diye içinden geçirdi. "Bir yerlere gitmesi, kaçması gerek ama nereye? Öyle ya! Tamam! Binbaşıyla evlensin olsun bitsin! Hemen bu gece bitireyim bu işi..."

Böylece o akşam Becky bir fincan çay yaparak Amelia'nın odasına götürdü.

"Eksik olma, Beckyciğim."

Becky odanın içinde volta atmaya başlayarak, "Dinle beni Emmy," dedi. Arkadaşını süzen gözlerinde küçümsemeyle sevgi birbirine karışmıştı. "Konuşmak istiyorum seninle. Emmy, burdan uzaklaşman gerek senin; bu pis heriflerden! Kalırsan başına bela olacaklar. Onların ne olduğunu sen bilemezsin. Jos da bilemez. Zaten Jos seni koruyamaz ki! Zayıf bir insan o. Kendisinin korunmaya gereksinmesi var... Ne dersen de, bir koca bulup evlenmelisin Emmy. Yoksa, sen kendin bir yana, o güzelim aslan gibi oğluna da yazık edeceksin... Dünyanın en iyi erkeği senin kulun kölen oldu da sen onun yüzüne bile bakmadın, ahmak, sersem kafalı, nankör kız!"

Emmy, "Biliyorsun Becky," diye kendini savunmaya çalıştı. "Unutamıyordum..."

Ve bakışlarını George'un resminden yana çevirdi.

Becky, "Unutamadığın oydu ha!" diye tükürürcesine konuştu. "O bencil züppe, gösteriş budalası zibidi! O kafa yoksulu, gönül fukarası, kendini beğenmiş, kibirli hödük ha! Onun yanında William kral gibi kalır, kuş beyinli budala, kral! Ayol şu senin unutamadığın vicdansız herif senden usanmıştı da, baban iflas edince seni yüzüstü bırakmaya dünden hazırdı da, William'ın zoruyla seni aldı be, aptal! Kendisi söyledi bunu bana. Seninle alay ederdi, hem de benim yüzüme karşı! Seninle evlendikten bir hafta sonra bana aşkını ilan etti."

Amelia, "Yalan söylüyorsun, Rebecca!" diye bağırarak yerinden fırladı. "Hepsi yalan!"

Becky hiç istifini bozmadan cebinden bir kâğıt çıkarıp açtı ve Emmy'nin kucağına attı:

"Al, kendin oku! El yazısını biliyorsun. O balo gecesi senin burnunun dibinde vermişti bunu bana. Senin gibi dangalaklara az bile!"

Emmy onu dinlemiyor, kucağındaki mektuba bakıyordu. Sahiden George'un el yazısıydı bu. O, Emmy'nin

kocası, Richmond Düşesi'nin balosunda bunu Rebecca'ya yazmıştı. Rebecca'ya, "Benimle gel, kaçalım!" diye yalvarıyordu...

Emmy'nin başı göğsüne düştü. Ağladığını yazmak bilmem gerekli mi? Bir süre duygularının dizginlerini kapıp koyuverdi. Becky hiç sesini çıkarmadan ona bakıyordu.

Emmy'nin şu anda döktüğü gözyaşlarına ne ad takalım? Acıyla sevinç birbirine karışmıştı bu gözyaşlarında. Ama sonunda gitgide coşan, kabaran bir sevinç, bir mutluluk, bütün öteki duygulardan baskın çıktı.

Genç kadının içinden bir ses, "Önümde hiçbir engel yok artık!" diyordu. "Onu şimdi tüm varlığımla sevebilirim! Yeter ki o beni bağışlasın! Onu sevmeme izin versin!"

Arkadaşının, umduğundan daha çabuk sustuğunu gören Becky gidip onu kucakladı; bir çocuğu severcesine saçlarını okşadı.

"Şimdi kalemle mürekkep alalım," dedi. "Hemen oturup bir mektup yazalım ona. Alır almaz buraya gelsin."

Emmy saçlarının dibine değin kızararak, "Bu... bu sabah yazmıştım zaten," dedi.

Koca ev Becky'nin kahkahasıyla çınladı!

Bu küçük olaydan iki gün sonraydı. Hava fırtınalı ve yağışlı olmasına karşın ve geceleyin gözüne hemen hemen hiç uyku girmemesine karşın Amelia, Georgie ile birlikte rıhtım boyunca yürümeye çıkmakta inat etti. Orada, yağmurun altında bir aşağı bir yukarı dolaşıyor ve denizin batıdan beri yuvarlanıp gelen azgın, karanlık dalgalarına bakıyorlardı.

Emmy, "Umarım bu havada yola çıkmaz," diye mırıldandı.

Georgie, "Bire on bahse girerim çıkmıştır bile! Anne, anne! Bak! Vapurun dumanı göründü!"

Gerçekten de vapur ufukta görünmüştü. Gene de, William'ın geleceğini nereden biliyorlardı sanki? Belki bu

vapurla gelmiyordu. Belki hiçbir vapurla gelmeyecekti... Emmy'nin yüreğinde kabaran korku dalgaları hemen hemen iskeleyi aşan denizin dalgaları kadar azgındı!

Georgie elindeki şık teleskobuyla vapuru mimlemiş, bir yandan da konuşuyordu: "Amma yalpalıyor ha! Güvertede dümenciden başka iki adam var. Biri yere uzanmış. Öbürünün omzunda da bir pelerin... Mavi galiba... Hey, yaşasın! Dob Amcam bu! Yaşasın be! Yaşasın!" Georgie annesine sarılarak sevincinden zıplamaya başlamıştı.

Emmy'ye gelince, demin "Umarım bu havada yola çıkmaz!" demesi ikiyüzlülükten başka bir şey değildi. Çünkü nasılsa biliyordu onun geleceğini öyle değil mi ya? Elbette gelecekti!

Gene de vapurdan inen yolcuları karşılamaya giderlerken Emmy'nin dizleri öylesine titriyordu ki yürümekte güçlük çekiyordu! Bir an hemen oracıkta dizüstü çöküp bir şükran duası okumak geldi içinden. "Bundan sonra ömrüm şansıma şükretmekle geçecek zaten!" diye düşündü.

Mavi pelerinli adam karaya ayak bastığı zaman karşısında beyaz şalıyla bonesinden aşağıya sular süzülen ve ellerini ona doğru açmış duran miniminnacık bir kadın gördü. Bir adım attı ona doğru. Sonra kadın o mavi pelerinin kıvrımları arasında görünmez oldu. Başı William'ın tam göğsüne gelen Emmy onun yüreğinin vuruşlarını duyuyor ve pelerinin altından, "Sevgili William... sevgili... bağışla... en sevgili... biricik... çok... öp... öp... öp..." gibi kopuk kopuk, saçma sapan bir şeyler mırıldanıyordu.

Emmy en sonunda pelerinin kıvrımları arasından başını çıkarınca kaygıyla erkeğin yüzüne baktı.

"Bir daha hiç gitmeyeceksin değil mi William?"

William, "Hiçbir zaman," diye karşılık verdi ve onu gene göğsüne bastırdı.

Becky arkadaşı Amelia'yla Albay Dobbin'in düğünlerinde bulunmadı. Onu hayatta ilk olarak kanadının altına alan Emmy'ye saygı beslediği için mi gelmedi, yoksa romantik sahneleri sevmediği için mi, bilmiyoruz. "Acil bir işi çıktığını," ileri sürerek Bruges'a gitti.

Düğün töreninde yalnızca Georgie ile dayısı Jos hazır bulundular. Sonra yeni evlilerle Georgie, İngiltere'ye gittikleri zaman Rebecca yalnız kalan Jos'u avutmak için Ostend'e döndü. Jos Avrupa'da yaşamaktan daha çok hoşlandığını, İngiltere'ye dönmek istemediğini söylüyordu.

Emmy William'ı, George'un o mektubunu okumazdan önce çağırdığına seviniyor şimdi...

William da bu mektubu aldığı zaman O'Dowd'ların yanında olduğunu anlatarak, "Mektubun tam o sırada gelmeyeydi, Glorvina'nın soyadı şimdi kim bilir ne olacaktı?" diye gülüyor.

Glorvina, ilk Bayan Posky'nin ölümü üzerine Binbaşı Posky ile evlenmiş bulunuyor. Binbaşı "Asker olan adam kendi alayının dışından biriyle evlenmemeli!" diyor.

Peggy O'Dowd da ona yerden göğe hak vererek, Mickciğine bir şey olursa kendisinin de gene kendi alaylarından bir koca alacağını söylüyor. Ama şeytan kulağına kurşun, Tümgeneral Sir Michael O'Dowd, her zamandan daha genç ve dinç, yaşamın tadını çıkarmaya bakıyor...

Albay Dobbin evlenir evlenmez ordudan ayrıldı ve Hampshire'da, Crawley Konağı'ndan pek uzak olmayan küçük, güzel bir köşk tuttu. Reform Tasarısı meclisten geçti geçeli Sir Pitt'le ailesi artık hep orada oturuyorlar. Lord olabilme umutlarını ve parlamentodaki iki yerini yitiren Sir Pitt imparatorluğun artık son günlerini yaşadığını bildiren kehanetler savuruyor...

Leydi Jane'le Bayan Dobbin birbirleriyle iyi anlaştıkları için sık sık görüşüyorlar. Albay Dobbin'le Emmy'nin

kızları Jane dünyaya gelince vaftiz analığını Leydi Jane yaptı. Vaftiz törenini de, ölen babasının yerine geçmiş olan Papaz James Crawley yönetti. Georgie'le Rawdy de çok iyi anlaşıyorlar. Birlikte ata binip ava çıkıyorlar. Cambridge'de ikisi de aynı koleje yazıldılar. İkisi de Leydi Jane'in kızına âşık olduklarından, "Hangimiz onunla evlenecek?" diye aralarında çekişiyorlar. Leydi Jane damat olarak Georgie'yi tutuyormuş diye duyduk. Ama genç Jane'in gönlü galiba öteki kuzenindeymiş!

Bayan Rawdon Crawley'nin adı bu evlerde hemen hiç konuşulmuyor. Çünkü Jos'un, gittiği yere Becky'yi de götürdüğünü, Becky'nin sanki büyüsü altında olduğunu hepsi biliyor!

Jos'un kendine ağır koşullu bir hayat sigortası çıkartmış olduğu duyulunca Emmy kocasına, hemen Brüksel'e gidip Jos'la konuşmasını rica etti. William Dobbin Brüksel'de, Jos'la Bayan Crawley'nin aynı otelde ama ayrı ayrı dairelerde kaldıklarını öğrendi ve kayınbiraderini zayıf, mutsuz, acınacak bir durumda buldu.

Jos Rebecca'nın ona çok iyi baktığına, melek gibi bir kadın olduğuna yeminler ediyordu. Ama gene de,

"Ne olur, Tanrı aşkına, gelip benim yakınımda oturun," diye yalvarıyordu. "Yalnız bırakmayın beni!"

Albay, "Bu koşullar altında Amelia'nın buraya gelemeyeceğini biliyorsun Jos," dedi.

"Sana yemin ederim, William, İncil'e el basayım istersen, Becky tertemiz bir kadın; lekesiz bir melek."

"Olabilir. Ama gene de kız kardeşin buraya gelemez, Jos. Sen kalkıp bize gelsene. Kopar bu kadınla arandaki çirkin bağı. Aile yuvana dön. Ya da gene Hindistan'a git. Yalnız onu bırakmalısın, Jos!"

Jos ellerini birbirine kilitleyerek, "Bunu ben de düşünüyorum," dedi. "Yalnız daha vakit erken. Hem o... Rebecca... hiçbir şey duymamalı. Duyarsa beni... öldürür! Sen... sen onun ne olduğunu bilemezsin, William."

"Öyleyse hemen şimdi, gel; kaç benimle."

Ama Jos bunu göze alamıyordu.

Dobbin ertesi gün Brüksel'den eli boş olarak ayrıldı ve Jos'u bir daha görmedi.

Üç ay sonra Joseph Sedley Aix-la-Chapelle'de öldü. Bütün parasının kuşkulu ve temelsiz birtakım girişimlere bağlanmış olduğu, zaten çoğunun zararlı spekülasyonlarla eriyip gittiği ortaya çıktı. Elle tutulur tek mirası, 2000 pound'luk hayat sigortasıydı. Bunu zavallı Jos, kardeşi Amelia'yla "eşsiz ve paha biçilmez dostu Bayan Rawdon Crawley" arasında eşit olarak bölüştürmüştü.

Sigorta şirketi bu işte bir bit yeniği sezerek parayı ödememeye kalkıştı. Ölümün nedeni konusunda bir soruşturma yapılsın istiyorlardı. Ne var ki kendine Leydi Crawley demeyi daha uygun bulan Becky hemen avukatlarını yanına alarak sigorta şirketine gitti. Onları iftiracılıkla suçladı. İşin içinde bir iş varsa ispat etmelerini buyurdu. Bunu kendine hakaret saydığına ve bu hakaretin altında kalmayacağına yemin etti. Sonunda zaferi o kazandı. Para ödendi; Becky'nin de şerefi kurtulmuş oldu.

Yalnızca Albay Dobbin karısı Amelia'nın payına düşen parayı sigorta şirketine geri gönderdi ve Rebecca'yla herhangi bir ilişki kurulmasına hiçbir zaman izin vermedi.

"Leydi Crawley" ünvanını benimsemişti ama Becky hiçbir zaman gerçekten Leydi Crawley olamadı. Coventry Adası'nın Valisi Ekselans Albay Rawdon Crawley, ağabeyi Sir Pitt'in ölümünden altı hafta önce, Coventry Adası'nda, sarı hummadan öldü ve baronetik ünvanıyla Crawley mülkü genç Rawdy'ye kaldı.

Annesini görmeyi Rawdy de istemedi. Ama ona güzel bir maaş bağladı. Zaten Rebecca'nın ayrıca da çok zengin olduğu anlaşılıyor.

Baronet Rawdon, yengesi Leydi Jane ve genç Jane'le birlikte Crawley'de kalıyor. Rebecca ise daha çok Bath'la

Cheltenham'da oturuyor. Bu yerlerde edinmiş olduğu seçkin dostlar ona çok çile çekmiş, çok gadre uğramış bir hatun gözüyle bakıyorlar. Düşmanları da var elbet. Hangimizin düşmanı yoktur ki? "Leydi Crawley" düşmanlarına, sürdüğü örnek yaşamla yanıt veriyor. Kendini kiliseye, hayır işlerine adamış. Yoksulların zavallıların bir numaralı dostu o. Kilise panayırlarında yoksullara yardım parası toplayabilmek için pavyonlar açıyor.

Emmy, kocası ve çocukları geçenlerde, Londra'ya gelişlerinde bu panayırlardan birini gezerlerken birden Becky ile karşılaştılar. Onların irkilip geri döndüklerini görünce Becky gözlerini alçakgönüllülükle önüne indirdi ve gülümsedi. Emmy artık kocaman, yakışıklı bir delikanlı olan oğlunun koluna sımsıkı yapışmış, William da küçük Jane'ini kucağına almıştı. Onun dünyada en sevdiği varlık kızıydı. Emmy çok zaman buruk bir gülüşle,

"Beni sevdiğinden bile çok seviyor onu," diye içinden geçiriyor. Ama kocası ona ömür boyu hiçbir zaman kırıcı bir söz söylemedi ve onun isteklerini önceden düşünüp yerine getirmek için her zaman çabaladı.

Ah! Vanitas Vanitatum![1]

Bu dünyada hangimiz mutlu olduk ki? Hangimiz muradımıza erdik? Murada erenler de bununla yetindiler mi sanki?

Haydi çocuklar, kuklaları toplayıp kutuyu kapayalım. Oyunumuz burada sona eriyor.

SON

[1] Latince: Burada, "Ah! Gurur taslayanlar!" anlamına gelir.

William M. Thackeray

Gurur Dünyası

İngiliz edebiyatında devrim niteliği taşıyan ve gerçekçi akımın en güzel örneklerinden biri kabul edilen *Gurur Dünyası*, hiciv ustası Thackeray'in Napolyon Savaşları sırasındaki İngiliz toplumuna eleştirel, alaylı ve sevecen bakışını yansıtır.

On dokuzuncu yüzyılın başındaki İngiliz toplumunu bütün çeşitliliği ve değişikliği içinde yansıtması açısından Thackeray'in başyapıtı sayılan *Gurur Dünyası*, anlatımın ustalığı, karakterlerin incelikli biçimde yansıtılması ve betimleme gücüyle, döneminin en önemli romanlarından biridir. Kurgunun çekirdeğini, birbirine zıt kişilikte iki yakın kız arkadaşın ve onları seven-sevmeyen erkeklerin, savaş yaşantılarıyla harmanlanmış aşk serüvenleri oluşturur. Amelia'nın yumuşak başlı ve uysal olduğu yerde; arzulu, zevk düşkünü olan pervasız arkadaşı Becky, edebiyatta eşine az rastlanır, çarpıcı bir ka-

...li yazarları ara-
...larca tiyatroya
...keray için, ünlü
...lope şöyle der:

...nın bugüne ka-
...lardan biridir...

K.D.Y. DAHİL

Kapak Resmi: Constance Marie Charpentier, Museum Condée de Chantilly

İMGE kitabevi

imge·com·tr
internet kitabevi

ISBN 975-533-481-5
9 789755 334813